

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

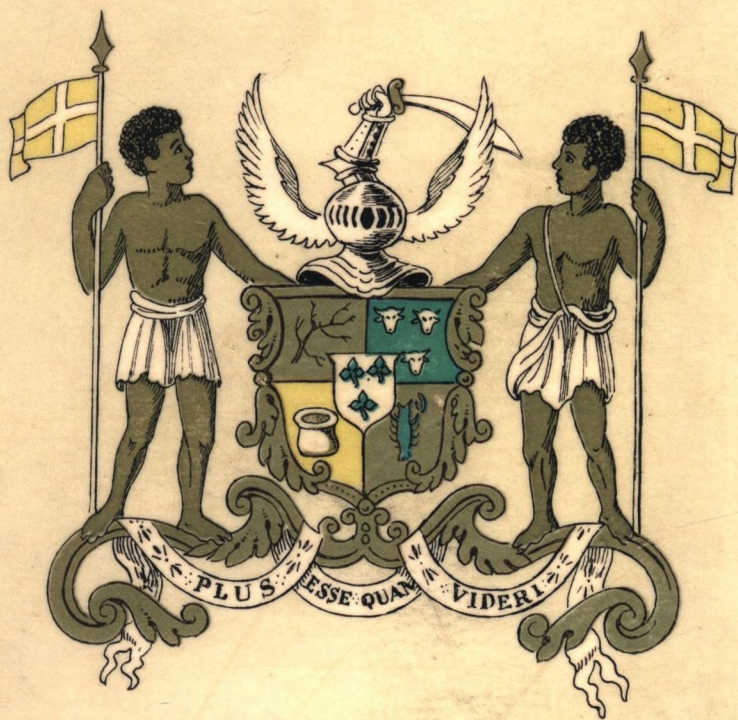
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H. LAWAETZ

Peter v. Scholten

*Dansk-Vestindiens sidste
Generalguvernør*

GYLDENDAL

PETER v. SCHOLTEN

Efter en Kalltegning af Hoyer

Tilh. Grevinde Adelgunde Trampe

L. v. Schooten

H. LAWAETZ

PETER v. SCHOLTEN

VESTINDISKE TIDSBILLEDER FRA DEN SIDSTE
GENERALGUVERNØRS DAGE

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

1940

COPYRIGHT 1940 BY GYLDENDALSKE
BOGHANDEL NORDISK FORLAG - COPENHAGEN

—
OPLAG: 2000 EKSEMPLARER

—
PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

INDHOLD

I. 1804—1807 Peter Scholten paa St. Thomas	11—15
II. Ventetid i Danmark	16—19
III. Vejmesteren og Postmesteren	20—23
IV. Stadshauptmand, Kommandant, Bygmester	24—27
V. Toldintendant, Guvernør, Generalguvernør	28—34
VI. Scholtens Palads. Den kgl. vestindiske Regering. Ejen- dommelige Retssager	35—51
VII. Festligt og dagligt Liv. Scholten intime. Indrekredsen ...	52—62
VIII. Den Magenske Sag. Forspillet	63—76
IX. Magens kontra Moore. Det offentlige kontra Magens	77—88
X. Magens' Klageskrift til Kongen. Scholtens Proces mod Magens	89—100
XI. Kritiken faar Luft. Heilbuths Angreb	101—116
XII. Interne Embedsforhold 1840—1847	117—122
XIII. De farvede	123—140
XIV. Scholtens Indsats til Fordel for de farvede	141—153
XV. Reformerne	154—168
XVI. 1848	169—173
XVII. Den tredie Juli	174—191
XVIII. En Undersøgelseskommission. Tiltale mod Scholten	192—199
XIX. Nederlag og Oprejsning	200—216
XX. Økonomiske og personlige Forhold	217—224
XXI. „Sidste Kapitel“	225—228
Noter	229—261
Register	262—271
Tidstavle	272—274

FORORD

Naar jeg nu lægger den sidste Haand paa et Arbejde, der har strakt sig gennem flere Aar — rent ud sagt halvfjerde — føler jeg det baade som en Pligt og en Trang at sige Tak til dem, der paa forskellig Maade har staaet mig bi.

For at tage det i kronologisk Orden skylder jeg Professor Aage Friis megen Tak for Opmuntring til dristigt at lægge Haand paa Ploven og for — det har jeg vel Lov til at nævne — at have givet mig nogle gode Ord med til Direktionen for Carlsbergfondet, som jeg er en oprigtig Tak skyldig for vist Tillid ved at yde god Hjælp til Udarbejdelsen og Udgivelsen.

Under Forarbejdet i Rigsarkivet førte en lykkelig Stjerne mig i Forbindelse med Dr. phil. Eiler Nystrøm, der har været mig en uvurderlig Støtte ved beredvilligt og utrættet at lade mig drage Nytte af hans fremragende Indsigt. Ogsaa under Udarbejdelsen har Dr. Nystrøm givet mig gode og nyttige Raad og paa flere Maader været mig behjælpelig. Baade for det ene og det andet siger jeg ham en hjertelig Tak.

Naar det regner paa Præsten, drypper det paa Degnen. Det vilde være utaknemmeligt af mig ikke at sende Kustode Rasmussen i Rigsarkivet en venlig Tanke for hans aldrig svigtende Hjælpsomhed.

For Udlaan af Billedmateriale — til Dels af meget sjælden Art — bringer jeg Grevinde Adelgunde Trampe, Sønesønsdatter af Generalguvernøren, g. m. Hofmarskal Greve Trampe, min ærbødige og forbindtligste Tak.

Generalmajor H. U. Ramsing skylder jeg rigtig Tak for frit Udvalg af hans enestaaende righoldige Samling af vestindiske Fotografier.

Endelig er der Grund for mig til at takke Gyldendals Forlag fordi det har turdet udgive denne Bog i en Dyrtid, en Sværtdid, en mørk Tid.

Inter arma silent musae siger man jo. Men maaske det netop ikke kunde være af Vejen nu og da at faa Tankerne ledet fra den nærværende Tids Mørke til en svunden Tids lyse Strande, hvor Danebrog engang vajede frit og, trods alt, ikke uden Ære.

INDLEDNING

PETER VON SCHOLTEN. Vestindiske Tidsbilleder fra den sidste Generalguvernørs Dage — — saadan lyder altsaa Titelen paa dette Skrift. Dermed mener jeg nogenlunde at have udtrykt, at Formaalet ikke saa meget har været at skrive en blot Biografi eller give en sammenhængende Fremstilling af et vist Tidsrum af Dansk-Vestindiens Historie som at give en Skildring af kolonial Administration i den første Halvdel af forrige Aarhundrede. Denne er imidlertid saa uadskillelig knyttet til Peter v. Scholtens Person, at det ene nødvendigvis slynger sig ind i det andet. M. a. O. for at forstaa den Indsats Scholten gjorde, ikke mindst i Forholdet til de farvedes Emancipation, for at forstaa baade hans eksempelløse Held og hans tragiske Vanheld, maa man søge at blive klar over, hvordan Manden selv var, i sin Styrke og i sin Svaghed. Det er ikke ved Siden af, naar en af hans samtidige slutter en Række meget kritiske anonyme Artikler i „Fædrelandet“ („Vestindien set fra et Plantersynspunkt“ Jan.—April 1841) med at sige, at det er mærkeligt at se, hvorledes et helt Samfund kan gøres afhængigt af en eneste Mand, saa denne Mands Indflydelse kan efterspores i dette Samfunds Sæder og Moralitet lige ned til de laveste Klasser. Det er, siger han videre, af historisk Betydning, at denne Personlighed i en saa lang Aarrække har kunnet spille denne Rolle.

Ja, sikkert har han i en Menneskealder sat sit Præg paa Livet derude mere end nogen anden Mand, men til Gengæld har Livet derude ogsaa præget ham. Ogsaa derfor maa en Skildring af Scholtens Liv nødvendigvis have som Baggrund hele Milieuet derude, det brogede, pulserende, noget voldsomme tropiske Liv i de gode gamle landsfaderlige Dage, hvor der var højt til Himlen og langt til Danmark. Langt til Danmark ganske vist, men dog ikke længere, end at Strømningerne hjemmefra spiller ind, snart svagt, snart stærkere, ligesom Tidevandet fra den store Verden til sidst sætter katastrofalt ind mod de danske Øer i det karaimiske Hav og blotlægger ved sin Tilbagedragning hans Virke for Øjeblikkets haarde Dom — set fra den ene Side.

Jeg vil nu forsøge at finde en Vej gennem de hinanden modstridende Domme, der har været fældet over denne mærkelige Mand, der var elsket og forgudet som ingen derude, før eller senere, hadet og bagtalt. Jeg gør det saa meget hellere, som hans Virke overfor den farvede Befolkning fængslede mig meget, den Gang jeg havde den Lykke i en Aarrække at leve derude, hvor jeg saa ofte hørte de gamle fortælle de mest forbavsende Historier om „Massa Peter“.

I

1804—1807. Peter v. Scholten paa St. Thomas.

Den 13. August 1804 landede paa St. Thomas en tyveaarig ung Mand i en Fændriks beskedne Stilling og foreløbig kun med Sergents Gage paa 1 Rdl. og 80 Sk. ugentlig.

Den 14. Juli 1827 gik han i Land paa Værftet i Christiansted paa St. Croix som Generalguvernør over „Vore vestindiske Eylande i Amerika“, hilst af de opstillede Embedsmænd, medens Orlogsbriggen, der havde ført ham over, salutede, og Fortet svarede.

Paa nøjagtig samme Dag d. 14de Juli 1848, men i Mulm og Mørke, forlod han, om Bord paa en lille lejet amerikansk Skonnert, kun ledsaget til Skibssiden af et Par enkelte trofaste, for stedse St. Croix og dermed de vestindiske Øer.

Ja, saadan formede sig, kort fortalt, Scholtens Liv i Vestindien.

Men her er vi altsaa ved første Kapitels første Afsnit, og her har Ungdommen med alle sine Forhaabninger Ordet.

Peter v. Scholten, der var født d. 17de Maj 1784, som Søn af Kaptein Cassimir Wilhelm v. Sch.¹⁾ og Hustru Catherine Elizabeth de Moltrup, var allerede i 1792 indskrevet som Kostkadet paa Landkadetakademiet sammen med sin et Aar ældre Broder Jobst, men medens denne allerede i 1799 blev Sekondløjtnant, figurerer Peter endnu i Decbr. 1803 som Landkadet, og kun i Anledning af sin Ansættelse ved de vestindiske Tropper faar han Anciennitet som Fændrik for iøvrigt snart efter at blive Sekondløjtnant ved disse. Naar en af hans omtrent samtidige giver en skrap Skildring af, hvor lidt de lærte paa Landkadetakademiet, naar de ikke selv interesserede sig derfor²⁾, er der vist særdeles god Grund til at tro, at Peter hørte til denne Kategori. Der er vist fremdeles den samme gode Grund til at antage, at Peters Fader, der var avanceret til Oberstløjtnant, og som i 1799 var blevet udnævnt til Kommandant paa St. Thomas, under sit Besøg i 1803 i Danmark har fundet Anledning til at tale alvorligt med Landkadetten og forestillet ham, at det ikke var nok at se godt ud, og at Moderen vist forkælede ham, kort sagt hellere komme ud i det fremmede og være lidt under Faderens Opsigt. Og saa er det fornødne i saa Henseende blevet udvirket³⁾.

Men selv om den unge Peter v. Scholten altsaa ikke interesserede sig

meget for boglig Viden, hvad han faktisk aldrig kom til, saa kan vi være helt sikre paa, at han forstod at bruge baade Øjne og Øren vel overfor Livets Foreteelser, ikke mindst herude i den fremmede eksotiske Verden.

Der er græsselig varmt midt i August Maaned i Charlotte Amalie, der ligger som i en Gryde, med Ansigtet vendt imod Syd, men oppe paa Højderne ovenfor Byen oppe ved St. Peter 1200' over Havet byder Nord-Ostpassaten med sin friske Aande den nyankomne Velkommen, og herfra ses i et stort Panorama mod Øst St. Jan og de mange Smaaøer og Klipper, der dukker op af det vidunderlige blaa Hav. Mod Nordvest skimtes i den ejendommelig glasklare Luft det femten Mil bortliggende Puertorico, og mod Syd træder det ti Mil fjerne St. Croix frem i en Silhuet klippet af Toppen af de højstliggende Partier med Mt. Eagle som dominerende Midtpunkt. Lige i Øst, kun skilt ved et smalt Sund, ligger altsaa St. Jan. Og den dér omtrent lige saa store? Det er Tortola (den lille Skildpadde), nej, den er engelsk. Men den dér, nærmest i Syd-Vest? Det er Crab Island, den har dejligt Mahognitømmer, og den tilhører egentlig os, men baade Spanierne og Englænderne gør Fordring paa den, saa vi driver skiftevis hinanden væk. Jo vist var der meget at se for unge Øjne, baade oppe fra Højderne og paa Vejen ned til Byen langs Plantagerne — Misgunst og Ma Folie — hvor de sorte arbejdede i lange Rækker, og ikke mindst nede ved Havnen, hvor Skib laa ved Skib og lossede og ladede med Hiv og Sving og Skrigen og Gestikuleren. En mærkværdig stolt Rejsning havde egentlig alle disse sorte Arbejdere, baade Mænd og Kvinder, hvad enten det nu kom sig af den særegne Maade, de havde at bære deres Byrder paa, nemlig paa Hovedet, eller af noget medfødt. Og de unge kulørte Piger, der promenerede henimod Solnedgang i deres brogede Dragter, frikulørte var der nogen, der kaldte dem — de saa skam ikke helt tossed ud, tværtimod.

Jo, der var nok at undres over og nok at spørge Faderen om. Han maatte jo være kommet paa en grøn Gren nu — for at det var af økonomiske Grunde¹⁾, at Faderen var taget til Vestindien, har Peter sikkert ikke været uvidende om — 3600 Rdl. imod sølle 752, og saa var de første jo oven i Købet vestindisk Courant, der gjaldt i Forholdet 128 til 100. En Herrefærd, et herligt Land herude! Der syntes da heller ikke at være Smalhans i Kommandantboligen, hvor Faderen havde indrettet sig en garçon, da Moderen var blevet hjemme hos de tre andre Sønner, hvoraf de to yngste kun var fra fem til otte Aar gamle. Der var rigeligt med god Vin og disse nymodens Cigarer, som man ikke kendte hjemme, og sandelig ogsaa rigeligt med sorte Tjenestefolk: en Tjener i Livré, der vartede op ved Bordet og børstede Herrens Tøj og Støvler, en mandlig Kok, en Køkkenpige, en Vaskerpige, en Stuepige. Saa kunde Faderen forklare, at herude gjaldt det om at repræsentere paa en værdig Maade, hvis man vilde opretholde sin Anseelse og gøre sig Haab om at avancere. De Tjenestefolk, han havde, var det absolutte Minimum for en Mand i hans Stilling. Og det var forresten en dyr Historie. Alene for Kokken havde han maattet give

600 Rdl. Man kunde nok leje Tjenestefolk fra Ejerne, men det blev dyrere i Længden, og saa havde man heller ikke saa godt Krammet paa dem, som naar man selv ejede dem. Jo, Pengene kunde saamænd nok faa Ben at gaa paa. Og saa var han tilmed blevet indskrænket i sine Extrairdtægter ved, at det kgl. Raad, der desværre var blevet genoprettet for et Par Maaneder siden, gjorde Fordring paa at faa sin Del af dem. Hvad det var for Extrairdtægter? Aa, det er angaaende Udstedelse af Søpas og Skibscertifikater og den Slags, man plejer forresten at kalde dem Sportler. Nu har Mühlensfels, Generalguvernøren altsaa, tilmed ogsaa gjort Fordring paa en Andel. Det kan være ærgerligt nok, men værre er det, at baade Mühlensfels og især det kgl. Raad altid vil blande sig i Ens Sager¹). Og dog maa man ikke være bange for i givet Fald at handle paa eget Ansvar og tage Følgerne — selv om de skal tage Form af en Suspension.

Det er ikke en Kverulant, jeg har ladet tale saaledes til sin Søn, men som det tydeligt fremgaar af Akterne, en meget dygtig og handlekraftig Mand. Jeg tænker ikke saa meget paa, at han kun 22 Aar gammel blev betroet til at være Kompagnichef og kun 28 Aar gammel avancerede til Major, for det kan jo have været Protektion, men mere paa hans Opræden ved den engelske Okkupation af St. Thomas i 1801, der medførte hans Suspension, idet en Undersøgelseskommision under Forsæde af Overauditor Rosenstand-Goiske (bekendt for den meget haarde Dom, han nogle Aar senere fældede over den ulykkelige General Peymann), undersøgte hans Forhold. I denne Kommissions Betænkning siges om Kommandanten, at hans Forhold og Konduite ved Kapitulationen af St. Thomas overfor den fuldkomne Overmagt ikke alene er fri for enhver Bebrejdelse, men at han efter alle Vidners Udsagn er optraadt med Virksomhed og Bestemthed og uden Raadvildhed og har skaffet bedre Vilkaar for St. Thomas end St. Croix opnaaede. Men han har udvist Mangel paa Subordination ved ikke at adlyde den Ordre, Generalguvernør Lindemann havde givet ham nogle Uger i Forvejen om i Tilfælde af Angreb at søge „Dilation“ for først at faa Generalguvernørens Godkendelse af Kapitulationsbetingelserne. Og ganske vist havde Kommandanten uimodsagt hævdet, at han havde kun faaet en halv Times Betænkningstid fra Englænderne, der paa ingen Maade vilde vente, til han fik sat sig i Forbindelse med det ti Mil bortliggende St. Croix, saa Valget stod imellem at overgive sig paa Naade eller Unaade eller opnaa de virkelig gunstige Betingelser han opnaaede, men — en Ordre var en Ordre, og Insubordination var og blev det, hvorfor Kommandanten blev suspenderet. Desuden havde Generalguvernøren i den ovenfor nævnte Ordre indskærpet, at der skulde lægges Udførselsforbud mod Fødemidler fra St. Thomas under Hensyn til Byens Forsyning under en eventuel Belejring, men det havde Kommandanten simpelthen set gennem Fingre med af Hensyn til den Skade, det vilde volde St. Thomas' Handel, og fordi han fornuftigvis ikke kunde tænke sig St. Thomas i givet Fald udsat for en langvarig Belejring, og der desuden fandtes Overflod af Provisioner oplagrede.

Sikkert meget rigtigt og praktisk, men kun et forstærkende Moment for Suspension og paafølgende Aktion*.

Det forekommer mig, at man i det her skitserede kan finde visse Lighedspunkter — nedarvede eller ved Samvær erhvervede — med Sønnen, saaledes som vi lærer ham at kende i hans Velmagtsdage: Handlekraft, Konduite og en ikke altfor skrupuløs Hensynstagen til Formaliteter, selv om der blev løbet en vis Risiko derved. Tillige har han lært og set — og da hans Tid kom, rigelig praktiseret — at for at komme frem maatte man kunne anstændigt repræsentere, og at Økonomi derude ikke saa meget bestod i at spare som i at forøge Indtægterne, og her havde han sikkert særlig fæstnet sig ved det magiske Ord: Sportlerne.

Foreløbig var der imidlertid ikke andet for ham at gøre end at se Tiden an, bruge Øjne og Øren vel og skikke sig med sin Sekondløjtnantsgage paa 500 Rdl., og forsaa vidt den, der lever skjult, lever vel, har Peter levet særdeles vel, da det eneste Spor, hans Navn har sat sig i Akterne i denne Tid, er en Meddelelse fra April 1807 om, at han, da en Kaptajn Motzfeldt blev indkvarteret i Fortet i hans Sted, fik de sædvanlige Kvarterpenge, 50 % af Gagen til selv at sørge for sit Logi¹⁾. Meget rart og hyggeligt at omskifte det noget varme Kvarter i Fortet med et Kvarter i Kommandantboligen og faa Penge til. Men kun en kort Glæde. Juledag samme Aar indtraf nemlig den anden engelske Okkupation af Øerne, og Kommandanten og Sønnen blev ført til England som Krigsfanger. Her i Reading, der var anvist dem som Opholdssted, træffer de sammen med den senere saa bekendte Reorganisator af den østrigske Flaade, Admiral Dahlerup, daværende Løjtnant, taget til Fange efter Kampen ved Sjællands Odde. Vi skylder ham et levende Førstehaandsindtryk af den nu fire og tyve Aar gamle Peter Scholtens Personlighed. Vi sad, fortæller Dahlerup²⁾, som forvildede Faar i et Værelse, da Døren gik op, og ind traadte en pyntelig ung Herre, som med megen Livlighed straks stiftede Bekendtskab med os andre og tilbød at vise os til Rette. Saa fortæller han videre, at den unge Scholten, som kun var ankommet et Par Uger før, men syntes hurtigt at have orienteret sig, tog Dahlerup og hans medfangne danske Søofficerer hen til en Skrædder, der tog Maal til en Dragt, Kjole, Vest og Knæbenklæder med sorte Silkestrømper og Hat med Sørgeflor i Anledning af Chr. VII's Død. Saadan gik han selv klædt, og saadan var det passende at gaa klædt. Saa præsenterer han Selskabet for Faderen og ordner det saadan, at de førte fælles Middagsmenage, et meget praktisk Arrangement, siger Dahlerup, der og-

* Ved kgl. Res. af 2/11 1802 blev Suspensionen hævet og Aktionen opgivet og i Skr. af samme Dato fra General-Toldkammeret fik Kommandanten at vide, at Hs. Maj. ganske vist med Mishag havde erfaret, at han ikke havde fulgt Ordre, men i Betragtning af hans i anden Henseende viste virksomme og gode Forhold o. s. v. I. F. R. 26/10 1802. Kommissionssagen med Forhørene R. A.

Ørsted mener (Af mit Livs og min Tids Historie, Afsnittet om Peymann Sagen), at Rosenstand-Goiske følte sig meget krænket over, at Regeringen ikke fulgte hans Indstilling om Aktion mod Kommandant Scholten.

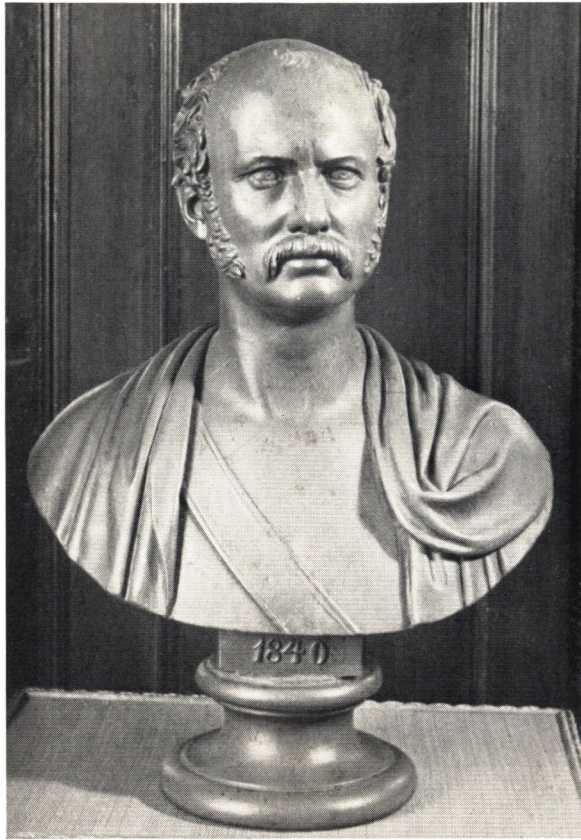

Stamfaderen til Familien Scholten, Generalløjtnant Jobst v. Scholten, f. c. 1646 i Amsterdam, kom som ung til Danmark. Deltog i den skaanske Krig, var Hærløder fra 1710 i den store nordiske Krig til henimod Krigens Slutning. 1719–20 Generalguvernør i Forpommern og Rügen. † 1721. Kopi tilh. Grevinde Trampe. Originalen paa Frederiksborg Museet.

Frederik v. Scholten (1796—1853). Broder til Hovedpersonen i denne Bog. Oprindelig Søofficer, Gerners Medaille ved Afgangsexamen. Gik i fransk Tjeneste og deltog i en Jordomsjelling. En meget begavet og retsindig Mand. Ikke blottet for kunstneriske Anlæg, hvorom hans efterladte Tegninger og Akvareller bærer Vidne. Efter en Tegning tilh. Hr. Jobst v. Scholten.

Peter v. Scholten.
En Marmorbuste. Beroende paa Gaunø.

Anna Elizabeth f. Thortsen (1786—1849) g. m. Peter v. Scholten.
Efter Maleri tilh. Grevinde Trampe.

saa var særlig gavnligt for os unge Mennesker, idet Faderen var en fin og behagelig Mand med en i høj Grad imponerende Værdighed i sit Væsen, og som havde en god Indflydelse paa de unge. Det sidste tør han ikke helt sige om Sønnen. Han var vist et Stykke af en Libertiner, men medfødt Klogskab og Sans for det skønne paalagde ham Selvbeherskelse. Han var fuld af Liv og Livslyst, tilsyneladende fri og aaben, men alligevel fiffig nok. Det har øjensynlig ærgret Dahlerup lidt, at Peter en af de første Dage fik solgt ham et lille Guldur for fem Pund, som han senere, da han kom i Bekneb, maatte skille sig af med for to Pund.

Utvivlsomt et godt Billede af den unge Scholten: Livlig, elegant, finder sig let til Rette, hjælpsom, en Smule nævenyttig, kan nok lide at slaa en god Handel af, især naar han selv, som ske kan, trænger til Mønt.

Naar man ved, hvor kritisk, til Tider hyperkritisk, Dahlerup er i Skildringen af sine samtidige, tør man sikkert tillægge denne en ikke ringe Værdi.

Vi skal senere se, hvorledes Dahlerup efter mange Aars Forløb paa betydningsfuld Maade traadte ind i Scholtens Liv. Herovre i England blev deres Samvær kun af forholdsvis kort Varighed, idet Kommandanten og Sønnen hen paa Sommeren 1808 slap ud af Krigsfangenskabet og atter satte Fod paa dansk Grund.

II

Ventetid i Danmark.

Scholtens ufrivillige Afbrydelse af det vestindiske Ophold blev i Virkeligheden af afgørende Betydning for ham. Foreløbig kunde det ganske vist se smaat nok ud for ham, baade med Udsigterne og med Finanserne. Han bliver sat paa Ventepenge og beder om et Forskud paa 200 Rdl. og faar til Svar, at han kan faa 50, og at Ventepengene kun skal sættes til 200, medens han selv var gaaet ud fra, at de dog skulde udgøre Halvdelen af den vestindiske Gage, altsaa 250. Senere bliver de dog sat op til 280, ligesom der bliver sat et ekstra Plaster paa i Form af 100 Rdl. til Dækning af Rejseomkostninger, og samtidig hermed bliver han ansat som Sekondløjtnant à la suite i det sjællandske Jægerkorps med Ekstragage og Anciennitet fra $21\frac{1}{3}$ 1806¹⁾). Hermed har han drevet det til at faa 455 Rdl. aarlig. Omsat efter vore Dages Penge tilstrækkeligt for en Ungkarl, med ikke for store Fordringer, men i hvert Fald mod Slutningen af 1810 med den da allerede mærkbare Dyretid under Krigen noget lidt til at stifte Familie for. Naar vi ikke desmindre ser den nu seks og tyveaarige Sekondløjtnant d. 31. Oktbr. 1810 gifte sig, er der Grund til at spørge, om det drejede sig om et Fornuft- eller Inklinationsparti, eller, da den tredie Mulighed jo ogsaa foreligger, en lykkelig Blanding af begge. Svaret maa i dette Tilfælde sikkert blive No. 2. Den fire og tyveaarige Anna Elizabeth Thortsen (i private Breve til og fra Scholten altid kaldet Lise) var i Følge Vor Frelsers Kirkes Daabsprotokol Datter af Kaptajn Thortsen og Hustru f. Ancker. Faderen maa have været Koffardikaptajn, da han hverken findes i Hærens eller Marinens Annaler²⁾). Der er intet, der tyder paa, at Lise har bragt Penge med i Ægteskabet, men naar man ser hendes Billede³⁾, kan man nok forestille sig, at hun har været en meget indtagende ung Pige. Og at den unge Løjtnant, der saa saa godt ud og var saa livlig og kunde fortælle saa mange mærkelige Ting om fremmede Lande, og som tilmed bar et saa fint Navn, kunde gøre Indtryk paa den unge Borgerdatter, lader sig vel ogsaa begribe. Det er muligt, at Brudgommens Familie ikke har været særligt begejstrede for Forbindelsen, har fundet den lovlig borgerlig for En, der havde Adelspatent, og som i lige Linie nedstammede fra tre Generaler*. I hvert Tilfælde optræder ingen af hans Slægt som Forlovere ved Brylluppet i Helliggejsts Kirke⁴⁾).

* Jfr. ang. Slægten første Note.

Medens der altsaa ikke var mange haandgribelige materielle Aktiver, det unge Hjem i Øjeblikket havde at bygge paa, kan der neppe være Tvivl om, at der foresvævede et Fremtidsperspektiv, der ikke var rent Fata Morgana, men som tog en bestemt Form i det til alle Tider betydningsfulde Ord: Forbindelser. Naar man spørger sig selv: Hvorfra stammer Scholtens Tilknøytning til Frederik VI, for paa en eller anden Maade kom den i Stand, maa Svaret sikkert blive: gennem Scholtens yngre Broder Emil, der i 1812 blev Adjudant hos Frederik VI og fulgte med ham til Wienerkongressen¹). Nu oplyser Dr. Nystrøm i sit interessante Værk om Gentoft²), at Løjtnant Emil v. Scholten i 1811 købte „Skovgaard“ i Ordrup, der senere blev bekendt ved at være knyttet til Puggaards og Skolemanden Gotfred Rodes Navne. Emil Scholten selv ejede imidlertid — i hvert Tilfælde paa dette Tidspunkt — ikke Penge, og hans Svigerfader Generalkrigskommissær v. Schmidten synes netop da at have haft mer end nok at gøre med at klare Opførelsen af den pragtfulde Hovedbygning paa Lundbygaard. Naar Traditionen da ved at berette, at det i Virkeligheden var Frederik VI, der købte Skovgaard for her at mødes med Grevinde Dannemand, saa er det, som Dr. Nystrøm gør opmærksom paa, vel tænkeligt, at Købet af Diskretions-hensyn blev udført i en betroet Trediemands Navn.

Hvad enten dette nu forholder sig saa eller saa, er det i hvert Fald givet, at Emil i sin Egenskab af Adjudant hos Kongen var i Stand til at række Peter en Broderhaand ved at sætte ham i Forbindelse med Frederik VI's almægtige Generaladjutant *Bülow*, hos hvem han blev ansat som Adjudant i 1813.

Saafremt Scholten da i 1810 havde giftet sig paa forventet Efterbevil-ling, slog hans Optimisme ikke fejl, forsaavidt som han allerede i September Aaret efter kunde indskrive sig ved sin førstefødte Datters Daab som Premierløjtnant og i 1813 ved den anden Datters som Stabskaptajn. Han kunde saaledes efterhaanden lægge en lidt større Skilling til de spar-somme vestindiske Ventepenge, der iøvrigt paa Bülows Anbefaling fik Dyr-tidstillæg i Lighed med de kongerigske Embedsmænds Gager³). At han oppebar baade Ventepenge i sin ene Egenskab og Lønning i sin anden har øjensynlig ikke voldt ham nogen Skrupler. Det maatte Staten om. Heldig-vis hengik der adskillige Aar, inden den vaagnede til Daad — som vi skal se i et andet Kapitel.

I 1813 ser vi altsaa Scholten med de saa eftertragtede, men ikke af alle lige velsete røde Fjer, der kendetegnede Adjudanterne⁴). Han har sikkert her befundet sig vel — foreløbigt da — en lystig Fætter, ikke bange for et rask Spil i godt Selskab, vel lidt i de højere og højeste Kredse for sine muntre og godlidende Indfald. Der synes, efter Samtidens Skildringer i Memoirelitteraturen at dømme, at være kommet noget vist løssluppet ind i disse sidste Krigsaar, og det bliver antydnet, at Frederik VI mere og mere frigjorde sig for sine officielle Raadgivere og søgte Adspredelse i ret prunk-løse Gilder i Adjudanternes Selskab, og uden at behøve alt for megen

Fantasi kan man vel forestille sig, at Scholten ikke har syntes allerdaarligst om det kgl. Ensemble, men over Terningerne og Bægerne har han ikke glempt, hvad det kunde føre med sig. En gemen Drikkebror blev han mindst af alt — det er han aldrig blevet beskyldt for, tværtimod er der Vidnesbyrd nok om, at han forstod at holde Grænsen — og en tarvelig Lykkeridder eller blot Favorit var og blev han heller ikke. Men han forstod at se Chancen og udnytte den i Bevidsthed om at være i Besiddelse af bestemte Evner til at gøre Fyldest andetsteds end paa Stenbroen eller Københavns Fæled.

At han saa fik Ideen om at gaa ud til Vestindien igen, saasart Krigen var forbi, er jo ikke mærkeligt, men man maa sige, at han forsømte heller ikke at gribe Lejligheden ved Haarene, navnlig da hvis man kan stole paa en senere Lejlighedspoets Beskrivelse af Situationen: Frederik VI indfrosset paa Sprogø i fem Dage paa Vej til København efter Kielerfreden, sammen med et stort Følge, deriblandt Scholten. Indefrysningen er jo historisk rigtig og blev af Samtiden skildret i adskillige mer eller mindre farvede Versioner*.

Vor Lejlighedsdigter har nu i en Sang¹) i Anledning af en Fest paa Gaunø paa Scholtens Fødselsdag d. 17. Maj 1836 til Ære for hans Udnævnelse til virkelig — til Forskel fra fungerende — Generalguvernør iklædt Samværet paa Sprogø det eventyragtige Tyll, saaledes som det sømmer sig en Digter. Altsaa beretter han om Majestæten, at han var sær naadig derovre og drev Spøg med sine Hofmænd, idet han tillod hver af dem at ytre et Ønske. Man gætter sig let til Resten: En ønskede sig Ordener, en anden Rang osv., men Peter sagde: giv mig det lidet Vejermesterembede i Indiens Land, som ingen af de Herrer dog bruge kan. Kongen bliver forundret og maaske lidt stødt og siger: „du vil ej mere noget stort, saa rejs din Vej.“ Men derefter gaar det selvfølgelig igen som i Eventyret, Prinsen kommer tilbage, og Kongen siger til ham: „Her har du Stjerne, Rang og Baand, styr Øerne med kraftig Haand, jeg er din Ven!“ Ja, umuligt er det ikke, at der har været noget om denne Ønskeleg, men i hvert Tilfælde har man vel Lov til at antage, at den sande Kerne i Eventyret er denne, at det endelige Tilsagn om Embedet, som der sikkert har været slaaet paa før fra Scholtens Side, knytter sig til Sprogø, og Kongens Undren over, at den elegante Kavalier og Kammerjunker vilde paatage sig en saa bor-

* Saaledes siger Oberst *Ræder* (*Memoirer & Breve*. XVI, p. 111) at Kongen tilbragte Tiden i en elendig Hytte, næsten uden Proviant. Brændselet var sluppet op, og man havde maattet forstyrre Gravfreden for at brænde en Ligkiste — ganske vist som formildende Omstændighed en Englænders. Han er dog saa forsigtig at bemærke, at han kun har denne makabre Historie paa anden Haand. *Charlotte Schimmelmann* (Brev til Grevinde Reventlow af $\frac{8}{2}$ 1814, efterladte Papirer fra d. Rev. Fam. 5 B C IV) giver dog et noget lysere Billede af Opholdet paa „Sproe“: Kongen var tout bonté et doux, skønt Levemaaden var indskrænket til „gros pain“, „grau“ (sikkert = Grød) og eau de vie og efter et Brev til *Johan Bülow* (M. & B. III, p. 193 ff.) har der ligefrem været Liv og glade Dage paa den lille Ø „i temmelig maadeligt Selskab, i Adjudant Atmosphere med Bayet og mange Løjer“.

gerlig Stilling som Vejermester, kan lyde trolig nok. Og under alle Omstændigheder blev Sagen ekspederet meget omgaaende, for umiddelbart efter Kongens Tilbagekomst til København forelaa den kgl. Res. for Kammerjunker og Kaptajn Peter v. Scholtens Beskikkelse til Vejermester paa St. Thomas og fjorten Dage senere hans Afsked fra Krigstjenesten som Følge deraf¹⁾.

Scholten havde saaledes kastet Broen af efter sig, og, som det skulde vise sig, for stedse knyttet sin Skæbne til Vestindien. Det trak imidlertid af forskellige Grunde ud med Afrejsen²⁾, og først i April n. A. ankom han til St. Thomas, hvor han d. 15de blev indsat i sin nye, noget ejendommelige Stilling.

III

Vejermesteren og Postmesteren.

Scholten er altsaa nu kgl. bestaltet Vejermester og skal som saadan opgive Vægten af de indførte Varer til Toldforvalteren. Det ligger jo egentlig, skulde man synes, nær at antage, at en Vejermester maa være i Stand til at kunne veje, og at dertil kræves en Vægt. Der fandtes imidlertid ingen saadan. Dette var upassende over for de fjerne Myndigheder hjemme, der havde ansat en Vejermester. Det saa ligefrem ikke godt ud. Noget af det første, Scholten gjorde, var at skrive hjem om, at der maatte blive anskaffet en Vægt, „med Skaaler, Kæder og Jernlodder itl 1500 R “¹⁾, og da nu Vægten omsider lykkelig ankom, kunde man jo ikke godt lade den staa frit fremme, udsat for Vind og Vejr, hvorfor der blev bevilliget 3900 Rdl. til Bygning af et „Vægthus“²⁾. Saa kunde de da derhjemme se, at der nu var Gang i Sagerne, ingen gammel Slendrian. Imidlertid: vejete blev der alligevel ikke, hverken nu eller senere. Det er notorisk, som vi siden skal se. Den eneste Forskel var, at nu kunde der vejes, hvis nogen Skibsfører kom med vitterlig falske Vægtangivelser. Saa kunde man pege paa denne Vægt, dette Retfærdighedens Symbol, og derved formaa Synderen til at komme paa bedre Tanker. Det er ganske givet, at det for Scholten, med hans udprægede praktiske Sans, fra første Færd af har staaet ham klart, at Tanken om at veje Skibsladningerne var en Uhyrlighed, hvorfor man hjalp sig som før med blot at modtage Vægtsedlerne, og her kunde et kritisk Øje og en rask Mand, der forstod sig paa Menneskene, nok finde Lejlighed til at ordne Paragrafferne til sluttelig gensidig Tilfredshed. Det var jo ikke udelukkende Søndagsskolelærere, der i de Dage, i en Kaper- og Sørøvertid, anløb Byen paa de tre Høje.

Men hvorledes var nu Vilkaarene for denne mærkelige Vejermesterstilling? Vi spørger ikke saa meget af Hensyn til det unge Ægtepars Ve og Vel, men navnlig fordi vi her staar ved Begyndelsen af det Mysterium, der i saa høj Grad kom til at beskæftige Samtiden, der ikke kunde fatte, hvorfor Scholten absolut havde villet søge denne Stilling, og navnlig hvorfor han, efterhaanden som han steg i Graderne, saa haardnakket samtidig holdt fast ved den.

Altsaa, vi maa søge Klarhed og spørger fornuftigvis: hvad staar der skrevet?

I Scholtens forannævnte Udnævnelse staar der i d. kgl. Res., at han beskikkes „paa den Maade og med de Emolumenter, som have været den ved Døden afgangne Nannestad allernaadigst beskikket“. Punktum. Vi maa altsaa se efter, hvorledes det forholder sig med den ved Døden afgangne. Herom faar vi i Kgl. Res. af 27/9 1797 unægtelig ret magre Oplysninger: Den reglementerede Gage er 154 Rdl. v. C. „mod at han til den forrige Vejermester Beyer erlægger en aarlig Pension paa 300 Rdl.“ Om Emolumenterne ikke et Ord. Og dog maa vi sætte vort Haab til dem, da Nannestads Død ellers finder en altfor tragisk Begrundelse*. Ved saa at undersøge Beyer bliver vi heller ikke klogere, men derimod finder vi hos hans Efterfølger Nr. 1 Henrik Junge i en Opgave til Enkekassen af 1789 de positive Oplysninger, at han som Vejermester faar 10 % af Vejerpengene, hvad han anslaa til 2—300 Rdl. aarligt, hvortil kommer Postpenge 30—40 Rdl. I aarlig Gage har han 644 Rdl., hvoraf han svarer de 300 Rdl. til Beyer¹⁾.

Altsaa forsaavidt fast Grund under Fødderne, men dog ikke meget klogere. Hvad har foranlediget, at den faste Gage er blevet saa stærkt reduceret? Der er kun én Ting, vi paa dette Stadium kan være helt sikre paa, og det er, at Scholten vel vidste, hvad han gjorde, da han blev Vejermester paa St. Thomas. Vi faar se.

At der med Embedet som Vejermester var forbundet Stillingen som Postmester²⁾ har i de Tider neppe voldt mange Kvaler eller lagt Beslag paa megen Tid. Naar vi i disse Begyndelsesaar vil forestille os ham, maa det allermindst være i Skikkelse af en pæn Postekspedient, der sad og solgte Frimærker — hvad der jo unægtelig ogsaa vilde være en stærk Anakronisme. Nej, vi maa tænke os ham som værende i travl Aktivitet ved Havnen og paase, at ingen Skipper snød for meget med Angivelsen af Vægten af det udlossede. Og samtidig har han paa anden Vis Øjnene med sig. Der tilkom Vejermesteren fri Bolig i en Ejendom, der laa paa en stor Grund. Scholten øjner Fremtidsmuligheder og foreslaar Staten at sælge ham det hele mod Taksation og Udstedelse af et 6 % 1ste Prioritet Obligationslaan for Købesummen og de Bygninger, som han agtede at opføre paa Grunden. Dette gaar Staten ind paa, og Scholten faar et Forskud paa 9000 Rdl. til at bygge for, hvorefter han sælger det hele til Trediemand, der faar Lov til at overtage Obligationen mod et aarligt Afdrag af 2000 Rdl. At Scholten har tjent paa Handelen, maa anses for givet, og rede Penge mellem Hænderne er kommet ham godt tilpas³⁾, saa meget mere som han med Fremtiden for Øje var ved at bygge andetsteds og mere stands-mæssigt, lidt til Vejrs paa den midterste af de tre Høje med Udsigt over Havnen. Her burde den fremtidige Kommandant bo, og det er mere end sandsynligt, at det allerede den Gang har foresvævet ham, at dennes Navn burde være Peter v. Scholten, for det vilde sikkert hverken stemme med

* Det eneste vi kan konstatere er, at han ved sin Død efterlod sig en Gæld til d. kgl. Kasse paa 80 Rdl., som hans Enke, der var „fattig og intet ejede“ forgæves blev rykket for. V. J. 562/1819.

hans Ærgerrighed eller Forfængelighed i Længden at lade sig nøje med den udadtil saa beskedne Stilling som Vejermester — alene.

Hvordan Scholten i disse Aar saa paa sine personlige Forhold* og Sagernes Stilling i det hele faar vi et Indblik i gennem hans — desværre saa faa — opbevarede Breve¹⁾ til sin Broder Jobst. Det er tydeligt nok, at han staar i et nært Venskabsforhold til denne sin ældste Broder, hvem han her titulerer som Kaptajn, hvad han ogsaa var, og Herre til Lundbygaard, hvad han først senere blev. I sit første Brev dat. London d. 18de Decbr.** 1816 til sin „oprigtige, sande og trofaste Ven og Broder“ gør Scholten nu umiddelbart før Skibet, der skal føre ham til Vestindien afgaar, Rede for sine økonomiske Forhold, idet det ligger ham tungt paa Sinde, hvordan det skal gaa „min stakkels Kone og Børn, hvis Forsynet skulde kalde mig bort, inden et Aar er gaaet“. En Livsforsikring, han har tegnet i London paa £ 2000, vil antagelig dække Gælden, men nu har han tegnet en til paa det samme Beløb. „Og skulde der saa tilstøde mig noget, saa ved jeg, at du vil være Lises og Børnenes Beskytter. Hvad har jeg udrettet i disse Aar uden at have bespist og bedrukket en Hoben Mennesker, der dog ikke gav mine Børn et Stykke Brød.“ Men nu kan Broderen være forsikret om, at han nok skal tage Skeen i en anden Haand.

Scholten har ikke været den første, sagtens ej heller den sidste, der under Indtrykket af at skulle skilles fra dem, hvis Værge man er, ved et stort svigefuldt Hav og paa ubestemt Tid, har fattet den Beslutning at føre et nyt og bedre Levned og følt sig noget beklemt og tung om Hjertet, men efter at være kommet i Land paa St. Thomas og faaet fat paa Forretningerne i nogen Tid, ser han betydelig lysere paa Sagen. „Du skal,“ skriver han saaledes til Broderen, „ej mere have Angst eller give andre Angst for mit forrige Levned. Jeg skal nok blive min Bestemmelse tro.“ Om Gud vil, tilføjer han dog forsigtigt. I et lidt senere Brev (dette og de følgende alle fra Jan.—Marts 1818) forsikrer han ogsaa, at han er blevet ked af de mange Spise- og Drikkevenner og fører nu et ordentligt og økonomisk Liv. Efterhaanden ombyttes Rollerne. Før var Jobst hans Skriftefader. Nu giver han denne gode Raad i et Brev, der uden Indledning begynder saaledes: „Hvordan gaar det Dig? Gaar det skidt, skal Du pakke din Kuffert og komme herud . . . forudsat at det ej gaar Dig efter Ønske med Herr Snydenstrup“ . . . ligesom han gennem Jobst lader et energisk Raad gaa videre til den yngre, tidligere nævnte Broder Emil, der havde forskellige Vanskeligheder²⁾. Om hvordan det egentlig gaar ham selv i sin Bestilling fremgaar ikke klart.

* Allerede i Beg. af 1816 rejste Scholten en kort Tur til Europa sammen med sin Hustru. Foreløbig slog de sig ned i London, hvor Dahlerup flygtigt traf sammen med dem og skildrer (anf. Skr. p. 29), hvorledes de har faaet indrettet deres midlertidige Hjem meget elegant som Samlingssted for de danske i London.

Fru Scholten rejste ikke med tilbage til Vestindien. Hun menes ikke at have delt sin Mands vestindiske Interesser men har foretrukket at blive hjemme hos Børnene.

** Decbr. maa absolut være en Skrivefejl, idet vi andet steds fra kan se, at Scholten er rejst tilbage længe før.

I et Brev siger han om St. Thomas: Hier ist nichts zu holen, og i et andet ytrer han det fromme Ønske, at der snart maa blive Krig mellem England og de Forenede Stater for at fremme Handelen paa St. Thomas, men i det allersidste ser han saa optimistisk paa Tingene, at han skriver: „Naar jeg skulde have en ordentlig Skilling i Behold, skriver jeg Dig til for at anvende dem i et lidet Gods for mig, „aber da muss was zu verdienen seyn beim Kauf“.“

Vi ser altsaa, at Scholten paa dette Tidspunkt anslog sin Gæld til Værdien af Livsforsikr. paa £ 2000. Præmien for den fordoblede Livsforsikring paa £ 4000 maa for en Mand, der levede i Troperne, have været meget betydelig. Her finder vi en delvis Forklaring paa, hvorfor Scholten var nødt til at være saa stærkt ude om sig for at skaffe forøgede Ressourcer.

Naar hans Optimisme slaar saa tydeligt igennem i hans sidste Brev, ligger dette sikkert i, at han paa dette Tidspunkt øjnede en Chance, der heller ikke slog fejl.

IV

Scholten bliver Stadshauptmand, konstitueres tillige som Kommandant, Virksomhed som Bygmester efter en Orkan.

Det kan ikke antages, at Scholten, da han skrev det sidste af de opbevarede Breve til Broderen, dat. $13/3$ 1818, med Bestemthed har vidst, at han ved Kgl. Res. af $28/1$ s. A. var blevet udnævnt til Stadshauptmand paa St. Thomas¹⁾, da han givetvis ellers vilde have nævnt det. Men altsaa: første Skridt opad. En Stadshauptmand er paa sin Vis en militær Person, og Scholten er nu Major, da han ved nyt Afskedspatent har faaet denne Rang. Han har Overkommandoen over Militsen og Brandvæsnet og har en fin Uniform. Han fungerer ikke længere som Vejermester, men har faaet Lov til at lade Embedet bestyre ved en Fuldmægtig paa sit Ansvar. Lønningen som Stadshauptmand er 1500 Rdl., og Vejermesterembedet kaster, selv om han skal bekoste denne Fuldmægtig, der tillige overtager Postvæsenet²⁾, nok endda skikkeligt af sig. Dette Vejermesterembede giver han overhovedet ikke godvillig Slip paa. Han har slet ikke mistet Interessen for det. Da det viser sig, at nogle Skippere har fundet paa den Uskik at begynde at losse, enten de har faaet afgivet „de behørige Angivelser“, foreslaar han Raadet at straffe den Slags Utilbørligheder med en Mulkt paa 500 Rdl., hvad dette gaar ind paa, imod at Toldbodstiden udstrækkes til Kl. fem Eft.³⁾.

En Lykke kommer jo, efter hvad man siger, sjældent alene. Kun et Par Maaneder senere faar Scholten officiel Meddelelse⁴⁾ om, at han er udsat til at fungere som Kommandant paa St. Thomas, naar den nuv. Kommandant, *Holten*, rejser hjem paa Orlov, hvilket sker i Juli Maaned. Hvad en Kommandant er, ved Scholten fra sin Faders Tid. Han er den øverste Embedsmand paa Stedet. Den, der kan passe dette Embede godt, kan blive til mere. Og det kan godt forenes med Embedet som Stadshauptmand; det er ligefrem nødvendigt, da *Holten* under sin Orlov faar den halve Gage. Men 1800 Rdl. ekstra er jo ikke heller at foragte. Det giver ekstra Humør. Og her ser vi Scholten for Alvor begynde at udfolde sig. Her kommer hans Energi og Vivacitet rigtig paa sin Plads, baade naar det gælder om at værne Havnens Interesser og forskønne Byen. Han sætter sikkert heller ikke sit Lys under en Skæppe i sine Indberetninger til Hjemmeregeringen. Man

ser, at han har Øjnene aabne for de Fremtidsmuligheder for Handelen, som de politiske Forholds Udvikling i Amerika kan medføre, for Muligheden af at inddrage den lille Ø Crab Island, der egentlig ligger som et Ingenmandsland, under den danske Krone. Om det saa er Postvæsenet, dette daværende quantité négligable, det gælder, har han et Forslag om et fornuftigt Samarbejde med det engelske, der ønsker at oprette en Filial paa St. Thomas osv.

Og Scholten har sikkert, ikke mindst paa dette Tidspunkt, hørt til den Slags, om hvem man siger, at de gaar med Træsko ind i deres Medmenneskers Hjerter. Han kan tale med hvemsomhelst, ikke alene med de mange fremmede, spanske, franske og engelske Købmænd og Skippere, men ogsaa med de kulørte, som han kender fra Militsen og Brandkorpset, og har gerne et muntert Ord til selveste black skin, hvis underlige Kaudervælsk, det kreolske Sprog, han havde lært sig. Da han ved Holtens Tilbagekomst traadte tilbage fra Kommandantskabet, havde han da ogsaa den ublandede Glæde at modtage en Takadresse fra Indbyggerne paa St. Thomas, ledsaget af en Hædersgave paa 5000 Dollars og en Guldkaarde. Og det har været ham en særlig Tilfredsstillelse at læse de naadige Ord, hvormed Majestæten „med Fornøjelse“ gav ham Tilladelse til at modtage Gaverne¹⁾.

Det er en daarlig Vind, der ikke blæser godt for nogen, siger et gammelt Ord, og det holdt i hvert Fald Stik med den Vind, der blev en Orkan og brød ind over St. Thomas i September 1819 og anrettede store Ødelæggelser, ikke mindst paa de offentlige Bygninger og medførte Tab af Menneskeliv. Men det at rydde op og ordne og sørge for Byggeriet var netop lige noget for Scholten. Han forstod sig ogsaa paa at bygge smukt og havde Sans for at restaurere med Omhu, saaledes som det bl. a. ses af det imponerende Gubernementshus og den danske Kirke i Christiansted paa St. Croix. Her, i en Nødssituation, handler han hurtigt og paa egen Haand uden at afvente Direktiver. En Gang imellem er han maaske lige hurtig nok paa Fingrene, mener General-Toldkammeret, selv om det maa indrømmes, at den trufne Forholdsregel sikkert i og for sig var den bedst mulige. I Virkeligheden drejede det sig her om en forholdsvis ringe Sag²⁾, men hvad Kollegiet paa dette Tidspunkt ikke vidste, og hvad der ikke var en ringe Sag, var Scholtens Indgriben i Genopførelsen af de militære Etablissementer med Til sidesættelse af det Firma, der havde faaet Opførelsen overdraget. Her var Scholten unægtelig lige ved at komme i Klemme, fordi der, som vi ret straks skal se, kom en ubehagelig Kommission ud hjemmefra, der, foruden sit egentlige Hverv, ogsaa havde til Formaal at se Embedsmændene i det hele paa Fingrene.

Men foreløbigt var der Fred og ingen Fare, og Heldet følger stadig Scholten. Ganske vist kom Kommandant Holten tilbage i Febr. 1820, men allerede næste Maaned nødte et Anfald af Nervesvaghed ham til at rejse hjem igen og at tage sin Afsked³⁾, hvorfor Scholten igen blev konstitueret under Forbehold af Hjemmeregningens Approbation. Dennes Godkendelse er intet mindre end overstrømmende i den kgl. Res.⁴⁾: „hvilken Kommando

Scholten før har ført med saa megen Konduite og Tjenstiver, at han tilfulde har fortjent Vor allerh. Tilfredshed“.

Over alt dette, den daglige Tjeneste, baade i den ene og den anden Egenskab, og de venlige Ord, glemmer Scholten ikke sine private Sager. Som ovenfor nævnt havde han paa egen Haand opført en Bygning, som han mente kunde egne sig til Kommandantbolig. Den gamle var hverken køn eller særlig bekvem — Scholten kendte den jo godt nok fra Faderens Tid og havde sikkert den Gang været glad ved for en Tid, som vi har hørt, at ombytte sit Kvarter i Fortet med et Værelse i Kommandantboligen. Men den var skrøbelig, og det havde allerede for et Par Aar siden været bestemt, at den skulde bygges om. Nu var Forholdet det — for en Nutidsbetragtning ret kuriøse — at Opførelsen af en offentlig Bygning gerne blev tilbudt i Entreprise til den Embedsmand, for hvem den var bestemt til Benyttelse. Saaledes var det blevet tilbudt Holten i 1818, men han, der synes at have været svagelig og lidet entreprenant, afslog at indlade sig derpaa, hvorfor Sagen foreløbig stod hen. Saa gør denne Orkan en Ende paa Spørgsmaalet ved at blæse Huset helt over Ende. Det kunde aldrig træffe sig heldigere, Scholten foreslaar straks Raadet paa St. Thomas, som han tydelig nok, saalænge han ikke sad fastere i Sadelen, forstod at staa sig godt med, at afkøbe sig den Bygning, han selv havde opført, og som heldigvis var bygget saa solidt, at den havde modstaaet Elementernes Rassen, for 44,281 Rdl., idet han samtidig oplyser, at Taksationssummen er ansat til 51,562 Rdl. Raadet anbefaler — Scholten fungerer jo selv som Præsæs, første Medlem, Dons, er, som vi ved anden Lejlighed skal se, ikke en meget selvstændig Karakter, om andet Medlem, Rhein, vides heller intet ufordelagtigt — og V. R.* giver ogsaa Købet sin Anbefaling med den Tilføjelse, at Beliggenheden er bekvem og god¹⁾. Det sidste er rigtigt, og desuden var Huset, som alt hvad Scholten var med til at bygge, sikkert godt og solidt opført. Derimod kan man maaske nok have sine stille Tvivl om den absolutte Holdbarhed af Taksationsforretningens Overstigen af Scholtens Tilbud med godt 7000 Rdl.** Trods denne — i hvert Fald tilsynela-

* „Den vestindiske Regering“. Efter sin Bestemmelse bestaaende af Generalguvernøren som Præsæs og to, undertiden tre andre Medlemmer. Om selve Institutionen og Scholtens Stilling til den nærmere senere.

** Her, saavel som for hele den Tidsperiode vi beskæftiger os med, regnes stadigt, naar intet modsat anføres med *vestindisk Kurant* (100 Rdl. V. C. = 128 Rdl. Sølv i Henhold til Forordn. af 11/5 1775), der som selvstændigt Pengevæsen fik stor Betydning for Øerne under Pengekrisen i Moderlandet. Naar Talen er om vestindiske Lønninger o. l., maa man altsaa stadig have den ikke ubetydelige Merværdi af den vi. Kurant in mente.

Der regnes ogsaa ofte med *Dollars*, undertiden efter sydamerikanske Sprogbrug kaldet *Pjastre*, fork. *Ps.*, ellers med det sædvanlige *\$*. Værdien af disse *Pjastre* eller *Dollars* har ikke noget med vore Dages at gøre, men er for hele Perioden fastlagt til 2 Rdl. *dansk Kurant*. ( )

I *Skrivelsér*, ogsaa fra Hjemmemyndighederne tales ofte om *Dollar* jævnsides med Rdl. i samme *Skr.*

dende — Ædelmodighed fra Scholtens Side siger Kollegiet i Skr. af ²²/₁ 1820 imidlertid nej, men Fru Scholten, der tydelig nok er blevet instrueret af sin Mand, henvender sig allerede Dagen efter i den røde Bygning med Forslag om, at der i Stedet for Købet af Ejendommen ydes Scholten et Laan i den paa 40,000 Rdl. mod 3 % Rente og et aarligt Afdrag paa 3000 Rdl. og saaledes, at Bygningen udlejes til Kommandantbolig i tyve Aar for en aarlig Leje af 3000 Dollars. Sagen gaar i Orden, og Scholten faar de 40,000 Rdl. anvist til Udbetaling¹).

Fru Scholten har altsaa vist sig som en flink Underhandlerske, der var à jour med Sagerne og handlede ekspedit, og Scholten selv har sikkert følt sig helt fornøjet, hvad han jo ogsaa havde Grund til. Den lille Draabe i Bægeret ved at Generalkrigskommissariatet nu for Alvor var paa Spil med den gamle Historie om formeget oppebaaret Gage* har han sikkert taget sig meget let.

Og nu gjaldt det om at komme hjem, ikke alene for at se til Kone og Børn og trække lidt frisk Luft, men fordi der var store Ting paa Trapperne, som det nok kunde være rart at faa Føling med paa første Haand. Han rejser d. 1. Juli 1820 og overgav midlertidigt Kommandantskabet til Havnekaptajn Fleischer.

* Allerede 1816 var Generalkrigskomm. begyndt at røre paa sig: Scholten havde, hvorlænge kunde ikke bestemt oplyses, men i hvert Fald for Aarene 1811—13 oppebaaret Gage som Løjtnant ved det sj. Jægerregiment, samtidig med at han oppebar Ventepenge gennem General-Toldkammeret. Det er en Fejl, indrømmer Danske Cancelli, og det samme siger General-Toldkammeret, men saa drukner det hele foreløbig i en akademisk Diskussion om, hvilket af Beløbene der bør refunderes, indtil Sagen endelig bliver afgjort i 1820: Scholten skal ud med det mindste af de to Beløb: 367 Rdl. og 44 Sk. (V. J. ²⁸/₁₂ 1816, V. K. ⁷/₁ 1817, V. J. 642/1820).

En Undersøgelseskommission nedsat.

Haard Dom over Generalguvernør Bentzon. Scholten ved at komme i Klemme. Vejermesteren bliver dog Toldforvalter. Toldforvalteren bliver Toldintendant. Kommandanten bliver Guvernør. Guvernøren bliver Generalguvernør.

Det, det drejede sig om, var intet mindre end en Klage mod Generalguvernøren, *Adrian Bentzon*, der var hjemme paa Orlov, fra Vice-Generalguvernør Oberst *Stabel*, understøttet af en Klage fra Planterne. Naar det regner paa Præsten, kan Degnen, som bekendt, vente at faa nogle Dryp med, baade i den rare Form af et ekstra Offer og i den mindre behagelige, hvor det kan være godt at have en Paraply ved Haanden. Under alle Omstændigheder har Scholten anset det for opportunt at orientere sig hjemme.

Det ligger udenfor vor Plan, der jo nærmest tager Sigte paa at belyse Administrationsforholdene i Tilknytning til Scholten, at komme nærmere ind paa de forskellige Faser i denne ejendommelige Sag, der resulterede i, at en af Regeringen nedsat Kommission med Kommandør *Rothe* som Formand i Februar 1821 dømte Bentzon til at have sit Embede forbrudt og Konfiskation af en stor Del af sin betydelige Formue, medens Anklageren, *Stabel*, ligeledes blev dømt fra Embedet og dertil fik seks Maaneders Fængsel for i sin Klage „at have skudt over Maalet og indflettet urimelige Beskyldninger“. Med dette sidste sigtes sikkert til Hentydninger til Delagtighed i Indsmugling af Slaver, et Spørgsmaal der senere vil blive belyst i anden Forbindelse. Helt grebne ud af Luften var disse Beskyldninger nu ikke — saa meget være blot sagt her — men officielt dementeres maatte de i hvert Fald¹). At Scholten, der allerede kom tilbage i Begyndelsen af December og atter overtog Kommandantskabet, maatte være meget optaget af dette Jordskælv i Administrationen, hvis endelige Udfald han paa dette Tidspunkt endnu ikke kendte, er jo klart nok. Ikke mindst da han selv fik en Udløber at mærke. Kommissionen havde nemlig ikke alene faaet det Hverv at undersøge Bentzons og Stabels Forhold men Embedsmændenes i det hele taget, saafremt den fandt Grund dertil. Og det var netop det, den havde fundet i Anledning af det Byggeforetagende efter Orkanen, som Scholten havde taget sig saa ivrigt af — til stort Mishag for nogle Entre-

prenører. Altsaa gav Kommissionen Møde paa St. Thomas en af de første Dage i Januar 1821. Det viste sig saa, at Scholten uden videre havde kaseret de Entreprenører, der i Henhold til Licitationen havde faaet overdraget Opførelsen af Kasernen m. m., fordi de forekom ham ikke at arbejde paalideligt nok, hvorefter han selv havde overtaget Entreprisen for det lavest indkomne Bud, \$ 12,960, og dernæst uden særlig Bemyndigelse ladet udføre mange Ekstraarbejder, bl. a. en Cisterne ved Kasernen m. m., samt ladet Raadet paa St. Thomas udbetale sig dels som Forskud til Arbejdets Gennemførelse, dels for dets endelige Fuldførelse 31,250 Rdl., og dette NB uden at der blev givet den vest. Regering nogen Meddelelse derom, hvad der fremgaar af dennes, d. v. s. Rothes, Skrivelse til General-Toldkammeret*. Det hele saa jo, oprigtig talt, ikke saa godt ud for Scholten. Ganske vist benægter Kommissionen ikke, at Arbejdet har været godt og forsvarligt udført, kritiserer for saa vidt heller ikke de store Overskridelser ved Ekstraarbejderne, men paataaler til Gengæld meget skarpt, at Raadet overdrager den fungerende Præsens et Arbejde, ved hvis Udførelse han i dette Tilfælde skulde kontrolleres af sine egne Undergivne, ligesom det er højst urigtigt uden videre at bevillige ham et saa betydeligt Forskud. Det er, slutter Skrivelsen, overhovedet ukorrekt, om Raadet bevilliger sine egne Medlemmer noget udenom det normerede¹).

Det var jo en meget skarp, og fra Undersøgelseskommissionens Standpunkt set, fuldtud berettiget Kritik, Scholten her var ude for. Naar han alligevel slap saa godt fra den, kan det kun ligge i, at Rothe, om hvis ubestikkelige Redelighed Samtiden var klar, har fundet, at Scholten, rent praktisk set, havde grebet Sagen overmaade forstandigt an og, hvad der var hans store Held, langt fra selv havde spundet Silke ved Foretagendet, hvorfor det udtrykkeligt blev udtalt, at den alvorlige Misbilligelse ikke burde medføre videre Følger.

Det er vel at antage, at Scholten har skrevet sig lidt bag Ørene, at med Formaliteter og Licitationer skulde man dog omgaas med nogen Forsigtighed. Maaske har ogsaa Bentzon paa Udreisen i Følge med Scholten — som ovenfor anført — fortalt ham, at det var en Licitation, der efter Bentzons Mening gav Anledning til Stabets Uvilje mod ham og dermed atter til Klagen. Stabel havde nemlig en Gang i sin Egenskab af Medlem af den vest. Regering nægtet at give sin Stemme til Approbation af en Licitation og sagt, at det vilde være det rene Snyderi, og at han kunde paatage sig at udføre Arbejdet for det halve. Bentzon havde saa været ondskabsfuld nok til at tage ham paa Ordet: værsgod! Stabel kan ikke være bekendt at knibe ud. Resultat: stort Tab og paafølgende Forbitrelse. Hinc illae lacrymae! I saa Fald: lille Aarsag, stor Virkning²).

Under alle Omstændigheder kunde Bentzons bratte Fald nok tjene som

* Rothe fungerede som Generalguvernør fra sin Ankomst i Oktober 1820, idet saavel Stabel som Bentzon, der først kom tilbage i Decbr. (iøvrigt sammen med Scholten) efter Bestemmelsen hjemmefra var suspenderede.

et Varselsskud for Scholten. v. Dockum søger en vis Parallel mellem den Skæbne, der ramte dem begge, hvem han, i hvert Fald for den enes Vedkommende med Rette, betegner som de betydeligste Skikkelser indenfor den vestindiske Administration¹). Personligt var de ganske vist vidt forskellige. Den ene en Skønaand, faar som Student Guldmedalje for en æstetisk Afhandling²), meget filosofisk og litterært interesseret, kølig, overlegen. Den anden har sikkert fundet de litterære Ambitioner, som den første holdt af at lufte, noget værre Skaberi, en „sand Hanswürst“ kalder han ham en Gang i et Brev til sin Broder. Parallellen maa søges i deres Forhold til Penge. Der findes unægtelig Lighedspunkter, men ogsaa en væsentlig Forskel. Den ene synes ligefrem at have været pengegrisk og satte sig som udtalt Maal at naa en Million, den anden var ogsaa ude om Penge, men ikke som Maal i sig selv, men som Middel til Magt — og ogsaa fordi han til Tider havde haardt, altfor haardt, Brug for dem. Hvad der for den ene var hans Orm og blev hans Faldgrube, var for den anden hans Achilleshæl.

Imidlertid, det ene og det andet uagtet, tabte Scholten ikke Humøret. Kun et halvt Aarstid efter Kommissionens hvasse Kritik af hans Forhold ved Byggeriet søger han om Tilladelse til at overtage Entreprisen af St. Thomas Hospital — denne Gang spørger han dog pænt Hjemmeregeringen — men det har General-Toldkammeret alligevel faaet Betæneligheder ved³). Derimod faar han Lov til at købe Ruinerne af det gamle Militærhospital for 2500 Rdl.⁴). Han har ment, at den nye Kommandantbolig bør have et standsmæssigt Udstyr og har i sit eget Navn indkøbt et pragtfuldt Møblement dertil, som han — hvad han øjensynlig hele Tiden har tænkt sig — nu foreslaar den vest. Regering at overtage. Denne anbefaler ganske vist Sagen, men har ikke Penge dertil for Tiden, og General-Toldkammeret resolverer, at det maa overvejes nøjere⁵). Foreløbig maa Scholten saa se at klare sig, som han bedst kan, for det er ikke Smaasummer, det drejer sig om, som vi senere skal se.

Scholten er altsaa stadig konstitueret Kommandant, rigtig Stadshauptmand og rigtig Post- og Vejermester, om end dette Embede ved Fuldmægtig. Men nu sker der en Ændring — stadigt til det endnu bedre. Vejermesteren gaar op i en højere Enhed med Toldforvalteren — og med en Maanedes Mellemrum, eller kun én Dag, hvis man regner efter Dateringen paa de Kgl. Res., d. 29. og 30. Juni 1822, skifter Toldforvalteren Ham og faar den finere Titel af *Toldintendant*. Hermed var det gaaet saaledes til. Efter Toldforvalter Gravenhorsts Død i 1818 havde *Pram* — den bekendte Forfatter — faaet Embedet i dennes Sted for at forbedre sine Finanser⁶). Han siges aabent at have vedstaaet, at Toldvæsenet paa St. Thomas var vanskeligt at forstaa, hvad der lyder troligt nok, og da han allerede døde af Klimatfeber i Novbr. 1821, er han vel neppe naaet at trænge til Bunds deri. Saa rykker Scholten op, og der sker i den Anledning den nævnte Metamorfose. Straks en betydelig Indtægtsforbedring, da de Toldintendanten tillagte 2000 Rdl. + Procenter af Toldentraderne (fra 10—15 % af hvad

disse oversteg 40,000 Rdl.) samt Sportler for Skibsmaaling jo var rent ekstra Gevinst. Og ganske vist staaer der i den kgl. Resolution, at Veje- pengene herefter skal indgaa i den kgl. Kasse, men de skal medregnes ved Procentberegningen, og Toldforvalteren — Toldintendant bliver han jo først næste Dag — skal være pligtig til at foretage den for Toldvæsenet for- nødne Vejning, med mindre han modtager umiddelbare Vægtangivelser. En noget indviklet Historie jo, men hvad Pram altsaa ikke havde forstaaet, det forstod Scholten. Hvad han maatte afgive med den ene Haand — og ogsaa afgav — det fik han rigeligt igen med den anden. Veje- pengenes Saga er saa langt fra ude. De fik tvertimod nogle meget velvoksne Udenoms- søskende, der da de kom for Lyset, blev legitimerede under det mærkelige, men i og for sig ikke misvisende Navn „de additionelle Veje- penge. Herom til sin Tid. Ja, hvad udadtil mistes, skal indadtil vindes. Og udadtil var der jo endda ikke vundet saa lidt i sig selv. Foruden selve det nye Embede med dets Fremtidsmuligheder, den ikke betydningsløse meget smigrende Motivering i d. kgl. Res.¹⁾ angaaende Toldintendanten: Da Oberstløjtnant Scholten (det er han avanceret til i 1820) ved sine lokale Kundskaber og særdeles Virksomhed, Duelighed og Konduite . . . megen Nytte for vor Tje- neste . . . Vor allerh. Tilfredshed . . . skal han have Sæde i Raadet . . . dog uden at han derfor skal nyde noget Tillæg eller Emolument. En lidt kedelig Tilføjelse, den sidste, men som det var, var det jo alligevel ikke helt galt.

Ved den oftere nævnte kgl. Res., hvorved Scholten blev udnævnt til Toldintendant, var der tillige truffet en anden Bestemmelse, der fik Betyd- ning for Scholten, om end ikke ligestraks, saa lidt senere, nemlig at Kom- mandanten paa St. Thomas fremtidig skulde føre Titel af Guvernør for St. Thomas og St. Jan og som saadan have en betydelig højere Gage, nem- lig 6000 Rrdl. + 3000 Rdl. i Taffelpenge, „saalænge fremmede Magter holde betydelige Orlogsstationer derude“. Denne Bestemmelse var øjen- synligt truffet af Hensyn til, at den, der var udset til denne Post, var Admi- ral, og som saadan ikke maatte staa alt for meget tilbage i Rang og Titulatur for Generalguvernøren, der kun var Kommandør, og med den forhøjede Titulatur fulgte saa den forhøjede Gage.

Admiralen var *Jessen*, Helten fra Sjællandsodde, der tiltraadte Embedet d. 18. Sept. 1822. Dermed træder Scholten altsaa foreløbig tilbage til at være Toldintendant (og Postmester) samt i Henhold til sin Udnævnelse være pligtig til at bistaa sig selv med Vejningen, (hvis han selv forlanger det), og endelig er han jo Stadshauptmand. Foreløbig traadt tilbage, ja, men kun for en kort Tid, for kun tre Fjerdingaar senere blev *Jessen* revet bort ved en brat Død d. 30. Marts 1823, Apopleksi i Henhold til Scholtens Indberetning²⁾. Naar danske Orlogsmænd i gamle Dage — medens der endnu var et Dansk-Vestindien og, kunde man næsten tilføje, endnu var danske Orlogsskibe — kom til St. Thomas, drog Chafen og et Detache- ment altid op paa Kirkegaarden og lagde en Krans paa hans Grav, der ogsaa i de vestindiske Farvande i sin Tid saa smukt havde hævdet Flagets Ære.

At den vest. Regering straks, under Forbehold af Hjemmeregeringens Approbation, maatte konstituere Scholten i Lighed med tidligere under Holtens Forfald, laa vel lige for, men meget bemærkelsesværdigt er det, hvad Scholten i sin ovenfor nævnte Indberetning i den Anledning skriver til Hjemmeregeringen. Han siger nemlig rent ud, at han ikke kan indlade sig paa at overtage Guvernørstillingen fast, uden at han samtidig faar Lov at beholde Toldintendantembedet med dettes Indtægter og som tidligere lade det bestyre ved sin Fuldmægtig, hvorimod han til Gengæld vil betale Jessens Enke 3000 Rdl. aarlig i Pension og give de tre Mæglere paa St. Thomas, hvis Bestillinger han ved sin Ordning af Toldintendantembedet nærmest har overflødiggjort, andre 3000, altsaa Resten af Guvernørgagen, til Deling. Paa denne Skrivelse faar Scholten ikke noget direkte Svar. Den faar Bemærkningen „henlægges“, men ved Kgl. Res. af ²⁴/₁₂ s. A. fastslaes det simpelthen, næst at fremhæve Regeringens særdeles Tilfredshed med Scholtens hidtidige Virksomhed som Guvernør, at han skal fortsætte i Stillingen, og at det skal være ham tilladt ogsaa som Guvernør under eget Ansvar at lade Toldintendantembedet bestyre af en Fuldmægtig. Scholten slap saaledes for sit Tilbud om at overtage Pensionen til Jessens Enke og ligeledes for at pensionere Mæglerne paa en efter Omstændighederne meget rundhaandet Maade¹). Det vil senere fremgaa, hvorledes han i Virkeligheden ordnede sig med disse sidste. Af hans Tilbud i sin Helhed fremgaar det jo med Tydelighed, hvor stor Vægt han lagde paa at beholde Toldintendantembedet. Hvis hans senere Kritikere havde kendt Tilbudet, vilde de sikkert have afvist det som en flot Gestus, som han vidste ikke vilde blive modtaget. Jeg ved ikke rigtig selv, hvad jeg skal tro. Til Gengæld er jeg vis paa, at Scholten ikke var ked af, at Regeringen tavst lagde hans Tilbud til Side, og at han var rigtig glad over, at han spændte Buen en Smule stramt, da han skrev hjem og stillede sine Betingelser, for nu havde han det sort paa hvidt med Toldintendantstillingen i Forbindelse med at være rigtig Guvernør. Som saadan fik han altsaa 6000 Rdl. foruden 6 % af Toldentraderne, hvad der nogle Aar senere blev anslaaet til andre 6000²). De 3000 i Taffelpenge var det ikke værd at regne med, for de skulde nok faa Ben at gaa paa og endda tage nogle gode Dubloner med i Følge. Det er der efter Samtidens Skildring af Scholtens fyrstelige Gæstfrihed ingen Grund til at tvivle om.

Scholten er altsaa godt paa Vej til at blive en meget fornem Person. Han er lige blevet Kammerherre, og som Guvernør faar han Aaret efter en pragtfuld Galla-Uniform, der nøje er beskrevet for os i en Kgl. Res.³): Dobbeltraded rød Munderingskjole med hvid Ophæftning og Kanter, sort Fløjelskrave med guldbroderet Løvværk, forgyldte Knapper med det kgl. Vaaben, Guldepauletter, hvide Benklæder, Skærf af marineblaat og citrongult Silke, trekantet Hat med Guldtresser. Lidt overlæst synes vi vel. Men den maa have gjort sig mægtig godt hos de kulørte i hvert Fald, naar de stimlede sammen ved en af de fire Kirker, hvor Scholten efter Kirkebøgerne at dømme, hyppigt mødte op som Forlover eller Fadder.

Gouvernementshuset i Christiansted, færdigbygget af Scholten 1836. Trappen vender mod Øst. I Baggrunden skimtes Korset paa den danske Kirke.

Gouvernementsskonnerten „Vigilant“, Post- og Passagerbefordring mellem St. Croix og St. Thomas, i Færd med at gaa ud af Christiansted Havn. Oprindelig Slavesmuglerskib. Holdt sit Hundredeaars Jubilæum i Slutningen af Halvfemserne i forrige Aarhundrede, men still going strong, og omfattet med Stolthed af sit farvede Mandskab.

En Sukkermølle paa Plantagen Castle Coakley paa St. Croix. Akvarel af Fr. v. Scholten.
Disse gamle Vindmøller er forlængst erstattede med dampdrevet Maskineri. Men saadan saa det altsaa ud for hundrede Aar siden, da Slaverne drev Æslerne belæssede med Sukkerrør op til Møllen, hvor Saften paa en primitiv Maade blev presset af Rørene.

For Guvernøren paa St. Thomas betød det selvfølgelig en hel Del, hvorledes Samarbejdet med Generalguvernøren, der residerede paa St. Croix og besad den øverste Myndighed, formede sig. Rothe, der efter Bestemmelsen kun midlertidigt havde bestyret dette Embede, var i Juli 1822 blevet afløst af *Bardenfleth*¹⁾. Det var altsaa ham, Scholten fik med at gøre i sin Egenskab af Guvernør. Som lige fortalt var Jessen jo den første, der beklædte den nye Stilling som Guvernør, og han rejste da det Spørgsmaal, om den Omstændighed, at Kommandantskabet nu var blevet afløst af et Guvernement, gjorde nogen Ændring i det tidligere Tjenesteforhold. Dette besvarede *Bardenfleth* benægtende, og Jessen tog Svaret til Efterretning. Nu holdt Scholten jo nok af at handle lidt — eller meget — paa egen Hånd, og der opstod snart Rygter om et daarligt Forhold mellem de to Guvernører, der endogsaa skulde være gaaet saa vidt, at de gensidigt sendte Klager til Kongen²⁾. Det viser sig dog, som det ofte gaar med Rygter, at være ganske overdrevet og reducerer sig til nogle Kompetencestridigheder, der ganske vist forelægges Hjemmeregeringen. Saaledes har Scholten, uden at spørge Generalguvernøren, udnævnt Officerer i St. Thomas' Militis- og Brandkorps. Generalguvernøren (altsaa *Bardenfleth*) mener, at det er ham, der skal udnævne dem i Henhold til § 31 i Militisloven. Scholten siger, at den Lov passer ikke for St. Thomas, og at det er ham, der har Ansvaret for Korpssets Holdning, og det er Hovedsagen³⁾. Det er ganske karakteristisk for Scholten senere i sin Egenskab af Generalguvernør at hævde en anden Anskuelse, ganske vist ikke udfra principielle, men rent praktiske Grunde: hans eget Personalkendskab. Ligeftrem komisk er en anden Sag. Generalguvernøren klager over, at Scholten har ladet en officiel Skrivelse paraferes af sin private Sekretær, *Indahl*, i Stedet for af en kgl. Fuldmægtig, det er upassende og strider imod en tidligere Skrivelse fra Collegiet. Hvad? siger Scholten, jeg har jo selv faaet udvirket, at *Indahl* er blevet ligestillet med kgl. Fuldmægtige. Collegiet resolverer: de kgl. Fuldmægtige maa *heller ikke* paraferes undtagen i Kontorchefens Forfald⁴⁾, altsaa: ingen af jer har Ret. Men noget saadant kunde jo nok tyde paa en vis Friktion. Muligvis har *Bardenfleth* været noget pedantisk anlagt*. I sine officielle Rapporter har han dog kun Lovord om Sch., hvis Aktivitet og Dygtighed han uforbeholdent berømmer.

Scholten, der havde været fraværende paa Permission i Danmark i 1823 (fra 14. Juli til 8. Maj 1824), rimeligvis for personligt at forhandle

* v. Dockum fortæller i sine Erindringer (p. 68), at *Bardenfleth*s Orkan Forordning: „to Timer før Orkanen begynder, skal Trommen røres“ vakte megen Munterhed i hans Tid og minder om Brandmajoren i „Kong Salomon og Jørgen Hattemager“: skal en Mundering sidde ret, skal den tages paa en halv Time før Ilden udbryder.

Med vore Dages Vejrtjeneste havde der jo været lidt mere Mening i B.s Forordning. Senere blev det indført, at der ved Varsel om en sig nærmende Orkan, grundet paa telegrafiske Meldinger fra de andre Øer, skulde „hejses et blaåt Flag og affyres 4 Kanonskud“.

om de ovenfor nævnte særlige Betingelser for Overtagelsen af Embedet som Guvernør, ansaa det nu, i 1826, for opportunt atter at vise sig i Hovedkvarteret. Der stod meget paa Spil, for nu begyndte Spørgsmaalet at blive brændende, om hvem der skulde blive Generalguvernør i Bardenfleths Sted. Denne, der efter van Dockums Mening kun var kommet midlertidig ud for at forgylde sin Mønt og stadig oppebar Gage som Hofchef hos Prins Ferdinand, var nemlig nødt til snart at rejse hjem for at beholde denne Stilling, da han ikke i Længden kunde beholde begge¹). For dog nu at beholde Gagen som Generalguvernør saa længe som muligt, søger han i god Tid rent formelt kun om sin Permission paa 1½ Aar og andrager om i dette Tidsrum at faa den hele Gage, under Henviſning til at det havde Bentzon i sin Tid faaet. Frederik VI gaar imidlertid faderligt i Rette med ham: den gaar ikke. Hvem skal saa forrette Din Tjeneste? Det er nok rigtigt det med Bentzon, men den Gang var Gagen kun 9000, og nu er den 16000. Derfor kan Vi ingenlunde give Dig mere end 9000, hvilket tilmed er langt mere end Vi i ældre Tider har tilstaaet under Permission²). Hvis Scholten, der vidste, hvad der var forestaaende og altsaa var rejst hjem i 1826 (i Marts), har haft nogen Bekymring for Resultatet, viste det sig i hvert Fald ugrundet, og da han i Juli 1827 kom tilbage for at afløse Bardenfleth, var det faktisk som Generalguvernør. Der var kun den Kedelighed ved det, at han altsaa i halvandet Aar skulde afstaa de 9000 til B. Toldintendantembedet paa St. Thomas, bestyret ved Fuldmægtig, beholdt han fremdeles. Derimod havde han maattet afgive Embedet som Stadshauptmand paa St. Thomas i 1824 som Følge af sin Udnævnelse til Guvernør paa denne Ø. Til Gengæld vidste han nu, at han var sikker paa at være Bardenfleths Efterfølger, først rent formelt som konstitueret under Bardenfleths saakaldte Permissionstid, dernæst en Tid „ad interim“, fordi Hs. Maj. i sin Visdom, med alt det med Bentzon in mente, havde ment, at nogle Prøveaar inden den kgl. Udnævnelse var det forsigtigste. Men ellers havde Hs. Maj. været meget naadig, ligefrem omsorgsfuld. Han indskærper ham endelig ikke at rejse over Bæltet med Isbaade, men hellere vente, til Smakken kan sejle³), (maaske har Landsfaderen med et lille Smil mindedes, hvordan han og Scholten i sin Tid sad indefrosset paa Sprogø og gnavede Benene af Øens eneste Ko), og naar Scholten kom ud til Vestindien, maatte han gerne for sin Sundheds Skyld foretage en Sørejse til Amerikas Fastland uden at spørge i Forvejen.

VI

Scholten bygger Palads i sit nye Rige. Den kgl. vestindiske Regering. Ejendommelige Retssager.

Et eventyrligt Held, et mærkeligt Sammentræf af Begivenheder, har fulgt Scholten i de tolv Aar 1815—27. Lad os se: en Stadshauptmand tager sin Afsked paa Grund af Alder. Der kunde lige saa let i sin Tid være blevet ansat en yngre. En Toldforvalter kommer ud og dør kort efter af Klimatfeber. En Kommandant kan ikke taale Klimaet og maa tage sin Afsked. Der kommer en Orkan, og Stedfortræderen faar Lejlighed til at vise sin Dygtighed. Der kommer en Guvernør, men han dør snart. En meget dygtig Generalguvernør, der kunde have virket endnu i mange Aar, bliver dømt fra sit Embede. Som hans Efterfølger bliver — bortset fra den rent midlertidige — tilfældigvis en, der har et andet Embede hjemme ventende paa sig.

Et eventyrligt Held, ja, for en Vejermester i Løbet af disse faa Aar at gennemløbe hele Skalaen. Uden Held var det ikke sket, men vi maa ogsaa tilføje: heller ikke uden stor personlig Dygtighed, selv om vi maa regne med en vis rimelig Margin i Form af gode Forbindelser.

Alligevel et eventyrligt Held, der nok kunde give Stof til Eftertanke over Lykkens mulige Omskiftelighed. Dog har Scholten neppe, da han paa denne ominøse fjortende Juli passerede Indløbet til Christiansteds Havn og gennem det glasklare Vand kunde se de mange morsomme grønne og røde Fisk smutte ind og ud mellem Korallerne skænket det gamle Sagn om Polykrates' Ring en Tanke. Han har rimeligvis slet ikke kendt det. — — —

Det var noget helt nyt for Scholten at residere i Christiansted paa St. Croix, Hovedsædet for Generalguvernementet. Selvfølgelig betød det ikke, at han slap Forbindelsen med de andre Øer. St. Thomas' Havn, St. Thomas' Handel havde jo dog været hans første Kærlighed, som han fremdeles vaagede over med den største Skinsyge. Og den Kærlighed var sikkert ægte nok, selv om onde Tunger senere dristede sig til at hviske om, at der var Madkæresteri med i Spillet.

Men nu var Scholten altsaa paa St. Croix, Santa Cruz, som den i Almindelighed, og altid af Creolerne, blev kaldet i Henhold til den spanske Benævnelse. Den franske Udtale hørte man aldrig derude, derimod — i hvert Tilfælde i de senere Aar — undertiden den engelske: Saint Croix.

Her var da endelig Plads til at røre sig, i Modsætning til St. Thomas, hvor Ens Køreture maatte indskrænke sig til en meget lille Promenade omkring selve Byen, og hvor Rideturene nærmest var Bjergbestigninger uden Mulighed for et rigtigt flot Trav. Men her kunde Scholten faa Brug for de nyanskaffede Vogne og Heste, som han snart fik sendt over og efter særlig indhentet Tilladelse indført toldfrit*. Her kunde han rigtig tage sit nye Rige i Besiddelse ad de udmærkede Landeveje, som ikke mindst Bentzon og en anden tidligere Generalguvernør, Oxholm, havde interesseret sig for, og som den haarde, tildels klippeagtige Jordbund havde skabt Mulighed for paa en let Maade at vedligeholde. Fra sit Udgangspunkt, Christiansted, kunde han først køre en god dansk Mil (naar jeg tænker paa St. Croix, kan jeg ikke faa mig til at oversætte Afstandene i km) mod Østenden langs Nordsiden, der den Gang var helt opdyrket (men senere gik ud af Kultur, da Sukkerrørets gyldne Tid var forbi, og blev et Hjemsted for vilde Geder, et romantisk no man's land). Rimeligvis er han dog først kørt ud ad „Centerlinien“s palmeindrammede Alleer ned til Øens anden By, Frederiksted, i Almindelighed kaldet „Vestenden“, en ca. 3½ Mil lang Tur, hvor Hestene vel ogsaa den Gang altid holdt et lille Hvil paa Kingshill, under et stort Tamarinthetræ, eller hvis han har villet køre en smukkere, men lidt længere og mere bakket, Vej, saa midt gennem Landet ad Nordsiden forbi Plantagerne Little Princess og Great Princess over Morning Star og Concordia ad Via Oxholmia, der er udhugget i Klipperne langs det her saa dybe, mørkeblaa Hav, forbi Rust up Twist, North Star og Prosperity, over Parasolbakken med Øens højeste Punkt, Mt. Eagle, til venstre og forbi Jealousy, Upper Love og Lower Love. Og saa enten ned til Centerlinien igen eller endnu bedre, hvis Hestene ser ud til at kunne klare det, over den fantastiske Vej over Højderne, forbi Two Friends, Orange Grove, Jolly Hill og Little la Grange med „Crakiet“, som den, der har set det, aldrig glemmer. Ja, ad fantastiske Veje, baade i den ene og den anden Ende af Øen har Scholten, der mindst af alt murede sig inde, set adskilligt og vel ogsaa som andre, før og efter ham, fundet, at de mærkelige Navne paa Plantagerne stemte saa godt med den ejendommelige Romantik, der paa en af de mange skønne Solskinsdage — vel tre Hundrede om Aaret — hvilede over det tropiske Landskab**.

Vi maa altsaa tænke os Scholten befære denne Del af sit nye Rige paa Kryds og tværs, snart i en af de overdækkede Vogne efter den i de amerikanske Sydstater indførte praktiske Mode, der tillod Passaten at tilvifte sin forfriskende Kølighed samtidig med, at den skærmede mod Solens lodrette Straaler. For Vognen et Par af de raske, ikke særlig høje, Heste af spansk

* Der var nemlig — et Forhold der vedblev indtil de seneste Dage — Told imellem Øerne. Naar St. Thomas ofte blev kaldt en „Frihavn“, betød det kun, at alle Skibe uanset Nationalitet havde Tilladelse til at anløbe den, i Modsætning til de to andre Øer.

** Hvilken Proprietær eller Bonde kunde vel finde paa at overføre f. Expl. Wheel of Fortune eller La bonne Esperance paa Dansk? Eller Rust up Twist = Hvile efter Strid“.

Afstamning med det karakteristiske affaldende Kryds, der tidligt var blevet indført til Vestindien; paa Bukken Kusk og sort Tjener med det scholtenske Vaaben i Liberiets blanke Knapper. Eller Scholten til Hest, efter Traditionen ved festlige Lejligheder i rød Uniform paa en hvid Hest — han vidste godt nok, hvad der tog sig ud, naar Hs. Maj.s Befuldmægtigede paa værdig Maade skulde repræsentere de danske Farver. Til dagligdags den hvide Tropeuniform, der snart fik Lov til at fæste Generalmajorsdistinktionerne paa sig.

Alt ialt har Forandringen med at flytte til St. Croix, selv bortset fra den behagelige Fornemmelse nu at være den absolut øverstkommanderende, sikkert tiltalt Scholten. Der *var* jo alligevel noget indelukket over St. Thomas, noget i Lighed med at bo i en Gyde. Man kunde ogsaa blive træt af evig og altid at stirre ned paa dens Havn. Naar han nu staaer nede paa Værftet og ser ud over Christiansteds Havn, saa er den jo egentlig, ret beset, paa sin Vis meget rarere end den paa St. Thomas, for her staaer den forfriskende N. O. Passat jo lige ind, medens et vældigt Korallrev, som Bølgerne stadigt bryder over, slynger sin skærmende Bue udenom i Fjerdingvejs Afstand. Der er en god Sejlrende til højre op imod Pyntbatteriet og lige midt for en Passage for større Skibe, men den er noget indviklet og kan ikke klares uden Lods, der bor paa en lille Ø midt i Havnen, og som af en eller anden noget omdisputeret Grund har faaet det besynderlige Navn Protestant Kajen. Begge Passager var imidlertid blevet noget vanskelige paa Grund af de stadigt voksende Koraller. Altsaa, for Scholten har sandelig ikke mistet sin Interesse for Havne, noget af det første, han foretager sig, er at faa fabrikeret en særlig Maskine til at fjerne de generende Koraller og faa Indløbet forbedret, hvad der har stor Betydning for de mange Skibe, der her skal indlade Sukker og Rom¹). Meget fornøjeligt at tage sig af saadan noget ved Siden af det andet.

Men hvad der ikke var fornøjeligt, og hvad der tydelig nok faldt Scholten saa temmeligt for Brystet, var den Tilstand, Guvernementshuset var i, nærmest en ren Skandale. Der havde været Orkan paa St. Croix Aaret før, og det var gaaet meget ud over denne Bygning. Det regner ned alle Vegne, skriver Scholten hjem, saa man har været nødt til at leje Lokaler andetsteds i Byen, og iøvrigt er Bygningen i sig selv daarlig. Der maa en passende Bolig til, hvor man ogsaa kan modtage „Fremmede af Distinktion“, noget i Stil med hvad andre Generalguvernører i de fremmede Kolonier har. Det er ogsaa, siger han videre, noget Kludder med at skulle skrive hjem først, om den eller den Reparation maa udføres, for inden man faar Svar, staaer det hele jo og ramler sammen. Han ser nok, at Bardenfleth har faaet bevilliget den (ejendommelig nøjagtige) Sum af 4001 Ps (altsaa Dollars) til Reparation, men det vil være fuldstændig spildte Penge at anvende, da de hverken vil række her eller dér, saadan som Forfaldet har grebet om sig. Der maa kort sagt bygges. Maaske alligevel Scholten ikke er saa ked af det, som han lader, for Byggeriet er jo hans Kæphest. I Virkeligheden

vilde han rimeligvis have været mere ked af, hvis der forefandtes et pænt, respektabelt, prunkløst og paa ingen Maade kassabelt Guvernementshus. Nu kan han derimod lade en Bygningskommission fremsætte et Forslag til et nyt. Resultat 49,791 Ps (altsaa ca. 100,000 danske Dalere). Scholten er klog nok. Han korsrer sig overfor Collegiet over den store Sum (omsat i vore Penge nærmer det sig jo ogsaa en Million) og kører det derefter træt med besparende Modforslag, indtil det endelig siger: Saa i Himlens Navn byg, dog ikke over 50,000 Ps¹). Saa kan Scholten bygge løs, og det skal ingen, der har set denne Guvernementsbygning nægte, at den blev ualmindelig pragtfuld, i ren italiensk Stil med Frederik VI's kronede Navnetræk over den pompøse æstlige terrasseformede Trappe, ligesom det indre med Spejlsalen og det hele afgav en værdig Ramme til Modtagelse saavel af Øens Honoratiorens som i Særdeleshed de af Scholten imødesete „Fremmede af Distinktion“. Nedenunder førte et Galleri efter sydlandsk Skik ind til Guvernementskontorerne, og mod Vest laa de mere private Appartements vis à vis den lutherske Kirke, for hvis smukke Udstyr med Mahognistolestader Scholten særligt havde draget Omsorg. Her kunde han sidde i den for Generalguvernøren særligt indrettede Stol med en Baldakin over Hovedet, medens man tydeligt gennem de altid aabne Vinduer kunde høre Vindens sagte Susen i Kongepalmernes Blade udenfor eller ved Juletid spore den næsten bedøvende Duft af Korallithens Blomster, der spandt deres fine Spind op ad Kirkens Mur. Jeg kunde tænke mig, at Scholten under Gudstjenesten med Misbilligelse har noteret, at den eller den af hans Embedsmænd ikke var til Stede netop paa den Søndag, hvor han selv havde gjort sig den Ulejlighed at give et godt Eksempel og hørt den rare Pastor Bagger, der heldigvis ikke var en Mester Ole Vind, eller hvad den indiskrete Karl hed, der stak sin Næse i de allerhøjeste Personers private Sager. — — —

Medens Scholten var hjemme og forhandlede om sin Overtagelse af Generalguvernementet, maa det være lykkedes ham at overbevise Collegiet (og rimeligvis først Kongen) om, at han maatte have den gamle Historie med sit Indkøb af Møblementet til Guvernementshuset paa St. Thomas ud af Verden, for han kunde ikke i Længden holde sig Leverandørerne, der kun havde faaet à conto Beløb, fra Livet. Han vidste jo godt nok, at Statsgælddirektionen havde gjort Vrøvl over, at Møblementet var altfor kostbart, unægtelig 14,089 Dollars, men — — og det gik saa i Orden²). Og da Scholten et Par Aar senere fik den kgl. Kasse til at købe det af ham udlejede Guvernementshus paa St. Thomas for 38,500 Dollars³), har han rigtig kunnet trække Pusten, hvad det, som vi snart skal se, har knebet ham lidt med i Tiden, lige før han naaede den højeste Stilling. Vi lægger Mærke til, at han, sikkert belært af at der var gjort Vanskeligheder — og at han selv var kommet i Vanskelighed — med Møbleringen af Guvernementshuset paa St. Thomas, herovre stiller sig meget beskeden an med Fordringerne. Her søger han og faar bevilliget lidt over 6000 Rdl. Da Col-

legiet spørger, hvordan det forholder sig med det Møblement, der dog vel maa være blevet tilbage fra Bardenfleths Tid, og om der er blevet foretaget en lovlig Taxation ved Overdragelsen, svarer Scholten ganske vist, at det sidste ikke er sket, fordi han ikke kunde tænke sig, at man kunde fatte saa liden Tiltro til en Generalguvernør, men iøvrigt mener han, at det var bedst at sælge det hele af Bardenfleth efterladte Møblement ved offentlig Auktion. For sit eget Vedkommende anser han det for rigtigst, at kun det faste Inventar saasom Lysekroner og desuden Udstyr af de offentlige Appartements blev anskaffet af det offentlige, medens det mere private blev anskaffet af Generalguvernøren selv. Det lød jo meget beskedent¹⁾. Det gamle Møblement blev saa solgt til Fordel for den kgl. Kasse og indbragte en forholdsvis ringe Sum, skønt der dog var bevilliget Generalguvernøren — en Bevilling, der foreløbig blev opretholdt — den ikke ubetydelige, men mærkeligt nøjagtige, Sum af 2566 Rdl. 64 Sk. til „Vedligeholdelse af Møblementet“. Det er sikkert gaaet op for Collegiet, at det vestindiske Klima ikke var godt for Møbler. Ganske vist havde man jo hørt om Kakerlackers og Termiters for-dærvelige Virksomhed — men alligevel! — — —

Altsaa: Scholten er kommet i Gang med at regere. Helt enevældig er han jo ikke. Det er klart, at hans Magt afhænger af, hvor stor Tillid Hjemmeregeringen har til ham. Det er givet, at denne er bestandig voksende, saa at han fik mere og mere Myndighed betroet, saa at det med en vis Ret blev sagt, at Collegierne kun blev Ekspeditionskontorer for de af ham foreslaaede Sager. Dette gælder for Tidsrummet indtil Frederik VI's Død, men det var, som vi senere skal se, ikke dette Personskifte alene, selv om det betød meget, men et ulykkeligt administrativt Misgreb paa et saa uheldigt Tidspunkt som vel muligt, der fik den hidtil blide Medbør til at ændre sig til halv Modvind, stigende til skrap Modvind, der krævede et farligt Kryds mellem Klipper og Skær.

Men foreløbigt altsaa et langt Stræk af Medvind: tolv Aars, ligesom de forudgaaende andre tolv vestindiske Aar.

Var det nødvendigt at have Hjemmeregeringen paa sin Side, saa var det ønskeligt ikke at faa Bryderier med „Den kgl. vestindiske Regering²⁾“, ikke at forveksle med „det kgl. Raad“ paa St. Thomas, der er denne underordnet.

Den vestindiske Regering var normeret ved Kgl. Resp. af ⁸/₇ 1773 som øverste Instans i Regeringsmagten over alle tre Øer. Generalguvernøren var Præsides for denne Regering, der foruden ham oprindeligt havde tre andre Medlemmer, en for „Kameralvæsenet“, en for de juridiske Forretninger og en for Handels- og Kulturvæsenet. Det tog sig jo meget pænt ud, set med den hjemlige røde Bygnings Øjne, en Ministerialbygning med diminutive Kollegier og alt til Faget henhørende. At Hensigten med den vestindiske Regering var at begrænse Generalguvernørens Magtfuldkommenhed er utvivlsomt, men at Hensigten ikke blev opnaaet over for Scholten kan vel neppe undre. Men selv om han var klar over, som det senere vil fremgaa,

at det var en meningsløs stor Administration med disse „Regeringsraader“, som de menige Medlemmer kaldtes, fandt han ingen Grund til at lægge sig ud med dem, saalænge de var hyggelige. De kunde ogsaa gøre Gavn ved at yde Støtte i visse Sager, og over for Hjemmeregeringen saa det godt ud, at man, i ethvert Tilfælde i de første Aar, tog dem med paa Raad, selv om man selvfølgelig kunde have faaet et saadant Raad ligesaagodt ved at tale privat med vedkommende Embedsmand — for Regeringsraaderne havde foruden deres Stilling som saadanne deres særlige Embede og fik Gage for begge Dele, højest for den første.

Efter 1814 var Antallet af Regeringsraader af Sparsommelighedshensyn blevet indskrænket til to. Efter Scholtens hele Indstilling og med Kendskab til hans paafølgende Praksis maa det da i høj Grad undre, at han kort efter sin Tiltrædelse foreslaar Collegiet Ansættelse af et tredje Medlem med en mer end mærkelig Motivering: Forretningernes Tiltagen, Fordringerne paa Plantagerne for Laan vil gaa bedre ind, større Sikkerhed i Sygdomstilfælde — lad gaa, skønt det ikke er altfor godt, men den mærkeligste Begrundelse i Scholtens Mund er dog denne: som Forholdene er nu „prævalerer“ Generalguvernørens Stemme over for to, og hvis en Generalguvernør skulde vise sig ikke at være sin Stilling voksen, vil det kunne være af Betydning, at han i givet Fald kan blive overstemt ved Tilføjelse af denne tredje Stemme.

Hvad gaar der af Scholten? Er han misfornøjet med de to nuværende Regeringsraader, volder de ham Bryderier, og søger han derfor Støtte hos en eventuel tredje? Ingenlunde. Han er godt fornøjet med første Regeringsraad, *Rosenørn*, der er Politimester i Christiansted, og haaber (men det afhænger ganske af Scholten) snart at blive konstitueret som Guvernør paa St. Thomas. Han har reel Grund til at være fornøjet med anden Regeringsraad, *Mouritzen*, skønt kun dansk Jurist Medlem af Overretten, en forstandig og praktisk Mand, ingen Eftersnakker, men absolut heller ingen Oppositionsmand. At Scholten langt senere fik Grund til dybt at beklage, at han ikke gav sig Tid til at indhente hans Raad i en bestemt Sag, skal vi senere se.

Men altsaa: Collegiet smager paa Scholtens Forslag om Regeringsraad Nr. 3. Det med at Afdragene fra Planterne paa Laanene skulde gaa bedre ind, har jo ikke noget paa sig, de gaar jo upaaklageligt ind, hvad Collegiet paaviser med Tal. Men det er jo glædeligt, at Scholten virkelig er saa øm over den vest. Regerings Myndighed — man kunde vel nærmest have frygtet det modsatte — og det er jo ogsaa rart at høre, at Forretningerne tager til. Men hvem er denne *Sommer*, om hvem Scholten skriver, at han „med Liv og Lyst“ vil deltage i Regeringens Arbejde? Hm, Landfoged paa St. Jan, en mindre betydelig Stilling i Forhold til et saa stort Avancement, titulær Major — — naa, det er de jo næsten allesammen derude, ellers ikke noget ufordelagtigt bekendt om ham. Og saa foreslaar han desuden, at en vis *Michel*, der har vikarieret for *Sommer* derude en Tid, skulde

rykke op i hans Sted og faa kgl. Bestalling som Landfoged. Denne Michel, det forekommer, at der er noget muggent ved ham, men han hører egentlig ikke ind i vor Ressort, men under Danske Cancelli.

Naa, det gik altsaa, som Scholten ønskede. Han fik Sommer som tredje Regeringsraad, og Michel fik Sommers Stilling som Landfoged paa St. Jan¹). Men hvad ligger bag denne paafaldende Interesse fra Scholtens Side for disse to Mænd? Den finder sin Forklaring i en Korrespondance, der fandt Sted mellem dem, og som faldt i urette Hænder efter Michels Død i 1832, og som med stor Virkning blev bragt for Dagens Lys et Decennium senere. Det fremgaar heraf, at da Scholten var hjemme i 1826—27, som tidligere nævnt, og var i Bekneb for Penge til standsmæssig Repræsentation — saadan som han nu opfattede den — lod han sig hjælpe af Sommer, der samtidig med ham var i Danmark, til at skaffe sig Penge ved Veksler, som Sommer trak paa Michel. „Der staar meget paa Spil for Scholten,“ skriver han til Michel, „og han maa i sine Forbindelser og i sin Situation ikke være i Forlegenhed for Penge.“ Michel maa ikke være ked af, at der bliver trukket saa stærkt paa ham (det drejede sig ialt omkring 8000 Dollars) af dem begge, for det kan han betro ham, men han maa endelig tie dermed og helst brænde Brevet, at der sikkert vil ske en Forandring, saa han (S) selv kommer bort fra St. Jan, og Michel saa kan beholde den Stilling, han jo for Tiden vikarierer i. Sommer, hvis Breve lyser af varm og oprigtig Beundring for Scholten, hvis gode Hjerter og store Dygtighed han stærkt fremhæver, glemmer ikke at opmuntre Michel ved at fortælle ham, at han har talt med Kongen om ham: „Deres Majestæt,“ sagde jeg, „Michel er en Mand, der har Hovedet og Hjertet paa rette Sted og er værdig til Guvernør Scholtens Tilfredshed.“ „Det var meget,“ sagde Kongen, „men hvorfor vilde Bardenfleth da ikke konstituere ham? Var det, fordi han slog en Toldbetjent paa Øret?“ Man kan ikke nægte, at Hs. Maj. fulgte godt med i Koloniens personelle Forhold.

Vi faar Anledning til senere under Angrebene paa Scholten, der først tager deres Begyndelse i næste Tidsafsnit, at beskæftige os nærmere med denne ejendommelige Korrespondance. Situationen er iøvrigt ganske klar: Scholten har været ubesindig og godtroende nok til at indlade sig paa at laane Penge af sine undergivne, og det maa vel betragtes som givet, at han har stillet Sommer Forfremmelsen til Regeringsraad i bestemt Udsigt. Imidlertid er der dog al mulig Grund til at tro, at det sidste er gaaet forud for det første, og at Sommer har handlet udfra virkeligt Venskab og Interesse for Scholten, selv om — der findes jo som bekendt blandede Motiver — han samtidig var klar over et vist Interessesfællesskab. At Scholten handlede urigtigt ved at paadrage sig et vist Afhængighedsforhold til sine undergivne, er jo ligetil. At han ikke bagefter kneb udenom ved med et Skuldertræk at falde af paa det overfor Collegiet, hvad han jo let kunde have gjort, forekommer mig trods alt at tale til hans Ære. Iøvrigt synes Sommer efter hans Votering i en bestemt Sag (Slavers Vidneforklaring for Retten²)) at

have været en meget forstandig Mand, der ikke gjorde sit — unægtelig heller ikke særligt besværlige — Embede Skam. Han døde iøvrigt allerede i 1833. Derimod var det ikke saa godt med Michel. Det kunde ikke skjules, at han, der i 1815 var blevet konstitueret som Landfoged paa St. Jan, allerede Aaret efter var blevet suspenderet, og først da Scholten blev Guvernør paa St. Thomas i 1824, fik Lov til igen at fungere, altsaa under Sommers Fraværelse. Men hvordan gaar det nu? Ganske vist roser Scholten ham i en af sine Rapporter til Kongen for den Iver, han viser, for at gennemføre Vaccinationen paa St. Jan og i det hele holde god Orden dør — at han ikke havde Rede paa de Lovbud, der angik hans Embede¹⁾, kunde man vel rette paa — men hans Optræden under Scholtens midlertidige Fraværelse i 1829 var af den Art, at Rosenørn, der nu havde faaet sit Ønske om at blive Guvernør paa St. Thomas opfyldt, maatte give ham en meget alvorlig Misbilligelse. Michel havde nemlig ikke kunnet aflægge sin Uvane med at slaa, og denne Gang var det ikke en Toldbetjent, men nogle Neger-slaver, som han ligefrem havde mishandlet. Da Scholten hjemme erfarede det, gav han Ordre til, at Michel skulde fjernes, først dog i Form af en Permission, men derefter indstillede han en anden til fast Udnævnelse som Landfoged. Michel vendte ganske vist tilbage, men Scholten vilde ikke give ham nogen Ansættelse mere. Han havde begaaet den i Scholtens Øjne vel næsten eneste utilgivelige Synd: at være ond mod Slaverne. Han bosatte sig som Privatmand paa St. Jan, hvor han døde kort efter sin Tilbagekomst 1832. — —

At Scholten med Sommers gennemtrumfede Ansættelse som tredje Regeringsraad er løbet om Hjørnet med Hjemmeregeringen er jo ligetil. Ganske vist faar den saakaldte vestindiske „Regering“ Lov til fremdeles at ekspedere en Mængde underordnede Sager, men samtidigt henlægger Scholten flere og flere af de vigtigste Sager udelukkende under sin egen Ressort, saaledes Politivæsenet, Brandvæsenet og Borgerraadet, samt „alt hvad der angaar Slavernes religiøse Undervisning“ (Scholten er altsaa i Lighed med Landsfaderen nu ogsaa blevet summus episcopus). Alt dette og mere til sorterer nu under en ny Benævnelse, „Generalguvernementets Sekretariat“. Collegiet ryster lidt paa Hovedet: Vi er overbeviste om, at Generalguvernøren stedse vil vide at overholde Grænsen mellem de Sager, der er forbeholdt den samlede Regering og Generalguvernøren alene, saa „Collisioner“ forebygges. Vi er selvfølgelig stedse villige til at bifalde enhver Indretning til Sagernes hurtigere Fremme efter fælles Overvejelse — —. Scholten svarer ganske ligefremt: Jeg har fundet det gavnligt for den kgl. Tjeneste at henlægge disse Sager under mig²⁾. Og „Collisioner“ ikke Tale om. Lad os granske lidt i Deliberationsprotokollen. I det første Møde i den vest. Regering, efter at Scholten er blevet kgl. udnævnt Generalguvernør, staar der ganske tørt i Protokollen*: „Scholten bemærkede, at Overopsynet med Landets økonomiske Forvaltning og med Negrene var ham betroet,

* 20/6 1836.

hvorfor eventuelle Emner herom bortfaldt.“ Saa bliver der jo strengt taget ikke meget tilbage at drøfte. Jo, dog! Vi gaar altsaa over til næste og eneste Punkt paa Dagsordenen: Jeg vilde gerne høre D'Hrr.s Mening om det fordelagtigste Indkøb af Majsmel til de kgl. Plantager. Nu udgør Majsmel unægtelig en meget vigtig Post paa Negrenes Spiseseddel. Kogt i Vand til en Slags stiv Grød hedder den Fungy. Med Sirup — den rigtige Sirup, den af Sukkerrør — smager den slet ikke tosset, tværtimod, men en farvet Kokkepige af den rigtige Slags, der ved, hvad der sømmer sig for en hvid Familie, gaar kun efter energiske Overtalelser ind paa at servere den til Prøve for Herskabet. Men altsaa, Majsmel er et rart neutralt Emne for den vest. Regering, og derfor ser vi det ogsaa komme paa Menuen hele tre Gange i det følgende Aar — dog neppe i tilberedt Tilstand.

Der var dog én Ting, Scholten aldrig unddrog den vest. Regering, og det var Klager over Embedsmænd eller Stridigheder mellem dem. Det var ikke fordi han, strengt taget, behøvede det, da han nu, foruden at være Kultus-, Justits-, Krigs- og Finansminister, jo besad den højeste administrative Myndighed. Men lidt Hensyn maatte der jo vises. Og hvorfor ikke? Her kommer Embedsmændenes Forhold rigtig tilpas, og ikke som en noget kedelig Mellemtid, men som noget solidt, der kan serveres flere Gange i forskellig Form. Snart kan der koges Suppe paa Benet, snart kan der laves Haschi efter grundig Gennemhakning. Behandlingen af dette Emne forlener desuden Deltagerne med en vis Værdighed. Man udtaler sin Mening, afgiver sit Votum og føler sig som Regeringsraad, som en Mand, der paa Embedsvegne absolut maa tages au serieux og gør Gavn for Pengene. Desuden giver en saadan Drøftelse undertiden Lejlighed til at fremdrage visse Intimiteter og tangere Dagens cronique scandaleuse. Kortsagt: lidt Krydderi i Maden.

Allerede i sit allerførste Møde med den vest. Regering forelægger Scholten en saadan Sag, der ganske vist ikke hører til de mest krydrede. Denne *Hansteen* er oprigtig talt ikke noget godt Papir. Han har været Mægler paa St. Thomas, men det gik daarligt med Forretningen, og saa har Scholten været skikkelig nok til at faa ham ansat som kgl. Vejer og Postmester, Ammunitions- og Materialeforvalter i Frederiksted paa St. Croix. Men hvad gør Manden? Han har undervejs til Christiansted aabnet Postsækken og udtaget og opbrudt private Breve, i flere Dage undladt at give Negrene paa de kgl. Plantager deres Underhold (her kommer Majsmellet flygtigt ind, og de savnede salte Sild tangeres let). Det er slemmt, men næsten værre er det, at Manden med de mange Hverv „næsten stedse viser sig i en aldeles beruset Tilstand og trods mange Formaninger stadigt offentlig prostituerer sig“. Regeringsraaderne smager paa det og synes ikke, Manden kan fortsætte som Postmester p. p. men foreslaar, at han bliver sendt tilbage til St. Thomas igen som Mægler. D'Hrr. har fuldstændig Ret i det første, men det andet duer ikke, svarer Scholten. Paa St. Thomas drikker han sig bare helt ihjel. Han maa hellere rejse hjem for at se at komme til

Hægterne, og forresten har jeg tænkt, at det er det klogeste at lade Toldintendanten helt overtage Mæglerforretningerne, og saa vil jeg give Fru Hansteen — Manden har behandlet hende skidt, saa de er skilt men har to Børn — 600 Dollars det første Aar og derefter hvad Overskud, der maatte blive efter Fradrag af 48 Dollars maanedlig til den Kontorist, der saa skal passe Mæglerforretningerne under Toldintendanten. Lad os forelægge Sagen for Collegiet til Godkendelse. Udmærket, og saaledes vedtaget. Scholten har slaaet to Fluor med ét Smæk, for foruden at vise Regeringsraaderne Hensyn har han faaet den vest. Regerings Sanktion — der dog altid saa godt ud overfor Collegiet — paa den nye og virkelig mere praktiske Ordning paa St. Thomas fremfor Sinkeriet før. At Ordningen ogsaa var mere praktisk paa mere end én Maade for Toldintendantembedet er jo en Ting for sig*. Men ogsaa andre Sager, af lignende Art, og hvori han ikke selv var interesseret, serverede han samvittighedsfuldt for den vest. Regering. Naar vi plukker to til ud af den, forresten ikke store, Bunke er det, fordi de bidrager deres til at kaste et Strejflys over vestindisk Administration i disse noget patriarkalske Dage.

Der er saaledes den uendelige *Weyle* Sag, der begyndte i 1833 og saa blev *Weyle-Zeiss* Sagen for sluttelig nogle Aar senere at blive *Zeiss-Kierulff* Sagen, og som fylder saa mange Sider i Deliberationsprotokollen og saaledes maa have afgivet godt, solidt Stof. Sagen er til at begynde med ganske ligetil. En vis I. S. W. *Weyle* fungerer som Overformynder, men da han er blevet næsten blind, søger og faar han i 1829 sin Afsked mod, at Sønnen A. C. *Weyle* kommer i hans Sted med den Forpligtelse at tage Faderen paa Aftægt ved at afgive 1000 Rdl. af sin Gage til ham, men desværre synes *Weyle* junior ikke at være besjælet af de rette sønlige Følelser. I hvert Tilfælde fremkommer der idelige Klager fra den gamle over, at han kun delvist og ofte slet ikke faar Pengene. Saa faar Scholten det Arrangement i Stand, at *Weyle* senior nøjes med 500 Rdl. imod, at disse garanteres ham af Generalguvernøren tilbageholdte fra Overformynderiet. Saa optræder *F. V. Zeiss* paa Arenaen. Han er meget interesseret i *Weyle* senior og har været meget ivrig for at faa denne Ordning i Stand, rimeligvis ud fra samme Betragtning som Scholten, nemlig at det halve garanteret er bedre end det hele i højst problematisk Skikkelse. Men nu bakker han ud og protesterer heftigt paa *Weyle* seniors Vegne og — her kommer Komplikationen — han benytter samtidig Lejligheden til at give ualmindelig ondt af sig over den Behandling, der er blevet ham selv til Del. Lad os se lidt nærmere paa denne *Zeiss*. Han er blevet ansat i Vestindien 1801 som konstitueret Fuldmægtig og synes at have ført en temmelig omskiftelig Tilværelse i fire forskellige Embeder, stadig som konstitueret, indtil han havner som Sekretær og Bogholder i „Gældslikvidationen“, hvorfra han i 1827

* Jfr. omstaaende Note ¹). Det var, som det af denne vil ses, ikke ret meget, Embedet direkte lukrede ved Nyordningen. Indirekte var denne Imødekommenhed mod Skipperen imidlertid ikke uden Betydning. Men det hører andetsteds hen.

blev afskediget med 1000 Rdl. i Ventepenge. Det er imidlertid ikke det, han klager over. Tvertimod klager han over, at man har givet ham for meget at bestille ved allerede Aaret efter at afbryde hans Otium ved at paa-nøde ham et Hverv som „Med-Overformynder“. Det er noget rigtig kedeligt noget, for det er — i Modsætning altsaa til den rigtige Overformynder — et ulønnet Hverv, et Slags borgerligt Ombud og har kun med Landet, ikke med Byen, at gøre. Sandsynligvis giver det ikke meget at bestille, men i hvert Fald smider det ikke noget af sig. Derfor har han, siger han, længe været ked af det, og nu vil han simpelthen ikke længere. Han er „udlevet, skrøbelig og halvblind“, og det var han allerede, paastaar han, da han i sin Tid søgte sin Afsked som Sekretær.

Hvad siger altsaa den vest. Regering? Det passer slet ikke, siger Mouritzen. Jeg var sammen med ham til Bal hos Bithorns for ikke mer end et Par Maaneder siden, og da „dansede han med megen Livlighed og Activitet“, og halvblind er han da heller ikke, det kunde jeg skaffe mange Attester for. Forresten var Deres Højvelbaarenheds Sekretær tilstede ved samme Assemblé, maa vi faa Lov til at høre, hvad han kan fortælle. „Jo, Zeiss dansede flere forskellige Danse, og mange undrede sig over denne for en Mand i hans Alder mærkelige Livlighed og Rørighed.“ Der er sikkert faldet adskillige spøgefulde Bemærkninger ved dette Møde, ikke mindst fra Scholtens Side, der ikke egnede sig til at indføres i Akterne. Hvad der derimod blev protokolleret var, at den samlede Regering resolverede, at Zeiss bare kunde gaa med Brillen ligesom andre Folk i hans Alder, og at han i det hele var i god Vigueur, hvad der blev meddelt ham med den lidt onskabsfulde Tilføjelse, at han for ikke saa mange Aar tilbage maatte have set betydelig lysere paa sig selv, idet han den Gang søgte Embedet som Toldinspektør i Christiansted, ligesom han jo iøvrigt til Dato drev en borgerlig Næring som Værtshusholder, og da han altsaa forstod sig paa Forretninger og tilmed var det danske Sprog mægtig, maatte han anses for at være særdeles vel skikket til at bestride det ham paalagte Hverv. Skulde han understaa sig i at unddrage sig det, vilde der blive paalagt ham en Dagsmulkt paa ti Rdl.

At Modtagelsen af denne Skrivelse ikke gjorde noget godt Indtryk paa Zeiss, er vel menneskeligt forstaaeligt. Han erklærer, at for at undgaa alt Vrøvl med dette Overformynderivæsen vil han hellere forlade St. Croix og bosætte sig paa en Kreaturplantage paa St. Jan. Og derefter foretager han det skæbnesvangre Skridt at sætte sig i Forbindelse med en Sagfører, der affatter hans fornyede Klage, ganske vist i Zeiss' Navn, men det kommer snart for Dagen, at den, der har ført Pennen, er en Prokurator *Kierulff*¹⁾, der ogsaa efter nogle Udflugter vedkender sig Forfatterskabet. Det er nogle rigtig slemme Ting, denne Kierulff lader Zeiss sige: Den vest. Regering har „usurperet Herredømme og arbitrær Myndighed og dermed ikke respekteret Hs. Maj.s udelelige Enevoldsmagt, men handlet voldsomt og retsløst“.

Derved bliver Zeiss Sagen til *Zeiss-Kierulff* Sagen, idet Skytset rettes særligt mod den sidste, hvis Skrivelse, som Deliberationsprotokollen ikke ubegrundet bemærker „indeholder en Kritik, ja ligefrem en Fornærmelse mod den vest. Regering og specielt er adresseret til Præsens“. Altsaa nyt Møde i den vest. Regering ($\frac{4}{5}$ 1835) „In pleno“. Da denne ikke maa holde Møde uden Generalguvernøren eller den under hans Fraværelse konstituerede, vil det altsaa sige, at alle Regeringsraaderne er til Stede. Vi træffer her to nye Ansigter. Sommer var jo død i 1833, og Pontoppidan, der en kort Tid havde været konstitueret i hans Sted, havde faaet Embede i Danmark. Den vest. Regering var saa for at være fuldtallig blevet suppleret med *Oxholm* og *Kofoed*, som vi begge ved anden Lejlighed faar adskilligt at høre om.

Men altsaa: Kierulff er blevet advaret imod at fremlægge denne Klage i Form af et Indlæg ved Christiansteds Byting i Sagen: Zeiss ctr. det offentlige, for saa vidt er det kommet, men han gør det alligevel. Scholten holder nu paa, at Kierulff, da han foruden at være Prokurator tillige er *Advocatus regius*, bør suspenderes, for hvis vi ikke foretager os noget efter at have truet, vil det blive opfattet som Svaghed. Kofoed skynder sig at sekundere Scholten. Det er en styg Skik en saadan Prokurator har med at angribe Regeringen, og det bare for at vinde Popularitet og trække Sager til sig, og det gælder navnlig denne Kierulff. Han bør ikke alene suspenderes, men samtidig sættes under Tiltale. Oxholm holder sig forsigtigt i Baggrunden: Man kan vel ikke sige, at man har truet ham, snarere vel advaret ham, saa maaske — —. Men Mouritzen skærer igennem det hele: Jo, naturligvis har vi truet ham, men Loven hjemler os ingen Ret til at suspendere ham, og denne Trusel kan udmærket godt forenes med, at vi indanker Sagen for Collegiet og overlader det at suspendere eller rejse Tiltale, hvis det synes. Ja, det bliver nok det fornuftigste, siger Scholten, der sikkert slet ikke er ked af ved Lejlighed at demonstrere for den vest. Regering og Collegiet sin Forhandlingsvenlighed. Dermed er Sagen foreløbig velforvaret i Collegiets og Danske Cancellis grundige Overvejslers brede Favn uden at afstedkomme større Fortræd end en Reprimande til Kierulff*. Og da Scholten i Virkeligheden sluttelig forbarmede sig over Zeiss og lod ham slippe for det forhadte Med-Overformynderi og passe sit Værtshushold i Fred og Ro, endte det jo heller ikke saa galt for ham.

Her kan vi saa passende lade denne noget letløbende Skildring af Episoder fra Scholtens Forhold til den vest. Regering — i anden Forbindelse skal vi støde paa en Sag, der ogsaa blev forelagt denne, men som fik et tragisk Udfald — slutte med at berette en Tildragelse, hvori den vest. Re-

* For denne, og navnlig for den efterfølgende Sags Vedkommende, findes Aktstykkerne — foruden selvfølgelig delvis i Deliberationsprotokollen — samlede i en særskilt Pakke mrk. V. J. 236/1848, idet begge disse Sager blev inddragne i to af Scholtens Retssager, ligesom der i denne Pakke er henlagt adskilligt andet Materiale til Brug for Undersøgelseskommissionen angaaende Scholten.

gering ganske vist ikke kommer med hele Tiden — i et enkelt Oprin kun som Staffage — men som i sig selv virker ret karakteriserende for Scholten og hans Samtid. —

D. 23. Jan. 1832 begav Scholten sig paa en Inspektionsrejse til St. Jan og havde inviteret Regeringraad Mouritzen til at slaa Følge med sig. Antagelig har han p. Gr. af det snævre Farvand mellem St. Thomas og St. Jan i dette Tilfælde valgt at benytte Regeringsskonnerten „Vigilant“⁽¹⁾ i Stedet for den mere standsmæssige Befordring med det stationerede Orlogsskib. I alle Tilfælde gaar Scholten i Land ved Crux Bay, hvor Landfogeden residerer. Landfogeden er en vis Magens, som vi faar mer end nok at gøre med senere, men han er for Tiden hjemme paa Permission, og i hans Sted vikarierer Prokurator Kierulff. Nu rejser der sig straks et Spørgsmaal om hans Behandling af en Arrestant ved Navn Michel. Dog er denne Kierulff ikke identisk med, men kun en Navnefætter til den lige før nævnte Prokurator Kierulff, og Michel har kun Navnet tilfælles med den ligeledes tidligere omtalte Michel. (Det er noget indviklet, men saadan forholder det sig). Denne Michel er nemlig en „frifarvet“. Efter Datidens Sprogbrug kan han være sort, eller han kan være kulørt. Det eneste sikre er, at han ikke er hvid, og at han ikke er Slave. Og det var netop den Omstændighed, at han var farvet, der gav Anledning til Scholtens Indgriben og de deraf følgende Begivenheder, som man, hvis man har Lyst, kan sammenfatte under Navn af *Kierulff^{II}-Fugl-Sarauw*-Sagen.

Forholdet var det, at Michel sammen med en blank, en vis Dumerque, havde gjort sig skyldig i Slagsmaal og Voldshandling, hvorfor de begge var blevet anholdt, men medens Kierulff senere havde løsladt den blanke imod Kaution, havde Michel maattet forblive i Kachotten. Scholten bebrejder saa Landfogden Mangel paa Konduite og siger, at hans Handlemaade havde været upolitisk og egnet til at vække berettiget Misfornøjelse blandt de farvede paa Øen, saa meget mere som Michel efter hans Mening, som Mouritzen ogsaa tiltraadte, var den mindst skyldige. Hvorpaa han befalede Kierulff at „relaxere“ Fangen. K., der tydelig nok var af en betydelig fredeligere Støbning end Navnefætteren, syntes ogsaa, efter Scholtens Fremstilling, enig i det rigtige deri, og da Scholten „talte mildt til ham“ og sagde, at han skulde vente med at lukke Celledøren op, til han selv var sejlet afsted, for at det kunde se ud, som om Kjerulff selv havde taget Initiativet, tegnede det ganske idyllisk. Men enten det nu var Mangel paa Forstaaelse af et givet Vink, eller hvad det var, saa skrev Kierulff i Protokollen „løsladt efter Generalguvernørens Ordre“ og lod det gaa videre til Aktor og de anklagedes beskikkede Defensor.

Og her kom det de rette i Hænde. De paagældende var Prøveprokuratorerne *C. F. Sarauw* og *H. W. Fugl*, begge ganske jævnaldrende, fem og tyve Aar, lige fra Examensbordet med stort laud., opfyldt af den hellige Ild fra den A. S. Ørstedeske Skole: Domstolenes Uafhængighed af den administrative Myndighed. To meget tiltalende Personligheder hver for sig.

Begge blev Scholtens aabenlyse Kritikere, men begge kæmpede med fuldtud blanke Vaaben. Den første fik Lejlighed til at lægge baade Fasthed og Forstaaelse for Dagen under Negeroprøret i 1848 og oplevede det andet i 1878, den anden har givet et overordentlig værdifuldt Bidrag til Belysning af sin Samtids kommercielle og administrative Forhold¹⁾ og endte som Direktør for Privatbanken under Tietgen, et sikkert Bevis paa, at han blev anset for at være en meget dygtig Mand.

Bange for at trække fra Læderet var disse to purunge Prokuratorer, skønt de jo kun var ansatte paa Prøve, ikke, som det viste sig, da de fik Meddelelsen om denne „Relaxion“ i Hænde. „Domstolenes Frihed!“ udraaber Sarauw, „hvis den ikke findes, saa er Domstolene ikke Retfærdigheds Tribunaler men Øvrighedens foragtede Slaver, og saa er disse Øers sikreste Palladium traadt i Støvet!“ Fugl tager ikke Tonen saa højt. Han begynder med at sige, at i og for sig burde han jo glæde sig over sin Mandants Løsladelse, og fortsætter sarkastisk, at han, selv om han muligt kun har et svagt og umodent Begreb om Landets Love, saa finder han dog Grund til at slutte sig til sin Kollegas Protest imod, at Lovene bliver Genstand for militære Magtsprog og ubeføjede Indblandinger. Disse Udtalelser, der var indflettede i de respektive Indlæg, vandt, som det var at vente, ingenlunde Scholtens Bifald, da de — paafaldende sent iøvrigt — kom til hans Kundskab. Men saa spildte han heller ikke Tiden, men skriver sporenstrengs, selve Juleaften, (altsaa 1832), til Guvernøren paa St. Thomas f. T. Rosenørn om at indstævne de to Herrer til Møde for sig, hvilket han ogsaa gjorde, idet han d. 28. anmodede dem om at tage over med „Vigilant“, der skulde afgaa samme Eftermiddag Kl. 4. Denne Anmodning passede det imidlertid ikke d'Hrr. at følge saadan paa en Studs. Sarauw skriver, at hans Forretninger ikke tillader ham for Tiden at forlade Øen, og Fugl siger det samme, idet han tilføjer, at han ikke skal undlade at efterkomme Scholtens Ønske ved en af de første Lejligheder. Saa taber Scholten Taalmodigheden, og efter først at have givet Rosenørn en Visker for ikke at have givet tilstrækkelig kategorisk Besked, giver han Føreren af „Vigilant“ denne Ordre: „De behager at begive Dem til St. Thomas for derfra at overføre d'Hrr. Fugl og Sarauw, som i Tjenestesager er beordrede herover“. Saa hjalp ingen Kæremor mere, og Dagen efter, d. 18. Jan. gav begge Synderne Møde. Herom giver Deliberationsprotokollen et herligt Referat, der begynder med: „Efter Ordre af Generalguvernøren forsamlede Regeringen sig idag Kl. 11.“ Der gives derefter Ordre til, at de to Prøveprokuratorer faar Besked paa at komme ind, hvorefter Scholten lader en Skrivelse oplæse for dem: de har paa en utilbørlig og uærbødig Maade tilladt sig at omhandle en af ham paa St. Jan givet Ordre. Det er meget mærkeligt, at især Fugl vilde indlade sig derpaa, da han kun er konstitueret Auditor og Advocatus regius og „ved en modsat Vandel kunde bane sig Vej til Berømmelse“, men iøvrigt vilde han gøre begge d'Hrr. opmærksom paa det utilbørlige og respektstridige i deres Opførsel, der i Gentagelses-

Udsigt fra Scholtens Landsted Bülowsminde ned over Christiansted. Akvarel af Fr. von Scholten. Tilh. ligesom de andetsteds gengivne Grevinde Adelgunde Trampe. Personen, der vender Ryggen til, skal afgjort forestille Generalguvernøren. Den anden, med de ængsteligt smaa Støvler og den til Gengæld rigelige Embonpoint sandsynligvis Guvernør Søbøtke. Øen i Havnen Protestantkajen. Den første lille Ø udenfor Greenquay, den anden Buck Island. Begge ubeboede.

Generalguvernørens Moder
Catherine Elizabeth f. de Moldrup (1764—1804), Datter af Kammerherre Peder de Moldrup til Vestervig Kloster og Ørum. Efter Kopi tilh. Grevinde Adelgunde Trampe.

Generalguvernørens Fader
Kommandant paa St. Thomas Oberst Casimir Vilhelm v. Scholten (1752—1810). Efter Kopi tilh. Grevinde Adelgunde Trampe. Originalen i Udskrivningschef Ritmester P. Scholtens Besiddelse.

tilfælde vilde medføre, at de blev suspenderede, og at Sagen blev forelagt Hs. Maj. Efterat denne Skrivelse var blevet oplæst, tilføjede Scholten en mundtlig Bemærkning, der omhyggeligt er tilført Protokollen. Han begynder ganske skikkeligt: Det var jo rigtignok en længere Tid, der var hengaet, inden d'Hrr. gav Møde, men muligvis laa det i en Misforstaaelse fra Guvernør Rosenørns Side, der ikke maa have udtrykt sig tilstrækkelig bestemt, men det kunde jo ellers let give udenforstaaende Anledning til at mene, at Generalguvernørens Befaling ikke behøvede saa stricte at efterkommes. Selv vilde han gerne tage Hensyn til, at de jo begge var unge, men der var forresten en Ting, han særligt vilde sige til Fugl: De har skrevet, at De gerne *ved Lejlighed* vilde efterkomme mit Ønske. Og nu taler han sig op: „Det er jo aldeles upassende. Jeg har intet Ønske at yttre, men en Befaling at give, og det er mig, Hs. Maj har betroet den højeste Myndighed her i Kolonien, og jeg skal vel vide at skaffe mine Befalinger Lydighed, til hvem jeg maatte give dem. Og formener d'Hrr. forresten at have noget at klage over, skal en saadan Klage nok blive fremsendt til Hs. Maj..

„Generalguvernøren lod derefter Prøveprokuratorerne Fugl og Sarauw fratræde og hævdede Forsamlingen.“

Det er vel muligt, at Justitsraad og Politimester Sarauw og Etatsraad og Bankdirektør Fugl med et lille Smil — maaske et lidt vemodigt Smil — senere nu og da har tænkt tilbage paa denne Sturm og Drang Perodes længst henfarne Dage, da de blev kaldt „disse unge Mennesker“, medens de til Gengæld selv, mer eller mindre aabenlyst, titulerede de ældre i Tjenesten for „gamle Idioter“. Det er som sagt muligt. Helt sandsynligt er det, at de, da de fulgtes hen ad Gaden hin attende Januar, efter først saa at have faaet Lov til at aabne Munden, har udvekslet spydige Bemærkninger om denne General og hans Satellitter, denne Mouritzen, som kun var exam. jur. o. s. v. Og helt sikkert er det, at de blev enige om at tage Scholten paa Ordet, da han henviste dem til at indgive en Klage.

Altsaa indsendte de en Klage til Danske Cancelli og Kierulff sluttede sig til den. Han føler sig brøstholden baade over, at Scholten har bebrejdet ham Mangel paa Konduite og over at hans Efterkommen af dennes Ordre har paadraget ham Bebrejdelse fra Sarauws Side for at have pareret den*.

Nu bliver der altsaa en Chance for en Drøftelse indenfor den vest. Regering angaaende denne samlede Klage. Mouritzen ser bort fra det principielle Spørgsmaal og bemærker først meget snusfornuftigt, at Følgerne af, at Michel blev sluppet løs, højst kunde blive, at han stak af, hvorved Øen vilde være blevet fri for den Vagabond, og henviser iøvrigt til Landsoverrettens Dom i Sagen, hvori der siges, at det var urigtigt og upassende at mene, at Generalguvernøren skulde savne Kompetence til den trufne Foranstaltning. En egentlig Meningsudveksling fandt dog ikke Sted. Pontoppi-

* Der synes at være noget vist ængsteligt over *denne* Kierulff. Saasart han havde indgivet sin Klage, rejste han i Stilhed til Amerika. Se iøvrigt omstaaende Note¹).

dan, der fungerede i Sommers Sted, lader ikke høre fra sig, og Rosenørn er jo anbragt paa St. Thomas.

Scholten sender saa Klagen til Danske Cancelli, ledsaget af Mouritzens Votum og en meget objektiv Redegørelse, hvori han pointerer, at til virkeligt at gennemføre Ligheden mellem de blanke og de frifarvede hører megen Konduite og Skønsomhed.

Cancelliet synes ikke rigtigt om det: Den vest. Regering som saadan har jo i Virkeligheden slet ikke udtalt sig om Sagens Kærne, hvorfor man udbeder sig dennes Mening derom. Scholten svarer, at han kan ikke underkaste sine Handlinger den vest. Regerings Censur, men under Omstændighederne vilde han dog have givet den vest. Regering Tilladelse til *ganske frimodigt* at fremsætte en Betænkning, men denne havde ikke ment sig berettiget til at afkræve Generalguvernøren som *dens foresatte Øvrighed* yderligere Oplysninger. Cancelliet synes nu endnu daarligere om det og gør i en Skrivelse til General-Toldkammeret opmærksom paa, at de ovenfor brugte Udtryk, som Cancelliet i sin Gengivelse af dem selv understreger, viser, at Generalguvernøren og den vest. Regering ganske mis-kender deres gensidige Stilling, hvad Cancelliet iøvrigt ogsaa ved andre Lejligheder havde sporet, hvorfor man mener, at der bør gives baade Generalguvernøren og den vestindiske Regering en Misbilligelse. Man kan heller ikke billige, at Scholten under Haanden har ordnet Sagen med Fugl og Sarauw med en Irettesættelse. Men inden man skriver, vil man gerne høre Collegiets Mening. Men Collegiet holder med Scholten: Der findes jo et gammelt Reskript, der giver Generalguvernøren en meget udstrakt Myndighed, Scholten har sikkert handlet rigtigt i det foreliggende Tilfælde, en Misbilligelse vilde muligvis ogsaa fremkalde en vis Spænding mellem Generalguvernøren og Regeringsraadene. Dog er man enig med Cancelliet i, at det naturligvis var ønskeligt, om der kunde trækkes bestemte Linier op for Forholdet mellem Generalguvernøren og den vest. Regering, men — — — Collegiet kan henvise til, at det alt tidligere havde tænkt sig noget lignende og ogsaa foreslaaet det, men foreløbigt uden Resultat¹).

Hvilken Idé General-Toldkammeret og det Danske Cancelli har dannet sig om det virkelige Forhold mellem Scholten og den vest. Regering er jo ikke godt at vide. Scholten vilde sikkert have moret sig meget over General-Toldkammerets Frygt for, at der ved Indgriben hjemmefra kunde fremkaldes en Spænding.

Lad det være tilstrækkeligt at fastslaa, at for det her skildrede Tidsrum, altsaa Perioden indtil 1839, tiltog Scholten sig faktisk hele Magten — og det ganske uden Spænding. Hvad der skete herefter, er en anden Historie. Men da var Sommer, Kofoed og Mouritzen, der netop døde i dette Aar, heller ikke mere. Og der var kommet en ny Farao, der ganske vist kendte Josef, men den nye var ikke som den gamle, og Josef selv kom ud for et slemt Vanheld. — —

Den vest. Regering havde altsaa erklæret sig inkompetent til at udtale

sig om det, Cancelliet med Rette kaldte Sagens Kærne i den sidst omtalte Sag, Spørgsmaalet om hvorvidt Scholten havde handlet rigtigt i at gribe ind i en Domstols Afgørelse. Cancelliet underkender Scholtens Handlemaade udfra en ren juridisk Betragtningmaade: fiat justitia pereat mundus. Scholten siger: bliv mig fra Livet med jeres Latin og Pedanterier. Saalænge Samfundsforholdene herude hviler paa en eneste Uretfærdighed, skal I gaa sagte med Dørene med jeres Raaben om Retfærdighed. Hvad der kan passe i et civiliseret Samfund, passer ikke herude. Her maa én Mand ordne Sagerne, om det saa skal være paa tværs af Love og Anordninger.

General-Toldkammeret siger: Scholten har vel egentlig Ret i det givne Tilfælde.

Dertil vil jeg have Lov til at slutte mig, fordi Scholten i denne Sammenhæng — i Forholdet til de farvede — *var* den rette Mand paa den rette Plads.

VII

Festligt og dagligt Liv. Scholten intime. Indrekredsen.

Man kan ikke helt slutte fra en Beskrivelse, der foreligger om Scholten intime under et af sine Besøg i Danmark, til hvordan hans Liv derude formede sig. Vor Hjemmelsmand her er nemlig meget kritisk og sarkastisk i sin Omtale af andre og ikke mindst over for Scholten, hvem han, der selv havde været i Vestindien som Adjudant samtidig med, at Scholten var Sekondløjtnant, og som forgæves havde konkurreret med Pram om Toldforvalterembedet, nu rimeligvis misundte af et godt Hjerte. Jeg tænker paa C. H. Holten. Men selv om hans Beskrivelse af „Prins Peters“ Færd og „Lugten af hans parfumerede Værelser“ maaske er en Smule chargeret, er der vel ingen Grund til at betvivle Rigtigheden i Hovedsagen. I sin Dagbog¹⁾ for d. 27. Jan. 1832 fortæller Holten da, at han deltog i en Soirée hos Scholtens, hvor bl. a. samtlige Prinser, Statsministre og udenlandske Gesandter var til Stede, ialt omkring et Par Hundrede Personer*. Da Klokken slog tolv, blæste et Par sorte, vestindiske Trompetere i Dørene ind til Spisesalen, og Scholten proponerede en Skaal i Anledning af Hs. Maj.s Fødselsdag. Denne Skaal er sikkert blevet optaget særdeles vel, bemærker Holten spydigt. At Scholten ikke var bange for at risikere nogle blanke Dalere ved et Spillebord, hvor „Prins Ferdinand laa (!) Bank“ kan Holten ogsaa fortælle om fra et Selskab 2. Juledag 1829 hos Prins Christian, hvor Scholten „i en Haandevending tabte 300 Rdl.“. Men det har vel glædet Prins Ferdinand, der som bekendt ikke altid var heldig i Spil, og Scholten har antagelig regnet det ene og det andet med til nødvendige Driftsudgifter. Dog er der ingen Tvivl om, at Gæstfrihed og Fest faldt naturligt for hans, i de gyldne Dage, glade og vennesæle Personlighed, der paa sin Vis virkelig var en Æstetiker.

Dette fornægtede sig heller ikke i Vestindien, om end under andre Former. Herom har vi heldigvis en udmærket Beskrivelse af den tidligere nævnte Dahlerup²⁾, der giver os et Billede af Scholten intime paa sit Landsted Bülowsminde, der laa en halvanden Fjerdingvej Vest for Christiansted, otte Hundrede Fod til Vejrs, med en pragtfuld Udsigt over Hav-

* Der maa have været god Plads i Bredgade 186 (nuv. Nr. 45), hvor Scholtens Familie var flyttet ind Aaret før. Det har været et fornemt Hus, siden General Haffner og Grev Schulin ogsaa havde deres Lejligheder her.

nen, hvorfor en af Sidebygningerne ogsaa havde faaet Navnet „Hafensight“. Vi har hørt, at Scholten fik opført et Guvernementspalæ, men det blev først færdigt i 1836, og selv om det jo ogsaa var indrettet til privat Beboelse for ham, blev det dog mest benyttet til — foruden Embedskontorerne — officiel Repræsentation og større Fester. Men Bülowsminde holdt han mest af. Alene det, at det laa saa højt og laa frit for N. O.-Pas-saten, betød meget derude. Hovedbygningen, som man vel her vilde kalde et Slot, siger Dahlerup altsaa, havde* to Etager med prægtigt møblerede Selskabs-, Spise- og Danselokaler. I Haven udenfor stod en Mængde Nerier og Hybiscusbuske, som Kolibrerne summede i, og som udbredte en behagelig Vanilleduft. Den tidlige Morgenstund var over al Beskrivelse skøn og forfriskende heroppe. Tilstødende og forenet med en Gang laa Husholdersken Miss Heegaards Hus (det ovenfor nævnte Hafensight) tillige med Køkken, nogle spredte Negerhuse og yderst mod Nord laa et langt smalt étetages Hus med Gæsteværelser. Frokost Kl. 9, der bestod af The samt flere kolde og varme Retter tillige med Frugt og Vin, blev altid serveret i Miss Heegaards Værelser, og hun og en aldrende Dame, Miss Gordon, præsidere her, saavel som til Middagen, ved Bordet. Til Frokosten var der næsten altid en eller flere Adjudanter, Plantere, der kom i Forretninger eller Embedsmænd. Den daglige Levemaade var elegant og passende saavel efter Skikken i Kolonien som til Stillingen, men man kunde ikke kalde den overdaadig. Kun ved festlige Lejligheder var det, at Pragten udfoldedes: kostbare Servicer, Sølv og Krystal, Retternes Mængde, Vinenes Varietet og Finhed, alt svarede da til Gæsternes Antal og Anlednings Festlighed, og over det hele var der udbredt en god Smag. Tonen og Underholdningen var livfuld, saa fri og dog saa fin og belevn, at jeg — det er jo stadig Dahlerup, der fortæller — ingensinde har deltaget i behageligere og vistnok kun sjældent i saa behageligt Selskab. Det er vel værd at bemærke, at da den højt dannede og ikke saa lidt kritiske Hjemmelsmand skrev dette, havde han dog deltaget i et og andet Selskab bl. a. i sin Egenskab af østrigsk Admiral og Baron.

Dahlerup nævner altsaa i Forbigaaende *Miss Heegaard*, ganske uden at knytte nogen Kommentar dertil. Da imidlertid Miss Heegaard spillede en ikke ringe Rolle i Scholtens Tilværelse — større end Samtiden udover nogle faa indviede vidste — maa vi se lidt nærmere paa, hvad hun var, og hvad hun ikke var, i denne Fælles-Ménage. Først og fremmest var hun *ikke* en, der à la de franske Romaner udsuger sin ældre Tilbeder og beriger sig paa hans Bekostning. Anna Elizabeth Heegaard, som hendes fulde Navn lød, var en lyskulørt, meget lyskulørt** Dame, der maa have arvet

* Ils sont passés ces jours ... kan Vandringsmanden, der i vore Dage besøger Stedet vel sukke.

** Hos en Dame i København, hvis Bedstemoder var en Søster til Anna Heegaard, har jeg set et Pastelmaleri af hende. Hun har et klogt og godt Ansigt. Folk, der ikke kender de farvede, vilde neppe gætte paa, at hun var kulørt. Hendes Fader, Heegaard,

nogen Formue siden „frikulørt Anna Heegaard“ i 1818 ansøger om, at Kasserer F. Hansen maa blive beskikket til hendes Kurator¹⁾, ligesom det ogsaa senere ses, at hun har Ejendomme i Christiansted. Hvornaar Scholten har gjort hendes Bekendtskab, ved jeg ikke. Sandsynligheden taler vel for, at det har været snart efter hans Komme til St. Croix som Generalguvernør, altsaa i de første Aar efter 1827. Hun har da været lidt oppe i Trediverne²⁾, en nydelig Dame med den fuldendt taktfulde Optræden, der karakteriserer de „bedre“ kulørte, og med Bevidstheden om, at hendes Bedstefader var Baron, og at hun selv egentlig var et særdeles godt Parti, der kunde faa, hvem det skulde være inden for sin Farve, til et rigtigt Kirkebryllup. Det kunde hun jo nu ikke med Scholten — men det kunde Bedstemoderen heller ikke med Baronen, og det var jo altsammen saa almindeligt. — — — Ja, saadan er det vel gaaget til. For Scholtens Vedkommende ved vi jo, at hans Hustru kun i Begyndelsen af deres Ægteskab en kort Tid havde været i Vestindien, ligesom hun menes ikke at have delt hans Interesser. Han har da ikke ment at føle Skrupler ved at knytte en Forbindelse, der maaske oprindeligt har været tænkt at skulle være kortvarig, men som varede lige til den sidste Dag, han var paa St. Croix. I 1838, altsaa lige mod Slutningen af den gyldne Tid, overtog de i Fællesskab Bülowsminde som Ejendom. At dette Fællesskab ikke var pro forma, men virkeligt, fremgaar ikke saa meget af, at St. Croix Skattematrikel for det nævnte Aar som Ejere opfører: „General Scholten, Miss Heegaard“, som af positive Kendsgerninger, der vil blive fremdragne i ganske anden Sammenhæng, hvorved vi ogsaa faar Lejlighed til at se, at Anna Heegaard — foruden som vi har hørt stiftfuldt at kunne præsidere ved Generalguvernørens Taffel — var i Besiddelse af Karakter og moralske Egenskaber af ikke ringe Værdi.

At Forholdet — der iøvrigt ikke fik Følger — var kendt og paa sin Vis anerkendt af Samtiden, er vel lige til. Og Scholten gjorde jo intet for at skjule det, tværtimod*. Der var jo Paralleller nok — for ikke at nævne selve Landsfaderen og Grevinde Dannemand — saa derude fra tidligere Tid Generalguvernør Bentzon og mange andre³⁾. Det lod da heller ikke til at genere en katolsk Biskop, der i nogle Dage sammen med Dahlerup var Scholtens Gæst paa Bülowsminde. „Den overmaade fine og usædvanlig smukke Mand“ syntes i hvert Tilfælde at finde Smag i Scholtens „gode Køkken og fine Vine“⁴⁾.

Hver Mandag, fortæller Dahlerup, var der sædvanligvis et større Selv har sikkert været dansk, hendes Bedstefar, Baron Bretton, ligeledes. Moderen, Susanne Cappel, var Datter af Charlotte Bernard, der stammede fra den vestindiske Ø St. Eustacius, og hvis Fader mentes at være en navnkundig Sørover sammesteds.

* Just at gaa saa vidt som i Skattematrikelen for 1840 (Prot. for Stadskonduktøren i Christiansted. R. A. III B Reol 67) at opføre som Ejere af Bülowsminde „General Scholten, Generalinde Madame Heegaard“ er dog vel for meget af det gode. Antagelig er det vel en altfor underdanig underordnet Embedsmands Paafund. I hvert Fald gentager det sig ikke.

skab indbudt til en Soirée dansante, og det samme beretter en ung kgl. Fuldmægtig Bauditz i et Brev hjem til sin Fader¹⁾ og tilføjer, at forresten kan alle Embedsmænd til enhver Tid paa Dagen besøge Scholten, og især saa han dem gerne hos sig om Aftenen til et Glas Grog.

Lad os saa kaste et Blik paa *Indrekredsen*, den Kreds af Embedsmænd, i hvis Midtpunkt Scholten stod, de gyldne Aars egentlige „Tafelrunde“. Hvis man vil bruge det Billede, at Scholten var Solen, hvorom de andre drejede sig som Planeterne, og i hvis Straaler de varmede sig, saa gælder det vel om de fleste, men der er i hvert Tilfælde én, paa hvem det helt passer. Og da han tilmed er noget af en Type paa en vis Klasse af Dtidens vestindiske Embedsmænd, hører han uadskilleligt med i Tidsbilledet.

Denne Mand er *Johannes Søbøtke*. Han var elleve Aar ældre end Scholten, var ligesom denne kommet ud for at søge Lykken i Vestindien, hvortil hans Slægt var nær knyttet. Hans Farfader havde været en rig Planter paa St. Croix og samtidig Regeringssekretær og ejede herhjemme Lyststedet Skodsborg og en Gaard i Bredgade. Hans Fader arvede Plantagerne og var tillige som Adjutant og Vicestadshauptmand nær knyttet til den vestindiske Administration. Han var gift med en Creolerinde Johanne van Beverhout af en hollandsk Patricierfamilie, og i dette Ægteskab fødtes saa Sønnen Johannes. Han er altsaa udgaet fra et velstaaende Patricierhjem, og da han, der som Dreng blev sendt til Danmark, kun 19 Aar gl. blev gift med den hovedrige Grosserer Lars Larsens eneste Datter og nogen Tid efter blev optaget som Associé i det store Handelsfirma Duntzfeldt & Co., tegnede jo egentlig alt paa en solid Fremtid i Danmark. Imidlertid havde Søbøtke, synes det, en forunderlig Evne til at faa Pengene til at rulle væk. Drewsen, der har kendt ham fra Dreng og været hans Legekammerat, fortæller, at han til at begynde med satte Svigerfaderens Hus paa den anden Ende. Denne, der oprindelig var en Bonde fra Landet, havde bevaret sine spartanske Sædvaner, men nu kom det til at staa paa Ekvipage og Kammertjener og fornemme Dineer, hvor ingen turde møde uden i Silkestrømper o. s. v. Det var ubehageligt nok for Bondegrosserereren, men værre var det, at det ikke varede længe, inden han maatte rykke ud med 70,000 Rdl. for at redde Svigersønnen fra Fallit, og da han døde, efterlod han sig ganske vist 120,000 Rdl. af sin tidligere langt større Formue, men dem lykkedes det ogsaa Søbøtke som eneste Arving snart at faa destilleret. Saa rejste han til St. Croix (omkring 1820), ikke, siger Drewsen, som gemen Soldat, hvad han ærlig havde fortjent, men for at leve af, hvad Faderen derude udsatte for ham, medens hans efterladte Kone og Børn savnede det nødvendigeste. Som man ser, en ikke videre elskværdig Beskrivelse er det, Drewsen giver af Søbøtkers Vita anteacta, og venligere bliver den ikke, naar han tredive Aar senere træffer sammen med Legekammeraten i København og derved kommer til at tænke paa P. A. Heibergs bekendte Vise: „Ordner man hænger paa Idioter“ og anvender den paa Søbøtke, idet han tilføjer, at det ærgerlige er, at det

ikke er Naturen, men Magelighed og Forfængelighed, der har gjort ham til Idiot¹).

Det med Idioten er nu at skyde ganske forbi. Søbøtker lagde tvertimod betydelig bon sens for Dagen i de forskellige, efterhaanden meget høje Stillinger, han kom til at indtage i Vestindien, hvor hans urokkelige Sinds-
ligevægt kom ham til Gode ved forskellige kritiske Lejligheder. Men m. H. til Pengene er der ikke noget at tage Afstand fra. Da Faderen døde i 1823, overtog Sønnen hans Plantager Constitution Hill og Høgensborg, men det begyndte naturligvis snart at knibe. Saa hjælper Scholten ham samme Aar ind paa Embedsvejen, for at det er ham, der faar udvirket, at Søbøtker faar Lov til at fungere som Guvernør paa St. Thomas under Scholtens Fraværelse i Danmark fra Juli 1823 til Maj 1824, er givet. Unægtelig en kraftig Protektion, selvom det gælder en midlertidig Stilling. I 1826 og 1829 gentog det samme sig, i 1833 faar han et midlertidigt Job som kst. Regeringsraad, og endelig havner han i 1835 i fast Embede som Guvernør paa St. Thomas, og som saadan er han prædestineret til at fungere som Generalguvernør under Scholtens ofte langvarige Fraværelser i Danmark, første Gang Maj 1838. Kammerherre — for det blev han allerede i 1830 — Søbøtker har nu naaet Toppunktet af sin embedsmandsmæssige Karrière. Han har lejet Bülowsminde af Scholten, for at indrette sig lige saa fint som den egentlige Generalguvernør, skønt der jo er Plads nok i Guvernementshuset. Den ovenfor nævnte kgl. Fuldmægtig Bauditz siger ganske vist i et Brev til Faderen, at Søbøtker havde været nødt til at leje Bülowsminde for 4000 Ps., da Scholten ellers ikke havde Raad til at rejse hjem, og Søbøtker saaledes ikke kunde være blevet Generalguvernør. Det lyder nu ikke helt troligt, forsaavidt det skal opfattes, som om Søbøtker skulde have været i Stand til at forudbetale nogen Leje. Derimod er det muligt, at det er indgaaet som et Led i et specielt Arrangement mellem Parterne, idet det senere bliver oplyst, at Scholten har faaet den hele Gage som Generalguvernør udbetalt hjemme mod privat at have ordnet sig med Søbøtker, der paa Forespørgsel lakonisk afgiver den Erklæring, at han har faaet, hvad der tilkommer ham*.

Med at komme op paa Ærens Tinde gik det altsaa godt nok, men med Finanserne gik det stadigt skralt. Da han ikke nogenlunde skikkeligt kunde komme af med de fra Faderen arvede Plantager, prioriterede han dem til Skorstenen til den kgl. Kasse. Det kan være meget rart at prioritere, man faar Penge mellem Hænderne og føler sig igen helt velhavende, men der er til Gengæld noget ubehageligt noget, der hedder Renter og Afdrag, som man har skrevet under paa. Dog, saadanne Formaliteter tog Søbøtker ikke alt for højtideligt. Han undlod simpelthen i flere Aar at betale, hverken det ene eller det andet. Til sidst bliver den vestindiske Gælds- og

* Ved senere Permissioner blev det i den Anledning fastslaaet, at Betingelserne skulde være i Overensstemmelse med den Ordning, der i sin Tid blev truffet ved Generalguvernør Bardenfleths Permission.

Likvidationskomité nærgaaende. Dens Medlemmer fik, foruden fast Løn, Bonus af de indgaaede Renter og Afdrag — en maaske ganske praktisk, men dog ret ejendommelig Ordning — saa de var personligt interesserede. Og desuden kunde de risikere at komme i Klemme over for den hjemlige Revision ved at bevillige en altfor udstrakt „Dilation“, hvilket nu sjældent brugte Fremmedord i Stedet for det mere borgerligt lydende „Udsættelse“, man stifter rigeligt Bekendtskab med i Datidens vestindiske Aktstykker. Der maa altsaa til syvende og sidst gøres noget. Erfaren Mand er god at gæste. Det er maaske heller ikke galt at gøre et Gæstebud for erfarne Mænd. Og efter hvad baade Dahlerup og v. Dockum var enige om, var Søbøtker foruden at være en fin Verdensmand, den elskværdigste Vært, man kunde tænke sig, tilmed en sand Gourmet, der var meget stolt af sin franske Kok, til hvis i Forvejen store Kyndighed han havde føjet sin egen Opfindelse: *indbakte Kalvebrister* paa en speciel Maade*. Men hvad enten det har været paakrævet at mobilisere de nævnte specielle Kalvebrister m. m. eller ikke, saa blev Ordningen i hvert Fald god: Renterne bliver lagt til Kapitalen og Afdragene fordelt paa tyve Aar, nyt Dokument, nye Vitterlighedsvidner, det hele er igen i den skønneste Orden, og man er atter Karl for sin Hat.

Saadan var altsaa Søbøtker, og saadan vedblev Søbøtker at være**, en Mand, der holdt Embedsmaskineriet upaaklageligt gaaende i de ham allernaadigst betroede Embeder. Sikkert var han noget indolent, men paa en Maade supplerede han netop derfor Scholten meget heldigt, virkede ligesom en Dæmper paa dennes utrættelige Pønsen paa nye Ting, medens Scholten til Gengæld kunde være sikker paa i ham ikke at finde nogen skjult eller aabenlys Modarbejden mod sine Planer og derfor med Tryghed kunde overlade ham Magten under sin Fraværelse. Iøvrigt er Søbøtker en af de faa, som Scholten har protegeret, der er blevet loyal imod ham til det sidste, hvad der ikke forhindrede ham i godmodigt at ironisere lidt over det forbavsende Held, der havde fulgt Scholten i ogsaa at opnaa det, han nærmest kunde være fristet til at misunde ham for. Scholten er dog, fortæller han saaledes til v. Dockum¹⁾ under dennes Besøg netop paa Bülow-minde, født med en Sølvskæ i Munden, spadserer heroppe omkring i Slaabrok og Tøfler en Morgen, tager en Kikkert frem og faar Øje paa en fransk Fregat, der løber ind paa Koralrevet, sender Hjælp og bliver Storkors af Æreslegionen. Han rejser til København, Kongen af Hannover melder sin

* Naar v. Dockum (i sit efterladte Arkiv) siger, at Resultatet blev, at Kokken tjente en Formue, men at Søbøtker paa sine gamle Dage hjemme maatte hente sin Mad fra et usselt Spisekvarter, er det dog vist at give Kokken for megen Skyld i Resultatet — og ogsaa at gøre Resultatet for pauvert.

** Han blev i 1848 opfordret af det daværende Handelsministerium til at søge sin Afsked p. G. af Alder (72 Aar), selv hævdede han, at han godt kunde have holdt den gaaende endnu nogle Aar. Han fik 2300 Rdl. i Pension i Stedet for 2800, som han havde ventet, og som han oprindeligt var indstillet til²⁾. Alligevel skulde det vel slaa til til mere end til den føromtalte Madspand.

Ankomst, og Scholten bliver attacheret ham. Kongen kommer imidlertid ikke, men Scholten bliver Kommandør af den guelpske Orden. Mon sligt skulde kunne hænde mig, lige meget hvor meget jeg kikker mig om? —

Blandt de Mænd i Indrekredsen, som Scholten i den Tid, vi her taler om, med særligt Velbehag har fæstet sit Øje ved, var fornemmelig Brødrene *Oxholm*. De var ogsaa lette at faa Kig paa, da de skildres som meget høje og smukke unge Mænd — i Begyndelsen af Trediverne da de kom ud til Vestindien. Ikke mindst statelig var den førstnævnte ældre Broder, Frederik, oprindelig Løjtnant i Hestgarden, medens den yngre, Valdemar, særlig udmærkede sig ved sit ualmindelig vindende og elskværdige Væsen. Jeg har aldrig kendt et elskværdigere ungt Menneske, siger v. Dockum i sine private Efterladenskaber, fuld af Skælmeri og morsomme Indfald, som han tilmed var. Der var ikke noget mærkeligt i, at Brødrene, den ene samtidigt med, den anden kort efter, at Scholten var blevet Generalguvernør, var rejst til Vestindien for at søge Lykken, da de paa en vis Maade stammede derfra, idet deres Fader, Peter Lotharius Oxholm, oprindelig Officer i den vestindiske Hærstyrke, sluttelig som karakt. Generalløjtnant en kort Tid havde fungeret som Generalguvernør ved Øernes Overtagelse 1815. Han var samtidig stor Plantageejer, men da Plantagerne maatte overtages af den kgl. Kasse for længere Tids Skatterestancer, maatte han efter et Aars Tid gaa af som Generalguvernør og blev erstattet af den tidligere nævnte Bentzon. Det, der i sin Tid skal have henledt Opmærksomheden paa ham, var en Bog, tilegnet Kronprinsen, udgivet 1797: „De danske vi. Øers Tilstand i Hensende til Population og Finance-Forfatning“, hvor Forfatteren paa Titelbladet betegner sin Stilling som Regeringsraad over de dansk-vestindiske Eylande, Major af Infanteriet og Medlem af den kgl. vi. Gælds Likvidation. Det er ingenlunde noget ringe Skrift, og Dahlerups spydige Bemærkning om, at det kun tiltrak sig Opmærksomhed, fordi den Kunst at skrive en Bog endnu var saa sjælden i Danmark, er egentlig ugrundet, men derimod kan han jo muligt have Ret i, at Oxholm havde et sjældent Talent til at poussere sig frem. Brødrene Oxholms Moder var Datter af en lille irsk Planter paa St. Croix, O'Neill. Hun bragte ingen Penge med sig i sit Ægteskab, men dog blev hendes Familie, efter hvad Dahlerup mener, af afgørende Betydning for den oxholmske Families Stigen efter Faderens Død, idet Moderens attenaarige Søster under et Besøg i København havde vundet den halvfjerdsaarige Emigrant, Marquis Bonnays, Hjerter og paafølgende Haand, hvorpaa Marquis'en, efter at han under Restaurationen til Tak for udvist Standhaftighed mod Huset Bourbon, var blevet Pair af Frankrig, i passende Tid døde. Enken vendte, efter i nogle Aar at have spillet en politisk Rolle i sin Salon i Paris, tilbage til København, hvor hun knyttede Forbindelser med Hofkredsene og, da hun ikke selv havde Børn, satte sig til Opgave at arbejde paa den oxholmske Families Ophøjelse. Saa vidt Dahlerup, der ogsaa mener, at den paafaldende Støtte, Scholten ydede Brødrene, kan tilskrives Protektion fra højeste Sted¹). Det er muligt, at

den kan have spillet ind, men mere sandsynligt er det vist, at Scholten selv med et glad Sind og af et godt Hjerte satte frem, hvad Huset formaaede, muligvis med Undskyldning for, at der lige i Øjeblikket mest var Levninger paa Bordet.

Og dermed begyndte Kmjkr., Secondløjtnant ved Vor Livgarde til Hest Frederik Oxholms Karrière. Han var hjemmefra beskikket til „Auscultant“ (ved den vest. Regering¹). Auscultant er vel egentlig en Slags Volontær i juridiske Sager*, altsaa uden Lønning. Her fik han dog straks en saadan, om end en beskeden, og naar Scholten to Aar efter hans Ankomst sendte ham til København for at overbringe Lykønskning i Anledning af Prins Frederiks (altsaa den senere Fr. VII's) Formæling med Prinsesse Wilhelmine, var det jo absolut en Cadeau, der bl. a. gav Lejlighed til at knytte nye Forbindelser og befæste gamle, bl. a. med den før nævnte fornemme Dame, Marquisen. Naar man besøger en kær, barnløs Tante, der anses for ikke at være ubemidlet, kan der jo muligvis falde noget af. Men desværre synes Marquisen ikke at have det altfor godt med Kontanter**. At Fr. Oxholm selv ikke har været alt for godt kørende, fremgaar af, at han 1832 søger General-Toldkammeret om Eftergivelse af sin Gæld til den kgl. Kasse paa det relativt lille Beløb paa 425 Rdl., hvorpaa han faar det Svar, at det kan man ikke, men han maa gerne nøjes med taalelige Afdrag²). Saa meget mærkeligere er det, at han, ganske kort Tid efter, samme Aar køber en af de kgl. Plantager, Envy, for godt 29,000 Rdl. uden Udbetaling og blot imod at overtage den kgl. Kasses Prioritet og afdrage Købesummen i Løbet af 15 Aar³).

Og nu begynder Appelsinerne rigtig at rulle i Turbanen. Først en lille Pynt: Secondløjtnanten, der allerede tidligere har faaet Afskedspatent som Premierløjtnant, avancerer nu paa samme Maade til Ritmester⁴), og hvad bedre er, han udnævnes nu til Vicedstadshauptmand paa St. Croix⁵), hvad der vil sige, at han skal fungere, naar den rigtige Stadshauptmand er forhindret deri, hvorfor han maa nøjes med 1000 Rdl., men hvad allerbedst er: i 1835 bliver han, som tidligere lige berørt, udnævnt til 2. Regeringsraad, i hvilken Stilling han særlig skal have de „kameralistiske Fag“ overdragne⁶). Han skal altsaa særlig tage sig af den statsvidenskabelige Side af Regeringsraadernes Virksomhed. Efter hvad vi har hørt om denne, var Arbejdet, der foreløbig kun blev lønnet med 3000 Rdl., hvorfor han ogsaa fik et personligt Tillæg paa 1000 Rdl., overkommeligt. Og da der var gaaet et Par Aar, rykker han op til 1. Regeringsraad med 5000 Rdl.

* Efter hvad Dahlerup mener, skal han i sin Tid have tænkt paa at tage juridisk Eksamen. Han opnaaede det i hvert Fald ikke.

** I hvert Fald paa et lidt senere Tidspunkt, siden Nevøen i 1831 ansøger paa hendes Vegne om, at et Laan paa 25.000 Rdl. i hendes Plantage paa St. Croix maa henstaa i fem Aar uden Afdrag, hvilket bevilliges af den vest. Regering, der fremhæver, at Sikkerheden maa anses for overordentlig god⁷). Det lød jo ikke saa galt. Ikke desmindre maatte Plantagen — der bar det ominøse Navn Humbug — nogle Aar senere overtages af d. kgl. Kasse.

og giver ikke Slip paa denne Stilling, saalænge Institutionen bestod, d. v. s. et lille Stykke Tid hinsides det store Tidehverv: Negeroprøret 1848.

Der var altsaa nu kommet solide Retter paa Bordet, og Fr. Oxholm værgede ogsaa for det, der var kommet paa hans Tallerken. Vi har hørt, at naar Scholten var hjemme paa Permission, fungerede Søbøtker som Generalguvernør. I saa Fald vikarierede Fr. Oxholm igen for Søbøtker som Guvernør paa St. Thomas, hvor han iøvrigt en Gang tidligere, nemlig under Rosenørns Fraværelse 1834 og kort efter paafølgende Død, havde fungeret som Guvernør. Det var om dette sidstnævnte Vikariat, at der blev noget Vrøvl med den hjemlige Revision*. Men ellers var disse Vikariater slet ikke daarlige, og de blev næsten permanente, for naar Søbøtker kom tilbage fra sine Vikariater for Scholten, trængte han gerne selv til en længere Rekreation, hvor Fr. Oxholm altsaa traadte til. I Virkeligheden blev den guvernørløse Mellemtid derved sammenlagt ganske kort. Med Plantagedriften gik det ogsaa godt. Allerede Aaret efter at han havde købt Plantagen Envy, fik han Lov til at købe den tilstødende, ligeledes den kgl. Kasse tilhørende, gode Sukkerplantage Negrobay, uden Udbetaling og Fritagelse for Afdrag i fem Aar og for en Ordens Skyld den samme rare Bestemmelse indført som for Envy's Vedkommende, Renter tillagt Kapitalen**. Iøvrigt havde Brødrene i Forening et Par Aar tidligere faaet et Par af de allerbedste og største kgl. Plantager i Forpagtning paa, som det mentes, særdeles favorable Vilkaar.

Valdemar O. spiller i Sammenligning med Broderen en meget tilbagetrukken Rolle i dette Tidsrum. Det ses, at Scholten havde indstillet ham lige med Broderen til Stillingen som Regeringsraad, og at han til Tider har vikarieret som saadan under Mouritzens Permission¹⁾, samt at han har været Adjutant hos Scholten. Iøvrigt blev hans Ophold i Vestindien ikke langvarigt, kun til omkring 1837, og i Mellemtiden var han oftere i Danmark, antagelig for at søge ind i Centraladministrationen, hvortil han ikke blot havde gode Forbindelser men utvivlsomt ogsaa var vel kvalificeret. At han til sin Tid herfra kom i intim Berøring med de vestindiske Anliggender, faar vi senere at se.

Som det fremgaar af foranstaaende, har Scholten været Brdr. Oxholm — og da navnlig Fr. Oxholm — en god, man kan afgjort sige for god Mand. At Forholdet lige til Afslutningen af indeværende Tidsrum er for-

* Denne havde nemlig efter nogle Aars Forløb fundet ud af, at der manglede Legitimation for Nødvendigheden af en Post, der lød paa 132 Dollars for „Fortæring paa Rejser mellem Øerne paa Orlogsskonnerten Albert“. Men Fr. Oxholm bed godt fra sig: Scholten havde en Gang for alle beordret ham til at komme over og konferere om alle Sager, der krævede hurtig Afgørelse. Alligevel havde han den Ærgrelse at maatte refundere en Del af Beløbet, da kun to af Rejserne skønnedes at angaa den kgl. Tjeneste²⁾.

** Jeg tror, at det tilsyneladende Modsætningsforhold i, at Plantagedriften gik godt for Oxholm, og at han dog fik Dilation med Afdragene opløser sig i, at denne Ordning simpelthen var den fordelagtigste. Faktisk tjente Oxholmerne — for Valdemar O. var med i Kompagniskabet — mange Penge derude.

blevet gensidigt godt, fremgaar ikke alene af, at der ikke foreligger noget modsat, men finder en indirekte Bekræftelse i den overmaade velvillige Maade, hvorpaa Scholten behandlede en Ansøgning i 1839 fra Brødrene fremsat gennem General-Toldkammeret om at blive optagne i Adelsstanden, idet Scholten i sin Erklæring siger, at Faderen har bidraget meget til Øernes Opkomst efter Okkupationen. Brødrenes Karakter og hele Forhold kan han bevidne paa det bedste. Hvad deres Formueforhold angaar, da har de forpagtet en Plantage paa St. Croix, som de bestyrer med god Økonomi, og tilkøbt sig et Par mindre Ejendomme¹⁾). Det sidste maa siges at være skrevet med nænsom Haand, sikkert af Hensyn til, at General-Toldkammeret netop i dette Aar havde faaet Anledning til at tænke over et og andet. — —

Der var selvfølgelig andre, der hørte til den egentlige Indrekreds, men de var ikke saa fremtrædende, Mænd af solid Dygtighed som Mouritzen, Politimester Berg paa St. Thomas og ikke mindst Kaptajn, Bogholder i Guvernementet paa St. Croix, Petersen, der vel var den, Scholten viste størst Fortrolighed, og som aldrig svigtede den viste Tillid. Og endelig, last not least, Scholtens tolv Aar yngre Broder, Toldinspektør i Frederiksted, *Frederik Scholten*. Hvis man paa Forhaand har en Mistanke om, at han kun eksisterede derude i Kraft af at være sin Broders Broder, tager man ganske fejl. Han var oprindelig Søofficer, fik ved Afgangseksamen fra Søofficersskolen Gerners Medaille, blev Premierløjtnant, søgte Permission for at gaa i fransk Tjeneste, hvor han blev i otte Aar og bl. a. deltog i en Jordomsejling. Under et Besøg hos sin Broder i Vestindien fik han Lyst til at blive derude og tog følgelig 1834 sin Afsked fra den danske Søetat, da han fik den ovennævnte Stilling, hvori han forblev til sin Død, der indtraf et Par Maaneder før Broderens, med hvem han tydelig nok var forbunden med et varmt Venskabsbaand, og hvis Interesser i Henseende til de farvedes Frigørelse han ganske delte, som det senere vil blive berørt. Det taler til hans Ære, at han ikke lod sig poussere frem af Broderen. Da Scholten saaledes ved sin Hjemrejse i 1838 uden i Forvejen at spørge ham, havde indstillet ham til en Konstitution som Regeringsraad i Kofoeds Sted, afslog han at modtage Tilbudet, hvilket Scholten bagefter maatte meddele i en Følgeskrivelse²⁾). Det er ogsaa betegnende, at i alle de Angreb, der senere blev rettet mod Scholten for Protektion m. m., blev Broderens Navn aldrig inddraget. Og naar den ovennævnte Bauditz i sine meget aabenhjertede Breve til Faderen lægger sine meget skiftende Følelser* over for Generalguvernøren for Dagen, saa gælder noget

* Til Tider var det vældig godt, men til andre Tider slet ikke godt. Da Bauditz i det ovenfor anførte Brev gjorde de sarkastiske Bemærkninger om Søbøtters Leje af Bülowsminde, havde han lige haft en Rencontre med Scholten om en Konstitution som Skifteforvalter i Kofoeds Sted, mod at faa dennes halve Gage. Lader sig ikke gøre, siger Scholten, Kofoed er nødt til p. G. af sin store Gæld at beholde sin hele Gage, medens han er hjemme. Men da Bauditz insisterer, bliver Scholten vred og raaber: De glemmer, at De taler med Generalguvernøren, hvor tør De vove at tale med mig

tilsvarende ikke Broderen, med hvem han dog har meget at gøre, og som han kun omtaler venligt og i Brevene kalder sin Ven.

Frederik Scholten var, som det fremgaar af hans Billede i Værket „Officerer i den dansk-norske Sæetat“, en ualmindelig smuk Mand. Han var ikke blottet for kunstneriske Evner i Retning af Tegning og skal have kunnet sekundere Broderen i at spille paa Fløjte. Dertil tyder et Privatbrev fra ham og visse Forklaringer, han senere kom til at afgive, paa et ikke ringe Lune.

Indrekredsen har saaledes i sin Tid ikke manglet paa virkelig og fornøjelig Hygge, og naar Scholten kastede et Blik paa dem, der stod udenfor Hegnet og sagtens skumlede en Smule, saa var det jo ikke slemt bevendt heller. Sarauw og Fugl var jo sat godt paa Plads, nogle flinke unge Mennesker egentlig — — — men disse Jurister — — —.

med Armene over Kors, De tror vist, at fordi De er Kammerjunker og Deres Fader Kammerherre osv. Men Tordenvejret driver hurtigt over, og i et senere Brev har Scholten været „meget charmant“ imod ham og beholdt ham hos sig i flere Timer. Atter en lille Sky paa Himmelen: han talte ikke et Ord med Louise paa Ballet, endskønt han flere Gange stod hende ganske nær. (Det har øjensynligt ikke tiltalt Louise!).

Anm. At Scholten i disse sine Velmagtsaar nød stor Anseelse i de fremmede vestindiske Kolonier, kan efterspores. Ogsaa den engelske Gesandt i København, *Wynn*, finder Anledning til at nævne Scholten som „a very shrewd clearheaded and well-informed man“, der vil besøge England for at søge at opnaa Toldlempelser. Indberetning af ¹³/₄ 1830. (Public Record Office, London F. O. 22/105 No. 11). Jeg skylder cand. mag. *G. Nørregaard* Tak for godhedsfuldt at have givet mig Afskrift af denne og andre senere Indberetninger fra samme Kilde, hvoraf det fremgaar, at den engl. Regering med Interesse fulgte Scholtens Person og Virksomhed.

VIII

Den Magenske Sag. Forspillet.

„De vandrede stedse paa Roser,“ skriver en Mand, som vi nu skal stifte Bekendtskab med, i Oktober 1828, til Scholten, og det er jo, som vi har set, et, omend noget blomstrende, saa dog ret træffende Udtryk for Scholtens Karrière, ikke blot til den Dato, men et Decennium længere. „De har aldrig smagt Modgangs bitre Bæger — Gud spare Dem derfor,“ tilføjer vor Brevskriver fromt. I Sandhedens Interesse maa det dog siges, at han, for at blive i den af ham valgte billedrige Stil, fik Lejlighed til at lægge adskillige Torne paa Scholtens Vej og række ham mer end ét særdeles bittert Bæger. Og hvad mere var, dette gav afgjort andre, udfra forskellige Motiver, Anledning og Mod til at fortsætte. Isen blev brudt, Fortryllelsen om den uantastelige blev hævet, og alle Sluser blev aabnede for en, til Tider ret stinkende, Strøm, der beredvilligt blev ledet ind i „Københavnsposten“ og „Fædrelandet“ i Tiden fra 1839 til den endelige Katastrofe i 1848.

Dermed være vor Brevskriver introduceret som titulær Major og konstitueret Bogholder og ligeledes kst. Medlem af det kgl. Raad paa St. Thomas *Joackim Melchior Mogens*, hvis Navn er knyttet til den skønne Bugt mellem St. Thomas og St. Jan, og hvis Sag kom til at give Genlyd i Danmark og Vestindien. Altsaa: „den Magenske Sag“, en forfærdelig indviklet Sag, hvis spegede Traade ikke er lette at udrede, og hvor Insinuationer om „Connivens“ med Sørøveri og Slavehandel, mislig Protektion og endnu mere mislige Pengetransaktioner dukker op som Paddehatte blandt det egentlige Emne, Klage til Kongen over Myndighedsmisbrug. Hvorledes man end vil dømme om denne Sag, saa bidrager den i hvert Fald ikke lidt til at kaste Lys over koloniale Administrationsforhold før Midten af forrige Aarhundrede og over dramatis personae, hvad der berettiger den til en mere indgaaende Skildring.

Lad os da se lidt nærmere paa denne Mogens, der ved et mærkeligt Spil af Skæbnen kom til at gribe saa dybt ind i Scholtens Liv.

Magens' Vita finder vi let ud af gennem et Brev, som han i 1835 skrev til Scholten, hvori han, iøvrigt noget søgt, finder Anledning til at give en Fremstilling af sit Liv, med behørig Vægt paa dettes gode Gerninger¹).

Heraf fremgaar det, at Magens, der var født 1775 paa St. Thomas, 1792 blev Volontør i det kgl. Sekretariat. 1794 rejste han til Danmark for at tage dansk juridisk Eksamen og vendte næste Aar tilbage som Sagfører, men „misfornøjet med Advokaturen“ var han en Tid Sekretær hos Guvernør Malleville, blev 1798, „kun 23 Aar gl.“, som han med Stolthed anfører, konstitueret som Byfoged og Skifteforvalter paa St. Thomas, men opgav „p. G. af Sygdom og andre Omstændigheder“, Embedet efter to Aars Forløb og rejste hjem. 1802 vendte han tilbage, denne Gang som konstitueret Politimester paa St. Thomas, men blev ganske kort efter, endnu samme Aar, kst. som Notarius publicus paa St. Croix og Assessor i St. Croix Landstingsoverret indtil 1804, da Embedet blev ophævet ved Oprettelsen af den kgl. vestindiske Landsoverret. Saa følger et Interregnum paa 11 Aar, som Magens i sit ellers saa ordrige Brev kun giver sparsomme Oplysninger om. Navnlig er det vanskeligt at blive klar over, hvorledes han har subsidi-steret i disse Aar, hvoraf de otte jo tilbragtes under den engelske Okkupation, for at han fra 1811—14 undertiden blev kst. som Assessor i Overretten, „uden nogen Godtgørelse“, skulde han jo ikke blive fed af. Endelig fik han i 1813 et Job paa et Aarstid med som „Medformynder“ at ordne Overformynderisagerne, der henlaa i en „saare forvirret Tilstand“, idet Overformynderen Peter Moth ikke havde aflagt noget Regnskab siden 1803. Skønt Overformynderen tog alle Indtægterne uden at give Magens noget, lagde han dog „dristigt Haand paa Værket og skaffede Orden i Sagerne“. Det skaffede ham Uvenner, men „jeg ænsede det ikke, jeg attraaede kun min Konges Naade“.

Der svæver unægtelig nogen Mystik over dette Billede af den uegen-nyttige Mand, der i elleve Aar levede af Luften. Det trænger afgjort til et Supplement, som han her har undladt at give, idet det nemlig andetsteds fra ses, at han har forstaaet at skaffe sig nogle lønnende Bierhverv som Eksekutor i Boer, hvoraf i hvert Tilfælde to gav Anledning til Klage, endogsaa „mange Klager og megen Correspondence mellem den vest. Regering, Raadet og Skifteretten med Eksekutorerne, der viste Vrangvillighed og kom med mange Udflugter“, og som beskyldes for at have tiltaget sig uhjemlede Fordele og skaltet og valt med Boets Ejendele. I den anden Sag faar Magens for „højest skødesløst og lovstridigt Forhold“, en Bøde paa 500 Rdl., der dog bortfaldt ved Højesteretsdom, hvorimod han ikke slap for Sagens Omkostninger og en Mulkt paa 20 Rdl. for „upassende Fremgangsmaade mod den offentlige Anklager¹⁾).

Efter denne lille Digression vender vi tilbage til Magens' egen Skildring af sit — unægtelig meget vekslende og alsidige — Levnedsløb. 1815 blev han ansat af Generalguvernør Oxholm til at ordne og revidere de offentlige Arkiver, hvilket han udførte til den vest. Regerings „fuldkomne Tilfredshed“. 1817 finder vi ham saa som kst. Toldforvalter i Frederiksted paa St. Croix, men det varede kun til 1818, hvorefter han atter tog fat paa „Advokaturen“ paa St. Thomas, hvor han fik overdraget Ordningen af Skatte-

Byen Christiansted paa St. Croix. Tegning af N. P. Otte. Gengivet i Litografi. Flensborg 1831. Det kgl. Bibliotek. Af de to Gentlemens Paaklædning (t. v.) kan det nok ses, at Billedet ikke er af ny Dato. Iøvrigt er Korallrevet (den hvide Stribe i Vandet) ret fortegnet, idet man vanskelig deraf faar Indtryk af, at det ligger mindst en Fierdingvej ude. Øen i Baggrunden er det ti danske Mil Nord for liggende St. Thomas, hvis Toppe tydeligt kan ses.

Udsigt over Frederiksted. Akvarel af Fr. Scholten. Man ser Kunstneren selv sidde t. v., idet en Slave holder en Solskærm over hans Hoved.

væsenet, der „udgjorde et Chaos“. 1820 bliver han kst. Auditør og Adv. Regius, og endelig i 1825 bliver han konstitueret Medlem af det kgl. Raad paa St. Thomas og Aaret efter tillige kst. Bogholder.

I denne Stilling finder vi ham, da Forspillet til, hvad der senere skete, begynder. Hvilket foreløbigt Indtryk har vi af ham? En meget omtumlet Eksistens unægtelig, bliver kastet fra den ene Konstitution til den anden, næsten som en Tennisbold, undertiden out, undertiden i Nettet. Noget positivt uhæderligt ved vi ikke, og naar det langt senere, efter at han havde erklæret den hellige Krig, blev skudt ham i Skoene, at han nok havde revideret de offentlige Arkiver lovlig grundigt m. H. t. visse kedelige Papirer fra et Bo, foreligger der i hvert Tilfælde intet Bevis for Rigtigheden deraf¹). At det gik noget — skal vi sige praktisk, set fra Eksekutorernes Side — til ved Behandlingen af Boer laa vel i Tiden og ikke mindst i Stedet, hvor Bibelsproget om ikke at binde Munden paa Oksen, der tærsker, vel ikke blev holdt mindst i Hævd.

Magens er altsaa nu 51 Aar gl. og endelig havnet i et rart Embede — desværre stadig med det forbigste „kst.“ paahægtet. Men kommer Tid, kommer vel Raad. Scholten synes oprindeligt ikke at have haft en helt ugunstig Mening om ham. Det ses i hvert Tilfælde, at han som Præses for det kgl. Raad paa St. Thomas i 1818 var med til at indstille ham til det ovenfor nævnte Hverv at bringe Orden i Skattevæsenet. Derimod var det ham direkte imod, at Magens i 1825 blev konstitueret som Medlem af det kgl. Raad, fordi denne Udnævnelse skete efter Ordre fra General-Toldkammeret, hvor Magens synes at have skaffet sig gode Forbindelser, ligesom han øjensynligt havde en god Ven i Generalauditør Aagesen²). Dette har paa Forhaand givet Scholten en uvenlig Indstilling over for Magens i dennes Egenskab af Raadsherre. Direkte Indblanding fra Hjemmeregningen var ham altid imod. Og det kgl. Raad var jo i hans Øjne i og for sig en latterlig Institution, der kun kunde være god nok til at skaffe veltjente Embedsmænd et godt Ben som Præmie for god Opførsel. Men hvis denne Magens nu skulde begynde at gøre sig vigtig som anden Raadsherre, skulde han nok vide at sætte ham paa Plads, selv om han ti Gange var ansat af General-Toldkammeret. For nu kom Scholten jo tilbage i 1827, ikke længere som almindelig Guvernør paa St. Thomas, men som Generalguvernør.

Og her begynder saa den egentlige *Forhistorie*, der som sig hør og bør, naar Talen er om St. Thomas i Tyverne i forrige Aarh., har sit Udspring fra en veritabel Sørøverhistorie.

D. 25. Aug. 1828 holdt Politimester *Kiellerup* Forhør over en formodet Sørøver Beaupré og hans Fæller fra Skonnerten „las Damas Argentinas“, en Skude, der havde vist en ejendommelig Tilbøjelighed til hyppig Navneforandring, nemlig inden for ét Aar fra Bolivar til Elizabeth og herfra altsaa til sit nuværende. Politimesteren svæver over dette Forhør, da Beaupré „synes at være ustadig i sine Forklaringer og ej taler andet end Fransk,

og Politimesteren ey til Fuldkommenhed forstaar dette Sprog“, hvorfor han tilkalder en Tolk. Ved fælles Hjælp faar de en ualmindelig Løgnehistorie ud af Beaupré, mod hvem der til at begynde med ikke havde været andet at bemærke, end at han ikke havde meldt sin Ankomst til Politiet, hvad alle tilreisende skulde gøre, men ved at undersøge hans Kufferter faar Sagen et mindre godt Udseende. De indeholdt nemlig bl. a. to Guldure, to Sølvure, to Guldkæder, 12 Theskeer, 400 Pjastre samt en ualmindelig vel-assorteret Herreekvipering, bl. a. 75 Skjorter med forskelligt Mærke, 5 nye Frakker og 13 hvide Benklæder. Naa, saa maa Beaupré, der havde paastaet, at Kufferterne kun indeholdt Gangklæder til Brug paa Søen, i Løbet af næste Dag ud med en Forklaring og indrømme, at han havde været paa Kapertogt med den nævnte Skonnert under Buenos Aires' Flag. Det var den Slags, der blev tolereret, saa længe det gik ud over portugisiske Skibe, men uheldigvis havde de kapret ogsaa et engelsk Skib, Briggen Caraboo af Liverpool. Som Følge deraf havde de engelske Myndigheder sat sig i Bevægelse og arresteret Kaptajnen og Mandskabet, med Undtagelse af Beaupré og tre andre, der i Tide havde salveret sig til St. Thomas, medens las Damas Argentinas blev beslaglagt paa St. Eustatius. Efter disse Oplysninger, der kun med stort Besvær blev trukket ud af Beaupré, blev han og hans Fæller sat under Laas og Lukke. De meget indgaaende og langvarige Forhør strækker sig over tre Dage.

Men hvor kommer Magens ind?

Paa sin Eftermiddagsspadseretur ved Havnepromenaden, samme Dag som Undersøgelsen var begyndt, hører Magens et Rygte om, at Kiellerup holder stort Forhør i en Søøversag. Han faar Fornemmelser. Her er vist noget for det kgl. Raad, specielt for ham at gøre, da det træffer sig saadan, at Præses for Raadet, den midlertidige Guvernør paa St. Thomas, Søbøtker, er fraværende paa en Rekreationstur til St. Croix. Magens kender Loven, ikke mindst hvad den Raadet tillagte Værdighed og Myndighed angaar. Siger ikke det kgl. Resp. af 13. Feb. 1805, at under Guvernørens Fraværelse varetager Raadet Guvernementsforretningerne, og hører det ikke under disse at paase, at Politimesteren straks giver Indberetning om forefaldende vigtige kriminelle Tilfælde, for at Raadet i Henhold til Forordn. af 20. April 1825 kan videresende den til den vest. Regering?

Altsaa sætter Magens sig i Forbindelse med 1ste Raadsmedlem Dons, der er let at lokke, men, som det snart viser sig, ikke videre standhaftig, og holder sammen med ham næste Dag et Raadsmøde, hvori de affatter en Skrivelse med en regulær Næse til Politimesteren for hans Pligtforsømmelse. Denne, der jo har haft meget travlt med sine Forhør — tilmed i Slutningen af August, den allervarmeste Tid — nægter omgaaende at modtage den tilbudte Næse, som han tillader sig at kalde „ubeføjet“. Han kender ingen Bestemmelse om straks at skulle gøre Indberetning om en kun lige paabegyndt Sag. Saa snart Forhøret er helt afsluttet, skal det nok blive Raadet tilstillet, med mindre Guvernøren til den Tid er vendt tilbage, for

saa bliver det sendt til ham. Magens bliver meget forbitret, og da Søbøtker ankommer to Dage senere, henvender han sig til ham og forlanger et Raads-møde indkaldt, hvor han og Dons i Fællesskab vil indgive en Klage over Politimesterens uforskammede Svar. I dette Møde, d. 30., faar Magens imidlertid aldeles ikke Medhold af Søbøtker: Politimesteren fortjener ingen Irettesættelse, han har sendt ham, Guvernøren, en Udskrift, og Raadet kan jo ikke være uvidende om, at det selv havde bestemt, at den omtalte Forordn. af 20/4 1825 om Indberetning i kriminelle Sager ikke skulde kommuniseres til Politimesteren, Magens forlanger saa, at Politimesteren i hvert Tilfælde ogsaa skal sende ham en Udskrift, men har den Chagrin, at Dons, „denne paa Sjæl og Legeme svage Mand“, nu helt falder fra og giver Søbøtker Ret i hans Betragtning af Sagen og tilraader Magens selv underhaanden at ordne sig med Politimesteren¹). Men det vil Magens ikke, og han fremturer i, at Politimesteren, uanset Sagens Realitet, i hvert Tilfælde bør have en Irettesættelse for at have dristet sig til at bruge Udtrykket „ubeføjet“ om en Skrivelse fra sin Foresatte, det kgl. Raad. Ja, siger Søbøtker saa til sidst, naar Magens absolut vil beklage sig, staar det ham jo frit for at henvende sig til vor fælles Overøvrighed, Generalguvernøren, til hvem jeg skal sende en Udskrift af det her i Raadet passerede.

I denne Ravnekrogsstrid, hvor det ene Hjul griber ind i det andet, kommer saa Scholten ind ved en Skr. af 13. Sept.²) til det kgl. Raads behagelige Efterretning, hvori han efter til fulde at have bifaldet Søbøtkers „rigtige Anskuelse og Fremgangsmaade“ udtaler sin Beklagelse over, at Magens ved at forfægte sine Meninger afstedkommer Ulejligheder, der kan faa Skin af Trættesyge. Der er slet ingen Grund til at beordre Politimesteren at tilstille Magens specielt en Udskrift af Forhøret. Det er tilstillet ham, Generalguvernøren, i hans Egenskab af Overpolitimester, og som saadan skal han vide at foretage sig det fornødne. Endelig anmoder Scholten Søbøtker om i Forvejen at meddele, naar han forlader sit Guvernement, „paa det jeg i Forvejen kan træffe de Mesures, der kan forekomme lignende Ting.“

Magens vil, i sin første opblussende Harmе, ikke finde sig i denne Afgørelse, men lader Raadsprotokollen tilføre, at han „submitterer Sagen til General-Toldkammerets Bestemmelse“, men et Par Dage efter frafaldt han Tilførselen med de spagfærdige Ord, at han alligevel ansaa Sagen for afgjort³).

Imidlertid gaar Undersøgelsen mod Søøverne sin Gang for den i samme Anledning nedsatte Kommission med Kiellerup som Formand. Hvad de direkte implicerede angaar, er den forsaavidt lige til, men desværre har den nogle Udløbere, der er ret intrikate, og som derfor maa behandles med tilbørlig Takt, da det drejer sig paa den ene Side om St. Thomas gode Navn og Rygte og paa den anden Side om sammes højst vitale økonomiske Interesser. Nu var, som vi ved, St. Thomas' Havn, dens ubestridte Herredømme som Antillernes Dronning, et af Scholtens Hjertebørn, paa hvis

Opkomst han havde sat sin utrættelige Energi ind. Derfor var det ikke rart, at der nu i Anledning af denne fordømte Sag fremkom grimme Ting i de engelske koloniale Aviser à propos Domfældelsen af otte og tyve af Beauprés Kammerater. Saaledes skrev St. Kitts Advertiser for d. 21. Oktbr., at forskellige Søroverier var begaaede, ikke alene under Sanktion af de off. Autoriteter paa St. Eustatius, men ogsaa med Støtte af private Personer paa St. Thomas, hvor saaledes Handelshuset Cabot & Co. netop havde udrustet las Damas Argentinas som Kaper med Ammunition og bragt en lang Kanon om Bord og skaffet en Besætning paa et Par og fyrretyve Mand, Englændere, Amerikanere og Spaniere. Heldigvis var der jo ikke mange, der saa det lille Blad, og i D. V. I. var Pressen saa ensrettet, som den vel kunde være, og optog intet uden Bemyndigelse ud over uskadelige Avertissementer. Derfor maatte man vel korse sig, da St. Thomas Tidende for d. 29. Oktbr. in extenso gengav St. Kitts Advertisers Artikel, oven i Købet med Overskriften „By Authority“. Hvem havde dog givet Bladet denne Bemyndigelse? Ikke Søbøtker, for han var d. 18. Oktbr. igen taget en Tur til St. Croix for nogle Uger, men han havde i Forvejen taget Anledning til at indskærpe det kgl. Raad kun at afgøre løbende Sager, hvorimod Sager af Vigtighed, og som ikke krævede øjeblikkelig Afgørelse, skulde refereres til Generalguvernøren.

Magens havde altsaa atter været paa Spil.

Nu vidste jo Gud og Hvermand, at der blev udrustet Kapere paa St. Thomas og hvorfor ikke? Det var jo dog endnu i frisk Minde, hvordan danske Kapere i Krigen med England havde bragt mangan god Daler hjem. Det kedelige var jo kun, at en Kaper kunde komme paa Afveje og plette sit ærligt og redeligt — for en vis Betaling erhvervede — sydamerikanske Kaperbrev, ved at forvandle sig til en slet og ret Sørover, saaledes som disse flygtige argentinske Damer, der havde været tossede nok til ikke at respektere Union Jack. Iøvrigt havde man paa St. Thomas altid sørget for at lade Skibene faa Papirer til den lille hollandske Ø St. Eustatius, hvor Kamouflagen faldt af.

Men hvorfor raabe Artikelen i St. Kitts Advertiser ud for alle Vinde, spørger Scholten i Brev af 3. Nov. til Raadet. Selv om Guvernementet paa St. Kitts finder sig beføjet til offentligt at fremføre graverende Beskyldninger mod fremmede Autoriteter, saa skal en dansk Øvrighed ikke give Bemyndigelse til at udbrede dem videre, og jeg maa derfor udtrykke min Misfornøjelse med det skete, tilmed da Indrykkelsen i St. Thomas Tidende hverken hørte til de løbende eller aldeles uopsættelige Sager, hvorfor der havde været Tid nok til at forelægge mig Sagen.

Scholten faar imidlertid kun et Par Dage senere Anledning til at sætte Misfornøjelsen i Komparativ. D. 5. Novbr. indeholder nemlig St. Thomas Tidende en meget pompøs Bekendtgørelse fra det kgl. Raad, udstedt i Søbøtkers Navn, „men under hans Højvelbaarenheds Fraværelse og efter Ordre fra Generalguvernør Scholten“, gaaende ud paa, at der udsættes en

Belønning paa 500 Rdl. for Paagribelse af Indehaverne af Cabot & Co. Det var ikke *det*, der var galt. Scholten *havde* nemlig givet Raadet Ordre til at udsætte en saadan Belønning, fordi Firmaet pludseligt var forduftet til, som det senere viste sig, U. S. A. Hvad Grunden var, kunde der fornuftigvis ikke tvivles om, men man skal ikke sige alt, hvad man tænker, navnlig ikke i en officiel Bekendtgørelse, og derfor fandt Scholten det i høj Grad malplaceret, at Motiveringens i denne rent ud sagde „i Anledning af det mod Handelshuset Cabot & Co. oplyste om Deltagelse i og Medvirkning her paa Stedet af Røverskonnerten las Damas Argentinas“ og — som man maatte faa Indtryk af — dækkede dette med Scholtens Navn. Scholten ærgrer sig altsaa forfærdeligt: Raadet har eksponeret St. Thomas' Autoriteter ved i Bekendtgørelsen at have statueret, at las Damas A. var udrustet paa St. Thomas. At saadant er Tilfældet, er endnu ikke bevist, men „var endog en saadan Urigtighed indløbet, saa var det Raadet, som sidst offentligt burde tilstaa det for de Følger, som deraf kunde flyde“¹). Saa kommer den omtalte forstærkede Misfornøjelse og sluttelig Meddelelse om, at Scholten har formaaet Søbøtker til omgaaende at vende tilbage, „uagtet han ej er aldeles helbredet“, og derved bringe Raadets Autoritet paa egen Haand til Ophør.

Saa maa Søbøtker altsaa afbryde sin Ferie paa St. Croix og se at pleje sin Sundhed paa St. Thomas, som han bedst kan. Men til Gengæld skulde der saa ogsaa nu være Fred og ingen Fare. Magens var dog Mand for ud fra Sørøversagens sidste Fase at yppe Klammeri, trods Søbøtkers Nærværelse. I Febr. n. A., altsaa 1829, maa Beaupré og hans Fæller bøde med Livet for deres Ugerninger. Retfærdigheden er sket Fyldest, og Landfysikus Hornbeck har paa Embedsvegne efter Rekvisition af Politimesteren overværet Eksekutionen og indsender sin Regning paa 60 Rdl., forsynet med Søbøtkers Paategning „Passerer“. Magens øjner en Chance. Der staar nok „passerer“, men der staar ikke „passerer til Udbetaling“, og Magens synes desuden slet ikke, at det kan passere. Altsaa lader han Dons, som han igen har faaet med paa Slæbetov, medunderskrive en Skrivelse fra „det kgl. Raad“ til Søbøtker²), hvori der henstilles, at „Fogden vorder tilholdet nøjere at opgive Aarsagen eller Nødvendigheden af Lægens Nærværelse“. Søbøtker trækker paa Skulderen: lad Skrivelsen gaa til Scholten, han skal nok besørge det videre fornødne. Det gjorde Scholten ogsaa, og denne Gang kommer Misfornøjelsen i Superlativ i Skikkelse af Svar til Søbøtker³): Det er med den største Forundring, at jeg ser, at D'Hrr. Magens og Dons har gjort Indvendinger — — og fordristet sig til at optræde som Raad uden Deres Højvelbaarenheds Nærværelse og deri diskutere Sager — — en saadan Fremgangsmaade er embedsstridig og ulovmedholdelig, hvad der i Colonien kan have de farligste Følger — —. Jeg har dog før gjort Magens opmærksom paa det urigtige i hans Opførsel. Han kunde have ventet, at jeg havde suspenderet ham fra hans Embede, hvilket jeg sikkert ogsaa vilde have gjort, hvis denne Constitution ikke var foranlediget af General-

Toldkammeret. — De vil altsaa kommunikere denne Skrivelse til D'Hrr. og tilkendegive dem mit Mishag, samt paalægge dem fremtidig uden Indvending lade udbetale Regninger som D. Hvb. har paategnet „passerer til Udbetaling“.

Det var sikkert mindre vel betænkt af Scholten at begrunde sin Ikke-Suspension af Magens under Henviſning til dennes Ansættelse efter Befaling af General-Toldkammeret, hvad der kun kunde faa ham til at føle sig fastere i Sadelen, og ved tillige at sige, at hans Optræden kunde faa de farligste Følger, skyder han jo langt over Maalet samtidig med, at han giver Magens Indtrykket af at frygte et eller andet. Og denne Gang lader det ogsaa til, at Magens ikke vil give sig. I et udførligt Indlæg i St. Thomas' Raads Deliberationsprotokol giver han igen af karsken Bælg. Han vil selvfølgelig ikke nægte at efterkomme en bestemt Ordre fra Generalguvernøren, men han ønsker Oplysning om de tidligere Instrukser for det kgl. Raads Virksomhed nu er sat ud af Kraft, og han vil have hele Sagen, ikke mindst Truslen om Suspension, forelagt General-Toldkammeret¹).

Hvis man nu kunde gaa ud fra, at Magens, hvad han højt og helligt og med overmaade mange Ord betyder, udelukkende i hele sin Optræden som Medlem af Raadet handlede af Interesse for Koloniens Velfærd, maatte man se anderledes paa ham, end det efterfølgende berettiger En til. Og hvad Scholten angaar, maa man ikke glemme, at han, som andetsteds berørt, var af den bestemte Mening, at det hjemlige kollegiale Styres Overførsel til Kolonierne vilde betyde en Forsinkelse og Lammelse af Gennemførelsen af de Planer, han havde for Øje, hvorfor han bevidst henviste det kgl. Raad paa St. Thomas til samme Skyggetilværelse, som han tiltænkte den vest. Regering. Ligesom Cæsar havde han for saa vidt ikke noget imod, at Senatet bestod, naar det blot opførte sig godt og ikke kom med utidig Snak.

Imidlertid gik — for at blive i Billedet — denne Senator Magens med en Dolk i Ærmet og beredte sig til at agere Brutus.

At Scholten var misfornøjet med Magens i stigende Grad har vi set, men vi har endnu ikke oplyst om en ganske særlig og meget afgørende Grund til, at Magens' Misfornøjelse paa sin Side med Scholten tog en saa stærk Fart, som den faktisk gjorde. Der er nemlig sket det, at Magens henvender sig personlig til Scholten under dennes Besøg paa St. Thomas i Oktober 1828, hvor han trænger stærkt ind paa ham for at formaa ham til at udvirke, at han fik kgl. Udnævnelse paa sine Embeder paa St. Thomas i Stedet for fremdeles at være i den usikre Tilværelse som konstitueret. Man kan ikke sige, at Tidspunktet for denne Henvendelse var heldig valgt, da Scholten jo havde Magens' Strid med Politimesteren i frisk Minde, ligesom Magens' Halsstarrighed i Raadet heller næppe var glemt, men i hvert Tilfælde svøbte Scholten ikke sin Mening ind, idet han besvarede Magens' Henvendelse saaledes: „De vil lettelig kunne indse, at der maa være særdeles Grunde for, at Hs. Maj. saa længe har udsat endelig at besætte Posten, som De beklæder. Jeg har forvoldt dette, thi jeg har skildret

Dem for Kongen som herskesygy, vranten og en for underordnede Embedsmænd ubehagelig Øvrighedsperson. De skal ikke have Posten, men være Landfoged paa St. Jan.“ Det var rene Ord for Pengene, og der er ingen Grund til at betvivle Ægtheden. Ikke saa meget fordi Magens, efter hvad han hævder¹⁾, nedskrev dem umiddelbart efter Samtalen, men fordi de lyder ægte scholtenske, med den Frittalenhed og Aabenhjertighed, som alle, baade Venner og Fjender af Scholten, var enige om at tillægge ham. Han benægter heller ikke deres Rigtighed under den senere Retssag, men siger kun, at han har skildret Magens over for Hs. Maj., som han var.

Naa, Magens bliver jo meget ulykkelig, men Scholten lader sig ikke rokke, Embederne paa St. Thomas kan han ikke faa Lov at beholde, og til St. Jan skal han, dog lover Scholten senere at se at skaffe ham Embedet som Toldinspektør i Christiansted, der bliver ledig om et Aarstid, og hvortil han ikke vil passe saa daarligt, da han er i Besiddelse af Flid og Nøjagtighed.

Faa Dage efter denne Samtale, der i hvert Fald synes at være endt lidt venskabeligere, end den er begyndt, sender Magens saa Scholten et langt Privatbrev²⁾. Det er dette Brev, hvortil der er hentydet i dette Kapitels første Linier, hvori Magens patetisk taler om Roserne og beder Gud spare Scholten for Modgangens bitre Bæger. I sin Helhed et ynkeligt Brev, selv om man vil gøre aldrig saa mange Indrømmelser til Familieforsørgeren og den, „der har gennemgaaet saa meget i de sidste fire og tyve Aar, at det vilde have lagt Hundrede i Graven“ — et, forekommer det mig, iøvrigt noget uklart Udtryk. Han appellerer til Scholtens „ædle og følende Hjerter“, hans „ædle og billige Tænkemaade, og den Salighed, det vil være for ham at føle, at Magens Børn vil „velsigne ham ved enhver Bid Brød“, d. v. s. hvis det paagældende Brød fremdeles maa blive nydt paa St. Thomas og ikke paa St. Jan. Det ham i Udsigt stillede Embede paa St. Croix til sin Tid tiltaler ham ikke. Des langen Reden kurzer Sinn: lad mig for Guds Skyld forblive paa St. Thomas i mit rare Embede. Det, der har paadraget ham Scholtens Uvilje, skyldes for en stor Del en urigtig Fremstilling fra Søbøtters Side. Min ældste Datter Anny, der smigrer sig med at være yndet af Deres Hvb., tillader sig at forene sine Bønner med mine. Man fristes næsten til at tilføje: hony soit qui mal y pense, og undres i hvert Fald over, at Magens omhyggeligt har indlemmet dette Brev i sit Klageskrift til Kongen.

Paa denne Skrivelse har Magens øjensynlig ikke faaet noget Svar, da han ellers sikkert vilde have noteret det. Og ganske kort efter skete jo det, hvorved han igen paadrog sig Scholtens Mishag, der altsaa kulminerede i Truslen om Suspension, som Magens paa sin Side gengældte ved at ville indanke hele Sagen for General-Toldkammeret.

Imidlertid begynder da ved denne Tid den Tanke at modnes hos ham hellere at indgive en regulær Klage til Kongen over de ham overgaaede Krænkelser. Han har forgæves prøvet det med det gode, nu vil han lade

staa til og se, hvor langt han kan komme med det onde. Men naar det endelig skal være, skal der fyres godt i Kakkellovnen, ogsaa med noget, der egentlig ikke kommer hans egen Sag ved . . . der synes at være noget mystisk ved Scholtens Forhold til den sidste Søværissag . . . der ymtes ogsaa om en anden ældre Sag . . . der synes i det hele at være noget mystisk ved Scholtens Fortid.

I Begyndelsen af Sommeren 1829, som vi siger herhjemme — derude i den evige Sommer vilde man aldrig bruge det Udtryk — gør Magens da ikke nogen Hemmelighed af sit Forsæt. Han siger selv, at han har talt om det med flere, og midt i Juni henvender han sig til den andetsteds i Forbigaaende nævnte Regeringsraad *Rosenørn*, der skal afløse Søbøtke, der, som vi har hørt, skal fungere som Generalguvernør under Scholtens forestaaende Hjemrejse, idet han anmoder Rosenørn om at skaffe sig Afskrift af en bestemt Ordre, som Scholten i sin Egenskab af Kommandant skulde have udstedt i 1818, og som, hvad Magens udtrykkelig bemærker, skal benyttes som et Led i en „Remonstrans“ til Hs. Maj. angaaende Scholten. Efter Magens' Fremstilling har Rosenørn ligestraks stillet sig meget velvillig hertil, men overfalder snart efter af en stærk Beklemmelse, hvad der tydeligt fremgaar af hans Brev til Magens af 27. Juni¹⁾, hvoraf man ser, at han expres er taget til St. Thomas for at tale med Magens, hvem han meget beklager ikke at have truffet, da Magens netop var taget til St. Jan for at overtage nogle Negre til de kgl. Plantager. Han er derfor nødt til at skrive, hvad han ellers helst vilde have sagt mundtlig, nemlig at han „med Hensyn til den Stilling, hvori jeg staar til Generalguvernøren²⁾ har anset det for rigtigt at give ham Underretning om den paatænkte „Remonstrans“, for at det ikke skulde se ud, som om han havde understøttet Sagen, som han indtrængende beder ham opgive. Hvor ked Rosenørn var over at have givet Fanden den lille Finger, fremgaar yderligere af et Brev af samme Dato til Magens fra dennes Svoger, Havnekaptajn Rohde³⁾, hvori han fortæller, at Rosenørn var „yderst ængstelig over Udfaldet af denne Affære“ og har bedt ham forme sit Svar til sig saaledes, at det ikke bliver ham til Skade hos „S“. Selve Sagen, siger Rohde, forstaar jeg ikke ganske, har overhovedet ikke hørt om den før nu imorges, „men raader Dig som Din Ven til at gaa frem paa en Maade, der ikke styrter Dig og Din Familie i Ulykke.“

Man kan ikke sige, at Rosenørns ængstelige Henstilling til Magens gennem Svogeren angaaende Formen i sit Svar bar nogen synderlig Frugt, lige saa lidt som Opfordringen til at opgive selve Forehavendet. Han bebrejder tvertimod denne bittert, at han har befundet sig beføjet til at meddele Scholten, hvad han dog udtrykkeligt havde lovet ham ikke at røbe. Og selve „Remonstransen“ skal nok komme frem. Scholten har sat ham i Klasse med Forbrydere og har villet suspendere ham, „en Trudsel, der evigt skal staa i Øens Annaler“. Han vil nu forlange i sin Klage til Kongen, at Scholtens Forhold til det ene og det andet, saaledes ogsaa til Cabot & Co., bliver undersøgt paa det nøjeste. „Hvad han har gjort, bør og

vil jeg ikke lide under. Der er i Søøverrisagen offentlig fremdraget Ting, der kunde lade det se ud, som om der er konniveret med Indførsel af røvet Gods til Forøgelse af Indtægterne paa Toldboden. Derved falder der en Skygge paa Scholten, og derfra igen paa det kgl. Raad. Altsaa: „jeg, Magens, vil ikke finde mig i at faa Udseende af at være medansvarlig¹⁾“.

Rosenørn har jo neppe følt sig synderlig beroliget ved dette Magens' Svar, men efter dennes Fremstilling i sit Klageskrift maatte han i hvert Fald være glad over, at Magens „som Gentleman havde følt sig hævet over den lave Hævn at fremstille i mit Svar, hvad Rosenørn selv havde ytret om Scholten“²⁾. Det er klart, at Rosenørn for sin egen Skyld var nødt til at vise Scholten Brevet, hvoraf det altsaa fremgik, at Magens fastholdt sin Beslutning om at klage til Kongen, og at han til Klagen over Truslen om Suspension vilde føje direkte Angreb paa Scholten for dennes Embedsførelse uden Forbindelse med sin egen Sag. Umiddelbart derefter sender Magens sin Svoger over til St. Croix for at skaffe Rejsetilladelse paa tre Maaneder til U. S. A., motiveret med Sygdom, men Scholten giver et blankt Afslag med den mundtlige Besked, at det kunde ikke falde ham ind at give Magens Rejsetilladelse, før han rykkede bestemt ud med, hvad han sigtede til i sin Klage, i Særdeleshed da han selv jo stod i Begreb med at rejse til Danmark og derfor nok kunde lide at komme til Klarhed derover forinden.

Herefter sker der følgende: Scholten kommer til St. Thomas d. 11. Juli Kl. tolv Middag paa Rejse til Europa med Orlogsbriggen St. Thomas, ført af Kaptajn Klaumann. Efter den Version, Magens giver³⁾, foranledigede Scholten, „der stedse søger at have Skinet paa sin Side,“ Kaptajn Rohde — altsaa Svogeren — til at sige til Magens, at hvis han, Magens, skriftligt vilde anmode Scholten om at komme til sig, vilde han gøre det. Efter al Sandsynlighed ligger Forholdet saaledes, at Svogeren har søgt at mægle, fordi han ikke havde nogen Tillid til Holdbarheden af Magens' Aktion, og at Scholten heller ikke har været ked af, om muligt, at faa Sagen ud af Verden. I bedste Fald vilde den volde en Masse kedelige Skrivelser og Forklaringer. Og desuden: man kunde jo aldrig vide . . . Embedsmændene i den røde Bygning var saa underlig pertentlige med deres Lovparagraffer. —

Altsaa, Rohde faar Magens til at sende følgende Brev⁴⁾: „Mit svage Helbred tillader mig ikke at gøre Deres Hvb. min Opvartning, i hvor meget jeg end kunde ønske at tale med Dem forinden Deres Afrejse for, hvis muligt, at bringe til Endelighed en Sag, som hverken kan være D. Hvb. eller mig behagelig. Jeg vilde derfor anse det som en særdeles Godhed, om D. Hvb. vilde bære mig med et Besøg. Underdanigst Magens.“

Det er ikke noget daarlig formet Brev, rækker en Haand, men er ikke kompromitterende. Man sporer tydeligt Svogerens Pen. Magens kunde ikke, om det havde gjaldt hans Liv, have udtrykt sig saa koncist, ikke et Ord for meget, ikke et Ord for lidt.

Scholten svarer heller ikke daarligt⁵⁾: Da mit Ønske stedse er og vil

være i min Stilling at jævne, hvor jeg kan, saalænge det kan bestaa med min Embedspligt, saa skal jeg i Overensstemmelse med Deres Ønske besøge Dem Kl. 2¹/₂. P. v. Scholten, Generalguvernør.

Meget ekspedit Forretningsgang i den hedeste Tid paa Dagen maa man sige.

Altsaa forbereder man sig i Magens' Hus paa Scholtens' Komme. Den flinke Datter Anny og den gifte Datter Elisabeth Hicks, der er i Besøg, har travlt med at støve Nipssagerne paa Etageren af. (Magens er Enkemand). Han er jo syg. Sin Sygdom har han allerede ventileret i det ovenfor nævnte Brev til Rosenørn en halv Snes Dage tidligere: „Blodgang, tre Attaquer af Krampe, — meget alarmerende“. I Øjeblikket er han ikke sengeliggende, fremgaar det af hans Beretning, men selvfølgelig endnu noget svag oven paa alle disse „Attaquer“, og han gjorde sig vel heller ikke synderlig mere rask end nødvendigt, da Scholten, ledsaget af Kaptajn Klaumann og Rohde, traadte ind i Majorens drawing-room. Naar man fra det blændende tropiske Middagssolskin træder ind i en vestindisk Dagligstue (navnlig da en creolsk, og Magens var jo Creol), giver de grønne Persiennet, der tillader Luften Adgang, men lukker Sollyset ude, uvilkaarligt et Indtryk af Halvmørke, og den, der i Forvejen er gusten, bliver end mere gusten i det grønne Skær. Efter Magens' meget minutiøse Beretning gik Scholten ham i Møde og sagde straks uden videre Indledning, at han følte, at han havde gjort ham Uret og fortrød, at han havde truet med Suspension, hvad han aldrig vilde have gjort, hvis han havde vidst, at han vilde tage sig det saa nær, saa han ligefrem var blevet syg derved. Denne Del af Referatet bærer ganske Sandhedens Præg og bestyrkes tilmed af den af Mrs. Hicks senere afgivne edelige Forklaring¹). Scholten bliver rørt ved at se Magens saa gusten og elendig og høre hans svage Stemme, (der sikkert heller ikke er blevet gjort kraftigere end nødvendigt), og saa buser han ud med meget mere, end han havde tænkt sig i Forvejen. Magens' Skildring af det umiddelbart derefter passerede, er meget uklar og antagelig med Vilje gjort noget taaget. Efter hvad Mrs. Hicks, der hele Tiden havde været til Stede sammen med Anny, beretter, synes der at være indtruffet en Reaktion hos Scholten ovenpaa hans Følelsesudbrud, idet han, da Magens indtrængende bad om at maatte beholde sine Embeder paa St. Thomas, sagde, at Magens aldrig havde faaet de Embeder efter hans Ønske og med hans gode Vilje. Det med Landfogedembedet paa St. Jan vilde han ikke ændre, men derimod vilde han skaffe ham Tilsynet med de kgl. Plantager dør. Derefter tilbagekalder Magens sine Beskyldninger mod Scholten, men, som det i hvert Tilfælde gives Udseende af, i en vag Form. Scholten rejser sig og siger Farvel. Den utrættelige Anny, sekunderet af Søsteren, trænger paa Vejen ud til Havelaagen ind paa Scholten, men forgæves.

Der maa imidlertid være sket andet og mere, end hvad Magens her beretter. Ellers kan man ikke forklare Meningen med det Brev, han Dagen efter skrev til Scholten, samme Dag som Orlogsskibet med denne om

Bord lettede, og hvorfor Magens fik en Art Kvittering i Form af Udstedelse af den ønskede Rejsetilladelse.

I dette Brev¹⁾ tilbagekalder Magens „enhver i Brevet til Rosenørn gjort Ytring“ og erklærer intet at have at klage over Scholtens Embedsførelse [understreget] . . . Bedste Ønsker for Deres Hvb. . . . haaber snart at have Fornøjelsen af at se Dem hos os . . . anbefaler sig fremdeles til Deres Hvb.“

Altsaa happy ending alligevel. Under alle Omstændigheder noget, der maatte antages at sætte et uigenkaldeligt Punktum for en Genoptagelse af de gamle Klagepunkter*. Hvad der skjulte sig paa Bunden af Magens' Sind vides jo ikke, men udadtil bestræbte han sig i hvert Fald for at genoprette Forholdet til Scholten, der paa sin Side paa flere Maader søgte at være ham behjælpelig i hans nye Stilling som Landfoged paa St. Jan fra Juli 1830, denne Gang endelig med kgl. Udnævnelse²⁾. Under et Besøg i Khvn. næste Aar fører han en venskabelig Brevveksling med Scholten, der samtidig er i Danmark, hvori han — maaske noget udelikat — henviser til og bekræfter sit Tilbagekaldelsesbrev af 12. Juli og haaber „i Gerningen at faa Lejlighed til at bevise sin Højagtelse“. Scholten svarer, at han altid gerne vil være ham behjælpelig „uden Hensyn til ovennævnte Brev eller nogen anden Consideration“, og naturligvis glæder det ham at se det venskabelige etableret og vedligeholdt³⁾.

Magens vender saa tilbage til St. Jan og begynder at føle sig vel. Det er jo heller ikke saa lidt, det han er. Foruden at være Landfoged er han nemlig Auktionsdirektør, Notarius Publicus, Toldskriver, Skifteforvalter og Politimester. Naar dertil føjes hans Charge som Major — ganske vist tituler — kunde han med Rette sige, at han repræsenterede den højeste civile og militære Myndighed over sit lille Kongeriges knap tre Tusinde Sjæle, hvoraf kun halvandet Hundrede hørte til samme Kaste som han selv, medens det dobbelte Antal var blakkede og Resten sorte. Altsaa, Magens begynder at hygge sig. Efter at være bosat her et Par Aar skriver han til Scholten, der har meddelt ham, at han nu kan faa Toldinspektørembedet i Christiansted, at han alligevel hellere vil forblive paa St. Jan. Han er glad over, at Scholten har ytret sin Tilfredshed med hans Embedsførelse og haaber, at han vil lade det gaa videre til Hs. Maj. Flere af Indbyggerne har ogsaa bedt ham blive. Muligt har ogsaa den lille bjergrige Øs fremragende Naturskønhed bidraget til hans Tilfredshed. Altsaa siger han nej til Scholtens Tilbud⁴⁾. Dette Nej blev meget skæbnesvangert for begge Parter og lod sig ikke redressere, da Magens senere skiftede Sind og begyndte at

* Det falder ogsaa Magens noget vanskeligt at komme uden om dette i sit Klageskrift, hvor han skyder Skylden paa Kaptajn Klaumanns og Svogerens Overtalelser samt paa Døtrenes Bønner „paa deres Knæ“ med den noget ejendommelige Motivering, at Faderens „indre Følelser maatte være underordnet i Sammenligning med deres Vé og Vel“. Et, forekommer det mig, noget egoistisk, ikke særlig datterligt Synspunkt at anlægge. Men Mrs. Hicks har aflagt Ed paa, at saadan gik det til hin 11. Juli, og saa faar man vel tro hende.

finde Ulemper ved Stillingen¹⁾, Ulemper, der i Klageskriftet antog fantastiske Dimensioner.

Det, der til rigtig Bedømmelse af det efterfølgende skal slaas fast, er da, at Magens allerede efter tre Aars Forløb kunde have faaet en anden Stilling, hvis han havde ønsket det. Naar han har fremstillet den Behandling, han blev udsat for, i det vi nu skal skildre, som et Led i en uafbrudt Forfølgelse fra Scholtens Side, er det ganske urigtigt²⁾. Paa den anden Side bør det fremhæves, at hans Embedsførelse paa St. Jan ikke havde givet Anledning til nogensomhelst Dadel i de hidtil forløbne seks Aar, indtil en tilsyneladende ringe Begivenhed blev Aarsag til en Række katastrofale.

IX

Magens contra Moore. Det offentlige contra Magens.

Den 25. Febr. 1836 sætter Magens sig ved sit Skrivebord for i sin Egen- skab af Skifteforvalter at anmode sig selv om i sin Egen- skab af Politi- mester at lade afholde Politiforhør over en Planter *Moore* i Anledning af dennes Dispositioner m. H. t. en vis *Mayells* Efterladenskaber. Han oplyser, at sidstnævnte er død Lørdag d. 6. Febr., men at han først har foretaget Registrering af Boet d. 8., til Undskyldning for hvilken tilsyneladende Forsømmelighed tjener, at Guvernør Scholten „bemeldte Lørdag var ven- tendes“, hvorefter han i sit Protokollat paa fire Foliosider sætter Politi- mesteren ind i Sagen for at formaa ham til at lade Forhøret afholde. Lad os imidlertid først se, hvad Sagen egentlig drejer sig om, og her kan vi til at begynde med roligt følge Magens' egen Fremstilling i sit Klageskrift¹). Heraf faar vi at vide, at denne *Mayell*, der i femten Aar havde været For- valter paa Etatsraad Bergs Plantager paa St. Thomas, var „et saare excen- trisk“ Menneske, som med en god Slump Penge i Behold for en halvandet Aar siden havde trukket sig tilbage fra Tjenesten paa St. Thomas og tinget sig i Kost paa Moores Kvægplantage her paa St. Jan. Da Magens indfinder sig til Registreringen, bliver der — med nogen Uvilje, som det synes — forevist ham to Kufferter og en Skrivepult, som han nøje undersøger uden at finde en eneste Styver. Foreholdt *Moore*, at *Mayell* efter Sigende skulde have bragt 5400 Doll. med sig, hvilket senere viste sig at forholde sig rigtigt, svarer han, at det kan godt være, men han har i hvert Fald aldrig set dem eller modtaget nogle af dem. Dog: „ved yderligere at quæstionere ham vedgik han at have modtaget 1088 Doll. til otte forskellige Formaal, men hvori de bestod, vilde han paa ingen Maade røbe“. At Magens ikke vilde nøjes med den Besked, kan ikke undre, tilmed da der ikke var frem- kommet nogen Oplysning om, hvor de resterende Penge var blevet af. Han resolverede da, at da *Mayell* ikke har efterladt sig noget Testamente, og da der ikke er ført Vidner paa, hvad hans Hensigt har været med de nævnte 1088 Doll., skal *Moore* tilbagebetale dem med Fradrag af Udlæg til Begravelse m. m., hvilket opgøres til 318 Dollars. Dette gør *Moore* saa, om end meget modvilligt, men skriver samtidig til Magens, at saa vil han

ikke have mere med Boets Behandling at gøre, „ang. de iøvrigte in quæstione værende Penge“. Da Magens imidlertid nu har faaet konstateret, at Moore, der selv var ganske ubemidlet, kort før Mayells Død har gjort store Indkøb af Kreaturer fra Nabøen Tortola, og samtidig ved Henvendelse til Mayells tidligere Principal paa St. Thomas har faaet fastslaaet Rigtigheden af de medbragte 5400 Doll., finder han hele Sagen lovlig mystisk og appellerer derfor, som fortalt, til sit andet Jeg, Politimesteren. Om Rigtigheden af denne Sagsfremstilling fra Magens' Side hersker der ingen Uenighed. Derimod rejses der senere Indsigelse imod Protokollatet under Forhørene, der paastaas fra Moores Side at være forfalskede. Han har ingen Indvending at gøre imod, at han har sagt, at Mayell havde paalagt ham at holde det hele skjult for Skifteretten, og at han hellere skulde kaste Pengene i Søen end udlevere dem. Det er rigtigt nok, lige saa rigtigt, som naar et andet Vidne har hørt Mayell sige, at han vilde hellere have Halsen skaaret over paa sine Heste og sine Effekter kastet i Søen, end lade dem falde i Skifterettens, disse Landhajers Hænder. Derimod skulde han have sig meget frabedt, naar han selv skulde have sagt, at Mayell var gal, han havde tvertimod sagt: he is no more mad than you. Magens havde ogsaa tillagt de andre Vidner altfor overdrevne Udtryk om Mayells paastaaede Drikfældighed og Forrykthed.

Det er nu tydeligt nok, at Magens paa Forhaand har stillet sig paa det Standpunkt: Mayell var forrykt, led af delirium tremens, derfor er hans Dispositioner ugyldige, og Pengene, baade Resten af de 1088 Doll. og hvad man kan faa fat i af de øvrige, som Moore har lagt Haand paa, bør tilfalde hans fraværende Arvinger. Derfor interesserer han sig mindre for de forskellige Oplysninger, der gives af Vidnerne om Rigtigheden af Mayells Bestemmelser: Saa og saa mange Dollars til den, saa og saa mange til Løskøbelse af Kæresten og andre Slavinder, end til at faa fastslaaet, at det altsammen var ugyldigt.

Altsaa siger han sluttelig til Moore, at han ikke vil udlevere de beslaglagte Dollars, men indstille hele Sagen til den vest. Regering og overlade den eventuelt at foretage det videre. Denne resolverer i Novbr. s. A., at det ikke forekommer den, at der var fremkommet tilstrækkeligt til at begrunde en Aktion imod Moore, og at videre Oplysning om Mayells Pengevæsen neppe kunde ventes opnaaet. Hvis Moore skulde finde sig forurettet ved Magens' Behandling af Boet, stod det ham jo frit for at indanke Sagen for en højere Ret.

Man skulde jo egentlig synes, at Moore er sluppet meget lemfældigt fra Sagen, i hvert Fald økonomisk set. Men Moore, der er en indvandret Creol fra den lille Ø Angvilla, føler sig, ikke mindst som Britte, ramt paa sin Ære. Man har tvunget ham til at bryde et en afdød Ven givet Løfte og draget ham for Retten. Altsaa: hen til en Sagfører, nemlig til vor Bekendt fra Zeiss-Weyle Sagen, Kierulff¹, hvor han jo ikke kommer til den urette. Denne lader ikke Græs gro under Fødderne, men tager straks til St. Jan

og beder Magens laane sig Akterne i Boet for, som Magens antager, at overveje, om Moore bør appellere Afgørelsen til en højere Instans, saaledes som Regeringen har stillet ham aabent. Det er muligt, at dette ogsaa blot har været Kierulffs oprindelige Mening, men ved at gennemgaa Politiforhørene med Moore aabner der sig for ham et langt videre Perspektiv, for nu siger Moore: Protokollatet er falsk, og ikke blot for mit Vedkommende, men for flere af Vidnerne. Saa faar Kierulff den Idé at indkalde alle Vidnerne til et *privat Forhør*, der i al Stilhed blev holdt en af de første Dage i Febr. n. A. paa Missionsstationen Emmaus, der i Forhold til Cruxbay, hvor Magens jo residerede, ligger paa den modsatte Ende af Øen. Det gik meget højtideligt til, ligesom ved et rigtigt Forhør, og Kierulff havde formaaet fire af de mest ansete Plantere til at være „Beskikkelsesvidner“. Men Formanden for disse, *Knevels*, var dog en langt hyggeligere Forhørsdommer end den sure, *koleriske* Magens. Her kunde man da udtale sig og rigtig faa Lov til at snakke løs, saadan som de farvede elsker det, og under en blid, næsten umærkelig, Vejledning undergik da Mayells Eftermæle en smuk Forvandling udover det obligate de mortuis etc. Han bestaar ogsaa Spiritusprøven med Glans og faar sin stærkt angrebne Sindsligevægt genoprettet. Noget saa afskyeligt, som der staar i den Protokol, har man da aldrig sagt. Kierulff siger, det er en alvorlig Sag, han formaner Vidnerne til at tale Sandhed, for det er kun den, han søger. Det bevidner de fire „Beskikkelsesvidner“ senere. Men et ikke altfor befæstet Vidne har ofte et meget fint Øre for, hvilken Sandhed der falder i den bedste Jord hos Spørgeren. Desuden er det sikkert efterhaanden gaaet op for de saakaldte Vidner, at der stod haandgribelige Penge paa Spil, der burde komme i hvert Fald otte værdige til Gode.

D. 18. Febr. sender Kierulff saa i Moores Navn en Klage over Magens til den vest. Regering gaaende ud paa en Beskyldning for at have forfalsket Retsprotokollen ved urigtige Tilførsler, hvorfor hans Kendelse bør erklæres for ugyldig¹).

Altsaa, Scholten holder denne Klage over Magens og dermed, som det skulde vise sig, en god Del af sin egen Skæbne i det paafølgende Decennium i sin Haand. Han kan vælge den simpleste og naturligste Udvej at paalægge Magens at rense sig for de mod ham rettede Beskyldninger og dertil give ham som Embedsmand fri Proces. Hvorfor han mente at burde afvige fra denne almindelige Fremgangsmaade, fremgaar af hans skriftlige Votum i Deliberationsprotokollen for d. 8. Marts 1837. Han fremhæver her, at der vel ikke — langt fra ikke — er fremkommet nogen juridisk Vished for, at Magens har gjort sig skyldig i mislig Embedsførelse, men dog har han skabt Grund til betydelig Tvivl af den Slags, som det offentlige for sin egen Skyld maa vælge det sikreste og kraftigste Middel til at hæve, og afgørende maa det i hvert Fald være, at det fremkomne viser en paa St. Jan herskende Mistillid til Stedets Skifteforvaltning. Scholten foreslaar derfor, at der nedsættes en Kommission til at undersøge Kla-

gen, men ønsker ikke strengere Forholdsregler i Form af Magens' foreløbige Suspension.

Uheldet vilde, at den erfarne juridiske Regeringsraad Mouritzen for Tiden var syg, da han, som det vil ses, senere erklærede at ville have stemt for, at Klagen blev henvist til privat Retsforfølgning. Scholten var da henvist til Kofoed, der i en kort intetsigende Betænkning tiltraadte hans Forslag. I Skrivelsen til Kongen indberetter Scholten saa, at han i Anledning af en „meget graverende Klage“ mod Magens fra Moore har anset det for rigtigt at nedsætte en Kommission til at undersøge hans Forhold. Han begrunder det med, at man bør give St. Jans Indbyggere et Bevis paa, at Øvrigheden ikke vil lade en Klage over Øens eneste Embedsmand upaaagtet, og naar man har fulgt den lempeligere Fremgangsmaade, er det for ikke at foretage et mod Magens altfor krænkende Skridt. Iøvrigt er Moores Klage støttet paa „adskillige andre Indbyggers Vidnesbyrd“¹⁾. Dermed hentyder Scholten altsaa til det, der i Virkeligheden burde have gjort ham dobbelt betænkelig ved at acceptere Moores Klage, nemlig Afholdelsen af det private Forhør paa Emmaus, hvorom Scholten ikke var uvidende, idet Kierulff i sin Tid havde henvendt sig til ham om Rejsetilladelse til St. Jan og ved den Lejlighed meddelt ham, at han agtede paa Stedet at faa nogle nærmere Oplysninger ved Hjælp af nogle respektable Indvaanere, der kunde tjene som „Beskikkelsesvidner“. Herimod havde Scholten ikke gjort nogen Indvending, og lidt senere udtaler han — meget ubetænksomt — at den valgte Fremgangsmaade havde været meget fornuftig fra Kierulffs Side for at sikre sig imod at fremføre Beskyldninger imod en Embedsmand uden Grund²⁾. Og nu var dette Similiforhør, underskrevet af Stadshauptmand Knevels, Planterne Fitzsimmons, Fraser og Hjardemaal, altsaa vedhæftet Moores Klage, hvorved Vidneførselen for Kommissionen jo var foregrebet til Skade for Magens.

Det er ikke underligt, at Magens følte sig pinligt berørt af dette underhaands Forhør bag hans Ryg, lige saa vel som at han mente sig daarligt behandlet af Scholten. Anderledes kunde han ikke se paa Sagen. Men naar han senere gav Udtryk for, at Scholten for at slippe af med ham havde smedet et djævelsk Komplot, fejler han ganske. Naar man vil forklare sig, hvorfor Scholten her tog saa meget Hensyn til en noget haardkogt Prokurator og dennes ret tvivlsomme Klient, maa man vistnok søge Grunden i en vis Frygt for at paadrage sig Skin af at ville skærme Magens. Den gamle Historie fra den Gang, Magens havde truet ham med at ville klage til Kongen, var jo vel kendt derude. Nu maatte det ikke hedde sig, at han frygtede en Genoptagelse. At han saa kørte over i den modsatte Grøft, og en meget slem Grøft, er Nemesis.

Den bebudede *Kommission*, der bestod af Politimester *Kiellerup* og Landsoverretsassessor *Fæster* med kgl. Fuldm. *Arnesen* som Sekretær, blev nedsat d. 13. Marts og indkaldte de første Vidner d. 18., hvorefter den uafbrudt holdt Møder til d. 31. Protokollen med Bilag ses at være kom-

St. Thomas (officielt Charlotte Amalie). Byen malerisk beliggende paa de tre Høje, hvad der ikke fremtræder rigtig klart paa det i øvrigt gode Billede. Den højeste Top, St. Peter, (t. h.) er 1200' over Havet. Litografi 1858 efter Daguerrotypi. Det kgl. Bibl.

Cruzbay St. Jan. Litografi. Det kgl. Bibliotek. Efter Maleri af F. G. Melby. Maa altsaa være fra omkring Midten af forrige Aarh. Midtfor Landfogedboligen. I Baggrunden det ca. en halv Mil bortliggende. St. Thomas.

met Den vest. Regering i Hænde d. 4. April¹). Man kan ikke sige andet, end at Kommissionen har arbejdet meget ekspedit, og den os fra tidligere Tid kendte Kiellerups Navn borger for, at den ikke er gennemført uden Dygtighed. Kiellerup synes ogsaa at være optraadt fuldstændig loyalt over for Magens, hvad denne maaske paa Forhaand, grundet paa sit Sammenstød med ham fra tidligere Tid, har været noget i Tvivl om. Da Moores Klage bliver oplæst for ham, forlanger han en Afskrift. Kommissionen trækker sig tilbage til Overvejelse. Her hævder Kiellerup med stor Styrke, at Magens burde have den, da Lovgivningen hjemler enhver at vide, hvad han anklages for, og den blotte Oplæsning ikke kunde anses for tilstrækkelig. Ved at være blevet fuldkommen klar over Klagepunkterne vilde Magens bedre være i Stand til at imødegaa dem. De to andre Medlemmer stemte imidlertid imod og lagde derved en af Grundstenene til den Fordømmelsesdom, der skulde ramme vestindisk Retspleje i Sagen mod Magens. Denne protesterede selvfølgelig paa det kraftigste i en Skrivelse, hvori han tillige spørger om, med hvilken Bemyndigelse Mødet i Emmaus konstituerede sig som Ret og modtog Vidneforklaringer i Modstrid med tidligere Udsagn til Retsprotokollen. — —

Saa troppede de altsaa op igen hele den, baade i den ene og anden Betydning, brogede Flok, Rebecca Bryan, Margaret Dorcas, Louise, Mayells „Enke“, og Enkefru Beyerholm, Moores Svigerinde og Medejerske af Plantagen. For de første staar testamentariske Pengegaver paa Spil, for den sidste Mayells Guldur. Harper, Richardson og andre, ikke direkte interesserede, men ligesom den øvrige Flok under Forvandlingens Lov efter at have været til Generalprøven paa Emmaus. Alene den gennemførte Ensartethed, hvormed praktisk talt alle Vidnerne benægter Protokollatets Rigtighed, saa snart der er Tale om Mayells Habitus, burde være nok til at vække Mistanke. Hvad Interesse skulde Magens iøvrigt have haft i systematisk Forfalskning for dette Punkts Vedkommende? Man kan vel sige, at set med Samtidens vestindiske Øjne var Magens en galdesyg Kverulant, der med pernittengrynsagtig Skidtvigtighed lagde sig ud med Folk og himlede op, naar han holdt Forhør, i Stedet for at lade fem være en Smule lige og f. Expl. lade disse ulykkelige 1088 Dollars passere, selv om det var aldrig saa vitterligt, at Mayell var baade fuld og gal. Men derfra til Forfalskning en masse af Protokollen var dog et stort Spring.

Der er blot to Vidner, vi skal se lidt nærmere paa, da de kommer til at spille en vis Rolle i Sagens Udvikling.

Den ene er Retsvidnet *Dekoker*. Han er Politibetjent, Øens eneste, 52 Aar gl. Han har selvfølgelig ikke været med til Forhøret paa Emmaus. Vi lægger Mærke til, at han straks bliver „alvorligt formanet til Sandhed“ til Forskel fra de fleste andre, der slipper for Adverbiet og nogle endogsaa for selve Formaningen. Men der er nu Grund til at advare Dekoker alvorligt. Hans Forklaring er af stor Vigtighed, og han synes desværre at have

en svag Karakter, ikke mindst i Forholdet til stærke Drikke. Dekoker staa altsaa for Retten og sveder. Det er en vanskelig Sejlads for ham at styre imellem Hensynet til sin Chef og til Kommissionen, men det gaar helt godt til at begynde med: Alt det, der staa i Protokollen, er rigtigt, Moore *havde* sagt det og det om Mayell, og forresten var han optraadt støjende i Retten, og Margaret Dorcas og de andre havde ogsaa sagt det, der staa i Protokollen. Og naar det var blevet paastaet, at der kun havde været ét Retsvidne til Stede, saa passede det slet ikke, for Mourier havde ogsaa været der, selv om han ganske vist havde siddet og skrevet i en Protokol. Meget vel, Dekoker klarer sig godt. Men saa begynder han at kludre i det, da det bliver foreholdt ham, at Moore og Mrs. Beyerholm har forklaret, at de i Forhøret havde anført Navnene paa nogle Vidner angaaende Mayells Bestemmelse om Frikøb af nogle Slaver, men at disse Navne ikke var blevet indført i Protokollen. Ja, det er skam rigtigt nok, siger Dekoker, og han kan heller ikke forklare sig, hvorfor de ikke er noterede, hvorefter han af egen Drift tilføjer, at han ved, at desforuden var Dr. Feilberg fra St. Thomas nævnet som Vidne, og han er heller ikke indført i Protokollen.

Naa, Sagen var nu ikke saa slem, da Magens jo havde interesseret sig mindre for, hvad Mayell havde bestemt, der skulde gøres med Pengene end for at slaa fast, at hans Bestemmelser overhovedet ikke betød noget. Men uheldigvis forsømte han ikke at gøre en Dumhed, idet han privat efter Mødet gik i Rette med Dekoker og bebrejdede ham, at han ikke var nøjedes med at henvise til Protokollen. Den Forklaring, han havde givet, maatte han hellere se at rette, hvorefter han indprentede ham Lektien. Den fulgte Dekoker saa i et af de følgende Forhør, blot lidt for nøje. Det lød vist lidt for meget af en Remse, at han vilde gerne rette, hvad han havde sagt, for det var ikke rigtigt, han havde husket fejl, han havde misforstaaet . . . Hvordan han var kommet til at tænke paa det? Jo, det havde Magens sagt til ham i Lørdags og igen i Søndags og forklaret ham det hele og raadet ham til at rette Fejltagelsen. Og nu var han villig til at beedige, at det, som Magens havde skrevet i Protokollen, var rigtigt hvert evige Ord.

Det havde jo nok været klogere af Magens at lade være med at føre Dekoker i Ilden igen. Nu blev det et af Anklagepunkterne imod ham, at han havde forsøgt at paavirke et Retsvidne til at afgive falsk Forklaring. Og derfor maa vi stifte nærmere Bekendtskab med Dekoker i det i denne og anden Anledning senere afholdte Kontinuationsforhør.

Noget lignende gælder det andet Vidne, der blev inddraget i Sagen og mod sin Vilje kom til at spille en væsentlig Rolle i den, nemlig den herrnhutiske Missionær Schmitz fra Missionsstationen Emmaus. En Mand af en ganske anden Kaliber unægtelig end Dekoker. Magens har sikkert paa Forhaand ikke været særlig venlig stemt mod Schmitz. Praktisk talt alle af Farven hørte til Brødrenes Samfund paa St. Jan, og Scholten havde i sin Tid anmodet alle herrnh. Missionærer om at have et Øje med de ufries Behandling og gøre Anmeldelse, hvis de paa nogen Maade blev fortrædi-

gede. I denne Anledning havde han flere Gange forhandlet med Magens, der tydeligt nok er skinsyg over, at Schmitz, der havde Ord for at være en meget dygtig Mand, og som var almindelig afholdt, havde for meget at sige og ved sin Eksistens og Personlighed ligesom gjorde et Skaar i hans egen Værdighed¹). I det første Politiforhør, Magens afholder, ser man da ogsaa, at han sætter Schmitz paa Plads efter dennes Fremstilling, som der er al Grund til at anse for troværdig, idet han havde afbrudt ham i sin Forklaring om, hvem Mayell havde ønsket frikøbt, og da Protokollen blev læst op, uden at der stod noget desangaaende udover den ene, nemlig Kæresten, Louise, og Schmitz igen begyndte at tale om de andre, blev Magens kolerisk og havde sagt, at det kom for Tiden ikke Sagen ved, og Schmitz havde bare at tie stille, naar han, Magens, sagde, at han skulde.

Saa sker det mystiske „Forhør“ paa Emmaus, hvorom Schmitz forklarer, at han paa Forhaand ikke havde forstaaet andet, end at der var Tale om et Møde, men at det skulde være noget i den Retning, det viste sig at blive, havde han ikke haft nogen Anelse om. Men her faar han altsaa at vide, hvad der staar i Retsprotokollen, og siger, at han har ikke udtrykt sig saa stærkt, som der staar deri, om Mayells Sindstilstand. Denne Forklaring gentager han i Kommissionens første Retsmøde. Han har ikke sagt, at Mayell var gal, men at han var „bedrøvet“. Han vil ikke benægte, at han kan have sagt, at han havde hørt, at Mayell var saa ked af Livet, at han havde forsøgt at „omkomme sig“, men han vil bestemt benægte, at Mayell selv havde fortalt ham det, saaledes som Retsprotokollen refererer det. Magens farer i Flint ved at høre dette. Han faar Lov til at tale direkte til Vidnet og formaner ham „for den Alvidendes Aasyn til at tale sandt og bekræfte, at Protokollatet er oplæst for ham og godkendt af ham“. Det maa Schmitz indrømme, men hævder, at han har misforstaaet det, maaske ogsaa fordi han ikke er det engelske Sprog saa fuldkommen mægtig, og fordi Magens var saa kolerisk og afbrød ham, som ovenfor nævnt. Magens bliver yderligere forbitret og forlanger at føre Vidner paa, at Schmitz er det engelske Sprog tilstrækkelig mægtig*. I et senere Forhør siger Schmitz, at Magens i forrige Retsmøde havde været i en saadan „Passion“, at han næsten kunde befrygte, at han vilde fare løs ham**, hvorfor han for at

* Schm. kan have Ret i sin Bemærkning om Sproget, da Brødrene, som vi andetsteds hører, først i 1839 gik over til at indføre det engelske Sprog i Missionen.

** Dette afviser Magens med megen Indignation i sit Klageskrift (M. I p. 21). „Jeg kunde ikke et Øjeblik glemme, hvad jeg skyldte Kommissionen og mig selv. Desuden tillader jeg mig underdanigst at anføre, at denne Schmitz er en stærk, robust Mand, har været Snedkersvend og under Fyrst Blüchers Kommando kæmpet mod Napoleon ved Waterloo.“

Karl Fr. Schmitz, f. 1792 i Westfalen, sluttede sig 1820 til Brr. og blev 1823 Missionær i Emmaus. Han har ifølge velvillig Meddelelse fra Arkivet i Herrnhut faktisk deltaget i den tyske Frihedskrig 1813—14.

Hvorvidt han virkelig har „kæmpet mod Napoleon ved Waterloo“, synes tvivlsomt. Men det maa jo i hvert Tilfælde i Magens' Øjne have gjort ham til en særlig formidabel Modpart.

undgaa Skandale ikke var gaaet dybere ind paa Magens' til ham rettede Bemærkninger om ikke at tale Sandhed o. s. v.

Det fik nu endda være, at Magens gav sin Forbitrelse mod Schmitz Luft for Kommissionen. I hvert Tilfælde var der jo meget, der taler til hans Undskyldning herfor. Men meget uheldigt for ham var det, at han, efter at Kommissionen havde sluttet sine Møder, søgte at fordrive ham fra St. Jan ved personligt at henvende sig til Missionens Forstander, *Sybrecht*, med Anmodning om at forflytte Schmitz, da han ikke mere kunde tage hans Attester for troværdige. Hvis *Sybrecht* ikke fulgte denne Henstilling, vilde Magens henvende sig direkte til Biskoppen i Herrnhut, for paa St. Jan kunde og skulde han ikke blive. Dette sidste havde han sagt „in der grössten Hitze“, beretter *Sybrecht* i en Skrivelse til *Scholten*. Naar han giver ham denne Meddelelse, er det, fordi *Scholten* i sin Tid, da der havde været Tale om at forflytte Schmitz til en anden Station, havde udtalt Ønsket om, at han blev paa St. Jan, hvor han i enhver Henseende var „den rette Mand i politisk, religiøs og moralsk Henseende“. Nogen Henstilling i en eller anden Retning føjer *Sybrecht* ikke til Meddelelsen. *Scholten* svarer, at *Sybrecht* kan være ganske rolig, „saalænge jeg er Guvernør, skal ingen mig underordnet Embedsmand uden min Indvilligelse fordrive nogen“¹⁾. Og derved bliver det. Magens bliver indkaldt til at afgive Forklaring for det kgl. Raad paa St. Thomas, indser vel, at han har været ved at løbe sig en Stage i Livet, har ikke truet, men er kun kommet med en Henstilling. Samtidig fremkommer en Tillidsadresse til Schmitz fra de fleste Grundejere paa St. Jan²⁾. Men denne Overrøelse fra Magens' Side kom til at veje ikke lidt til Ugunst for ham i den vest. Regerings Overvejelse og blev anset for saa vigtig, at den tilligemed Forholdet til Dekorer blev ønsket nærmere undersøgt ved et Kontinuationsforhør.

Som vi har set, havde Kommissionen jo nægtet Magens en Afskrift af Moores Klage tillige med adskillige andre Dokumenter, og først d. 25. April faar han Klagen til Erklæring inden for en Frist paa fjorten Dage. Fysisk umuligt, siger han. Saa faar han fjorten Dage til, og endelig bliver d. 6. Juni sat som sidste Frist. Saa fremsendes en meget vag Lægeerklæring gaaende ud paa, at Magens helst bør afholde sig fra Forretninger. Atter hengaar en Maaned uden Livstegn fra ham. Saa taber *Scholten* Taalmodigheden og siger, at der ikke er nogen Grund til at vente længere, da Magens har vist „modvillig Unkladelse“, med hvilken Motivering Sagen foretages til endelig Afgørelse af den vest. Regering. Det er dog vist at tillægge Magens for megen „Modvillie“, da han jo dog kun havde Interesse i at faa sin Erklæring med, men den, der har haft den — i Sandhed ikke ublandede — Fornøjelse at arbejde sig igennem hans uendelige Indlæg og Bilag, faar i hvert Tilfælde Indtryk af en Mand, der af bar Iver for at faa alting med, har ondt ved at blive færdig med nogen Ting. Han har faret frem og tilbage mellem St. Thomas og St. Jan for at opspore det ene eller det andet om Moores Pengesager og navnlig om *Mayells* Galskab eller i hvert Fald Util-

regnelighed. Dr. Feilberg har haft den Uforskammethed at afgive en Erklæring om, at Mayell „bestandig var ved sin Samling og ikke viste noget Spor til Sindsforvirring“, men nu finder Magens nogle Privatbreve hos sin gamle Ven Dons fra Feilberg, hvori denne et Par Maaneder før Mayells Død beretter, at Mayell „sluger alt, hvad der kommer i hans Vej af Gin og Brandy med en Delirium trementis Begærlighed“, har regulær Delirium og slaar Bohave itu osv. Magens bliver af bar Ophidselse syg, og imens skændes han med Raadet paa St. Thomas, der ikke vil tillade ham i Længden at lade Mourier passe sit Embede, medens han graver og roder i sin Sag paa St. Thomas. Saa han har nok at gøre, men faar bare ikke noget gjort.

I den vest. Regerings Møde d. 6. Juli¹⁾ lægger Kofoed for med sit Votum. Det havde været ønskeligt, om han forrige Gang, da den afgørende Beslutning om Nedsættelse af Kommissionen blev taget, havde lagt lige saa megen Eftertanke i sin Betænkning og ikke nøjedes med nogle utilladelig overfladiske Bemærkninger. Han paataler her, at der var blevet nægtet Magens Genpart af Moores Klage i sin Tid, kalder, dog uden nærmere Kritik, „Forhøret“ paa Emmaus „en mod Formerne stridende Maade“, foreslaar Kontinuationsforhør angaaende Retsvidnet Dekoker, og hvad der er sket mellem Magens og Sybrecht angaaende Schmitz, og slutter sin Redegørelse, der fylder ni Foliosider, med at motivere, hvorfor Magens uopholdelig bør suspenderes, og der for alle Tilfældes Skyld bør udtages Højesteretsstævning mod ham for Embedsforbrydelse, fornemmelig under Hensyn til Beskyldningen for falsk Protokollat, dog saaledes, at det gøres afhængigt af Cancelliet, om Sagen skal afgøres paa denne Maade eller blot ved Kgl. Resolution.

Mouritzen var, som tidligere antydet, af den bestemte Mening, at Sagen mod Magens var grebet fejl an ved Nedsættelsen af Kommissionen, og det, der var sket under de af den afholdte Forhør, havde ikke ændret hans Anskuelse om, at det rigtige havde været, at Magens paa den for Embedsmænd sædvanlige Maade skulde have fralagt sig Beskyldningerne ved Sagsanlæg mod Moore. Selv havde han jo ved Sygdom været forhindret i i rette Tid at gøre denne Mening gældende, og nu var Sagen jo i Virkeligheden præjudiceret, saa der var vel ingen Vej udenom.

Scholtens Votering er meget karakteristisk for ham: det er muligt, at lovkyndige ikke vil anse Beviserne mod Magens for tilstrækkelige, og det er sikkert rigtigt, at der ikke foreligger fuldt juridisk Bevis for det paa-staaede falske Protokollat, men der foreligger dog en begrundet Formodning, og det er i politisk Henseende af den største Betydning, at det end ikke faar Skin af, at en Embedsmand bliver begunstiget, hvorfor han ganske tiltræder Kofoeds Votum.

Ved at meddele Kongen²⁾ den af den vest. Regering trufne Beslutning skriver Scholten, at Kommissionens Oplysninger desværre ingenlunde synes at tale i Magens' Favør, ligesom han ikke har benyttet sig af den forlængede

Frist til at afgive en Erklæring. Derefter gaar han udførligt ind paa Misfornøjelsen mod Magens paa St. Jan i Anledning af, at han har søgt at bortskræmme Schmitz, der er en af de væsentligste Støtter til Rolighedens Opretholdelse dør, og til Fordel for hvem Beboerne dersteds har sendt en Adresse. Man kunde ligefrem befrygte at komme i den ubehagelige Situation, at de formelig ansøgte om hans Forflyttelse, hvorfor Scholten har ment at burde suspendere ham, da hans Forbliven i Embedet kunde blive farlig. I det hele, slutter Scholten, føler han sig overbevist om, at Magens, uanset hvorledes hans Sag sluttelig maatte falde ud, i intet Tilfælde burde vende tilbage til sit Embede, under Hensyn til d. kgl. Tjeneste og Koloniens Velfærd. Som Fremtiden skulde vise, havde det været bedre, om Scholten havde udeladt det sidste Punktum.

Der var jo i det hele adskilligt, der kunde have været bedre. Det er selvfølgelig let at være bagklog, men man skulde synes, at saa haabløst forkludret, som Sagen laa paa Baggrund af det udenretslige private Forhør m. m., egnede den sig mindst af alt til at komme frem for Højesteret, men udelukkende til administrativ Afgørelse. Scholten kunde have sagt: Der er ganske vist ikke fremkommet noget afgørende imod Magens ved den nedsatte Kommission, men han har, med Rette eller med Urette, gjort sig umulig som Embedsmand paa St. Jan. Jeg har derfor givet ham et Aars Permission til Danmark af Hensyn til Ro og Orden herude. Giv ham et Embede i Danmark, eller lad ham faa Afsked i Naade og med Pension. Herude kan jeg i hvert Fald ikke bruge ham mere. Der kan, ikke mindst under Hensyn til Scholtens Forhold til Fr. VI., ikke være Skygge af Tvivl om Resultatet. At en Afgørelse ad administrativ Vej ogsaa vilde have fremkaldt Kritik, er sikkert nok, men den vilde have været for intet at regne med den, som den offentlige Procedure for Højesteret og Dommens Udfald fremkaldte, og navnlig vilde den ikke have haft saadanne Kilder at øse af, som den fik. Ganske vist havde det jo været nævnt i Kofoeds Votum, at det skulde gøres afhængigt af Cancelliet, om Sagen skulde afgøres paa den ene eller den anden Maade, hvilket ogsaa blev anført i Indberetningen, men da det ikke reagerede, fik Sagen Lov til at gaa den af Scholten forudsatte Vej¹).

Saa blev Magens altsaa suspenderet²), og der blev rejst Anklage imod ham omfattende seks Punkter, deriblandt foruden forsætlig urigtig Protokollation, Forledelse af Dekoker til at afgive urigtig Forklaring, Benyttelse af bevidst urigtige Forhør til at stille Moore i et daarligt Lys, og Misbrug af Embedsstilling for at hævne sig paa Schmitz.

Derefter træder den bebudede *Extensionskommission* af 20. Juli med de samme Medlemmer som tidligere i Virksomhed.

Der er egentlig ikke meget i denne Afdeling at hørte. Magens protesterer mod Arnesen som Medlem. Han har set sig gal paa denne unge Jurist, der først var kommet ud for et Aar siden. Kommissionen forkaster Protokollen, Magens protesterer mod Forkastelsen. Sybrecht gentager den For-

klaring, han har givet i Brevet til Scholten. Magens protesterer imod, at han har sagt noget til Sybrecht i „Passion“, og fører de to Døtre som Vidner. De havde hørt deres Fader læse noget op for Sybrecht paa Tysk, men forresten var de gaaet ud og ind, og derfor havde de ikke fulgt med hele Tiden, men de havde forstaaet, at det havde drejet sig om at faa Schmitz forflyttet, ikke „fjernet“. Men „Passion“ nej. Sybrecht siger sagtmødt, at det kan nok passe, at Magens har brugt versetzen og ikke entfernen, og det paaankede Udtryk „Passion“ er han villig til at ombytte med „Hæftighed“.

Avner altsaa. Til samme Bunke kan vi lægge en Oplysning om, at Mrs. Beyerholm er raget uklar med Svogeren Moore, fordi han har giftet sig igen og ikke vil aflægge ordentligt Regnskab, og at Fruen ikke kan give Møde i Retten, fordi hun er saa korpulent, at hun ikke kan ride (paa St. Jan er der ingen Køreveje), hun havde prøvet det forleden, men var faldet af Hesten — — —.

Lad os hellere se, om vi kan finde nogen Kærne i de Oplysninger, der nu forelægges angaaende det af Magens, med Rette, saa stærkt paatalte Forhør paa Emmaus. De fire, der havde konstitueret sig „för tillfället“ som privat Undersøgelseskommission, giver efter Tilsigelse Møde. Pæne Folk, en Creol, en Irlænder, en Skotte og en Dansker. De udtaler sig pænt for Retten, maaske lovlig ens og antagelig ret udglattende. Ikke Tale om nogen Konspiration mod Magens. Fik først de skriftlig formulerede Spørgsmaal at se lige inden Mødet. Havde man haft nogen Idé om, at der var noget ulovligt ved Mødet, vilde man aldrig have indladt sig derpaa. Vidnerne blev af og til advarede mod at tale Usandhed. Knevels (Creolen) havde stillet Spørgsmaalene, og Hjardemaal (Danskeren) havde gentaget dem for at forebygge Misforstaaelse. Sagføreren og Moore havde siddet i Stuen ved Siden af. Meget pænt og stilfærdigt altsammen, saadan set. Men der er jo noget, der hedder suggestive Spørgsmaal, og en Fornemmelse af, hvorfra Vinden blæser, og hvorfor det hele Apparat var sat i Scene, og hvilke Svar der var mest kærkomne. Man har jo ogsaa mer end ondt ved at antage, at Kierulff og Moore holdt sig usynlige *hele* Tiden i Stuen ved Siden af. De har nok holdt paa den aabne Dørs Politik. Sandsynligheden taler ogsaa for, at Scholtens Navn er blevet misbrugt¹).

Et af Anklagens Hovedpunkter, som Kommissionen særlig skulde se at faa belyst, var jo Magens' Forhold til Retsvidnet *Dekoker*. Man kan ikke sige, at nogen af Parterne kommer rigtig godt fra det, men i hvert Fald gaar det skrækkeligt ud over *Dekoker*. Han havde jo i sit sidste Forhør erklæret sig villig til at beedige, at det altsammen var rigtigt, hvad Magens havde skrevet i Protokollen, men var samtidig blevet nødt til at indrømme, at Magens havde talt to Gange med ham derom forinden, idet han havde gjort ham opmærksom paa Fejlene i hans tidligere Forklaring. I et langt Forhør nu skyder han sig ind under, at han jo var afhængig af Magens, og hævder, at hans ændrede Forklaring skyldtes dennes „persausion“

til blot at referere til Retsprotokollen og ikke indlade sig paa yderligere Forklaringer. Da Magens saa kommer for, benægter han først Dekokers „grove og falske Udsigende“ og giver ham saa tørt paa. Han havde altid med den største Skaansel baaret over med Dekokers Fuldskab og kun beholdt ham, fordi der ikke fra Garnisonen kunde afgives et andet brugbart Subjekt. Det gik saa vidt, at Dekoker, da Scholten havde været ovre paa Inspektion i Marts¹⁾ havde været meget beskænket og skudt ud af et Vindue med en Pistol. Scholten vilde have haft ham straffet derfor, men eftergav ham Straffen paa Magens' Forbøn. Dekoker indrømmer Rigtigheden af det med Drikkeriet og Pistolen, men det skyldes Næringssorger. Han fortæller videre, ganske uopfordret, at han en Gang i 1830 havde siddet paa Vand og Brød for Drik og mange Gange været irettesat for Fuldskab. Men ellers fastholder han sin Forklaring om, hvordan det gik til, at Magens fik ham til at ændre sin første Forklaring, der *var* rigtig, d. v. s. han var blevet noget træet af den lange Eksamination, og det er muligt, at han havde misforstaaet noget, men den idag *er* rigtig, og det fastholder han under Konfrontationen med Magens.

Kort sagt: Dekoker er et haabløst Vrøvl og en uforbederlig Alkoholist, hvis Udtalelser til hvilken Side hveranden Gang man ikke kan tillægge synderlig Værdi, men man kan heller ikke sige, at Magens' Forhold til sit Retsvidne og eneste Politibetjent faar et særligt flatterende Skær ved dette Intermezzo, hvormed Extensionskommissionen afslutter sine Forhør den 21. Sept. efter mange Mellemrum.

Den 6. Oktober bliver Højesteret Stævningen saa forkyndt Magens paa hans midlertidige Bolig, det romantisk beliggende Louisenhøj paa St. Thomas „Kl. 4¹/₂ slæt“ — —.

Altsaa, Højesteret har Ordet, og den svøbte ikke sin Mening ind i Bomuld ved sin Kendelse af 19. April 1839, da den fejede samtlige Klagepunkter mod Magens til Side, idet den frifandt ham for Justitsens *ubeføjede* Tiltale og paalagde det offentlige Sagens Omkostninger.

Justitsens „ubeføjede“ Tiltale! Magens gentager næsten i Ekstase Gang paa Gang i sine senere Skrivelser dette herlige og virkelig ogsaa i denne Sammenhæng saa overordentlig sjældent brugte Tillægsord, der ligesom paa én Gang slaar Modparten oven i Hovedet og sætter en Glorie paa ens eget. Pure at blive frifundet for Justitsens Tiltale er meget, er laudabilis, men „ubeføjede“ kræver ubestrideligt det hædrende Tillæg *præ ceteris*.

Og saaledes kom Magenssagen til Verden over for Offentligheden med Pauker og Trompeter, og snart hilst af Salutskud med forstærket Forladning. At det kriminelle Ord kun var sluppet igennem, ved at Retspræsidenten gav det sin Tilslutning, idet Stemmerne stod lige, fem mod fem, var der jo ingen, der vidste eller kunde vide²⁾).

X

Magens' Klageskrift til Kongen. Scholtens Proces mod Magens.

Som vi andetsteds faar at vide, opholdt Scholten sig i København paa det Tidspunkt, da Højesteretsdommen faldt i Magens' Sag. At den skulde faa en saa stor Rækkevidde for ham selv, har han jo neppe kunnet ane, men i hvert Tilfælde maa det have været ham højst ubehageligt at erfare, at Danske Cancelli straks ved at meddele den vest. Regering Dommen tilføjede, at det efter dette Udfald var en Selvfølge, at Magens igen maatte indsættes i sit Embede. Ganske vist var der jo vel ingen Vej udenom, men det betød dog, at Scholten for første Gang blev direkte desavoueret af Hjemmeregningen, idet han jo i sin Indstilling i sin Tid havde været ufor-sigtig nok til at skrive, at Magens, uanset hvorledes hans Sag faldt ud, under ingen Omstændigheder burde indsættes i sit Embede igen.

Hvad der var ubehageligt for den ene, var jo imidlertid dobbelt behage- ligt for den anden, der d. 5. Juni underhaanden faar Underretning om Højesteretsdommen, og d. 8. faar en høflig Forespørgsel fra den vest. Re- gering om, hvornaar han ønskede at overtage sit Embede¹). Sikkert havde han gerne ønsket at vende tilbage i Triumf til Cruzbay, men foreløbig havde han store Ting for, der krævede hans Ophold i Danmark, hvorfor han søger Rejsetilladelse paa ubestemt Tid og ankommer til København i September 1839. Han har benyttet sit toaarige Otium vel og suppleret sin Viden. Han har før sagt, at hvis han bliver frikendt for Højesteret, vil han „med Fri- modighed og fuld Tillid kaste sig for Hs. Maj.s Fødder“. Hvor meget mere nu, da han er mere end frikendt. Men han vil ikke nøjes med at kaste sig for Fødderne, han vil mere end det, han vil overrække det Klageskrift, han ustandselig har arbejdet paa i disse Aar. Altsaa er hans første Gang til „Dannerfolkets Konge“. Han siger selv om denne Audiens, at den „ikke svarede til Forventningerne“. Det er sikkert en Eufemisme for, at han blev meget bøst afvist af Fr. VI, der jo ikke holdt meget af at høre paa Klage over Embedsmænd, der besad hans Tillid. Altsaa beslutter han at udsætte sin Klage til belejliger Tid, „ogsaa i Betragtning af den særdeles Yndest, som Gud og Hvermand jo ved, at Scholten stod i hos den forevige Konge“²). Ikke længe efter opnaaede Fr. VI dette Prædikat, og Magens

har neppe deltaget meget i den almindelige Landesorg, men som adskillige andre sat sin Lid til den nye Farao. D. 2. Marts n. A. bliver han saa modtaget i Audiens af Chr. VIII, for hvem han faar Lov til at foredrage Hovedpunkterne i sit Kæremaal — hvor velgørende forskellig fra den forevige — og som siger: „Jeg skal som Konge modtage Deres Klage, — men vær forsigtig!“ Magens nedskriver det kgl. Svar „dybt i sit Hjerte“. Han analyserer det og faar ud af det, at dets første Del viser tilfulde, at Kongen ikke misbilliger hans Forsæt, for „havde Allerhøjstsamme villet, at jeg skulde frafalde Klagen, havde den mindste Ytring været en Lov for mig“. Den anden Del udlægger han som „et højst naadigt Bevis paa Majestæten Deltagelse i hans tunge Skæbne“¹⁾.

Altsaa gaar Magens glad ned ad de kgl. Trapper og lægger Haand paa Værket. Han har det jo forsaavidt færdigt. Men sagde Kongen i sin uendelige Godhed ikke: Vær forsigtig! Skulde man derfor ikke hellere svøbe noget af det, navnlig det med Sørøverne og Slavehandelen lidt mere ind, stikke det ind hist og her, saadan en passant. Og ligesaa det med Vejerpengene og det andet — —.

Hvadenten det nu var Magens' Tanker eller ej, saa svarer de i hvert Fald godt til *Klageskriftet*, der blev indleveret under Dato d. 9. April 1840. Det er et ualmindelig utiltalende Aktstykke. Den Sympati, man paa Forhaand kunde have for Magens p. G. af den Uret, der faktisk var overgaaet ham, forsvinder ganske ved at blive stillet Ansigt til Ansigt med et saadant Væv af Insinuationer, med saa megen Ondskab, afvekslende med krybende Ynkelihood. Og naar han fremstiller Genoprettelsen i sin Tid af et godt Forhold til Scholten som ham paatvunget af Familien, er det muligvis til en vis Grad rigtigt, men i saa Fald er det et utiltalende Hykleri i de paafølgende Aar at skrive saa ovenud venlige Breve, som vi har refereret til i Forhistorien*.

Magens' Klageskrift var altsaa henlagt ved Tronens Fod, som han udtrykker sig, idet han samtidig henleder Majestæten „allerhøjeste Opmærksomhed“ paa visse særlige Punkter. Det er heller ikke umuligt, at Chr. VIII med sin Lyst til at gaa i Detailler har søgt at arbejde sig igennem Klageskriftet, men i hvert Tilfælde faar Scholten gennem Direktøren for General-Toldkammeret, Lowzow, Ordre til at afgive en Erklæring, som han fremsender d. 26. April²⁾. I sit Svar henviser Scholten først til Tidens Knaphed paa Grund af sin forestaaende Afrejse og Klageskriftets voluminøse Omfang, der tilmed er meget vanskeligt at faa rigtig fat paa, da, som han siger, det deri forebragte paa en forunderlig Maade er blandet mellem hinanden. Han vil da forsøge at uddrage visse Hovedpunkter. Dette udfører han meget

* Det var vel heller ikke nogen absolut Nødvendighed for Magens at lade Scholten, et halvt Aar efter Forsoningen, indskrive som Fadder sammen med Guvernør Rosenørn for sin lille Søn William ved dennes Daab d. 21. Feb. 1830. Iøvrigt er det mærkeligt, at han netop vilde gøre saa meget Væsen af *denne* Barnedaab, da St. Thomaes Kirkebog for den danske Menighed udviser, at William fik Efternavnet Ure som født uden for Ægteskab af frikulørt Anna Marie Westphal og Magens.

klart og korrekt og uden at søge at tilsløre noget, hvad der jo forsaavidt heller ikke kunde nytte noget i det lange Løb.

Det er fem Hovedpunkter, Scholten har opstillet. Ved at omrangere dem kan man passende dele dem i en *Beklagelse* over, hvad der er overgaaet Magens selv, og en *Anklage*, uafhængig heraf, mod Scholtens Person og Administration. Den første Del, Beklagelsen, refererer til to Punkter, Tilsidesættelse i Embedskarriere grundet paa Scholtens nedsættende Udtalelser til Kongen, og Forurettelse ved den ham paaførte Suspension og Aktion i Mayell-Moore Sagen. Om det første Punkt siger Scholten kun, som tidligere antydet, at han har skildret Magens, som hans Embedspligt bød. Han ved sig fri for at have handlet ud fra uædle Motiver og er altid gaaet aabent frem imod ham — mere maaske, end Klogskab bød. Det samme gælder, siger han, ogsaa for det andet Punkts Vedkommende. I Virkeligheden ogsaa, forekommer det mig, det bedste og eneste mulige Forsvar, om end af udelukkende subjektiv Art, hvis Værd afhænger af, hvilket Indtryk man i det hele danner sig af Scholtens Personlighed¹).

Da disse to Punkter jo er blevet saa udførligt belyst i Forhistorien, og da der under den af Klageskriftet affødte Proces ikke fremkom noget nyt af virkelig Betydning herom, kan vi hermed lade dem ligge.

Det, vi kan kalde Anklagens tre Punkter, er for det første en Beskyldning for og Deltagelse i, eller i det mindste Konnivens med *Sørøveri* og *Befordring af Indsmugling af Slaver*. Det andet drejer sig om *paastaaede mislige Forhold ved Opkrævning af Vejerpenge i Scholtens Stilling som Toldintendant paa St. Thomas i sin Tid*, og det tredje om hans *Penge-transaktioner med Sommer og Michel og de Følger*, disse drog med sig i *Skikkelse af utilladelig Favoriseren*.

Scholten pointerer ikke — har muligt ikke naaet at faa rigtig fat paa det — hvorledes Magens for hvert enkelt Tilfælde søger at danne en Art Forbindelse med sin egen Sag. Han indlader sig heller ikke paa en virkelig Gendrivelse, men anmoder om, at Kongen vil tillade ham at sagsøge Magens for de ærekrænkende Ytringer, han har fremsat, navnlig om *Sørøveriet* og *Indsmugling af Slaver*. Han knytter hertil den Bemærkning, at naar M., der, som det nu viser sig, i en Aarrække har søgt at samle Beskyldninger imod ham, først fremsætter dem nu, da han føler sig krænkede, saa har han forsømt sine Pligter som Embedsmand. Han har forstaaet at udspredde disse og flere andre skammelige Beskyldninger, ligesom han ogsaa maa antages at have bestræbt sig for gennem de offentlige Blade at skaffe den hele Sag en Betydning, der ikke blot er krænkende for ham (Scholten), men ogsaa for den kgl. Tjeneste af Hensyn til den ikke uvigtige Post, han beklæder. Han ved, at Opinionen nu er imod ham, og Kongen kan sandsynligvis heller ikke være ligegyldig ved denne Opinion. Han andrager derfor om Tilladelse til at udgive Klageskriftet i Trykken, saa at Offentligheden selv kan faa Lejlighed til at dømme, og der derved sættes en Grænse for Bagvaskelserne, og foreslaar, at der samtidig bliver nedsat en

Kommission til at anstille de Undersøgelser, hvortil den maatte finde sig foranlediget, idet han sluttelig anmoder om, at den kgl. Resolution desang. maa blive bekendtgjort i Collegialtidende inden hans Afrejse, og saaledes, at man deraf kan se, at det sker efter hans egen Anmodning, „da Avis-skriverne ellers vil udlægge det til Ugunst“. Iøvrigt vil han fremsende en udførligere Redegørelse fra Vestindien, naar han faar Adgang til mere Materiale derude, især da adskilligt af det af Magens anførte gaar langt tilbage i Tiden.

Hvilken Stilling Regeringen vilde indtage til Sagen, fik man at se af en officios Notits i Berl. Tid. af 30. April: Magens' til H. M. indgivne Memorial skal have været til Behandling i Statsraadet, hvortil General-prokurør Ørsted skal have været tilkaldt. Der findes ingen Anledning til at nedsætte den af Scholten ønskede Kommission, hvorimod der gives ham Tilladelse til at anlægge Sag mod Magens og offentliggøre i Trykken hans Klageskrift. Reskript desang. vil blive bekendtgjort i Collegialtidende.

Dette sker ogsaa i det først udk. Nr. af 2. Maj. Der er vel al Grund til at tro, at Scholtens Forslag om Nedsættelse af en Kommission kun var et Skaktræk. Dette gælder derimod ikke om Offentliggørelsen af Klageskriftet, selv om det var et meget dristigt Skridt. For at forstaa det maa man være klar over, at Retssagen mod Magens i snart to Aar havde været som en ulmende Brand. Først i Kolonien, hvor det mangede Rygte havde sneget sig om fra Dør til Dør blandt Plantere, Købmænd og Embedsmænd om vilkaarlig Adfærd mod en Mand, født og hjemmehørende derude og knyttet til Stedet ved udstrakte Familieforbindinger — og om lyssky Foretagender fra anden Side. Dernæst i visse Hovedstadskredse. København var jo mindre, meget mindre dengang, og Interesserne ikke saa spredte som nu. Tilmed var de jo begyndt at koncentrere sig om Stænderforsamlingerne, om mere Offentlighed i Statens Forhold og Økonomi, om despotiske Embedsmænd under Enevælden o. desl. Der var derfor god Jordbund for nyopdukkende Rygte om græsselige Tilstande hinsides Havet, ganske spændende Ting tilmed om Sørøverier og Slavehandlere og om en vestindisk Nabob, der lukrerede derved og ikke undsaa sig for at forfølge en ærlig Mand, der modigt søgte at løfte en Flig af det mystiske Slør, der hidtil havde hvilet over disse fjerne Eilande. Og som Edderkoppen i sit Spind sad nu paa Amagertorv Nr. 35 den Mand, der kendte Vejen til „Fædrelandets“ og „Kjøbenhavnspostens“ Redaktionskontorer, og som kunde fortælle meget mere, end det gik an at skrive, men som man Mand og Mand imellem nok kunde lade gaa videre, blot forsigtigt, saaledes som hans Ven, den gode Konge, der blev huldsaligere, hver Gang Historien blev genfortalt, jo selv havde indskærpet.

Derfor var det sikkert rigtigt af Scholten at tage Tyren ved Hornene ved at gøre Skridt til at lade Klageskriftet offentliggøres, idet han anmoder sine Sagførere, Etatsraad, Generalfiskal Treschow og Højesteretsadvokat Blechingberg om at foretage det fornødne og ledsage Udgivelsen med en

kort Fortale, hvori han indskrænker sig til at benægte at have haft nogen Del i de paastaaede Ulovligheder m. H. t. Kaperfartøjerne og Slavehandelen, hvoraf det ene Tilfælde gaar saa langt tilbage som til 1818.

Inden vi indlader os paa, paa Grundlag af den retslige Procedure i Injuriesagen Scholten contra Magens, at søge at udrede, hvor lidt eller hvor meget reelt der laa til Grund for Magens' tredobbelte Anklage, vil vi se lidt nærmere paa, hvilken Virkning Magenssagen fik paa den offentlige Mening gennem Dagspressen, og hvorledes den gav Signal til en Række Angreb.

Naar Talen i denne Forbindelse er om *Dagspressen*, ligger det jo lige for — efter at have aflagt en høflig men forgæves Visit hos Berl. Tid. og „Dagen“ — at se „Fædrelandet“ og „Kjøbenhavnsposten“ efter i Sømmene.

Det er nu bemærkelsesværdigt, at der ikke findes Spor af Kritik her, før Magens Sagen dukker op. Saaledes har „Fædrelandet“, der som bekendt blev startet i 1834 som Ugeblad for fra Decbr. 1839 at udkomme daglig, fra sin Start og indtil andet Halvaar 1839 kun et Par neutrale Smaanotiser om Vestindien og en ledende Artikel af ²⁸/₇ 1838 af den daværende Redaktør, Prof. David, om Slavespørgsmaalet, hvori han med Anerkendelse nævner Scholtens humane Foranstaltninger. Noget ganske tilsvarende gælder „Kjøbenhavnsposten“, kun at den kommer en Smule før paa Sporet, idet den d. ¹⁹/₆ 1838 har en noget mystisk Artikel om „Slavehandelen som den nu drives“, der slutter med en Forespørgsel til de Mænd i Marinen, der i de senere Aar har deltaget i de vestindiske Togter, om hvordan de fører Tilsyn med de ulovlige Slavehandlerskibe. Det er jo muligt at lægge for meget ind i det, men det lyder unægtelig som et Ekko af, hvad den suspenderede Magens gik og smaasnakkede om paa St. Thomas. Men givet er det i hvert Fald, at naar der lidt senere, ¹⁹/₇ fremkom et Stykke, hvori Fremgangsmaaden ved Bortforpagtningen af de kgl. Plantager kritiseres, meget forsigtigt endnu, beklagende at den udsætter den vest. Regering for Mistanke om at favorisere enkelte, saa er det en lille Hestehov, stukket frem fra en vis Mands Side, der ud fra sit Kendskab til den for Højesteret verserende Magens Sag har ment at være klar over, til hvilken Side Vognen vilde hælde, og derfor gjorde sig rede til at tage et lille Tag med. Først anonymt, saa under Mærket H., til sidst uden Maske — ikke at forveksle med det, man kalder aabent Visir. Dog derom senere.

Det var dog først Højesterets Dommen i Magens Sagen, der lod Oppositionspressen rigtig faa Færten af en ny, god Vildtbane, hvor Jagten var mindre farlig end paa den hjemlige, hvor man hveranden Dag risikerede at faa Geværet konfiskeret og betale Bøde tilmed. Men naar man i dristige Ord kritiserede Embedsmænd i Vestindien og samlede Søgelyset i et Straalebundt om Scholtens Person, smagte det dog altid af Fugl. Det var et quid pro quo, som den skønsomme Læser nok kunde overføre paa hjemlige Institutioner og Personer.

„Kjøbenhavnsposten“ laa forud i Starten. I sit Nr. for d. $\frac{25}{4}$ (altsaa 39) har den en otte Spalter lang Artikel, betitlet „Justitssagen mod Magens“. Det er tydeligt, at Bladet allerede inden Domsafsigelsen har faaet et Vink om Mulighed for Sensation, siden det opfordrer Publikum til at overvære Proceduren, der varede i flere Dage. I den ovennævnte Artikel ser Bladet sig lejlighedsvis i Stand til at meddele, at der allerede er gjort de indledende Skridt til at genindsætte Magens i sit Embede og give ham fuld Erstatning for de lidte Tab, og lidt efter indleder den en Artikelserie¹⁾, som vi senere skal tage i Øjesyn, med Ordene: Den overordentlige Sensation, som Magens Sagen med Rette har vakt, har henledt en saa almindelig Opmærksomhed paa de vestindiske Anliggender, at o. s. v.“ D. 5. Juni giver den den fra Magens Sagen saa uheldigt bekendte Regeringsraad *Kofoed*, der har maattet bøde for sit Misgreb som juridisk Raadgiver for Scholten ved at blive forflyttet til Borgmesterembedet i Randers, en ordentlig Salut med paa Vejen: Der er nok ingen Grund til at lykønske Randers, Kofoed skal nok faa at mærke, at den hjemlige Luft er ganske forskellig fra den vestindiske. Man maa nu haabe, at Posten som Regeringsraad bliver besat med en virkelig uafhængig og frisindet Mand — — —. Kofoed prøver saa i Nr. for $\frac{10}{6}$ at fremsætte en spagfærdig Indsigelse imod saaledes at blive sat i et daarligt Lys over for Befolkningen i Randers, men det gør ikke Sagen bedre for ham ved den redaktionelle Efterskrift: „Den Magenske Sag er nu en Gang et til Historien hjemfaldet Aktstykke, og man har Lov til at drage sine Slutninger fra det under Scholtens Kommando staaende Embedskorps — —. Svaghed er ogsaa en Synd og netop en, som ved Forholdene kan blive meget tilregnelig.“ Denne sidste Bemærkning er jo ikke blot rigtig i al Almindelighed, men dækker det foreliggende Tilfælde, forsaavidt Kofoed i sin første afgørende Votering ikke engang ulejliges sig med at udvikle, hvad der juridisk kunde siges contra, men nøjes med blot at tiltræde Scholtens overilede Forslag.

„Fædrelandet“ kom først i August ind paa Magens Sagen, men til Gengæld med en lang redaktionel Artikel, der gaar gennem to Numre²⁾ og begynder med Ordene: „Faa Retssager har i den senere Tid haft saa stort Krav paa alm. Opmærksomhed — — end denne indviklede Sag, der kaster et saa skarpt Lys over vestindiske Forhold og Personer — — glædeligt at den mod Magens brugte Fremgangsmaade er blevet offentligt og højtideligt stigmatiseret — —“.

Saa kommer Magens altsaa hjem i September, og snart begynder Rygterne at svirre. D. 22. Okt. skriver David under Navn i „Fædrelandet“, der jo paa dette Tidspunkt blev redigeret af ham, en Artikel: „Hvori ligger Grunden til, at Slavehandelen ikke er udryddet.“ Den er forsaavidt kun en Fortsættelse af hans Artikel om tilsvarende Emne Aaret forud, men denne indleder han med en ejendommelig Bemærkning: „Vi bekymrer os ikke om Rygter eller lægger Vægt paa, hvad der hist og her fortælles om, hvorledes Slavehandelen gaar i Smug, selv dør, hvor man mindst skulde

formode det og understøttes af dem, om hvem man mindst skulde have troet det.“ — Det er et Ekko fra Magens.

Saa indleverer Magens altsaa sit Klageskrift d. 9. April 1840. Allerede næste Dag kan „Kjøbenhavnsposten“ bringe et Rygte herom, og Dagen efter har „Fædrelandet“ fuld Vished og tilføjer, at hvis Klagen er af saa graverende og velmotiveret Beskaffenhed, som man antager blandt Publikum, maa man forudsætte, at Scholten foreløbig bliver nødt til at forblive herhjemme. D. 15. kan begge Blade berette om en Folkedemonstration. Efter „Kjøbenhavnsposten“s Skildring samledes Mængden først uden for Magens' Bolig paa Amagertorv „med Vivatraab og derefter ud for Scholtens Bolig i Amaliegade¹⁾ med modsat Tendens“. Som det fremgaar af „Fædrelandet“s Skildring havde der været sammenkaldt til Demonstration ved Opslag omkring i Byen. Iøvrigt tager dette Blad Afstand fra Demonstrationen, da Sagen jo endnu ikke er afgjort, men gør opmærksom paa, at Rygtet om de Scholtenske Affærer maa være meget „ekstensivt“, siden en saadan Demonstration overhovedet kunde finde Sted. Deltagernes Kvantitet og Kvalitet bestemmer Kjøbenhavnsposten som „en stor Mængde Mennesker, som ingenlunde kan henregnes til Pøbelen“, og vender sig derfor i sit Nr. for d. 18. forarget mod „Dagen“, hvis Analyse af Demonstranterne gaar ud paa Pøbel, endog „den laveste Pøbel“, hvis Rygge Politiet blot har forsmømt ordentlig at varme. Der er vel Grund til at antage, at Sandheden ogsaa i dette Tilfælde ligger, hvor den til alle Tider har yndet at tage Sæde. Selvfølgelig har der været mange med af den Slags, der af et glad Sind tropper op, hvor der er Sjøv i Gaden, men der har sikkert ogsaa været adskillige, der følte sig oprigtig forargede over det, de havde hørt paa Kaffe-stuerne og i Klubberne. Dertil kom vel et Islæt af en ubestemt Følelse af, at en Demonstration af denne Art indeholdt et Glimt af den Frihedens Morgenrøde, der for Tanken straaledede i hele sin jomfruelige Skønhed, ledsaget maaske af et dæmpet Akkompagnement af alle unge Drømmes Musik *contre nous de la tyrannie . . . aux armes citoyens* — —.

Da Meddelelsen saa fremkommer i Berl. Tid. af ³⁰/₄, som ovenfor nævnt, om Scholtens eget Forslag om Nedsættelse af Undersøgelseskommision og Forelæggelse af Magens' Klageskrift for Offentligheden, falder der midlertidig Ro over Sindene. „Fædrelandet“ gengiver Notitsen uden Kommentar, og „Kjøbenhavnsposten“ gaar endog saa vidt som at sige, at dermed er alt, hvad man med Billighed kan fordre, sket Fyldest²⁾, og da der lidt senere kommer officiel Meddelelse om, at der nu skal udsendes en Mand herhjemme fra som Regeringsraad, nemlig Kammersekretær i General-Toldkammeret *Kunzen*, noterer „Fædrelandet“ dette med Tilfredshed og fremhæver hans Retsindighed og Karakterfasthed, medens „Kjøbenhavnsposten“ dog lidt syrligt bemærker, at *Kunzen* jo utvivlsomt er erfaren og retsindig, men om han er i Besiddelse af den faste og uafhængige Karakter, der kræves, faar foreløbig staa hen³⁾.

Man stiller sig altsaa afventende. Nu gælder det altsaa først at se, hvor-

dan Magens' Klageskrift, om hvilket der paa Forhaand er gaaet saa stort Ry, tager sig ud, naar det foreligger for Offentligheden paa Tryk.

Hvad siger saa „Fædrelandet“ og „Kjøbenhavnsposten“, da det udkommer i Begyndelsen af Oktober? Ikke et Ord, fuldkommen Tavshed. Vil man søge om en Art Recension, maa det ske i „Berl. Tid.“¹⁾, der efter at have givet en objektiv refererende Gengivelse af Indholdet slutter med at sige, at Magens i Sandhed ikke har været nøjeregnende i Valget af sine Angrebsmidler, men Klagerens sande Venner kunde ikke have gjort ham en bedre Tjeneste end at fraraade ham at indbringe det. Først da Hof- og Stadsretten d. 14. Nov. 1842 afsiger Dom i Sagen, bryder „Fædrelandet“ og „Kjøbenhavnsposten“ Tavsheden hvad Magens angaar. Ved Dommen havde Magens faaet en Bøde paa 500 Rdl. + 50 Rdl. til Modpartens Procesomkostninger. De mod Scholten fremførte fornærmelige Udtalelser blev mortificerede, saaledes at de ikke skulde komme ham til Skade paa Ære, Embede, gode Navn og Rygte. Dette for Magens saa uheldige Udfald skyldes, siger „Fædrelandet“²⁾, sikkert, at han ikke er nøjedes med at fremstille de objektive Fakta, men har ledsaget dem med Bemærkninger, som baade Magens og Sagen selv havde været bedre tjent med at udelade. Bladet fremdrager derefter i en Artikel paa ni Spalter, hvad der under Proceduren er fremkommet af særlig Interesse, og tilraader stærkt Magens at lade hele Proceduren trykke, et Raad, som denne altsaa fulgte³⁾. „Kjøbenhavnsposten“ følger Trop med ikke mindre end seksten Spalter. Alt sammen selvfølgelig meget ensidigt fremstillet. Lad os da forsøge saa kortfattet som muligt at uddrage Kvintessensen af, hvad der siges baade pro et contra under Proceduren.

Scholten's Sagførere, HRS. Blechingberg og Treschow gør angaaende Spørgsmaalet *Sørøveri* og *Slavehandel* først den overmaade naturlige Bemærkning, at Stoffet i Klageskriftet her som overalt er sammenblandet paa en saadan Maade, at det er et møjsommeligt og vanskeligt Arbejde at komme igennem. Men hvis Udtalelserne — saaledes f. Expl. om, at St. Thomas staar som en mørk Perle i den danske Krone, og at Øen har været offentlig omtalt i engelske og franske Blade som Ly for Sørøvere — ikke var møntede paa Scholten, vilde de være fuldstændig meningsløse i en Klage til Kongen over ham, og iøvrigt tager Magens et Sted ogsaa direkte Sigte paa Scholten, naar han siger, at Grunden til, at denne i sin Tid bevægede ham til at tage den paatænkte Klage i 1829 tilbage, maa søges i Frygt for, at hans Embedsførelse i Forhold til Cabot & Co. skulde blive blottet. Efter meget nøje at have gennemgaaet forskellige andre Udtalelser og navnlig Hentydninger fra Magens' Side om dette Punkt, konkluderer Blechingberg, at han absolut maa siges at have beskyldt Scholten for Konnivens med Sørøveri og vedlægger til Bevis for, at han tvertimod har været meget ivrig til at bekæmpe det, højst anerkendende Udtalelser herom fra hans Forgænger Bardenfleths Side⁴⁾. Her, siger Blechingberg, drejede det sig om regulært Sørøveri, og det viste sig jo ogsaa senere, at las Damas Argentinas

havde gjort sig skyldig i noget saadant, men det havde man ikke kunnet vide oprindeligt. Der er noget, der hedder legitimt Kaperi under Buenos Aires Flag, og de sydamerikanske Stater, der havde haft Kraft til at tilkæmpe sig Uafhængighed, fordrede naturligvis deres Flag respekteret. Her maatte højere politiske Hensyn* gøre sig gældende for Scholten, der havde baade Ret og Pligt til at værgе for Trivselen af St. Thomas' Frihavn.

Hertil svarer Magens' Sagførere ORS. Delbanco¹⁾ og HRS. Liebenberg, at Magens ingenlunde har villet beskyldte Scholten for af slette Motiver at have begaaet de Embedshandlinger, han har troet sig beføjet til at kritisere. Alt hvad man kan udlede af Magens' Ord er, at der ikke er vist den efter hans Formening tilstrækkelige Omhu. Den divergerende Opfattelse kan maaske sammenfattes i, at Scholten anser de Handlendes Tarv paa St. Thomas for noget overordnet, medens Magens anser dem for underordnede, naar Hensyn til dem skulde lægge Hindringer i Vejen for Opdagelse og Delagtighed i Sørøveri. Magens anser alle de Skibe, der er udrustede af de sydamerikanske Stater, for Sørøverskibe og kan jo ikke kende noget til de mulige politiske Grunde, som Modparten har antydnet.

Det var muligvis under Omstændighederne det fornuftigste Forsvar, der kunde føres for Magens paa dette Punkt, men det maa jo ikke have været behageligt for ham at gaa ind i en Rolle, der sikkert stemte daarligt med, hvad han havde fortalt i mer eller mindre fortrolige Kredse.

Sammenknyttet med Spørgsmaalet om Konnivens med Sørøveri var paa-staaet Seen igennem Fingre med, hvad der efter Datidens Sprogbrug kaldtes Slavehandel, hvorved forstodes Indsmugling af Slaver fra Afrika. Det er givet, at der saa sent som i Generalguvernør Bentzons Tid fandt betydelig Indsmugling Sted, og det var endnu i meget frisk Minde, at Bentzon var blevet beskyldt af Viceguvernøren for at have været pekuniært interesseret i dette lyssky Foretagende²⁾. Der var altsaa Jordbund for Magens til at saa Mistanke mod Scholten. Af Positiviteter har han imidlertid praktisk talt ingen, for at engelske og amerikanske Blade i Tyverne og Begyndelsen af Trediverne lejlighedsvis beretter, at St. Thomas er interesseret i Slavehandelen, er jo ikke noget Bevis. Magens, der anfører disse Artikler, siger nu ligefrem, at det er bekendt, at mange Fartøjer bliver udrustet paa St. Thomas med Slavehandel for Øje, og at „mange af St. Thomas' Indbyggere tager Aktier i disse Ekspeditioner, ja endog Mænd, som man mindst skulde have formodet det om“³⁾. Hvem han her sigter til kan jo, siger

* Scholten havde i Virkeligheden umiddelbart før Cabot & Co. Sagen faaet positiv Instruks m. H. t. de sydamerikanske Stater. I et Brev fra Udenrigsminister E. Schimmelmann af 14. Sept. 1827 skriver denne saaledes til ham: „Vi maa vedvarende i vore vestindiske Colonier erkende en Folkeret, ifølge hvilken Forstaaelse kan oprettholdes med de sig dannende amerik. Stater, saaledes at deres Ejendom og Fartøjer betragtes som venskabelige Magters. Alle europæiske Magter, der har Kolonier i Amerika iagttager en lignende Fremgangsmaade over for de sydamer. Stater de facto.“ Han føler sig forvissat om, at Scholten i vanskelige Tilfælde vil vide at vælge de bedste Udveje og afvende skadelige Følger. — (Det vestindiske hjemsendte Arkiv).

Blechingberg, ikke betvivles, navnlig naar Magens vil forklare Grunden til Scholtens Optræden mod sig i Vrede over, at han i sin Tid havde haft i Sinde at fremdrage hans Forhold ogsaa i dette Spørgsmaal.

Ogsaa her tillader Magens sine Sagførere at gennemføre det samme Forsvar som over for Sørøveriet: Han har aldrig tænkt sig at ville beskyldte Scholten for andet end muligvis manglende Omhu.

At det har faldet Magens vanskeligt at forholde sig rolig over for sine Sagføreres akademisk holdte Indlæg, siger sig selv. Det er ogsaa for kort efter hans Smag, kun 33 Sider. Han rykker da selv ud med to Indlæg, hvoraf det ene er paa 97 Sider med 62 Bilag, der fylder 76 Sider, det andet paa 48 Sider. Han maa jo prøve paa at holde sig inden for den af hans Sagførere trukne Linie. Han gennemgaar omhyggeligt alle de Tilfælde, der kunde tjene til Støtte for, at han har været i god Tro m. H. t., at der har været vist manglende Omhu over for Sørøveri og Slavehandel, hvorefter han aabner en Bagdør en Smule paa Klem¹⁾ — — —.

De to andre Punkter var jo Scholtens Forhold til *Vejerpengene* paa St. Thomas og hans *private Pengetransaktioner*.

Angaaende det første, Vejerpengene, vil det være formaalstjenligt at udskyde Belysningen af dem til lidt senere, da Spørgsmaalet bliver taget op af en anden Sagvolder med en ganske anden Klarhed og Bestemthed, end Magens har været i Stand til at give det. Ikke alene, fordi det var hans Sædvane at svøbe alting ind i Uld, men ogsaa fordi han ikke følte sig tilstrækkelig orienteret i Sagen. Dog angiver han visse bestemte Holdepunkter, der senere viser sig at være ganske korrekte, gaaende ud paa, at Scholten egenmægtigt — eller i hvert Fald tilsyneladende egenmægtigt — har ændret de bestaaende Anordninger til egen Fordel. Hvad det andet Punkt angaar, vil det maaske erindres, at vi under Omtale af Scholtens Forhold til Regeringsraad Sommer og Landfoged paa St. Jan, Michel, har hentydet til og udtalt vor Mening om en ejendommelig Korrespondance mellem de to sidstnævnte. Denne Brevveksling fandt Magens efter Michels Død i 1832, da han tog hans Bo under Behandling, og hvorunder det viste sig, at Michel havde angrebet de offentlige Midler, han havde under sin Bestyrelse, deriblandt Skifterettens og Overformynderiets. Magens søger nu at konstruere, at en af Grundene til, at Michel tog et saa dybt Greb i disse Kasser, var Interesseforholdet mellem ham og Sommer og atter dennes til Scholten, der i Tidsrummet 1826—27 gennem Veksler blev forstrakt med over 8000 Dollars, saaledes som det fremgik af seks af Brevvekslingens otteogtyve Breve, som Magens omhyggeligt tog sig af og opbevarede. Medens han i selve Klageskriftet kun er kommet med Hentydninger til Protektion af Sommer og Michel og private Pengeforhold, rykker han nu i sit første Indlæg ud med det meste af sit Stof, og det med en ingenlunde daarlig valgt Motivering. Blechingberg har nemlig i sit første Indlæg fremlagt Scholtens Votum i sin Tid angaaende Magens, hvori han siger, at en væsentlig medvirkende Grund til at rejse Sag mod Magens maa være, at den

indledende Undersøgelse i hvert Tilfælde har vist, at der blandt Indbyggerne paa St. Jan fandtes en udpræget Mistillid til Skifteretten. Altsaa siger Magens nu: Hus forbi! Mistilliden stammer fra min umiddelbare Forgænger Michel. Jeg har, siger han, ikke villet bringe denne i Graven hvilende Mands Handlinger frem for Dagen, men nu maa hin „Consideration“ for den døde bortfalde, og Sagens Omstændigheder udvikles paa det klareste. For en Gangs Skyld er Magens virkelig meget klar, idet han i Bilagene vedføjer verificerede Uddrag af Brevene¹⁾ og Gengivelse af Veksler. Det er heller ikke uklart, og man kan ikke paa nogen Maade tage Afstand fra det, naar han siger, at det var principielt uheldigt for Scholten derved at sætte sig i en saare afhængig Stilling til en ham underordnet Embedsmand. Derimod har man vel Lov til at finde Magens' Fremgangsmaade med disse Breve, som Michel ikke naaede rettidigt at faa brændt, meget utiltalende. Blechingberg siger da ogsaa: hvad skal man dømme om den Færd at skaffe sig slige Papirer i en Mands Dødsbo og kundgøre dem, men giver iøvrigt den Oplysning, der ikke modsiges fra Modparten, at enhver offentlig Fordring fik Dækning i Michels Bo.

Magens' Sagførerere holder sig helt uden for Diskussion om denne Sag, som rimeligvis ogsaa er forekommet dem ret usmagelig, og Magens gentager i sit afsluttende Indlæg, at han ikke vilde have fremdraget den, hvis han ikke var bleven provokeret dertil af Scholtens Votum. Iøvrigt oplyser han, at de paagældende Breve en Tid har været i Orla Lehmanns Besiddelse for ikke at falde i urette Hænder²⁾.

Som alt nævnt fældede Hof- og Stadsretten en haard Dom over Magens. I Præmisserne bemærkes, at hvad Beskyldningen for „Connivens eller Indulgens med Sørøveri og Slavehandel“ angaar, da har han under Proceduren gentagne Gange benægtet med sine Udtalelser at have villet sigte til andet, end at Scholten ikke har vist tilstrækkelig Nidkærhed, men selv om det ikke til fulde kan godtgøres, at Magens vitterlig har sigtet ham for denne Connivens, saa viser Sammenhængen dog, at han har sigtet ham for en Embedsførelse, der var fuld af Fejl og Misgreb, hvorom han ikke har kunnet føre noget Sandhedsbevis eller Formodning herom.

Ved *Højesteretsdom* af 6. Maj 1844 nedsattes Bøden til 200 Rdl. og Sagens Omk. ophævedes, hvilket altsaa vil sige, at Scholten skulde betale sin Part af Omkostningerne. Højesteret har set bort fra Beskyldningerne for Connivens med Sørøveri og Slavehandel og i Stedet for som Hof- og Stadsretten generelt at mortificere, har den indskrænket Mortifikationen til specielt nævnte Sider i Klageskriftet, der refererer til Forhistorien ang. Magens' paastaaede Krænkelser fra Scholtens Side og Udtalelsen om, hvor meget denne følte sit Embedsforhold blottet ved den Klage, Magens havde i Sinde at indgive imod ham i 1829, og hvorfor han søgte at faa den jævnet.

Det, der *ikke* stod i Mortifikationen, aabnede da Vejen for en Diskussion om, hvorvidt det manglende var grundet i, at der havde været tilstrækkelig

Grund for Magens til at ytre sig, som han havde gjort, eller om hans Ytringer om Sørøveriet og Slavehandelen i og for sig ikke kunde betragtes som injurierende. En saadan Diskussion med Understregning af, at Højesteretsdommen var en Pyrrhus-Sejr for Scholten, skulde ikke udeblive¹⁾. Og de Frø, der var saaet i Klageskriftet og navnlig i den Aaret før HRD. udkomne trykte Procedure, skulde under en kyndig Kultur trives godt.

Men Magens selv kan vi her tage Afsked med. Han vendte ikke tilbage til sit Embede paa St. Jan, men fik Tilladelse til at lade det bestyre ved Konstitution, til han tog sin Afsked med Pension Jan. 1845. Han døde d. 3. Juni s. A. efter at have opnaaet den Alder, som Salmisten kalder Støvet's Aar, og hvis Stolthed han karakteriserer som idel Møje og Forfængelighed. I en afsluttende Efterskrift til Proceduren siger han, at det, Scholten maa føle i Forholdet til ham, maa være sande Sjælekvaler, medens hans egen Samvittighed frikender ham i et og alt. „Vi skulle en Gang,“ slutter han patetisk, „mødes for den Domstol, hvor ingen futile Exceptioner finder Sted.“ Hvorvidt det i givet Fald vil være muligt for Magens selv dør at aflægge en ham saa indgroet Vane, skal jeg lade være usagt.

XI

Kritiken faar Luft. Heilbuths Angreb.

Det vilde være at stille Tingene urimeligt paa Spidsen, hvis man vilde hævde, at saafremt der aldrig havde eksisteret nogen Magenssag, vilde der ikke være fremkommet nogen offentlig Kritik af Scholtens Administration. Selvfølgelig vilde der det. Den forstærkede Almensans og dermed sammenhængende Kritik efter Regeringsskiftet af Staten og dens Administration vilde ogsaa have givet Udslag overfor det koloniale Styre i den autoritære Form, som Scholten praktiserede. Men denne Kritik vilde i saa Fald have været af en ganske anden Art og ikke fundet en saa beredvillig Presse, som Tilfældet nu skulde blive paa Baggrund af Magenssagen.

Det var i det hele at vente, at den latente Spænding, der maatte herske mellem Koloniens yngre, begavede Jurister og Scholten som Overpolitimester — man mindes Fugl-Sarauw Sagen — maatte give sig Udslag ved Lejlighed. Der er intet at indvende imod deres Kritik, da den fremkom, den er saglig og anstændig i sin Form, men nævnt eller unævnt, har den dog et Islæt af Magens Sagen. Man kunde tilsyneladende med Rette indvende herimod, at dette i hvert Tilfælde ikke kan gælde det første Udslag af denne Kritik nemlig *Fugls* Artikel, dateret Decbr. 1837* i Maanedsskrift for Litteratur. Naar man imidlertid ved, at Fugl var Defensor for Magens under Forundersøgelsen mod ham ved Ekstensionskommissionen og saa læser om de kommunale Raads og navnlig det kgl. Raads Tilsidesættelse fra Generalguvernørens Side, kan man neppe være i Tvivl om, *hvem* der har vakt Fugls Interesse for disse Spørgsmaal. Endnu mere gælder dette om det nedenfor anførte Skrift, der som vi senere skal se, tager Sigte paa at oplyse et af Magens' Stridspunkter. Den Kritik, som *Sarauw* fremsætter i „Fædrelandet“** tager mere direkte Sigte paa Scholten, om end i samme uangribelige Form som Fugls. Det er paa Tide, siger han heri, at for Fremtiden ej andre faar Sæde i den vest. Regering end saadanne, som skyldte Embedsduelighed, ej Hofgunst deres Ansættelse . . . Det er den lovkyndige Regeringsraad, der i Særdeleshed skal sørge for, at den vest. Regering

* Anonym. I sit andet Skrift: Oplysninger om de vst. Øers nuv. kommercielle Forhold, Kjhv. 1840, vedkender han sig Forfatterskabet til Artiklen.

** 27/7 og 3/8 1839, „Den lovkyndige Regeringsraad og Landsoverretten paa St. Croix“.

ikke bliver gjort umyndig af en ærgerrig og egenraadig Governør. Scholten, som han her nævner ved Navn, synes navnlig i Spørgsmaalet om de farvede at være udrustet med en ganske ekstraordinær Myndighed, diktatorisk kunde man næsten kalde det.

Til Frondørerne — om man vil kalde dem saa — hørte ogsaa *Stakemann*, hvis Fader havde været Kommandant paa St. Thomas, og som selv var født der¹⁾. Som otte og tyveaarig juridisk Kandidat var han kommet tilbage 1833 til sin Fødeø som Overretssagfører. At ogsaa han havnede i Oppositionen, fremgaar af hans Artikel i Fædrelandet for d. 12. Juli 1841, hvori han — lidenskabsløst men meget klart — kritiserer Administrationens Stilling til Retsplejen. For disse tre omtrent jævnaldrende Juristers Vedkommende gælder det, at de har indskrevet deres Navne med Ære i den vest. Administrations Historie, og at deres Kritik af Scholten altid blev holdt indenfor Saglighedens Ramme.

Meget forskellig fra dette Trekløver var *Edv. Heilbuth*, skønt lige i Aar og lige i Begavelse, men vidt forskellig i Karakter. Efter hvad Dahlerup mener at vide²⁾, havde Scholten taget sig af ham, der var en Søn af Hofagent, Vexellerer H., paa den bekendte Generaladjutant Bülow's Anbefaling. Der er maaske Grund til at formode, at Bülow, hvis Finanser ikke var i den bedste Forfatning, har ønsket, eller er blevet overtalt til, at yde Vexellereren en Gentjeneste hermed. Hvorom alting er, tog Scholten den unge juridiske Kandidat med ud til Vestindien i Jan. 1835, foreløbig som sin Privatsekretær, hvorefter han efter nogle Maaneders Forløb skaffede ham en midlertidig Stilling som Sekretær ved det kgl. Raad paa St. Thomas og Aaret efter foranledigede, at han fik kgl. Udnævnelse som Fuldmægtig i Guvernementet paa St. Thomas³⁾, hvilket viser, at Scholten, der ellers holdt paa langvarige Konstitutioner, havde Tillid til ham. Forholdet er jo nemlig det, at en Konstitution kunde Scholten til enhver Tid tilbagekalde, medens en kgl. udnævnt Embedsmand kun kunde afskediges af Hjemmeregeringen. Dahlerup nævner da ogsaa Heilbuth med, naar han i den ovenfor nævnte Sammenhæng siger, at man har bebrejdet Scholten mange uværdige Begunstigelser af Personer, der „alle lønnede ham med Utaknemmelighed og optraadte som hans bitreste Fjender ligefra Oxholmerne . . . og til Jøden Heilbuth“. Dahlerup har, som vi ret straks skal se, Ret i at Heilbuth optraadte som en af Scholtens bitreste Fjender — i Virkeligheden ogsaa den farligste. Hvad der begynder som Kritik gaar gradvist over til Angreb, direkte, personlige, særlig mærkelige eller opsigtsvækkende ved at den, der retter Angrebet, er ansat i selve det Sekretariat, af hvis Kilder han øser.

Hvad der var let som Anledning eller Aarsag at paavise for Magens' Vedkommende — formentlig og virkelig Uret — falder jo ganske bort her. Vi maa da i Mangel af noget paaviseligt Holdepunkt — for i Akterne leder vi forgæves — tænke os ind i Situationen. Heilbuth begynder altsaa som Privatsekretær hos Scholten. Scholten er en charmerende Vært, der ikke

ved, hvor godt han vil gøre det for sin Gæst. Efter Middagen med den berømte Madeira — very dry — bliver Scholten maaske en Smule stortalende, rent ud lidt pralende. Han er i ovenud godt Humør, for han har d. kgl. Resolution i Lommen, hvorefter han fra 1. Jan n. A. er Kgl. udnævnt virkelig Generalguvernør . . . „Ditioni Insularum Danorum in Indies occidentalibus subjectarum præfectus generalis“, som hans store Forgænger Peter Clausen har udtrykt det i Epitafiet over sin Hustru i Christiansteds Kirke. Det lyder ikke daarligt. Heilbuth maa oversætte det for Scholten endnu en Gang. Scholten fortæller løst og fast, f. Eks. om hvordan han en Gang var nødt til at bruge en Masse Penge og nær var kommet i Klemme. Han er kortsagt meget aabnemundet og uforsigtig*, men det er morsomt at fortælle, naar man har en saa god Lytter for sig som den unge Heilbuth, der tydelig nok er meget imponeret og føler sig smigret over at være Genstand for Fortrolighed. Heilbuth tænker sit og husker godt. Han er ubetinget et klart og skarpt Hoved, og sandsynligvis føler han sig inderst inde i Intelligens overlegen overfor denne heller ikke meget belæste Generalmajor, der har haft et saa fabelagtigt Held med sig. Saa kom han altsaa over til St. Thomas. Dér har han ikke kunnet undgaa i Løbet af det næste Aar at komme ind i Øens Samtaleemne, den lige mod Magens rejste Sag, ligesom han tydeligt nok har stiftet Bekendtskab med Manden selv, der furnerede ham med sine Oplysninger. Dette giver ham Stødet til selv at træde aktivt op. Stof mener han at have nok af fra sin Sekretærtid paa St. Croix. Den moralske Berettigelse til at anvende dette Stof imod sin umiddelbare Foresatte søger han i Fremhævelsen af, at kun Fædrelandskærlighed, saaledes som han idelig pointerer, har bevæget ham til at udsætte sin Person for den store Risiko, han løber. Til at begynde med formindsker han dog denne Risiko det mest mulige.

Som tidligere i Forbigaaende nævnt kunde man i „Kjøbenhavnsposten“ for ¹⁹/₇ 1838 læse en tilsyneladende redaktionel Artikel ang. de kgl. Plantager i Vestindien, der kritiserer, at Bortforpagtningen ikke sker ved Auktion, men under Haanden ved Valg mellem dem, der har indgivet forseglede Tilbud i Henhold til forudgaaende Bekendtgørelse, medens der ved Auktion sikkert kunde opnaas højere Priser. Derved vilde Statskassens Tarv blive bedre varetaget, og det vilde tillige væрге den vestindiske Administrations gode Navn og Rygte mod en Mistanke for at favorisere enkelte Personer. Altsaa en forstandig og saglig Kritik, der ikke er rettet mod nogen bestemt Personlighed. Kun fortier Heilbuth — for det viser sig senere, at det er ham der har skrevet Artiklen — at Scholten først og fremmest vilde sikre sig ved Valget af de paagældende Forpagtere, at Slaverne kom ind under de bedst mulige Kaar, saaledes at de kgl. Plantager efterhaanden kunde blive Foregangssteder, Eksempler til Efterfølgelse for de andre Plantere.

* Det har *Sommer* bidt godt nok Mærke i, „Gud i Himlen give“, skriver han saaledes til Michel (M. II, p. 298), „at han vilde bruge mere Forsigtighed i at skænke Folk Tiltro og Fortrolighed.“

Derfor vilde han ikke bortforpagte dem til den første den bedste Irlænder. At den af ham benyttede Fremgangsmaade maatte udsætte ham for Kritik, brød han sig endnu fejl om, og at han selv skulde være mere uangribelig, end han var, for at kunne trodse en saadan Kritik og mere varsom i sit Valg, har sikkert ikke staaet ham klart.

Alt endnu kun en forsigtig Føler, men i to Artikler næste Aar¹⁾ i „Kjøbenhavnsposten“ om samme Emne, og ligeledes tilsyneladende redaktionelle, bliver Tonen skarp. Scholtens Person drages nu stærkt i Forgrunden. Der gøres opmærksom paa, at han har en næsten uindskrænket Myndighed og i Virkeligheden er saa godt som uafhængig af Regeringskollegierne og paa forskellig Maade har skaffet sig enorme Indtægter, saa han er i Stand til at udfolde en næsten fyrstelig Pragt. Viceguvernør Søbøtker har maattet betale ham 6000 Rdl. i Leje af Bülowsminde for det Aar, han var hjemme, skønt Søbøtker skylder den kgl. Kasse store Summer paa sine Plantager, som han i flere Aar ikke har betalt Renter eller Afdrag paa, og nu har han ved Scholtens Mellekomst faaet en Ordning med en tyveaarig Afvikling*.

Det maa, med Datidens mange Pressesager og den ofte noget søgte Anledning til at rejse dem in mente undre, at der ikke blev skredet ind mod „Kjøbenhavnsposten“ for disse Artikler, der jo dog tog Sigte paa at nedbryde Agtelsen for den vestindiske Administration. Forklaringen ligger vel i det Chok, Udfaldet af Magens Sagen ikke tre Uger før havde givet. Næste Aar — altsaa 1840 — lod Heilbuth saa Masken falde i det tilfældig rette psykologiske Øjeblik, nemlig umiddelbart efter Røret i Offentligheden ang. Magens' Klage og Demonstrationen mod Scholten, idet han i „Kjøbenhavnsposten“ for d. 27. og 28. April offentliggør to Artikler stadig om det samme Emne, i hvert Tilfælde formelt, den første mrk. H, den anden med fulde Navn. Den første Artikel indledes med: Vi har alt tidligere vist, efter hvilke fordærlige Principper Bortforpagtningen af de kgl. Plantager sker. Skønt Kollegiet har paabudt Afholdelse af Auktion, omgaaes det ganske ved Indgriben af forseglede Tilbud, der aabnes „Vorherre maa vide hvor og i hvis Nærværelse, og Scholten er jo en velkendt Fjende af Offentlighed og Kontrol med sin egen Myndighed“. I den anden Artikel siges, at den nuv. Ordning er skadelig for Øvrighedens Agtelse under Scholtens Regimente. Forpagtningerne besættes med Mænd „kendte for deres særdeles Attachement for ham, og det, det kommer an paa er at være særdeles underdanig mod ham“ . . .

Dette blev dog Regeringen for meget af det gode**. General-Toldkam-

* Bauditz mener jo, at Lejen drejede sig om 4000 Dollars.

Det i Artiklen nævnte om Søbøtkers Gæld til d. kgl. Kasse og Ordningen desang. er, som andetsteds anført, korrekt.

** Det skulde heller ikke stemme den mildere, at der to Dage efter Offentliggørelsen af den sidste Artikel fandtes „en Supplik stilet til Kongen ang. Nattevagterne, konciperet af Heilbuth og ledsaget af forklarende Bemærkninger om Grunden til Affattelsen og Offentliggørelsen“. Selve Sagen er i og for sig ubetydelig, men Pointen er, at Heilbuth, der, som det viser sig, har sat Andragendet kunstigt i Scene, faar Lejlig-

meret afæsker Kammeradvokat *Sporons* Mening om, hvorvidt Heilbuths Artikler kan anses for specielt Brud paa Embedspligter, samt om det er at antage, at en Aktion imod ham kunde give Anledning til, at Scholten blev inddraget i Sagen paa en Maade, der maatte være upassende for den højeste stedlige Autoritet, samt endelig om der alt overvejet bør skrives til Sagsanlæg. Sporon besvarer de to første Spørgsmaal benægtende og det sidste bekræftende. Der udtages saa Aktionsordre mod Heilbuth, der tiltales for at have sat den vest. Regering og specielt Scholten i et forhadet Lys samt for at have handlet imod de ham efter hans Embedsstilling paahvilende Pligter og samtidig gives der Ordre til hans Suspension.

Efter den Stilling, Sporon i sin Tid havde indtaget som Defensor for Prof. David i Trykkefrihedssagen, kunde han selvfølgelig ikke stille sig paa andet Standpunkt, end at en Embedsmand ikke kunde være særlige Indskrænkninger underkastet i Forholdet til Trykkefriheden. Dette har General-Toldkammeret altsaa ikke kunnet tiltræde, og derved blev Aktionen mod Heilbuth altsaa ikke blot en Sag om Overtrædelse af Trykkefrihedsloven, men tillige af hans særlige Embedspligter. Det er iøvrigt betegnende, at Kollegiet — sikkert med Magens' Klageskrift i frisk Minde — lader sin Betænkelighed skinne igennem overfor Muligheden af, at Scholten paa en uheldig Maade skulde blive inddraget i Sagen. Dette havde Sporon afvist med en Bemærkning om, at der højst kunde blive affordret Scholten en Erklæring om visse Fakta. Heri tog den fremragende Jurist imidlertid fejl¹⁾.

Som andetsteds nævnt havde Scholten d. 5. Maj tiltraadt Udrejsen til Vestindien, hvortil han ankom d. 20. Juni. Her kunde Søbøtke fortælle ham om en urolig Tid, han havde haft med Heilbuth, der syntes at være opsat paa at lave Knuder. Søbøtke havde for nogen Tid siden under Bogholderens Sygdom kaldt ham over fra St. Thomas og konstitueret ham i dennes Sted og tillige som Sekretær i Gældskommissionen, men saa var det kommet ham for Øre, at der var saa mange mærkelige Historier om intime Ting i Omløb, og saa havde han kaldt Heilbuth op og givet ham en Advarsel, det stod altsammen at læse i den fremsendte Redegørelse til General-Toldkammeret, tilligemed Afskrift af den mellem ham og Heilbuth førte Korrespondance²⁾. Det kan vist antages, at Scholten ikke har følt sig opbygget ved at læse denne eller i det hele har billiget, at Søbøtke havde givet Heilbuth, hvis Forfatterskab til de tidligere Artikler i „Kjøbenhavns-posten“ selvfølgelig var en offentlig Hemmelighed, og som han iøvrigt nu havde vedkendt sig overfor Søbøtke, den nævnte Konstitution*. Men nu hed til at bemærke, at ingen andre end han har turdet koncipere Andragendet af Frygt for, at Scholtens Ugunst skal ramme dem.

Scholten gør i en Redegørelse den Bemærkning, at Heilbuth synes at søge en Art Udmærkelse ved at stille sig i Opposition, i dette Tilfælde til en af hans Foranstaltninger ang. social Ligestilling mellem frifarvede og hvide³⁾.

* En Antydning af Misfornøjelse finder vist Udtryk i den Bemærkning, Scholten lod tilføre Deliberationsprotokollen (²²/₆ 1840), nemlig, at det var en Selvfølge, at han ikke havde noget Ansvar for Sager, der havde været under Diskussion i hans Fraværelse og hvorom der var truffet Bestemmelse.

kom jo altsaa Meddelelsen hjemmefra om, at Heilbuth skulde suspenderes, og saa gik Sagen mod ham sin Gang med det Resultat, at Frederiksted Byrets Dom af $29/10$ 1840, hvorved han blev idømt en Mulkt paa 300 Rdl. og to Aars Censur, blev stadfæstet af den vest. Landsøverret $3/3$ 1841 og af Højesteret $6/5$ 1842.

Skønt denne Sag i sin Egenskab af at være en Sag ang. Trykkefriheden levende beskæftigede Oppositionspresen¹⁾, er der dog ingen Grund for os til at beskæftige os særligt med den, da den ganske blev overskygget af en ny Sag, som den affødte, Sagen *Scholten contra Heilbuth*, der strakte sig fra Juni 1841 til Februar 1847 og i Sammenligning med hvilken alt det tidligere næsten kun var en Forpostfægting.

Hermed hænger det saaledes sammen: Aktionen i Trykkefrihedssagen gik jo bl. a. ud paa, at Heilbuth ved sine Artikler havde søgt at nedsætte Agtelsen for Scholten. Heilbuth tager nu det Standpunkt at sige: noget saadant har aldrig været min Hensigt, men siden jeg nu bliver aktioneret derfor, trøster jeg mig til at føre Sandhedsbevis for, at Scholtens egne Handlinger nødvendigvis maa nedsætte Agtelsen for ham. I et Indlæg af 21. Aug. 1840 til sin beskikkede Defensor, Prok. Sarauw, begrunder han dette saaledes: Jeg viste ham al Agtelse og Ærbødighed, indtil hans Handlinger undergravede den Beundring, som saa mange glimrende udvortes Egenskaber havde ladet mig fatte for Manden . . . ikke jeg, men hans egne Handlinger maa bære Skylden for det Lys, han staar i . . . Naar en Øvrighedsperson, der er ansat til at kontrollere Oppebørsler og Bestyrelsen af offentliges og umyndiges Midler, selv giver Anledning til, at Tvivl og Mistro retter sig mod den ham betroede Oppebørsel, naar han dertil indvikler sig i Pengetransaktioner og Pengeembaressements, naar han med sine uhyre Indtægter ikke kan dække sine Udgifter, men idelig maa gøre Laan, og for at rejse nye Fonds maa pantsætte alt, hvad han ejer . . . naar han af sine undergivne lader sig give Gaver, der synes tvivlsomme . . . naar han har tilintetgjort den Uafhængighed, hans Stilling fordrer, og hans Navn er en stadig Gæst i Pantebøgerne, saa fælder Folket sin egen Dom . . . Det er kun nødvendigt at have været her i otte Dage uden at tilstoppe Ørerne — — —

Efter denne Indledning anfører Heilbuth bl. a. fem konkrete Ting til Støtte for sin Paastand; Magens Sagen, som han udtaler sig om med den største Skarphed, uden dog at kunne fremføre noget nyt, Indgreb i Domstolens Virksomhed, Beskyldning for at have modtaget Gaver, der syntes tvivlsomme, saaledes en Gave fra Søassurancekompagniet paa St. Thomas, „med Tilsidesættelse af den simple Anstændighedsfordring i Forvejen at indhente Kongens Tilladelse“ de „højest skandaløse Transaktioner mellem Sommer og Michel“, der maatte kaste en Skygge paa Scholten, og endelig „den ulovlige Oppebørsel af Vejerpengene“, der ganske vist var blevet senere legaliseret, men den Dom, der tilhører Folket, den kunde ikke et Fyrsted bud bestemme, og den sætter sit blivende Stempel paa denne Oppebørsel.

At Scholten følte sig dybt krænket over dette Indlæg, kan man ikke undre sig over, men det kan dog neppe have været ham behageligt at sende en Afskrift af det til det danske Cancelli, der efter Korrespondance med General-Toldkammeret resolverer, at Scholten efter meddelt fri Proces skal sagsøge Heilbuth. I sin Forbitrelse skød Scholten i Udformningen af Sagsanlægget over Maalet ved at forlange Heilbuth dømt som „Tremarksmand“*. Dette Forlangende kunde Underrettsdommeren, Politifuldmægtig i Frederiksted, Didriksen, heller ikke gaa med til, men saa sig tvertimod nødt til at mortificere selve Kravet. Iøvrigt gav Dommen (af $12/4$ 1842) Scholten fuld Opregnsning, forsaavidt som hele Heilbuths Indlæg blev mortificeret, og han blev idømt en Mulkt paa 500 Rdl. og Sagens Omkostninger. Det ses, at Heilbuth samme Dag bestilte en Udskrift af den, og da alle hans Angreb paa Scholten deri var anførte verbatim, har han fundet den velegnet for en større Læsekreds, hvorfor han tilstillede den til „Fædrelandet“, der offentliggjorde den in extenso¹⁾.

Det er tydeligt, at Heilbuth ikke føler sig kastet helt af Sadelen ved denne Underrettsdom, der, selv om den nok gik ud over ham, dog ved sin Dokumentation og ved det mislykkede Forsøg paa at stemple ham som Tremarksmand maatte være højst ubehagelig for Scholten. Iøvrigt satte han sin Lid til Overretten, hvortil han straks havde appelleret, og følte sig heller ikke helt forladt af Myndighederne, idet Danske Cancelli nemlig som Svar paa hans Ansøgning havde bevilliget ham fri Proces for Overretten og Tilladelse til gratis at føre nye Vidner for denne. Dertil kom, at den vest. Regering under Scholtens Fraværelse hævdede Suspensionen over ham i Henhold til Motiveringen i hans Andragende, at han ved Højesteretsdommen i Trykkefrihedssagen jo kun var dømt for Overtrædelse af denne og ikke for Overtrædelse af Embedspligt²⁾.

Den *vestindiske Overrettsdom*, der faldt d. 1. Febr. 1843, naaede paa-faldende hurtigt Kbhn. Allerede d. 13. Marts kunde „Fædrelandet“ saaledes meddele Resultatet med Tilføjelse af, at i Følge Privatefterretning fra St. Croix havde den vakt Sensation paa Øen, og da de udførlige Præmisser en Maaned Tid senere naaede hjem, blev de slaaede stort op i dette Blad og ligeledes i „Kjøbenhavnsposten“³⁾, der slutter sin Omtale af dem med at sige, at da det ved denne Dom er befundet, at alle de af Heilbuth rettede Beskyldninger er sande, er det klart, hvilken Vej det offentlige Omdømme maa tage . . . Selv om dette var en ensidig Fremstilling, var Resultatet i Virkeligheden ringe nok: Heilbuths Mulkt blev nedsat fra 500 til 200 Rdl., Parterne blev fri for hinandens Tiltale, Processens Omkostninger blev ophævede, og hvad der var det vigtigste, Scholtens Paastand om Mortifikation fandt Retten ikke tilstrækkelig Grund til at give Medhold,

* I Henhold til Danske Lov 6—21—2. At blive stemplet som Tremarksmand medførte adskillige ubehagelige Følger, f. Expl. Fratagelse af Ret til at beklæde noget Embede, og til at kunne paatale Æresfønmørelser. Kort sagt Æresløshed, (der ogsaa forfulgte Tremarksmanden efter Døden i Form af manglende Jordpaakastelse!).

og Mulkten blev kun motiveret med „den upassende og fornærmende *Tone*“, Heilbuth havde anslaaet.

Det uheldige Udfald af Overrettsdommen bestemte Regeringen til at stive Scholten af¹⁾ i Form af en kgl. Resolution af 26. Marts, hvori det til Indledning siges: Det er nødvendigt for god Ordens Skyld at tage alvorlige Forholdsregler mod de Embedsmænd, der tilsidesætter deres Forpligtelser . . . , hvorefter det fremhæves, at der i og for sig havde været tilstrækkelig Grund til at beordre Heilbuth hjemsendt, men at Scholten dog ikke har anset dette for nødvendigt. Derimod skal Scholten meddele ham Kongens allerhøjeste Mishag og betyde ham, at hvis han atter forser sig, kan han vente uden videre at blive afskediget. Denne Besked bragte Scholten altsaa med ud til Vestindien, hvor han ankom d. 15. Juli og allerede d. 17. sammenkaldte Kontorcheferne og de kgl. Fuldmægtige til at give Møde i Guvernementshuset d. 17., „hvor Regeringssekretæren oplæste det kgl. Budskab, hvori Hs. Maj. tilkendegav Fuldm. Heilbuth Hs. Maj.s allerh. Mishag. Mødet blev derefter hævet.“ Som Protokollen skildrer det, er det sikkert gaaet til. Hverken mer eller mindre. Scholten har siddet i Tronstolen under Fr. VI' Billede. Ind træder de tilsagte, der bliver staaende, medens Oplæsningen sker, langsomt og højtideligt. Saa giver Scholten et Vink: D'Hrr. kan træde af. Ingen Trykken i Haanden, ingen venlig og spøgefuld Forespørgen. Andagtsfuld Tavshed. Om den havde den tilsigtede Virkning? I hvert Fald ikke paa Heilbuth*.

Imidlertid slæbte Sagen sig hen for Højesteret i næsten fire Aar og sluttede med et yderst ringe Resultat for Scholten, idet *Højesteretsdommen* af 17. Feb. 1847 i Hovedsagen stadfæstede Overrettsdommen og halverede den Heilbuth idømte Bøde til 100 Rdl. (at han tillige fik en Bøde paa 40 Rdl. for sin under Proceduren brugte usømmelige Skrivemaade betød jo intet til Bedømmelse af Scholtens Stilling). Medens Overretten jo havde undladt at give Mortifikation for nogen af Heilbuths Udtalelser, mortificerede Højesteret en enkelt, nemlig den ovenfor anførte Passus om Gaven fra Søassurancekompagniet paa St. Thomas.

Altsaa alt i alt: en elendig Udgang paa næsten syv Aars oprivende og tidsspildende Strid.

Nu begynder ogsaa Regeringen at blive alvorlig ængstelig. *Bluhme* (den bekendte C. A. Bluhme, daværende Direktør for General-Toldkammeret) bliver kaldt til Kongen, der giver ham Ordre til at fremsætte en Redegørelse, hvilket han gør i en udførlig Forestilling af 8. Marts. Da

* Det kan kun være ham, der — af Forsigtighedshensyn dog sandsynligvis gennem en Mellemand — i „Fædrelandet“ for 18. Sept. persiflerer Episoden: Scholten havde holdt et meget veltalende Foredrag, hvori han forbød de kgl. Fuldmægtige at skrive i Bladene. Forbryderen Heilbuth burde egentlig straks være afskediget, men Scholten havde været saa højmodig at lægge et godt Ord ind for ham osv.

Heilbuth er sikkert ogsaa Informanten for en Notits i „Fædrelandet“ for d. 18. Aug.: Man er i Vestindien meget overrasket og skuffet over, at Scholten er kommet tilbage efter at være karakteriseret saaledes i Overrettsdommen.

Højesteretsdommen jo med en enkelt Undtagelse har stadfæstet Overrettsdommen, kan han henholde sig til dennes Præmisser. Ang. Magenssagen har Retten fundet Heilbuths Ytring om, at den var skikket til at fremkalde et ugunstigt Indtryk af Øvrigheden berettiget, og det er der ikke noget at sige til. Angaaende de af ham saa stærkt kritiserede Indgreb i Rettens Gang, som Underretten diskulperede ved Henviſning til Scholtens Stilling som Overpolitimester, da har Overretten og dermed jo ogsaa Højesteret afgjort misbilliget dem og kaldt dem illegale. Imidlertid, siger Bluhme, ligger der jo ikke noget ærekrænkende i disse Beskyldninger, da saadanne Misgreb jo kan ske af de hæderligste Motiver.

Denne Bemærkning maa man jo ganske tiltræde. Det Heilbuth sigter til, er jo Episoden paa St. Jan, hvor Scholten beordrede en Arrestant løsladt*. Hele Spørgsmaalet hænger sammen med det Syn, Scholten anlagde overfor sin Administrations særlige Formaal i Forholdet til de farvede. For dette Punkts Vedkommende formener jeg, at han er mer end sagesløs.

Da, som ovenfor anført, Heilbuths Angreb paa Scholten ang. Gaven fra Søassurancekompagniet var blevet mortificeret af Højesteret, undlader Bluhme at gaa nærmere ind derpaa. Det er dog ikke uden Interesse at se lidt nærmere paa det. Scholten havde i sin Tid, 1821, gennem sine Forbindelser hjemme, udvirket, at dette Assuranceselskab, der havde stor Betydning for St. Thomas, der tidligere havde været udelukkende afhængig af udenlandske Selskaber, nu fik den nødvendige kgl. Stadfæstelse. Til Tak tilbød Selskabet Scholten at indtræde som Aktionær paa meget gunstige Betingelser, men det afslog han. Selskabet trivedes godt, og paa Generalforsamlingen i Jan. 1837 blev det i Anledning af de forløbne femten Aars heldige Udvikling, foreslaaet og vedtaget at tilbyde Scholten som Tegn paa Erkendtlighed en Gave paa 2000 Doll. til Indkøb af „et Stykke Sølvtoj“. Herom fik han Meddelelse i en Skrivelse fra Selskabet af 31. Jan., ledsaget af Kontanterne. Scholten takker i sin Svarskrivelse for „Tilbudet“ om Gaven, idet han gør opmærksom paa, at han først skal have Hs. Maj. Tilladelse til at modtage den, hvilken han fik d. 25. April s. A. Han vidste jo fra tidligere Tid, at den kgl. Tilladelse kun var en Forms Sag**, noget i Stil med Tilladelse til at bære en udenlandsk Orden, hvor en eventuel Nægtelse vilde være en lige stor Fornærmelse mod Giveren som mod Modtageren. Altsaa sendte Scholten ikke Pengene tilbage til Assurance-selskabet, hvad dette rimeligvis ogsaa havde fundet meget mærkeligt, men beholdt dem paa forventet Efterbevilling. Dette er Pointen i Heilbuths Angreb, den Omstændighed, at Scholten ikke straks sendte Pengene tilbage. Hvis Heilbuth havde sagt, at det var en uheldig Skik, der var opstaaet i Vestindien fra Generalguvernør Bentzons Tid, med saadanne Gaver til de

* Sarauw-Fugl Sagen.

** Han mindedes vel Fr. VI's venlige Ord angaaende Gaven fra Borgerskabet paa St. Thomas i 1820: „Hvilke Presenter Vi med Fornøjelse bevillige ham Tilladelse til at modtage.“

højeste Embedsmænd, og at den danske Regering en Gang for alle burde forbyde det, saa havde der ikke været noget at sige til det, men at udtale sig som gjort om „Pengebegærlighed og Tilsidesættelse af den simpleste Anstændighedsfølelse, som den almindelige Mening fordømte“, var ikke at skyde over Maalet, men simpelthen en perfid Fremstilling. Det er mig ufatteligt, at den vestindiske Overret herom i sine Præmisser kunde sige, at den Omstændighed, at Scholten modtog Pengegaven uden kgl. Sanktion, uanset at han selv havde erklæret en saadan for nødvendig, berettigede Heilbuth til at udtrykke sig, som han gjorde. Det er en Formalisme, som man med al Anerkendelse iøvrigt af Overrettens Selvstændigheds og Uafhængighedssans, ikke føler nogen Trang til at beundre. Det var jo altsaa ogsaa dette ene Punkt, hvori Højesteret bestemt underkendte Overrettsdommen, idet den til Mortifikationen føjede „saaledes at det ikke bør komme Citanten til Skade paa Ære, Embede, gode Navn og Rygte i nogen Maade“.

Men hvilken Stilling skal Regeringen tage til de andre Punkter, der ikke er mortificerede og som, til Forskel fra de to første, maa siges at angribe Scholtens Ære.

Det drejer sig altsaa om to, de Sommerske Prellerier og hans Forhold til Vejerpengene.

Om de *Sommerske Pengetransaktioner* fremhæver Bluhme, at Overretten har udtalt, at Benævnelsen „Prelleri“ ikke er ubeføjet, selv om det ikke er sandsynligt, at Scholten har været vidende om de Sommerske Breves bogstavelige Indhold, men at han sandsynligvis dog ikke kunde være uvidende om den uforholdsmæssige Størrelse af de trukne Summer, saa meget mindre som nogle af Vekslerne var trukket paa hans Navn, hvorfor Heilbuth paa dette Punkt maa være angerløs. Herom siger Bluhme blot, at Scholtens Sagfører (Blechingberg) har indskrænket sig til at benægte Scholtens Kendskab til Brevene, men hvis Sagen havde været offentlig, kunde det ved Forhør være blevet oplyst, enten at han havde modtaget Pengene som lovligt Tilgodehavende eller i hvilket andet Øjemed. Bluhme siger med andre Ord egentlig ingenting om dette Punkt udover, at Sagen ikke foreligger meget oplyst.

Noget ganske tilsvarende gælder det andet Punkt: Scholtens Forhold til *Vejerpengene*, hvorom Heilbuth har brugt det Udtryk, at Scholten har gjort sig skyldig i *ulovlig Oppebørsel*.

Herom siger Bluhme, at han antager, at Hs. Maj, tilfulde er overbevist om, at Scholten ikke i sin Tid uredeligt har tilvendt sig Fordele, men man savner under Sagen Oplysninger, der sandsynligvis kunde være erhvervede, og at den skete Postulering var sanktioneret om end post facto, samt at den anvendte Fortoldningsmaade vanskelig, uden Skade for St. Thomas som Frihavn, kan erstattes af en rigtigere, ligesom man maa gaa ud fra, at den af Scholten anvendte Fremgangsmaade ikke er et af ham i egen Interesse opfundet System. Overretten, fortsætter Bluhme, siger i sine Præmisser, at der i Told og Gebyrforholdenes Ubestandighed paa St. Thomas og i den

lange af de overordnede Autoriteter kendte og upaatalte Praxis indeholdes en Støtte for den brugte Fremgangsmaade, men at Heilbuth dog har haft Føje til at benævne denne som et Brud paa de bestaaende Love. Højesteret maa sikkert have fundet Scholten ansvarsfri, og paa den anden Side fundet Heilbuth ved Omstændighedernes Forvikling og Dunkelhed undskyldt i at have brugt sit nærgaaende Ræsonnement og har derfor undladt at mortificere.

En mærkelig Uklarhed unægtelig baade i Overrettens Præmisser og i Bluhmes Forklaring om Omstændighedernes Forvikling og Dunkelhed, der paa en Maade giver begge Parter Ret. Han er vis paa, at Scholten ikke har gjort sig nogen ulovlig Fordel ved disse Vejerpenge, men Heilbuth skal dog have Lov til at sige, at han har gjort det. Man savner visse Oplysninger, siger han. Hvorfor prøver han saa ikke paa at skaffe dem? Der var saa meget mere Grund dertil, som Blechingberg, Scholtens Sagfører, i Mogens Sagen gaar helt uden om Spørgsmaalet og her heller ikke tager haandfast paa det, men henviser til, at ingen af de Handlende paa St. Thomas havde klaget eller nogen overordnet Autoritet udtalt Misbilligelse.

Lad os da se at komme til Klarhed, først og fremmest af Hensyn til en Bedømmelse af det, der i Virkeligheden er Hovedankepunktet i Heilbuths Angreb, men ogsaa fordi hele Sagen kaster et Lys over ejendommelige Forhold den vestindiske Administration og Hjemmeregeringen imellem i hine Dage, og derfor ogsaa uden denne Anledning vilde være blevet fremdragne i en tidligere Forbindelse, men kun for at undgaa Gentagelser blevet udskudt til denne sidste Retssag.

Det drejer sig da om den Kendsgerning, at Scholten i sin Egenskab af Vejermester paa St. Thomas paa et eller andet Tidspunkt ændrede Toldsatserne og Vejerpengene. Disse sidste udgjorde i Henhold til Forordn. af $\frac{3}{4}$ 1764 30 Skilling for 1000 Ø for ind- og udgaaende Varer. Disse 30 Sk. indgik med Fradrag af 10 % i den kgl. Kasse. Den Forandring, Scholten indførte, gik ud paa, at Vejerpengene blev sat op til det femdobbelte, altsaa til 150 Sk., men saaledes at de overskydende 124 Sk. (man erindre, af en Rdl. var 96 Sk.) tilfaldt Scholten selv som Sportler, medens de 30 ÷ de 10 % som hidtil indgik i den kgl. Kasse. Tillige *nedsattes Toldsatserne*, der for europæiske Varer var 6 % og for amerikanske $2\frac{1}{2}$ %, til henholdsvis 1 og $1\frac{1}{2}$ %, men da Toldbøgerne maatte føres efter de gældende Toldlove, blev Ladningernes Størrelse *tilsvarende reducerede i Toldbøgerne*, saa den erlagte Told kom til at stemme med det opgivne — altsaa reducerede Kvantum.

Saaledes forholder det sig, skønt det lyder mærkeligt. Men naar Overretsdommen henviser i Præmisserne som anført til „den lange, af de overordnede Autoriteter kendte og upaatalte Praxis“, saa giver det alligevel ikke noget helt korrekt Billede. Det er rigtigt, at den af Scholten indførte Praxis laa langt tilbage, men den blev først kendt for Kollegiet mindst en halv Snes Aar senere, og som vi skal se, ikke helt upaatalt.

Det vil maaske mindes, at Scholten i sin Tid havde gjort sin Udnævnelse til Generalguvernør ad interim 1827 afhængig af, at han fik Lov til at beholde Embedet som Toldintendant mod at lade det bestyre ved en Fuldmægtig. Under sit Ophold i Danmark i Efteraaret 1834 aabner han Forhandlinger med Regeringen om den sikkert i Forvejen ventilerede faste Udnævnelse som Generalguvernør. Han ønsker inden sin Afrejse at faa truffet en fast Aftale under Hensyn til, at hans Forbindelse med Toldintendantembedet i saa Fald vel maa afvikles, og foreslaar eller andrager om til Erstatning for sin Fratræden fra dette Embede at faa 6000 Doll. aarlig som særligt Tillæg til Gagen som Generalguvernør, og saaledes at disse 6000 Doll. = 12.000 Rdl. dansk, = 9375 Rdl. v. C. bliver ham tilsikrede som hans Pension ved hans Fratræden som Generalguvernør til sin Tid. Dette Arrangement vil, siger han, ikke betyde noget Tab for d. kgl. Kasse, snarere et Overskud, foruden at afgive et klækkeligt Levebrød til en ny Toldintendant.

Dette kan Kollegiet ikke forstaa. Det oplyser, at Gennemsnitsindtægten for Toldintendantembedet for Aarene 1827—30 har udgjort 9036 Rdl. v. C. (hvoraf Scholten altsaa har maattet lønne en Fuldmægtig som Stedfortræder samt Kontormedhjælp). Hvorledes kan der saa blive Overskud til den kgl. Kasse endsiges Gage til en ny Toldintendant, naar Scholten selv forlods skal have 9375 Rdl. v. C.? Saa oplyser Scholten, at det er gaaet saaledes til: Hans Forgænger Nannestad havde henholdt sig til et Reskript af ²⁸/₆ 1785, hvorefter egentlig Vejning ikke var nødvendig, men Vejermesteren kunde indføre Varernes Vægt efter de Handlendes Opgivende, som han naturligvis saa skønsmæssigt maatte kontrollere Rigtigheden af. Nannestad havde beregnet sig fem Rdl. for hver saadan Kontrol, der foregik ved, at han gik omkring til Pakhusene, hvor de Handlende privat indvejede Varerne. Dette viste sig at medføre Ulemper og Forsinkelser for de Handlende, hvorfor Scholten i Stedet for havde truffet den Overenskomst med dem at beregne for Vejning ved fremmede Skibes Losning og Indladning 120 Sk. pr. 1000 $\mathcal{R}$ og for danskes 66 Sk. foruden de kgl. Vejerpenge, der i alle Tilfælde betales med 30 Sk. pr. 1000 $\mathcal{R}$. Scholten har medbragt Opgørelse over, hvormeget disse ekstra 10 Sk. har beløbet sig til i de før nævnte fire Aar: c. 23.000 Rdl. v. C. aarligt. Der er altsaa rigeligt baade til 6000 Doll. til ham selv og til en ny Toldintendant og et pænt Overskud til den kgl. Kasse, naar den private Overenskomst, han har sluttet med de Handlende, afløses af en kgl. Anordning, der fastslaar, at alle de 150 Sk. fremtidig skal indgaa i den kgl. Kasse.

General-Toldkammerets Medlemmer tygger paa det. Som Scholten dog kan fremstille Tingene! Han kommer jo ligesom med en Gave og bringer et Offer ved at overlade Frugterne af en privat Overenskomst til Bedste for Administrationen og den kgl. Kasse. Selvfølgelig har han fremmet St. Thomas Handel som ingen anden, og at nedsætte Tolden var naturligvis en Nødvendighed, men saadan at gaa uden om os!

I Indstillingen siger Flertallet da, at det ikke kan tiltræde det med de 6000 Dollars. Og angaaende Arrangementet med Vejeperngene siger det, at selv om det kunde antages, at Vejermesteren uden højere Sanktion kunde træffe en saadan Ordning med de Handlende om Forandring i den stedfundne Betaling af fem Rdl. for hver Vejning, saa er det efter vor Formening dog klart, at denne Betaling, hvis Præstation paa foranførte Maade *ikke hidtil var kommet til Collegiets Kundskab*, burde være bortfaldet, efter at Vejermester Tjenesten var ophævet, ved at Vejermesteren blev beskikket til Toldforvalter med Forpligtelse til at besøge den for Toldvæsenet fornødne Vejning. Men hvordan det end skal forholdes med Toldintendantembedets Indtægter, saa bør i hvert Fald denne særlige Betaling for Vejning som Indtægt for Embedet bortfalde, naar Scholten afgaar som Toldintendant.

Et Mindretal, Thønning, kunde ikke følge Flertallet, men foreslaar, at der i Resolutionen gives Udtryk for Hs. Maj.s allerh. Tilfredshed med den udmærkede Maade, hvorpaa Scholten o. s. v., hvorfor han udnævnes til Generalguvernør og ved sin Fratrædelse som Toldintendant faar de 6000 Dollars som ekstra personligt Tillæg. Thønning har sikkert været Talerør for Fr. VI's bestemte Ønske, der fandt Udtryk i den kgl. Resolution af 30. Dec. 1834, hvori Scholten blev udnævnt til virkelig Generalguvernør „efter til vor fulde Tilfredshed at have bestyret Embedet ad interim“. Da han som Følge deraf skal fratræde Embedet som Toldintendant „saa ville Vi af særdeles Naade og med Hensyn til den gode Tjeneste have ham personligt tillagt seks Tusinde Dollars aarlig, der ogsaa skal gælde som hans Pension — — Dette personlige Tillæg skal tage sin Begyndelse fra 1. Jan. 1836, indtil hvilken Tid hans Stilling og dermed forbundne Indtægter forblive uforandret som hidtil.“

Saaledes ligger altsaa Landet. Scholten er kørt rundt med Kollegierne, der troede, at Vejermesteren vejede, fordi han havde faaet en Vægt, og at han var ophørt at eksistere, siden han ikke mere stod i Statskalenderen, medens han i Virkeligheden blot havde indkarneret sig i Toldintendanten paa en meget fordelagtig Maade.

Men hvordan *turde* Scholten gøre det? Nedskrive Tolden til en Sjettedel og sætte Vejeperngene op til det femdobbelte, hvoraf han selv beholdt de fire Femtedele! Der er kun én Forklaring mulig: han har vidst, at han *havde Fr. VI bag sig*, og ikke blot i al Almindelighed, men *specielt* i denne Sag. Han har forklaret Kongen, at for at kunne virke som Guvernør paa St. Thomas overfor de fremmede Magters Repræsentanter til Fordel for denne Frihavn, der trænges haardt af Konkurrence fra Portorico maa han bruge flere Penge, end den allernaadigst tillagte Gage tillader, og desværre har han ikke Privatformue, men derimod Familie i Danmark at underholde. Kongen grunder: Det er ikke rart overfor Kollegiet nu at skulle foreslaa Gagepaalæg — — De ved nok, ja, jeg skal ikke nævne Navne — Scholten smiler forstaaende. Med Deres Majestæts allernaadigste Tilladelse saa har

jeg en Plan som Udvej, en privat Overenskomst med de Handlende — — men kun hvis Deres Majestæt sanktionerer i givet Fald. Altsaa: saadan og saadan i Stedet for at rende rundt og indkassere fem Rdl. hist og fem Rigsdaler her. Hvor meget kan det blive til, spørger Fr. VI. Det afhænger ganske af, hvor meget jeg kan drive St. Thomas Havn op til, men med de Toldlempelser jeg berørte, saa maaske en halv Snes eller i heldigste Fald en hel Snes Tusind Rigsdaler, men de skal nok blive godt anvendte. Ja, ja, min gode Scholten, jeg skal nok ved Lejlighed, om det behøves, lade et Ord falde.

En fantastisk Forklaring kan man sige. Ja, men det var ogsaa fantastiske Forhold, hvorunder Livet formede sig i Vestindien i Ly af Landsfaderen. Og den stemmer i hvert Fald godt nok med den Afgørelse, der som vi lige har set blev truffet i Sagen, da Scholten selv bragte den frem¹).

Men hvordan fik Offentligheden noget Nys om, hvordan det egentlig havde hængt sammen med disse mystiske saakaldte „additionelle“ Vejerpenge? Den kendte jo intet til Forhandlingerne i Collegiet om Nyordningen, hvor det bl. a. i Anledning af Forslag om Vilkaarene for den nye Toldintendant noget skarpt blev fremhævet, at de additionelle hidtil intetsteds havde figureret i Toldregnskaberne eller Kassebøgerne.

Det, der henledte den vestindiske Offentligheds Opmærksomhed paa Forholdet, var Plakat af 29. Sept. 1836, hvori der staar, at den Afgift, der under Navn af Vejerpenge hidtil er tilflydt Toldintendantembedet, for Fremtiden skal tilfalde den kgl. Kasse i Forbindelse med de ved Forordn. af 9. April 1764 anordnede Vejerpenge, saa at den samlede Afgift erlægges med 1 Rdl. 54 Sk. pr. 1000 R .

Dette satte Prokurator *Fugl* paa Sporet i sit korrekte og instruktive Skrift fra 1840 „Oplysninger om de dansk-vestindiske Øers commercielle Forhold“, der atter gav Stødet til Magens' og navnlig Heilbuths Angreb for dette Punkts Vedkommende. Selvfølgelig kan *Fugl* ikke være inde i — og giver sig heller ikke ud for at være det — hvorledes det egentlig hænger sammen med de „additionelles“ Oprindelse, men nøjes med at konstatere, at det nu kan ses, at de har været tilfaldne Scholten og ikke Statskassen, og at han ikke kender nogen Lov, der har gjort dem tilladelige, men at de rimeligvis stammer fra „gammel Skik og Brug eller anden Selvtægt og hidtil har været skjult indenfor de mange vestindiske Hemmeligheder.“

Efter denne noget langstrakte, men formentlig ikke helt unødvendige Udvikling, vender vi tilbage til vort Udgangspunkt, Bluhmes Overvejelser om Regeringens Stilling til Scholten efter Udfaldet af Højesteretsdommen. Vi afbrød ham i Virkeligheden, ligesom han var ved at slutte sin Skrivelse til Chr. VIII. Her siger han da tilsidst i Anledning af, at Højesteret kun har mortificeret en enkelt Ytring, at hvis Retten har fundet de Sigtelser, som den ikke har mortificeret, ærekrænkende, saa *er* der kastet en Skygge paa ham, der turde gøre det betænkeligt at opretholde ham i hans nuvæ-

rende Stilling, men hvis Retten derimod ikke har fundet dem ærekrænkende, saa kan man forklare, hvorfor Højesteret ikke har mortificeret dem. Det vilde derfor være ønskeligt at lære Højesterets Votering i Sagen at kende, og derom henstiller Bluhme da, at Kongen bevirker en Resolution.

Af en eller anden Grund er dette dog blevet opgivet. Derimod har en Embedsmand i Kollegiet sat sig i Forbindelse med Justitiarius i Højesteret, som det fremgaar af en Skrivelse dateret 3. April 1847. Denne Skrivelse foreligger i Kladde og kun mærket af et Par ulæselige Initialer. Efter Stilen og Indholdet nærer jeg, ved at sammenholde den med *Sponnecks* Votum i Statsraadet to Aar senere i Anledning af Scholtens Forhold under Negeroprøret, ingen Betænkelighed ved trygt at tillægge ham, der paa dette Tidspunkt var Deputeret i Kollegiet, Forfatterskabet. Han meddeler først, at Justitiarius har oplyst, at der kun er ét Punkt i Sagen, nemlig de „Sommerske Prellier“, der kunde tillægges nogen Indflydelse paa Scholtens Fremtid, men at Heilbuth egentlig intet havde bevist her og kun *sluppet**, fordi han under Proceduren havde benægtet at have villet paasige ham andet end en Viden om de store Summer o. s. v., men ingen Meddelagtighed. Det forekommer mig derfor, siger Sponeck, at Scholten hverken er værre eller bedre, end før Sagen blev rejst. At hans Renommé ved denne Sag yderligere har tabt, er upaatvivleligt, men det er egentlig kun en Plet mere paa en i Forvejen vistnok langtfra pletfri Mand, ikke at det er en større Plet end saa mange andre, som den almindelige Stemme i en Række af Aar med større eller mindre Føje har fremhævet . . . Iøvrigt stammer det, Heilbuth har fremdraget, altsammen fra den ældre Tid, og der er mange Undskyldningsgrunde fra hin Tidsalder, hvor man kunde tillade sig adskilligt. Sluttelig fremhæves Vanskeligheden ved at finde en ny Generalguvernør, særligt ved den paatænkte Slaveemancipation for Øje. Derfor bør Scholten gaa ud til Vestindien igen. En heldig Løsning af dette Spørgsmaal vil, maa man indirekte lade ham forstaa, indeholde en Rehabilitation af ham selv¹).

Allerede 17. April forelaa det officielle Plaster i Form af et kgl. Reskript, hvori det blev tilkendegivet Scholten, at Sagens Udfald, hvorom Kongen havde indhentet Oplysning hos Justitiarius**, paa ingen Maade havde svækket ham i den Overbevisning, han stedse havde næret om hans

* Udh. i Skrivelsen.

** Af Højesterets *Voteringsprotokol* for 17. Feb. 1847 ses, at det, at Heilbuths Angreb ikke var fremsat offentligt, men i et Indlæg til hans Defensor blev fremhævet som en meget formildende Omstændighed. Der gøres dog fra anden Side opmærksom paa, at Heilbuth saa langtfra har modsat sig dets Offentliggørelse. En Dommer stemte for, at hele Heilbuths Indlæg skulde mortificeres og Mulkten sættes til 300 Rdl. Tre stemte for, at Mortifikationen skulde udstrækkes til „den ulovlige Oppebørsel af Veje penge“ og de Sommerske Prellier, Mulkt paa 200 Rdl., en for, at Heilbuth helt skulde frindes, dog 20 Rdl. for upassende Skrivemaade, en for det samme, endogsaa med Bortfald af de 20 Rdl., de resterende tre nærmest som Domsresultatet.

tro og nidkære Embedsførelse eller den Tillid, han altid havde haft til ham — — —

Det lød jo overmaade smukt — især for de uindviede.

Og hvad skal saa de mere indviede til Slut sige om denne saa angrebne Mand, mod hvem Dagspressen i snart otte Aar havde aabnet en sand Trommeild, saa han, som en af hans Angribere hoverende siger, „maatte være bange for at aabne ethvert Dagblad udover Regeringsbladene, medens hans Skridt vanskeliggøres ved i enhver Undergiven at ane en Fjende“, og som nu er blevet trevlet op for aabent Tæppe i tre Retssager, og derefter dissekeret i den røde Bygning¹). Skal vi tiltræde den overlegne Verdensmands, Sponnecks Dom? For mit Vedkommende vil jeg ikke. Hvad Sponneck kalder en Plet, vil jeg kalde en Svaghed, et Udslag af dadelværdig Uforsigtighed og naiv Optimisme og Laden-staa-til. Derimod har Sponneck jo saa afgjort Ret i, at man maa se det altsammen i Tidsalderens Lys. Dertil kan vi vel føje: og i de særlige Omstændigheders og specielle Forholds Lys. En Lykkens Yndling, der har set Diamanterne lyne og Pengene rulle i de høje Sale er vel i sit eksotiske Palads mere udsat for at spille va banque med Skæbnen end, skal vi for Eksempel sige, Pastor Petersen i Smørumnedres stokrosebekransede Præstegaard.

XII

Interne Embedsforhold 1840—47.

Den idylliske Tilstand der, som vi har set, havde hersket mellem Scholten og „den vestindiske Regering“ var forbi i 1840, da *Kunzen* kom ud som Regeringsraad. Hidtil havde denne saakaldte Regering, der jo mindst af alt svarede til sit Navn, formeret eller rettere suppleret sig ved Knop-skydning blandt de stedlige Embedsmænd i Henhold til Scholtens Indstilling. Nu var der, øjensynligt under Henblik til Magenssagen, sendt en ny Mand ud hjemmefra, en Mand i sin bedste Alder, fyrretyve Aar gammel, godt Hoved, Guldmedaille for en juridisk Afhandling, været ti Aar ansat i General-Toldkammeret, altsaa meget — fra et vist Synspunkt set, *lovlig* meget — inde i de vestindiske Sager, der jo netop hovedsagelig henlaa under dette Kollegium. Antagelig for mest muligt at neutralisere Kunzens Virkefelt og Virkelyst havde Scholten, der jo var i Danmark paa det Tidspunkt, da Bestemmelsen om Udnævnelsen af Kunzen blev truffet, foreslaaet at hans Virksomhed som Regeringsraad blev forenet med tillige at være Justitiarius i Overretten. Skønt der jo nok kunde gøres alvorlige principielle Indvendinger imod den foreslaaede Ordning¹⁾, gik Hjemmeregeringen, der ikke var ked af at kunne notere en haandgribelig Besparelse, ind derpaa. Naar v. Dockum mener, at Valget af Kunzen i sig selv ikke var heldigt, er det vel nok set gennem Scholtens Brillen, men naar han fortæller, at Chr. VIII engang sagde til ham: „Jeg er bange for, at den gode Kunzen ser for meget i sine Papirer og for lidt ud ad Vinduet“²⁾, maa man vist have Lov til at regne dette Kongeord til en af Hs. Majestæts — maaske ikke altfor mange — virkelig træffende Bemærkninger. I hvert Tilfælde udfoldede Kunzen snart en uhyggelig Iver for at grave og snuse i gamle Papirer og anke over, at det og det ikke stemte med Scholtens Anordninger. Og naar han en enkelt Gang dog stak Hovedet ud ad Vinduet, fik han et Indtryk af, at Livet derude ikke en Gang altid gik efter disse Paragraffer. Det fik nu vel være, det laa udenfor hans Ressort, men Lovmæssigheden af det skrevne, denne Grundpille for Samfundet, *det* skulde være i Orden. Naar Politimesteren i Christiansted drister sig til rent ud at rette en Forespørgsel til „den vestindiske Regering“ om, hvorvidt Anordninger og Plakater, der er udstedte af Generalguvernøren, egentlig har Lovkraft,

inden de har faaet kgl. Approbation, maa man sikkert skimte Kunzens Haand bag denne Forespørgsel. Den giver ham en kærkommen Lejlighed til at udtale, at de af Scholten udstedte Politibestemmelser „stundom ikke holder sig indenfor Grænserne af det administrative, men kommer i Kollision med bestaaende Love“, hvorfor han foreslaar, at de ikke har Gyldighed udover ét Aar, med mindre de faar Approbation forinden. Scholten afviser gnavent dette med, at det maa være tilstrækkeligt ikke at høre modsat hjemmefra, hvilket Cancelliet ogsaa approberer. Men hvad forstaas ved Ordet „Overøvrighed“? Er det Generalguvernøren alene, eller er det den vestindiske Regering, spørger Kunzen ved anden Lejlighed. Svaret bliver heller ikke denne Gang tilfredsstillende for ham, idet Danske Cancelli resolverer: Ordet har stedse i Praksis været anvendt paa Generalguvernøren¹).

Alligevel er det generende og ærgerligt med alle disse Skriverier, som der jo var nok af i anden Forbindelse. Allerede under sit Ophold hjemme i 1843 havde Scholten da ogsaa gjort Forsøg paa helt at komme af med dette ubejlelige Paahæng ved at foreslaa simpelthen at ophæve Institutionen „den vestindiske Regering“²). Han indrømmer, at han selv i sin Tid har foreslaaet Sammenlægningen af Stillingen som Regeringsraad med Embedet som Justitiarius i den vestindiske Overret, men det var maaske alligevel ikke ret betænkt og har maaske ogsaa gjort et daarligt Indtryk paa den offentlige Mening. Den nemmeste Udvej vil derfor være at *ophæve* denne Regering. En nødvendig Forudsætning er ganske vist, at der skænkes den højeste koloniale Autoritet fuld Tillid og tillige, at der indføres en større Koncentration for Bestyrelsen af de koloniale Sager i Moderlandet, hvorved disse kan blive hurtigere afgjorte. Et overmaade forstandigt Forslag hvad den sidste Del af det angaar. Scholten synes i det hele at være den første, der har givet Udtryk for det upraktiske i den daværende hjemlige Behandlingsmaade af de vestindiske Anliggender, hvor saa at sige enhver Sag af blot nogen Betydning maatte flakke om i den røde Bygning som Kastebold og Diskussionsemne mellem General-Toldkammeret, Danske Cancelli og Statsgælddirektionen. Hvis Scholten har troet paa en Studs at kunne foranledige en saadan Reform, har han imidlertid været for sangvinsk. Den skulde først faa Virkelighed ved Begivenhederne i 1848, hvorved de vestindiske Anliggender, efter en kort Tid at have ligget under det nyoprettede Handelsministerium, ved kgl. Kundgørelse af 24. Novbr. under Navn af Koloniernes Centralbestyrelse henlagdes under Finansministeriet, hvor de forblev til Dagenes — d. v. s. de dansk-vestindiske Dages — Ende.

Angaaende selve Forslaget om den vestindiske Regerings lovformelige Ligbegængelse burde Scholten have kunnet sagt sig selv, at det var mer end man under Omstændighederne turde byde de aarvaagne Vogterhunde i „Fædrelandet“ og „Kjøbenhavnsposten“, der straks vilde have givet ganske eftertrykkeligt Hals — det kunde være galt nok i Forvejen.

Scholten maatte altsaa fremdeles trækkes med Kunzen. Til Gengæld

lod han i alle disse Aar, indtil 1848, ingen Sinde „den kgl. vestindiske Regering“ som saadan sammentræde undtagen ved formelle Lejligheder, ialt 5, skriver fem, Gange, nemlig for at meddele sin Afrejse og Tilbagekomst og én Gang, som vi har hørt, for at lade tilkendegive Heilbuth Hs. Majestæts allerhøjeste Misbilligelse. Men han kunde jo ikke formene Kunzen i sin Egenskab af Regeringsraad at sende Skrivelser ind til „Generalguvernementssekretariatet“ med Forespørgsel om dette eller hint. Kun under Scholten's to langvarige Fraværelser i denne otteaarige Periode levede „Regeringen“ lidt op for saa at afslutte sin ikke særlig betydningsfulde Tilværelse ved et sidste Møde d. 27. Novbr. 1848 i Anledning af Regeringskommisær, Formand for Undersøgelseskommissionen P. Hansens Ankomst. Referatet tager to Linier. Der er Masser af blanke Blade tilbage i den kæmpestore Protokol¹).

Til den anden* Regeringsraad, *Fr. Oxholm*, mærkede Scholten ikke meget i Kraft af dennes Stilling som saadan, idet han, som vi ved fra tidligere Omtale af ham, i Almindelighed var beskæftiget paa St. Thomas som Vikar for Søbøtker, enten naar denne var konstitueret som Generalguvernør, eller naar Søbøtker fik Lyst til en Rekreatjonsrejse, hvad nok kunde hænde. Saaledes har han i det Tidsrum, Talen her er om, kun virket som Regeringsraad i det lille Mellemrum fra 2. Decbr. 1844 til d. 9. Sept. 1845. I den øvrige Tid har Kancelliraad C. P. Petersen vikarieret for ham, og Oxholm har i den Anledning maattet nøjes med 2000 Rdl. for sin Part, hvad han ikke er helt fornøjet med. Denne Petersen har Scholten øjensynligt ingen Vanskeligheder haft med**. Derimod opstod der Vanskeligheder med Oxholm, men altsaa ikke i hans Egenskab af Regeringsraad. Oxholm stillede sig nemlig afgjort i Spidsen for den Opposition mod Scholten, der dannede sig indenfor Embedsmændene, efter at Magenssagens Udfald havde kaldt Angrebene frem. Efter hvad vi tidligere har hørt om, hvorledes Scholten paa enhver Maade havde hjulpet Brødrene Oxholm frem, ikke mindst med Køb og Forpagtning af Plantager, har man ondt ved at forklare sig, hvorfor den ene af Brødrene, Frederik altsaa, blev saa hadsk paa Scholten, som han faktisk blev. Det er Dahlerup, der beretter herom, ligesom man, af hvad han fortæller, faar et levende Indtryk af, hvor stærk Oppositionen var blevet, og hvorledes Scholten selv følte sin Stilling stærkt rokket.

Dahlerup var blevet sendt ud i 1841 for at træde ind i en Kommission til at undersøge en anden Søofficers Forhold i Anledning af, at denne som Næstkommanderende paa „Merkurius“ var blevet beskyldt for at have krænket Englands Overhøjhed over Øen Tortola og være medskyldig i en Negerindes Drab²). Han fortæller nu, at der kort før hans Komme —

* I Rang og Lønning den første fra 20. Maj 1840.

** Petersen var „Regeringssekretær“. I al den Tid, han var konstitueret som Regeringsraad, var der konstitueret en anden Sekretær i hans Sted. Hvad bestilte Sekretæren da? Han journaliserede alle Skrivelser, der hjemmefra var adresserede til den vestindiske Regering og videreekspederede dem og førte et Slags dobbelt Bogholderi med de samme Sager, naar de blev besvarede.

han ankom d. 20. Maj — skulde være opstaaet en Tvist mellem Scholten og Oxholm, men hvad det egentlig drejede sig om, blev han ikke klar over. Derimod blev han meget snart klar over, at Forholdet var blevet saa daarligt, som det vel kunde være. Oxholm havde straks inviteret Dahlerup til at bo hos sig i Guvernementshuset paa St. Thomas, og dér spildte Oxholm ingen Tid med at lette sit Hjerte. Man kunde straks mærke, siger Dahlerup, at han var heftig indtaget mod Scholten. Til at begynde med gik det ud over Scholtens Stilling til Slavespørgsmaalet, men snart rykkede han ud med det sværere Skyts, „med Invectioner og Vink om grove „Pekulationer“ og andet i den Magenske Anklages Smag“. Ligeferme Fakta vilde han ikke komme frem med, men ved alle Lejligheder og uden Sky angreb og persiflerede han Scholten¹⁾.

Det kan ikke være en blot og bar Kompetencestrid, der kunde give sig et saadant Udslag, selv om den kan have været den ydre Anledning, men derom foreligger der iøvrigt intet. Forklaringen maa sikkert simpelthen søges i et Ønske hos Oxholm om at styrte Scholten for at bane Vej for sig selv, og her har han i saa Fald sikkert regnet med sine gode Forbindelser hjemme, der skal have formet sig som et gensidigt Rosekompagni, hvorom v. Dockum ganske morsomt ved at berette i sit efterladte Arkiv²⁾.

Fra St. Thomas tog Dahlerup over til St. Croix, hvor han traf Scholten ved et Middagsselskab paa den statelige Plantage Carlton i Nærheden af Frederiksted. At det er gaaet livligt og festligt til, kan vi slutte fra, hvad man andetstedsfra hører om, hvor storladent Livet formede sig hos de store Plantageejere i hine Dage. En Ting ved man i hvert Tilfælde med Sikkerhed: der har ikke været Mangel paa Opvartning til at servere de mange Retter og dito Vine, for Ejeren af Carlton har med Lethed kunnet mobilisere et Dusin Husslaver af begge Køn, og dertil kom, at det var Skik, at hver „bedre“ Gæst medtog sin egen sorte Tjener til sin og sin Families specielle Opvartning. At der derved opstod nogen embarrass de richesse med tilhørende Kappestrid, der ikke er gaaet helt lydlost af, hørte kun med til Programmet og bidrog til Underholdningen, der yderligere oplivedes ved, at smaa Negerbørn løb ud og ind, og, naar de var kønne nok, med Stolthed og ikke uden Moderlighed blev præsenteret for Selskabet af Værtinden som Resultat af Husslavernes Hjemmeflid. Saadan noget lignende er det vel gaaet til, og da der, som Scholten meddeler i sin Indberetning³⁾, netop efter lang Tids Tørke var faldet en god Regn, Livskilden for Sukkerørret, har man Lov til at forestille sig, at Humøret var højt, og at Thibettræets Blomster, der netop kommer frem i Maj efter en Regn, har sendt deres Vellugt ind gennem de aabne Vinduer og Altandøre — — — kort sagt: Idyl. Dog ikke helt igennem. Der var én, der ved Bordet sad og grundede paa, om det forholdt sig, som Rygtet vilde vide, at Dahlerup i Virkeligheden var kommet ud for at nedsætte en Undersøgelseskommission om denne enes Forhold, paa lignende Maade som i sin Tid med Generalguvernør Bentzon. Efter Bordet trak Scholten da Dahlerup til Side og

spurgte ham rent ud om det, og først da Dahlerup bestemt benægtede det, blev Scholten synligt beroliget.

At Scholten ogsaa paa St. Croix havde faaet mange Modstandere, skulde Dahlerup snart erfare. Allerede da han næste Dag kom til Christiansted, fik han, fortæller han, adskillige Besøg af Folk, der først følte sig for, men snart afslørede sig. Noget bestemt kunde ingen pege paa, men det Visen gik ud paa var, at der efter Fremkomsten af Magens' Klageskrift, herskede Misfornøjelse med Tingenes Gang, og at det var paa Tide, at Kongen sendte en Mand ud, der kunde opklare alt.

Naar man vil forklare sig, hvordan det gik til, at Dahlerup der, som det fremgaar af bestemte Udtalelser i v. Dockums efterladte Arkiv, inden Udreisen afgjort var forudindtaget mod Scholten, under sit Besøg gik over til at blive hans deciderede — men ikke blinde — Forsvarer, maa man vel søge Forklaringen i, at hans retsindige og noble Karakter har reageret overfor det utiltalende hos disse Angribere. Samtidigt har han her paa Aastedet selv set, hvad Scholten havde udrettet overfor den farvede Befolkning, og endelig har den ejendommelige Charme, som udstraaede fra Scholtens Person, vel ogsaa spillet ind. Altsaa tager han sit Parti og modtager Scholtens Indbydelse til at være hans Gæst paa „Bülowsminde“. Ved en Afskedsfest, som Scholten gav for Dahlerup og andre Søofficerer, og hvor flere af Koloniens Embedsmænd og Plantere var til Stede, holdt han en Tale for Scholten, hvori han fremhævede hans Fortjenester og ønskede ham Kraft og Lykke til at bekæmpe den Modstand og Misundelse, han mødte, saa han kunde fuldføre det store Værk, han havde begyndt. Denne Tale glædede Scholten meget. Han fór efter Bordet hen til Dahlerup og sagde paa sin naive impulsive Maade: „De har styrket min Stilling mer, end De kan ane.“ Der var vel nok dem, der vilde have foretrukket ikke at tænke højt.

Kort inden Dahlerup rejste tilbage, viste Scholten ham nogle Breve, som Oxholm havde skrevet til ham, nogle ganske besynderlige Breve, siger Dahlerup, „skrevne i et halvt officielt, halvt privat Sprog. De drejede sig snart om Tjenestesager, snart om Bynyt, obskure Anekdoter og fløve Vittigheder, alt sammenblandet paa den konfuseste Maade, men isprængt Grovheder og plumpe Hentydninger til den Magenske Sag. Formen svarede til Indholdet, lige til Bogstaveringen, der maatte vække den største Forbavselse overfor en, der dog prætenderede at være dannet.“ Dertil blev en saa aabenlys Genstridighed mod Scholtens Befalinger lagt for Dagen, at han ikke kunde lade det passere. Paa den anden Side bandt, sagde Scholten til Dahlerup, Venskabsforholdet til Broderen Valdemar, der var i Danmark, Hænderne paa ham. Han foreslog derfor Dahlerup at prøve paa at faa et Forlig bragt i Stand, naar han kom over til St. Thomas. Dog maatte han paa ingen Maade selv bringe Sagen paa Bane, undtagen hvis en Udtalelse af Oxholm kunde give en Anledning dertil. Saa kunde han foreslaa Oxholm at gøre det første Skridt til Forlig ved simpelthen at komme over til St. Croix og række Scholten Haanden, som om intet var sket, ingen Afbigt,

ingen Undskyldning, saa var Sagen ude af Verden. Det maatte jo siges at være lempelige Vilkaar, der, naar man blot sammenlignelsesvis sætter sig et Par Aar tilbage i Tiden, viser, hvor svækket Scholten nu følte sin Stilling. Forsøget mislykkedes imidlertid, idet Dahlerup hurtigt under sit Besøg hos Oxholm, blev klar over, at denne regnede med Scholtens nærførestaaende Afgang. Dahlerup raadede saa Scholten til uden nærmere Forklaring at lade Kongen faa Brevene, der en Gang for alle vilde uskadeliggøre Oxholm, ved at vise hans totale Udygtighed for højere Embedsstillinger, og da D. selv rejste hjem i Juli, fik han Brevene med for at aflevere dem under den Audiens, han dog skulde søge for at aflægge Beretning om sin Mission i Vestindien. Efter at dette var sket, overrakte han saa Chr. VIII Brevene, og da han blev spurgt om Indholdet, forklarede Dahlerup det med et Par Ord, hvorefter, fortæller han, Kongen med en fortrædelig Mine lagde Pakken fra sig.

Hvorledes Chr. VIII reagerede overfor Oxholm efter at have sat sig ind i dennes ejendommelige Korrespondance fremgaar for saa vidt af hans Privatbrev til Scholten dat. 5. Oktober 1841, hvori han siger, at den mishager ham og ogsaa fortjener hans Misbilligelse for den deri brugte Tone, hvad han har ladet ham tilkendegive gennem Broderen Valdemar: „Jeg vil haabe, det har forsonende Følger fra hans Side, hvilke De ville møde.“ I samme Brev har han i Forvejen meddelt, at han har ansat Broderen som Kommitteret i General-Toldkammeret, hvor han har faaet de vestindiske Sager til Behandling, og pointerer, at hans venskabelige Forhold til Scholten vil sikre denne imod at faa sine Foranstaltninger (o: angaaende de farvede) bedømt fra en vrang og partisk Side.

Denne Bilæggelse var jo ganske efter Chr. VIII' almindelige Recept: et beroligende Pulver, ingen drastiske Midler, og han er glad over i et Brev et Par Maaneder senere (27. Decbr.) at kunne meddele, at Valdemar Oxholm mente at have god Grund til at tro, at hans Broder havde gjort Skridt til at etablere et bedre Forhold. Fr. Oxholm har altsaa trukket Følehornene til sig i Erkendelse af, at Slaget var tabt for denne Gang. Udadtil er et korrekt Forhold sikkert blevet genoptaget, hvad der forsaavidt fik et synligt Udtryk ved, at Scholten, da han rejste hjem næste Aar, konstituerede Oxholm som Generalguvernør under sin Fraværelse, skønt han havde Tilladelse til at konstituere, hvem han vilde¹). Men noget kordialt Forhold kunde givetvis ikke genoprettes.

Til Broderen Valdemar bevarede Scholten derimod til det sidste, efter hvad baade Dahlerup og v. Dockum mener at vide, de allervenskabeligste Følelser, og det har sikkert været ham en Beroligelse i ham at have en Støtte hos Hjemmemyndighederne. Som bekendt var Valdemar Tully Oxholm, den senere Overhofmarskal, en Mand, der med stor Dygtighed udførte forskellige vanskelige diplomatiske Hverv.

Alt i alt er Perioden 1840—47 da for de interne Embedsforhold kendetegnet af en Mangel paa harmonisk Samarbejde og en Følelse af Usikkerhed, der ikke kunde virke gavnligt.

XIII

De farvede.

De „farvede“! Sprogbrugen er meget vaklende, idet dette Udtryk ofte bruges synonymt med de „kulørte“ til Forskel fra Negrene, men undertiden om alle, der hører til „Farven“, hvad enten denne er sort eller brun. I dette Skrift benyttes Benævnelsen de „farvede“ om alle *ikke-hvide*, men „kulørte“, kun om *Blandingerne* i deres forskellige Nuancer.

Rent talmæssigt var de farvede langt i Overvægt. Af Øernes samlede Indbyggertal paa 43,178 i 1835, der er det sidste Aar, hvor de hvide eller „blanke“ blev opgivne særskilt, var der saaledes 39,455 farvede imod 3723 blanke. Hvorledes Forholdet i Tal var mellem Negrene og de kulørte, lader sig ikke bestemt konstatere, da Folketællingernes Benævnelse „frikulørte“ jfr. ovenfor kun er = ikke-hvide, der tillige er Ikke-Slaver. Naar vi nu lægger det ovenfor anførte Aar til Grund, finder vi Slavernes Antal opgivet til ca. 27,000. Disse var aldeles overvejende rene Negre. Af Resten, der altsaa udgør ca. 13,000 frifarvede, kommer man vistnok Sandheden ret nær ved at anslaa mindst Halvdelen til at tilhøre de kulørte, altsaa Blandingsracen.

Set med tørre Tal var det kun et lille Problem, Scholten blev stillet overfor i sit saa lille Rige med det store Embedsmandsmaskineri. Og dog var det et stort Problem i Betragtning af de faktiske Forhold. Han var enig med sin Samtid i, at Kolonien ikke kunde bestaa uden farvet Arbejdskraft. Han var klar over, at de frifarvede under ingen Omstændigheder vilde arbejde sammen med Slaverne i Sukkermarkerne, og at denne stadig voksende Klasse i sig selv var ved at danne et vanskeligt socialt Problem. Han var ikke blind for den forbitrede Modstand, han vilde møde, hvis han prøvede paa at rokke ved Slaveejernes ubetingede Ejendomsret, ej heller for den Mur af Fordom, der skilte de hvide fra de farvede. Men hverken det ene eller det andet holdt ham tilbage fra at søge at virkeliggøre sin Kongstanke: den farvede Races Højnelse og endelige Frigørelse, ikke blot fra ydre Slavelænker, men ogsaa fra social Pariastilling. Sikkert havde han det forjættede Land for Øje og slap det aldrig fra første Færd som Generalguvernør af Sigte, men samtidig var han klar over, at det vilde blive en lang Ørkenvandring forinden, en nødvendig lang. Men at han havde Ideen og holdt fast ved den, det er det, der gør ham fortjent til en enestaaende

Plads i det tidligere Dansk-Vestindiens nu afsluttede Saga, og det er det helt ægte i hans Virke, der bliver tilbage, naar Slakkerne er udskilt i Smeltediglen. —

Lad os saa se lidt nærmere paa, hvorledes det havde sig med dem, der dannede Genstanden for hans Bestræbelser, idet vi foreløbig holder os til den ublandede Befolkning, den rene Negerrace. For en Race for sig selv er det, med udpræget forskellige Anlæg i Forhold til den hvide. Hvis man spørger, om den er bedre eller ringere end den hvide, maa Svaret afhænge af, hvilken Maalestok man anlægger for godt eller ringe. Efter en rent moralsk Maalestok staar den sikkert i Gennemsnit betydeligt over den hvide — hvad der jo ganske vist heller ikke siger stort. Altsaa: som Gennemsnit, for at den hvide Race gør langt større Udslag til begge Sider, baade i Retning af djævelsk Ondskab og i Retning af at realisere de højeste religiøse og humane Idealer, turde være ganske givet. Alt ialt har vi ikke Grund til overlegent at se ned paa disse Afrikas Børn, hos hvem godt og ondt er sælsomt ureflekteret sammenvokset, hvad der nok kan give en Europæers mere udviklede logiske Sans Anledning til Fejlslutninger til den ene eller den modsatte Side. Naar Miss Eulalia, der er kulsort, men har pragtfulde hvide Tænder, og som har tre kulørte Børn med forskellige Fædre, med taareblændede Øjne sidder og lyver for Præsten og véd, at hun lyver, forhindrer det hende ikke i at trippe sjæleglad hjem i Bevidstheden om at have gjort en virkelig god Gerning. For den unge Præst havde virkelig set saa modfalden ud i Søndags. Han vilde sikkert blive glad over at faa at vide, at hans Ord havde gjort et saa dybt Indtryk paa hende, ja paa dem allesammen. — — Ja, i hvilken Vægtskaal skal vi lægge det paa den evige Retfærdigheds Vægt?

Medens Følelsen ubetinget er det dominerende hos Negrene, er der ingen Tvivl om, at de i Intelligens, særlig opfattet i sin højeste Form, den skabende, staar tilbage for den hvide Mand, ligesom Vægten af deres Hjerne gennemsnitlig skal være 200 gr. mindre*. Det staar ikke i Modstrid hermed, at de har en forbavsende receptiv Hukommelse og med stor Lethed tilegner sig de én Gang gjorde Opfindelser. De har sikkert en højere Procent Talenter end de hvide, men afgjort en ganske minimal Procent Genier. Dermed være altsaa ikke sagt, at der ikke blandt Negrene er opstaaet fremragende Mænd paa forskellige Felter, hvis Indsats dels er, dels grænser til det geniale**.

* Den, der maatte have Interesse for en virkelig sagkyndig og indgaaende antropologisk Fremstilling af Negerracen, vil med stort Udbytte kunne læse: *The Negro in the New World*, London 1910, 484 Sider med 390 Illustrationer, forfattet af Sir Henry Johnston, assisteret af en Stab Medarbejdere.

G. Bachmann: *Moderna Rasproblem*, Stockholm 1935, indeholder ogsaa en Del af Interesse i denne Forbindelse.

** Saaledes den berømte Negergeneral og Folkefører Toussaint L'Ouverture fra Haiti, der kæmpede med Held mod Englænderne og Spanierne under Napoleonskrigene, og hvis Ædelmod mod Franskmandene blev saa skændigt belønnet. Fra vore

Hvad det fysiske angaar, er Negrene langt tidligere udviklede end i hvert Tilfælde Nordboerne, men har til Gengæld en tilsvarende kortere Levetid. Alle Forfattere er enige om at fremhæve deres smukke Legemsbygning og ranke Holdning.

For nu at danne os en Idé om Scholtens Indsats over for de farvede maa vi søge at blive klar over, hvorledes deres Stilling samfundsmæssigt var, da han kom til. Men for at kunne gøre dette maa vi nødvendigvis kaste et Tilbageblik paa den Udvikling, der havde fundet Sted siden Neger-slaveriets Begyndelse, d. v. s. fra den fuldkomne Retsløshed til en begyndende lovmæssig Beskyttelse.

Som bekendt overtog den danske Krone Kolonien i 1755, efter at den hidtil havde henligget under det vestindiske og guineiske Compagni (St. Thomas fra 1671, St. Jan fra 1684 og St. Croix fra 1733), i hvis Lod det var faldet at begynde med at befolke Øerne, idet de tidligere Kolonister, i Lighed med hvad der var sket overalt i Vestindien, simpelthen havde dræbt eller fordrevet saa godt som alle Øernes oprindelige Beboere Karaiberne¹) af den røde eller indianske Race. Altsaa tog Kompagniet fat paa at indføre Neger-slaver fra Guinea i Afrika, hvor de danske Stationer med de i denne Sammenhæng mindre velvalgte Navne Christiansborg og Fredensborg fremskaffede Menneskematerialet ved at købe Fanger, som de omboende Neger-fyrster røvede paa deres Krigstogt med dette Formaal for Øje. Naar man til den Demoralisation og Uro, dette fremkaldte i Afrika, lægger Transporten med Sejlskibe gennem det stille Bælte omkring Ækvator, hvorved ofte kun Halvdelen af Slaverne naaede levende frem til Bestemmelsesstedet, maa man indrømme, at Beundringen for og Kærligheden til den hvide Mand hos de sorte paa Forhaand blev udsat for en haard Belastningsprøve*.

Kompagniets Tid er den i Virkeligheden fuldstændige Retsløsheds Periode for Slaverne, og det betød sikkert ikke meget, at det førte Religion og Moral i Munden, idet det indskærpede, at ingen, selv til „de gemene Charger

Dage *Booker Washington* i U. S. A., hvor adskillige Negre har gjort sig bekendt indenfor Litteraturen og Musikken (NB. ikke den saakaldte Negermusik). Værd at nævne er i Sandhed ogsaa *Blyden*, ligesom de to andre af ublandet Negerblod, født paa St. Thomas omkring 1820. Hans Bog, *Christianity Islam and the Negro Race* (London 1877 og 1888), indeholder mange originale og skarpsindige Betragtninger over hele Neger-spørgsmaalet, ikke mindst i Forholdet til de hvide²).

* Om dette Forhold, som intet blot nogenlunde honnet Menneske kan tænke paa, uden med dyb Beskæmmelse, saavel paa sin Races som paa sit Lands Vegne, nærmere hos den ovenfor nævnte Johnston og navnlig hos *V. Westergaard: The Danish West-Indies under Company Rule 1671—1754*, New York 1917 p. 139 ff., et smukt og sikkert meget grundigt Arbejde. W. er Amerikaner, men af dansk Afstamning, hvorfor han har været i Stand til at studere i Rigsarkivet i Kjøbenhavn. Det er kun lidt trist, at han i Fortalen kan beklage „the neglect which the Danish people have shown for the history of the West-Indies that no Danish scholar has written the history of the islands“. Det Forsøg, *Kay Larsen* i sit Værk *Dansk-Vestindien 1671—1917*, Kjøbenhavn 1928, 385 S., har gjort paa at rette denne Forsømmelse, kan jo ikke siges at være faldet meget „scholarly“ ud. For en Paavisning af denne negative Doms formentlige Berettigelse, henvises til *Note S. 11³, 38², 75², 116¹, 183¹, 219⁴*.

maatte udsendes, der var berygtet for Liderlighed oc Sckarnvornhed“, ligesom Præsterne i København og ved St. Olai i Helsingør fik 6 Rdl. hvert Nytaar for at bede for Kompagniets Skibes „løckelig Fart og Negotiens Fremgang“⁽¹⁾). De Anordninger, der blev truffene i denne Periode, gaar da udelukkende ud paa at beskytte det borgerlige Samfund mod Slaverne, saaledes navnlig Guvernør Gardelins Plakat af $\frac{5}{9}$, 1733, der skulde bekendtgøres tre Gange aarlig ved Trommeslag. Ifølge denne skulde en Hovedmand for bortløbne Slaver knibes tre Gange med gloende Jern og derefter hænges, medens de medskyldige slap med at miste et Ben. En Neger, der møder en blank paa Vejen, skal gaa til Side og staa stille, medens den blanke passerer, under Straf af en „Lussing“. Den Neger, som løfter sin Haand mod en blank eller giver ham knubbede Ord, skal miste det ene Ben o. s. v. Hvis Kompagniet har ventet, at disse drakoniske Bestemmelser skulde svare til deres Hensigt og forhindre Oprør, er det blevet skuffet, idet der kun to Maaneder efter Bekendtgørelsen udbrød det store Negeroprør paa St. Jan, som det tog et halvt Aar at dæmpe, og hvor de sorte kæmpede med den krigerske Aminastammes frygtede Mod⁽²⁾). Det er muligt, at en Bestemmelse i Gardelins Plakat, der forbød Negrene al Dans eller Fest under streng Straf, mere end noget andet har vakt deres Raseri, som fra deres Hjemstavn var vant til krigerske Danse og Fester.

Kronens Overtagelse af Kolonien 1755 kunde kun betyde en Forbedring, idet Ansvaret for de styrende fra et Aktieselskabs Generalforsamling til den enevældige Konge og hans Kollegier, altsaa rykkede op i et højere Plan, hvor det ikke alene drejede sig om Dividende. Og Fr. V var, som vi ved, med alle sine Fejl dog en saare human og vistnok gudfrygtig Herre, der vel har været sig sit Ansvar bevidst ogsaa over for de ringeste og mest fornødrede af sine Undersaatter. I hvert Fald har der været nogen inden for Kollegierne, der har ment, at nu var Tiden inde til at fastslaa visse Menneskerettigheder for Slaverne og tilsvarende Pligter fra Ejernes Side. Dette finder Udtryk i *Reglementet af 3. Feb. 1755* om, hvorledes „Kongen vil, at der med Slaver i Vore Eylande i America skal forholdes.“ Af Reglementets 45 Paragraffer handler de første ni nærmest om Slavernes Rettigheder: Guds Ord skal prædikeres for dem og dennem Undervisning gives om den kristne Religion, og deres Børn skal døbes ligesom de Kristnes Børn, Helligdagene skal holdes fri, og Ejerne trues „med streng og exemplarisk Straf“, hvis de lægger „selv den allermindste Hindring“ i Vejen for Slavernes Udøvelse af den kristne Religion. Ejeren maa ikke tvinge sine Slaver til Ægteskab, der er dem „unangenemt“, og hvis en Ejer indlader sig i nogen Løstgighed med en Slavinde og faar Børn med hende, skal han erlægge en Bøde paa 2000 R Sukker, og vedkommende Slavinde og Børnene skal fratages ham. Som passende Afslutning siger § 9, at kristne Slaver skal stedes til Jorden efter kristen Skik. I en senere Paragraf (§ 39) bestemmes, at Slaver, der er gift, ikke ved Salg maa skilles fra hinanden, lige saa lidt som umyndige Børn maa fratages Forældrene. Ejernes Pligter

indskærpes i §§ 17—22. De skal give Slaver saa og saa meget at spise og to Klædninger aarligt. De skal behandle dem efter Menneskelighed og Billighed, og de, der behandler dem grusomt og ubarmhjertigt, skal straffes eftertrykkeligt.

Selvfølgelig maa Reglementet ogsaa sige noget om den anden Side af Sagen: Slavernes Pligter og Ejernes Rettigheder. Derfor siger §§ 10—16, hvad Slaver *ikke* maa. De maa ikke gaa med Gevær eller en stor Stok, ikke forsamle sig paa afsides Steder, ikke sælge Sukkerrør eller andet uden Ejerens Samtykke. Straffene for deres Misgerninger fastslaaes i §§ 28—32. De er langt fra saa drakoniske som i Gardelins Plakat, men dog strenge nok, og den hvide Mands eller Kvindes Ukrænkelighed fastslaaes næsten lige saa stærkt: Den, der slaar sin Husbond eller dennes Hustru eller dennes Børn, straffes paa Livet.

Med de Indskrænkninger, der følger af de nævnte Rettigheder for Slaverne og Pligter for Ejerne, fastslaaes iøvrigt den ubetingede Ejendomsret. Slaver skal, siger § 38 udtrykkeligt, anses som en Part og Del af Ejendom, som Ejerne kan disponere over ligesom over deres øvrige Midler og Ejendomme, medens Slaver personlig intet kan eje, saaledes at det endog udtrykkeligt (§ 23) fastslaaes, at hvad som helst en Slave ved egen Flid eller ved andres Gavnildhed maatte erhverve uden Husbondens Tilladelse, skal betragtes som erhvervet for Husbonden, „saasom alle Slaver anses som aldeles udygtige og umyndige over noget at kunne kontrahere“.

Det maa nu bemærkes, at det var overladt til Generalguvernøren at tilbageholde saa meget af dette Reglement, som efter hans Mening ikke egnede sig til offentlig Kundskab. Følgen var, at det eneste, der blev offentliggjort var, hvad *Negrene* ikke maatte gøre og tilmed i en betydelig skærpet Form, ligesom Gardelins førnævnte berygtede Plakat om Straffene for Slaverne ikke blev ophævet, idet der i Plakater en Snes Aar senere udtrykkelig blev henvist til denne¹). Det er iøvrigt klart, at adskillige af Reglementets Bestemmelser gik ud fra ganske fejle Forudsætninger. Saaledes maatte det angaaende Slavernes „Ægteskaber“ endnu i lange Tider forblive et dødt Bogstav. Det eneste, der egentlig fik nogen praktisk Betydning, var Bestemmelsen om, at det ikke mere var tilladt Ejerne selv at lade Slaver lemlæste eller „omkomme“ dem. Overtrædelse af dette Paabud kunde „efter Omstændighederne“ medføre Straf for Ejerne. Her ses med andre Ord det første Forsøg paa at inddrage Slavernes Straffe i de ekstreme Tilfælde under den borgerlige Øvrighed. Det bestemmes fremdeles, at naar en Slave efter sin Herres Angivelse bør straffes paa Livet, skal det offentlige erstatte Ejeren Slavens Værdi, i hvilken Anledning der paalægges en Kopskat paa alle Slaver til at danne et Fond, hvoraf disse Erstatninger erlægges (§ 34). At denne sidste Bestemmelse kunde give og ogsaa faktisk gav Anledning til Misbrug, skal vi snart se.

Altsaa: det eneste, der i Realiteten kom ud af dette saa velmente Reglement, var, at det blev ikke blot slaaet fast, men ogsaa praktiseret, at i visse

Tilfælde havde den borgerlige Øvrighed dog et Ord at sige, om end kun som Udøvere af en Straf, som Slaveeieren dikterede. At dette Reglement efter ganske at være sunket i Glemsel, tre kvart Aarhundrede senere blev fremdraget og med sine første halve Snes Paragraffer blev et godt Vaaben i den Mands Haand, der havde sat sig for at gøre Alvor af at værne om de farvede, deri ligger dets relative Betydning.

Men iøvrigt ligger det i Sagens Natur, at naar man vil prøve paa at danne sig et Begreb om et Samfunds virkelige Tilstand inden for en given Periode, maa man ikke bygge alt for meget paa Love og Anordninger for der ud fra at konstruere Livet, som det blev levet*. Love og Anordninger kan vel opfattes som Barometer for Tidsaanden, eller som Udtryk for en bestemt Personligheds Ønske — men heller ikke som mere, af langt større Betydning er selvfølgelig den ledende Personlighed, der sætter sit Præg paa Livet — med eller uden Støtte af Anordninger.

Naar vi da vil danne os en Idé om, hvordan de farvedes Tilstand *egentlig* var i Slaveriets Tid, inden Scholten traadte til, vil det ikke være af Vejen først at drage en simpel Fornufts slutning. Fordi det praktisk talt var tilladt at udsætte Slaver for den mest umenneskelige Behandling, er der da nogen Grund til paa Forhaand at antage, at Ejerne gennemgaaende benyttede sig deraf, lige saa lidt som Heste- og Kvægejere i Danmark inden Dyrebeskyttelsesloven formentlig gik ud paa at forringe deres Besætninger ved daarlig Behandling? Dog halter Sammenligningen noget. Heste og Køer er betydelig lettere at have med at gøre end de indfødte Slaver, hvem kun Frygten for Straf kunde drive til Arbejdet. Ejerne og navnlig Forvalterne — „Mesterknægtene“ som de hed — var sikkert af ringere Menneskemateriale, for en Del Eventyrere og Krapyl fra forskellige Lande, end den jævne, danske Bonde. Og endelig maa man ikke se bort fra, at Klimaet derude kunde faa en meget uheldig Indflydelse paa Europæere i Form af mer eller mindre udviklet „Tropeskuffer“. Alligevel: et vist Hensyn til det forstandige, rent forretningsmæssigt set, i Forholdet til Slaverne, der jo dog var dyre at købe, kan man jo sikkert regne med. Og at der ogsaa fandtes gode og virkelig humane Ejere enkeltvis, er sikkert nok.

Og lad os saa se paa *Samtidens Skildring*, idet vi indkalder fire Vidner i kronologisk Orden. Men her gælder det jo ikke blot, at det sete afhænger af Øjet, der ser, men ogsaa om, hvorvidt der ikke bruges paaholden Pen til at gengive det sete. Her staar det første Vidne sig upaaklageligt. Det er

* Som hvis man, for at sætte Sagen paa Spidsen, ud fra den Omstændighed, at Chr. V's Danske Lov, der indtil det sidste gjaldt i Vestindien, tillod en Mand at straffe sin Kone med „en liden Vaand“, drog den Slutning, at Embedsmændene gennemgaaende afsluttede en ægteskabelig Strid dermed.

En vestindisk Forfatter, West, har ogsaa Blik herfor, idet han siger, at lige saa godt som at slutte fra vestindiske Forordninger, kunde man bevise, at Damerne i København ikke gik med Fjerprydelser (Bidrag til Beskrivelse af St. Croix, Kjøbn. 1793, p. 117). W sigter sagtens til Forordn. af ²⁰/₁ 1783 mod Overdaadighed, hvori bl. a. nævnes Forbud mod at gaa med „Plumacher“.

Plantageejer, Bogholder *R. Haagensen* ved sit Skrift fra 1758*), altsaa kun tre Aar efter Øernes Overtagelse direkte under den danske Krone. At Haagensen har været saa forsigtig at lade Bogen udkomme anonymt og først adskilligt senere vedstod Forfatterskabet, formindsker jo ingenlunde den Værdi, man kan tillægge den. Haagensen kendte Forholdene godt, da han havde nitten Aars Erfaring i Vestindien, hvor han ejede tre Plantager. Han gør et forstandigt, noget tørt Indtryk**, maa have været ret anset, siden han endte som Etatsraad.

Det er nu værd at bemærke til at begynde med, at han ikke er blind for de hvides Fejl. Naar der dør saa mange af dem, siger han, er det, fordi der udsendes „saa mange ordinære eller gemene Folk, der baade for deres Liderligheds og andre onde Kvaliteters Skyld maa bortsendes, som oftest til Vestindien for enten dør at dø eller om muligt forbedre deres Levned, hvilket Vestindien er ingen Plads til“. De er, siger han videre, gerne allerede fordrukne og fremturer paa samme Maade, „hvilke umuligen kunne begaa sig, siden de er saa varme baade inden og uden, at de maa smelte, visne og forgaa — — og at saadanne reyser af, er et vist Facit, som følger af slig en Regning“¹⁾, og Bogholderen stikker tilfreds Pennefejen bag Øret. Han véd, hvordan man skal leve fornuftigt derude: holde Maven i Orden, aldrig gaa ud i Regn, aldrig drikke Spiritus, saa længe Solen staar paa Him-melen. Saa tager han Pennen igen. Denne Gang om de sorte: Man staar sig ikke ved at tyrannisere dem med bestandig Hug og Pisk, som nogle bruger, for saa bliver de desperate og gør en Ulykke paa sig selv, for en Slaves „Principium“ er, at naar han er død, har hans Trældom og Onde Ende. Naar de er syge, maa man se at konservere dem, selv om man ikke regner med Slavens Værdi, for de er dog Mennesker. Dette sidste kniber det dog lidt for Haagensen at staa ved, naar han nu skal til at sige sin Mening om de sorte, en Mening som han er viss paa, at enhver Borger derude vil sande er rigtig. Han siger nemlig: Jeg tror virkelig, at deres sorte Hud vidner om deres Ondskab, saaledes at de er destinerede til Trældom, saaledes at de ingen Frihed bør have, og at i det Land, hvor disse sorte har deres Frihed, kan ingen Kristen begaa sig. Den Føde, Slaverne skal have, maa de, fortæller han videre, selv skaffe sig gennem Køkken-haver, som enhver Slave faar tildelt, og hvor de Aaret rundt kan dyrke Jams og Cassava. Men, spørger Haagensen saa videre: hvornaar skal Arbejdet med at passe Haven ske? Om Søndagen „fordi de ey véd at dyrke Gud og helligholde Sabbaten, bliver de om Søndagen flittig holdt til at dyrke deres Haver“. Imidlertid er der nogle, der er i Besiddelse af en saa „beregrende Ondskab“, at de lader fem være lige, fordi deres Herrer dog nok giver dem noget, for at de ikke ligefrem skal dø af Sult. Regne-

* Beskrivelse af Eylandet St. Croix i America i West-Indien. Trykt hos L. H. Lilies Enke boende i Store-Fiolstræde, i den forgyldte Oxe.

** At han kalder „Skielt-Padden“ en „særdeles forunderlig Fisk baade i Udseende og i det Indre“, bør ikke formindske vor Tiltro til hans Menneskeskiltring.

stykket er for saa vidt rigtigt nok, siger Haagensen, men i Tillæg faar de saa seks Gange saa mange Hug som de andre“.

Om Slavernes Boliger oplyses, at de ikke er andet end Jordhytter, og at deres Familieliv i Almindelighed bestaar i, at de „rent ud at sige løber sammen og holder sig til hverandre, som de vil, og det kan jo ogsaa være en Slavindes Herre ligegyldigt hvem eller hvormange hun holder til, da de Børn, hun faar, jo hører hendes Herre til“.

Det kan efter det ovenstaaende ikke undre, at Haagensen ser ganske roligt og nøgternt paa, hvordan det gik til ved den almindelige Auktion over Slaver, naar Slaveskibet ankom fra Afrika. „Læseren maa ey holde det forunderligt“, siger han, „men det er jo akkurat som ved Auktioner i Danmark over Varer og Løsøre“. Om Prisen oplyser han, at en god Slave kan gaa op i 300 Rdl. og en Moder med 3 à 4 smaa Børn til 6—800 Rdl. Pattebørn sælges sammen med Moderen, men er de blot 3—4 Aar gamle, sælges de særskilt. „Dog kan det hænde, at de faar Lov til at følges med Moderen, fordi nogle Købere bevæges af hendes Graad.“ Naar de er solgt, mærkes de med et brændende Jern, „og det lader artigt nok saaledes paa den sorte Hud at se Bogstaver som næsten hvide“. Haagensen beklager, at „St. Croix endnu ikke kan rose sig af, at noget Slaveskib fra Guinea direkte er ankommet dertil, men lander først paa St. Thomas, og fortsætter saa: „Det er artigt nok at se paa et saadant Menneske, naar det staar paa Auktionen til Sælgingen, thi for det første staar han eller hun ganske nøgen, saa man let kan se, om de har nogen Fejl. De ses i Munden, om de har deres Tænder, og saa føler man dem paa deres Bene“¹⁾.

Jeg gaar ud fra som givet, at Haagensen ikke vilde have lagt Navn til dette Skrift, hvis han ikke, som han flere Gange fremhæver, havde vidst Skildringerne at være i Overensstemmelse med Virkeligheden og den gængse Mening derude. Man kommer neppe udover, at det i sin naive Kynisme giver et godt Tidsbillede. Den tidligere nævnte Generalguvernør Oxholm karakteriserer det ganske vist i sin jo langt senere skrevne Bog som et „jammerligt Skrift“, men Forklaringen ligger sikkert i, at det var ham ubehageligt i hans Egenskab af Planter netop paa det paagældende Tidspunkt at faa Haagensens Beskrivelse revet i Næsen.

Vor næste Hjemmelsmand er *Oldendorp*, der i sin Egenskab af Visitor for Herrnhutermissionen opholdt sig i Dansk Vestindien fra Maj 1767 til Oktober 1768. At han ser med ganske andre Øjne end Haagensen paa Negrene, er ikke saa sært, da han jo tilhører det lille Samfund i Herrnhut, der havde sat sig som udtalt Maal at virke blandt „de elendigste af de elendige“ og derfor først af alle gjorde Begyndelsen til den kristne Mission blandt Vestindiens Millioner af Neger-slaver ved at slaa sig ned paa de danske Øer i 1732 med den heroiske, men fantastiske Idé at sælge sig selv som Slaver for at faa Lov til at virke blandt Slaverne. Nu var Missionen, efter at have mødt megen Modstand og efterat Halvdelen af de første Pionerer havde sat Livet til, kommet ind i nogenlunde ordnede Forhold, og nu skulde

Oldendorp altsaa fortælle Offentligheden om, hvad han saa paa disse exotiske Øer, hvorom Brødrene derude i deres Breve hjem til Slægt og Venner havde berettet saa mange mærkelige Ting. Oldendorp saa sig godt for og skrev flittigt ned, altfor flittigt, saa at en Medarbejder maatte stærkt beklippe hans Manuskript, der dog blev til 1068 Tryksider, da det med ti Aars Forsinkelse endelig udkom*. Som Skribent og Person staar han langt over Haagensen, men han har for os den Fejl, at han i Modsætning til denne tydelig nok skriver med stærkt paaholden Pen, idet han nemlig havde vægtige Hensyn at tage til flere Sider. Missionen var nemlig ganske afhængig af Autoriteternes fortsatte Godkendelse, hvorom der netop paa den Tid, da Oldendorp var derude, herskede nogen Ængstelse blandt Brødrene. Det var derfor nødvendigt at undgaa ethvert Skin af at modarbejde Slaveriet som Institution, ligesom man i det hele maatte se at kaste Kærlighedens skjulende Kaabe over et og andet. Altsaa siger Oldendorp, at han ikke vil indlade sig paa Spørgsmaal om Slaveriets „innere Rechtmässigkeit“, men nøjes med at henvise til, at efter Romerretten var alle borgerlige Rettigheder unddragne en Slave¹⁾, medens den kristne Religion dog, samtidig med at den indskærper Slaverne Lydighed mod deres Herrer, ogsaa formaner disse til at vise Ret og Billighed mod Slaverne. Men, indrømmer Oldendorp, det falder overordentlig svært at overbevise de hedenske Negre om det berettigede i de Rettigheder, som deres Herrer udøver. Derfor flygter de ogsaa saa ofte op i Bjergene og skjuler sig der. Naar de bliver fanget, faar de gerne et Jernhalsbaand paa med Modhager, der forhindrer dem i Bevægelse mellem Buske og Træer, men bedst var det naturligvis, om man gjorde deres Arbejde saa taaleligt, at de ikke tænkte paa at løbe bort. Men det lader sig ikke skjule, at der er Slaver, der driver deres Trods saa vidt, at de sulter sig ihjel for at unddrage sig Slavelivet, hvorpaa han anfører nogle Exempler: Den ene sagde til sin Herre: Jeg er en Fyrste i min Hjemstavn, og selv om jeg er kommet i din Magt, vil jeg aldrig tjene dig. Ligeledes sagde en Negerkvinde til sin Herskerinde: Jeg var meget større i Guinea, end du er her, og havde flere til at opvarte mig, end du har, og saa skulde jeg være din Slavinde! Nej, før sulter jeg mig ihjel²⁾). Hvilket Forsæt begge udførte**.

* C. G. A. Oldendorp: Geschichte der Mission der evangelischen Brüder auf den caraischen Inseln St. Thomas, St. Croix u. St. Jan, Barby 1777 I & II.

** De indførte Negre kom jo sikkert fra forskellige Samfundslag, hvor nogle var vant til at bøje Nakken, andre decideret ikke. Jeg tror ogsaa, man er tilbøjelig til at undervurdere den Samfundsordning, der fandtes i deres Hjemstavn, saalænge den var uberørt af Civilisationen. Saaledes faar man f. Expl. i *Labagola: An African Savage's own Story* (I Oversættelse, Oslo 1931) et Indtryk af, at Tilstandene i det uberørte Afrika var ret lov- og sædvanebestemte. Labagola, der som Dreng paa en eventyrlig Maade kom bort fra sin Hjemstavn i Dahomey, beretter herom og gør iøvrigt nogle ret træffende Bemærkninger om den europæiske Moral i Sammenligning med den afrikanske og om den hvide Mands Forhold til Negrene. Herom siger han bl. a.: den hvide Mand har betydet meget for mig — og kostet mig meget. Jeg er hverken

Som ovenfor antydet forelaa der en Mulighed for, at Bestemmelsen i Reglementet af 1755 om, at det offentlige erstattede Ejeren Værdien af en Slave, der blev idømt Livsstraf, kunde blive misbrugt. Oldendorp anfører nu et Eksempel paa, at en Planter overgav til Myndighederne en uskyldig men arbejdsudygtig Slave for at kunne hæve Blodpengene. Det er givet, at han ikke turde skrive dette, naar han ikke havde Historien fra absolut „gläubwürdige Zeugen“¹⁾. Selv om noget saadant vel heldigvis maa antages at høre til Undtagelserne, laa Fristelsen alligevel nær nok til, at flere end en er falden for den. Sagen var nemlig ligetil og let at praktisere. En Planter køber en lige indført Neger paa Auktionen, stor og stærk. Uheldigvis hører denne Neger til en meget krigerisk Stamme, har været en stor Mand i sin Hjemstavn, har haft en tre fire Koner til at udføre Markarbejdet for sig, medens han selv fiskede eller gik paa Jagt. Nu at lade sig tvinge af den hvide Mand til at udføre Trællearbejde, falder ham ikke ind, tilmed da han ikke kan lide den paagældende Ejers rødblissede Ansigt. Altsaa: han nægter at arbejde. Patty — lad os gaa ud fra, at Ejeren er Irlænder — føler sig dybt krænkede og lader Slaven piske, men ingenting bider paa ham. Han lægger ham i Lænker og sulter ham, men det hjælper slet ikke, tvertimod, for da Slaven efter at have sultet i adskillige Dage nu ligefrem nægter at tage Føde til sig, bliver Patty alvorlig bekymret for sine gode 300 Rdl. Hans Nabo, Patty Nr. 2, klarer imidlertid Situationen for ham, efter at de i Fællesskab har drøftet den ved et Par Glas Rom og Vand. I Retten sværger han sig ned i Helvede paa, at Slaven uden nogen Foranledning fra hans Side havde løftet Haand imod ham og truet ham paa Livet, da han vilde tale ham til Fornuft. Hans Forklaring er i Virkeligheden i temmelig nær Overensstemmelse med den formelle Sandhed, for han véd fra Præsten, at Ed er noget, man skal være forsigtig med. Angaaende Slavens Værdi anslaaer han den til 350 Rdl. — her drejer det sig nemlig kun om mindre risikable Ting som bedste Overbevisning og Tro og Love. Og saa blev Slaven ad lovlig Vej — og man kan vel sige paa en for alle Parter tilfredsstillende Maade — befriet for sin Hjemve og sine Lidelser.

Men tilbage til Oldendorp. Desværre kan det ikke nægtes, at Negrene er i Besiddelse af megen Egensindighed og er Mestre i at lyve, og derfor maa de selvfølgelig ofte holdes under en streng Tugt, men en god Fader maa jo ogsaa ofte give sin Søn Ris, „wenn er mit liebreichen Vorstellungen bey ihm nichts mehr auszureichen vermag“. Om Slaveimporten fra Afrika siger han blot, at hvis Slavernes Ægteskaber blev bedre regulerede og deres Menneskerettigheder mere respekteret, vilde en saa stor Tilførsel som for Tiden ikke være nødvendig, hvilket ogsaa vilde spare Ejerne store Summer²⁾.

Disse Balancekunster maa sikkert ikke altid være faldet den retsindige og humane Oldendorp let. Den med de „liebreichen Vorstellungen“ havde

hvid eller sort, for jeg passer ikke i den hvide Mands Land, og jeg er blevet fremmed i mit eget (S. 25 og 51).

han hellere maattet spare sig, da han jo dog vidste, hvordan den Slags kærlige Henstillinger tog sig ud i Praksis. Han har vel heller ikke kunnet lade være med at tænke paa, at det maatte være en vanskelig Sag for Brødrene at indskærpe dem visse af de ti Bud, f. Expl. „du skal ikke stjæle“, over for dem, der selv var blevet stjaalet, eller du skal ikke begaa Ægteskabsbrud, ikke ihjelslaa — — nej, det var ikke let.

Noget mere frit udtaler Oldendorp sig selvfølgelig i en utrykt Redegørelse til Menigheden hjemme¹). Dog ogsaa her er han noget bundet af Hensyn, idet han nemlig maa optræde som Defensor for, at Brødrene derude selv holdt Slaver og havde købt en lille Plantage, Bethel, paa St. Thomas for at drive, hvad han i sit trykte Skrift kalder „det naturelteste og uskyldigste Erhverv“, Landbruget²). Oldendorp begynder da sin Redegørelse med en Beklagelse over den ophidsede offentlige Mening i den hjemlige Menighed angaaende denne Sag og giver derefter en meget afklaret Skildring af Livet paa den lille Plantage med det bibelske Navn. Naturligvis fører den med sig, at vi maa holde Slaver, men, ærlig talt, det maatte vi jo ogsaa alligevel for det Haandværks Skyld, som Brødrene nødvendigvis maa drive. Og selvfølgelig maa Slaver, som Erfaringen viser, behandles noget „gebieterrisch“. Naar vi prædiker for andre, at de skal vise Lydighed, maa vi ogsaa kræve det af vore egne; man viser jo desuden saadan et stakkels ulydigt Barn en Velgerning derved. Paa Afstand tager det sig frygteligt ud, og lige straks man er kommet ud, staar det ogsaa saadan for En, men naar man har været der i nogen Tid tænker man: Disse Folks Tilstand er jammerlig, men hvem kan forandre den uden den gode Gud! Og hvad Straffen angaar, er den ikke saa slem, naar man betænker Negrernes tykke Hud. Og endelig: naar man hører *det* Skrig, der lyder fra Naboplantagerne, maa man prise dem lykkelige, der er faldet i vore Hænder. Og selv om man maa indrømme, at det var hændt, at en Broder var optraadt lovlig haardt mod en Slave, saa er dog alt i alt Plantagesagen en velsignet Ting.

Af private og ganske uforbeholdne *Breve*³) fra Brødrene til U. A. C. (Unitäts ältesten Conferenz, Missionsbestyrelsen i Herrnhut), og som vi selvfølgelig maa tillægge en langt større Værdi i denne Sammenhæng, faar vi imidlertid det Indtryk, at det til Tider kunde være smaat nok med Velsignelsen. Saaledes under den højtfortjente Forstander for Missionen, *Macks*, Fraværelse paa Visitats paa de engelske Øer 1778—81, hvor vi hører om beklagelige Episoder ved Behandlingen af Plantageslaverne paa Bethel. Saaledes skriver en af Brødrene, en Lægemissionær Thumhardt, om en anden af Brødrene, Holt, der foruden at deltage i Missionsarbejdet, virkede som Opsynsmand paa Bethel. „Holt raser, saa det er en Gru for Gud og Mennesker, han hugger med en „Thikkenfelt“, som Mesterknægtene ellers kun bruger til voksne Negre, løs paa syv-otteaarige, som om de var Okser. Jeg har nok at gøre med at forbinde dem, han har slaaet. En to Aars Negerdreng har han slaaet, saa han døde af Følgerne.“ Samtidig gennemgik Brødrenes lille Samfund en indre Krise, der gav sig Udslag i Splittelse og

Misbrug af stærke Drikke¹). Om en af Brødrene hedder det saaledes, at naar han var fuld, hvilket han var i hele Julen, havde han en sand Mani for at skyde og skød gennem Vinduerne, saa hele Huset rystede.

Af dette, som er vidnefast fra mange Sider, tør man sikkert drage en Slutning: Naar det kunde gaa saaledes til i et Samfund, hvis Medlemmer dog utvivlsomt hver for sig oprindeligt var besjælede af humane og ideelle Motiver, er der saa ikke Grund til at antage, at Forholdene, i hvert Fald periodisk, har været langt værre blandt de irske og andre Lykkeriddere, og at dette er gaaet ud over Behandlingen af Slaverne. Der er desuden al mulig Grund til at tro, at adskillige af de hvide derude, i den Tid, da man endnu ikke kendte til Brugen af Kinin, har lidt af vedvarende intermitterende tropisk Feber, der i Forbindelse med overdreven Nydelse af Spiritus, har fremkaldt en kronisk Overincitation, der naturligvis let kunde komme til at gaa ud over de værgeløse.

Om Forholdene, atter en halv Snes Aar senere, finder vi nogen Vejledning hos *I. C. Schmidt*²), der som Planter havde levet i en Aarrække paa St. Croix, og som gør et paalideligt og ædrueligt Indtryk i sine Skildringer af, hvorledes Negrene efter hans Mening bør behandles. Han skjuler ikke, at man med Rette kan bebrejde mange Plantere haard og grusom Behandling af Slaverne, men, siger han, de blanke maa dog for at hævde deres Rettigheder heller ikke vise altfor stor Nedladdenhed, der kunde mistydes som Svaghed. Ganske vist, tilføjer han, hvor de blanke egentlig har faaet disse Rettigheder fra, er et andet Spørgsmaal, som han ikke vil indlade sig paa at undersøge. Iøvrigt oplyser han, at en Bestemmelse i Forordningen om, at en Neger skulde bukke sig til Jorden for hver blank, han mødte, og forblive i denne Stilling, til den blanke havde passeret, var gaaet af Brug, dog maaske mere af Egen nytte end af Menneskelighed, tilføjer han, da en blank jo havde Lov til i givet Fald at slaa en Neger ned, selv om han faldt død om „hvilken Ret de nyankomne blanke alt for meget udøvede“, saa at Planterne derved mistede Slaver. Nogen væsentlig Ændring til det bedre i Samfundsforholdene kan man alt i alt ikke sige, man faar Indtryk af fra denne Hjemmelsmand.

Meget forskellig fra Schmidt er det fjerde og sidste Vidne, vi til Bedømmelse af Forholdene vil føre for Skranken, *Hans West*, der i Juni 1789 kom til St. Croix for i Christiansted at grunde en Skole for de blankes Børn og allerede Aaret efter sendte en Skildring af sine Indtryk hjem til Maanedsskriftet „Iris“³) og tre Aar senere udgav et ret omfangsrigt Skrift om Dansk Vestindien*. Det var sikkert skuffede Forhaabninger, der havde ført den tredive Aar unge Mand til Vestindien, idet han Aaret forud for-gæves havde søgt Professoratet i „de skønne Videnskaber“ ved Odense Gymnasium. Nu trøstede han sig ved at kalde sig „Rector ved det vestindiske Skoleinstitut“. Det lød heller ikke saa galt, især naar man smuglede „Kgl.“ ind foran⁴). Imidlertid gik Instituttet ikke særlig kongeligt, og

* Bidrag til Beskrivelse over St. Croix m. m. Kjbhn. 1793. 363 S.

i 1797 trak W. sig tilbage¹). Det var utvivlsomt en begavet og ogsaa kundskabsrig ung Mand (han oversatte saaledes Sakuntala efter Originalsproget), der ikke satte sit Lys under en Skæppe, og som et ægte Barn af Oplysnings-tiden²), landede paa St. Croix. Der vilde imidlertid ikke være Grund til at beskæftige os særligt indgaaende med hans Forfatterskab, naar det ikke netop faldt lige før og lige efter det store Skel, der blev draget i Slave-spørgsmaalet ved den berømte Anordning af 16. Marts 1792, hvorfor det ikke er blottet for Værdi i denne Sammenhæng.

Hvad West skrev i sit første Skrift var jo ikke baseret paa lang Erfaring, men snarere en nyankommens hastigt fæstede Indtryk: en pragtfuld Skildring af Planternes Gæstfrihed, de prægtige Vogne og stolte Heste og den fremmedartede Natur og af det tropiske Klimas mærkelige Indflydelse paa „Geniet“ (: Aanden) „der vinder i Hurtighed og Finhed, hvad den taber i Udholdenhed“. Det, der interesserer os mere, er imidlertid, at han uforbeholdent stiller sig paa Slaveejernes Side. Det er jo muligt, at Hensynet til Instituttet for de blankes Børn har forskønnet hans Syn noget — en Skolebestyrer er jo heller ikke mere end et Menneske, — men under alle Omstændigheder har han i sit senere Skrift (Kap. 11 „Om de blanke Indbyggere“) saa langt fra ændret, men tværtimod forstærket dette Lyssyn. Vi bliver her præsenterede for en udsøgt Samling Mænd, der er „klare over, at den Titel, der anses for den højeste, ligger i Ordet en Gentleman, og som er i Besiddelse af mandig Beskedenhed og streng Velanstændighed i Fruentimmers Nærværelse“. Det var jo ikke saa lidt paa én Gang. De fleste af dem er Udlændinge, fortæller han videre, og derfor er deres Syn udvidet af at have set sig om i Verden, og selv blandt Plantageforvalterne, som han er meget fornærmet over, at Danskerne kalder „Mesterknægtene“, har han fundet adskillige, der er Elskere af Matematik og Historie og mange, der kan Stykker af Horats og Catul udenad. Ganske vist: en Smule Skygge skal der til ethvert Billede: der er nogle, paa hvem Horats' Ord gælder: *virtus post nummos*, først Pengene saa Dyden. Alligevel: dette lille Forbehold forøger ikke Troværdigheden af det Glansbillede af de paa hans Tid levende Slaveejere og Slavepassere. Disse, hovedsagelig irske Plantere og Forvaltere, maa i saa Tilfælde have forandret sig forbavsende til det værre, saaledes som man lærer dem at kende i Scholtens Tid — og jeg kan tilføje, som jeg har kendt dem i min Tid. Selv Oxholm, der selvfølgelig ellers roser Wests Skrift meget, er dog ikke blind for, at Wests „varme Indbildningskraft kunde forlede ham til at male med altfor haarde eller alt for bløde Penselstrøg“³). Ja, navnlig for bløde.

Om Sagens anden Part, Slaverne, siger han i sit første Skrift⁴), at før Erfaringen havde overtødet ham om det modsatte, havde han været af den Mening, at Slaveriet var grusomt og uværdigt for Kristne, men nu kan han „ved min Samvittighed og alt hvad der er mig helligt“, bevidne, at Slavernes Vilkaar ej alene er taalelige, men paa sin Vis endog mere betryggende end frie Tjenestefolks i Europa — og iøvrigt er Frihed jo kun et relativt Gode,

fuldkommen Frihed har jo dog ingen, der er bundet til Staten og dens Love. Ret beset har Slavekaar visse Fortrin fremfor andre Menneskers: „ingen smertelig Frost, ingen Nattevagt paa den barske Nordsø, ingen Livsfare for det daglige Brød, ingen Trældom under Modens Æresbevisninger, der forfølger dem, der jager efter Magt, Ære og Guld.“ En skrækkelig Tirade i Sandhed! Eller, om man vil, en Disposition til en Opmuntringstale til en Livsfange i Horsens' Tugthus.

Alt i alt mener West at kunne hævde, at Kolonien har en fortræffelig „Constitution“, hvormed han forstaar Samfundsordning, som han mener, man skal være meget forsigtig med at foretage nogen Ændring i. Det kunde blive farligt for den almindelige Sikkerhed.

Om Slaveimporten fra Afrika kan han jo ikke andet end indrømme, at den er en Grusomhed og beskæmmende for det saakaldte filosofiske Aarhundrede, men ser ikke, hvordan den kan ophæves, naar man vil fortsætte med at drive Sukkerplantager.

Saa kommer, uventet for mange og sikkert ogsaa for West *Forordningen af 16. Marts 1792* og han skynder sig med at skrive sit andet Skrift, efter i Mellemtiden at være raget i Klammeri med en Anmelder af hans første Skrift*). Her indrømmer han, at det var en Fejl, naar han i „Iris“ havde kaldt Koloniens Samfundsordning fortræffelig, da Slavernes Tilstand dog ikke er, hvad den kunde og burde være, og iøvrigt fremgaar det, at han har været forudseende nok til ikke at brænde alle sine Skibe, men underhaanden haft en Fod indenfor den anden Lejr ved en Korrespondance med Schimmelmann, hvori han — lidt ejendommeligt — netop lufter Forslag til Reformen. Han føler nu, siger han, en stor Strid mellem det, han kunde ønske, og det han mener kan gennemføres, for man maa være meget forsigtig med at vække den Tanke hos Slaverne, at deres Stilling hidtil har været ulykkelig. Og derefter fremsætter han til det kgl. Kammer visse Forslag til Forbedringer, der forsøgsvis først kunde indføres paa de kgl. Plantager¹).

Jeg tror ikke, man gaar West for nær, naar man siger, at han, samtidig med at han vidste sin Stilling afhængig af de blankes Velvilje, ikke havde noget imod — saa langt fra — at benytte sig af den indtraadte Hæuse

* Recension i Lærde Efterretninger (No. 42, 1791) af Wests Artikel i „Iris“. I Anledning af, at han har tilraadet Varsomhed i alt, hvad der angaar Forbedring af Slavernes Kaar, siger Recensenten, at det minder om dem i Danmark, der holdt paa, at man ikke maatte begynde paa at forbedre Bøndernes Kaar, før Standen var mere moden dertil. Men hvad der navnlig vækker Wests Indignation er, at hans Kritiker tillader sig at drage den Slutning af hans Artikel, at en Slave bliver rogtet lige saa godt som en Hest, fordi begge koster rede Penge, naar de styrter. Skam over det Menneske, udbryder han i sit Gensvar i sit andet Skrift, der saaledes træder Sandheden under Fødder! Det er ydmygende saaledes at høre Uvidenhed bedømme Folk paa den anden Side af Jorden. —

Man mærker næsten, at han taler af Erfaring, naar han her forstærker sin tidligere Skildring af det tropiske Klimas Indvirkning derhen, at „Sjælen flammer stærkt og pludseligt op som det nærudbrændte Lys“²).

i Negersagen. Derfor var det velbetænkt af ham at dedicere sit Skrift No. 2 til „Geheimeraad og Statsminister Scheel og øvrige Deputerede og Committerede af det kgl. vestindiske Kammer“.

Og dermed er vi naaet frem til at se nærmere paa, hvad Forordn. af 16. Marts havde til Hensigt at betyde, og hvad den kom til at betyde.

„Forordningen om Negerhandelen“ har ved sin Ordlyd ofte givet baade Samtiden og Eftertiden et fejlt Indtryk af, hvad den egentlig drejede sig om. Ganske vist var der ingen Misforstaaelse mulig i Kredse, der var fortrolige med koloniale Forhold, da Udtrykket „Negerhandelen“ dér havde faaet Hævd i Betydning af *Indførsel af Negre fra Afrika*, men i og for sig er det jo ikke mærkeligt, tværtimod ganske naturligt, at den populære Opfattelse gik ud paa, at Køb og Salg af Negre, ligegyldigt hvor, var blevet forbudt ved denne Anordning, medens Forholdet jo i Virkeligheden er dette, at det kun var Indførselen fra Afrika, der blev forbudt fra og med Udgangen af 1803, medens den *indenlandske* Negerhandel bestod til den sidste Dag før Emancipationen 1848. Den bestod lige saavel som f. Expl. Hestehandel vilde bestaa i Danmark, selv om der af en eller anden Grund blev udstedt Importforbud mod udenlandske Heste. At Samtiden var tilbøjelig til at misforstaa Sagen fremgaar bl. a. af, at A. S. Ørsted fortæller¹⁾, at man af Pressen fik det Indtryk, at *selve Slaveriet* var ophævet, ligesom P. A. Heibergs ofte citerede Linie i hans Ode i Anledning af Chr. VII's Fødselsdag: „Tankens, Bondens, Negrens Lænke han med ædel Kækhed brød,“ sikkert for den sidstnævntes Vedkommende hviler paa denne Misforstaaelse. Denne fuldstændige Misopfattelse synes at have holdt sig længe²⁾. I den mere modificerede ovenfor nævnte Form: et almindeligt Forbud mod alt Køb og Salg af Slaver gaar den derimod haardnakket igen i populære Danmarkshistorier o. l. helt op til vore Dage*.

Forordningen indeholder en Motivering og er derefter udformet i 6 Paragraffer. Som Begrundelse anføres først „de Omstændigheder som følge med Slavehandelen paa Kysten af Guinea“ og derefter det gavnlige for Planterne ved selv at producere de tilstrækkelige Negre, naar Bestanden først er blevet tilstrækkeligt forøget „i det for Formerelsen fornødne Forhold“, hvorfor der maa sørges for at fremme Slavernes Ægteskaber og deres Oplærelse og Sædelighed. Derefter følger i § 1 selve Forbudet, altsaa fra 1803, medens til Gengæld Indførselen i de mellemliggende 11 Aar forceres ved forskellige Begunstigelser, saaledes som det nærmere bliver udviklet i de følgende fire Paragraffer, idet det nu tillades alle Nationer uden Forskel og under alle Flag at indføre Negre og Negerinder, ligesom der gives Toldlempelser for Skibe, der indfører sunde og friske Negre og Be-

* Saaledes oplyser selv *Julius Clausen* i en Fodnote til Holtens Erindringer (M. & Br. XI, p. 52) i Anledning af, at H. fortæller, at Køb af Husnegre i Alm. ikke sker ved off. Auktion, at „ganske vist var ved Lov af 1⁶/₃ 1792 Slavehandel i V. I. afskaffet, men det varede dog mange Aar, før den blev helt undertrykket“. Naar det gaar saadan med det grønne Træ —

gunstigelser for fortrinsvis Indførsel af Kvindekønnet. Endelig indeholder den sidste Paragraf Udførselsforbud for Negre.

Man maa tilgive mig, at jeg i sin Tid angaaende denne Lov skrev, at man unægtelig faar det Indtryk, at den intet har at gøre med Aanden fra den Tid, da Stavnsbaandet løstes og ej heller i nogen Maade er inspireret af en Luftning fra Menneskerettighedernes Periode¹). Man kan saa meget lettere tilgive mig, som denne Udtalelse har givet cand. mag. Trier den — i hvert Fald ydre — Anledning til sin grundige Afhandling i Hist. Tidsskr. 1902—28²), hvori han indgaaende redegør for de forudgaaende Forhandlinger og sætter *Ernst Schimmelmänn* og *Chr. D. Reventlow* et fortjent Æresminde for deres utrættelige Arbejde paa at sætte en Stopper for det mest flagrante Onde, Slaveimporten*. Ejendommeligt tragisk er det dog, at man mente kun at kunne afhjælpe dette Onde ved yderligere stærkt at forværre det i elleve Aar dels ved de ovennævnte Opmuntringer til Slave-skibene og navnlig ved det til Formaalet bevilligede Statslaan til Indkøb af Slaver paa noget over en Mill. Rdl. Der er ogsaa noget nedslaaende i, at man har anset det for nødvendigt af Hensyn til Slaveejerne at kamouflere de Forordningen underliggende humane Motiver saa grundigt som sket er. Ørsted finder Forklaringen paa, at Motiveringer er saa „kold og tør“, at det jo vilde have været lidet sømmeligt at udtale mere Følelse, da Negerhandelen jo dog skulde vedblive i 10 (skal altsaa være 11) Aar³). Edv. Holm, der gør opmærksom paa, hvor ivrig Regeringen ellers paa den Tid var til at fremhæve ædle Bevæggrunde til sine Forordninger, mener, at Hensynet til at afværge Modstand fra Ejernes Side har været det afgørende. Og iøvrigt, siger han, at selv om Humanitetshensynet har haft sin store Del i Forordningen, og den altid bliver et smukt Blad i Danmarks Historie, at det her gik i Spidsen for de øvrige Stater, saa er der dog aabenbart gjort et for stort Nummer deraf i de Lovtaler, der i den Anledning blev holdt over Kronprinsen⁴).

Alt i alt fortryder jeg ikke, trods min bedre Viden nu, i sin Tid i mit Arkadien at have føjet til de af Trier paaankede Ord disse bramfri: Snarest minder Forordningen om Statens Omsorg for Husdyravlen i vore Dage. Der mangler kun Dyrskuerne — — —

Men det der her særligt maa interessere os, er jo egentlig dette: *Hvilken Indflydelse paa godt og ondt fik Forordningen paa Negrenes Tilstand?*

Som ovenfor antydet, var der i Motiverne noget vagt nævnet, at der maatte sørges for at fremme Negrenes Ægteskaber og for deres Oplæring og Sædelighed. Det var ikke ment som tomme Ord fra de interesseredes Side

* Ogsaa om *Fritz Reventlows* varme Interesse for Neger-spørgsmaalet vidner hans udførlige Brev til Svogeren *Ernst Schimmelmänn* (anf. hos Bobé: Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familie-kreds 8. B., 1917), der begynder: *j'entre avec zèle dans vos intentions en faveur de l'amélioration du sort des pauvres esclaves negres* — —

Det var i det hele taget i den *Schimmelmänn-Reventlow-Stolbergske* Kreds, at Arnestedet for Neger-sagen fandtes.

i Danmark, der tværtimod tumlede med store Reformplaner, men de strandede alle paa Slaveejernes Modstand og Mangel paa Støtte fra de vestindiske Myndigheders Side. Det var Slagordet om Indgreb i Ejendomsretten overfor Slaverne, der satte sit Stoppesignal for enhver Reform, saaledes udtrykkelig begrundet af den vest. Regering ang. Spørgsmaalet om at indføre lovlige Ægteskaber og det dermed forbundne paatænkte Forbud imod, at Ægtefæller blev skilt ved Salg. Summa summarum: de planlagte Reformers strandede alle i de fromme Ønskers store Pulterkammer.

Til dette negative Resultat bidrog sikkert ogsaa, at de ledende i Vestindien i Virkeligheden ikke havde nogen rigtig Tiltro til Muligheden af Opretholdelsen af Indførselsforbudet, men derimod haabede paa dets Forlængelse ved Udløbet af den fastsatte Frist. Baade Waltersdorff og den ældre Oxholm lagde saaledes ikke Skjul paa, at de ikke troede det muligt i Længden at opretholde Plantagedriften uden bestandig Indførsel af Slaver, og opmuntrede heraf indgav en Del Planterer paa St. Croix et Andragende til Hjemmeregeringen om en Forlængelse paa tre Aar. Dette blev ganske vist efter lange Drøftelser afslaaet 1804, men Afgørelsen hang kun i en Traad¹⁾.

I Følge Trier²⁾ var der indtil $\frac{1}{3}$ 1799, med Understøttelse af det ovenfor nævnte Statslaan, indført 5302 Slaver, og dermed synes Indførselen paa denne Konto at være standset. Hvor mange Slaver, der i alt er blevet indført til Dansk Vestindien, kan vist vanskeligt konstateres blot nogenlunde nøjagtigt*.

Det er klart, at den forcerede Indførsel af Slaver i de paagældende 11 Aar maatte betyde en *Forværrelse* af disses Stilling, idet en saa stærk Indblanding af raa Elementer maatte nødvendiggøre en endnu skarpere Disciplin. Men paa den anden Side er det ogsaa givet, at den endelige Standsning af Tilførselen i det lange Løb maatte betyde en fysisk *Forbedring*, idet der simpelthen maatte gøres noget for at modarbejde, at Dødeligheden paa en saa forfærdende Maade, som Tilfældet var, oversteg Fødselsprocenten. I Følge Mandtalslisterne for 1789 blev der paa St. Croix blandt Slaverne født 427, men døde 1289, ligesom noget tilsvarende, om end i mindre Grad oplyses om de paafølgende Aar indtil 1803³⁾. Da det vestindiske Klima passer udmærket for Negrene, der er immune overfor nogle af de tropiske Sygdomme, der truer de hvide, og Racen i sig selv under bedre Kaar har vist sig endog overordentlig frodig, er det klart, at her var en Fejl, der kunde raades Bod paa. Men hertil krævedes ganske vist noget udover det nødtørftige daglige Brød. Der skulde vor Børnelærdoms Forklaring til, der jo saa liberalt udstrækker sig til foruden Mad, Drikke, Klæder, Sko, Hustru, Børn ogsaa at omfatte „godt Regimente“. —

Kort Tid efter den endelige Gennemførelse af Indførselsforbudet, indtraf

* C. Alberti (Den danske Slavehandels Historie. Nyt hist. Tidsskr. 3. R. Kjhvn. 1850, p. 238) opgiver paa Grundlag af Kirsteins Forestilling til Kongen Antallet af de for Aarene 1778—89 for dansk Regning indførte til 17,113⁴⁾. De af Trier ovenf. anf. Tal omfatter jo kun de Slaver, som Planterne har andraget om at faa Stathjælp til at købe.

jo den langvarige engelske Okkupation af Øerne, og Tiden fra 1815 til Scholten's Tiltræden som Generalguvernør har ikke sat sig Spor i Retning af særlig Interesse for de farvedes Stilling. Ganske vist havde Bentzon i sin Egenskab af Regeringsraad i sin Tid indgivet Forslag om Begrænsning af Ejernes Ret til at give Slaverne korporlige Straffe til 39 Slag ad Gangen, men det ses ikke, at han senere som Generalguvernør har taget Spørgsmaalet op. Hans Interesse tog jo i det hele et andet Sigte. Rothe var i sin korte Tid som Generalguvernør væsentlig beskæftiget med en Reorganisation af Embedsmændenes Forhold efter Bentzons Fald, og Bardenfleth var en alt for forsigtig og pertentlig Embedsmand til uden Impulser hjemmefra at røre ved et vanskeligt Spørgsmaal.

Vi er altsaa klare over, at det *ikke* var fra Vestindien, at Initiativet var udgaaet hverken til Forbudet mod Slaveindførselen eller til de Reformere, der var Forudsætningen derfor, men at tværtimod det ene efter Evne blev bekæmpet og det andet saboteret, til det blev et tomt Bogstav.

Vi skal nu se, hvorledes Forholdet paa en vis Maade blev vendt om, idet Initiativet helt og holdent kom til at udgaa fra Vestindien. Og kan man end ikke sige, at Hjemmeregeringen ikke viste Interesse, saa har man dog Ret til at sige, at den til Tider ved sine evige Betænkeligheder skæbnesvangert skadede den endelige Udformning af Frigørelsesværket.

XIV

Scholten's Indsats til Fordel for de farvede.

Naar v. Dockum siger om Peter v. Scholten's Forhold til de farvede, at Tanken om deres Frigørelse var en af de faa, som han til sit Livs Ende konsekvent holdt sig for Øje og arbejdede paa at gennemføre, men at dette ogsaa er tilstrækkeligt til at hædre hans Minde¹⁾, saa er det afgjort sagt med Rette.

Lige fra hans første Færd, siger en anden Mand, der har kendt ham godt, Dahlerup, havde han nærmet sig de farvede med Venlighed, gik ind i deres Følelser og Forhold, maaske paa Grund af en vis naturlig Godmodighed i Forbindelse med hans Følelse for Ret og Billighed og forberedte dermed Emancipationsværket²⁾. Og saa havde Scholten afgjort „Neger-tække“. Med det Instinkt, som de farvede har — man fristes til at sige i Lighed med Børn og Hunde — har de i ham sporet en Ven. Der var desuden saa meget ved ham, der særligt tiltalte dem, hans noget brovtende Talesæt, hans højrøstede Munterhed, hans djærve Vittigheder paa det creolske Patois*, hans ganske upedantiske Maade at behandle ethvert Spørgsmaal paa. Det ene med det andet i Forbindelse med Forestillingen om, at han, der kunde sidde og holde en saa ligefrem Palaver med dem, var en god Ven af den gode Konge, der sad paa sin Trone med en Guldkrone paa Hovedet, maatte skaffe denne hvide Mand, der tilmed saa saa godt ud, en Popularitet, hvorom Mindet derude endnu ikke helt er blegnet. Og til Gengæld har Scholten sikkert følt sig rigtig hjemme i de farvedes Kreds. Her var han fri, velsignet fri for den Kritik, som han jo dog vidste lurede paa ham fra adskillige Embedsmænds og mange Planteres Side, og som i de senere Aar satte saa mange Historier i Omløb om ulovlig Berigelse, mislige Pengetransaktioner eller — som det forsigtigt blev hvisket Mand og Mand imellem — ligefrem Bestikkelse. Selvfølgelig er alt dette ogsaa naaet til den farvede Befolknings Øren. Men hvad saa: for det første var

* Naar Dahlerup mener, at Scholten beherskede det til Fuldkommenhed, er der dog maaske Grund til at sætte et Spørgsmaalstegn ved, at dømme efter hans Ukorrekthed i Behandlingen af det engelske Sprog i hvert Fald. Men til Gengæld var det creolske Sprog et saa morsomt Pluddervælsk, havde noget hyggeligt ved sig i Stil med Plattysk³⁾, at det vist ikke gjorde saa meget, om Scholten ogsaa brækkede lidt paa det. Maaske en Charme mere.

det maaske en forbandet Løgn fra de blankes Side, og for det andet, selv om noget af det var sandt, er saa ikke en Mand som han sin Løn værd, de andre blanke er saamænd bare misundelige, fordi de ikke selv har kunnet rage noget til sig, og Massa Peter bruger i hvert Fald Pengene paa en god Maade*.

Scholten stak straks fra første Færd som Generalguvernør Haanden dristigt ind i Koloniens Hvepserede: de farvedes Forhold til de blanke. Et Forhold af dobbelt Art: de frifarvedes borgerlige Stilling i det offentlige og private Liv var det ene, det andet var Slaveejernes Forhold til Slaverne. Det første kom til at betyde et hidtil ukendt Brud med det konventionelle, det andet en mangeaarig Kamp om modstridende Interesser, hvor det drejede sig om dybt indgribende økonomiske Interesser.

De frifarvede, hvoraf der ved Scholtens Tiltræden som Generalguvernør fandtes ca. 8800 eller ca. $\frac{1}{5}$ af den samlede Befolkning og i stadigt stigende Tal havde hidtil indtaget en ejendommelig Mellemstilling mellem Slaverne paa den ene Side og den blanke Befolkning paa den anden Side, i Virkeligheden som en Art Pariaer. Ganske vist var det i det oftnævnte Reskript af 1755 forudsat, at frifarvede havde samme Rettigheder som blanke, men det hørte ogsaa til den Del, der ikke var blevet offentliggjort, og i direkte Modstrid hertil var der i Tidens Løb blevet udstedt Guvernementsplakater, hvorved ikke alene de frigivne, men ogsaa deres Efterkommere, blev undergivne Særbestemmelser, saasom, at de ikke kunde faa Borgerbrev og derved Adgang til bestemte borgerlige Erhverv, ligesom de var underkastede korporlige Legemsrevselsler for visse Forseelser. Arbejde i Sukkermarkerne vilde de under ingen Omstændigheder, for det var jo at stille sig paa lige Fod med Slaverne. Fiskere og Smaahaandværkere, for Kvindernes Vedkommende Syersker, var det højeste, der kunde være Tale om, men mange drev det ikke videre end til det rene Løsgængereri. Man var hverken Fugl eller Fisk, og da tilmed Flertallet af disse frifarvede var kulørte, altsaa hverken hvide eller sorte, blev Tilværelsen noget kompliceret for de mere reflekterende blandt den bedre Klasse af de kulørte, ikke mindst de lyskulørte**, der følte et Mindreværdskompleks og var afskaarne fra at

* Jeg kommer i denne Forbindelse til at tænke paa noget, som en gammel kulørt Mand fortalte mig. Han var en stor Mand, Massa Peter, det var han, sagde han. En irsk Planter havde mishandlet sine Slaver, og Scholten sagde til ham: du forlader Øen inden fire og tyve Timer, ellers er du en død Mand. Saa tog Planteren et Par Hundrede Dollars op af Lommen og gav Scholten dem. Scholten spurgte: hvad skal jeg med dem? Planteren svarede: det er til Bestikkelse. Men hvad saa? spurgte jeg. Hvad saa, svarede den gamle, det er da ganske ligetil. Planteren maatte begribeligvis alligevel rejse, for Scholten vilde aldrig gøre Uret mod black skin; men Pengene beholdt han selvfølgelig selv. Yes, Sir, he was a great man.

At hele Historien maa henvises til Fablernes Verden er givet. Hvis der havde været noget om de mange verserende Rygter¹), skulde de nok være blevet bragt frem for Undersøgelseskommissionen. Det skulde Uvennerne nok have sørget for.

** Naar man vil skelne korrekt, er en *Mulat* en Krydsning mellem en fuldblods blank og en ren Neger. (En *Mestiz* er jo en Krydsning mellem en blank og en Amerikanide d. v. s. af Indianerblod og en *Sambo* en Krydsning mellem en Neger og en

aspirere opad. Under disse Omstændigheder stod det ofte smaat nok til med Moralen, hvorfor Modstanderne af Emancipationen ogsaa brugte Henvisning til de frifarvede, som en Anskuelsesundervisning i, hvad der vilde blive den endelige Følge af, at alle farvede blev fri¹⁾).

Her er det saa, Scholten straks sætter ind med en begyndende social Omvæltning, som v. Dockum ikke med Urette karakteriserer det, der sker²⁾). Han ansætter intelligente kulørte i offentlige Stillinger og inviterer dem til Middag sammen med Plantere og Embedsmænd. Stor Skandale, og endnu værre bliver det, da de kulørtes Familier ogsaa bliver bedt med til Bal. Første Gang blev det en Fiasko, forsaavidt den kvindelige Part paa begge Sider udeblev, den mindre fornemme af Frygt for at blive overset, men til sidst lykkedes det Scholten at gennemføre sin Plan, saaledes at begge Parter kunde mødes, uden, som v. Dockum siger, at de blanke Damer vendte Hovedet bort, naar de saa en kulørt.

Dog dette var jo kun en Fanfare, men ganske vist en Fanfare, der gav Genlyd over Øerne og indvarslede en ny Tid.

Der forefandtes fra gammel Tid paa Øerne de saakaldte Milit- og Brandkorps³⁾ rekrutterede af de frifarvede, men i Tidens Løb havde Interessen for dem svigtet. Efter Reglementet skulde Medlemmerne vise alle blanke Respekt; i modsat Fald kunde de idømmes hundrede Slag til Straf. Det lød jo ikke saa opmuntrende heller. Men allerede i sin Egenskab af Kommandant paa St. Thomas var Scholten begyndt paa at puste nyt Liv i disse Korps, og da han var blevet Generalguvernør, var det noget af det første, han gjorde, at reorganisere dem, saa det følte som en Ære at gøre Tjeneste i Kongens eller Dronningens Frikorps, hvor kun Kaptajnen var en blank, medens to Premierløjtnanter og tre Sekondløjtnanter var farvede. Og som ydre Symbol paa Ligestillingen udnævnte Scholten ved Siden af sin danske Adjudant to „Kolonialadjutanter“. Nu var der vel Syn for Sagn, naar Prmlt. ved St. Thomas Frikorps de Castro og Prmlt. ved Christiansted Brandkorps, Wm. Heyliger⁴⁾ gjorde Tjeneste i Forværelset i Guvernementshuset og meldte de Audienssøgende. Nye Uniformer over hele Linien, mørkegrønne med hvide Kanter, forgyldte Knapper med et Kors mellem Bogstaverne S. T. symboliserende St. Croix. Det ene med det andet var, i rigtig Forstaaelse af de farvedes Psyke, oplysende levende Billeder om den nye Tid, der var i Vente.

Amerikanide.) Derefter følger i opadstigende Linie en *Kvadron, Quinteron og Octoron* = Negroide med henholdsvis $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{8}$ Negerblod. Det næste Slægtled, altsaa svarende til $\frac{1}{16}$ blev i U. S. A. hædret med Betegnelsen „nearly white“.

I Dansk Vestindien har der næppe været brugt andre Betegnelser end Mulat, mørkkulørt, lyskulørt. At selv Blandinger, hvor Faderen var hvid, medens det bestemt kunde konstateres, at Moderen, der saa ganske lys ud, var Octoron, kunde give forbavsende Udslag til den negroide Side, har jeg set Eksempel paa. Der kunde ogsaa, uden at give Grund til kedelige Tvivl, være en aldeles forbløffende Forskel paa Børn af samme Kuld.

Maaske derfor holdt den meget lyse Anastasia ikke saa meget af at promenerere i Søndagspynten sammen med den utilladelig mørke Theodosia.

Det var jo altsammen godt nok til at begynde med, men Scholten ind-
 saa dog snart, at overfor de blanke maatte han have et bestemt Navn at
 støtte sig til i sine Reformplaner, nemlig den enevældige Konges, og den
 Slags skete jo bedst ved direkte — personlig Paavirkning. Altsaa rejste han
 hjem i August 1829 og opnaaede forholdsvis hurtigt det ønskede Resultat,
 siden han allerede d. 9. Jan. n. A. kunde sætte det paa Papiret i et Brev
 til Kongen¹⁾. Han siger heri, at Spørgsmaalet om de frifarvede har be-
 skæftiget hans Tanker i flere Aar, og at han paa egen Haand alt har grebet
 ind, men at det nu kunde være ønskeligt at faa fastlagt Bestemmelser om
 de frifarvedes Rettigheder under Hs. Majestæts udtrykkelige Autorisation.
 Først og fremmest bør da de saakaldte *Fribreve* afskaffes. Dermed forstaaes
 det Dokument, som enhver frifarvet skulde være i Besiddelse af for at do-
 kumentere, at han eller hun ikke var Slave. Disse Fribreve er, siger Schol-
 ten, anstødelige, fordi de er enslydende for alle, uden Hensyn til Fødsel,
 Kultur eller Opdragelse og efter deres Form giver Indtryk af, at Vedkom-
 mende for nylig er blevet frigivet eller frikøbt, medens Friheden i Virke-
 ligheden kan stamme helt tilbage til Oldemoderen. Og iøvrigt bør man
 navnlig ikke slaa alle frifarvede i Hartkorn. Der maa drages et skarpt Skel
 imellem dem, der har erhvervet sig en vis Position i Samfundet og tilmed
 kan pege paa en vis Fødselsadel ved at være frifødte og dem, der er fra
 igaar og tilmed gør Standen ringe Ære. Altsaa: to Afdelinger. Den første
 Afdeling, oven i Købet med tre Rangklasser, første Rangklasse No. 1—15
 begyndende med Generalguvernørens kulørte Adjutanter og sluttende med
 en Premierløjtnant ved St. Jans (paatænkte, men endnu ikke eksiste-
 rende) Frikorps, anden omfattende de øvrige frifarvede Officerer, tredie
 Underofficerer og Menige i Brandkorpserne. Som Hæderstegn for alle i
 første Afdeling bæres en Nationalkokarde i forskellig Udstyrelse, et Sølv-
 kors i første Klasse, et Emblem i de andre. Medlemmerne af første Klasse
 faar udstedt Borgerbrev, hvorved de efter Rang og Stand sættes lige med
 de blanke.

Giftige Kvinder følger Mandens Klasse og Børnene Forældrenes. Først
 den anden Generation af frifarvede kan rykke op i 1ste Kl., med mindre
 første Generation er ægteviet og bekendt for god Opførsel. Iøvrigt bemyn-
 diges Generalguvernøren til at optage i Afdeling I Mænd og Kvinder, der
 ved Dannelse og god Opførsel har gjort sig fortjente dertil. Retten til at
 være i Afdeling I fortæbes ved, at der overgaar Vedkommende en vanærende
 Dom eller simpelthen ved „slet Opførsel“.

Medens 1. Afd. Kl. 1. altsaa faar Borgerbrev, faar 2den og 3die Kl. et
 Patent udstedt i Kongens Navn og underskrevet af Generalguvernøren.

Afd. II, der altsaa udgør Resten af de frifarvede, faar intet Emblem,
 men i Stedet for det forhadte Fribrev et Legitimationsbevis, underskrevet
 af Generalguvernørens Sekretær.

Sluttelig bemærkes udtrykkeligt i Forslaget, der blev approberet af Kon-
 gen ^{10/4} 1830, at naar frifarvede af begge Køn i Farve nærmer sig de

Kongepalmealleen paa Centerlinien i Nærheden af Christiansted. Litografi. Det kgl. Bibliotek.

Generalguvernøren ved sit Skrivebord i Guvernementshuset. Efter en Tegning, antagelig af Fr. Scholten. Tilhører Forf. Man lægger Mærke til Glaskuplerne („shades“) omkring Lysene og til Persienerne, der holder Solen ude, men tillader Passatvinden at slippe igennem.

blanke, og derhos ved Aandsdannelse og god Opførsel gør sig værdige til at staa paa lige Fod med dem, bør al Forskel, som Farven nu gør, op-høre. Ved sin Tilbagekomst offentliggjorde Scholten saa Forslaget med nogle Indledningsbemærkninger: Hs. Maj. holder sig overbevist om, at Tidspunktet nu er indtruffet, hvor de vrangte Anskuelser, Fordomme og Hindringer, som har trukket en skarp Adskillelsesgrænse mellem tvende Borgerklasser nu bliver ryddede af Vejen, saa Hindringen mod en Tilnær-melse til de frifarvede bortfalder. Altsaa: hvem der har Øren at høre med, han høre! Saaledes har Kongen selv talt, the King Himself has spoken. Som Rettesnor for en af Scholten nedsat Kommission til at optage en Pro-tokol over alle frifarvede indskærper han i Skrivelse til denne og til Politi-mestrene¹⁾, at enhver skal anses som fri, indtil det modsatte bevises, lige-som at enhver, der med nogen Grund kan sættes i 1. Afd., skal sættes deri. Endelig indskærper han Hospitalerne at behandle enhver, der hører til denne Afdeling, aldeles som en blank.

At det hele Arrangement med Sølvkors, Rangklasser o. s. v. gør et lidt komisk Indtryk paa en Nutidslæser, er vel naturligt. Man maa i hvert Fald sætte sig hundrede Aar tilbage i Tiden og tænke paa de særlige Forhold for ikke at trække alt for stærkt paa Smilebaandet. Iøvrigt var det kun tænkt som Forberedelse til det næste Skridt, der blev indledet ved kgl. Res. af 7. Feb. 1832, som Scholten under et nyt Besøg i Danmark fik foranlediget, og hvorved han fik Ordre til at fremkomme med Forslag om yderligere Udvidelser af de frifarvedes Stilling. Sine Tanker herom fore-lægger han den vest. Regering til „rolig og frimodig Drøftelse“*, idet han gør opmærksom paa, at mange af de frifarvede nu staar paa samme Kultur-trin som Middelstanden i Europa, hvorfor de gamle Kolonialbestemmelser om Forskel, grundet paa Farven, nu bør lovformelig ophæves for alle deres Vedkommende, som var frie d. $\frac{10}{4}$ 1830. Deres Navne skal indføres i den af Scholten paabudte Hovedministerialbog²⁾ uden Vedtegning om Farve. De, der er født efter dette Tidspunkt, skal dog staa i en særlig Afdeling under Generalguvernørens Tilsyn i indtil ti Aar, idet dog Attest for god Op-førsel kan forkorte Tiden for denne Overgangsklasse. Det tilsyneladende inkonsekvente i dette Forslag skyldes sikkert et rent praktisk Hensyn, dels til at bevare Eliten blandt de frifarvede fra at blive slaaet i Hartkorn med enhver Landneger, der lige var blevet frigivet eller havde købt sig fri, dels det pædagogiske, der laa i at kunne rykke tidligt op eller blive sat tilbage

* At Forhandlingerne her løb meget venskabeligt af var jo at vente. Det var jo i de gode gamle Dage, da Oxholm endnu ikke var blevet kritisk indstillet mod Scholten. Han er da ogsaa her plus royaliste que le roi. Sommer er jo heller ikke ond, men: er ti Aar ikke for lang en Overgangstid? Søbøtke „drister sig ikke til at have nogen bestemt Formening“. Mouritzen finder det rigtigt, at den, der lige er blevet fri, ikke straks faar de samme Rettigheder som de blanke, „da det jo kunde tænkes, at en, der lige var blevet fri, kunde tænkes at revanchere sig paa den, der maatte have fornærmet ham, medens han var Slave“, men iøvrigt havde Scholten jo et saa ud-strakt Kendskab til disse Folks Natur osv. Deliberationsprot. $\frac{3}{6}$ 1833.

i Klassen, d. v. s. faa eller miste Kokarden, der fremdeles skulde bevares som Hæderstegn.

Det endelige Resultat af Forhandlingerne blev den kgl. Forordning af 18. April 1834, der (§ 1) ophævede de hidtil gældende Bestemmelser, idet den proklamerede fuldkommen Lighed mellem hvide og farvede for de frifarvedes Vedkommende, som var i lovlig Besiddelse af deres Frihed fra ovennævnte Dato at regne. For dem, der blev fri efter dette Tidspunkt, fastsattes en Prøvetid paa tre Aar (§§ 2 og 3). Og endelig bestemtes (§ 6), at der skulde optages en ny Fortegnelse saavel over dem, der faldt ind under § 1 som over dem, der faldt ind under de senere Paragraffer.

Medens Hovedprincippet i Forordningen jo ganske faldt sammen med Scholtens Forslag om den fuldkomne Ligestilling for en begrænset Klasse af frifarvede, var der tre Ting, han ikke syntes om. Den ene var, at efter Forordningens Ordlyd var denne Klasse blevet udstrakt til alle, der var blevet frie fra Forordningens Kundgørelse at regne uden at gennemgaa den af ham forudsatte Sigtning. Den anden var, at Prøve- eller Karenstiden var nedsat til tre Aar, medens han selv modstræbende i sit endelig Forslag var gaaet ned til fem Aar efter jo oprindeligt at have tænkt sig ti. Som han nemlig selv siger det i sin Indstilling, bør Overgangen til den fuldkomne Ligestilling være *betinget af Opførsel* for at hindre slette Subjekters Optagelse i det borgerlige Samfund, hvilket saa langt fra at kaste en Skygge paa de frifarvede i Almindelighed i Virkeligheden maa være dem kært. Og endelig fandt han den paabudte nye Indskrivning i Mandtal af de frifarvede ganske malplaceret og overflødig, hvorfor han uden videre standsede den, efter at Søbøtken under hans Fraværelse var begyndt at sætte den i Scene. De to andre Bestemmelser kom han ogsaa nemt udenom ved simpelt hen ikke at gennemføre dem. Han var, som vi ved, mindst af alt doktrinær. Hvor det gjaldt om at højne de frifarvedes Anseelse og demonstrere deres Ligeberettigelse i Praksis, var det nødvendigt at bruge en ikke alt for grovkornet Sigte godt, uanset en Bestemmelse om Overgang fra den ene Bunke til den anden efter tre Aars eller for den Sags Skyld fem Aars Forløb, som han jo selv af opportune Grunde var gaaet med til. At dette medførte noget Skriveri med Hjemmeregningen generede ham ikke, saa længe Decenniet endnu blev skrevet med et Tretal¹). —

De frifarvedes Antal var størst paa St. Thomas, hvor adskillige af dem havde forstaaet med Driftighed at udnytte Handelskonjunkturerne, selv om de tidligere havde maattet benytte en Omvej som pro forma Bestyrere af en hvid Mands Forretning. Men nu kunde de jo træde frem i fuldt Dagslys som Indehavere af et hvilken som helst borgerligt Erhverv allerede fra 1830, saafremt de hørte til Afdeling I. De viste da ogsaa deres Taknemmelighed mod Landsfaderen ved at sende ham en Takadresse med Forslag om Prægning af en Medaille i Anledning af Forordningen. Og Scholten, der sikkert maa antages at have haft en ikke uvæsentlig Finger med i Spillet, har nok glædet sig som et Barn, da Kongen gav et højst naadigt Svar og

lod fem Eksemplarer præge i Guld, hvoraf han skænkede Scholten det ene, „medens Vi selv allernaadigst vil modtage et, og Prins Christian Frederik og Frederik Carl Christian hver et“⁽¹⁾). Slet ikke nogen ilde Idé altsaa, som de farvede, der sikkert allerede den Gang som senere ellers indbyrdes var delt i Kliker og Klaner efter Farvenuance og Livsstilling, her i Fællesskab var blevet enige om, fordi de havde et fælles Samlingsmærke i en bestemt hvid Mands Person, som de blindt stolede paa — og som de ogsaa havde Grund til at stole paa. — —

Medens det, som tidligere nævnt, er hævet over al Tvivl, at Scholten i Forholdet til *Slaverne* fra allerførste Færd havde Emancipationen for Øje som Endemaal, er det dog tydeligt, at det ikke saa meget var den endelige *formelle* Frihed, der interesserede ham som, i Analogi med hans Stilling til de frifarvede, Overgangstiden, Modningstiden, og den, var han klar over, maatte nødvendigvis strække sig over et ikke ringe Aaremaal. Netop heri viser han sig som *den rette maalbevidste Reformator*. Lige saa afgjort som han gjorde Front mod dem, der hævdede, at Negrene *aldrig* vilde kunne egne sig til at faa Frihed, lige saa bestemt stillede han sig mod dem, der i England raabte op om, at hvis man blot *straks* gav Slaverne den fulde Frihed, vilde det blive godt. Hvad en pludselig, uforberedt Emancipation kunde føre til, havde han jo, hvis det behøvedes, tydeligt for Øje i den franske Revolutions mislykkede midlertidige Emancipation i 1792. Jo, Forberedelser skulde til, før Negrene med Held kunde komme ind i Frihedens forjættede Land*. Der var nok at tage fat paa, men der var mange Hensyn at tage, saa der maatte fares med Lempe.

Hidtil havde Bestemmelsen i Forordn. af 1755 om, at en Slaves Vidnesbyrd for Retten ikke gjaldt i nogen Sag, staaet ved Magt. Aaret før Scholten tiltraadte, var Spørgsmaalet iøvrigt blevet rejst af en Sagfører, der havde indgivet Andragende til vest. Regering om, at en Slave i et bestemt Tilfælde kunde føres som Vidne, men det var blevet afslaaet⁽²⁾). Nu blev det dog et Par Aar senere opnaaet, at Slavers Vidnesbyrd kunde være gældende for Retten i kriminelle Sager, dog aldrig angaaende Slavens egen Herre, men samtidig var Bestemmelsen omgærdet af saa mange Forbehold, at den kunde give Anledning til megen Vilkaarlighed fra Embedsmændenes Side**. Noget tilsvarende gjaldt i Virkeligheden i det hele Haandhævelsen af den i Lovene givne Beskyttelse af Slaverne, ikke mindst efterhaanden som den under Modstand fra Planterne blev udvidet, og derfor lagde Schol-

* Dog vilde Scholten neppe have følt sig tiltalt af en eventuel, opbyggelig Parallel med Jødernes Ørkenvandring og ham selv som en moderne Moses. At sjokke om i Sandet i fyrretyve Aar uden at opdyrke en eneste Oase, nej Tak!

** Slaverne skulde, foruden at være døbt, have „et klart Begreb om Edens Hellighed og ret religiøs Følelse“⁽³⁾.

Selvfølgelig maatte der under Omstændighederne tages Forbehold, hvad Scholten heller slet ikke var blind for, men der kunde vel nok fra Cancelliet være opstillet bedre Kriterier end just den sidstnævnte. Det skal jo ikke være saa let at granske Hjerter og Nyrer.

ten lige fra Begyndelsen stærk Vægt paa, at han qua Generalguvernør ikke mindst var *Overpolitimester*¹⁾. Dette Standpunkt fastholdt han haardnakket som det eneste mulige, der kunde sikre Gennemførelsen af Reformerne, og foreløbig kunde han tage sig det let, naar Cancelliet paatalte, at Sager angaaende de farvede nok ofte blev afgjort uden om Politiretterne ved Generalguvernørens Resolutioner²⁾. Hvor meget der i Virkeligheden blev afgjort underhaanden uden at komme paa Papiret ved en mere eller mindre venlig Henviſning til den øverste Myndighed, har Cancelliet neppe anet. Det er i det hele Scholtens Person, hans personlige Overvaagen af Embedsmændene og Planternes Forhold til Slaverne, der træder i Forgrunden som den afgørende Faktor. Han lader alle og enhver vide, at i alle Slavesager, saa vel som i alle Sager angaaende farvede, var han ikke alene Overinstans men ogsaa den, til hvem alle Slaver trygt kunde henvende sig i første Instans.

Om hvordan Slaverne selv lige fra Begyndelsen af saa paa Scholten som deres Beskytter, har vi et kuriøst Vidnesbyrd i et Brev fra en Slave, dateret, St. Croix 1. Jan. 1832, til en Ven i København, Kusken Povl. Dette Brev har Udgiveren af Bladet „Raketten“* faaet fat paa og trykker det saa i Oversættelse under den mærkværdige Overskrift: „Blade af Neger-slaven Martins Portefeuille“. Denne Martin viser sig at være en Slave, der har fulgt sin Herre til København og nu ved sin Tilbagekomst fortæller sin Ven om sine Indtryk derude. Der er ingen Grund til at betvivle Ægtheden af Brevet. Selv bortset fra at Udgiveren bevidner, at Brevet er ham egenhændigt leveret af en agtværdig Mand, der er kommet hjem fra Vestindien, hvor han har modtaget det af Martin selv til Viderebesørgelse, taler indre Grunde afgjort for Ægtheden. Martin begynder altsaa efter Negrenes Sædvane med at prale. Han er Søn af en indfødt Konge, men til Trods for sin fine Oprindelse blev han solgt fra Afrika for to Tekasser og en engelsk Bøsse. Da vi nu kom til Vestindien igen, fortæller han saa, havde vi faaet en ny Guvernør, Hr. v. Scholten, og alt er blevet forandret til det bedre. Hvad en god Mand kan gøre for sit Lands Vel, naar han har Magten i Hænde og Lyst og Evne, det har jeg set her, og derfor skal hans Erindring leve, ikke i det forgængelige Marmor, men i alle taknemmelige Sortes Hjerter. Han har paabudt, at der ikke længere maa være Slaver derude, men kun Tjenestefolk, og „dette har særlig glædet den fattige Neger Martin“. Takket være Martin faar vi saaledes at vide, at Scholten allerede før 1832 havde prøvet at indføre Benævnelsen „Hus- eller Markjtjener“ i Stedet for Slave, hvilket han to Aar senere vilde have officielt Stempel

* *M. Winter*, en ejendommelig Figur inden for den periodiske Presse, oprindelig Eskadronskirurg, startede 1831 „Raketten“, rodede sig ind i Injurieprocesser, maatte tre Gange bøde de berygtede tre Mark, 40 Lod Sølv og nyde Vand og Brød, men havde Ord for at være de fattiges og undertrykte ivrigste Forsvarer. Altsaa ikke en almindelig Smudsjournalist, men muligvis Kverulant og lidt skør.

At Huslaver havde lært sig at skrive, og det endogsaa særdeles godt, findes der adskillige Eksempler paa fra langt tidligere Tid indenfor Brr. Mission.

paasat¹). Af praktiske Grunde, navnlig for at undgaa Forveksling med fri-farvede Tjenestefolk, lod dette sig dog ikke gennemføre, men erstattedes med Udtrykket „ufri“. Men Sprogbrugen er ikke betydningsløs, saa vist som der kan lægges meget ind i et Ord. Det absolutte Modsætningsforhold imellem Slaver og fri fik derved ligesom en Duft af Forjættelse, en mildere Klang, paa tilsvarende Maade som „uformuende“ lyder betydelig bedre end „fattig“ og smager lidt af Fugl*. —

Hvor megen Magt foruden god Vilje, Martin end tillagde Scholten, maatte det dog være denne end mere magtpaaliggende end i Forholdet til de frifarvede her i Forholdet til Slaverne at faa et Kongebud at støtte sig til. Dette paatænkte han at opnaa ved en ny Slavelov, men inden denne blev forelagt, indtraf en Begivenhed af stor Rækkevidde, der paa en Maade gav Vind i Sejlene, men samtidig vakte store Betæneligheder. Jeg sigter til *den engelske Emancipation 1833*, der kom meget hovedkulds til Verden. Efter at den engelske Regering nemlig forgæves havde forsøgt at forbedre Forholdet mellem Planterne og Slaverne ved hjemmefra at udstede Orders of Council, der for en Del viste sig uigennemførlige i sig selv og for en Del strandede paa nogle af Koloniernes Selvstyre (i Modsætning til Crown Colonies), hvorved der opstod Uroligheder og ligefremme Trusler om at følge U. S. A.s Eksempel fra Washingtons Tid, blev Knuden pludselig hugget over ved Parlamentsakt af 28. Aug. 1833, hvorved Slaverne blev erklæret frie mod en Erstatning til Ejerne paa 20 Mill. £ og en Tilsikring af en tvungen saakaldt Lærlingetid paa tre Aar fra de tidligere Slavers Side. Erstatningens Rigelighed og dens Ubetingethed (der havde oprindeligt været paatænkt en mindre Sum som et Slags Laan til Planterne) beroligede nogenlunde Stemningen. Alligevel var der sikkert mange, der delte den Tvivl, der fra Oppositionens Side kom til Orde i Parlamentet om Tidspunktets Betimelighed, gaende ud paa, at Slaverne endnu ikke ved forudgaaende Optragelse var tilstrækkeligt modne til Friheden.

Denne Betragtning har Scholten ganske afgjort delt, hvad der fremgaa^r af den Skepsis, hvormed han omtaler denne Emancipation, der saa lidt stemte med hans, senere saa stærkt pointerede, Overbevisning om Nødvendigheden af en betydelig længere *Forberedelsestid*. Han frygtede ogsaa for, at Rygtet om Emancipationen²) skulde vække en skadelig Uro blandt Slaverne paa de danske Øer, hvad der atter kunde medføre strengere Forholdsregler fra Planternes Side og saaledes i det hele vanskeliggøre det rolige Arbejde paa Reformer.

Men nu gjaldt det om at handle, hvorfor Scholten i Begyndelsen af 1834

* At Martin i sin forstaaelige Begejstring for Scholten kører lidt rundt i dennes Forhold til Sikkertolden, er ikke saa mærkeligt. Efter hans Fremstilling har Scholten vist sig som en „særlig redelig Embedsmand“ ved at foranledige, at Udførselstolden paa Sukker blev betalt i København i St. f. paa Afsendelsesstedet, idet Martin tydeligt lader forstaa, at hans Forgængere simpelt hen stak Tolden i Lommen.

Slet saa let gik det jo dog ikke til derude. Men selve Udlægningen er et Bevis paa Epistelens Ægthed.

rejste hjem for ved personlig Forhandling hurtigst muligt at faa gennemført en *Slavelov*, hvorpaa der kunde bygges videre, og hvortil han medbragte et nyt Udkast*, der under hans Ophold hjemme blev behandlet af et Udvalg bestaaende foruden af ham selv af Ørsted i hans Egenskab af Generalprokurør og tre Medlemmer af Collegierne¹). Dette Udvalg, der blev nedsat den 16. Oktober, blev meget hurtig enigt, saaledes at Resultatet allerede kunde foreligge i Allerh. Reskript af 22. Nov. (altsaa 1834). Naar der senere hen ofte blev rettet den Bebrejdelse mod Scholten, at han tilbragte alt for meget af sin Tid med sine hyppige Rejser til Danmark, maa det ikke glemmes, at uden dem kunde han i hvert Fald ikke have faaet sine Reformplaner gennemført. Der maatte nødvendigvis en til, der kunde sætte Gang i Gaasefjerene, og som vidste Besked.

Ved dette Reskript blev det nu fastslaaet, at enhver Slave var berettiget til at erhverve Friheden mod at holde Ejeren skadesløs for sin fulde Værdi, at en Slave havde Ret til at skifte Ejer, naar denne erstattede den oprindelige Ejer Slavens Værdi, samt at i Tilfælde af, at en Slave blev mishandlet, skulde Generalguvernøren sørge for, at han kom ind under en anden Herre, samt at Slaver skulde have Ejendomsret over alt, hvad de kunde erhverve sig ved eget Arbejde, Gave, Køb eller Arv. Iøvrigt fik Scholten Bemyndigelse til at begrænse Ejernes Ret til at tildele legemlige Straffe til et Maximum paa tolv Slag til en Mandsperson og seks til en Kvinde med den Tilføjelse, at hvis denne Ret blev misbrugt af Ejeren, kunde Generalguvernøren yderligere indskrænke den. Og endelig indeholdt Reskriptet en Løfteparagraf om yderligere Reforme paa Grundlag af Forslag fra Scholten, bl. a. angaaende Arbejdstiderne paa Plantagerne og om Slavernes Forplejning og sidst med ikke mindst om Oprettelse af *Skoler* til Slavebørnernes Undervisning.

Det var overladt til Scholten at offentliggøre saa meget af dette Reskript, som han selv ansaa for tilraadeligt, hvorfor han meget fornuftigt udelod Løfteparagrafen**. Men fordi han ikke offentliggjorde alt, betyder det ikke, at han lod alt ligge. Selv om han maaske ikke formelt overskred sin Bemyndigelse ved paa egen Haand at forbyde den offentlige Fremstilling af Slaver paa Auktion som „stridende mod Sømmelighed og Menneskeværdighed“, saa gjorde han det i hvert Fald ved at træffe Bestemmelser om Arbejdstiden paa Plantagerne og om Slavernes frivillige Arbejde

* Det er om denne Plan, at Holten i sin Dagbog for 18. Nov. 34 (Anf. Skr. p. 180) udtaler sig meget overlegent, idet han karakteriserer den som en overilet, umoden Plan, som samtlige Embedsmænd og Plantere da ogsaa havde sat sig imod. Det sidste er jo noget rent Snak, da de slet ikke var blevet spurgt, og hvad Embedsmændene angaar, behøver man bare at henvise til Scholtens daværende grundmurade Stilling over for dem for at vide, at det er rent Paahit, at de ligefrem en masse skulde have sat sig imod, hvad tilmed kun nogle faa af dem kendte.

Noget andet er, at Holten, som han selv smstds. beretter efter Evne har søgt at stille Scholtens Forslag i et ugunstigt Lys over for Tronfølgeren, hos hvem han jo paa dette Tidspunkt var Geheimearkivar.

** I sin Helhed blev Reskr. først offentliggjort i 1840 (Ny Collegialtidende Nr. 23).

om Søndagen og ved Forbud mod frugtsommelige Kvinders Deltagelse i det strengeste Markarbejde. Naar han lod opføre et særligt Arresthus paa St. Croix, hvor Slaverne skulde afsone Fængselsstraffe, havde det i Virkeligheden til Formaal at bringe det, der hidtil havde været henvist til Fangekældrene paa Plantagerne — undtagen i sværere kriminelle Tilfælde — ind under det offentliges Kontrol.

Det havde i Reskriptet været henstillet til Scholten at lade nedsætte en Kommission i Vestindien til Drøftelse af de paatænkte fremtidige Reforme. Det var der jo ikke noget ondt i, naar man selv kunde vælge, hvem man vilde. Og, som Scholten viste den vest. Regering den Høflighed at tilskrive den desangaaende, gaar den almindelige Tendens i de af Hs. Maj. hidtil tagne og fremdeles tilsigtede Bestemmelser jo ud paa lidt efter lidt at indskrænke Ejernes hidtil uindskrænkede Myndighed over for de ufri og overføre den til det offentliges Varetægt; men det kan naturligvis ikke være Ejerne behageligt, og „derfor mener jeg, at det kan være fornuftigt at nedsætte en Kommission af Planterne for at „reconciliere“ dem ved at skaffe dem den størst mulige Sikkerhed for, at det offentlige tilstrækkeligt vil varetage den Myndighed, der efterhaanden bliver frataget dem“¹⁾.

Jeg har ikke fundet noget nærmere om denne Kommission, der kom til Verden som en Sildefødning, nemlig tre Aar efter Udstedelsen af Reskriptet. Den har rimeligvis kun holdt ét Møde. Men dør havde Scholten ogsaa haft Lejlighed til at sige nogle Ord, som han vidste vilde blive bragt videre, og som paa én Gang pointerede Hs. Maj.s ubøjelige Vilje til at gennemføre Reforme og samtidig lod Planterne beroligende vide, at naar de blot lod Negrene faa deres Ret, var han, Scholten, ogsaa Mand for at sørge for, at Planterne fik deres. Og maa jeg saa bede D'Hrr. gøre mig den Ære og Fornøjelse at deltage i et lille beskedent o. s. v.

Jo, hvem kunde staa for Scholten — den Gang! Mindst kunde da et skønsomt Udvalg af ikke altfor ondartede Plantere.

Da Scholten rejste hjem i 1838, medbragte han, foruden en Pose gode Nyheder om, hvordan de hidtidige Reforme var blevet gennemførte uden væsentlige Gnidninger, en større Pose Ønsker om fremtidige. Blandt disse var ikke mindst Gennemførelsen af den tidligere nævnte Løfteparagraf angaaende *Skolesagen*, d. v. s. Slavebørnernes Undervisning. Han havde rørt ved den allerede for ti Aar siden²⁾, men da havde den efter den obligate Rundgang mellem Collegierne foreløbig fundet et trygt Hvilested blandt „Beroerne“. Muligvis har han selv indset, at der først maatte slaas en Pæl gennem Ejernes ubetingede Dispositionsret, men nu var Tiden i hvert Fald inde til at presse paa med Løsningen, hvortil han medbragte et udarbejdet Forslag.

Det første Spørgsmaal, der havde frembudt sig for ham, var, *hvem* der kunde tænkes bedst at forestaa dette Skolevæsen. Herom havde han dog i Virkeligheden aldrig næret nogen Tvivl: det maatte være de herrnhutiske Missionærer. Som han udtrykte det i sin Forhandling med den vest. Re-

gering*: Ved deres ulastelige Vandel og deres Læres Simplicitet og den Om-sorg, de har for deres Religionsbekendere, forekommer de mig „foretrække-lige“ for enhver af de andre. Han kunde have tilføjet: ikke mindst paa Grund af den Interesse, de altid har vist for Ungdommens Opdragelse¹). Sikkert kunde Skolevæsenet, som Forholdene laa, heller ikke lægges i bedre Hænder, og Brødrene gjorde i Sandhed ikke Scholtens Tillid til Skamme**. Angaaende Sproget, hvori Undervisningen skulde ske, foreslog Scholten, at man burde gaa bort fra det creolske og indføre Engelsk, som de fleste af Negrene allerede kendte, og som de vilde have mere Gavn af, selv om han var klar over, at det vilde være politisk rigtigst, om Undervisnings-sproget blev Dansk, men det var jo under Omstændighederne umuligt***.

Scholtens Tanker blev ganske fulgt i *Landskoleordningen af 1839*²), hvorved det blev bestemt, at der skulde bygges otte Landskoler paa St. Croix, fem paa St. Thomas og fire paa St. Jan. Skoletiden blev for ikke at vække alt for stor Opposition hos Planterne begrænset til tre Formiddagstimer for Børn under ni Aar hver Hverdag undtagen Lørdag og derefter indtil det fyldte tolvte Aar tre Timer om Lørdagen. Tilsynet med Skolevæsenet skulde føres af en Skolekommission bestaaende af den danske Præst, Jurisdiktio-nens Politimester samt et Medlem af Borgerraadet og et valgt af Scholten. Religionsundervisningen skulde ske paa Basis af en af den danske Præst Bagger udarbejdet interkonfessionel Katekisme.

Det vil maaske være hensigtsmæssigt at gaa et Skridt ud over den dette Afsnit ellers tiltænkte Tidsramme ved med et Par Ord at skildre, hvorledes det gik med Gennemførelsen, der jo først kunde finde Sted under det nye Regime. Allerede den 16. Maj 1841 kunde Skolerne paa St. Croix indvies. Bygningerne var, som alt hvad Scholten tog sig af i Byggefaget, præget af

* „Forhandling“ er maaske et noget misvisende Udtryk, hvor kun Kofoed var tilstede foruden Scholten (Deliberationsprot. ²⁰/₇ 1837).

** Scholtens Forkærlighed for Brødrene var af gammel Dato. Han lagde den paa en eklatant Maade for Dagen ved Missionens Hundredearsfest d. 21. Aug. 1832, idet han bestemte, at samtlige Slaver skulde have fri den Dag for at kunne overvære Festen, der blev holdt paa Missionsstationen Friedensfeld midt paa St. Croix, og lod salutere med nitten Kanonskud af medbragte Feltpiecer, medens Militærmusikken spillede, og han selv, der lige var kommet tidsnok fra Danmark til at udstede sine Ordre, naturligvis var til Stede med Følge.

Jeg maa vel vedstaa de kritiske Bemærkninger, hvormed jeg i sin Tid (Brr. Miss. p. 162 f.) kommenterer denne Del af Festen. Dog ser jeg idag adskilligt mildere paa det ægte Scholtenske i Arrangementet. Den Salut havde Brødrene virkelig ærligt fortjent, men naturligvis . . .

*** Allerede i 1819 havde den daværende Forstander for Brr. Missionen foreslaaet Overgang til Engelsk i Kirkesproget, men Generalguvernør Bentzon havde fraraadet det med den Motivering, at det bare vilde „gøre Negrene værre“. Jfr. iøvrigt ang. Sprogspørgsmaalet Brr. Miss. p. 170 f.

Det maa naturligvis indrømmes, at Creolsk vanskeligt kunde sammenlignes med „det Rosenbaand, der store og smaa omslynger“. Snarere fremkaldte det Mindet om forsmædelige Slavelænker.

Smag og passer i deres enkle Stil godt i Landskabet, og, hvad vigtigere var, Undervisningen blev ledet med stor Dygtighed og Takt af Missionens nye Forstander, *Georg Hauser*, som Styrelsen i Herrnhut havde valgt specielt med Henblik paa denne Side af Brødrenes Virksomhed¹). Grundet paa Pengemangel trak det imidlertid ud med Arbejdet paa de andre Øer, saaledes blev Skolehusene først færdige paa St. Jan 1844 og paa St. Thomas 1846, skønt Scholten drev paa mest muligt. Det maa siges at være meget kortsynet af Hjemmeregeringen, at den til Trods for Modforestillinger søgte at lægge hele Byrden over paa Kolonien og derved forøgede den Modvilje, der paa Forhaand herskede hos Planterne mod Skolesagen. Alt hvad der kunde opnaaes, var et Laan hist og et Laan her og som særlig Naadesbevisning et kontant Tilskud af den kgl. Kasse paa „indtil 500 Rdl. til hvert af Skolehusene paa St. Jan“²). Og dog kan man ikke tvivle om Chr. VIII's Interesse*. Men saadan var han nu.

At Skolesagen ikke lod sig gennemføre over for Modstand og Sabotøren fra Planterne uden et aarvaagent Øje og en fast Haand fra Scholtens Side er klart³). Alt i alt geraader saavel hans Initiativ i denne Sag som hans Ordning af samme og hans usvækkede Interesse til det sidste ham til sand og ublandet Ære, der ikke skal forringes af den nidske Kritik, som her ganske skød Hus forbi⁴).

* Af et meget smukt Brev, som dav. Prinsesse *Caroline Amalie* skrev til Scholten (²⁷/₂ 1839, Scholtens Arkiv), hvori hun lykønskede ham til hans Arbejde for Skolesagen og beder ham om at blive holdt à jour med dens Udvikling, spores tydeligt hendes Paavirkning af Grundtvig i Slutningsbemærkningen: Sørg for, Herr Generalguvernør, at Skolerne bliver ægte humane — — lad det *menneskelige* komme til at udvikle sig og afværg al Forkvakling!

XV

Reformerne.

Medens den Støtte, Scholten havde faaet fra Hjemmeregeringen i Fr. VI's Tid til de farvedes Frigørelse, afgjort mindre hvilede paa virkelig Interesse for Sagen end paa en ubetinget Tillid til hans Person fra Landsfaderen, ændredes Forholdet under Efterfølgeren. Hos ham var der Interesse nok, men den var uheldigvis parret med den Lyst til at sætte sig ind i ganske underordnede Detailler, der kendetegner den fødte daarlige Administrator. Hvad Tilliden til Scholten angaar, kunde den efter de tidligere nævnte egenhændige og ganske private Breve fra Tidsrummet 1841—44 *alene* at dømme synes at være ubetinget. Det er som en Ven, der skriver til en Ven, Deltagelse i Glæde og Sorg, Døtrenes Giftermaal og Død, Vennens Helbred, hans eget Helbred, hans kære Søns Tilbagekomst med sin unge Brud, der ved sin Ynde og Venlighed har vundet alles Hjerter (som bekendt en meget kortvarig Glæde) o. s. v. o. s. v. Alt dette har sikkert baade glædet og smigret Scholten, men det er et Spørgsmaal, om Ægtheden i den Tillid til ham, hvorfor der gives flere direkte Udtryk, i Virkeligheden havde de tilstrækkelige Karat. I hvert Tilfælde gav den sig jo ikke Udslag, som vi ved, i den nødvendige Støtte til at opretholde Autoriteten under de vanskelige Forhold. Man kan i det hele ikke rigtig frigøre sig for det Indtryk, at der ligesom var en vis dobbelt Bund i Chr. VIII's Forhold til Scholten, som om han paa den ene Side nok var overtudet om, at Scholten var den eneste, der med Held kunde gennemføre Reformerne, men paa den anden Side ikke var saa ked af, at de Genvordigheder, som han havde paadraget sig, kunde stække ham lidt. —

Da Scholten den 19. Juni 1840 vendte tilbage til St. Croix, lød vel endnu i hans Øren en Genklang af Pøbelraabene fra Demonstrationen i Anledning af Magens' Klageskrift, ej heller var Erindringen om „Fædrelandet“s og „Kjøbenhavnsposten“s hadefulde Artikler glemt. I sin Indberetning om sin Ankomst synes han at spore Efterdønningerne derude. Medens den sorte Befolkning viser i høj Grad støjende Glæde, og han har faaet en Hengivenhedsadresse fra Brandkorpset, finder han, skriver han saaledes, ikke Tonen blandt de blanke fuldt tilfredsstillende. Oprirret af enkelte Indvider er der hos mange blevet nedlagt en Spire, som kan blive fordærvelig,

hvis den ikke bliver hæmmet¹⁾). Og en Maaned senere skriver han, at han endnu ikke har forelagt de medbragte Forslag for Planterne, fordi Stemningen endnu ikke forekommer ham gunstig dertil²⁾). Det var ikke helt den samme Scholten, der var kommet tilbage, som den, der var rejst hjem for at berette, hvad han havde gennemført paa egen Haand ved Guvernementsplakater. Ganske vist var disse blevet godkendt, men hvad der derefter skulde ske, stemte ikke med hans Planer, forsaavidt som disse var tænkt som Dekreter til Gennemførelse og ikke som Forslag til Drøftelse med Slaveejerne. For det var netop det, de var. Ved Reskript af $\frac{1}{5}$ 1840 blev det nemlig paalagt Scholten ved sin Tilbagekomst at søge ved Forhandling at faa Planterne til frivilligt at gaa ind paa visse specificerede yderligere Forbedringer i de ufries Kaar, saaledes en Hverdag uden for Høsttiden (1. Juli—1. December) som Fridag og Betaling for eventuelt nødvendigt Ekstraarbejde paa denne Dag. I Høsttiden skulde alle ufrie, som havde arbejdet hele den foregaaende Uges Dage, have 10 Sk. v. C. som Præmie omfattende alle uden Forskel ned til det ottende Aar. Forslagene begrundes med, at de foreslaaede Indrømmelser kunde være et hensigtsmæssigt Middel til uden større Byrde for Ejerne at forskaaffe de ufrie særlig Lejlighed til at virke for sig selv og derigennem ved eget Arbejde skaffe sig Friheden.

Det var altsaa for disse Forslag, Scholten mente, at Stemningen for Tiden ikke var gunstig blandt Planterne paa St. Croix. Men han var jo nødt til at gøre en Begyndelse paa de ham paatvungne Forhandlinger og valgte dertil St. Jan. hvor han kunde vente en forholdsvis god Modtagelse blandt Planterne, der vel huskede, hvordan han havde risikeret et Stykke af Pelsen ved at stille sig ved deres Side imod Magens. Her bliver saa ogsaa hurtigt opnaaet en Overenskomst om at skænke de ufrie den halve Lørdag hele Aaret i Stedet for den foreslaaede hele Dag det halve Aar og 14 Sk. ekstra ugentlig for godt Arbejde. Da Chr. VIII faar Indberetning herom ytrer han i et af de nævnte Privatbreve Frygt for, at en saadan Afvigelse fra Forslaget kunde vække betænkelig Misfornøjelse blandt de ufrie paa de andre Øer. „De ville ytre Dem herom, min kære Scholten“. Ganske vist har den kære Scholten faaet Tilsagn om, at man stoler paa hans Konduite, men en saadan Afvigelse som 14 Sk. i Stedet for 10 og en halv Dag det hele Aar i Stedet for en hel det halve Aar var dog at gaa lovlig vidt.

At Flertallet af Planterne paa St. Thomas stillede sig ganske afvisende over for Forslaget, kan ikke undre, da Oxholm jo nu var traadt over til Oppositionen mod Scholten, ligesom der heller ikke kan antages at være blæst en gunstig Vind fra Magens' mange Familieforbindelser dør. Paa St. Croix, som Turen saa kom til, aabnede Scholten Forhandlingerne med et Cirkulære³⁾, hvori han pointerede, at Planterne i Virkeligheden kunde se Fremtiden med større Rolighed i Møde, naar Forholdet mellem de ufrie og Herrerne var ordnet ved bestemte Love og Anordninger. Under Forhandlingerne gik et Flertal af Planterne (98 af 161 repræsenterende 10.000

Slaver mod 6000) ind paa at give Lørdagen fri hele Aaret, men vilde ikke vide noget af den foreslaaede Pengegodtgørelse. Minoriteten var villig til at gaa ind paa at give Lørdagen fri i Halvaaret og stillede sig m. H. t. den foreslaaede Pengegodtgørelse paa samme Standpunkt som Majoriteten, men forlangte yderligere, at det med det samme blev fastslaet, at Forholdene heretter skulde forblive uforandrede i en bestemt Tid, mindst femten Aar, idet det iøvrigt blev fremhævet, at de ufries Tilstand i Virkeligheden var aldeles tilfredsstillende. Altsaa: hermed skulde der sættes det endelige Punktum for Reformerne.

Det var altsaa gaaet, som man kunde vente med denne Chr. VIII's Idé om at prøve paa at lempe og lirke sig frem ad Forhandlingens Vej. Altsaa tog Scholten Orlov¹⁾ i Marts 1842 for at søge at faa Kongen til at overhugge den gordiske Knude. Det var ham heller ikke ubekendt, at der var Grund til at tro, at der var Ugler i Mosen hjemme. Han vidste, at Prokurator Sarauw var rejst hjem med et „Memorandum“ fra nogle og fyrretyve Plantere. En Klage, siger „Fædrelandet“²⁾, en saare alvorlig Klage mod den scholtenske Administration, mener Bladet at vide. Da Sarauw paa det paagældende Tidspunkt endnu ikke var ankommet, maa Bladet have taget „Klagens alvorlige Karakter“ paa forventet Efterbevilling. Memorandumet er i Virkeligheden blot et udmærket formet Prokuristindlæg imod al Emancipation og indeholder kun forsaavidt en Kritik af Scholtens Administration. Det lidt alarmerende ved Sagen var alene, at Memorandumet blev indsendt direkte til Kongen under Varetægt af en Mand, hvis forstandige mundtlige Redegørelse nok kunde finde Indpas hist og her. Værre var paa sin Vis en samtidig Artikelserie paa fem Numre i samme Blad „Om Vestindien betragtet fra Planternes Synspunkt“³⁾, anonymt, men ganske givet skrevet af Heilbuth. Scholten har, hedder det, handlet i direkte Opposition mod Hs. Maj.s Befaling og tillader sig at befale til højre og venstre i Kongens Navn. Slavespørgsmaalet er for ham kun et Middel til at vinde Anseelse og Magt. Først søgte han at vinde Popularitet hos Slaverne paa Planternes Bekostning, nu søger han at vinde den hos Planterne paa Slavernes Bekostning, idet han lader Orlogsmænd ligge paa Lur efter Flygtninge fra St. Jan til den engelske Ø Tortola*. Hvorledes kan han have Hjerte, udraaber han, til at se de stakkels Slavers skuffede Forhaabninger!

Det er et ualmindeligt perfidt Stykke Arbejde, Heilbuth her har leveret, vel skikket til at give Chr. VIII noget at tænke paa og Almenheden et daarligt Indtryk af Scholtens Reformplaners Dybde og egentlige Formaal.

Alt i alt var det saaledes ikke af Vejen, at Scholten kom hjem for at være den staaende Kommission, der var nedsat til at afgive Betænkning om de vestindiske Forhold, behjælpelig til at finde ud af, hvad der nu skulde gøres. I sin Indstilling siger Scholten nu, at man dristigt maa holde

* Det havde en Tid været paakrævet at stationere Orlogsbriggen Nord for St. Jan for at forhindre Masseflugt med Fiskerbaade. En ganske nødvendig Forholdsregel — saadan som Forholdene nu en Gang laa.

sig den endelige Emancipation for Øje og gentager, at den dog aldrig vil kunne tilvejebringes paa en tilfredsstillende Maade uden en lang Forberedelsestid, baade aandeligt og fysisk. Hvad det sidste angaar, henviser han til de Foranstaltninger, der alt er truffene, saasom Sygehuse paa Plantagerne, og Tilsyn med spæde Børn. Ikke uden Stolthed paapeger han, at disse Bestræbelser allerede er begyndt at bære Frugt. Medens saaledes Befolkningsformindskelsen ved Dødelighed blandt de ufrie i 1804—25 udgjorde gennemsnitlig 225 aarlig, er den i Løbet af de sidste 10 Aar gaaet ned til gennemsnitlig 137. Men det maa afgjort være nødvendigt, at Hs. Maj. nu ligefrem *paabyder* de Byrder, der af Hensyn til det heles Vel maa paalægges Ejerne, og som det har vist sig ikke kan opnaaes ad Frivillighedens Vej, der jo iøvrigt maatte være enstemmig, naar den skulde betyde noget lov-mæssigt. Det er saa meget mere nødvendigt, som man jo har set, hvor vrangvilligt Planterne paa St. Thomas har stillet sig.

Det er bemærkelsesværdigt, at Scholten stærkt fremhæver, at man ikke paa tilfredsstillende Maade naar til Vejs Ende ved den saakaldte *partielle Emancipation*¹⁾, altsaa ved at Slaverne efterhaanden købte sig fri eller blev frigivne. Erfaringen har vist det, siger han. Han har selv i sin Tid troet at øjne en Udvej her, men han har faaet Øje for Vanskelighederne og kan ikke underkende de Argumenter, som Planterne, navnlig i Sarauws Memorandum, gør gældende. Det, der altsaa bør arbejdes henimod, er *den endelige Emancipation* med fastlagte Bestemmelser for den nødvendige Overgangstid til Afløsning af den nuværende skadelige Usikkerhed.

I Kommissionens endelige Indstilling gøres opmærksom paa, at medens den Scholten givne Bemyndigelse i Reskr. af 1. Maj 1840 jo kun gik ud paa at underhandle med Planterne om Forbedring i de ufries Kaar, tager hans Forslag jo et langt videre Sigte, og hertil tager Kommissionen ikke Stilling udover at bemærke, at den stiller sig tvivlende overfor de Indvendinger, der er gjort imod den gradvise eller partielle Emancipation, men at man vel alligevel bør tage et Hensyn til denne, som det synes almindelige, Mening i Kolonien. Derimod er der fuld Enighed om, at Staten har Ret til at paalægge Planterne Indskrænkninger i Ejendomsretten over Slaverne.

Resultatet af de langvarige Forhandlinger²⁾ kom saa til at foreligge i Reskr. af 18. Feb. af 1843 i Form af Skrivelse fra Chr. VIII til Scholten, der indleder med „at Kongen med allerhøjeste Velbehag har erfaret, at den største Del af Planterne i større eller mindre Grad er kommet Øjemedet med at forbedre de ufries Kaar i Møde — en unægtelig noget opstadset Fremstilling — hvorefter det paabydes, at Lørdagen³⁾ skal være absolut Fridag for Slaverne, med mindre de i Høsttiden vil lade sig leje for en fast Betaling af 4 gl. Realer [= 40 Sk. v. C. en relativ høj Betaling]. Iøvrigt bekræftes den Scholten tidligere givne Bemyndigelse til at overvaage Behandlingen af Slaverne, ligesom der gives mere detaillerede Regler for Indskrænkning i og Kontrol med Slavernes Straffe.

Et lille Skridt fremad, men ikke det afgørende, som Scholten havde ønsket: nemlig en klar Udtalelse om den endelige, fuldstændige Emancipation efter et bestemt Aaremaal paa de og de Betingelser. Udviklingen indenfor Scholtens Tankegang m. H. t. Reformerne lader sig ikke bestemt paavise, men Sandsynligheden taler for, at han i sin Tid har ment, at den partielle Emancipation, naar den blev lettet paa enhver Maade, af sig selv vilde tage en saadan Fart, at den nødvendigvis vilde føre den almindelige med sig, medens Erfaringen nu havde lært ham, at den Vej ikke længere kunde føre til Maalet paa en god Maade. Men anderledes tænkte Chr. VIII, der jo altid var glad over, naar han kunde undgaa at tage et altfor bestemt Standpunkt, saaledes som det vilde udkræves, naar de afgørende Ord skulde tales om Betingelserne for den endelige Emancipation, deriblandt ikke mindst ang. det vanskelige Spørgsmaal om Erstatning til Slaveejerne. Altsaa skriver han til Scholten umiddelbart efter dennes Afrejse¹): „Unægtelig forberedes Emancipationen ved disse Forholdsregler (det ovenf. nævnte Reskr.), men det er dog vor Hensigt dermed at gøre Emancipationen saa længe som muligt unødvendig og undgaa at tage Stilling til en saa kostbar Messure. Det synes mig, at den gradvise Emancipation har meget for sig, navnlig paa den Maade, at alle Børn skulde fødes frie mod at erstattes Moderens Ejer, hvilket De ved er min Yndlingsidé.“ Han er imidlertid bange for, at en mulig tidligere Emancipation paa de franske Øer skulde gribe ind og ved Eksemplets Magt fremskynde den danske, hvorfor han paalægger Scholten, der lægger Tilbagerejsen over Paris, at hilse paa Louis Filip og ved at overbringe ham en venskabelig Hilsen faa Anledning til at fortælle ham, hvad der sker paa de danske Øer og navnlig diskutere Spørgsmaalet med Hertugen af Broglie og Udenrigsministeren, til hvem Kongen gav Scholten en Introduktionsskrivelse for at blive klar over Franskmændenes Planer.

Til Bedømmelse af Chancerne for en god Udgang af hele Emancipationsspørgsmaalet vilde det selvfølgelig være af Betydning at faa noget rigtigt at vide om Følgerne af den engelske Emancipation. Scholten havde da ogsaa allerede i 1840 sendt sin Adjudant v. Dockum ud paa en Tur til de saakaldte Leeward Islands* (Øerne „i Læ for Passaten“ i Mods. til Windward Islands) for at skaffe sig paalidelige Efterretninger paa Aastedet. v. Dockum meddeler, at Antigua kan opvise de mest tilfredsstillende Resultater, men at Øens Dyrkning dog ogsaa her staar langt tilbage for St. Croix²). „Jeg ønsker“, skriver Chr. VIII til Scholten³), „at sætte mig fuldkomment ind i disse Forhold og gad selv lade Tingene undersøge af upartiske Udsendinge“, idet han beklager, at man sikkert kun kan stole lidt paa de engelske Beretninger, tilmed da de franske sætter dem i et ganske andet Lys. Med de sidste sigter Kongen antageligt til de af Dahlerup i Tidsskr. for Søværnen 1842 anførte Kilder⁴). Herefter var den engelske Emancipation et overilet Skridt, uden tilbørlig Forberedelse og Overvejelse, slet ud-

* Efter engelsk Sprogbrug omfattende Anguilla, Barbuda, St. Kitts, Nevis, Antigua, Montserrat og Dominica.

tænkt og slet udført, i Virkeligheden et advarende Eksempel for andre Nationer. Det gaar katastrofalt tilbage med Sukkerproduktionen, nogle Steder til det halve, trods den høje Beskyttelsestold, saa at man endog hist og her har maattet gribe til den Forholdsregel paa ny at indføre Negre fra Afrika, ganske vist som frie Arbejdere, men det smager jo dog af Slavehandel. Alt i alt: England gav Slaverne fri for *bagefter* at civilisere dem i Stedet for omvendt. Hvad vore Negre angaar, siger Dahlerup, har de vel nok hørt Tale om den engelske Emancipation og gør sig vel ogsaa undertiden Forestillinger om denne Friheds Herlighed, men da de har set de mange Foranstaltninger, som er truffet til deres Vel, saa tør det antages, at Flertallet med Tillid til Regeringen roligt afventer, hvad Tiden vil bringe.

Alt dette lød jo i Virkeligheden meget beroligende for Chr. VIII. Men ingen har jo Fred længere, end Naboen vil. Naboen var i dette Tilfælde *Stænderforsamlingerne*. Allerede i Roskilde første Stænderforsamling 1836 havde Grev T. A. Holstein rejst Spørgsmaalet om *Neger-slaveriets Ophævelse*, motiveret med Ønsket om at vedligeholde Fædrelandets hæderlige Berømmelse fra 1792, men efter at være blevet gjort opmærksom af Ørsted i sin Egenskab af Kommissarius om, at Regeringen havde indledet forberedende Skridt angaaende Retsforholdet mellem Ejerne og Slaverne, trak han Tanken om at stille en *Petition desang. tilbage*¹⁾. Men i 1844 lod man sig ikke nøje hermed, idet den bekendte *David* forelagde et Forslag til Emancipation, der var medunderskrevet af saa prominente Mænd som Grundtvig, Schouw og Monrad. I dette Andragende henvises til Holsteins for otte Aar siden paatænkte men henlagte Andragende. Tanken synes den Gang, siges her, at have taget Sigte fra Regeringens Side paa den partielle Emancipation, men Scholten har nu fremsat andre Forslag, der ikke støtter sig til denne. Naar Andragendet fra Stænderforsamlingen nu gaar ud paa den fuldstændige Emancipation, skyldes det en direkte Henvendelse fra den engelske Kvæker Alexander²⁾, der sikkert ogsaa er Kilde til en meget forskønnet Skildring af Følgerne af den eng. Emancipation.

Ørsted udtalte sin Sympati for Andragendet og gik ud fra, at der vilde blive nedsat et Udvalg til at udarbejde en Betænkning. Dette skete ogsaa, men Udvalget naaede ikke at afgive en saadan³⁾, men i 1846 blev Forslaget genoptaget af de samme Forslagsstillere, og denne Gang resulterede det i en Betænkning, der blev afgivet d. 22. Aug. af det dertil valgte Udvalg, der bestod af David, Grev Knuth, Provst Plesner og Raadmand Hansen. Udvalget havde øjensynlig lagt sig de Ord paa Sinde, som Ørsted i et tidligere Møde havde udtalt om det ønskelige i, at man ikke blot drøftede selve Ideen, men ogsaa gik ind paa de Vanskeligheder, Udførelsen vilde medføre, idet det nemlig efter at have anbefalet den endelige Emancipation foreslaar, at Kongen snarest muligt forelægger et Lovforslag herom, hvortil der henlægges en Sum paa to Mill. Rdl. i Erstatning til Planterne, hvortil de vestindiske Aktiver bl. a. i Form af udestaaende Laan til Planterne formentlig kunde anvendes.

Det var jo Ørsted, der paa Forhaand havde anmodet om Positiviteter. Overfor de her fremsatte finder han straks efter Oplæsningen af Betænkningen Anledning til at fremsætte nogle Bemærkninger, der fik en afgørende Betydning for Regeringens endelige Stilling til Emancipationen. Efter nemlig at have bemærket, at den indre Ordning af de koloniale Forhold ikke hørte ind under Stændernes Virkekreds, tilføjede han imidlertid, at naar der som her var Tale om et betydeligt finansielt Offer, vilde der sikkert være Anledning for Regeringen til at indhente Stændernes Mening om Maaden, hvorpaa det kunde ske. Anvendelsen af de to Mill. Rdl. kunde efter hans Mening ikke vel finde Sted uden alle fire Stænders Samstemning¹). En i flere Maader bemærkelsesværdig Udtalelse.

I den paafølgende Drøftelse vandt de økonomiske Betæneligheder ved at nævne en bestemt — og saa stor — Sum til eventuel Erstatning til Planterne, ganske Overhaand, hvorfor man (d. 26. Aug.) vedtog et af Justitsraad Ussing stillet Ændringsforslag gaaende ud paa, at man opfordrede Regeringen til at forelægge Stænderforsamlingen et, paa omhyggelige Undersøgelser baseret Lovforslag, om Emancipationen. Hvor store Betænelighederne var, fremgaar af, at et stillet Underændringsforslag om overhovedet ikke at indgive noget Andragende til Regeringen om Emancipationen, kun faldt med 30 St. mod 26.

I Viborg Stænderforsamling blev det skarpt kritiseret, at Udvalget i Roskilde havde ladet sig henrive til at stille alt for store Fordringer til Moderlandet, men man kunde derimod slutte sig til Andragendet, naar man dertil føjede et Krav om, at saafremt en Emancipation nødvendiggjorde Ofre fra Statens Side, burde Maaden, hvorpaa Udgifterne kunde tilvejebringes, forelægges Stænderforsamlingerne. I denne Form blev Forslaget saa vedtaget d. 21. Oktbr²).

Fra de ikke-kongerigske Stænderforsamlinger kunde der jo af velbekendte Grunde ikke ventes Udtalelser i 1846*

* Man kan ikke sige, at det er et højt Udsyn, der gennemgaaende præger Forhandlingerne i de kongerigske Stænderforsamlinger. I Roskilde Stf. fraraader Orla Lehmann at stille 2 Mill. Rdl. til Regeringens Disposition. Alene Nævnelser af Summen kan være skadelig, og muligt Regeringen kan finde en anden Udvej. Og forresten, hvad er Øerne værd for Danmark uden muligvis Tilfredsstillelse af en vis national Forfængelighed? Det var maaske bedst at abandonnere dem og overlade dem til Negrene. En anden og mere tiltalende Tone gaar dog igennem Grev Schulins Ord: Man kan aldrig mangle Midler til at gøre, hvad Ret er. Naar man siger, at man ikke har Raad, saa kunde en Røver med samme Ret sige, at han ikke havde Raad til at lade være med at røve, ligesom Grev Knuth beklager det trykkende for den nationale Værdighed i, at der fra flere Sider er blevet nævnet som den bedste Udvej simpelt hen at abandonnere Øerne.

I Viborg Stf. bliver Luften helt sogneraadsmødeagtig. En Proprietær siger, at der er saamænd nok af andre presserende Udgifter, hvori han bliver stærkt sekunderet af en Gaardejer, der mener, at det med Emancipationen kan jo være godt nok, men alene Lyden af saa mange Penge virker jo afskrækkende for skatteydende Borgere, og hvorfor skal man forresten spille sin Tid med at beskæftige sig med, hvad der sker paa den anden Side af Jorden? Herredsfoged With hævder, at det maa ligge i Plan-

Indkørselen til Christiansted fra Nordsiden.

Hans Bishop Esq.,
Søstersøn af „General
Buddo“, Oprørsføreren
fra 1848.

Mystiske Figurer indhuggede i en Klippe paa St. Jan, stam-
mende fra Cariberne, Vestindiens Urindvaanere. Akvarel af
Fr. v. Scholten.

Fra Fattigkvarteret paa St. Thomas.

Negerkvinder i Færd med at vaske Tøj i en „Gut“, et lille Vandløb.
Negrene er meget renlige af Naturen

Det Røre, Stf. i Roskilde havde vakt i 1844 ang. Emancipationen, bestemte endelig Chr. VIII til at lade foretage den Undersøgelse paa de engelske Øer¹⁾, hvorom han jo nogle Aar tidligere havde skrevet til Scholten, at han „gad“. Hertil blev *Rothe*, der netop var hjemme paa Besøg, bestemt, sikkert et udmærket Valg, da han, som vi ved, foruden at interessere sig for Negerspørgsmaalet, var en meget selvstændig Natur. Desværre kan hans Indberetning ikke findes²⁾. Muligvis er den forblevet hos Kongen. Det var oprindeligt bestemt, at *Rothe* skulde have nærmere Instruks af Scholten, inden han rejste videre, men saaledes kom det ikke til at gaa; for hvem der under Omstændighederne ikke havde Ro paa sig til at blive derude, det var Scholten, der d. 30. Sept. s. A. havde begivet sig paa Hjemrejse, hvor han traf sammen med *Rothe* i London, og hvor han gjorde denne opmærksom paa, at han i sin Redegørelse ikke skulde befatte sig direkte med Emancipationsspørgsmaalet i D. V. I.³⁾.

Det var jo nemlig derfor, at Scholten var kommet hjem. Officielt er det naturligvis Helbredet, det gælder, og at det ogsaa kunde være skralt nok med det, lader sig vel tænke, men den egentlige Drivfjeder har dog været Uroen, Frygten for, at de hjemlige Autoriteter skulde forkludre det hele, Bevidstheden om Kongens Vankelvornhed — — — Og det var umuligt ret længe at holde det gaaende derude, efter at Stænderne nu var begyndt at røre paa sig. Det maa anses for givet, at Scholten efter sin helt autoritære Indstilling, nærede den største Mistro til Stænderforsamlingerne. Alene Navne som David og Orla Lehmann alias „Fædrelandet“ har sikkert været nok for ham. Men paa den anden Side: med ondt skal ondt fordrives. Nu blev Kongen vel nødt til at sige det afgørende Ord.

Da Roskilde Stænderforsamlings ovennævnte Petition fremkom, efterfulgt af den af Viborg Stænderforsamling vedtagne, tog Scholten saa Initiativet ved en Skrivelse af 9. Nov. 1846 til C. A. Bluhme, der siden 1843 havde været Direktør for General-Toldkammeret og, som bekendt, 1848 blev Handelsminister. I denne Skr.⁴⁾, der uden Indledning begynder med Ordene „Emancipationsspørgsmaalet har alt længe maattet anses for den store Quæstion m. H. t. Coloniernes Fremtid“, udvikler Scholten nu først, hvilken uheldig Spænding og Uro det virker i Kolonien, at Sagen ikke har faaet en endelig Løsning og henviser til, at den Opmærksomhed, som Roskilde Stænderforsamling alt for to Aar siden har skænket Slavespørgsmaalet,

ternes egen Interesse selv at indføre Emp., da de ellers risikerer at blive slaaede ihjel af Negrene, og Købmand og Redaktør Réé (Blichers bekendte, ikke helt uinteresserede Mæcen) mener, at højere politiske Øjemed ved at besidde Kolonier ikke kan komme i Betragtning for Danmarks Vedkommende.

Jeg kan ganske tiltræde Dr. *Hans Jensens* kritiske Bemærkninger i hans instruktive Værk *De danske Stf. Hist.* II p. 142 f. om Stf. Stilling til det vest. Spørgsmaal.

Det er ydmygende for os at notere, at den slesvigske Stf. viste større Udsyn, da Spørgsmaalet drejede sig om Besiddelserne i Guinea og Ostindien, idet der her tales om at bringe Ofre for at vinde fast Fod i fremmede Verdensdele og det urigtige i at sælge Land og Folk. *Slv. Stf.* 1842, Sp. 1834, 1838.

har givet Genlyd derude. Allerede i 1839 havde Scholten under de Forhandlinger, der gik forud for Reskr. af 1. Maj n. A., gjort sig til Talsmand for en fast Bestemmelse, der kunde træde i Stedet for den herskende Usikkerhed, saaledes at Planterne kunde føle sig sikre paa den uforstyrrede Arbejdskraft i en vis Aarrække, og som Forholdene ligger nu, er det saa meget mere ønskeligt, at Regeringen fatter en Plan, hvoraf den endelige Emancipation kan fremgaa. Den Overgangstid, Scholten i sin Tid havde foreslaaet den vestindiske Kommission, var 20 Aar. Han siger nu, at man vel kunde gaa ned til 16 Aar, men heller ikke længere ned, da det ogsaa for Negrene selv vilde være ønskeligt, at der ikke hengik alt for kort Tid, inden Overgangen til den fuldkomne Frihed indtraf, idet Virkningen af de Foranstaltninger, der alt er truffene, skal have lang Tid til at bære Frugt, hvilket Hensyns Tilsidesættelse den Dag i Dag bittert føles paa de engelske Øer. Planterne bør have Kongens Tilsagn om, at der indenfor Overgangstiden ikke bliver foretaget væsentlige Modifikationer i de Anordninger, der f. T. bestemmer Forholdet mellem Ejere og de ufri, ligesom der bør gives Garanti imod forøgede Skatter i Anledning af Skolevæsenet og overhovedet alt, hvad der hører ind under Forberedelserne til Emancipationen. Skulde uforudseelige Omstændigheder indtræffe, der nødvendiggør en tidligere Emp. end her forudsat, bør der tilstaaes Ejerne en bestemt, i Forvejen fikseret, Erstatning, NB. gradvis synkende, alteftersom Overgangspunktet var nærmere eller fjernere Udløbet af Tidsfristen. Selve Fikseringen af Erstatningen paa denne Maade vilde virke meget beroligende paa Øerne, idet netop dens gradvise Aftagen vilde gøre det i Regeringens egen Interesse ikke at forcere Tidspunktet, og saaledes som Forholdene f. T. laa derude, vilde Risikoen for Erstatningens Ikrafttræden næppe være meget stor. Han havde berørt denne Plan for Kongen, men Allerh.samme havde yttret „den vistnok i enhver Henseende grundede Betænkelighed“, hvorvidt alle Parter kunde have Anledning til at være tilfredsstillede ved denne Ordning. Man kan vel egentlig ikke sige, at den af Scholten med saa megen Courtoisie refererede Yttring af Hs. Maj. var paafaldende dybsindig. En for alle Parter tilfredsstillende Løsning af Emancipationsspørgsmaalet var i Virkeligheden det samme som Cirkelens Kvadratur. De ufri ønskede selvfølgelig Emancipationen straks, Ejerne, naar de skulde være ærlige, aldrig. Spørgsmaalet var i Realiteten kun, hvorledes Staten paa den hæderligste og forstandigste Maade til begge Sider kunde komme ud af en stor Uret. Scholten indlader sig fornuftigvis ikke paa den Slags Ræsonnementer, men siger meget nøgternt, at hvad Tilfredsheden angaar, da vil den for Ejernes Vedkommende meget afhænge af, hvor højt den eventuelle Erstatning sættes. Naar Roskilde Stænderforsamling har anslaaet den til £ 10—12, er det langt fra tilstrækkeligt. For de ringeste af de engelske Øer beløb den sig i Gennemsnit til £ 20. For Negrenes Vedkommende, da vil de vel nok have ondt ved at indse Nødvendigheden af en saa lang Overgangstid, men naar de bestaaende Love og Forskrifter bliver nøjagtigt overholdt af Generalguvernøren, og Po-

litiet med Iver varetager sine Pligter, saa vil den Tilfredshed, der nu hersker, vil nok kunne vedligeholdes i en Aarrække.

Der er endelig, siger Scholten til Slut, en tredie Part i Sagen: Kolonibestyrelsen i Vestindien. For den vil Fjernelsen af Usikkerhedsmomentet og de Rivninger, det har givet Anledning til, være af stor Betydning, ligesom det ogsaa vilde betyde meget for den, om der kunde indføres en større Koncentration i Koloniernes Bestyrelse i Moderlandet, saaledes at den kun havde én Øvrighed at søge Ordre hos i Stedet for de flere, i hvilke Overbestyrelsen nu er delt. Ikke mindst under en Overgangstid som den nærværende, vilde Fjernelsen af de Baand, der nu hæmmer den vestindiske Administrations Handlekraft, være højst ønskelig.

Et iøjnespringende forstandigt Forslag, som før nævnt, for enhver, der har haft Lejlighed til at følge det gængse Fodboldspil mellem Kollegierne. Uheldigvis kom Gennemførelsen jo for sent til at faa større Betydning i Scholtens Tid.

Ovenstaaende Skrivelse var altsaa stilet til Bluhme personlig. Paa Aarets sidste Dag tilskriver General-Toldkammeret saa Scholten med Anmodning om at afgive Betænkning om de fra de kongerigske Stænder indgivne Andragender, der er tilstillede Kollegiet til Behandling¹). I sit Svar²) af $\frac{16}{1}$, 1847 henviser Scholten først til Skrivelsen til Bluhme, som han delvis resummerer, og derefter til en Korrespondance, der først er kommet ham i Hænde senere, med Plantere i England, som har Ejendomme paa St. Croix. Man ser heraf, at Scholten har lagt sig Chr. VIII's „i enhver Henseende begrundede“ Betænkelighed paa Sinde og søgt at stække dens videre Udvikling ved at fremkalde nogle Udtalelser fra venligt sindede engelske — vel at mærke ikke irske — Plantere til Støtte for sit Forslag. Korrespondancen er ført af den danske Planter, Kaptajn *Christmas*, som Mellemmand. Af dennes Brev, dat. London 29. Nov. 1846 fremgaar det, at *Christmas* er kommet i Forbindelse med syv af de ni Plantere, der f. T. var i England. Af disse er de seks blevet enige om, at kunde de blot faa fuldkommen Sikkerhed for, at Tingene forblev uforandrede i *tyve* Aar, vilde de renoncere paa Godtgørelse derefter. En af disse, *Bushby*, motiverer det med, at han er vis paa, at en Emancipation f. Expl. allerede om tre Aar selv imod en Erstatning af £ 20 vilde føre til Koloniens totale Ruin (man ser her Frygten for Eksemplet fra de engelske Øer) hvorimod Negrene ved den lange Overgangstid vilde blive bedre forberedt til den endelige Emancipation, hvortil en anden Planter, *Kelly*, ganske slutter sig. Den eneste dissenterende er en Dr. *Lang*. Han foretrækker tre Aar, men saa vil han ogsaa ganske bestemt have £ 15 pr. Neger. I Nødsfald vil han dog i en Efterskrift gaa med til 10. Scholten mener overfor Kollegiet at kunne forklare dette Særstandpunkt med „vidtdrevne religiøse Grundsætninger i Forbindelse med Savn af Familie“. En noget mærkelig Forklaring, der ikke er let at analysere, forekommer det mig. Mon ikke *Gaagens Løsning* skulde ligge i, at Doktoren viser sig at være en *Skotte* og som saadan har fore-

trukket det sikre, Pengene i Haanden, fremfor en Anvisning paa nogle, efter hans Mening uvisse, imponderabilia.

Bortset fra Skottehistorien faldt Brevvekslingen jo altsaa meget heldig ud. Den kan bruges som Basis for det, Scholten godt ved, Kongen stiler henimod: en Forhandling med Planterne, en frivillig Overenskomst. Han er nødt til at foreslaa det som første Etape. Man maa jo akkommodere sig. Altsaa: der er en Mulighed for, at der kan skabes Flertal blandt Planterne for en Overgangstid paa seksten, men en Sikkerhedsventil i Form af den omtalte synkende Garanti for Erstatningen er uomgængelig nødvendig. Han er villig til at gaa ned til £ 16 som absolut Minimum, dog saaledes, at den hele Sum blev staaende uformindsket i de første fire Aar for derefter gradvis at gaa ned for hvert af de følgende. Skulde Forslaget blive forkastet, og Forholdene senere skulde hindre Planterne i at opnaa ligesaa gode Vilkaar, da maatte de tilskrive sig selv og ikke Regeringen det. Under Forudsætning af Vedtagelse maa Minoriteten finde sig deri, for ligesom Princippet om den uindskrænkede Ejendomsret over Negrene ved enhver Foranstaltning, der skaffede disse en eller anden Rettighed, er blevet tilside-sat, saaledes maa det samme gøre sig gældende i særlig Grad, hvor det kommer an paa Tilbagegivelse af de naturlige Menneskerettigheder til de ufrie. Men det gælder om ikke at forpasse Tiden ved at lade de samme Vanskeligheder og Tvivl dukke op igen, som hidtil bestandigt har stillet sig i Vejen for en endelig Løsning. Hvis Hs. Maj. gaar ind paa Planen, maa der gribes an med størst mulig Kraft.

Utaalmodigheden lyser ligefrem gennem Slutningslinierne. Og nu kommer der ogsaa Fart i Sagerne. Allerede fire Dage efter Modtagelsen af denne Skrivelse foreligger Kgl. Res. af 20. Jan. gaaende ud paa, at der til Scholtens Plan bør knyttes Overvejelser om, under hvilke Vilkaar Børn, fødte af ufrie Forældre, straks ved Fødselen kunde blive erklærede frie, uden at deres naturlige Forhold til Forældrene derved blev rokket, men da de jo saaledes fremtidig ikke kunde blive gjort til Genstand for Salg, maatte der jo muligt ydes Planterne nogen Godtgørelse for Ejendomstab, ligesom der muligt maatte aabnes Adgang for Børnenes Underhold paa de kgl. Plantager i Tilfælde af, at Planterne ikke vilde underholde dem.

Dette forelægger General-Toldkammeret Scholten omgaaende med Forespørgsel om, hvorvidt dette kunde forenes med den af ham forelagte Plan.

Fart i Ekspeditionen, ja, men en slem Kæp i Hjulet alligevel denne Kombination med Chr. VIII's Kongstanke: det skal ikke kunne siges, at der fremtidig fødes nogen som Slave i Mit Rige, selv om det maa tolereres, at der lever saadanne. En tilsyneladende smuk og naturlig, men i Virkeligheden ualmindelig taabelig, halvt romantisk og helt doktrinær Tanke, der kun kunde skabe Vanskeligheder for Gennemførelsen af den forestaaende Emancipation, der i sig selv var vanskelig nok. Vi har ovenfor flygtig berørt, at Chr. VIII i et Brev til Scholten fire Aar tidligere nævnedes denne som sin „Yndlingsidé“. At Scholten var meget imod den, har han aldrig

lagt Skjul paa. v. Dockum, der jo som hans Adjutant i flere Aar var nøje kendt med hans Anskuelse, fremhæver ogsaa, at han i sine Rapporter og Betænkninger havde bekæmpet den af al Magt¹). Det var jo saa lige til og talt ud af hans sunde Sans og Kendskab til baade de ufrie og til Planterne. Den ene Part vilde sige: hvad! skal vi vedblive med at være Slaver og vore Børn være frie, medens den anden Part vilde bede sig fritaget for Omhu for de Gøgeunger, der kun voldte Ulejlighed. Hvilket altsammen slog til.

Det er derfor trist at se, at Scholtens nu, da han føler sin Stilling overfor Kongen rokket, falder mere af paa det, end man synes, han burde. Ganske vist fremhæver han i sin Betænkning alle de Vanskeligheder, Forslaget vil medføre, men indrømmer, at de dog maaske ikke er saa store, som han før har tænkt sig. Hvad Børnenes Underhold angaar, lader det sig maaske arrangere. En Erstatning *maa* jo ydes Planterne, og den kunde maaske ansættes til \$ 20 pr. Barn og henlægges til et særligt Fond, som saa blev udbetalt Planterne efter Udløbet af de 16 Aar til Hjælp til de forøgede Omkostninger til lejet Hjælp til den Tid. Men noget indviklet bliver det jo²) — — —

Scholtens Betænkning var afgivet d. 30. Januar. Naar man har set den ualmindelig hurtige Ekspedition af Sagerne i denne og den foregaaende Maaned, kunde det undre, at der skulde hengaa næsten fulde tre Maaneder, inden der igen sker noget. Forklaringen ligger i det for Scholtens saa uheldige Udfald af Højesterets-Dommen i Heilbuth-Sagen d. 17. Febr. og de tidligere refererede meget alvorlige Overvejelser indenfor Regeringen, som den medførte*. Det er klart, at Scholtens Indflydelse paa den endelige Plan for Emancipationen derved blev yderligere reduceret.

D. 27. April udbeder saa General-Toldkammeret Cancelliets Betænkning om Emancipationen paa Grundlag af Scholtens Plan. Cancelliet anser det for rigtigst først at høre, hvad *Direktionen for Statsgælden og det synkende Fond* mener. Ja, siger denne, den moralske Side af Sagen lader vi ligge, og den juridiske maa Cancelliet selv tage sig af, men hvad det finansielle angaar, har vi store Betænkeligheder. Ganske vist gaar Scholtens Plan jo ud paa en synkende Garanti, men skulde Ulykken indtræffe før, drejer det sig dog om mange Penge, henimod halvtredie Million Rdl. i de første fire Aar, hvilket i givet Fald bl. a. vil gaa ud over de vestindiske Aktiver, deriblandt Planternes Gæld til Statskassen paa ca. to Mill. Rdl. Iøvrigt er det jo ingenlunde afgjort, at Planterne har noget Krav paa Erstatning, hvis Slaverne (Statsgælddirektionen finder øjensynlig ingen Anledning til at benytte Udtrykket „de ufrie“) ved fysisk Magt skulde tiltvinge sig Friheden. Forslaget om Børnene vil sikkert ikke gøre noget godt Indtryk og burde helt opgives.

* Som tidligere nævnt udløstes disse Overvejelser jo først ved d. kongl. Resolution af d. 7. April, hvorved Kongen „efter at have indhentet Oplysninger angaaende indbemeldte Sag“, tilsiger Scholtens sin Støtte.

Danske Cancelli selv finder Scholtens Plan i og for sig meget tiltalende, baade fra den finansielle Side, og fordi den danner en naturlig Overgang. Men det maa dog straks fremsætte en meget vægtig Betænkelighed: Ved *uden Raadslagning med Stænderne* at gennemføre Emancipationen vil Regeringen ikke blot komme i Strid med Stændernes Petitioner, men ogsaa med, hvad disse forhen enstemmigt har udtalt om Indflydelse paa Finanserne. Og her kan man ikke komme bort fra den Udtalelse, som den kgl. Kommissarius fremsatte i Roskilde Stænderforsamling netop om det her foreliggende Spørgsmaal. Hvis Emancipationen skal gennemføres, og det vil Cancelliet ikke benægte det moralsk rigtige i, bør man se bort fra forudgaaende Forhandlinger med Planterne, da det derved kunde faa Udseende af, at Resultatet beroede paa, hvad de eller deres Flerstal besluttede, medens det ene og alene bør bero paa Regeringens Beslutning om og hvorledes. Hvis Nødvendigheden og Hensyn til Almenvellet kræver det, maa Staten have Ret til at gribe ind i Analogi med Afskaffelsen af Vornedskabet og Stavnsbaadet, selv om dette ikke greb saa dybt ind i erhvervede Rettigheder som Emancipationen. Men hele Sagen bør sikkert nærmere bearbejdes. Et Flerstal inden for Cancelliet holder derfor paa, at der bør nedsættes en særlig Kommission bestaaende af Medlemmer af de tre Kollegier og af Statsgælddirektionen og Scholten samt mulig af flere andre Mænd, der er bekendt med de vestindiske Forhold. Cancelliets Præsident er enig med Fler-tallet i Nødvendigheden af en yderligere Drøftelse, men mener, at det ikke skulde ske i en Kommission. Derimod kunde man meddele Scholten de her udviklede Anskuelser og paalægge ham efter nærmere at have søgt at udvikle forske saavel Planternes som Negrenes Meninger paa Grundlag heraf at fremsætte et nyt Forslag. Altsaa hvad enten man valgte det ene eller det andet: en ny Udsættelse paa ubestemt Tid.

Men nu har Chr. VIII endelig opgivet Nølerpolitiken. Han havde egentlig sat sig i Hovedet, at Emancipationen skulde dateres d. 28. Juni, Dronningens Fødselsdag, og Kroningsdagen, men da dette ikke kunde naaes, skulde d. 28. Juli træde i Stedet, og da Cancelliet har givet sig saa drilagtig god Tid, at dets Betænkning først foreligger d. 24., faar General-Toldkammeret travlt med at udarbejde sin Indstilling paa 70 Foliosider, dat. d. 26. ¹⁾

Konklusionen var, tydelig nok, paa Forhaand foregrebet af Kongens Ønske. General-Toldkammeret har sikkert sympatiseret med Scholtens Plan om den synkende Erstatning til Planterne og nøjes derfor her med at sige, at det overlader Hs. Maj. at bedømme det rigtige heri, idet det iøvrigt henviser til Cancelliets Hævdelse af, at Begrebet den ubetingede Ejendomsret med følgende Pligt til ved Ekspropriation at yde fuld Erstatning ikke kan siges at gælde her. Den foreslaaede Udsættelse ved en Kommission var det jo let at finde gode Grunde imod. Angaaende Børnenes Frifødsel efter en bestemt Datum maatte der jo helst siges lidt til Fordel for, da Statsgælddirektionen jo saa kategorisk havde afvist Tanken, og man vidste, at den *skulde* gennemføres. Her var man da saa heldig at kunne henvise til

en Analogi med Forordningen om Vornedskabets Ophævelse, hvorved Børn født efter Fr. VI's Tronbestigelse var født fri.

Det kgl. Reskript af 28. Juli 1847, der var stilet til Scholten, kom da til at lyde saaledes:

— — — Det er Vor, ved Retfærdigheds og Humanitets Motiver og ved Hensyn til vore vestindiske Coloniers Vel og Planternes egen Interesse fremkaldte Kgl. Villie, at den Raadighed over de ufrie, hvoraf Ejerne f. T. er i Besiddelse, skal ophøre, dog saaledes, at denne Forandring, for at alle Vedkommendes Tarv kan blive iagttaget og de fornødne Forberedelser til Overgangen trufne, skal indtræde 12 Aar efter Datum af denne Vor Allerh. Resolution, og i Mellemtiden de nu bestaaende Forhold vedblive.

Det er derhos Vor Allerh. Villie, at Børn af ufrie, som fødes efter Datum af denne Vor Allerh. Resolution skulle fra Fødselen af være frie, men dog forblive hos Mødrene eller Forældrene under visse Bestemmelser, hvorom Vi forbeholde os at afgive nærmere Allerh. Resolution. — — —

Det er bemærkelsesværdigt, at Indstillingen lader Overgangstidens Længde staa in blanco, hvorefter Kongen selv sætter den til tolv Aar, medens Scholten jo havde hævdet, at seksten Aar vilde være nødvendig som Minimum. Mere betydningsfuldt er det, at Ordene i Indstillingen „uden videre Erstatning til Ejerne end den Sikkerhed for deres Dispositionsret over de ufrie i Løbet af bemeldte Aaremaal, som indeholdes i Regeringens Tilsagn om Beskyttelse af Status quo under samme“ udgik. Saa tydeligt har Chr. VIII dog ikke ønsket at udtale sig til den Side, og Scholtens Forslag om den synkende Erstatning har han ikke turdet gaa ind paa af Hensyn til Stænderne. Det kan maaske siges, at ligesom Stænderne bidrog til at trække det slesvigske Spørgsmaal i en Haardknude, kom de til at bidrage til en uheldig Løsning af det vestindiske Spørgsmaal, idet Hensynet til dem lammede Regeringens Handlekraft og til sidst lod Nølerpolitik afløse af Hastværksarbejde.

I en Skrivelse fra Kongen til Scholten af samme Datum blev det paalagt ham straks efter sin Ankomst til Vestindien at nedsætte en Kommission bestaaende af den vest. Regering og andre Embedsmænd for under hans Forsæde at give detaillerede Forslag til Udførelse af de i Resolutionen indeholdte Bestemmelser.

Scholten ankom til St. Thomas d. 13. Sept. og sejlede derfra d. 16. til St. Croix med et engelsk Postdampskib, da den stationerede Orlogsbrig ikke kunde sejle paa Grund af det undertiden i „Orkantiden“ (25. Juli— 25. Oktober) indtræffende Vindstille, og det gjaldt om at være fremme til d. 18., da Proklamationen om, hvad der var sket, selvfølgelig skulde finde Sted paa Hs. Maj.s Fødselsdag¹⁾ ved den i Dagens Anledning afholdte Lever for de tilstedeværende Embedsmænd og Plantere, medens den blev oplæst i alle Øernes Kirker den næste Dag, som var en Søndag. I sin Rapport²⁾ mener Scholten, at Flertallet af Planterne modtog Budskabet med Ro, men om de ufrie siger han, at i Særdeleshed var Bynegrene blevet skuffede,

men Rolighed og Orden blev i hvert Fald opretholdt. Det er en noget forskønnet Fremstilling, hvad Forhørene for Kommissionen senere viser, og hvad man ogsaa erfarer andetstedsfra, saaledes fra Brødrenes Dagbøger. Selv om det kun et enkelt Sted kom til ligefremme Demonstrationer under Gudstjenesten, hvad der ogsaa skulde meget til i Betragtning af de farvedes dybe Respekt for „the House of God“, gav Misfornøjelsen bagefter sig dog tydelige Udtryk, navnlig under det skæbnesvangre Slagord: Our children free, but we slaves. Alt i alt: den af Chr. VIII forudsatte Glædesdag blev denne hans sidste Fødselsdag altsaa ikke. Den blev det ikke, og den kunde heller ikke blive det, hverken for den ene eller den anden Part. Ej heller for Scholten, hvis Forslag var blevet underkendt, og hvis Stilling over for Planterne var blevet yderligere vanskeliggjort. Det er ganske givet, at hvis hans Forslag om den fakultative Erstatning var blevet medoptaget, havde Planterne følt sig beroliget — i hvert Tilfælde forholdsvis — og ikke opbidset Stemningen imod ham, som de gjorde, ligesom de saa heller ikke havde lavet de tusinde Vanskeligheder med Omsorg for de ulyksalige fri fødte Børn, som ingen, daarligt nok altid Forældrene, vilde kendes ved.

Men der var jo ikke andet for Scholten at gøre end at se at faa det bedst mulige ud af det. Foreløbig maatte han jo have den befalede Kommission nedsat*. Det er tilstrækkeligt at sige, at den intet som helst udrettede i sin korte Levetid ud over et konstituerende Møde d. 6. Okbr. og et eneste virkeligt Møde en Maaned senere, hvor der blev nedsat to Udvalg, der aldrig naaede at afgive Betænkning. Om Grunden hertil vil Kunzen gerne have Lov til at sige sin Mening under Forhørene for Kommissionsdomstolen. Det var ham øjensynligt ikke Trøst nok, at selv om Kommissionen havde skrevet aldrig saa mange Betænkninger til Hjemmeregeringen, havde det været ganske ligegyldigt over for det Forløb, Begivenhederne tog.

Og dermed er vi naaet til Tærskelen af det i saa mange Henseender mindeværdige Aar 1848.

* Foruden Kunzen som født Medlem og tre andre Embedsmænd, var der tre Plantere. At opnaa nogen Enighed var paa Forhaand ganske udelukket. Navnene paa Medlemmerne kan findes som sidste Meddelelse i det sidste No. af Collegialtidende ($14/3$ 1848).

XVI

Atten Hundrede otte og fyrre.

Efterretningen om Chr. VIII's uventet tidlige Død d. 20. Januar naaede Vestindien d. 28. Februar. I April fik man at vide, at Februarrevolutionen var brudt ud, og d. 25. Maj sendte Føreren af Orlogsbriggen „Ørnen“, Kaptajn *Irminger*, Ekspres fra St. Thomas med Meddelelse om, at ifølge et lige modtaget Nummer af „Morning Post“ af d. 2. Maj havde det tyske Forbund erklæret Danmark Krig og givet Ordre til at beslaglægge alle danske Skibe i tyske Havne. Kun seks Dage senere, d. 31. Maj, sendte Generalguvernøren paa Portorico Brev til Scholten med Meddelelse om, at der var udbrudt Negeroprør paa de franske Øer Martinique og Guadeloupe med „les plus grands horreurs“.

Det var jo saaledes ikke saa lidt, man havde faaet at vide i Løbet af tre Maaneder, og hver for sig kunde nok give Stof til Eftertanke.

Det sædvanlige Sørgeceremoniel med Salutskud fra Batterierne paa St. Thomas og Forterne i Christiansted og Frederiksted, Troppernes Tagen i Ed, Tilsigelsen til Embedsmændene og Medlemmerne af Borgerraadet efter en meget nøjagtig Rangforordning om at give Møde til Leveren Kl. ti d. 29. Februar, gik jo af sig selv. Men hvad vilde Følgerne af Regerings-skiftet blive? Scholten, der jo utvivlsomt fulgte med i den hjemlige Politik, og som tilmed lige havde haft den paa nært Hold hjemme, kan ikke have været blind for, at der aabnede sig visse for ham uheldsvangre Muligheder. Og selv om hans egen personlige Indstilling over for Chr. VIII afgjort maa have været underkastet en betydelig Afkøling i Løbet af de sidste Aar, saa vidste han i hvert Fald, at Kongen havde den Tillid til ham, at han var den, der bedst kunde føre den af Kongen selv yderligere vanskeliggjorte Emancipation ud i Livet — selv om det kom til det værste. Netop om dette havde Majestæten sagt noget i den sidste Audiens, noget som Scholten ikke vilde røbe, med mindre Forholdene tvang ham dertil. Men denne Frederik den Syvende — ham havde han hørt nok om, til ikke at turde regne med ham for sin Person. Der kunde nemt ske noget slemt, ogsaa for Fædrelandet, med alle de nye demokratiske Ideer. Der er ligesom Uro i Luften. Han kalder *Irminger*, der er beordret af ham til et Krydstogt til Mellemerika for at vise Flaget, tilbage. Kom straks tilbage,

skriver han¹⁾). Den kort efter modtagne Efterretning om Februarrevolutionen med Borgerkongens Fordrivelse og Indførelse af den franske Republik skulde jo ikke bidrage til Beroligelse. Hvornaar de alarmerende Nyheder fra København om Begivenhederne i Martsdagene og Udbrudet af Oprøret i Hertugdømmerne paa Dato naaede Vestindien, har jeg ikke bestemt konstateret, men det maa senest have været i Begyndelsen af Maj, og, som ovenfor nævnt, kom Efterretningen om, at Oprøret havde ført til Krig med det tyske Forbund, til St. Thomas d. 25. Maj²⁾).

Irminger spørger nu Scholten, om Pligten byder ham at beslaglægge alle tyske Skibe, der ligger ved eller maatte anløbe St. Thomas. Der ankommer daglig et Par saadanne. Herpaa svarer Scholten omgaaende, at da han mangler autentisk Vished og heller ikke har hørt noget fra Oxholm, der under Søbøtters Fraværelse fungerer som Guvernør paa St. Thomas, maa Irminger handle efter Konduite, men forudsætter dog, at han, saa længe han ligger paa St. Thomas, konfererer med Oxholm. Til denne skriver han samtidig under Henviſning til Irmingers Brev og sit Svar derpaa og udbeder sig hans Mening om eventuel Beslaglæggelse, idet han iøvrigt anmoder ham om at holde sig à jour med, hvad han maatte erfare af Betydning. Oxholm svarer noget undvigende: der ventes to preussiske Skibe med Kul til Dampskibskompaniet. Hvis Scholten befaler det, kan Skibene jo henlægges under Fortets Kanoner og Mandskabets Landgang blive forbudt. Iøvrigt er Bevarelsen af St. Thomas' Handel jo meget vigtig . . . . Scholten giver saa Oxholm Ordre til Beslaglæggelsen, dog under tilbørligt Hensyn til, hvorvidt Ladningen hidrører fra en venskabelig Magt og uden Foregribelse af vedkommende Ejers Ret og udbeder sig iøvrigt i en Skrivelse til Bluhme af 30. Maj nærmere Instruktioner, idet han fremhæver de skadelige Følger af Krigstilstanden for de tyske Handels-huse paa St. Thomas og dermed for Øen i det hele. En saadan Instruktion havde imidlertid allerede været ti Dage undervejs i Form af en officiel Skrivelse fra Handelsministeriet af 20. Maj og en konfidentiel fra Bluhme af samme Dato³⁾). I den første gives der Scholten Bemyndigelse til efter bedste Skøn at beslaglægge eller undlade at beslaglægge fjendtlige Skibe i Vestindien. I den anden henstiller Bluhme til Scholten at vælge det fredelige Alternativ, men skulde han vælge det andet, da at undtage Lübeck, fordi denne Hansastad var villig til at befordre Posten til Udlandet. Iøvrigt er Scholten vel selv klar over, at de tyske Handlende paa St. Thomas er sikrede for deres Person og Ejendom, og, hvis de skulde ønske at rejse hjem, skal have Pas og Lejdebrev for sig og deres Effekter i Henhold til Traktat af 17. Juni 1818.

Denne Instruks modtog Scholten d. 28. Juni. Hvad han skulde bestemme sig til, kunde han derefter intet Øjeblik være i Tvivl om, lige saa lidt som om hvad han selv mente var det rigtigste af Hensyn til St. Thomas' Handel. Han sejlede straks til St. Thomas, hvor han ved en Lever d. 30. for Øens Embedsmænd og Borgere publicerede, at Krigsurolighederne i

Europa *ikke* skulde berøre Kolonien. Det var ham i Regeringens Skrivelse udtrykkeligt overladt selv at træffe Bestemmelsen og derefter kundgøre den. Den blev modtaget med Akklamation og Anmodning om at overbringe Hjemmeregeringen samtlige Indbyggerses Tak¹).

Det var det sidste store Øjeblik i Scholtens Liv, da han paa denne 30. Juni, der afsluttede Aaret atten Hundrede otte og fyrres første Halvdel, stod frem for alt, hvad der duede i den store Havnestad, som den, i hvis Haand Regeringen havde lagt Valget imellem Krig og Fred.

Medens Scholtens Stilling til den saaledes ved Krigsbegivenhederne i Europa skabte Situation for St. Thomas ikke affødte nogen Kritik, stiller Forholdet sig anderledes over for Spørgsmaalet om, hvilke Forholdsregler han traf eller ikke traf, og hvilke Slutninger han drog eller ikke drog af de Begivenheder, der kom Kolonien saa nær ind paa Livet ved Slaveopstanden paa de franske Øer, som havde den med Magt aftvungne Emancipation til umiddelbar Følge. Her er alt, hvad der skete fra de sidste Dage i Maj til Udgangen af Juni, blevet endevendt og drejet for Kommisionsdomstolen. Alt det kommer vi ind paa senere. Her skal vi blot referere, hvad der foreligger. Den første Meddelelse, Scholten havde faaet om Uroligheder paa de franske Øer, var en lejlighedsvis Bemærkning i Oxholms ovenfor anførte Brev angaaende de preussiske Skibe. Han fortæller heri, at en lige fra Martinique ankommet amerikansk Brig beretter, at der var bevæbnede Negre i den — fra det vulkanske Udbrud i 1902 bekendte — By St. Pierre, og at mange hvide skulde være blevet myrdede. Tre Dage senere — d. 31. Maj — er det saa, at Scholten faar autentisk Besked gennem den ovenfor berørte Skrivelse fra Generalguvernøren paa Portorico, der viser sig at være General *Prim*, der efter sin eventyrlige Karrière i Spanien i 1847 var havnet her som „Capitania General y Gobierno Superior“, saaledes som han betegner sig i den yderst elegant formede Skrivelse, som han sender Scholten gennem sin Adjutant. Han beretter heri, at les très graves événements har bredt sig fra Martinique til Guadeloupe, hvorfra der er kommet mange Flygtninge til Portorico. Det har udartet sig til en regulær Slaveopstand, og for at forhindre, at Smitten fra de ulykkelige franske Kolonier skal brede sig videre tilbyder Prim derfor avec toute la franchise et loyauté espagnole militær Hjælp til de danske Øer, saafremt Scholten skulde anse det for ønskeligt. Scholten takker i lige saa elegante Vendinger og skal ikke glemme at bringe Generalens storstilede Tilbud til Hs. Majestæts Kundskab, men heldigvis behøver han ikke for Tiden at modtage det, da den sorte Befolkning er fuldkommen rolig og neppe føler sig drevet til voldsomme Forholdsregler, og iøvrigt kan man antage, at de Styrker, der staar til Raadighed, er tilstrækkelige til at undertrykke en Opstand, men i det lidet sandsynlige Tilfælde af une commotion majeure vilde han ikke tøve med at modtage den saa ædelmodigt tilbudte Hjælp. Med den Besked, dateret d. 4. Juni, rejste Adjudanten saa tilbage til General Prim.

I sin Rapport til Bluhme, dateret 10. Juni, lader Scholten saa denne

Korrespondance gaa videre og beretter samtidigt om to Proklamationer, som Prim har udstedt i Anledning af Opstanden. I den ene bekendtgøres en Række drakoniske Forholdsregler til Forebyggelse af Uro. Saaledes skal alle Forbrydelser, begaaede af „Personer af afrikansk Herkomst, hvad enten de er frie eller ufrie“, afgøres ved Krigsret, og hvis en ufri bruger Vaaben mod en hvid, skal han straks skydes, men hvis han nøjes med blot at forhaane ham, kan han slippe med fem Aars Fæstningsarbejde. Er det dog ikke, siger Scholten herom, et Bevis paa, hvor langt det spanske Regimente staar tilbage i Sammenligning med vort, og i hvilken beklagelig Tilstand den farvede Befolkning dør endnu befinder sig. At Prim i en anden Proklamation lejlighedsvis har nævnet sit Tilbud om Assistance til de danske Øer, hvad der er blevet bekendt paa St. Thomas, maa Scholten beklage. Han giver ingen Begrundelse herfor over for Bluhme, men senere under Forhørene giver han den ganske naturlige, at en saadan Meddelelse kun kunde give Anledning til Uro. Iøvrigt skriver han, at selv om Forholdene for Tiden er rolige her paa Øerne, „vilde det paa den anden Side være uklogt, om man alt for trygt stolede paa den nuværende Rolighed og var blind for, hvad den nærmeste Tid muligvis kunde føre med sig“. Derfor har han inddraget al Orlov og truffet Foranstaltning til at forstærke Detachementet i Frederiksted. Han kan ikke fordølge, at Politivæsenet paa Øerne, hvis Medvirkning til den indre Ordens Opretholdelse er af stor Betydning, ikke længere svarer til de forandrede Forhold, men for Øjeblikket savner man jo Midler til en Reorganisation. Han har maattet afslaa en Henvendelse fra den danske Konsul paa Haïti om at faa Orlogsbriggen sendt derhen for at beskytte danske Interesser, da der var udbrudt Revolution, og samtidig har den danske Konsul i Venezuela berettet, at der ogsaa er udbrudt Revolution dør. Ganske vist har ingen af disse Revolutioner direkte noget med Slavespørgsmaalet at gøre — den første var nærmest Krig mellem Negrene i Haïti og de kulørte i Søsterrepublikken St. Domingo, og den anden er Strid mellem Præsident Managas og Vicepræsidenten — men de bidrog deres til Uroen.

Da Bluhme d. 12. Juli sad i sit Kontor og skrev til Scholten som Svar paa dette Brev, at han bemyndigede ham til at anvende saadanne Beløb, som han maatte anse for nødvendige til Iværksættelse af paakrævede Politiforanstaltninger, og at han ikke tvivlede om, at Scholten med sin sædvanlige Iver og Aarvaagenhed i paakommende Tilfælde vilde vide at træffe de Forholdsregler, som Omstændighederne maatte gøre fornødne, kunde han ikke ane, at dette Brev kun i Afskrift som Led i en Undersøgelse mod Scholten skulde komme denne i Hænde, og at det, som han ikke tvivlede om, Iver og Aarvaagenhed o.s. v., vilde andre meget stærkt bestride. — — —

Efter saaledes at have givet et Resumé af de foreliggende Data, ser vi Scholten Søndag Morgen d. 2. Juli for sidste Gang gaa om Bord under Splitflaget for paa Orlogsbriggen at sejle til det ti Mil — her som altid danske Mil — bortliggende St. Croix. Naar Nordostpassaten blæser nor-

malt, kan man ligge lige over, som det hedder i Sømandssproget, til Christiansted, men da den henimod Orkantiden er tilbøjelig til at skralle mod Syd, havde Scholten paa Forhaand givet Ordre til, at hans Ekvipage for alle Tilfældes Skyld skulde sendes til det vestligere beliggende Frederiksted. Imidlertid holdt Vinden sig gunstig for Briggen, der Kl. 4 Eftermiddag løb ind over den Gennemskæring i Korallrevet, som Scholten i sin Tid havde interesseret sig for, og lod Ankeret falde i Christiansteds Havn. Hvis nu Vinden havde stukket Næsen lidt mere mod Syd og samtidig løjet lidt af, saa havde det, der var planlagt til at skulle ske den paafølgende Nat, under alle Omstændigheder faaet en anden og, for Scholtens Person, sandsynligvis heldigere Form.

Var der noget at mærke paa Scholten, noget i Retning af Forudelse eller Forventning, spørger Undersøgelseskommissionen en kulørt Mand, Beech, der havde faaet Lov til at gøre Sejlturen med fra St. Thomas. Nej, svarer Beech, Generalen var saamænd, som han plejer. Jeg fortalte ham om en Neger, der havde klaget over Forvalteren paa en Plantage, og saa udtalte han sig, som han plejede, ugunstigt om Forvalterne og Underforvalterne. Ganske tilsvarende udtaler Advocatus Regius, den senere Guvernør, Birch sig, om sit Samvær med Scholten paa St. Thomas. Scholten havde været meget optaget af at faa Bestemmelsen om de tyske Skibe publiceret i St. Thomas Tidende om Lørdagen, og da Birch Søndag Morgen tog Afsked fra ham, var der intetsomhelst, der tydede paa, at han havde nogen Anelse om, at der forestod usædvanlige Begivenheder.

Da Scholten havde hørt af Irminger, at han havde i Sinde at lade Briggen male næste Dag, indbød han ham til at bo hos sig paa Bülowsminde, medens det stod paa.

XVII

Den tredie Juli.

Samme Nat „mellem ét og to“ blev Scholten vækket, ved at en ridende Ordonnans overbragte ham Brev fra Fortchefen i Frederiksted, Kaptajn *Castonier*, der lige havde faaet at vide, at Scholten var ankommet til Christiansted, medens han stadigt havde ventet ham til Frederiksted, fordi hans Vogn var blevet sendt derned. De afgørende Sætninger i Castoniers Brev er disse: „I denne Del af Landet er Negrene i fuldkomment Oprør, man ringer overalt med Klokkerne. I Fortet er de nødvendige Forholdsregler tagne. De Rygter, der cirkulerer, er saa forskellige, at jeg ikke vil ulejlige Deres Excellence dermed“ — — — Scholten lader saa straks Irminger vække, og i hans Nærværelse spørger han Ordonnansen, om han kan give nogen nærmere Oplysning, hvad han besvarer med, at han ved den ca. en halv Mil fra Frederiksted beliggende Plantage Høgensborg var stødt paa en Skare Negre, som raabte paa, at de vilde have Friheden.

Klokken var næppe to, da Scholten og Irminger sad i Sadelen for at ride ind til Christiansted. Vejret var, siger Irminger i sin Beretning til Kommissionen, udmærket smukt og Natten stjerneklar. Maaske er deres Øjne faldet paa Sydkorset og Canopus, den klareste af Stjernerne paa Sydens Himmel. Nyet, der efter Almanakken for dette Aar blev tændt d. 30. Juni, havde forlængst sænket sit, paa de lave Breddegrader ikke opretstaaende, men liggende Segl under den vestlige Horisont. Mest Fod for Fod red de den omtrent en halv Mil lange Vej for at lytte efter, om der var noget at høre. Men, siger Irminger, alt var tavst, saa man hørte kun Kokuspalmernes Blades Raslen, naar de bevægedes af Passatvinden. Han glemmer at nævne det bestandige Akkompagnement af Cikadernes Tenorer og Sopraner, der ledsager den tropiske Nat. Om ad Centerlinien, forbi Beeston Hil og Hermon Hill, forbi det allerede den Gang gamle Silkebomuldstræ ved Indkørselen til Byen, red da Scholten ned til Guvernementshuset, hvor han maa være ankommet noget før Kl. 3 og straks lod Bud gaa til Stedets militære og civile Embedsmænd om ufortøvet at indfinde sig. Samtidig blev Fortets Artilleri og Militæret i Kasernen gjort klar til Udrykning. Efter at Irminger havde været om Bord paa Briggen og givet Ordre til klart Skib, indfandt han sig. Og her kom saa i denne tidlige

Morgenstund efterhaanden de forskellige Embedsmænd op ad den brede terrasseformede Stentrappe, ind i det store Guvernementskontor i den øverste Etage med Fr. VI's kronede Navnetræk paa Muren. Dér var Fortchefen, Major *Falbe*, Kompagnichefen for de hvervede danske Tropper, 80 Mand, Major *Gjellerup*, Politimesteren *Friederichsen*, Chefen for Brandkorpset, den gamle Major *Keutsch*, Stadshauptmand Oberst *de Nully*, Scholtens Adjudant Premierløjtnant *Meincke* og den legemligt saa lille Regeringsraad *Kunzen*, Samfundets Støtter, Navne, der alle bliver stærkt fremdragne under den senere Vidneforklaring for Undersøgelseskommissionen, og som er den eneste Kilde, hvorfra man med tilnærmelsesvis Sikkerhed kan rekonstruere, hvad der skete i denne Morgenstund og de nærmest paafølgende Dage, og som danner Grundlaget for Spørgsmaalet: skyldig eller ikke-skyldig?

Altsaa: man er tilsagt til Møde og venter paa Scholtens Ordre. Vokslensene brænder endnu i de store Lysekroner, for først lidt over Klokken fem tænder Solen omkring Aarets længste Dag paa disse Breddegrader sit Lys lige saa brat og stærkt, som den Aftenen før pludselig slukkede det. Major *Gjellerup*, der er kommet sidst, og hvem Scholten selv har vækket, melder tjenstligt, at Kompagniet staar samlet, og at han har ladet uddele skarpe Patroner og ladet Kompagnikassen overflytte til Fortet, derfor Forsinkelsen. Scholten læser Castoniers Skrivelse op og siger til *Falbe*: jeg synes, der bør skydes Alarm — to Gange to Kanonskud, Signalet til at Militsten skal stille. Man spidser Øren: det er ikke den sædvanlige Kommandotone. Major *Falbe* tillader sig at fraraade: denne Del af Øen er jo rolig, Alarmskuddene vil kun vække Negrenes Opmærksomhed. Bedre vilde det maaske være i Stilhed at lade gaa Bud til Militsten om at holde sig rede. Scholten nikker samtykkende. Man rejser Hovedet: dette er altsaa et veritabelt Krigsraad. Irminger insisterer paa, at Briggen, der nu er gjort klar, straks skal afgaa til Frederiksted, men det siger Scholten nej til, han vil afvente nærmere Efterretninger fra Politimester *Andreson* i Frederiksted, der kan komme, hvad Øjeblik det skal være, og meget muligt hviler Castoniers Brev paa en Misforstaaelse. — — — Om hvad der i den nærmest paafølgende Tid skete, hersker der nogen Uklarhed blandt Vidnerne, kun Enighed om at „forskellige Forslag blev ventilerede“. Man ser, at *Kunzen* giver sit Besyv med, om end i negativ Retning: paa militære Sager forstaar han sig ikke, og Politivæsenet og Forholdet til Negrene har han jo ikke haft noget med at gøre — — Kl. 7 kommer der saa Brev, men endnu ikke fra Politimesteren, derimod fra Scholtens Broder i Frederiksted, Toldinspektør, Stadshauptmand *Frederik S.* Om Indholdet af dette Brev, der blev sendt op med Scholtens Vogn, hersker der en vis Mystik, da det kom bort under Forvirringen. Scholten siger selv i det senere Forhør, at han nu kun har en uklar Erindring om, at det indeholdt en Meddelelse om Uroligheder og en Opfordring om at komme, og da Broderen selv bliver spurgt som Vidne, om han ikke har en Genpart, svarer han med den

ham egne Ro, at han havde haft Mas nok med at skrive Originalen, da han havde en væmmelig Gigtknude paa den højre Haand. Hvad Indholdet angaar, mener han, foruden at have berettet om Urolighederne at have udtalt Haab om, at det muligvis ved Forestillinger og Underhandlinger kunde lykkes at tilvejebringe Ro og Orden, og naar Major Keutsch, til hvem Scholten havde vist Brevet, mener at kunne huske, at han ogsaa havde skrevet, at naar Negrene vilde have deres Frihed, var der vel ikke andet at gøre end at give dem den, kunde det være troligt nok, at han ogsaa havde skrevet det.

At Scholten har opfattet dette Brev som en Slags Bekræftelse af Ca-stoniers Rapport, fremgaar af, at han nu gav Løjtnant ved det vestindiske Infanteri *Holstein* Ordre til at overtage Kommandoen over et Detachment bestaaende af tyve Mand regulært Infanteri, tyve Mand Militskavalleri og tyve Mand Militsjægere, for dermed at tage Stilling paa Centerlinien ved Plantagen Diamond & Ruby, der ligger en god Milsvej fra Christiansted, for at forhindre, at Negrene fra Frederiksted eventuelt trængte frem til Christiansted. Efter hvad *Holstein* senere forklarede, havde Scholten givet ham Ordre til at lade eventuelle Deputationer fra Negrene slippe igennem under Eskorte og ikke skyde paa Negrene uden i yderste Nødstilfælde.

Kort efter at dette var ordnet, indtraf ved halvni Tiden om Morgenen endeligt Brevet fra Politimester Andreson. Det er en Fejl ved den Slags Skrivelser ikke at notere Klokkeslet for Udfærdigelsen. Her faar vi nu tilfældigvis fra anden Side at vide, at Brevet først er skrevet Klokken seks om Morgenen, og at Andreson har været saa altereret, at han ikke selv kunde føre det i Pennen, men maatte vente, til han fik fat paa sin Fuld-mægtig, exam. jur. Colberg, hvem han dikterede det. Et meget besynderligt Brev er det i hvert Fald: „Siden lidt efter 8 iaftes er der tudet i Skaller [Konkylier] paa de omkringliggende Plantager, men om nogen større Voldsomhed høres ikke. Da Landvejene skal være farlige at passere, beder jeg Deres Excellence undskylde, at jeg ikke personlig indfinder mig, men i Stedet sender to Betjente til Hest, der kan modtage Besked om Forholdsregler, hvad jeg underdanigst udbeder mig. Ildspasættelse har ikke været bemærket. P. S.: det er maaske bedre at beholde Betjentene her, hvorfor jeg sender en Ordonnans. Uden paa Konvolutten yderligere et P. P. S.: Som Rygtet just nu gaar, ville Landnegrene komme til Byen idag Kl. 12, hvis de ikke høre noget fra Generalen.“

Det var ikke helt uden Grund, at Scholten efter Modtagelsen af denne Skrivelse mente sig nødsaget til at konstituere Adv. regius *Øgaard* til uden Tøven at overtage Embedet som Politimester, da Andreson p. Gr. af Alder (han var dog kun seks og tres Aar) ansåas for uskikket til at varetage sit Embede. Det efterfølgende vil vise, at det var endogsaa ualmindelig rigtigt anset. Stakkels Andreson siger selv som Vidne, at hans Helbred ikke var godt, og navnlig havde hans Øjne og Hoved lidt meget. Det lyder meget troligt.

Scholten tænker saa paa selv at tage til Frederiksted for, som han siger, at berolige Sindene og tale Urostifterne til Rette, men han ombestemmer sig efter at have faaet Meddelelse om, eller muligt kun at have hørt et Rygte om — han kan senere ikke gøre sig det helt klart — at Negrene havde i Sinde at bemægtige sig hans Person for at tvinge ham til at afgive bestemte Løfter. Han beslutter sig derfor til ved ni-Tiden at sende de Nully, der var godt kendt med Negrene, og sin Adjudant Meincke ned for at faa fuld Klarhed over Forholdene og derefter ufortøvet at vende tilbage for at aflægge Beretning.

Blandt dem, der var til Stede ved denne ejendommelige Raadslagning, hvor den ene kom, og den anden gik, har Scholten sikkert savnet den, til hvis Dømmekraft af Situationen i sin Helhed han satte mest Lid, Assessor *Rothe*. Han havde lejet Hovedbygningen paa Plantagen Carlton, der ligger ca. en halv Mil fra Frederiksted og havde nu prøvet paa denne Morgen at komme tidligt af Sted, men var blevet sinket ved, at det viste sig, at Kuskens var stukket af sammen med de fleste af Plantagenegrene. Han ankom nu Kl. 10 og berettede om Nattens Hændelser med Blæsen i Konkylier osv. og hvorledes han paa Vejen op havde mødt en Skare paa et halvt Hundrede Negre, der marcherede ned mod Frederiksted, bevæbnede med Sukkerøkser (tunge bredbladede Redskaber til at hugge Sukkerrør, nærmest en Mellemting mellem Knive og Økser) eller Knipler. Allerede paa Carlton havde han hørt sine Tjenestefolk sige, at det var Negrenes Hensigt at forlange Friheden. Paa Christianstedssiden af Kings Hill, der ligger midtvejs mellem begge Byer, havde alt været roligt. Det er vel at antage, at han efter at have fortalt om sine Oplevelser har faaet oplyst, hvad man her havde foretaget sig, hvorom han vel iøvrigt allerede havde faaet noget at vide gennem de Nully og Meincke, som han havde mødt undervejs og sikkert har vekslet et Par Ord med, men i hvert Tilfælde tager han Tyren ved Hornene ved at sige, at det var hans Overbevisning, at Slaveriet i Dansk-Vestindien var forbi fra denne Dag. Han hævder selv i sin senere Vidneforklaring, at der var ingen af de tilstedeværende, der med Bestemthed modsagde ham, heller ikke i de Samtaler, han førte med dem enkeltvis. Altsaa Tavshed. Ingen kompromitterende Tilslutning. Der bliver senere Anledning til at ræsonnere over, hvorledes denne Tavshed burde være blevet brudt. Her nøjes vi med at referere.

Da Meincke kommer tilbage ved Ettiden — de Nully var blevet i Frederiksted for at hjælpe med ved Ordenens Opretholdelse — og beretter, at Urolighederne havde antaget en meget voldsom Karakter, og at en stor Masse Negre var trængt ind i Byen, og da umiddelbart derefter en ridende Neger bragte Brev No. to fra Frederik Scholten med indtrængende Anmodning til Broderen om at komme ned for at redde Byen fra Ødelæggelse, bestemte Scholten sig straks til at tage af Sted, hvad *Rothe* havde raadet ham til fra første Færd af. *Rothe* tager selv med. Bagefter kunde han ikke med Bestemthed fastslaa, om Scholten havde anmodet ham derom, eller om han selv havde tilbudt det, men han var klar over, siger han, at Situationen

havde angrebet Scholten stærkt. Det samme beretter andre. Ikke underligt heller, om disse tolv Timers uafbrudt Spænding foran det afgørende Alternativ, hvor det drejede sig om en saa væsentlig Del af hans Livsvirke, kunde angribe ham. Irminger, der tidligt havde forladt Raadslagningen, krænket over ikke at have faaet Tilladelse til at lade Briggen gaa til Frederiksted, kommer nu og forlanger bestemt Ordre om hvad han skal eller ikke skal. Nu, siger Scholten, skal De hurtigst muligt sejle Orlogsbriggen til Frederiksted. At det var Irminger, der tog Initiativet, har Scholten ganske vedstaaet.

Saa kører den velkendte Ekvipage med det scholtenske Vaaben paa begge Sider frem, og Scholten og Rothe stiger ind. Meincke maa som Adjudant ogsaa med og derved gøre den lange Tur om igen efter lige at være kommet tilbage fra den første. Det var nu godt, at han kom med, for han er den eneste, der kan fortælle, hvordan de afgørende Ord faldt.

Medens de nu kører ned mod Frederiksted — efter Ankomsttiden at dømme maa de være startede omkring halvtø — kan vi passende se paa, hvad der egentlig var sket dér, og hvordan Situationen havde udviklet sig inden Scholtens Ankomst.

Frederiksted blev gerne Mand og Mand imellem kaldet „Westenden“ (ogsaa skrevet netop med W). Som dette Navn antyder, ligger Byen paa Øens vestlige — i Virkeligheden allervestligste Kant. Indbyggerne i Christiansted har alle Dage anset den for at være noget af en Ravnekrog, og dette har ikke mindst gjort sig gældende paa den Tid, Talen her er om, da Christiansted var Sædet for Generalguvernementet og Overretten og til lige Hovedsædet for Militæret, hvoraf Fortet i Frederiksted kun havde et Detachment. Stod Byen saaledes tilbage i social Fornemhed (maaske symboliseret ved, at man tog *ned* til Westenden, men *op* til Christiansted), var den ogsaa noget forfordelt fra Naturens Side. Medens Christiansted ligger aaben for N. O.-Passatens kølige Pust, ligger Frederiksted i Læ af de omgivende Højder, hvorfor den ikke med Urette havde Ord for at være en skrækkelig Varmegryde, hvor Solen ubarmhjertigt kastede Lyset tilbage fra de hvide Gaders Kridtunderlag. Endelig havde den ikke som Christiansted en, endogsaa ualmindelig smuk, Havn, men en aaben Rhed, som en kedelig Fralandsvind i hvert Tilfælde i Aarets elleve Maaneder berøvede den Skønhed, som Paalandsvind med Bølgebrus over Koralrev kan skænke. I Indbyggerantal stod den ogsaa tilbage for sin mere begunstigede Søster. Til Gengæld udgjorde dens Opland Øens største og frugtbarste Plantager, men som Følge deraf fandtes der ogsaa i dette det største Antal Slaver.

Saaledes var altsaa den By, der havde udsendt sine gentagne S. O. S. til Scholten, og som han nu var paa Vej ned til. Vi har hørt, hvad deres Budskaber er gaaet ud paa. Lad os nu se lidt nærmere paa, hvad deres Udsendere egentlig har oplevet, i Henhold til hvad de selv eller andre har berettet i deres Forklaringer.

Toldinspektør, Vicestadshauptmand *Frederik Scholten* er en rolig Mand. Han er mere end det. Han er i Virkeligheden ogsaa en meget forstandig Mand. Han fortæller, at han Søndag Eftermiddag, Dagen før Oprøret, hørte af en Planter Logan, at Negrene havde besluttet sig til ikke at arbejde næste Dag. Man har hørt saa meget før, der har vist sig upaalideligt, siger Fr. Scholten, men lad det gaa videre til Fortchefen og Politiet. Selv er han, som vi ved, ikke rigtig rask og gaar tidlig i Seng. Kl. 11 Aften bliver han vækket af Brandmajor *Gyllich*, der fortæller ham om Klokkeringning osv. og foreslaar, at der skal skydes Alarm, hvorved Militzen kan blive sammenkaldt. Gyllich er nemlig Chef for Brandkorpsen, ialt 270 Mand, hvoraf Eliten udgør Byens farvede Militz, der efter Styrkelisterne har 112 bevæbnede, deraf dog kun 62 med Geværer, Resten med Sabler. Fr. Scholten siger, at det er den højstkommanderende paa Stedet, der bestemmer, om der skal skydes Alarm, og det kan han ikke i sin Egenskab af Vice-Stadshauptmand. Iøvrigt, siger han, er det med at skyde Alarm en stor Historie, for det betyder at sætte denne Del af Øen i Belejringsstilstand og derved ogsaa at indkalde den anden Del af Militzen, den blanke Militz, Planterne og Underforvalterne, der hører til Centerdivisionen Vest og Prinsens Liveskadron, og det vilde da være taabeligt at indkalde dem fra Plantagerne fremfor at lade dem blive dér og bruge deres Indflydelse til at holde Negrene rolige. Og angaaende den farvede Militz tvivler han alvorligt paa, at den i denne By, hvor de kulørte er mere indgaaede med Negrene end i Christiansted, vil træde alvorligt op mod Negrene i Spørgsmaalet om Friheden, hvis det kommer til Stykket. Da Gyllich ikke helt vil lade sig overbevise, henviser Fr. Scholten ham til at tale med *Castonier*, der imidlertid viser ham tilbage til Fr. Scholten som den, der formentlig har Kompetence¹⁾ til at lade skyde Alarm, idet han dog tilføjer, at forresten mener han heller ikke selv, det er nødvendigt. Saa vil Gyllich alligevel igen gaa tilbage til Fr. Scholten, men paa Tilbagevejen kommer han først forbi Politimester Andresons Hus, og da han ser ham sidde paa det omgivende Galleri og nyde Aftenkøligheden, henvender han sig til ham, da han jo dog er meget erfaren og kender Negrenes Karakter godt, og spørger om hans Mening. Andreson siger: lad os ikke ved overilede Handlinger opirre Negrene. Denne Ringen og Larm betyder ikke, at de har Voldsomheder i Sinde, men det kan blive slemt, saafremt vi ikke gaar frem med Varsomhed. Da der samtidigt ligesom begynder at falde Ro over den nærmeste Omegn, føler Gyllich sig nu ogsaa beroliget og gaar hjem.

Castonier maa alligevel være blevet foruroliget ved Gyllichs Henvendelse, og muligt den Stilstand i Larmen, Gyllich hentyder til, kun har været forbigaaende. I hvert Fald kan der ikke være hengaet stort mere end en halv Time, inden han sendte Scholten den Skrivelse, der vækkede ham „mellem Kl. ét og to“ som anført. Og *Frederik Scholten* maa dog ud ad Natten have faaet Indtryk af, at Situationen var noget alvorligere, siden han, som det viser sig, Kl. 4 om Morgenen, sendte sin Broder det før om-

talte Brev, selv om det endnu ikke lød helt alarmerende. Han siger senere filosofisk til Begrundelse af, at han denne Søndag Aften ikke havde følt sig særlig foruroilig: Da vi paa dette lille Sted, her i Westenden, hvor Pluraliteten af Mangel paa bedre Beskæftigelse søger at bøde paa Livets Ensformighed ved at udbrede og lytte til Rygter og Skandaler, var saa vante til at høre Beretninger om Revolutioner og Krig i Europa og Uroligheder og Oprør paa de franske Øer, saa gjorde Meddelelsen om Uroligheder denne Aften heller ikke noget videre Indtryk paa mig.

Vi ved ikke, hvor længe *Andreson* sad paa Galleriet og nød Aftenens Kølighed, men vi ved jo, at han Kl. 6 næste Morgen sad og svedte over Brevet til Scholten. Om hvad der derefter skete, giver hans Politiasistent — Politiajudant som han kaldtes — *Didrichsen* en meget levende Skildring i sin Rapport til Myndighederne. Han fortæller, at han ved syv-Tiden Mandag Morgen hørte, at Negrene forsamlede sig paa Plantagen la Grange, der ligger lige uden for Byen, hvorfor han gik dem i Møde for at spørge dem om, hvad Meningen var, da de var bevæbnede med Sukkerøkser og Stokke. De sagde, at de vilde være frie, og dertil svarede han, at de skulde faa deres Frihed, men dertil maatte Generalguvernørens Resolution erhverves. Saa raabte de Hurra, men sagde, at det maatte de høre nærmere fra *Andreson*. Saa drog de hen til Politikammeret og *Andreson* „erklærede dem saa frie, men observerede, at han maatte have Generalguvernørens Approbation derpaa“. Udmærket, men det maatte de have skriftligt. Saa skrev *Didrichsen* efter *Andresons* Diktat et Dokument, som han mener maa have haft omtrent denne Ordlyd: Jeg erklærer herved de ufrie i denne Jurisdiktion for at være frie, anbefalende dem til Generalguvernørens Approbation. *Andreson*. Det blev oplæst for dem mindst tyve Gange, oversat fra Bladet til det engelske Sprog. Der var saa Tale om at sende en Deputation til Scholten, men saa kom der Kludder i det med at skaffe en Vogn og Strid om, hvem der skulde være med i Vognen, og saa forlangte de, at Dokumentet skulde udfærdiges paa Engelsk, og saa begyndte Virvaret, for medens *Didrichsen* sad og skrev paa det, trængte Mængden pludselig ind i Huset og begyndte at smide Møblerne ud paa Gaden, uden at *Didrichsen* kan forklare sig hvorfor. Han ved kun, at han reddede Pengekassen og søgte Tilflugt i Fortet. Om hvordan *Andreson* slap derfra, beretter *Didrichsen* intet. Det faar vi derimod at vide af en brav Frineger, *Abrahamsens*, Forklaring. Han var kommet forbi, da Oprinet fandt Sted, og da han var bange for, at Negrene skulde komme til at gøre *Andreson* Fortræd, var han sprunget ind i Huset og havde taget Politimesteren om Livet og ført ham hen til et Plankeværk, taget nogle Brædder ud og trukket ham igennem det, hvorefter han blev ført om Bord paa et af Skibene „ganske nedbrudt paa Sjæl og Legeme“.

Og nu begyndte Negrene for Alvor at strømme ind i Byen, i Flokkevis, i Hundredevis, indtil deres Antal ved Middagstid blev anslaaet til at udgøre fra seks til otte Tusinde. De stimlede sammen foran Fortet og raabte

paa Frihed: naar vore Børn skal være frie, vil vi ogsaa være frie osv. Castonier havde i Løbet af Natten sat Fortet i Forsvarstilstand. Han havde 48 Mand til at betjene Fortets 16 Kanoner og desuden 16 Infanterister. Alt i alt en antagelig Styrke til at forsvare Fortet, men ikke noget at afgive til Ordenens Opretholdelse i Byen, hvor den ganske faatallige Politistyrke paa et Par Mand, hvis Chef jo oven i Købet var sat ud af Aktion paa en saa tragikomisk Maade, stod fuldstændig magtesløs. Gyllich var ganske vist meget aktiv med at prøve paa at samle de paalideligste af Militisen, men det viste sig umuligt. De druknede i den larmende Menneskebob. Frederik Scholten spadserede uanfægtet rundt blandt Negrene og søgte at tale dem til Rette. Der saas et engelsk Flag, og engelske Matroser fra et af Skibene fraterniserede aabenlyst med Negrene. Mængden trængte sig mere og mere sammen mod Fortet, og de forreste gik lige løs mod Kanonmundingerne, idet de raabte til Betjeningen, der stod klar med Fængsnorene i Haanden: Skyd, hvis I tør! Egentlige Ekcesser ud over Optrinnet med Politimesteren om Morgenens, var det endnu ikke kommet til, og det havde jo egentlig nærmest været en Farce, iscenesat af en lille Bande, der havde haft Morskab af at drive Løjer med den skikkelige Politimester. Men nu var det Dødsens Alvor. Mængden havde altsaa stillet sig op foran Fortet. Det var ikke altsammen Janhagel eller sammenløbet Pak. Der var alvorlige Mænd imellem dem, der alt for en Maaned siden havde givet hinanden Haandslag paa at ville sætte Livet ind, om saa skulde være. Der har ogsaa været Kvinder, der med bevæget Sind Dagen før har lyttet til Evangeliets Ord: Saa værer da barmhjertige — — der nu, uden at de selv vidste hvordan, stod paa Nippet til at blive vanvittige Furier. Massesuggestionen var ved at sætte ind. Da hører nogle af de Negre, der stod lige op ad Fortet en Købmand Moore, der var tyet derind, opfordre Castonier til at fyre paa Mængden. Det gav Signal til Plyndring af hans Hus, og da man først havde faaet Blod paa Tanden, maatte et Par Naboejendomme dele samme Lod. Skulde man da nu ikke lade Kanonerne tale? Castonier var lige ved det, men flere af de civile Flygtninge bad ham for Guds Skyld lade være, da Følgen uvægerlig vilde blive, at hele Byen blev stukket i Brand. Det var klart, at Negrene allerede for alle Tilfældes Skyld traf Forberedelser dertil, da man saa Negerkvinder komme slæbende med Magas, tørret Sukkerrørstop. Man saa ogsaa en Neger iført en Slags Uniform og med en Sabel i Haanden ride omkring i Byen paa en hvid Hest og udstede Ordre. Han standsede Hærværket og forbød Plyndring. Man kaldte ham General Buddo, og man vidste, at han var en god Ven af Generalguvernøren. Der var vel flere, der talte den Dag om dette sidste med Antydning om et skjult Samvirke — og der blev endnu flere i de Dage, der kom.

Noget over Middag hørtes Raab fra Negrene, at hvis Scholten ikke snart kom, brændte de Byen af. Man ventede ogsaa, at de, hvad Øjeblik det skulde være, kunde finde paa at storme Fortet, ligegyldigt hvad det kostede, hvorfor man priste dem lykkelige, der havde faaet reddet sig om Bord paa

Skibene, for man havde jo endnu Massakrene paa de hvide fra Martinique og Guadeloupe i frisk Minde.

Saadan omtrent maa Situationen have været i Frederiksted hin 3. Juli.

Scholten er jo paa Vej. Rothe beretter om denne Tur, at Scholten undervejs talte til adskillige Negre og forsøgte at berolige Stemningen, idet han foreholdt dem, at han jo altid havde været deres Ven, hvortil de imidlertid svarede, at det vidste de nok, men deres Frihed maatte de have. Rothe sagde rent ud til Scholten, at det var hans bestemte Mening, at der ikke var andet at gøre end simpelt hen at proklamere Negrene frie ved Ankomsten til Frederiksted uden at prøve paa at parlamentere med dem. At han havde givet ham dette bestemte Raad i dette kritiske Øjeblik, vilde han til enhver Tid være villig til at vedstaa. Han siger videre, at han var overtydet om, at Scholten, saaledes som Forholdene havde udviklet sig, i Virkeligheden heller ikke havde nogen anden Hensigt, men naar han alligevel havde udtalt sig saa bestemt, var det, fordi han havde set, at Begivenhederne havde angrebet Scholten saa stærkt, at han trængte til en moralsk Støtte.

Scholstens Indtog i Frederiksted skete ved fire Tiden. Ingen Pressefotograf kunde jo optage nogen Plade, ingen Radiovogn opfange og bevare Stemmerne for Eftertiden, men heldigvis har vi jo Løjtnant Meincke at holde os til. Ved Indkørselen, fortæller han, blev Vognen omringet af Negre, der raabte: *We must be free this very moment, we have been waiting long enough for it. Næsten som et Talekor kan man forestille sig det. Hertil svarede Scholten blot: Yes, yes, but you must go home and behave yourself, og da han derefter kom ned til Fortspladsen, steg han ud og raabte til Mængden, der stormede efter Vognen: Now you are free, you are hereby emancipated!* Det var de helt og utvetydigt afgørende Ord. Saa sagde han igen til dem, at nu kunde de gaa hjem. Og derefter spredtes Mængden i Ro, hvorefter Scholten gik op i Fortet. Det var i Øjeblikket noget af hans sidste Kraft, hvormed han havde proklameret Emancipationen. Da han kom ind i Fortet, faldt han sammen, „i høj Grad afficeret paa Sjæl og Legeme“, siger Castonier. Det blev kun en kort Hviletid, for netop som de skulde sætte sig til Bords, kom der Bud om, at Negrene var ved at samle sig foran Christiansted, hvorfor Scholten uden at give sig Tid til at spise steg til Vogns samtidig med, at Irminger meldte ham sin Ankomst med Orlogsbriggen*.

Da den *nøjagtige Kronologi* for, hvad der tildrog sig fra det Øjeblik, Scholten modtog den første Underretning om Urolighederne, til han proklamerede Emancipationen, spiller en væsentlig Rolle i Retssagen imod ham, idet han blev anklaget — og i første Instans dømt — for *med Vilje at have trukket Tiden ud*, gives her for en lettere Oversigts Skyld, en skematisk Opstilling over de Tildragelser, der spredt er nævnt ovenfor.

Den 3. Juli:

Kl. ca. 2 Nat: Modtagelsen af Castoniers Skrivelse.

- - 7 Morgen: Brev No. 1 fra Fr. Scholten.

Umiddelbart derefter Afsendelse af Holsteins Detachement.

- - 8¹/₂: Andresons Brev.

- - 9: Meincke og de Nully til Frederiksted for at søge nærmere Underretning.

Scholten kan kun have opholdt sig en lille Timestid i Frederiksted, da Major Falbe fortæller, at han kom tilbage „ligesom Mørket var ved at falde paa“, hvilket paa denne Aarstid vil sige ved syv Tiden. Her er jo ingen lang Skumring, og neppe et Kvarter efter Solens Nedgang tændes Stjernerne, som om der blev trykket paa en elektrisk Dobbelttænding, først de klareste, og et Øjeblik efter alle de andre. Falbe, til hvem Scholten under sin Fraværelse havde overdraget den midlertidige Overkommando i Christiansted, har ladet Indgangene til Byen besætte og spørger nu, om han maa lade skyde Alarm, for derved at kalde Matroserne paa Skibene i Land. Scholten siger først ja, og Falbe begiver sig ned til Fortet, men faar saa Kontraordre, for ikke at alarmere Negrene paa Østenden, : den omtrent halvanden Mil lange, men forholdsvis smalle Del af St. Croix, der ligger Øst for Byen, og som hidtil har holdt sig fuldkommen rolige uden Kendskab til, hvad der er foregaaet. I samme Øjeblik Falbe faar denne Kontraordre, falder der imidlertid et Kanonskud efterfulgt af en Salve Geværild fra den vestlige Indkørsel til Byen, hvorefter Falbe paa eget Ansvar lader Alarmskuddene affyre. Denne vestlige Indkørsel er dér, hvor Centerlinien og Nordsidevejen løber sammen og behersker Adgangen fra Vest, medens Nordsiden spæres af Havet og Sydsiden af en sammenhængende Kæde af vanskeligt passable krat- og tornebevoksede bjergagtige Højder. Her havde Falbe posteret en Afdeling paa tredive Militssoldater og fem og tyve Artillerister med en Feltkanon under Kommando af en Løjtnant af Militzen, *Mac Cutschin* — efter Navnet at dømme af irsk Afstamning. Da der nu ved otte Tiden trængte en stor Hob Negre frem — saadan forklarer Mac Cutschin det — og den ikke syntes at ville standse, skønt der blev fyret en Salve med løst, gav han Ordre til at affyre det omtalte Kanonskud, en Kardætskladning, og umiddelbart efter Geværalsalven, hvorefter Mængden trak sig tilbage efterladende en Del saarede og døde — hvormange blev aldrig helt opklaret. Ved Lyden af Skuddene ilede baade Scholten og Falbe til. Scholten bebrejdede Løjtnanten meget stærkt, at han havde skudt, og hævdede senere, at det var dette Skud, hvorved det første Blod flød, der gav Anledning til de næste Dages Excesser, der var en Hævn fra Negrenes Side, og at det godt kunde være undgaaet ved en roligere og besindigere Optræden fra den kommanderendes Side. Falbe derimod gav, ligeledes senere, Udtryk for den Mening, at det var netop dette Skud, der reddede Byen.

Da Scholten endelig henimod Sengetid kom tilbage til Guvernementshuset, var der endnu noget, der nødvendigvis maatte træffes Bestemmelse om i en sen Aftentime. Jeg har i sin Tid i Guvernementsarkivet derude fundet et lille Stykke gult Konzeptpapir, hvorpaa Scholten selv har skrevet disse Ord: Alle ufrie paa de dansk-vestindiske Øer ere fra i Dag frie. Saa

Kl. ca. 1: Meincke kommer tilbage. Straks derefter Brev No. 2 fra Fr. Scholten, og Orlogsbriggen faar Ordre til at sejle til Frederiksted.

- - 1 $\frac{1}{2}$: Scholten og Rothe samt Meincke til Frederiksted.

- - 4: Emancipationen proklameres.

- - 5: Scholten tager tilbage til Christiansted, ankommer her Kl. ca. 7 Eftm.¹⁾.

Datum og den karakteristiske Underskrift med den store Sløjfe under Navnet. Men det var jo ikke nok. Der maatte jo træffes Bestemmelser om, hvorledes Forholdene paa Plantagerne midlertidigt skulde ordnes, og man maatte ikke glemme Hensynet til de gamle og syge. Altsaa tilkalder Scholten Kunzen, der møder med Sekretær Bahneberg: Nu maa d'Hrr. selv sætte det i Form. Men Kunzen er nøjagtig, og han vil ikke have Ansvar for noget. Han sætter det op i fire Paragraffer, filer paa Ordene. Endelig er det Slut. Og dermed gik denne 3. Juli til Ende. Det maa sikkert være forekommet Scholten uendelig længe siden han den foregaaende Nat var blevet vækket ved det Bud fra Frederiksted. En Mængde Indtryk, et bestemt Spørgsmaal, der som en Tvangsforestilling forhindrede ham i at sove, trods al Dødsens Træthed. Det fortæller han i hvert Fald senere, om end med andre Ord.

I Løbet af Natten var Proklamationen ledsaget af Oversættelse paa Engelsk blevet trykt i saa mange Eksemplarer, som St. Croix Avis' primitive lille Trykkeri kunde præstere, og samtidig var en Afskrift blevet sendt over til St. Thomas for at blive trykt og bekendtgjort dør.

Scholten havde jo i Aarenes Løb udstedt adskillige Proklamationer, ikke mindst angaaende Hs. Majestæts Hensigter med den farvede Befolkning. Lad os da vise denne hans sidste Proklamation den Honnør at gengive den i hele sin pompøse Form:

Hans Kgl. Majestæts Bestalter, Excellence, Generalmajor, Kammerherre, Storkors af Danebrog og Danebrogsmand, Storkors af Isabella den Katholskes Orden, Commandør af den Guelpske Orden, Ridder af Ordenen du merite militaire, Storofficer af Æreslegionen, Generalguvernør over de dansk-vestindiske Øer

Jeg Peter von Scholten

gør vitterligt:

1. Alle ufrie paa de dansk-vestindiske Øer ere fra Dags Dato frie.
2. Plantagenegrene beholde i tre Maaneder fra Dato Brugen af de Huse og Jorder, som de hidtil har været tilstaaede.
3. Arbejdet skal for Fremtiden betales i Følge Overenskomst, men Allowance (Levering af Naturalforplejning) skal ophøre.
4. Gamle og svagelige, som ej kunne arbejde, skal indtil nærmere Bestemmelse underholdes af Ejerne.

Givet under Generalguvernementets Segl og min Haand. Den 3. Juli 1848.

P. von Scholten.   >

Natten var forløbet roligt. Dog havde man fra Højderne omkring Byen kunnet skimte Brandskær mod Vest. Straks om Morgenen red Scholten ud efter at have givet Ordre til hurtigst muligt at faa uddelt Proklamationen til Plantagerne. Han vilde søge at berolige Negrene og faa omflakkende Hobe til at vende tilbage til deres respektive Plantager, hvad der ogsaa lykkedes

ham i hvert enkelt Tilfælde, men, som det senere viste sig, kun at være af midlertidig Varighed, idet der snart efter indtraf en Hændelse, der fik Negrenes Forbitrelse over, at der var blevet skudt saa blodigt paa dem Aftenen i Forvejen, til at blusse op. Det vil erindres, at Løjtnant *Holstein* Dagen før havde faaet Ordre af Scholten til at rykke ud med et Detachement til Plantagen *Diamond & Ruby*, hvorfra han senere blev beordret videre til *Kings Hill*, Øens Midtpunkt. Her havde Scholten saa paa sin Tur ned til *Frederiksted* givet ham Ordre til at rykke helt ned til *Frederiksted*, men ved sin Afrejse derfra havde Scholten, der lige havde hørt, at Negrene nu samlede sig oppe ved *Christiansted*, og som jo vidste, at Orlogsbriggen nu laa ved *Frederiksted*, givet *Holstein* Ordre til tidlig næste Morgen at rykke tilbage til *Christiansted*, hvad *Holstein* ogsaa paabegyndte ved tre-fire Tiden. Han fandt alt roligt paa den vestlige Halvdel af Øen, og først i en Hulvej ved *Beeston Hill*, en halvanden Fjerdingvej fra *Christiansted*, blev han omringet af en stor Hob delvis bevæbnede Negre, der kastede med Sten. Efter forgæves at have skudt et Advarselsskud med løst lod han give Ild paa tilsvarende Maade som *Mac Cutschin* med det Resultat, at der i hvert Fald blev dræbt tre Negre paa Stedet og saaret adskillige. Da *Holstein* ved sin Ankomst aflagde Rapport til Scholten om det skete, bebrejdede denne ham heftigt hans Optræden, idet han sagde, at nu havde *Holstein* igen ophidset Negrene og derfor var Skyld i, hvad der herefter maatte hændes. Som tidligere nævnt refererer vi i dette Kapitel kun Tildragelser og opsætter en Vurdering til senere.

Falbe havde samme Dags Morgen, inden dette var sket, anmodet Scholten om Tilladelse til at rykke ud, men faaet Afslag med den Motivering, at Scholten selv vilde ride ud alene, saaledes som ovenfor fortalt, men da man Tirsdag Eftermiddag fik Efterretning om fortsatte Uordener paa Landet, fik *Falbe* Tilladelse til at rykke ud næste Dags Morgen, altsaa Onsdag d. 5. I den skrevne Ordre, der blev udstedt til ham, hedder det, at han skal rykke ud med to Kanoner, tyve Mand af det regulære Infanteri og tyve frivillige af Militzen, samt at han skal medtage *Rothe* som civil Kommissær. Han skal rykke frem til Øens Midte for, som det siges i Instruksen, at undertrykke eller standse Vold mod Personer og Ejendom, hvortil slette Subjekter fra forskellige Plantager skal have hengivet sig. Mildhed og Forestillinger skal anvendes, hvor det lader sig gøre, men iøvrigt vil *Falbe* bruge sin Konduite til at opnaa Formaalet. At Scholten ønskede, at *Rothe* skulde tage med, var forsaavidt ganske naturligt, ogsaa under Hensyn til, at han i Dagene forud havde gjort et stort Arbejde ved at tage om fra Plantage til Plantage og uddele Proklamationerne, som Planterne efter hans Sigende var meget uvillige til at anerkende, ligesom han fortalte, at Stemningen blandt Negrene var meget ophidset over, at der var blevet skudt paa dem, og flere Steder højlydt havde raabt, at det maatte de først have Hævn for.

Ekspeditionen fik et under Omstændighederne fredeligt Udfald og op-

naaede sin Hensigt at vise Negrene, at der kunde sættes Magt imod dem. Den gennemførtes uden Tab af Menneskeliv, og naar en Negerkvinde blev saaret i Benet af et Geværskud fra Militsets Side, synes det nærmest at være sket ved en Fejltagelse, foraarsaget ved, som Vidneforklaringen siger, at en fuld Neger var i Besøg hos Forvalterens Kæreste (vanskeligt maaske at finde nogen Kausalforbindelse). Ekspeditionens formentlig noget umilitære Optræden paa Plantagen Rattan, hvor den roligt saa paa, at en Flok Negre i al Gemytlighed stegte og fortærede nogle Faar, vakte imidlertid ikke Anerkendelse hos Planterne i Almindelighed og mindst hos Faarenes fraværende Ejer, der aldeles ikke vilde godkende Rothes unægtelig heller ikke paa overvejende Sandsynlighed hvilende Ræsonnement — at Faarene muligvis slet ikke var stjaalne, og at det modsatte i hvert Fald maatte bevises ad lovformelig Vej. Denne Faarehistorie, der paa sin hurtige Vandring fra Plantage til Plantage, svulmede stærkt op fra det mere beskedne og ubestemte „nogle“ til det bestemte Tal fem og tres, bidrog iøvrigt til at skærpe den voksende Forbitrelse hos Planterne, baade over selve den Maade, hvorpaa Emancipationen var gennemført og den Stilling, Scholten indtog over for de paafølgende Uroligheder. Det ene med det andet fremkaldte den Eksplosion, der førte til Scholtens Abdikation.

Inden vi ret straks gaar nærmere ind paa denne Begivenhed, og hvad dermed fulgte, skal det blot konstateres, at Emancipationen paa St. Thomas og St. Jan løb af uden nævneværdige Vanskeligheder, for den første Øes Vedkommende af den naturlige Grund, at der omkring denne Tid fandtes relativt faa Slaver dør, for den andens fordi de mähriske Brødre havde et særlig fast Hold paa den lille Øes ufrie Befolkning, der praktisk talt alle hørte til deres Samfund, medens de ufrie paa St. Croix var delt mellem Brødrenes, den katolske, lutherske og engelsk-episkopale Kirke¹). For den vanskeligste Del af St. Croix' Vedkommende, den vestlige, dér hvor Oprøret jo var planlagt og bragt til Udførelse, og hvor det langt største Antal Slaver var samlet, er det nok at sige, at der skete langt færre Excesser dér end i den østlige Del, og at intet Menneskeliv gik tabt, og kun én blev saaret, nemlig en Negerdreng, der fik et ikke livsfarligt Sabelhug af en Sergeant, ligesom Roen her maatte siges at være genoprettet i Løbet af tre Dage. At Orlogsbriggen laa dernede, og at dens Besætning bidrog til Ordrenes Genoprettelse ved at vise sig, hjalp vel ogsaa dertil. Alligevel ligger der her et Spørgsmaal og lurer paa senere Besvarelse. —

Det var Torsdag Morgen, den sjette Juli, at den Episode forefaldt, der fik Scholtens Kræfter til at bryde fuldstændigt sammen. Han var paa Vej til en Runde ud paa Landet til Hest kommet ned til Havnepladsen, da han blev omringet af en Flok Plantage-Forvaltere, der rettede heftige Bebrejdelser imod ham. De fleste var Irlændere. De optræder senere for Skranken i Flok og Rad og sparer ikke paa Krudtet. Her skal vi blot have en Antydning af Tilraabene: Om det var Meningen at overlade Øen uden videre til Negrenes Udplyndring. Hvis han ikke vilde handle, skulde de nok

selv være Mand for at gøre det. De skulde ikke have mere af hans Proklamationer, Geværer var den bedste Proklamation osv. Man skulde kende Irlænderne daarligt, hvis man mente, at dette gik af uden betydelig Høj-røstethed og diverse Kraftudtryk. I hvert Tilfælde blev denne Episode for Scholten den Draabe, der fik Bægeret til at flyde over. Han brød sammen, blev ganske bleg, fik Taarer i Øjnene og red tavs de Par Skridt tilbage til Guvernementshuset, gik op og sagde, at han var syg og vilde resignere. Det forekom mig, siger Prokurator Bahneberg, der traf ham deroppe lidt efter, at han var ganske ude af Stand til at tænke og tale sammenhængende, og endnu stærkere udtaler den tilkaldte Læge, Dr. Knudsen, sig om hans Tilstand. Han beretter, at Scholten allerede Mandag Aften havde været ganske udmattet af Sindslidelser, og dog havde han først Klokker to faaet ham overalt til at gaa i Seng, uden at han dog var kommet til at sove, og denne Torsdag Morgen var han „aldeles tilintetgjort og syntes at lide af Krampe og Symptomer paa Apoplexi“, hvorfor han havde absolut forbudt ham at befatte sig med Forretninger. Lidt før Lægen kom, havde Scholten sendt Bud til Falbe og sagt til ham, at han følte sig for svag til at føre den militære Kommando, hvorfor han overdrog den til ham og de Nully. En af Aarsagerne til Sammenbrudet mener Falbe at finde i det, han kalder den fixe Idé hos Scholten: at skaane Negrene saa meget som muligt, og det stemmer godt med, hvad en af Demonstranterne fra Havnepladsen fortæller, nemlig, at da Scholten havde hørt, at det var Mc. Cutschin, der havde Kommandoen Mandag Aften uden for Christiansted, havde han sagt til Vedkommende, at han skulde skynde sig hen til ham og sige, at han „for Guds Skyld ikke maatte skyde paa hans Børn“, men han var altsaa kommet for sent, og det havde Scholten taget sig meget nær.

Scholten havde altsaa overdraget den militære Kommando til Falbe og de Nully. Men hvad angaaende den civile Styrelse? Havde han ogsaa nedlagt *den*, og i saa Fald: hvem skulde overtage den? Om hvad der i den Anledning skete, foreligger der Vidneforklaringer nok, men de stemmer egentlig kun overens i dette, at der herskede en saa stor Konfusion, at det var umuligt bagefter at rede det ene ud fra det andet.

Da Falbe kom ned fra Guvernementshuset medbringende Bemyndigelse om at overtage den militære Kommando — han havde sørget for at faa den i skriftlig Form — traf han nede paa Gaden en Del af Embedsmændene samt nogle Officerer af den hvide Milits, Centerdivisionens, Planternes og Forvalternes, der spændt ventede paa at høre Nyt, alt imens de drøftede Optrinet paa Havnepladsen. De begyndte at tale i Munden paa hinanden, men enedes om i hvert Fald at forlægge Diskussionen til indendørs for ikke at vække Skandale. Og nu laa gamle Major Keutsch's Hus bekvemt lige ved, nemlig paa den modsatte Side af Guvernementshuset, saa dér vandrede de op. At Majoren fik travlt med at sætte Forfriskninger frem, staar der ikke noget om, men det var en vestindisk Selvfølgelighed. Please yourself, help yourself to a drink. — — Naa, hvad staar der egentlig i Skrivelsen til

Falbe? Naa, der staar kun „indtil videre“. Saa kan han altsaa tilbagekalde den naarsomhelst. Og mon han virkelig er saa syg, som han giver det Udseende af? En af de tilstedeværende havde da hørt ham bruge en forskrækkelig Mund ikke længere siden end igaar: nu massakrerer naturligvis de infame Forvaltere de stakkels Negre, og de skidte Irlændere er gale i Hovedet over, at de har faaet deres Smule Møg Bohave molesteret — — — Kunzen og Rothe kommer ind. Kunzen fortæller, at han kommer lige fra Scholten. Kammertjeneren havde gjort Vanskeligheder med at lade ham faa Lov til at komme ind. Scholten havde været meget afkræftet og blot sagt, at han havde takket af, men ikke noget om, at han havde overgivet den militære Kommando til Falbe. Det havde Kunzen først faaet at vide, da han kom ned paa Gaden, men lige derefter havde Scholten sendt Bud, at han vilde tale med ham og Rothe. Til dem havde han saa fortalt det med Falbe og bad nu ham (Kunzen) og Falbe, „besørge Resten“. Tavshed. Hvad nu? Det var i Virkeligheden et stort Øjeblik for Kunzen, der jo altid, om end hidtil mest forgæves, havde kæmpet for en Genoplivelse af den saakaldte *kgl. vestindiske Regerings Myndighed*. Og hvem var den nu, da dens Præsides, Scholten, var sat ud af Spillet *uden ham Kunzen**, den saa længe til Side satte? Altsaa, siger Kunzen: Falbe har jo, som vi har hørt, faaet overdraget den militære Overkommando, men den civile maa selvfølgelig tilfalde den vestindiske Regering. Kunzen er inde i sine Sager og kan citere et kongeligt Reskript, der siger, at hvis Scholtens Helbreds Tilstand skulde gøre det ønskeligt, kan han konstituere den ældste Regeringsraad i sit Sted. Men saa møder han Modsigelse. Man *kan* dog ikke tænke sig Kunzen i Scholtens Sted som Eneindehaver af den højeste administrative Myndighed. Det vil jo ligefrem se latterligt ud. Man siger det naturligvis ikke, men man har jo ikke glemt, hvad Major Lønborg sagde, da han saa den neppe to Alen høje Kunzen kravle i Land paa Værftet: *Nu maa jeg indrømme, at Besparselsen er kommet, man har altsaa ikke mere Raad til at sende en hel Mand ud¹*! Men altsaa under alle Omstændigheder Modsigelse: lad os hellere danne en *provisorisk Regering*, vi er da nogle Stykker her, der har praktisk Føling med Sagerne. Kunzen giver sig straks og anmoder Rothe om at træde ind i den, men han afslaar det med den Motivering, at hans Navn sikkert ikke vil være velset p. Gr. af hans Medvirkning ved Emancipationen og Ekspeditionen Dagen i Forvejen. Saa melder der sig straks nogle, der selv tilbyder at indtræde: de Nully og Falbe, Overretsprokurator Arnesen (kendt af os fra Magesagen) og Prokurator Bahneberg. Saaledes efter Kunzens Fremstilling. De paagældende dementerer energisk bagefter, at

* Anden Regeringsraad Petersen, der var konstitueret i Oxholms Sted, under dennes Vikariat for Søbøtke paa St. Thomas, kunde kun med Velvilje kaldes en Skygge. Hans Læge, Dr. Ryan, giver ham denne Attest: naar han blev paavirket af nogen særdeles irriterende Aarsag, underkastedes han en betydelig Sindets Agitation, hvorfor Negerinsurrektionen gjorde ham aldeles uskikket til at varetage sine Embedspligter — hans Ansigtstudtryk og Miner bar Udtryk af Ængstelse og Frygtsomhed, og han viste Afsky for at gaa ud i den friske Luft.

Initiativet skulde være udgaaet fra dem selv. Saa griber Rothe ind, for at det hele ikke skal ende i Konfusion, hvad det synes at have været lige ved, og siger, at hans Medvirkning ret betænkt dog maaske vil være ønskelig til at gøre et beroligende Indtryk paa den farvede Befolkning, hvorefter man enes om at danne en saakaldt *Regeringskommission*, bestaaende af de to Regeringsraader, Overrettens to Assessorer (Rothe og Fæster), Politimesteren i Christiansted Friederichsen samt Arnesen og Bahneberg. Den udsteder en samme Dag dateret Proklamation, der begynder med Ordene: „I Generalguvernørens *Sygdomsforfald og med hans Billigelse**“ — — — og fremhæver Nødvendigheden af at sikre Fred og Orden paa Landet, idet den iøvrigt meddeler, at den militære Kommando føres af Falbe og de Nully, der dog skal konferere med Kommissionen hvis nødvendigt.

Meddelelsen om denne Regeringskommissions Dannelse blev samme Dag sendt til St. Thomas og overbragt Myndighederne i Frederiksted af Rothe. Men her nægtede man blankt at anerkende den, dels fordi, som Rothe melder i sin Rapport, Rygtet havde bredt sig, at Scholten var blevet afsat mod sin Vilje, og dels fordi man var krænket over, at der ikke var optaget noget Medlem fra Frederiksted i Kommissionen. Nu forlangte man fire Medlemmer optagne, nemlig Irminger, Castonier, den kst. Politimester Øgaard og Frederik Scholten. Da Rothe ikke paa egen Haand kunde sanktionere dette, dannede der sig *en særlig Regering i Frederiksted* bestaaende af de nævnte Mænd + Gyllich og Sarauw med den Begrundelse, at det under de nærværende Forhold var nødvendigt eventuelt at kunne handle hurtigt, hvorfor de udstedte en offentlig Bekendtgørelse om, at de havde konstitueret sig som øverste Autoritet for Øens vestlige Del. Ved Modtagelsen af denne Besked synes Kunzen ganske at have tabt Hovedet. I Stedet for at lade Regeringskommissionen, som han dog var Formand for, handle paa egen Haand, insisterer han paa, at det er nødvendigt at konferere med Scholten og slæber i den Anledning næste Morgen den antagelig næsten halvdøde Regeringsraad Petersen med. Han glemmer det halve af sit Ærinde og kan ikke faa andet ud af Scholten, der synes yderst svag, end en Ytring om, at „Sarauw og Frederik Scholten, det kunde jo ikke gøre noget“. I sin Nød spørger han saa, om det alligevel ikke var bedre at kalde Guvernør Oxholm over fra St. Thomas til at overtage Regeringen, men det svarede Scholten slet ikke paa. Saa begaar Kunzen den utrolige Dumhed at skrive til Sarauw og Fr. Scholten, at i Henhold til Scholtens mundtlige Bestemmelse skulde de to indtræde i Regeringskommissionen, hvad de selvfølgelig ikke kunde modtage over for de andre i den nydannede Separatregering. Følgen blev blot, at der samme Dag, dette Brev blev modtaget, blev sendt en Adresse fra Plantere og Borgere i den vestlige Jurisdiktion til Oxholm, hvori der blev udtalt Mistillid til Regeringskommissionen i Christiansted og bad ham foranledige en anden oprettet.

* De sidst anførte Ord blev indsat af Kunzen og Rothe alene, lige før Proklamationen skulde trykkes.

Der var altsaa ved at opstaa fuldstændigt Virvar, som der kun blev gjort Ende paa, ved at Scholten lod skrive til Oxholm¹⁾ og paalægge ham at overtage den højeste Myndighed. Det er, efter hvad vi har hørt om deres indbyrdes Forhold, og efter hvad Scholten vidste om Oxholms Indstilling til de farvede, ikke faldet ham let. Oxholm ankom Lørdag Aften den ottende Juli og udstedte straks en Bekendtgørelse om Regeringskommissionens Op-hævelse. Det var sikkert med et Lettelsens Suk i Virkeligheden, at Kunzen nedlagde sit tre Dages lidet glørværdige Regimente, hvor han havde ønsket at gribe Tøjlerne for kun at vise, at han ganske manglede Evne til at føre dem. — — —

Hermed staar Scholtens saa brat og tragisk afbrudte Livsgerning i Vest-indien foran sit Opbrud. Hans Læger havde indtrængende tilraadet ham en Sørejse som det eneste Middel til, om muligt, at genvinde Helbredet; én af dem havde dog anset det for lidet sandsynligt, at han vilde naa at komme fra St. Croix i Live. Selv ønskede han, som rimeligt, snarest gørligt at rejse til Danmark, og da der sporedes en Smule Bedring i hans Tilstand, bestemte han sig i sidste Øjeblik for at se at naa Damppaketten „Dee“ paa St. Thomas. Da „Vigilant“ var gaaet til Portorico, blev der lejet en amerikansk Skonnert til ham, og i den gik han om Bord, tidligt om Morgenen, mellem tre og fire, Fredag den fjortende Juli. Grunden til det usædvanlige Tids-punkt blev senere forklaret derhen, at Scholten havde været ængstelig for at komme for sent og tillige, at han ikke ønskede at ulejlige nogen med at tage Afsked. I Virkeligheden er der jo vel neppe nogen Tvivl om, at han har villet undgaa pinlige Demonstrationer og Moddemonstrationer.

Kun fulgt af sin gode Ven, Kasserer Petersen, Pastor Häsnschell og af sin Adjutant, Løjtnant Meincke, der ledsagede ham til St. Thomas, forlod han saa det Guvernementspalæ, som han jo selv havde bygget, og som var hans Stolthed, for i dybeste Stilhed for stedse at forlade den Ø, hvor han netop paa denne Dag for en og tyve Aar siden havde holdt sit festlige Indtog som Generalguvernør, under Kanonsalut og hilst af ærbødigt bukkende Embedsmænd og højlydt tiljublet af farvede Indfødte. — —

Anm.:

Det er ikke at undres over, at Scholtens Afrejse paa den her skildrede Maade gav Anledning til fantastiske Rygter, der indgik i den Sagnkreds, der dannede sig om ham. Saaledes hed det sig, at han var blevet taget til Fange af Planterne, men blev befriet af nogle trofaste farvede, der førte ham til et Skjul paa Nordsiden af St. Croix, hvorfra han en Nat blev bragt om Bord paa et Skib, der førte ham i Sikkerhed til St. Thomas. En af mine sorte Venner, Mr. *Hans Bishop*, en Søstersøn af Oprørsføreren, den oven-fornævnte saakaldte General Buddo, har i et Brev til mig for to Aar siden ment at kunne hævde Troværdigheden af denne Version. Han opgiver sin Kilde, en Datterdatter af Skibets Ejer, Købmand Robert Finley. Det er alt-sammen rigtigt, baade Købmanden, Skibet og Datterdatteren, men alligevel

maa der et Sted være sket et Brud paa Kæden. Mr. Hans Bishop er iøvrigt en meget intelligent, og dertil meget berejst, ældre Gentleman og kendt for sin Kærlighed til sit gamle Fædreland.

Den gængse Version, der i min Tid blev antaget for fuldstændig paa-lidelig, gik blot ud paa, at Scholten var flygtet om Natten, forklædt i Kvindeklæder, om Bord paa et amerikansk Skib. Selv mente jeg at have noget særligt at støtte mig til, idet en Jordemoder havde fortalt mig, at hendes Moder, der var ansat i Guvernementshuset, selv havde hjulpet Scholten til at klæde sig ud „som en gammel Kone“. Rimeligvis er den sidste Del af Historien opstaaet ved, at Scholten en af de sidste Dage før sin Afrejse, sagde til en besøgende — saadan som man kan tænkes at sige i Selvironi eller i Galgenhumør — „her ser De en gammel Kælling ligge“, og da han ved sin Afrejse i den relative Nattekølighed sandsynligvis har faaet et Sjal eller lignende paa — Overfrakker kendtes jo ikke derude — af Hensyn til sin Svag-hedstilstand, kan han jo have brugt det samme Udtryk igen om sig selv: De klæder mig jo ud som en gammel Kælling e. l.

Da en Slægtning af Generalguvernøren, Frøken C. M. Scholten, i sit nydelige lille Skrift „Den Gang — —“, meget energisk har protesteret mod, at Fru Lucie Hørlyck i sin Roman: „Fra Generalguvernørens Dage“ har anført Flugten og Kvindeklæderne som historiske Kendsgerninger, kan jeg altsaa glæde hende med i Henhold til afgivne retslige Vidneforklaringer at erklære det første for positivt modbevist og henvise det andet til en ganske naturlig og nærliggende Bortforklaring.

XVIII

En Undersøgelseskommission. Uenighed mellem Sponneck og Bardenfleth. Statsraadet beslutter Tiltale mod Scholten.

Den ensformige Melodi af Damppaketten „Dee“s Stempelslag, det samme Billede hver Dag af en Horisont, der i en Storcirkel sænker sig som en Kuppel over et dybtblaat Hav, den lette Døsen under Solsejlet, Bevidstheden om endnu i saa og saa mange Dage at være helt uden Forbindelse med Omverdenen, det ene med det andet havde bidraget til, at Scholten havde genvundet i hvert Fald nogle af sine Kræfter. Fra Southampton Rhed sendte han Bluhme et Brev, dateret d 4. August. Det er ganske kort, men af den blyantskrevne Kladder, der paa en eller anden Maade senere er kommet med blandt hans Papirer, kan man se, hvor han har fileet paa Formen: Over for den truende Stilling, ved at to Trediedele af St. Croix' Negre havde gjort Opstand, havde han ingen anden Udvej end at vælge den efter hans Mening mindst skadelige, nemlig at proklamere Emancipationen. Han er ikke i Øjeblikket i Stand til at forme en indgaaende Rapport, men henviser til den, som Oxholm sikkert har fremsendt. Hans Kræfter har været ganske udtømt, og hans Nervesystem nedbrudt, hvad der har nødsaget ham til at rejse hjem. Nu har hans Helbred dog bedret sig noget¹).

I *Oxholms Rapport*, der er dateret d. 13. Juli, gives en kort, ganske neutral Skildring af Begivenhederne, uden nogen Art af Kritik og med fuldkommen Forbigaaen af Interregnet med de to Regeringskommissioner. Da *Irmingers Rapport* til Marineministeriet er dateret Dagen før og, som fremsendt gennem Generalguvernementet, selvfølgelig har været kendt af Oxholm, var det ogsaa unødvendigt for ham at fremsætte nogen Kritik, da Irmingers var tilstrækkelig: Autoriteterne burde have vidst Besked med, hvad der var i Gære, de Forholdsregler, der blev truffet til at dæmpe Oprøret, var usle og sygnende. Kort sagt, siger han til Slut, det hele er et Eksempel paa Kraftesløshed og Mangel paa Energi, der er enestaaende i Historien.

Til Bedømmelse af Forholdene havde Ministeriet nu foruden de ovennævnte, hvoraf den ene jo ikke sagde meget, men den anden til Gengæld saa meget mere, og som begge er kommet til Europa samtidig med Scholten, en udførlig Beretning af denne, dat. 15. Aug., som han efter at være

kommet til Danmark havde været i Stand til at afgive, og hvortil han jo her kunde faa Hjælp til Udformningen. Han tager straks her det Forbehold, at han udelukkende har Hukommelsen og ingen skriftlige Optegnelser derudefra at støtte sig til. At der — ikke mindst under de Omstændigheder, hvorunder Oplevelserne skete — er indløbet let paaviselige, mindre Fejltagelser kan jo ikke undre. Men naar Scholten som Slutresultat af sin Deltagelse i de af ham heri skildrede Begivenheder mente at kunne hævde, at han som højstkommanderende Officer og tillige Ihænderhaver af den højeste civile Autoritet under de kritiske Omstændigheder havde handlet helt rigtigt, saa stod dette jo i en saa flagrant Modsætning til den i Irmingers Rapport saa bestemt hævdede modsatte Mening, at Regeringen fornuftigvis ikke kunde undlade at foranstalte en Undersøgelse. Dette fandt omgaaende Udtryk i Kgl. Res. af 18. s. M., der i Forening med en Redegørelse over for Offentligheden blev publiceret i næste Dags Departements-tidende. Redegørelsen giver en ganske nøgtern, rent refererende Skildring under Henvisning til Scholtens og Oxholms Rapporter, men fortsætter saa: „Det vil ses, at en fuldstændig Emancipation af Slaverne er sket paa alle tre Øer. Hertil har Generalguvernøren ikke været bemyndiget, og hans Retfærdiggørelse maa ligge i Foranstaltningens Uundgaaelighed, til hvilket Punkts sluttelige Bedømmelse der imidlertid endnu ikke foreligger de fornødne Oplysninger, lige saa lidt som det for Tiden kan bedømmes, om Opstanden kunde i Tide og ved nøjere Kendskab om, hvad der var i Gære, være forebygget“*. Det meddeles derefter, at det ved den nævnte kgl. Resolution er bifaldet, at Etatsraad *Hansen*** begiver sig til de vestindiske Øer for at reorganisere Forholdene, og at det paalægges ham i Forening med den ham ledsagende Embedsmand*** at undersøge Generalguvernørens og overhovedet Embedsstandens Forhold til de stedfundne Begivenheder og derom indberette til Ministeriet¹).

Inden Afrejsen til Vestindien, der efter Bestemmelsen skulde ske paa et Orlogsskib, der skulde medføre et Par Hundrede Tropper, har Hansen og Flensborg søgt at orientere sig paa Grundlag af de foreliggende Rapporter og Scholtens tidligere Korrespondance, hvorefter de d. 15. Sept. gennem Handelsministeriet tilstiller Scholten en Række Spørgsmaal. Hovedpunkterne i disse er, hvorvidt Scholten med Rette har kunnet hævde, at Oprøret kom ham uventet, og hvorfor han trak Tiden saa længe ud, inden han begav sig til Frederiksted. Et absolut Centrumsskud er det sidste Spørgsmaal: Hvad er Grunden til, at Scholten ikke valgte et af disse Alternativer, *enten* saasart det var klart, at Slaveriet ikke kunde opretholdes

* Naar Irmingers Rapport ikke er nævnet her, ligger det jo i, at den var fremsendt til Marineministeriet og ikke til Handelsministeriet. At Hensynet til den ligger bag Redegørelsens Ord er jo imidlertid let at se.

** Peter H. blev 1826 som Fuldmægtig knyttet til de danske Besiddelser i Ostindien, Guvernør over disse 1841. Ved deres Salg til England 1845 pensioneret; bistod ved Afviklingen til 1847.

*** Som saadan blev Overretsassessor *Flensborg* udnævnt nogle Dage senere.

uden at udsætte Kolonien for Fare, da uopholdeligt, senest efter Modtagelsen af Andresons Rapport, proklamere Emancipationen, *eller* saafremt dette ikke stod Scholten klart, da at give Ordre til at jage Oprørerne fra hinanden.

Scholten's Svar¹⁾ paa disse og andre Spørgsmaal vil fremgaa af den senere Procedure. Den Ro, som Lægerne saa stærkt havde tilraadet, kunde jo ikke gennemføres. Der var ogsaa adskilligt, der greb forstyrrende ind i denne. Ganske vist var Aviserne jo meget optagne af Forholdene i Slesvig under Vaabenstilstanden, men „Fædrelandet“ havde dog afset Plads til at gengive et grimt Indlæg i „Times“ fra den 7. August, hvori der taltes om „Vaklen og Feighed“, og d. 15. Sept. havde „Fædrelandet“ selv en Artikel, hvori Scholten indirekte blev beskyldt for Delagtighed i Oprøret, og som et Bevis paa i hvert Fald Forudviden anført, at hans Husholderskø nok havde været saa „forsigtig“ at sælge sine Slaver lige forinden. Denne sidste Insinuation, der ramte Scholten føleligere, end udenforstaaende kunde ane, foranledigede Scholten til i et Brev til Bluhme²⁾ at anmode Undersøgelseskommissionen om at undersøge Rigtigheden deraf*.

Nogle Lyspunkter var der dog, selv om ogsaa de rev op i det gamle Saar. Saaledes fik Scholten i dette Efteraar en Adresse forsynet med mange Underskrifter fra de farvede paa St. Thomas, ligesom der indkom en Adresse til Kongen fra tre Hundrede Indbyggere i Christiansted med Bøn om at faa Scholten tilbage. Og endelig indeholdt „Flyveposten“ et varmt og forstandig skrevet Indlæg til hans Forsvar**.

Undersøgelseskommissionen var imidlertid ankommet til St. Croix den 26. November. For Hansens Vedkommende var hans Virksomhed jo dog ikke alene begrænset til at være Formand for denne Kommission, men som nævnt var den øverste civile og militære Myndighed ham betroet. Han var tydelig nok noget ængstelig for Scholten's Skygge, fordi, som han siger i sin første Indberetning, et virksomt Parti blandt de kulørte paa St. Croix haaber paa hans Tilbagekomst, ligesom han finder det betænkeligt, at Bor-

* Ved den meget omhyggelige Undersøgelse blev det til Overflod konstateret, at *Miss Heegaard*, der ved Oprørets Udbrud ejede seks Slaver, saa langt fra havde solgt nogen, men tvertimod endnu i 1848 havde købt en Slavinde med to Børn. Der blev gjort Rede for hver enkelt Slaves Identitet, bekræftet ved Vidneførsel.

At Rygtet, først i Form af en Gisning, kunde opstaa, lader sig forklare. Men uden nærmere Undersøgelse at gengive det til Offentliggørelse, er unægtelig ualmindelig sjofelt.

** 19. og 20. Decbr. 1848: „Det gamle Ord, at vore Fjender i Almindelighed er virksommere end vore Venner, passer ogsaa her. Faa har som Scholten været omgivet af Spejdere, der under Venskabs Maske har passet paa hver Lejlighed til at fremstille et maaske ubetænksomt Ord eller en uforsigtig Handling som en Nederdrægtighed. Man hører saa meget om hans Fejl. Hvorfor hører man ikke noget om hans virkelige Fortjenester? De er dog anerkendte i Udlandet. Citerer en Udtalelse fra Direktøren i den franske Kolonialbestyrelse, V. Schoelcher, i „Colonies étrangères, Paris 1843: „Hvis der nogensinde bliver givet en historisk Skildring af Slavernes Frigørelse i de europæiske Kolonier, saa er der én Mand, som deri vil indtage en udmærket Plads. Vi mener Generalguvernør Scholten.“

Bladet retter derefter en berettiget Kritik mod V. Prosch's lige udkomne Artikel i „Dansk Tidsskrift“ for dens kategoriske Fordømmelse af Scholten's Forhold³⁾.

gerne paa St. Thomas har søgt om at beholde Etatsraad Berg, der er kendt som en Ven af Scholten, som konstitueret Guvernør i Stedet for Oxholm, der nu skulde træde tilbage til denne Stilling*.

Kun en Uge efter Kommissionens Ankomst tog den fat paa at indkalde Vidner. Arbejdet hermed strakte sig fra den 4. December 1848 til den 28. Marts n. A. Der blev indkaldt lidt over hundrede Vidner, hvis Forklaringer meget omhyggeligt er indførte i Protokol „Scholten 1“, der hjemsendtes til Ministeriet tilligemed forskellige tidligere afgivne Rapporter og andre Bilag, hvortil føjedes en *Indberetning*. Denne, som der senere refereres til som udlaant til Aktor, har jeg desværre ikke kunnet finde. Imidlertid foreligger der tilstrækkelig fyldige Oplysninger om, hvad den gaar ud paa, navnlig, som vi skal se, gennem Generalprokurørens indhentede Betænkning, ligesom der ved Forhandlingerne inden for de forskellige Ministerier angaaende, hvad der tydeligt nok er Indberetningens Konklusion, kastes et foreløbigt Lys over, hvad der formentes at være fastslaaet ved denne Undersøgelse. Dette nemlig, at der burde rejses Tiltale mod Scholten i første Række, dernæst mod Castonier, Frederik Scholten og Andreson.

I det Ministerium — Novemberministeriet — der skulde træffe Bestemmelse om, hvorvidt denne Indstilling skulde følges, havde Bluhme jo ikke længere Sæde, og Behandlingen af de vestindiske Sager var, som vi véd, overgaaet til Finansministeriet med *Sponneck* som Chef. Det var et for Scholten højst uheldigt Personskifte, da Bluhme tydelig nok havde været ham velsindet fra General-Toldkammerets Tid, medens Sponneck i hvert Fald havde været meget kritisk indstillet over for ham. D. 18. Juli sendte Sponneck de i April modtagne Dokumenter fra Hansen og Flensborg til Justitsminister *Bardenfleth* med den Bemærkning, at det forekom ham, at Scholten og de tre andre nævnte Embedsmænd var „ikke lidet graverede“. Maaske kunde der under andre Forhold være Tale om at træffe en blot administrativ Afgørelse, men det kunde han ikke anbefale her, hvor det bl. a. drejede sig om den betydelige eventuelle Pension til Scholten paa

* Det synes ikke at have været let for Hansen at svare til de Forventninger, hvormed man i Vestindien havde mødt en Regeringskommisær. Man havde, siger hans Sekretær, Elberling¹⁾, ventet, at en stor og mægtig Mand blev sendt ud, og saa kom en Etatsraad, hvoraf der i Forvejen var tilstrækkelig mange.

For at pynte lidt paa det ene og det andet havde Hansen faaet Tilladelse til at bære den for General-Toldkammerets Deputerede bestemte Uniform, hvortil der blev føjet Generalmajors Epauletter²⁾. Det maa ikke have set helt almindeligt ud! Der opstod snart nogle Vanskeligheder med Militæret, der ikke rigtig kunde finde sig i at staa under ham — trods Generalsepauletterne.

Hans Stilling, der i Forvejen ikke var let, blev heller ikke gjort lettere ved det kgl. aabne Brev af 16. Dec. 1848, der *stadfæstede Emancipationen*: „Da Vi har bragt i Erfaring, at Negrene paa Vore vestindiske Øer har ytret et levende Ønske om, at den ufrie Tilstand nu maa ophøre, og at vor Generalguvernør v. Scholten har fundet Anledning til paa Vore Vegne at opfylde dette Ønske — — —. At denne kgl. Anerkendelse af Negrenes „Ytringsfrihed“ ikke har tiltalt Planterne, lader sig begribe. Værre var, at der ikke stod ét Ord om det brændende Erstatningspørgsmaal, hvorom der utvivlsomt maa være blevet rettet meget generende Forespørgsler til Hansen fra Planterne.

6000 Dollars, der jo maatte være betinget af, at han blev afskediget i Naade, ligesom det vigtige Spørgsmaal om Erstatning til Slaveejerne jo hang noget sammen med en Bedømmelse af Nødvendigheden af, at Emancipationen blev proklameret. Sponneck foreslaar derfor, at der nedsættes en dømmende Kommission, men ønsker, inden Sagen forelægges i Statsraadet, at høre Justitsministerens Mening.

Bardenfleth sender, inden han svarer Sponneck, d. 7. August Sagen til Generalprokurøren, *Allgreen-Ussing*, der jo Aaret forud havde afløst Ørsted. Han afgiver sit Responsum* d. 27 s. M. Det afgiver et smukt Vidnesbyrd om denne fremragende Jurists Evne til i en relativ kort Tid at trænge til Bunds i en vanskelig Sag, saaledes som den forelaa for ham i Akterne, skære igennem de hinanden ofte modstridende Vidneudsagn, borteliminere det, der var dikteret af forudfattet Had, for derefter klart motiveret at udtale sin Mening. Denne gaar afgjort *imod* Undersøgelseskommissionens og former sig delvist som en bestemt Kritik af dennes Begrundelser. Naar denne saaledes har bebrejdet Scholten, at han ikke efter Udbruddet af Opstanden paa de franske Øer modtog den tilbudte spanske Hjælp, at han ikke selv havde truffet kraftigere Forholdsregler til Ordenens Opretholdelse inden Emancipationen, og at han ikke havde søgt at skaffe sig Underretning om, hvad der var i Gære, saa staar Bebrejdelsen for de to første Punkter i ligefrem Modstrid med, hvad Kommissionen andetsteds hævder, nemlig at de tilstedeværende Midler havde været tilstrækkelige til at dæmpe Oprøret. Angaaende det sidstnævnte Punkt, Bebrejdelsen mod Scholten, for at han ikke havde benyttet sig af det nære Forhold, hvori han stod til Negrene, og den Tillid, de havde til ham, til at udforske, om der var Oprørsplaner i Gære, tja, siger Allgreen-Ussing, om det værdige i netop med den Begrundelse at agere Spejder kunde der vel disputeres, men derimod ikke tvivles om, at et Forsøg derpaa vilde have udsat ham end mere for den Mistanke, som han dog ikke er gaaet fri for, nemlig at have begunstiget Oprøret. Det har undret ham, at Kommissionen selv har lagt Navn til en saadan [i Konceptet er indskudt men senere strøget „odios“] Opfattelse, der navnlig er fremsat af Scholtens personlige Uven, Heilbuth. At Scholten ved Oprørets Udbrud og den nærmest paafølgende Tid har lagt nogen Ubesluttsomhed og Raadløshed for Dagen, kan ikke nægtes, men netop det udelukker jo Tanken om, at han skulde have fulgt en bestemt Plan angaaende Emancipationen, og iøvrigt vilde Domstolene i givet Fald sikkert tage Hensyn til de fremlagte Lægeerklæringer, hvoraf ses, at Scholten jo allerede den første Aften efter Oprørets Udbrud var i høj Grad medtaget. Der kan ikke rettes nogen Bebrejdelse mod Scholten, fordi han ved sin Ankomst til Frederiksted straks proklamerede Emancipationen uden at gøre noget Forsøg paa at overtale Negrene, da samtlige Vidner har erklæret, at det paa det

* Generalprokurørens Arkiv Journal 119/1849. Foreligger kun i en noget vanskelig læselig, meget gennemrettet Kladde, fjorten Foliosider + otte Kvartsider Blyantsnotiser med enkelte Uddrag af Forhørerne.

paagældende Tidspunkt var uundgaaeligt. Naar Kommissionen kalder det en blot Hypotese af Scholten, at Negrene, selv om det var lykkedes at drive dem fra hinanden uden at emancipere dem, saa vilde have anrettet store Ødelæggelser paa Landet og have kæmpet for Friheden, kan Generalprokurøren ikke give Kommissionen Ret heri, da denne Anskuelse dog deltes af mange Vidner, og naar der af andre som Modbevis er anført den Lethed, hvormed Negrene *efter* Emancipationen blev drevet fra hinanden, saa maa Scholtens Ord i sit Svar paa Kommissionens Spørgsmaal til ham [de af Hansen og Flensborg inden deres Afrejse stillede] om, at Sagen stiller sig ganske anderledes, naar Magten anvendes mod dem, der strider for, hvad de anser for det højeste Gode, nøje paaagtes.

Generalprokurørens Responsum fremtræder saaledes i Virkeligheden som en udtalt Apologi for Scholten. Hovedlinierne deri gaar derfor ogsaa igen i det senere Defensorat for Scholten, ligesom Kommissionens Indstilling til Sagen tydeligt afspejler sig i Aktoratet. Vi har saaledes her en vis Forhaandsorientering.

Allgreen-Ussing kommer saaledes til det Resultat, at der *ikke* foreligger Grund til Tiltale mod Scholten og afviser med en vis Skarphed den ganske særlige Grund, Sponneck havde givet, nemlig Hensynet til Scholtens Pension og Spørgsmaalet om Erstatning til Slavejerne. Om dette sidste siger han, at dets Afgørelse maa afhænge af ganske andre Betragtninger og ses fra et andet og højere Standpunkt end det, Sponneck har anlagt ved at ville sammenknytte det med Spørgsmaalet om, hvorvidt der forelaa en Nødvendighed eller ikke for Scholten til at erklære Emancipationen. Det lader sig dog næppe retfærdiggøre at beordre justitiel Tiltale mod Scholten blot for af særlige Grunde at faa dette Spørgsmaal afgjort. Sluttelig siger han, at skulde det nu alligevel blive bestemt, at der skal rejses Tiltale mod Scholten ved en blandet Kommission, hvortil Sponneck bl. a. har foreslaaet Flensborg som Medlem, saa anser han det for sin Pligt at gøre opmærksom paa, at den Maade, hvorpaa Flensborg i sin Indberetning har udtalt sin Forhaandsmening saaledes bl. a., at Scholtens Fremgangsmaade synes at tyde paa, at det har været hans Hensigt at emancipere Negrene, og at han for at retfærdiggøre dette Skridt har tøvet o. s. v., bør gøre ham inhabil i denne Sag.

Efter at have modtaget dette Responsum fra Generalprokurøren og tydelig nok have gjort hele Sagen til Genstand for indgaaende Overvejelser skriver *Bardenfleth* saa til Finansministeren under 3. Sept.¹⁾, at han er enig med Generalprokurøren i, at der *ikke* bør rejses Tiltale mod Scholten (og de andre Embedsmænd). Han er *fuldkommen* (udh. af ham selv) enig med G. P. i at afvise et særligt Hensyn til Erstatningsspørgsmaalet. Man havde vel kunnet antage, at naar Sponneck havde spurgt om *Bardenfleth*s Mening i dennes Egenskab af Justitsminister og faaet den tilbage i en saa kategorisk Form, forstærket af Generalprokurørens Autoritet, vilde han have følt sig nødsaget til at akceptere dennes Standpunkt, men dertil var Sponneck en

alt for selvsikker og dominerende Personlighed, der med sine kun fire og tredive Aar vel vidste at hævde sig. Hans Votum til Statsraadsprotokollen¹⁾, der, da Sagen jo hører hjemme hos hans Ministerium, staar i Spidsen, er efter Dateringen affattet umiddelbart efter Modtagelsen af Bardenfleths Skrivelse. Det er muligt, siger han heri, at Hansen og Flensborgs Indberetning stiller Sagen i et noget for mørkt Lys, men til Gengæld synes Generalprokurøren at stille den i et for lyst. Og iøvrigt kender Generalprokurøren ikke adskillige denne Sag kun indirekte vedkommende Akter og overhovedet ikke Forholdene nøje nok til at kunne bedømme, i hvilken Forbindelse det foreliggende Spørgsmaal staar til Erstatningsspørgsmaalet, da Planternes Erstatningskrav ligefrem motiveres ved, at Emancipationen var unødvendig. Alt dette kender Generalprokurøren altsaa ikke, (og dermed er ogsaa sagt, om end ikke nævnt, at det gør Bardenfleth heller ikke). Hvis Scholten bliver stillet for en blandet Domstol, hvor Militæret er repræsenteret, vil han rimeligvis i sin Egenskab af Højstkommanderende blive dømt efter militære Begreber for sin totale Uvirksomhed Natten mellem d. 2. og 3. Juli. Jeg maa i hvert Tilfælde som Finansminister, siger Sponneck, meget ønske, at Sagen afgøres ved Dom. Jeg er langt fra at ønske Scholten Fortræd. Tvertimod agter jeg i ham et af de ejendommeligste Mennesker, som Forsynet har begavet med et Instinkt, der, naar det havde været parret med Dannelse, Kundskaber og Karakterens Renhed vilde have gjort en stor Mand af ham. Jeg finder fremdeles, at med alle hans Fejl er hans Fortid ingenlunde af den Beskaffenhed, at der er Grund til ikke at ønske ham en rolig Livsaften — — — men saa længe jeg har Kolonialbestyrelsen under mig, vil der aldrig kunne blive Spørgsmaal om at sende Scholten ud igen.

Som det var at vente, former Bardenfleths Votum sig nærmest som et Modindlæg mod Sponnecks. Han skærper sin Kritik af Hansen og Flensborgs Indberetning derhen, at deres Fremstilling i Virkeligheden ikke dækkes af Sagens Akter, hvorfor det vil være vanskeligt for de øvrige Medlemmer af Statsraadet, der ikke har læst Forhørene, at danne sig en selvstændig begrundet Anskuelse, og da man vel ikke kan forlange, at de øvrige Ministre skal gennemgaa hele Forhøret, som han ikke med Urette karakteriserer som „meget voluminøst“, henstiller han, at der fremskaffes en Ekstrakt af de vigtigste Vidneudsagn. Han fremhæver, at flere af Vidnerne har udtalt som deres bestemte Overbevisning, at Forordningen af 28. Juli 1847 i sig selv var uholdbar, saa at selv om Oprøret i Øjeblikket var blevet slaaet ned, vilde det dog snart være brudt ud igen. Rigtigheden af dette vil Domstolene være ude af Stand til at bedømme, hvorfor det er dobbelt nødvendigt, at Spørgsmaalet om Scholtens Forhold til Emancipationen ikke bliver sammenblandet med Erstatningsspørgsmaalet, hvormed det i Virkeligheden ikke har noget at gøre.

Sponneck fandt sig imidlertid ikke foranlediget til at følge Bardenfleths Henstilling om at lade et Uddrag af Forhørene følge med de øvrige Dokumenter, nemlig Hansens og Flensborgs Indstilling, Generalprokurørens Re-

sponsum og den foregaaende, ovenfor anførte Brevveksling mellem Sponeck og Bardenfleth. Et virkelig upartisk Uddrag af Vidneforhørene vilde i Virkeligheden ogsaa have været meget vanskeligt at fremskaffe; og endnu vanskeligere, for ikke at sige umuligt for Finansministeriet at give korrekte ledsagende Bemærkninger om de paagældende Vidners Indstilling over for Scholten. Man kan da ikke sige andet end, at selve det forelagte Materiale meget ligeligt og klart repræsenterede de modsatte Anskuelser, hvorimellem de øvrige Ministre kunde vælge.

Deres Votering gik da meget hurtigt fra Haanden, nærmest fra Dag til Dag. Krigsminister *Hansen* siger i et Par Linier, at han ganske slutter sig til Generalprokurørens Mening, og Marineminister *Zahrtmann* er saa lakonisk som vel muligt. „Af samme Mening er „Z“.“ *Madvig*, der saa kommer til, udvikler i en af sine bekendte latiniserede Sætninger, at man paa den ene Side kan erkende Vanskeligheden af paa det foreliggende Grundlag at danne sig en sikker Mening, saa dog paa den anden Side maa han, ogsaa under Hensyn til de Anker, der saavel herhjemme som i Udlandets Presse har været rettet mod Scholten, finde det mindre forsvarligt at lade Sagen passere uden Undersøgelse, hvorfor han tiltræder Sponecks Mening. Hertil slutter sig Minister uden Portefeuille Prof. *H. N. Clausen* og Premierministeren Grev *A. W. Moltke*, hver med en ganske kort Motivering, og endelig afslutter Indenrigsminister *Rosenørn* Voteringen. Han mener, at Scholten neppe kan undgaa at blive dømt, særlig set fra et militært Standpunkt, men henstiller, at Sagen dog først forelægges Generalauditøren for Landetaten til Undersøgelse ikke mindst af de afholdte Forhør.

Der var saaledes tre Ministre, der havde stemt imod en Aktion, men fire, der havde stemt for, og en der forsaavidt havde sluttet sig hertil, dog med en Henstilling om, at der først blev indhentet Betænkning fra Generalauditøren. Denne Henstilling har Sponeck anset det for rigtigst at følge. Betænkningen gik ud paa, at det muligt var tvivlsomt, om en Ret vilde dømme Scholten, men at det dog forekom betænkeligt at følge Generalprokurøren, da Undersøgelseskommissionen havde udtalt sig med saa stor Bestemthed, ligesom Finansministeren, under hvem Sagen nærmest sorteret, havde anset det for rigtigst, at den blev gjort til Genstand for Paa-tale. Denne burde ske ved en blandet Kommission med Ret til eventuel Paaankning for Højesteret.

Saaledes forsinket naaede Sagen først til endelig Afgørelse i allerund. Forestilling af 21. Novbr.¹⁾, medens Kommissoriet efter forskellige For-handlinger ikke naaede at blive udfærdiget før d. 23. Decbr.

Til Medlemmer af Kommissionen udnævntes Generalmajor *P. F. Steinmann*, Generalmajor *H. C. G. Hedemann*, Assessor i Hof- og Statsretten *C. T. L. Mourier* og Assessor i Kriminal- og Politiretten Dr. jur. *Casse*²⁾. Som Aktor blev Hof- og Statsretsprokurator Kammerraad *Nyegaard* beskikket.

Saa kunde Tæppet gaa op for Kampen, om ikke just om Liv saa dog om Gods, Ære og Eftermæle.

XIX

Nederlag og Oprejsning.

Scholten har selvfølgelig med ikke ringe Spænding imødeset, hvad Undersøgelseskommissionen vilde resultere i. Han siger selv under Sagen, at det i og for sig kun kunde være ham kærkomment at faa Lejlighed til at imødegaa de mange Rygter og Beskyldninger, han havde været Genstand for, men at han vel billigvis havde kunnet vente at yde sit Bidrag til Sagens Belysning under en noget anden Form. Han sigter jo dermed til, at det er som „Tiltalt“, der er udtaget Stævning imod ham for „at anhøre Aktors Procedure og Paastand samt lide Straf og Undgældelse for sit forinden, under og efter Negeropstanden udviste Forhold“. Det er altsaa i denne Egenskab, han er indbudt til at give Møde d. 16. Marts 1850 Kl. 10 paa den militære Højskole paa Kongens Nytorv.

Denne Gang behøver Scholten dog ikke at møde personligt. Det besøger hans privat engagerede Defensor, Højesteretsadvokat *Liebenberg**. Det ses, at Undersøgelseskommissionens Beretning har været udlaant til Aktor, hvad hans Indlæg ogsaa bærer tydelige Spor af. Derimod er den, meget korrekt, ikke blevet forelagt Kommissionsdomstolen.

Aktors Indlæg følger selvfølgelig meget nøje Anklagens Tredeling: Forholdet *før, under og efter* Emancipationen. Det er meget skarpt og ofte holdt i en saarende Form: Scholten kan ikke have været ukendt med Stemningen blandt Negrene, der bl. a. gav sig Udtryk i deres Sange, men han foretog sig intet, gav ikke Politimestrene Ordre til at være opmærksomme, havde overhovedet intet gjort for at forbedre Politivæsenet, ligesom Fortet i Frederiksted trods Castoniers gentagne Anmodninger var i daarlig Forsvarsstand, og der blev nægtet Irminger Tilladelse til straks at sejle til Frederiksted, og den af Planterne og Forvalterne bestaaende hvide Militz var blevet saboteret af ham. Den Grund, han giver for ikke straks at være taget til Frederiksted, nemlig Rygtet om, at Negrene vilde bemægtige sig hans Per-

* Som tidligere nævnt havde L. ført Magens og Heilbuth Sagerne *mod* Scholten. Skønt man muligt kan vente sig et og andet af Sagførere, er der dog efter det Indtryk, man faar af L.s varmtformede Indlæg i denne Sag — i Modsætning til de kølige og noget reserverede i de andre — neppe nogen Tvivl om, at *her* var han selv fast overtydet om, at Scholten burde frikendes.

son, er rimeligvis opfundet af ham selv. Der er Grund til at tro, hvad flere Vidner har ment, at Scholten selv har anstiftet Oprøret eller i hvert Fald med Glæde grebet Lejligheden. Han er kommet for sent til Frederiksted, fordi han *vilde* komme for sent. Flere Forvaltere har for Retten udtalt, at de har hørt Negrene sige, at Scholten selv havde foranstaltet Oprøret og lovet dem Friheden, hvis de rejste sig. Det var mærkeligt, at man havde ladet Negrenes Anfører, den saakaldte „General Buddo“, løbe, efter at han dog først havde været arresteret, medens flere, deriblandt Overretsassessor Rothe, „endog har furneret denne Helt“ med Rejsepenge. Opstanden kunde have været kvalt i Fødselen, hvis der blot havde været „et Kvintin Mod og Energi hos Hr. Generalen“, som Aktor her spottende titulerer Scholten, til Forskel fra det ellers gennemførte „Tiltalte“. Negrenes Feighed var jo vel bekendt. Scholten havde, da han tog til Frederiksted, det faste Forsæt at erklære Emancipationen, og han har sikkert staaet i Ledtog med Broderen Frederik, og naar dennes Brev senere ikke har kunnet fremskaffes, har det sikkert sine gode Grunde. Man bør lægge særlig Vægt paa Heilbuths Forklaring om, at Scholten for at *insinuere* sig hos Hjemmeregeringen har undladt at dæmpe Opstanden for at tilvejebringe Emancipationen uden Erstatning, tilmed da Scholten altid havde været en Modstander af at give Planterne Erstatning¹). Hans Forhold efter Emancipationsproklamationen, hvor alene Mc. Cutschins rettidige Skud reddede Christiansted fra Ødelæggelse, er under al Kritik og kan nærmest tyde paa, at han ligefrem har ønsket at hævne sig paa de irske Plantere ved at tillade Negrene udstraffet at ødelægge deres Ejendele. Det er en Selvfølge, slutter Aktor sit udførlige Indlæg (67 Foliosider)²), at Scholten bliver dømt til at have sit Embede forbrudt og dertil paalægges en følelig Straf.

Inden vi lader Scholten og hans Defensor udtale sig angaaende disse Klagepunkter, skal vi se lidt nærmere paa et Punkt i Aktoratet, som de netop *ikke* udtaler sig om. Det er Forholdet til „*General Buddo*“. Aktor har jo just ikke fremsat det som et Klagepunkt, men som noget besynderligt, noget der hviler en vis Mystik over. Denne Negerfører, denne Anstifter af Oprøret har man ladet løbe. Havde *han* ikke netop kunnet fortælle noget af særlig Interesse for Scholtens Stilling til Oprøret? Kommissionen skriver til Flensborg og udbeder sig en Udtalelse fra ham. Han oplyser, at der ikke i Forhørene over Buddo fremkom noget, der hentydede til Scholten, hvorfor P. Hansen kort efter sin Ankomst beordrede Forhøret sluttet. Dette var sket imod hans (Flensborgs) Ønske. Denne sidste Bemærkning kunde jo nok tyde paa, at Flensborg havde ment, at man muligt nok kunde have faaet noget af Betydning ud af Buddo, ikke blot i hans Egenskab af Planlæggeren af Oprøret, men ogsaa og navnlig som den, hvis Navn i denne Forbindelse — det være sig nu med Rette eller med Urette — var sammenknyttet med Scholtens.

Hvem var da denne Buddo, om hvis Person der endnu i min Tid derude svævede en vis romantisk Nimbus som St. Croix' Toussaint l'Ouver-

ture. Hans egentlige Navn var Gottlieb, en ung Haandsværksslave paa Plantagen la Grange ved Frederiksted. Efter de samstemmende Vidneforklaringer af Sarauw, Gyllich og Frederik Scholten førte han Kommandoen over Negrene i Frederiksted d. 3. Juli, var determineret i at kræve Friheden, men søgte samtidig at forhindre Negrene i Ekscesser og bistod Myndighederne i Dagene derpaa med at berolige Stemningen paa Plantagerne, saaledes at det for en ikke ringe Del kunde tilskrives ham, at alting i denne den vanskeligste Del af Øen saa forholdsvis tidligt og uden Blodsudgydelse faldt til Ro. Han blev senere arresteret og sad fængslet, indtil, som ovenfor nævnt, Hansen kort efter sin Ankomst deporterede ham, hvorom Irminger rapporterer i en Skrivelse til Hansen, idet han meddeler, at han har frataget ham nogle Anbefalingsbreve, som han fremsender. Det fremgaar senere, at Buddo, der var ført om Bord paa Orlogsbriggen „Ørnen“, blev sat af paa den vestindiske Ø Trinidad, ligesom det ved senere Vidneforhør bliver oplyst, at Rothe havde skænket Buddo ti Dollars ved Afrejsen, og at Gyllich havde skrevet det ene Anbefalingsbrev og tillige, sammen med andre Venner, sørget for hans Rejseudstyr. Endelig forklarede en af de fængslede Negre, at han havde hørt, at Buddo skulde have lovet Scholten, at der ikke skulde blive dræbt nogen hvid, men at de skulde nøjes med at ødelægge nogle irske Forvalteres Ejendele. Denne Forklaring blev imidlertid først afgivet nogle Maaneder efter, at Buddo var deporteret.

Saa vidt Aktstykkerne¹). I det eneste originale Stykke i Bernhard Petersens* kan man læse en vel i Hovedsagen rigtig Skildring af, hvorledes Oxholm efter at have overtaget Generalguvernementet havde ønsket at tale personligt med Buddo, og hvorledes Gyllich, der havde indestaet for hans Liv og optaget ham i sit Hjem et Par Dage, delte Fængsel med ham, og hvorledes Irminger om Bord forgæves havde forsøgt at krydsforhøre ham om, hvorledes han havde faaet Ideen til Oprøret.

En Forklaring paa, hvorfor Samtiden knyttede Scholtens Navn sammen med Buddos, fik jeg forleden Sommer under et kærkomment Besøg af Buddos ovenfor nævnte Søstersøn, min gamle Ven, Hans Bishop fra St. Croix. Han fortalte mig, at han havde hørt saa meget af de gamle derude, om hvordan Scholten under sine Besøg paa Plantagerne ved Frederiksted altid talte med Buddo og undertiden tog ham med omkring til de andre Plantager, saa man drillede ham med at kalde ham Scholtens højre Haand. Buddo havde givet streng Ordre: Slaa ingen hvid Mand ihjel, og Negrene troede, at han havde givet Scholten dette Løfte.

Altsaa — selv med skyldigt Hensyn til en Familietraditions Tilbøjelighed til at vokse med Aarene — staar det dog utvivlsomt fast, at man i sin

* En historisk Beretning om de dansk-vestindiske Øer, København 1855 p. 140—41. Da Forfatteren kom ud til Vestindien i Efteraaret 1848 som Sekondløjtnant ved Troppeperne og saaledes var samtidig med det ovenfor skildrede, er der sikkert ingen Grund til at betvivle Rigtigheden netop af disse Par Sider. Hvad Resten angaar — den gyserlige Bearbejdelse eller Oversættelse af Knox' A historical Account i sig selv mindre værdige Bog — jfr. Note 1 S. 183.

Tid mente, at der var en vis Forbindelse mellem Scholten og Buddo i Forhold til Oprøret.

Det var altsaa godt for Scholten, at Buddo, som den kulsorte Gentleman han var, ikke lod sig lokke eller forlede til at gøre sig interessant ved at lade sig forlyde med at være indviet i visse hemmelige Planer. Scholten havde jo — derom er alle enige — undertiden en noget taaget Maade at udtrykke sig paa, og hans sikkert hjertelige og oprigtigt mente Forbandelser over de irske Forvaltere kunde maaske nok udlægges fejl. Men er der faldet et eller andet uforsigtigt Ord til Buddo, hvad der er troligt nok, er det i hvert Fald ikke bragt videre, trods alle Forsøg paa Overtalelse. Jeg vil dog nødig tro, at Bernhard Petersen har Ret, naar han mener, at Irminger gik saa vidt, at han lod Buddo forstaa, at man vilde pardonner ham, hvis han var aabenhjertet, medens det i modsat Fald vilde gaa ham galt, ligesom Valget af hans Deportationssted vilde afhænge af, hvilke Oplysninger han gav. Naar Irminger hertil valgte den Ø, der laa længst bort fra St. Croix og nærmest ved Djævløen, ligger der heri noget symbolsk for den ret lurvede Fremgangsmaade, den danske Administration anvendte over for „General Bordeaux“ alias Buddo, der i hvert Tilfælde havde været en bedre Skæbne værd: enten at falde paa Barrikaderne eller blive bispist paa Prytaneion. —

Den 11. Juli møder Scholten for første Gang Kommissionens Medlemmer i deres Egenskab af Dommere, for efter Tilsigelse at underkastes Forhør, der strækker sig over ni Møder fra d. 11. til d. 27. Juli. Der er ikke anført noget Klokkeslet for deres Længde, men efter en lejlighedsvis Bemærkning af Liebenberg varede de undertiden fem—seks Timer. Kommissionen bestod altsaa af to Jurister og to Militære. Alle fire hæderlige og sikkert dygtige Mænd, den senere Justitsminister Casse, den senere Justitiarius i Højesteret, Mourier, Generalmajorerne Steinmann og Hedemann. Man har vel ikke Lov til at antage, at den Bitterhed, som Hedemann stadig følte over, at hans korte Overkommando var blevet ham frataget* for to Aar siden, har stemt hans Sind kritisk over for Scholten, men derimod har man vel Grund til at tro, at han saa vel som den energiske Chef for Generalstaben Steinmann udelukkende bedømte Scholtens Forhold under et militært Synspunkt.

Liebenberg fremlægger paa en af Forhørets første Dage en *Skrivelse fra Scholten*¹⁾ dat. 22. Decbr. 1849, hvori han samtidig med at tilstille sin Defensor nogle Akter, giver en Fremstilling af sin Opfattelse. Som det fremgaar af Dateringen, er denne Skrivelse altsaa ingen direkte Imødegaaen af Aktors Indlæg, der jo først forelaa nogle Maaneder senere. Den opmærksomme Læser vil dog se, at den indirekte belyser nogle af Aktors Angreb, ligesom den giver et værdifuldt Situationsbillede.

Scholten begynder med meget energisk at hævde, at han ingen Lod og

* „Sorg og Fortrydelse havde aldeles deprimeret ham og afpresset ham Taarer“. Tscherning: Efterladte Papirer II p. 324.

Hans Billede giver unægtelig et ensidig militært „Ludendorfsk“ Indtryk.

Del har haft i den ulykkelige Bestemmelse om Børnenes Frifødsel efter d. 28. Juli 1847, der blev indsat som et Diktat af Chr. VIII. Han oplyser, at Kongen over for hans mundtlige Modforestillinger om at selve denne Sag kunde gøre Tingenes Tilstand uholdbar, havde tilbudt at medgive ham en Fuldmagt til at erklære Emancipationen i givet Fald, fremfor at udsætte Kolonien for en Revolution. Dette Tilbud havde Scholten dog ikke villet modtage, da det, hvis det blev bekendt, kun vilde have skabt en endnu større Mistillid til ham fra Planternes Side. Som et nyt Moment til at øge Vanskelighederne kom saa Efterretningen om Emancipationen paa de franske Øer og om den frie Forfatnings Indførelse i Danmark, da den Idé blev almindelig hos de ufrie paa vore Øer, at ligesom den franske Forfatningsforandring havde bragt deres Brødre paa de franske Øer Emancipationen, saaledes maatte den danske ogsaa have deres til Følge. En Opstand maatte derfor nu fremstille sig i et ganske andet Lys end tidligere for den mere oplyste Del af de ufrie, og til at dæmpe den, naar den virkelig tog fat for Alvor, var den hele militære Styrke paa Øen for lille. Derimod havde det været ønskeligt at faa et bedre Politivæsen oprettet, men hans Bestræbelser herfor var strandet paa Modstand hjemmefra. Det eneste, der under de vanskelige Forhold var at gøre, var at søge at sikre en god Behandling af de ufrie, men her var han stødt paa store Vanskeligheder fra Planternes Side, og da han ikke havde kunnet gennemføre, at de ufries Vidnesbyrd gjaldt for Retten undtagen i visse kriminelle Sager, var Følgen, at de trods al Paa-passelighed ofte blev misbrugt. Meget i Forhold til Planterne afhæng iøvrigt af Opretholdelsen af hans personlige Autoritet, men her maatte han sige, at han ikke altid havde fundet den Understøttelse fra Hjemmeregeringen, som han mente at burde paaregne. Hvilken moralsk Skade det har gjort, at Generalguvernørens Autoritet langt fra at understøttes, oftere er blevet undergravet ved Bestemmelser hjemmefra, vil man neppe kunne forestille sig, naar man bedømmer Koloniens Forhold fra et blot europæisk Standpunkt. Naar f. Expl. en underordnet Embedsmand i længere Tid, uanset fra Regeringens Side turde bruge en uværdig Skrive- og Handlemaade mod Generalguvernøren, saa maatte det svække hans Værdighed, lamme hans Kraft og skade den Sag, der med saa megen Møje var bragt sin Modenhed nær.

Angaaende det Spørgsmaal, som, siger Scholten, Sagen vel for en Del vil dreje sig om, nemlig om hvorvidt han har erklæret Emancipationen uden tvingende Nødvendighed, gør han opmærksom paa, at han, som vi jo andesteds fra ved, aldrig har været Tilhænger af en pludselig indført Emancipation, men at det tvertimod har været hans Overbevisning, for hvilken hele hans Embedsvirksomhed kan gælde som Vidne, at Emancipationen maatte forberedes langsomt. Han har overhovedet ikke været en „Emancipist“ i den Forstand, hvori Ordet ofte bruges, siger han. Er det da, slutter han sin Skrivelse, rimeligt at antage, at jeg skulde have forandret hele mit Livs Overbevisning og pludselig og uden bydende Nødvendighed skulde have opgivet hele mit Livs Formaal for at virkeliggøre en Tilstand — den

pludselige og ikke helt forberedte Emancipation — som vilde medføre langt flere Farer og langt færre sande Fordele for den sorte Befolkning, hvis Held og Civilisation har ligget mig saa varmt paa Hjerte og i saa mange Aar har været Genstanden og Maalet for min hele Virksomhed.

Der er intet i dette Scholtens skriftlige Indlæg man med Rette kan tage Afstand fra. Heller ikke fra hans Beklagelse over manglende Støtte fra Hjemmeregeringen i Chr. VIII's Tid*. Kun maa man tilføje, at han jo selv havde været ude om, at han behøvede den.

Havde Scholten saaledes staaet sig godt i det skriftlige, var der vel nogen Grund for Liebenberg til at imødesee hans Præstation i den mundtlige Del med en vis Ængstelse. At Scholten havde en manglende Evne til at udtrykke sig klart og koncist mundtligt, kan ikke have været skjult for ham. Hans Forbitrelse mod Aktor for dennes personligt saa saarende Indlæg kunde nok befrygtes at give uheldige Udslag. — Sikkert har Liebenberg medgivet ham mange gode Formaninger, før han tog Plads ved det grønne Tæppe, hvor Kommissionens Sekretær, cand. jur. Herforth, sad parat med sin Pen for at nedskrive Spørgsmaal og Svar.

Aktor lægger for med at henvise til Scholtens Breve til Bluhme, hvori der tales om Spænding og Uroligheder paa de andre vestindiske Øer. Ja, siger Scholten lakonisk, det skrev jeg. Om han da ikke havde nogen Kundskab om Gæring paa de danske Øer umiddelbart før Oprøret? Nej, ikke nogen Formodning. End ikke den mindste Formodning, da han rejste til St. Thomas et Par Dage før, beder han bagefter Udtrykket rettet til, idet han tilføjer, at han heller ikke fra nogen Embedsmand eller Planter har faaet nogen Underretning derom. Men hvad angaaende Landpolitiet, som han jo selv har beklaget Mangelen af? Her har Scholten ikke noget rigtigt ved Haanden at henvise til, udover en almindelig Bemærkning om gentagne Indberetninger. Det har øjensynligt ikke været ham præsent, at han med god Føje kunde have henvist til et konkret og grundigt udarbejdet Forslag fra 1841 om Oprettelse af et Embede som Landpolitimester paa St. Croix, ligesom han allerede i 1837 havde foreslaaet at udskille Politimesterembedet fra Byfogedembedet, for at gøre det første mere effektivt, men at begge

* Det er selvfølgelig Forholdet til *Heilbuth*, Scholten sigter til. Som det vil mindes, blev han efter en Tid at være suspenderet genindsat. Da Oprøret brød ud, var han kst. Toldkasserer i Frederiksted. Han synes ikke at have spillet en videre heltemodig Rolle her, idet han tidligt Søndag Aften salverede sig om Bord paa et Skib, hvor han forblev til næste Dags Aften.

Det kan ikke have været behageligt for Frederik Scholten at samarbejde med ham her, især efter Emancipationen, men derimod har det sikkert været ham en Tilfredsstillelse paa given Foranledning at lange ham en antagelig velfortjent, regulær Lussing. Anledningen var, at Fr. Scholten havde sagt, at det var en Skam, at der nu ikke blev gjort noget for de stakkels syge Negre paa Plantagerne, skønt Rothe dog havde paa-talt det. Saa havde Heilbuth sagt: Rothe! den Svinehund. Saa tog det ene Ord det andet o. s. v.

Dette skete paa Toldboden i Frederiksted i Januar 1850, hvorom man kan læse nærmere i Finansministeriets vestindiske Journalbog 520/1850.

Dele strandede paa Hjemmeregningens evige Betænkeligheder og Bessermachen. Først senere, paa Forhørets sidste Dag, tilstillede Scholten Kommissionen en Afskrift af de paagældende Akter. Kommissionsdommen diskulperede da ogsaa ganske Scholten for den paastaaede Forsømmelighed i denne Sag. Aktor gaar videre: Tiltalte mener altsaa ikke at have hørt noget gennem Politiet om forestaaende Uroligheder, men hvorfor har han ikke givet Politiet Tilhold om at holde sig underrettet? Det behøvedes ikke, det var en Selvfølge. Denne Andreson, Politimesteren, havde jo lagt stor Svagthed for Dagen under Oprøret; havde Kunzen ikke tidligere opfordret Scholten til at faa ham afskediget? Jo, men der var jo pekuniære Hensyn at tage. Det er ikke noget godt, og i hvert Fald ikke udtømmende Svar, og Scholten lader derfor Liebenberg i sit Indlæg supplere det med, at Scholten havde kviet sig ved at tilføje en ærekær og veltjent Embedsmand den Krænkelser at opfordre ham til at søge sin Afsked. Dertil kom vel, at Andreson var en af de sidste tiloversblevne af den trofaste Garde. Menneskeligt og forstaaeligt, men dog et svagt Punkt i Rustningen¹). — Der nævnes i et af Vidneforhørene derude noget om Omkvædet i Negrenes Sange efter Bekendtgørelsen af 28. Juli 1847: *Massa, twelve years it too much osv.* Kunde det ikke have givet Stof til Eftertanke? Maaske bagefter. Scholten havde forresten i den Anledning flere Gange formanet Negrene til at forholde sig rolige og se Tiden an. I hvert Fald havde han ikke set noget Symptom paa Gæring i disse Negersange²). Han tilføjer, som det synes paa eget Initiativ, at han havde hørt om Rygter blandt Negrene om, at han havde faaet Fuldmagt fra Regeringen til at erklære Emancipationen, men at han havde holdt den tilbage*, men Gæring, nej. Det forekom ham endda, at Negrene i den umiddelbart forudgaaende Periode havde været paafaldende rolige, rimeligvis i Bestræbelse for at inddysse Ejerne Ro. Ja saa, siger Modparten, dér slap det ud, altsaa betragtede Scholten allerede den Gang denne Ro som et Forsøg paa at afvende Mistanke. Nej, siger Scholten — men han siger det først i et langt senere Forhør — det var først *efter* Oprøret, at han kom til den Opfattelse, og Liebenberg understreger dette i sit Indlæg med den Tilføjelse, at et mindre heldigt valgt Udtryk jo nok kan falde, naar man er blevet træet under de lange Forhør.

Medens det fremgaar af Protokollen, at det var Aktor, der stillede de første Spørgsmaal, kan det ikke ses, hvem der stillede alle de følgende. Der staar kun: „foreholdt“ — — eller „gjort bekendt med“ — — „svarer Tiltalte“. Muligt det da i hvert Tilfælde delvis er et Kommissionsmedlem,

* Rigtigheden af, at dette Rygte virkelig cirkulerede, finder en sen Bekræftelse i, hvad Bishop yderligere fortalte mig om Buddo. Denne skulde nemlig, med Opgivelse af en Soldat som Hjemmelsmand, have fortalt sine Medsammensvorne nøjagtigt det samme med den Tilføjelse, at Planterne havde tvunget Scholten til at udlade at udføre sit af Kongen givne Paalæg. Det gjaldt altsaa om at befri Scholten fra Planternes Magt. Det er jo muligt, at Buddo har fabrikeret Historien som en efter hans Mening tilladelig Krigslist for at styrke sine Kammerater. Umuligt er det vel heller ikke, at der kan være undsluppet Scholten en uforsigtig Bemærkning om Chr. VIII's Tilbud til sig.

der retter Spørgsmaalene. Scholten har øjensynligt været instrueret af Liebenberg til ved det første Mødes Begyndelse at udtale, at da han ikke kendte de for Undersøgelseskommissionen afgivne Vidneforklaringer, var han ude af Stand til at tage Hensyn til dem paa staaende Fod. Dette blev dog ikke taget til Følge af Kommissionen, der først afleverede Vidneprotokollen til Liebenberg efter Forhørets Slutning. Antagelig var dette ganske korrekt, men det gjorde jo ikke Stillingen lettere for Scholten. Saaledes fik han under det tredje Retsmøde forelagt en Rapport fra Kompagnichefen i Frederiksted, Castonier, til Governør Oxholm, dat. 14. Juli 1848, samt Castoniers første Vidneudsagn. Heri retter han den yderst alvorlige Beskyldning mod Scholten, at han trods Paakrav ikke har holdt Fortet i forsvarsdygtig Stand hverken med Hensyn til Mandskab eller til den nødtørftigste Ammunition. Havde kun 2 à 300 skarpe Riffelpatroner. Indirekte sagt: Scholten har saboteret Fortet i Frederiksted for at umuliggøre et Forsvar mod Oprørerne, subsidiært gjort sig skyldig i grov Pligtforsømmelse. Scholten indskrænker sig til at benægte Rigtigheden af Castoniers Beskyldning m. H. t. Ammunitionen og m. H. t. Besætningen, da var den saa stor, som den efter Bestemmelsen skulde være, og der var overhovedet ikke Plads til en større. Hvis Scholten nu havde kendt den meget nøjagtige og uimodsagte Vidneforklaring, som Lt. Meincke i sin Egenskab af Depotofficer i Christiansted senere havde afgivet, vilde det have været nok for ham at henvise hertil*. Kommissionsdommen frikendte ham da ogsaa ganske for dette Punkts Vedkommende.

At Castonier ikke syntes om Scholtens Væremaade er jo en ærlig Sag, og naar han i en af sine Forklaringer siger, at Scholten aldrig har villet tillade nogen at tænke frit endsige handle frit, saa indeholder det vel et Gran af Sandhed, men derfra til fejlagtigt at paadutte den faldne Storhed Skyld for Forsømmelser, er dog et betænkeligt Spring.

Kommissionens Opmærksomhed var blevet henledt paa, at *Militæret* i Kolonien var blevet stærkt reduceret i Scholtens Tid, hvorfor den udbad sig en nærmere Forklaring herpaa. Som Følge heraf fremlagde Scholten i

* I Henhold til denne fandtes d. 1. Jan. 1848 en Beholdning paa 2319 Ø Krudt og 3543 Geværpatroner, hvoraf det meste sikkert maatte være i Behold ved Oprørets Udbrud. D. 14. Juni blev der tilsendt Fortet 150 Stk. Kanonkardætsker og 3000 skarpe Geværpatroner, hvilke sidste blev tilbagesendt d. 29. Juni med Bemærkning om, at Garnisonen selv vilde forfærdige Geværpatronerne. Iøvrigt var der jo under alle Omstændigheder Krudt og Kugler nok, da der jo ikke blev affyret et eneste Skud.

Besætningen bestod d. 3. Juli af 54 Mand, deraf 18 Infanterister, der var sendt som Forstærkning i Juni. Det forholder sig rigtigt, at Castonier selv havde bedt om Forstærkning, men af hans Takkeskrivelse til Scholten fremgaar ikke, at han kunde have ønsket den endnu større.

Bestykningen til det lille Fort var formidabel: 32 Kanoner. Efter en Indberetning fra Major Falbe af 16. Juni 1848, altsaa lige før Oprøret, var de fleste Kanoner ganske vist meget gamle — fra omkring 1750 — og medtagne af Klimaet, hvorfor Majoren mener, at deres Træfsikkerhed kun var ringe. Til at skyde med Kardætsker og navnlig til at indgyde Respekt kunde de dog sikkert være gode nok.

Møde d. 18. Juli Genpart af forskellige Skrivelser angaaende Paalæg af Besparelser i Udgifterne til Militærvæsenet¹). Det fremgaar heraf, at Reduktionen udelukkende skyldtes gentagne og indtrængende Krav fra Hjemmeregeringen, hvis nødtvungne Opfyldelse i 1844 Scholten kun gaar ind paa „i Haabet om, at denne Reduktion ikke vil udsætte Roligheden for Fare i Betragtning af, at Roligheden mere end tidligere maa anses befæstet ved Negrenes gode Kaar“. —

Scholten har jo egentlig staaet sig helt godt i denne første Del af det mundtlige: Tiden indtil den første Underretning om Urolighederne indløb.

Anklagens *andet Punkt* gik jo ud paa, at Scholten „ved sin Raadvildhed og Tøven har været medvirkende Aarsag til, at Sagerne tog den Vending, at Regeringen i Moderlandet blev betaget den frie Beslutning om Emancipationens Ikrafttræden“. I Tid vil dette sige de fjorten-femten Timer, fra Klokkeren halv to Nat til Klokkeren fire næste Eftermiddag den tredie Juli, eller fra Modtagelsen paa Bülowsminde af Castoniers Rapport og til Proklamationen af Emancipationen paa Fortspladsen i Frederiksted.

Om hvad der faktisk tildrog sig i dette Tidsrum, har vi jo paa Grundlag af Vidneforklaringerne tidligere nøje gjort rede for. Men hvordan forklarer Scholten sin paafaldende Passivitet? Det skal han gøre Regnskab for i fem Retsmøder fra d. 18. til d. 24. Hans Forklaringer er i de første underlig vage og henholdende: Han ventede paa nærmere Underretning, han vilde paa ingen Maade sende bevæbnede Tropper til Frederiksted, før han var blevet klar over Urolighedernes Beskaffenhed, han vilde ikke sende Orlogsbriggen til Frederiksted for ikke at blotte Øens Hovedpunkt, forskellige Tanker havde vel nok paatrængt sig ham, snart at Urolighederne muligt var af en alvorlig Karakter, snart det modsatte, og en Svæven mellem disse forskellige Hensyn kan nok have foraarsaget en vis Mangel paa Konsekvens. Da han ankom til Frederiksted var det uundgaaeligt at indrømme Emancipationen, men den endelige Beslutning havde beroet paa det Indtryk, som han havde faaet af Forholdene der. Lidt efter indrømmer han dog, at det maaske alligevel havde været muligt at undgaa definitivt at indrømme Emancipationen, eventuelt mod Løfte om at ville forelægge Negrenes Forlangende for Hjemmeregeringen, men saa maatte der uundgaaeligt være indrømmet Planterne Erstatning, hvilket han ikke mente vilde være nødvendigt, naar han selv afgjorde Sagen som en Følge af Omstændighedernes Magt.

Det er en meget uheldig Bemærkning af Scholten denne sidste. Den strider jo ganske mod, hvad vi har set han under de forudgaaende Forhandlinger med Hjemmeregeringen om Emancipationen saa bestemt havde hævdet. Det var et uheldigt og ubetænksomt Forsøg paa at sætte hele Spørgsmaalet ned i et lavere Plan, hvor det ikke hørte hjemme.

Imidlertid, i de sidste Forhør inden for denne Afdeling, d. 22. og 24. Juli, begynder Scholten ligesom at finde sig selv igen. Det, han havde sagt om den nødtvungne Emancipations mulige Indflydelse paa Erstatningsspørgsmaalet, havde overhovedet slet ikke været Genstand for hans Overvejelser

den tredie Juli, eller haft nogen Betydning for ham. Først bagefter er han kommet til at tænke paa det. Da Kommissionen foreholder ham, at samtlige militære Autoriteter, Castonier, Gjellerup, Falbe, de Nully, Keutsch, Holstein og Meincke, har erklæret, at Opstanden antagelig kunde være dæmpet med de for Haanden værende Midler¹), svarer han, at det var meget muligt, at Negrene kunde være drevet ud af Frederiksted, men *han* havde i hvert Fald ikke villet tage Ansvaret for de Følger, dette vilde have medført. En Rolighed, der var tilvejebragt paa den Maade, vilde i bedste Fald kun være kortvarig. Scholten er nu blevet led ved den forsigtige Parereren med advokatorisk Forsigtighed. Han opgiver al Forsigtighed og siger, at han *overhovedet ikke havde haft i Sinde at bruge militær Magt* til at dæmpe Oprøret, naar han blev klar over, at dets Formaal var et alvorligt Krav om Friheden. Det havde han allerede bestemt, da han modtog Castoniers naturlige Rapport. Militæret havde han kun villet anvende til at opretholde Ordenen.

Altsaa, Scholten taler nu ganske aabent og oprigtigt. Der var meget, der stod ham uklart hin underligt uvirkelige Nat og Dag, hvor han til Tider følte sig ligesom lammet, men dette, det han sidst havde sagt, *det* stod fast.

Liebenberg ryster vel paa Hovedet. Denne Scholten er en vanskelig Klient. Til Tider giver han en forbeholden, noget ulden Forklaring, næsten noget lommeprokuratoragtig, og saa nu, uden Nødvendighed, tager han Bidtet mellem Tænderne og siger med Myndighed og Fasthed meget mere, end han behøver.

Man kan beklage, meget beklage, at Scholten ikke hin Morgen, da Rothe udtalte det forløsende Ord: fra idag er Slaveriet i Dansk-Vestindien forbi, ligesom tog ham paa Ordet og udfordrede de andres — de hovedsagelig raadløse Raadgiveres — Mening. Rothe fortæller jo selv, at der var ingen, der modsagde ham. Altsaa: mine Herrer, efter Politimester Andresons Rapport, og efter det, Rothe selv har oplevet paa Vejen herop, saa har vi nu Oprøret i Lighed med, hvad vi har hørt lige er sket paa de franske Øer. Hvad mener De nu, Hr. Regeringsraad Kunzen, som jo betragter Dem som min specielle Raadgiver? Saa véd vi jo efter det Kendskab, vi har til Kunzen og hans Opræden efter Scholtens Regeringsnedlæggelse, at han hverken havde turdet paatage sig Ansvaret for det ene eller det andet. Saa kunde Scholten have sagt: Jeg kendte Deres Svar forud. Og til de militære Herrer: skrab i en Fart saa megen Eskorte sammen, at jeg ikke risikerer, at Negrene i deres Enfoldighed tager mig til Fange, saa det hele ikke faar et latterligt Udseende og strider mod Værdigheden, for nu tager jeg ned til Frederiksted for at proklamere Emancipationen. Hvad jeg gør, skal jeg vide at staa rette Vedkommende til Regnskab for.

Ja, *hvorfor* kunde Scholten ikke tage dette Standpunkt? Han havde vel, halvt fatalistisk, lullet sig ind i den Tro, at Negrene ikke vilde gøre Oprør, saa længe han var Guvernør, saa den pludselige Skuffelse ligefrem lammede ham. Og saa havde de mange Angreb paa ham vel delvis undergravet hans

Selvtillid. Han vidste, at der var mange, der kun lurede paa, at han skulde gøre et Fejlgreb. Derfor havde det været nødvendigt at afvente Begivenhedernes Modning. Derfor denne underlige Tøven og tilsyneladende Raadvildhed.

Scholtens Udtalelse om, at det dog maaske under Omstændighederne kunde have været muligt at undgaa definitivt at proklamere Emancipationen, trak en Extensionsordre med sig om ogsaa at indbefatte dette Punkt under Aktionen*).

Anklagens tredie Del: Scholtens Forhold *efter* Emancipationen, til han nedlagde Regeringen, gav kun Anledning til ét, det sidste Forhør d. 27. Juli, hvori der ikke fremkom noget, der kunde kaste nyt Lys over Begivenhederne, saaledes som de alt er blevet skildrede. — —

Det er en Selvfølge, at Aktor i sit *Indlæg* II, dat. 14. Sept., slaar ned paa Scholtens Udtalelser i Forhørene d. 22. og 24. Juli. Havde man før, siger han, kunnet være i Tvivl om, hvorvidt det var Raadvildhed eller Svaghed, for ikke at sige Fejghed, der karakteriserede Scholtens Passivitet den tredie Juli, saa bestyrkes man nu i Formodningen om, at det har været hans bestemte Plan at emancipere, saasnart der gaves en nogenlunde bekvem Lejlighed dertil. Iøvrigt gentager Aktor i sit denne Gang meget korte *Indlæg*¹ kun de tidligere Anklagepunkter, ogsaa dem, der er tilstrækkeligt gendrevne under de under Sagen fremkomne Oplysninger, saaledes om Scholtens Forhold til Politivæsenet og til Fortet i Frederiksted.

Og saa har *Liebenberg* endelig Ordet i sit *Indlæg*, dat. 16. Novbr. Det er meget langt²). Han har da ogsaa begæret en Maanedes ekstra Anstand for at faa det færdigt. Hans *Indlæg* er, i Modsætning til Aktors, udmærket vel formet og gør Indtryk af at være oprigtigt følt. Ikke mindst i Indledningen, hvor han skildrer Scholtens Arbejde for Slavernes gradvise Opdragelse til Friheden — netop den gradvise, paa langt Sigt. Efter at have skildret de Vanskeligheder, som Reskr. af 28. Juli 1847 nødvendigvis maatte føre med sig, vender han sig med Styrke mod Aktors Beskyldning mod Scholten for at ville fremkalde et Oprør, der stod i Modstrid med hans egne Principper og ogsaa hans egen Interesse, tilmed da hans Delagtighed sikkert ikke kunde være forblevet skjult. Naar Aktor hævder, at Forberedelserne til Oprøret ikke kan have været Scholten ubekendt, fremdrager *Liebenberg* den Kendsgerning, at ingen, absolut ingen af de mange indkaldte Vidner har haft nogen Anelse om et forestaaende Oprør før Søndag Aften den tredie Juli. Oprøret var nemlig udgaaet fra enkelte Mænd, der forstod at tie stille og ikke paa europæisk Vis indkaldte til Generalforsamlinger og nedsatte Udvalg. Det er saaledes karakteristisk, at end ikke Forvalteren paa Plantagen la Grange, til hvilken Plantage Buddo, der var Chef for Opstanden, hørte,

* Efter Andragende fra Kommissionen til Justitsministeriet under 6. Aug. om, at „dette saavel som ethvert andet i Aktionsordren ikke udtrykkelig anført Punkt, der under Sagens Behandling er blevet Tiltalte *overført* (!), (unægtelig en haard Germanisme fra überführen: overbevise om³), maa blive inddraget under denne“. Kommissionen synes dog selv at være klar over, at Henvendelsen er overflødig.

anede noget før denne Aften. Som Bevis paa det Sammenhold, der er blandt Negrene, og hvor vanskeligt det er for Politiet at efterspore noget blandt dem, anfører han, at i Følge en Indberetning fra Regeringskommissær Hansen, havde de derude forgæves et helt Aar eftersøgt en Mordbrænder, skønt, som Liebenberg ironisk siger, Hr. Hansen dog sikkert har indrettet Politiet saaledes, som man nu vil lægge Scholten til Last, at han ikke har.

Efter saaledes at have afvist Aktors Beskyldning for at have staaet bag Oprøret eller for ikke i Tide at have skaffet sig Underretning, præciserer han, at Scholtens Stilling principielt var af dobbelt Art, idet den forenede den højeste militære med den højeste civile. Havde han kun været Militær, saa kunde man vel have forlangt, at han skulde have forsøgt at overvinde Modstanden og kun vejet for Overmagten, men som den, der skulde sørge for hele Koloniens Tarv, maatte han overveje, om den Tilstand, der vilde være fremkommet ved Oprørets voldsomme Dæmpning med fortvarende Militærundersøelse var at foretrække for Emancipationen, selv om den kom i en af ham uønsket Form. Det var *det*, der var hans Opgave at afgøre, men ikke at skaffe Militæret en Sejr eller en hæderlig Grav. Ganske vist mener Aktor, at Oprøret kunde være undertrykt saa let som Fod i Hose, idet han stadig deklamerer om Negrenes Fejghed, men hvordan var det med Fejgheden under Negeroprøret paa Haiti, under den første franske Revolution, og hvordan under den nylige paa de franske Øer, hvor Negrene med Magt tiltvang sig Friheden? Hvorfor skulde Negrene paa de dansk-vestindiske Øer staa tilbage for andre? De nedstammer dog fra samme krigerske Race. En Slave, der kæmper for Friheden, har alt at vinde og kun lidet, et Liv i Slavekaar, at miste, og derfor er han ikke bange for at sætte det ind. Derfor kan der ligge en fortvivlet Styrke i en saadan Kamp: Da Hannibal stod for Roms Porte var Byen ikke i saa stor Fare som under Slavekrigen.

Man kan ikke, siger Liebenberg videre, med Rette bebrejde Scholten, at han ikke traf ekstraordinære Forholdsregler til at imødegaa Oprøret, som han ikke ventede, og om hvilket han følte sig overbevist om, at hvis det dog mod Formodning indtraf, vilde de Forholdsregler, der laa inden for Mulighedernes Grænse, dog være unyttige, eller snarere skadelige, da de i Egenkab af *halve* Forholdsregler kun var egnede til at vække en uheldig Opsigt blandt Negrene og afsløre en vis Frygt fra Administrationens Side.

Liebenberg kommer derefter ind paa det for hans Klient vanskelige Punkt, den paaankede Passivitet efter Modtagelsen af Meddelelsen om Urolighederne, idet han søger at paavise, at Scholten slet ikke forholdt sig passiv, og naar man dog havde faaet det Indtryk, havde denne hans tilsyneladende Passivitet sin Berettigelse i de Overvejelser, han i sin ovenfor anførte Stilling som tillige og ikke mindst øverste civile Autoritet. Han maatte afvente Oplysning, om det drejede sig om et Opløb, der ved forhastet Indgriben kunde forvandles til et Oprør. En Forveksling af disse to Begreber har i 1848 rystet hele Europa, skønt man dog burde have været klar over deres absolutte Forskellighed fra den Gang, Hertugen af Liancourt rettede Ludvig

den sekstendes Udraab: mais Monsieur c'est une *revolte* med det bekendte Svar: non Sire c'est une *revolution*. Man kan ikke bebrejde Scholten, at han søgte at blive fuldstændig klar over det virkelige Forhold, før han foretog noget definitivt Skridt. Naar Militsen fra Landet, den saakaldte Centerdivision ikke straks var blevet indkaldt, var det kun et forstandigt Skridt, da denne, der bestod af Plantere og Forvaltere netop hver for sig hellere burde blive paa deres respektive Plantager for at bevare Roen dér, fremfor at optræde i samlet Trop, hvor deres Hævnerrighed mod Negrene rimeligvis vilde have givet sig hæslige Udslag og fremkaldt større Bitterhed og vedvarende Gæring.

Naar saa mange Vidner har erklæret, at Oprøret let kunde være kvalt i Fødselen, saa er det en Overbevisning, de dels er kommet til bagefter og dels er grundet paa den ringe Modstand, Negrene gjorde *efter Emancipationen*, men man maa ikke slutte fra de tumultuariske Hobe til dem, der havde bevæbnet sig med, hvad de kunde faa fat paa, for at kæmpe for at opnaa Emancipationen. Men, siger man, Scholten kunde dog i hvert Fald have gjort et *Forsøg* paa at slaa Oprøret ned, selv om det havde kostet Tab af mange Menneskeliv, for saa havde Emancipationen dog faaet et mindre anstødeligt Forløb. Det er en Smagssag, siger Liebenberg, om det er en mindre anstødelig Form at indrømme Oprørernes Fordring, efter at man forgæves har forsøgt at bekæmpe Oprøret, end at gøre Indrømmelser straks, ikke mindst paa Grund af Mangel paa moralsk Berettigelse til at nedskyde Mennesker, der ikke gjorde andet end at fordre en Frihed, som de aldrig havde forbrudt, og som Lovgivningen havde erklæret dem berettigede til at erholde.

Kommissionen har, siger Liebenberg videre, ment at finde nogle *Modsigelser* i Scholtens forskellige Forklaringer om hans Opfattelse af Bevægelsens Karakter og sin Stilling hertil. Ja, bemærker han herom, det er jo let forklarligt, at der kan opstaa saadanne, naar man efter to Aars Forløb bliver opfordret til paa staaende Fod, under lange Forhør at udtale sig om de forskellige Tanker, der har gennemkrydset En under stærk Spænding i de indholdsrige Dage.

Om hvad der skete *efter Emancipationen*, har Liebenberg ikke meget at bemærke. Han fremhæver, at det selvfølgelig er uundgaeligt, at der ved en pludselig Emancipation maa indtræffe nogle Uordner, men hvis Mr. Cutschins ulykkelige Skud ikke var blevet affyret, vilde hele Emancipationen være forløbet uden Tab af Menneskeliv, og iøvrigt taler den Hurtighed, hvormed Ro og Orden alligevel blev genoprettet — i Modsætning saaledes til de franske Øer — til Ære for Scholtens Styre.

Sluttelig gør Liebenberg opmærksom paa, at adskillige af Vidnerne sikkert ikke var ganske uvildige og paataler, at Undersøgelseskommissionen oftere har tilladt dem at gaa langt ud over det faktiske. Hvorefter han indstiller Scholten til at frifindes for det offentliges ubeføjede Tiltale og Sagens Omkostninger paalagt dette. —

Det, der er af særlig Værdi, forekommer det mig, i Liebenbergs Defensorat, er hans Understregning af Scholtens *dobbelte Stilling*, som Følge af hvilken han maatte tage et videre Udsyn end til Oprørets momentane Undertrykkelse med dets Forvandling til en efter Omstændighederne spredt Guerilla, Arbejdsnedlæggelse og Ildspaesættelse, en i Virkeligheden uholdbar Tilstand. Liebenberg har ogsaa Ret i at afvise *Paastanden om Negrenes Fejghed*. Foruden til Haïti kunde han have henvist til det store Negeroprør paa Jamaica 1795, hvor Negrene i længere Tider med Held kæmpede mod de regulære engelske Tropper, der udtalte sig meget anerkendende om deres krigeriske Egenskaber¹⁾. Negerregimenternes Indsats i Verdenskrigen har vel heller ikke afkræftet dette.

Det er sikkert ogsaa rigtigt, naar Liebenberg kalder Mc. Cutschins omstridte Skud et ulykkeligt, der kunde være undgaaet ved bedre Konduite, og hvorved Emancipationen vilde være blevet gennemført uden de paafølgende Dages Hævnafter og Tab af Menneskeliv. At et Opløb kan blive forandret til et Oprør viste Begivenhederne i 1878 paa St. Croix, da nogle Skud fra Soldaterne i Frederiksted fremkaldte en langt større Ødelæggelse paa Liv — deriblandt to hvide — og Ejendom end det i 1848.

Naar Liebenberg endelig gør opmærksom paa, at mange af Vidnerne sikkert ikke kunde anses for uvildige, vil enhver, der gennemlæser Planternes, Forvalternes og en Del af Embedsmændenes Forklaringer, sikkert give ham Ret. Hele Atmosfæren var jo ogsaa Scholten saa ugunstig som vel muligt.

Derimod er Liebenbergs Forsøg paa at bortforklare Scholtens Passivitet og ændrede Udsagn jo kun advokatorisk. Det havde selvfølgelig været langt bedre, om Scholten straks havde sagt det rent ud, som det var, nemlig at han ikke *vilde* sætte militær Modstand ind, naar han blev klar over, at det drejede sig om et regulært Oprør for at faa Friheden, og derfor trak Tiden ud, til han fik Besked om det ene eller det andet. Havde han udtalt sig saaledes straks, var han ganske vist afgjort blevet dømt, som han blev i Kommissionsdommen, men han havde vundet en endnu større Sejr, end den han vandt ved Højesteret.

Den 23. November blev Sagen, da Aktor efter otte Dages Anstand undlod Gensvar, indladt, og Dommen blev afsagt d. 5. Februar n. A., altsaa 1851. Den lød saaledes:

„Tiltalte, Generalguvernør, Kammerherre P. v. Scholten, bør have *sit Embede som Guvernør for de dansk-vestindiske Besiddelser forbrudt*, samt udrede alle af Aktionens flydende Omkostninger, deriblandt Salær til Aktor, Kammerraad, Prokurator Nyegaard, 150 Rigsdaler.“

Var Dommen haard, saa var *Præmisserne*²⁾ endnu haardere i deres personligt for Scholten saa krænkende Form. Saaledes frifandt de ham ganske vist for Punkt ét, men kun med den Motivering, at Kommissionen ikke havde fundet „aldeles tilstrækkelig Grund“ til at forkaste hans Anbringende om at have været uvidende om Forberedelserne til Oprøret, skønt „ikke faa Data

taler imod Rigtigheden, der i sig selv er lidet sandsynlig og ved forskellige fremdragne Momenter, gøres end mindre sandsynlig“. For det andet Punkts Vedkommende er Sagen ganske oplagt: Naar Scholten først havde erklæret, at han, forinden han traf Foranstaltninger imod Urolighederne, maatte have nærmere Underretning om deres Art, saa kunde dette Standpunkt kritiseres, men naar han senere vedgik, at han allerede ved Modtagelsen af Castoniers Rapport havde bestemt sig for ikke at udsende militær Magt imod dem, saa maatte dette fordømmes saavel som hans egenraadige Proklamation af Emancipationen, skønt han dog selv angaaende denne havde indrømmet, at han muligt kunde have holdt Tiden hen ved Løfte om at forelægge Negrenes Ønsker for Kongen, idet han ikke har haft nogensomhelst Hjemmel for sin Antagelse af, at Regeringen dog vilde blive nødt til at gaa ind paa Emancipationen. Angaaende Scholtens Forhold *efter* Emancipationen indskrænker Præmisserne sig til faa Bemærkninger: „Han har udvist en høj Grad af Lunkenhed og Slaphed i Henseende til Opfyldelsen af hans(!) Pligt“ og de Grunde, han anfører til Forsvar for ikke at skride haardere ind mod Negrene, forekommer ikke tilstrækkelige.“

Selvfølgelig appellerede Scholten straks denne for ham først og fremmest moralsk saa ødelæggende Dom, der tilmed vilde betyde Tabet af Pension, til Højesteret, hvor Justitsministeriet beskikkede Højesteretsadvokat *Buntzen* til Aktor, medens Scholten beholdt *Liebenberg* som Defensor.

Sagen kom paafaldende hurtigt for i Højesteret¹⁾, idet den allerede d. 29. April n. A., altsaa 1852 afsagde sin saalydende Dom:

„*Citanten bør for Tiltale i denne Sag fri at være.* I Henseende til de idømte Omkostninger bør Kommissionens Dom ved Magt at stande. I Salarium til Advokat *Buntzen* for Højesteret betaler *Citanten* 30 Rigsdaler.“

Da Sagen blev foretaget mundtligt for Højesteret, foreligger der intet om, hvilke Argumenter der blev ført i Marken fra Parterne, idet Datidens Presse er ganske tavs om Proceduren²⁾. Af nye Oplysninger synes intet af væsentlig Betydning at være forelagt³⁾. Iøvrigt har Proceduren været meget grundig fra Forsvarets Side, da det ses, at *Liebenberg* „i otte Dage vedblev Sagens Deduktion“. Men vi savner altsaa nærmere Viden herom, ligesom Højesteretsdommen fuldstændig mangler Præmisser, hvoraf man kan se, med hvilken Begrundelse Højesteret for Hovedsagens Vedkommende har omstødt Kommissionsdommen. Heldigvis har vi da i Højesterets Voteringsprotokol* en værdifuld Vejledning til den ganske forskellige Vurdering af Begivenhederne og tillige en Forklaring paa, hvorfor Kommissionsdommen dog blev stadfæstet for Omkostningernes Vedkommende.

Det fremgaar da først, at Frifindelsen skete *énstemmigt*. Det vilde jo have glædet Scholten og hans Venner meget, hvis de kunde have faaet det at vide, ligesom det vilde have været en endnu større Oprensning over for Offentligheden at blive klar over, *hvorfor* denne Frifindelse skete, hvorved

* Efter velvillig speciel Tilladelse fra Højesteret. Som bekendt er Adgangen til Voteringsprotokollen for Sager efter 1848 ikke tilladt uden en saadan.

Kommissionsdommens næsten hadske Præmisser saa eklatant blev desavouerede.

Det efter Anciennitet yngste Medlem af Højesteret, Baron Bretton, gør nu, efter at have givet en meget omhyggelig Sagsfremstilling, opmærksom paa, at Scholten selv har paaanket ogsaa Punkt 1 (Forholdet før Oprørets Udbrud) paa Grund af Præmissernes Skarphed, skønt Kommissionen dog iøvrigt havde frifundet ham for dette ene Punkts Vedkommende. Som det vil mindes, var Frifindelsen for dette Punkt motiveret paa en for Scholten meget krænkende Maade, navnlig ved det anvendte Udtryk, at der ikke var „aldeles tilstrækkelig Grund til at forkaste hans Forklaring, skønt den i sig selv var lidet sandsynlig“, „ligesom det ikke er utvivlsomt, at han har vist en saadan Mangel paa Omsigt“ — — — Bretton accepterer her uden Forbehold Scholtens Forklaring, men mener dog angaaende den sidste Passus, at der dog vel havde været nogen Anledning for Scholten til at indskærpe Politiet Tilsyn med Bevægelsen. Angaaende Scholtens Forhold efter at have modtaget Castoniers Rapport, siger Bretton, at de Momenter, Scholten har paaberaabt sig til sin Retfærdiggørelse, ikke kan forkastes, selv om hans Anskuelse ikke maatte findes at være de rigtigste¹). Derfor maa han ogsaa være straffri for dette Punkt. Hvis der var noget, han skulde straffes for, maatte det da være, at han ikke, forinden han erklærede Emancipationen, drøftede dens Nødvendighed med de nærmeste civile og militære Embedsmænd. Angaaende Punkt 3. henviser Bretton til de i høj Grad kritiske og vanskelige Forhold, hvorved man heller ikke maa se bort fra, at Scholten fra Begyndelsen af var angrebet af Sygdom. Han bør derfor i ét og alt frikendes, men Omkostningerne antager han ikke, Scholten kan undgaa at tilsvare, da der er nogle svage Punkter i hans Forklaringer i Kommissionsforhørene. Bretton giver derefter som sit sluttelige Votum den Domsformulering, der blev den endelige, og som samtlige andre Assessorer sluttede sig til, ligesom der var fuld Enighed om Begrundelsen for Omkostningerne ved Uoverensstemmelserne i Scholtens Forklaringer, hvad der fra flere Sider nærmere præciseredes. Af de øvriges Vota kan fremhæves, at Stillwagen understreger det berettigede i det af Liebenberg saa stærkt betonedede Moment, at Scholten foruden at være Militær havde Ledelsen af Koloniens samtlige Anliggender betroet, og at han ved at bruge en Fremgangsmaade, der kunde være tvivlsom for en Øverstbefalende over Militæret, netop har truffet det for det almene Vel rigtigste, ligesom han siger, at den Blodsudgydelse, Scholten ikke var saa heldig at hindre (Mc. Cutschins Skud) bidrog til at vanskeliggøre Situationen. Kofoed finder ikke, at der er nogetsomhelst at bebrejde Scholten og paataler, at Aktor i en bestemt Udtalelse gaar ud fra, at Scholtens Ord ikke var lige saa troværdige som et andet Vidnes²). Han kritiserer den Fremgangsmaade, der blev anvendt mod Negrene efter at Scholten havde nedlagt Regeringen og anerkender ganske Scholtens Paa-stand om, at saalænge Negrene kæmpede for Friheden, vilde de sandsynligvis være vedblevet med at kæmpe. Der kan ikke lægges Scholten noget til

Last for de Udtalelser, han fremkom med i de senere Forhør (om ikke at ville udsende militær Magt mod Oprøret, hvis dets Formaal var Emancipation), men *da de var uoverensstemmende med de første*, saa Omkostningerne.

Af de ni voterende sluttede tre sig uden nærmere Motivering til Brettons Votum, medens de resterende tre ikke fremførte noget særlig nyt ved deres Tilslutning. — —

Det er unægtelig et videre Udsyn, der træder En i Møde i denne Højesteretsdom end i Kommissionsdommen, hvor det specifik militære ganske har fejlet det, der var Sagens egentlige Kerne, til Side. Spørgsmaalet drejede sig nemlig i Virkeligheden ikke om Muligheden eller Ikke-Muligheden af at undertrykke Oprøret, men om det forsvarlige eller ikke-forsvarlige i at prøve paa at gøre det.

Altsaa: *Handlede Scholten ret eller ikke-ret ved at vælge det sidste Alternativ¹)* ?

Den Besvarelse, Højesteret ved sin enstemmige Frifindelse gav paa dette Spørgsmaal, vil sikkert staa fast for Historiens Domstol. Og at Scholten turde vælge dette Alternativ trods det Odium, han herved paadrog sig og saa bittert fik at føle, taler til hans uvisnelige Ære. At han ikke straks aabent vedkendte sig sit Valg, men først søgte at tilsløre det, var et Udslag af den Svaghed, der fulgte ham som en stedse dybere Skygge gennem hans Virkes senere Aar.

Økonomiske og personlige Forhold.

Ludvig Phister var, efter hvad Scholtens Broderdatter fortæller¹⁾ den første, der overbragte Scholten Meddelelsen om Frifindelsen. Kun et Par Dage derefter opsøgte Scholten saa Sponneck for mundtlig at andrage om Entledigelse fra sit Embede som Generalguvernør for at tilbringe sine sidste Dage i Ro, saaledes som Sponneck gengiver til Kongen hans Motivering i Indstillingen, der allerede blev udfærdiget d. 4. Maj²⁾. Efter den sædvanlige historiske Redegørelse fremhæves heri de Grunde, der taler for, at Ansøgningen bliver bevilliget, Scholtens Alder og Mangel paa Fortroighed med den nyere Tids politiske Udvikling, ligesom han jo ganske vist er blevet frikendt ved Højesteret, men dog blevet idømt Sagens Omkostninger, og iøvrigt havde i Virkeligheden kun den mod ham anlagte Sag gjort det nødvendigt at afvente Udfaldet for at kunne fastslaa Formen for hans Entledigelse, idet Stillingen som Generalguvernør jo faktisk var afskaffet ved kgl. Res. af 11. Juli 1850, og en ny Guvernør, *Feddersen**, valgt til at beklæde denne Stilling.

Ved kgl. Res. af 25. Maj 1852 meddeltes derefter Scholten Afsked i Naade og i Stedet for Pension de ham ved Res. af 30 Decbr. 1834 som Vartpenge tillagte \$ 6000 eller altsaa i daværende dansk Mønt 12.000 Rdl. Og saaledes sættes et endeligt Punktum for den sidste Generalguvernørs Epoke, og en i det ydre mindre prunkende Æra indledes, saaledes som Elberling raillerende gør opmærksom paa³⁾: først en Justitsraad (*Feddersen*), saa en Kammerraad (*Schlegel**) og endelig en Prokurator (*Birch*⁴⁾) som Guvernører.

* 1851—55. Frederik Scholten skriver i et Privatbrev af 29. Decbr. 1852 (i Afskrift i Grevinde Trampes Besiddelse) om ham: „Feddersen er en brav Mand, men en Skrivelserkarl, som tror, at naar blot hans Skrivelser er i Orden, maa det øvrige gaa af sig selv. Han kender hverken Folk eller Forholdene herude. Man paabyrder os med nye Indretninger og vidtløftige Skrivelser.“ Det sidste har navnlig ikke tiltalt F. S.

Sponneck satte Feddersen meget højt, som det ses af hans Indstilling I. F. R. 1/1851. Af samme ses, at han var saa misfornøjet med *Hansen*, navnlig med hans forberedende Arbejde paa den nye Koloniallov, at han havde opfordret ham til at søge sin Afsked.

** 1855—60. Som bekendt gift med Søren Kierkegaards tidligere Forlovede, Regina Olsen, der unægtelig gjorde et i alle Maader bedre Parti ved at gifte sig med *Schlegel*,

Selvfølgelig kan Scholten selv hverken have haft noget Ønske om eller tænkt sig Muligheden af at vende tilbage under de ganske ændrede Forhold. Nu gjaldt det om at slaa sig til Ro efter Fortidens Storme og faa det bedst mulige ud af Tilværelsen.

Foreløbigt paahvilede ham det prosaiske Hverv at faa de ham paalagte Omkostninger ud af Verden. At tage tredive Rdl. ud af Tegnebogen og sende Buntzen dem var jo let nok*. Og ligeledes, skønt det var pinligt, at stille Aktor for Kommissionsdomstolen, Prokurator Nyegaard, et Hundrede og halvtreds Rdl. Hvis Scholten har ment, at dermed var Sagen ude af Verden, har han ikke kendt Sponneck ret**.

Den rolige Livsaften, som Sponneck jo i sin Tid saa venligt havde udtalt Ønsket om for Scholten, blev i det hele — ganske bortset fra Rets-sagen — en Del forstyrret af Forhandlinger om hans Akilleshæl, Penge-sagerne. Der vilde nu ikke være Grund til at gaa nærmere ind paa disse, hvis de ikke, som vi har set, havde spillet en skæbnetung Rolle i hans Liv som en Faktor af destruktiv Art og givet Anledning til saa megen Kritik og saa mange løse Formodninger. Derfor nødes jeg til — om end ikke med særlig Lyst — at give en nøjere Udredning. De Læsere, der har Idiosynkrasi mod tørre Tal, kan jo gaa lidt let hen over Detaillerne og nøjes med Facit.

daværende Assistent i General-Toldkammeret¹), der sluttelig gjorde hende til Geheime-tatsraadinde. Alene det at slippe for at blive gift med et i Forhold til de ægteskabelige Problem saa forskruet Individ som Kierkegaard, maa man i hvert Fald lykønske hende til.

I Christiansted Kirke har hendes Øjne ikke kunnet undgaa at dvæle ved de vemodige Mindeord over hendes Forgængerske, som Guvernør Feddersen satte under den smukke Marmor-Portrætmedaillon i Muren til venstre for Alteret:

Roserne visne, Glæderne svinde,
alt som Tiderne skifte paa Jord,
dog kan ej Tiden udslutte det Minde,
som i den trofaste Kærlighed bor.

* At Buntzen ikke syntes, de fyldte meget, lader sig begribe. Han havde været saa forsigtig, allerede da han blev beskikket som Aktor, at gøre Justitsministeriet opmærksom paa, at det vilde blive et stort Arbejde, hvorfor han maatte haabe paa at faa et større Salær end det, Højesteret antagelig vilde tilkende ham, og efter at Kendelsen er faldet, beklager han sig i en lang Skrivelse til Ministeriet. Han har anvendt „en Uendelighed af Tid paa Sagen og af egen Lomme betalt halvtredsindstyve Rdl. for Ekstrakter“, saa de tre Tirigsdalersedler var jo et jammerligt Resultat. Efter adskilligt Skrivi frem og tilbage fik han ekstra tre Hundrede Rigsdaler²).

** Kort efter at Dommen var faldet, skriver Sponneck til Justitsministeriet og udbeder sig dets Mening om, hvorvidt der i Omkostningerne ikke kunde tænkes inkluderet de ved Undersøgelseskommisionen i Vestindien, deriblandt Flensborgs Rejse og Ophold, foraarsagede Udgifter, 3709 Rdl. 41 Sk., og da Justitsministeriet ikke deler denne Mening, hævder han, at i hvert Fald en Del deraf maatte paahvile Scholten, ligesom han senere spørger, om ikke de Buntzen ekstra tilstaaede 300 Rdl. falder ind under Omkostningerne. Efter en Del Skrivelser ender Sagen hos Politidirektøren i København, der skønner, at ingen Del af disse Omkostninger kan paahvile Scholten³). Og dermed forblev det.

Scholten havde ved sin uforudsete Afrejse fra Vestindien set sig nødsaget til at faa et Gageforskud paa 4000 Rdl. til Rejseudgifter og til at klare for sig inden sin Afrejse, mod maanedlige Afdrag i sin Gage under Fraværelsen¹⁾. Saa bliver Spørgsmaalet imidlertid rejst i Ministeriet: Hvad er normalt Regelen for en Generalguvernørs Gage under hans Permission, og hvorledes skal Scholtens Stilling opfattes i dette Tilfælde, efter at det er bestemt, at Undersøgelseskommissionen skal undersøge hans Forhold. Angaaende det første var Sagen for saa vidt normeret ved den over for Bardenfleth tidligere nævnte trufne Afgørelse. Herefter skulde Scholten have 9000 Rdl. v. C. foruden de ham rent personligt tillagte \$ 6000 = 9375 Rdl. v. C. = 12.000 Rdl. d. C. Imidlertid mener Justitsministeriet, at Scholtens Stilling ikke kan ses under Synspunktet af en almindelig Permission, men snarest som en Suspension²⁾, hvorfor han bør afgive en Del af sine Indtægter, hvorefter den daværende Handelsminister Bluhme optager en Forhandling derom med Scholten³⁾, der tilbød af de ham som Generalguvernør ialt tillagte 16.500 Rdl. v. C. at afgive de 12.000, eller med andre Ord under Permissionen nøjes med som Andel i Generalguvernørgagen at faa Halvdelen af de normerede 9000, nemlig 4500⁴⁾. Dette vilde Bluhme imidlertid ikke gaa ind paa, idet han meddelte Scholten, at han formentlig ikke skulde have nogen Del af Indtægterne som Generalguvernør fra den Dag at regne, da han forlod Vestindien, men maatte nøjes med de ham personligt tillagte \$ 6000, idet han samtidig bad ham opgive det nøjagtige Beløb af sin Gæld til Statskassen, da de fra Vestindien indsendte Regnskaber kun indeholdt Oplysninger derom til Udgangen af 1847⁵⁾. Dette gør Scholten ingen Indsigelse imod og opgør sin samlede Gæld til den kgl. Kasse til 5973 Rdl. 32 Sk. d. C., som han ønsker at afdrage i fem Aar med 100 Rdl. maanedlig, idet han dog andrager om for Juli Kvartal — altsaa 1848 — endnu at faa den normerede Andel i Gagen som Generalguvernør. I det ovennævnte Beløb er foruden de tidligere nævnte 4000 Rdl. v. C. = 5120 Rdl. d. C. fra Afrejsen fra St. Croix inkluderet et lille Restbeløb paa 853 Rdl. d. C. af et tidligere Forskud fra hans Ophold i Danmark i 1846. Rent juridisk har Ministeriet neppe haft Ret til at forbeholde Scholten Andel i Guvernørgagen, og navnlig da ikke under Synspunktet af Suspension, hvor halv Gage var det normale*. Meget pinlige maa disse Forhandlinger have været for ham, og Resultatet kunde jo ikke være blevet ringere, end det blev, da ingen Magt kunde røre de ham tilsikrede 6000 Dollars, saa længe han ikke var frakendt sin Stilling ved Dom. Paa den anden Side vilde det jo heller ikke have set godt ud, om Scholten havde insisteret paa sin juridiske Ret, da de ham særligt tilsikrede seks Tusinde Dollars jo ikke uden Grund stak Samtiden i Øjnene. Men det Indtryk, man her faar af hans økonomiske Forhold paa dette sene Tidspunkt, er jo ikke særligt

* I saa Tilfælde vilde Scholtens Andel have været 6000 Rdl. v. C., nemlig Halvdelen af den faste Gage, 12.000 Rdl., idet de resterende 4500, til Repræsentation og Vedligeholdelse af Møblementet, ikke vilde tælle med her.

straalende: en femaarig Afbetaling paa Gæld til Statskassen i Forbindelse med stor Reduktion i Indtægter.

At hans økonomiske Forhold var *en Gaade for Samtiden*, er i og for sig ikke mærkeligt. Vi mindes, hvorledes Heilbuth ondsksfuldt fremhævede det Mysterium, at samtidigt med at han havde fyrstelige Indtægter, var han altid i Bekneb for Penge. Man dannede sig i det hele fantastiske Forestillinger om hans Indtægter, samtidig med at man hævdede, at han ikke ejede noget. Dahlerup mener saaledes¹⁾, at han i hvert Fald i en Snes Aar har haft en aarlig Indtægt af sine Embeder paa Hundrede Tusind Rigsdaler, og søger derefter at finde en Forklaring paa, at Scholten alligevel ikke havde nogen Formue. Nogle mener, siger han, at Scholten maatte dele halvt med Bülow (Generaladjudanten), men det afviser han med, at B. altid var i Pengeforlegenhed og døde insolvent. Derimod mener han, at der snarere kunde være Grund til at fæste Lid til en anden Forklaring, der gik ud paa, at Ekstraintægterne fra Toldintendantembedet efter underhaands Aftale med Fr. VI skulde gaa til Grevinde Dannemands Børn, hvortil Pengene, op imod en Million Rigsdaler, blev anbragt af Scholten i England, og som blev forefundet efter Fr. VI's Død og beslaglagt af Chr. VIII, meget imod mange højstaaende Mænds Raad, der vidste, at de var bestemt til Fru Dannemand og hendes Børn.

Ret romantisk, men blottet for Virkelighed, i hvert Fald hvad Scholtens Forhold til nogen opsparet Million i England, der rimeligvis ogsaa er en Myte, angaar. Det er rigtigt, at Scholten ved sin Død ikke efterlod sig nogen egentlig Formue. Kun Udbyttet af den i anden Forbindelse nævnte Livsforsikring hos Hambro & Søn i London paa fire Tusind Pund, hvorpaa der var belaaet atten Hundrede, og Salg af efterladte Effekter paa ca. 27.000 Rdl. bragte et endeligt Overskud paa r. 32.000 Rdl.²⁾. Men det er ogsaa rigtigt, at Scholten aldrig har haft Indtægter, der tilnærmelsesvis naaede Summer svarende til, hvad Dahlerup mener. *Efter 1836* er Sagen jo ligetil: Som ovenfor nævnt, 12.000 Rdl. v. C. = 15.360 Rdl. d. C. + \$ 6000 = 12.000 Rdl. d. C., ialt 27.360 Rdl. d. C. (De 4500 Rdl. v. C. til Taffelpenge og Vedligeholdelse af Inventar kan vi se bort fra. Snarere har der sikkert været Minus paa den Konto). *Før 1836* kan Forholdet derimod kun fastslaaes med tilnærmelsesvis Sikkerhed. Som tidligere skildret har der ikke været meget store Brød at slaa op fra 1815—18. Stillingerne derefter som Stadshauptmand og senere Guvernør paa St. Thomas er lette at overse, hvad den faste Gage angaar. Som vi har set, udgjorde den for den førstnævntes Vedkommende 1500 Rdl., for den sidstnævntes 6000 Rdl. v. C. (foruden 3000 Rdl. i Taffelpenge). Naar vi ser bort fra, at han i Tiden fra 1818—23 med Mellemlum var konstitueret som Kommandant og dels oppebar den hele Gage, 3600 Rdl., dels den halve, og holder os til hans Tid som Guvernør paa St. Thomas 1823—27, noterer vi os altsaa I) 6000 Rdl. Dertil kommer i Sportler 6 % af Toldintægterne. Disse blev i 1827 anslaaet til at udgøre II) ca. 6000 Rdl.³⁾. 1823 blev

Scholten, som vi har set, fra at være Vejermester (og Postmester) tillige Toldintendant. Den hertil knyttede faste Gage, 2000 Rdl., ser vi bort fra, da Embedet, som vi ved, jo blev bestyret ved en Fuldmægtig, men derimod noterer vi os de Toldintendanten tilkommende Procenter af Toldindtægterne og skriver III) 4000 Rdl.¹⁾. Dertil kommer saa, last but not least, det for Datiden saa mystiske X, de saakaldte additionelle Vejerpenge, som vi har set Scholten bringe til Kollegiets Kundskab i 1834, og som han som Middeltal for Aarene 1827—30 opgav til lidt over 23.000 Rdl., hvilket vi imidlertid vil reducere en Smule i Henhold til Oplysninger fra senere Aar²⁾ og noterer da IV) 22.000 Rdl., lægger det hele sammen: 38.000 Rdl. v. C. Og da der i Virkeligheden ikke skete nogen Forskydning foreløbig ved Scholtens Overtagelse af Generalguvernementet udover, at de 6000 i Sportler afløstes af samme Sum fast, maa vi altsaa være klar over, at han i et vist Aaremaal indtil 1836, med fuld Sikkerhed i ni, muligvis i tolv³⁾, har oppebaaret denne, ikke mindst i Betragtning af Pengenes daværende Værdi, overordentlige Indtægt*. Og selv om Stillingen som fast udnævnt Generalguvernør fra 1836 altsaa i Virkeligheden betød en Reduktion i Indtægter, var den jo dog ved sit ekstraordinære personlige Tillæg jo endnu lønnet med 21.375 Rdl. v. C.

Og dog véd vi jo fra det under Magens og Heilbuth Sagen fremdragne, at det baade i de mest gyldne Aar og senere kneb ham haardt for Kontanter, ligesom de vestindiske Regnskaber taler deres eget Sprog om store Forskud, som det trak i Langdrag med at udligne.

Et ejendommeligt Forsøg, Scholten gjorde i 1840 paa at stabilisere sine økonomiske Forhold, belyser hans Vanskeligheder, idet han prøvede paa at bortrafte Privatejendommen Bülowsminde, hvortil han søgte og fik Tilladelse af Hjemmeregeringen⁴⁾). Efter hvad en meget onskabsfuld formet Notits i „Kjøbenhavnsposten“ vilde vide, drejede det sig om 60 Lodder à 500 Rdl., der allerede skulde være afsatte til Venner og Bekendte⁵⁾). Det sidste var sikkert ikke rigtigt, og Planen blev i hvert Fald opgivet. Imidlertid er der mere at fortælle om, hvorledes det videre gik med Bülowsminde og det Ejendomsfællesskab, som vi tidligere har berettet om mellem Scholten og Miss Heegaard. Som det vil mindes, havde de i Fællesskab købt Ejendommen i 1838, og endnu i 1848 staaer de begge opført som Ejere. Imidlertid fremgaar det af et Skøde, der blev udstedt d. 29. Jan. 1845, at Miss Heegaard paa dette Tidspunkt havde tilbagekøbt Scholtens Part, men Skødet blev først tilført det officielle Register i 1849⁶⁾). Men hermed hører det økonomiske Mellemværende ikke op. Der fandtes nemlig i Scholtens Bo en Obligation, dat. 22. Aug. 1843 fra Scholten til Miss Heegaard paa fire Tusind Dollars. I denne Obligation, der er underskrevet i Nærværelse af Etatsraad Eckard (Scholtens Efterfølger som Toldintendant og gode Ven), Rothe og v. Dockum og derefter overrakt Miss Heegaard i en forsegle

* 38.000 Rdl. v. C. $\times$ 1.28 = 48.640 Rdl. d. C. $\times$ 2 = ca. 97.000 Kroner atter at gange med mindst tre i Forhold til Pengenes nutidige Købeevne.

Konvolut skriver Scholten, at Gælden stammer dels fra et Beløb, han kontant har modtaget til Laans samme Dag, dels fra, hvad han tidligere er blevet hende skyldig med Tillæg af Renter. Miss Heegaard kan opsiges Laanet til Udbetaling i Løbet af fire Aar. Til Sikkerhed giver Scholten hende Panteret i alle sine Ejendele næst efter eksisterende Pantefordringer. Det staar Miss Heegaard frit for at lade Obligationen tinglæse, naar hun maatte finde det for godt.

Denne Obligation fandt Miss Heegaard det *ikke* for godt at lade Offentligheden faa nærmere Indblik i eller overhovedet bringe den til andres Kundskab. Derimod gjorde hun noget andet. Samme Dag hun fik Meddelelse om, at Scholten var sejlet afsted i den tidlige Morgenstund, tog hun en Pen og skrev paa Obligationen: Paid in full of all demand, Ann Heegaard. To be given to Captain H. Petersen for His Excellency in case of my death. St. Croix July 14. 1848.

Saadan var Anna Heegaard*

Men hvordan havnede denne Obligation i Scholtens Bo og med yderligere Paategning stammende fra en anden Haand: „Afgjort den 5. Januar 1852“? Forklaringen findes i et Brev, som Kaptajn Petersen skrev til Eksekutorerne i Boet, Konferensraad Treschow og Mægler Hoskiær, i Anledning af en Forespørgsel fra dem, om Scholten ejede eller skyldte noget i Vestindien. Heraf ses, at Miss Heegaard havde bedt Kaptajnen under sit Besøg i Danmark overrække Scholten Obligationen. Efter at have gjort Rede for, hvorledes Scholtens Forhold derude var blevet afviklede** skriver han saa: „Der er nogle faa Ejendele tilbage paa Bülowsminde, som hun, (Miss Heegaard), vel i Betragtning af at have renonceret paa Obligationen, formener at burde have.“ Han havde i sin Tid under sit Besøg hos Scholten bedt ham sende hende et Par Ord desangaende, men det havde Scholten ikke faaet naaet at gøre.

Miss Heegaard maatte saaledes nøjes med de mundtlige Hilsener, Kaptajn Petersen jo sikkert nok bragte tilbage. Men hvorfor skrev Scholten dog ikke selv? Ja, der er, kan man jo nok forestille sig, Breve, der ikke er lette at skrive, fordi deres Genstand er uadskilleligt forbundet med en

* Hun døde Nytaarsdag 1859 og blev efter sit Ønske begravet paa Plantagen Aldershvile i Nærheden af Bülowsminde, og som ejedes af hendes Familie. Ved sit Testamente¹⁾ fordelte hun sine Ejendele, der blev anslaaet til en Værdi af fjorten Tusinde Dollars, blandt sine Søskenbørn. Hun, der selv var barnløs, havde nærmest adopteret to af sine Søsterdøtre og sørget for, at de blev opdraget i Danmark, hvor den ene blev gift med en Læge, den anden med en Søofficer. Den tidligere nævnte Slægtning af hende véd endnu at berette om, hvad hendes Moder har fortalt om Anna Heegaards gode Hjerter. Et lille Træk i hendes Testamente bærer ogsaa Vidnesbyrd herom, idet hun beder sine Søsterdøtre drage Omsorg for „Barnet Martha Lawrence, taget af mig fra hendes Moder, der forsømte hende“, idet hun iøvrigt testamenterer Barnet to Hundrede Rigsdaler.

** Resterende Gæld efter Scholtens Afrejse var blevet afgjort ved Salg af Løsøre. Derudover havde Kaptajn Petersen hjemsendt 1200 Rdl. for solgte Møbler og 1850 Rdl. fra Miss Heegaard for solgt Sølvtoj. Endelig meddeler han, at Bülowsminde siden 1845 ikke havde tilhørt Scholten. Brev 12. April 1854. (Jfr. omstaende Oplysning om Skødet).

Ydmygelse. At afslaa at modtage Gaven vilde forvolde en dybtfølt Krænkelser og effektivt at returnere den var desuden i Øjeblikket mer end vanskeligt. Og saa opsætter man fra Dag til Dag, og Dagene gaar — —.

Der var ogsaa noget andet, der trængte sig paa i denne Tid, i den bevægede Tid forud for Højesteretsdommen, noget, der maatte ordnes.

Naar en Løjtnant i Gardehusarerne med et flot Navn og med flotte Venner har en Fader, der er Generalguvernør, og som anses for at være meget rig, kan der nemt gaa nogle Dalere med ud over Gagen og Tilskudet. Leverandørerne er villige til at give Kredit, for den raske Løjtnant ser ikke saa nøje paa Regninger. Og at skrive sit Navn paa et lille Stykke Papir har en magisk Virkning, tryller Dalerne frem. Løjtnanten drager i Leding som en rask Kriger, fri som Fuglen, to og tredive Aar, paa Brystet Æreslegionen fra den franske Tjenestetid i Algier. Men da han kommer hjem fra Krigen, er Horisonten formørket. Leverandørerne er ikke længere venlige, nogle ligefrem uvenlige, antyder, at det staar daarligt til med Faderen, som kan miste baade Embede og Pension, anvender stygge Midler i Form af Stævninger, truer med at klage til de overordnede, Løjtnanten staar lige for Tur til at avancere til Ritmester, kritisk Situation. Kort fortalt: Scholten maa i Marts 1852 rykke ud med 7380 Rdl. til Dækning af Sønnen Williams Gæld, efter at Prokurator Kraft i Forvejen har gennemgaaet de forskellige Krav. Af den meget minutiøse Opgørelse, der er vedlagt Boet, fremgaar unægteligt, at det ikke er udelukkende Nødvendighedsartikler, William er debiteret for. At hans Oppasser skulde have seks Skilling ekstra om Dagen i halvtredie Maaned for at fodre hans Hund under hans Fraværelse, er der vel ikke noget at sige til, og det var muligt nødvendigt flere Gange at tage en Karet til at besøge Prinserne Ferdinand, Christian og Wilhelm. Meget nødvendig var i hvert Fald en Vogn til Bellevue d. 26. Oktober 1851 til Konference med Faderen, der boede her denne Sommer. I Betragtning af, at Vognen maatte vente fem Timer derude, kan man ikke sige, at tre Rigsdaler, selv omsat i vore Penge, atten til tyve Kroner, var ublu*. Derimod har Opholdet sikkert været behageligere for Kusken, der kunde nyde Skovens Efteraarspragt, end for ham, der sad inde i Stuen og skulde redegøre sin økonomiske Situation for Faderen, for hvem det netop paa dette Tidspunkt har været

* For ikke at sætte den unge Mand i et falsk Lys lad det saa være sagt, at der ikke foreligger *noget som helst* i denne Opgørelse af lyssky Art eller andet, end mangen ung Mand med en formodet rig Fader har tilladt sig uden derfor at tage fremtidig Skade. Han viste sig ogsaa som Gentleman ved at afslaa Baron Blixen-Fineckes venskabelige Tilbud om at stryge et Krav paa 1700 Rdl., idet han tilstillede ham 1000 Rdl. og afdrog Resten. Det er iøvrigt rart at kunne konstatere, at Wm. Scholtens Ungdomshistorie fik en happy ending, idet han blev gift med en Datter af den ansete Politiker og rige Jorddrot Etatsraad J. P. Holst til Rødvigsballe i Aarhus Amt.

Palle Rosenkrantz fortæller (Junkerdrømme, Kbhvn. 1918, S. 30), at han i sin Barn-dom som Sommergæst paa Gaunø har truffet ham som „den elskværdige og ridderlige Oberst von Scholten, en Repræsentant paa den Type af Kavalleriofficerer, der uddøde med det nittende Aarhundrede“.

vanskeligt at skaffe saa mange Penge, som det her drejede sig om. Af Boets Opgørelse ses da ogsaa, at Hoskiær har været ham behjælpelig dermed, idet han, der havde Fuldmagt til at hæve hans Pension, i 1852 fik noget over fem Tusind Rigsdaler til Gode hos ham.

Til sin Hustru havde Scholten, efter at han var blevet Guvernør paa St. Thomas, sendt seks Tusind Rigsdaler om Aaret. Døtrenes Udstyr i 1840 har sikkert været fyrsteligt, især Adelgundes, (gift med en Søn af Scholtens gamle Ven, Generaladjutant Bülow, C. E. Bülow, den senere General-løjtnant, dansk Gesandt i Wien og London), hvad Scholten fremhæver i sit Testamente, idet han uden at nævne Tal taler om „store Summer“. Der er heller ingen Grund til at tvivle om, at den anden Datters, Franciskas, Bryllup med Grev Dannemand har kostet mange Penge. — — —

Alt i alt er det da sikkert ikke saa svært at gøre Rede for det, der altsaa var en Gaade for Samtiden, nemlig hvor Pengene kom fra, og hvor de blev af. Og lad os dermed sætte et endeligt Punktum for det, der har maattet beskæftige os saa meget, og som kastede en saa mørk Skygge over saa mange Aar af Scholtens Liv: Den evige Talen om Penge.

XXI

„Sidste Kapitel“.

Scholten mistede sin Hustru i Marts 1849, efter at hun havde skrantet i nogen Tid, nervøst oprevet som hun synes at have været efter den sidste Tids Begivenheder¹). En antagelig sidste Familiefest i glædelig Anledning oplevede de sammen i Efteraaret forud, da deres ældste og eneste tilbageblevne Datter Elizabeth blev gift med daværende Major, den senere saa bekendte General *du Plat**.

Fra 1831 havde Scholtens Familie boet i Bredgade Nr. 186 (nuv. Nr. 45) i en meget herskabelig Lejlighed i Hus sammen med General Haffner og Grev Schulin. Efter Hustruens Død flyttede Scholten hen til en mindre, men dog fornem Lejlighed i samme Gade Nr. 179 (nuv. Nr. 19). Efter Udfaldet af Højesteretsdommen fik Scholtens Optimisme og Lyst til at købe Ejendomme — saadan som vi kender ham fra Vestindien — en sidste Opblussen, idet han i dette Aar — altsaa 1852 — købte den lille Ejendom paa Kongens Nytorv Nr. 209 (nuv. Nr. 12), sikkert med en forholdsvis meget lille Udbetaling, da den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde sat en Prioritet paa syv Tusind Rigsdaler deri, medens Assurancesummen kun var otte Tusind syv Hundrede. Det er et meget smalt Hus paa kun tre Fag, Stue, to Etager og Kvist, men det blev meget stilfuldt indrettet**. Og her synes Scholten at have oplevet en kort Indian Summer. I hvert Fald

* Efter hvad Frk. I. C. M. Scholten i sin tidligere nævnte Bog „Den Gang —“ fortæller (S. 29 f.), skjuler der sig en hel Roman bag dette Ægteskab, idet du Plat i mange Aar maatte vente paa hendes Ja, hvorfor han gik i russisk Tjeneste. Men da han ved den slesvigske Krigs Udbrud kom tilbage efter i Rusland to Gange at have været saaret og bleven hædret med en Guldkaarde for Tapperhed, og med Hæder deltaget i Kampen ved Bov og Slesvig, saa kunde hun ikke mere sige Nej. Deres Ægteskab blev lykkeligt men kort, idet hun allerede døde i 1859. Francisca v. Rosen mener at vide (M. og B. XVIII S. 85), at hans Sorg var saa dyb, at han kun ønskede hurtigst at følge efter. Som vi alle véd, fandt han jo Heltedøden ved Dybbøl kun fem Aar senere.

** Jfr. Dr. *Eiler Nystrøm*: Guldsmed Anton Michelsen, Kbhvn. 1909, S. 58, hvor der ses et Billede af Huset i dets daværende Skikkelse. Michelsen købte i Henhold til Dr. N. det meste af Indboet foruden selve Huset. Da dette ved Auktionen indbragte seksten Tusinde to Hundrede Rigsdaler, har Scholten altsaa ved denne sin sidste Ejendomshandel, ligesom ved nogle tidligere, gjort en god Forretning.

siger v. Dockum, at man ikke kunde tænke sig noget hyggeligere og elegantere end dette lille Hus, der en kort Tid igen blev et Samlingssted for indflydelsesrige Personligheder, og hvor Scholten, skønt hans Helbred var nedbrudt, optraadte som den elskværdige og gæstfri Vært ligesom i gamle Dage¹).

Men længe varer en Indian Summer jo ikke. Henimod Efteraaret næste Aar synes et vist Mismod og en vis Bitterhed at have faaet Indpas hos ham. Paa anden Maade kan man neppe forklare sig, at han i November solgte den Guldkaarde, han i sin Tid havde faaet skænket af Indbyggerne paa St. Thomas, til Itubrydning og Omsmelting. De seks Hundrede og fyrretyve Rigsdaler, han fik for Guldets Værdi, kunde han jo let have faaet paa anden Maade, f. Eks. ved at lade en Vinhandler overtage lidt af sin Vinkælder paa henvend fem Tusind Flasker, der ved Auktionen efter hans Død indbragte halvottende Tusinde Rigsdaler. Og nu beskikker han sit Hus, indsætter en Kodiciel i sit Aaret i Forvejen oprettede Testamente om Gaver til sin Sekretær og til Tjenestefolkene, siger Farvel til København og rejser til sin Datter i Altona, hvor hans Svigersøn Aaret forud var blevet Kommandant. Her bar det snart mod Enden. Fire Dage før sin Død, der indtraf den seks og tyvende Januar 1854, takkede han du Plat i et Brev for den Omhu og Pleje, der var ydet ham i hans Hjem²), og bad ham, „da det jo synes at være den Almægtiges Vilje at kalde mig herfra“, sørge for, at hans Lig blev lagt i en tynd Blykiste, overdækket med en simpel hvid Kiste og ført til København, kun ledsaget af hans Tjener Lauritz, for at hensættes ved Siden af Hustruen i det af ham i sin Tid købte Gravkapel paa Assistens Kirkegaard³). Af Papirerne i Boet ses, at Kisten blev ført paa Dampskibet „Slesvig“ til København den 6. Februar og indsat i Holmens Kirkes Kapel, hvorfra den den næste Dag blev ført til sit sidste Hvilested i Kapellet ved Muren mod Jagtvejen.

Hvem der var med til Bisættelsen vides ikke. I Berl. Tid. for den 6. Februar bekendtgør Ritmester i Gardehusarerne Wm. Scholten for deltagende Slægt og Venner, at Faderen „blidt og roligt i sit ni og tresindstyvende Aar er henslumret til det evige Liv“, men meddeler intet om Tiden for Bisættelsen, der tydeligt nok efter Scholtens eget Ønske altsaa er foregaaet i Stilhed.

Nekrologer over Generalguvernøren vil man forgæves lede efter i Dattidens Presse, der jo ganske vist ogsaa i saa Henseende var vidt forskellig fra vor Tid. At Mynsters samtidige Død gøres til Genstand for en længere Omtale er vel en Sag for sig. Kun „Fædrelandet“ har i sit Nummer for d. 30. Jan. en lille Notits med Meddelelse om hans Død og med en eneste Tilføjelse, som Bladet for sin egen Skyld gerne kunde have sparet sig: „Staten sparer ved dette Dødsfald tolv Tusinde Rigsdaler aarligt“.

Det er mig ikke ubekendt, at der kan siges et og andet godt om „Fædrelandet“, men om dets Forhold til Scholten forekommer dets Skrivemaade nærmest at have haft Karakter af et Smudsblad.

Savnedes der saaledes offentlige Nekrologer i Danmark, kan vi dog være sikre paa, at det ikke kom til at mangle paa mundtlige blandt den farvede Befolkning i Vestindien. Budstikken er gaaet fra Plantage til Plantage: *Massa Peter is dead!* Og naar Negrene om Aftenen samledes under Mango- eller Tamarintetræet, saa blev der en Nekrolog ud af det, en fantastisk Nekrolog afvekslende med Lovprisninger og Veklager over den døde og Forbandelser og Spotteviser over „dem buckra“ (de hvide), der havde fordrevet ham, en Nekrolog, der i Virkeligheden strakte sig gennem mange Aar som en Undtagelse fra det ellers saa træffende Ord: *die toten reiten schnell*. Og endnu mere gjaldt denne Mindets Trofasthed sikkert de kulørte, der til det sidste havde haabet, at han skulde komme tilbage, hvorom man kan finde et Eksempel i deres Andragende til Kongen efter hans Afrejse¹⁾. Det er saa vaskeægte hjemmegjort i sin uendelige Naivitet og næsten ekstatisk Udtryksmaade: „Scholten har vundet en Hæder, der kaster Genskin paa Deres Majestæts Throne, og vor Hengivenhed og vort forenede Bifaldsraab lyder som Musik i Deres kongelige Pallads — — — dersom han er uvillig til at komme tilbage, saa sig ham, at vi er villige til at leve og dø med ham og ikke kunne blive lykkelige uden ham, til Døden skiller os ad.“

Det var ikke uden god Grund, at Scholten til Familiens Vaaben føjede *to Morianer*, en paa hver Side af Skjoldet, men den ene af dem har antagelig dog for ham ikke saa meget symboliseret en Neger af ublandet Blod som en kulørt. — — —

Scholten gjorde, det er alle enige om, et meget imponerende Indtryk ved sin ydre Fremtræden, skønt han snarere var under end over Middelhøjde. Han saa godt ud, og han vidste det*. At han elskede smukke Ting er oftere blevet fremhævet. Han har sikkert været en virkelig Kender af Guld-, Sølv- og Pretiosa. Han kunde ikke leve uden i smukke Omgivelser inden Dørs. Den trykte Katalog til Brug for Auktionen paa omtrent tusinde Numre (efter at Familien havde udtaget, hvad den selv ønskede at erhverve) bærer Vidne herom. Hvorvidt Scholten havde egentlig Sans for den bildende Kunst, kan jeg ikke bedømme. Der fandtes, bortset fra en Mængde Familiebilleder, en og tredive Kobberstik, mest med krigerske Motiver, flere af Napoleon, ti Litografier, deriblandt Napoleon paa St. Helena, en og tyve Landskabsmalerier (deriblandt af Dahl, Møller, Kloss og J. Paludan) og endelig et Maleri af Chr. VIII i Knæstykke, malet af Bærentzen, og et af Fr. VI samt den oldenborgske Kongestamme i seks og tredive Miniaturportrætter „med forgyldte Zirater og Krone over“.

Bogsamlingen imponerer ikke ved sin Størrelse, 355 Numre, ejheller ved sit Udvalg. Klassikerne, Oehlenschläger, Baggesen, Holbergs Komedier og Schillers sämtliche Werke stammer rimeligvis fra Fru Scholtens Tid og var vel hvad der, prydet med pyntelige Bind, hørte sig til bag det

* To Portrætmalerier er i Grevinde Trampes Besiddelse, to og en Marmorbuste forefindes paa Gaunø. Der eksisterer ogsaa et Litografi af ham.

lukkede Bogskabs Glasruder i et fornemt Hjem. Men vi vil gerne i den beskedne Samling se at finde noget, Scholten selv har valgt. Her kan vi med Sikkerhed slaa ned paa Henriette Beecher-Stowe: Uncle Tom's Cabin, om ikke af anden i og for sig tilstrækkelig Grund, saa fordi den først udkom 1852. Sikkert har Thiers: Revolutionen, Consulatet og Kejserdømmet (i den danske Oversættelse ved Rosen og Magnus) ogsaa samme Oprindelse. Mynsters Prædikener er maaske noget tvivlsomme — man bedes ikke misforstaa Meningen — men derimod giver Aarstallet for Udgivelsen af „Stunden der Andacht zur Beförderung wahren Christenthums“, otte Bind, 1848, overvejende Sandsynlighed for, at Scholten selv har anskaffet sig dem, vel for deri at søge nogen Trøst i mistrøstige Timer for den Modgang, Verden gav ham, ligesom jeg vel kan tænke mig, at han, der i hvert Tilfælde havde været saa ivrig for at faa tilsendt sine Soldater Salmebøger en masse, i sine sidste Aar kan have bladet noget mere i sin egen end før og grundet over, hvordan det, Kingo havde skrevet, dog egentlig fik en ny Mening for ham, en dybere end da han tronede under Baldakinen i Christiansted Kirke, baade om „Rigdom og Guld, du Jorderigs Afgud i skinnende Muld, og Ære, hvad er dine Kroner og Kranse, du bær, eller om Yndest og Gunst, du hastigt opkomne og faldende Dunst — — Forfængelighed“ — — —.

Vi maa vel tænke os, at han i disse sidste Tider har ladet sine begivenhedsrige Aar glide forbi sig i et broget Kaleidoskop og søgt tilbage til de Øer, hvor hans Hjerter var begravet. „Hvem der dog en Gang igen kunde se Solen gaa ned fra Bülowsminde!“ skal han saaledes have udbrudt¹). Men var der meget, han kunde se tilbage paa med udelt indre Tilfredsstillelse, saa var der ogsaa adskilligt, der gav Grund til at filosofere over og veje for og imod. Jeg har søgt at foretage denne Vurdering af objektivt fremdragne Kendsgerninger og er kommet til den Slutning, at saafremt det er en rigtig Vurdering at anlægge — og det tror jeg, det er — at dømme ikke efter det svageste og ringeste i en Mands Liv og Virke, men efter det største og betydningsfuldeste, saa kan Scholtens Personlighed trygt indankes for Historiens Domstol.

Under alle Omstændigheder vil det være uimodsigeligt, at ingen tilnærmelsesvist har indskrevet sit Navn saa dybt i Dansk-Vestindiens Historie som den Mand, hvis Navn staar i Spidsen for disse Tidsbilleder fra en svunden Storhedstid — *Peter von Scholten*.

NOTER

FORKORTELSER I NOTERNE

- A. : En Protokol mrk. Scholten 1 fra Undersøgelseskommissionen i Vestindien hovedsagelig indeholdende de dersteds afholdte Vidneafhøringer. 455 Fol.
En Protokol mrk. Scholten 2 fra den i Danmark nedsatte Domskommission indeholdende Forhør over Scholten, Indlæg fra Aktor og Defensor, Afskrift af diverse Skrivelser samt den fældede Doms Præmisser og Konklusion. 463 Fol.
To mindre Protokoller, den ene med Aktors Indlæg separat, den anden „Negerforhør“.
Diverse Skrivelser løst vedlagte.
- B. : „Højesteretspakken“, Højesterets paadømte Sager 29. April 1852. Alle Bilagene nummererede.
- A. og B. findes samlede i én Pakke, Journal B. 2174 Ny Skab 8 Pk. 48.
- I. F. R. Indiske Forestillinger og Resolutioner. Alle citerede kgl. Resolutioner gennem General Toldkammeret med mindre særligt anført.
- V. J. Vestindisk Journal.
- V. K. Vestindisk Kopibog.
Alle i Rigsarkivet.
- D. C. Danske Cancelli.
- G. T. K. Generaltoldkammer og Commercekollegiet.
- V. R. Den vestindiske Regering.
- M. I og M. II. De trykte Kilder til den Magenske Sag. Se Fodnote 1 til Side 63.
- M. & B. Memoirer og Breve udg. af Jul. Clausen og P. Fr. Rist.
- Emp. : Emancipationen. — frif. : frifarvede. — frik. : frikulørte. — G. : Guvernøren. — G. G. : Generalguvernøren. — Hb. : Heilbuth. — HRD : Højesteretsdom. — M. : Magens. — Sch. : Peter v. Scholten. — Slvh. : Slavehandel. — Sff. : Stænderforsamlingerne. — St. Th. : St. Thomas. — Søb. : Søbøtker. — vest. : vestindiske.

I. KAPITEL

Side 11. ¹⁾ *Scholtens Slægt.*

Stamfaderen til Slægten er Generalløjtnant *Jobst v. Scholten* f. i Amsterdam 1646, d. 1721. Kom i en ung Alder til Danmark, udmærkede sig navnlig som Ingeniør-officer, deltog i den skaanske Krig. 1719 Generalguvernør i Forpommern og Rügen.

Hans Søn, Generalmajor *Henrik*, 1677—1750, Blaa Ridder, havde som ung deltaget i den spanske Arvefølgekrig, senere i den store nordiske Krig.

Hans Søn, Generalmajor *Jobst Gerhardt*, 1723—1786, Hvid Ridder, blev ved Patent af ²³/₄ 1776 optaget i den danske Adel. Han var Fader til

Oberst, Kommandant paa St. Thomas, *Casimir Vilhelm*, 1752—1810, der i Ægteskab med Catherine Elizabeth de Moldrup, Datter af Kammerherre Peder de Moldrup til Vestervig Kloster og Ørum, blev Fader til, foruden Generalguvernøren:

1. *Jobst Gerhardt*, 1783—1824, Ejer af Lundbygaard, vestindisk Regeringsraad.
2. *Frederik Carl Emil*, 1786—1872, Kmjkr., Major.
3. *Frederik*, 1796—1853, opr. Søofficer, Kaptajnløjtnant, været i fransk Tjeneste (R. af Æ.), Toldforvalter og Stadshauptmand i Frederiksted p. St. Croix.
4. *Vilhelm*, 1799—1819, død i Vestindien som Søkadet.

Peter Carl von Scholten, Generalguvernøren, f. $\frac{17}{5}$ 1784, muligvis i Viborg, men i hvert Fald døbt i Vestervig Kirke, d. i Altona $\frac{26}{1}$ 1854, gift $\frac{31}{10}$ 1810 med Anna Elizabeth Thortsen (1786—1849).

Deres Børn:

1. *Elizabeth Cathrine*, f. $\frac{4}{9}$ 1811, d. $\frac{13}{12}$ 1859, g. $\frac{25}{11}$ 1848 med Kaptajn, senere General, du Plat.
2. *Adelgunde Eline Marie*, f. $\frac{2}{3}$ 1813, d. $\frac{21}{12}$ 1841, g. $\frac{16}{2}$ 1840 med Generalløjtnant Johan Bülow.
3. *Wilhelm (William) Casimir*, f. $\frac{27}{6}$ 1816, d. 1876, karakt. Oberst i Kavaleriet.
4. *Fransisca* f. $\frac{6}{6}$ 1821, d. $\frac{10}{2}$ 1844, g. $\frac{28}{4}$ 1840 med Grev Dannemand.

Om Data ang. Scholtens Karrière se *Tidstavlen*.

²⁾ *Carl Henrik Holten*, den senere Chr. VIII.s bekendte Statssekretær i Norge og mangeaarige Guvernementssekretær. — Af en gammel Hofmands Mindeblade. M. & B. XI.

At de, der interesserede sig for at lære noget, ogsaa kunde lære noget paa Landkadetakademiet, har den berømte Moltke dog ved Lejlighed udtalt.

³⁾ Det er ubegribeligt, hvordan *Kay Larsen* i sin Bog „Dansk-Vestindien 1666—1917“ p. 190 kan sige om Peter v. Scholten, at han som Søn af Kommandanten paa St. Th. „blev hjemsendt i en ung Alder“, da han dog selv meddeler, at Faderen først kom til Vestindien som Kommandant 1800 (han blev udnævnt 1799, men kom først til St. Th. 3. Jan. n. A.), og andetsteds (p. 175), ganske vist tre Aar for tidligt nemlig 1801, lader Peter dukke op som Løjtnant i Vestindien. Det er simpelthen Sjuskeri. Og, desværre, saa langt fra det eneste. Lad det være sagt med det samme, at naar jeg ikke for nogen Enkeltheds Vedkommende har turdet støtte mit Arbejde paa nogen Oplysning hentet fra K. L.s Bog, ligger det i, at der ved nærmere Undersøgelse findes for mange Analogier til ovenstaaende.

Side 12. ¹⁾ Ganske vist var Kommandant Scholten gift med en Datter af Herren til Vestervig Kloster og Ørum, Kammerherre *Peter de Moldrup*, Cathrine Elizabeth, men der var mange Børn, ialt elleve, hvoraf nogle dog døde som smaa, og det var ikke noget egentlig rigt Hjem, hvad der fremgaar af, at Godset Ørum efter Kammerherrens Død 1787 blev solgt for 26,000 Rdl. til Dækning af Stamhusets Gæld. Og da Stamhuset saa blev solgt i 1798 og substitueret med en Fideikomiskapital paa 101,400 Rdl., blev Pengene saaledes baandlagt, saa at man, naar Stamherren skulde leve nogenlunde standsmæssigt, ikke kunde vente nogen særlig økonomisk Støtte fra den Kant, ligesom de rare Naturalydelser i Form af nogle rigtig gode jyske, røgede Svinesinker i Ny og Næ og en Tønne af de berømte Flaskeæbler fra Haven i Vestervig jo ogsaa faldt bort. De ovenfor nævnte 752 Rdl., hvorfra der gik 72 Rdl. til Enkekassen, repræsenterer vel i vore Penge omkring 7000 Kr., altsaa ikke noget at flutte sig for for en Oberstløjtnant med Kone og fem Dreng. Muligt ogsaa at Frøkenen fra Vestervig, der blev gift kun tyve Aar gammel, har været noget forvænt,

og muligt har det unge Par i Fællesskab i sin Tid taget Livet lovlig let. Under alle Omstændigheder tyder de store dels Forskud, dels Laan, til Udbetaling i Danmark, ialt 2800 Rdl. i de første tre Aar (Kgl. Res. $^{23}/_8$ 1799, $^{19}/_1$ 1803, $^{27}/_4$ 1803) paa, at der var Huller at stoppe. Hustruen fik gennem Zahlkassen udbetalt 250 Rdl. v. C. kvartaliter, altsaa i danske Penge 1280 Rdl. aarlig. Det har vel glædet Kommandanten at kunne sende hende saa mange. Hun døde iøvrigt allerede i Novbr. 1804.

Side 13. ¹⁾ *Det kgl. Raad* paa St. Th. stammer fra 1773 og bestod paa Papiret til 1796. Ved kgl. Res. af $^{3}/_5$ 1804 blev det kaldt til Live igen og højtideligt etableret af Mühlenfels personligt med Kommandanten som Præses og en Skifteforvalter og en Bogholder som de øvrige Medlemmer. Den af Mühlenfels udarbejdede Instruks var temmelig nærgaaende over for Kommandanten, idet den indskærper, at Raadet for saa vidt træder i Kommandantens Sted, som det udgør den højeste civile Øvrighed paa Øen og underskriver alle Forretninger, som Kommandanten hidtil særskilt har haft, og oppebærer derfor de fastsatte Emolumenter (V. J. $^{31}/_8$ 1804). Scholten klager da ogsaa energisk i Skr. til G. T. K. af $^{31}/_8$ 1804 over, at Raadet indskrænker ham i hans Embedsautoritet og henviser til, at den tidligere Kommandant Malleville (senere Generalguvernør) ganske vist til at begynde med havde et saadant Raad ved sin Side, men endte med at udføre Forretningerne alene. Vi skal senere se, hvordan Sønnen stillede sig netop til dette Kgl. Raad.

Et lille Glimt af Kommandantens Selvhævdelse over for Generalguvernøren finder vi i, at han, da han kom tilbage fra sit ovennævnte Besøg i 1803, indsatte sig selv i Embedet uden først at melde sig, hvad der affødte en Klage fra Mühlenfels (V. K. $^{24}/_{12}$ 1803).

Side 14. ¹⁾ V. J. $^{28}/_4$ 1807. ²⁾ Mit Livs Begivenheder, 1908 ff. (I—IV), I p. 70 ff., p. 265, II p. 264.

II. KAPITEL

Side 16. ¹⁾ V. J. $^{19}/_{11}$ 1808, Kgl. Res. $^{20}/_{12}$ 1808, V. K. $^{30}/_{12}$ 1808, $^{18}/_7$ 1809.

²⁾ Hvis Brudens Fader havde været en Officer eller en højtstaaende Embedsmand, vilde dette rimeligvis have været anført i den kgl. Res. ($^{14}/_{10}$ 1810), hvori han overhovedet ikke nævnes. Sammenligningsvis kan anføres, at da Sch.s Broder Emil samme Aar ($^{17}/_{12}$) ligeledes faar den krævede Tilladelse til at gifte sig, nævnes Brudens Fader som Generalkrigskommissær v. Schmidten.

³⁾ Maleri. Tilhører Grevinde Adelgunde Trampe, f. v. Scholten, Sønnens Datter af Generalguvernøren, gift med Hofmarskalk, Kammerherre Grev Trampe.

⁴⁾ Disse er opgivne i Kirkebogen som Saabye og Schøth uden Forbogstaver eller Stilling. Et og andet kunde desuden ogsaa tyde paa, at Sch. ikke har ønsket at indblande sin Familie for meget i sine Ægteskabsplaner. Han kan ikke fremskaffe Daabsattest og undlader at spørge sin Familie — Faderen var jo, sikkert til stor Sorg for Sønnen, død samme Foraar — men begge Faderens Brødre og en af Moderens Søstre, der alle havde staaet Fadder til ham, var i Live. Ved at spørge en af dem kunde han have faaet at vide, at han var døbt i Vestervig Kirke (d. 11. Juli, femte Søndag e. Trin.). Meget muligt kunde den paagældende ved samme Lejlighed have fortalt ham om Daabsfesten i Vestervig i Bedstefaderens, Kammerherre de Moldrups, Stortid. Det er vel egentlig sandsynligt, at Sch. i Virkeligheden ogsaa er født i Vestervig og ikke, som det almindelig opgives, i Viborg. Men nu maa Sch. altsaa,

„da jeg ej véd i hvad Kirke jeg er døbt“, nøjes med at fremskaffe en Erklæring om sin Alder og lade Præsten ved Helliggejsts Kirke, Bull, og den bekendte Gymnastikpædagog Nachtegall attestere, at den opgivne Alder nok kan passe.

Efter alt at dømme har det saa maaske knebet lidt for Sch. at svare helt sandfærdigt ja paa Tilspørgselen i det gamle Ritual: „Har du raadført dig, næst Gud i Himmelen, saa og med Slægt og Venner“ — i hvert Tilfælde for det sidste Leds Vedkommende.

Side 17. ¹⁾ Kommandørkaptajn *Hagerup* fortæller i „Et Brev fra Wienerkongressens Dage“ (Pers. Tidsskr. 4. R 5. B), at han i Wien boede sammen med Adjudant Emil v. Sch.

²⁾ Gentofte Sogn i Fortid og Nutid p. 175 ff. ³⁾ V. J. ¹²/₇ 1812.

⁴⁾ Jfr. saaledes den meget affejende, dog neppe paa personligt Kendskab grundede Dom i et Brev af ⁴/₃ 1814 fra *Mynster* til Provst Engelbrecht (Pers. Tidsskr. III, 6. B. p. 28) eller den ovenf. anf. Oberst *Ræder* (M. & B. XVI p. 111), hvor han bl. a. siger, at man gav Adjudanterne Skyld i Fædrelandets Fornedrelse.

Side 18. ¹⁾ Sangen med Forfattermærke H. C. H. har Grevinde Trampe venligst overladt mig til Afbenyttelse.

Side 19. ¹⁾ Kgl. Res. ²⁹/₁, ¹⁵/₂ 1814.

²⁾ Ifølge v. Dockum (Erindringer p. 62) rejste Sch. først ud med Orlogsskibet „Perlen“, der totalt forliste ved Skagen (Natten til d. 6. Decbr. 1814). Det er imidlertid tvivlsomt, om dette forholder sig rigtigt. Det er ganske vist sikkert, at han oprindeligt havde til Hensigt at tage af Sted med dette Skib, hvad der fremgaar af en Notits i Adresseavisen for d. 31. Okt. 1814, hvori han indkalder „hvem der maatte have en Fordring paa ham . . .“ i Anledning af, at han om faa Dage agter at rejse med Fregatten „Perlen“. Men afgjort taler herimod en Liste i „Dagen“ for den 10. Decbr. over Rejsende „over det store Bælt til Fyen fra 28. Nov. til 4. Decbr.“, hvoriblandt „Kammerjunker og Vejermester P. v. Scholten“, idet det fremgaar af Skibsjournalen, der blev reddet (Skibsjournal Nr. 915 B), at „Perlen“, der lettede fra Kjhvn d. 2. Decbr., i flere Dage blot havde ventet paa gunstig Vind. Med Datidens Kommunikationsmidler i mente kunde Sch. saaledes ikke have risikeret at tage Turen til Fyn paa det opgivne Tidspunkt. Mærkeligt er det ogsaa, at Deltagelse i en saa dramatisk Begivenhed, hvor efter „Dagen“s Skildring (i Nummeret for 24. Decbr. — Datidens Journalistik forhastede sig jo ikke) „i en Snestorm to af Masterne straks gik over Bord, og Mandskabet havde maattet hænge fast ved Vraget fra Midnat til højlys Dag“, ikke har sat sig noget Spor i Familietraditionen eller i Sch.s Breve til sin Broder, som vi i næste Kapitel lejlighedsvis skal høre om.

Det ene eller det andet er jo iøvrigt af underordnet Betydning. Værdien af *Kay Larsens* positive Oplysning (anf. Skr. p. 191) om, at Sch. ved Skibbrudet „mistede de fleste af sine Ejendele“, vil vi lade staa hen.

III. KAPITEL

Side 20. ¹⁾ V. J. ³⁰/₉ 1815. Kgl. Res. ⁶/₁₂ s. A., hvorved der bevilliges 700 Rdl. til Vægten. ²⁾ Kgl. Res. ²¹/₅ 1817.

Side 21. ¹⁾ Disse Oplysninger om Beyer og Junge skylder jeg Kustode i Rigsarkivet, *Rasmussens* utrættelige Efterforskninger Tak for.

²⁾ Som bekendt krævedes der den Gang ikke særlige Kvalifikationer for at blive

Postmester. Som Kuriøsitet kan jeg sammenligningsvis fortælle, at min Tipoldefar, der blev Postmester i Burg paa Femern, heller ikke havde andre Kvalifikationer end Bekendtskab med Fr. VI, og at han, da han ved en Fejltagelse fik to Embeder paa én Gang, fik Lov til at overlade det andet, Oldenburg, til sin Søn, der var Kaptajn i Hæren. At Tipoldefader efter Kirkebogen „forestod sit Embede til sin Død 89 Aar og 4 Mdr. gl.“ vedkommer jo strengt taget ikke denne Saga, men giver dog en vis Tidskolorit. Der var tydelig nok ikke noget, der hed Aldersgrænse dengang!

³⁾ V. K. ¹¹/₆ 1816, V. J. ¹⁴/₄ 1818. Af V. J. ³⁰/₁₁ s. A. ses, at Sch. er blevet rykket for sit endnu ikke indbetalte Indskud til Enkekassen paa 1193 Rdl. 15 Sk. (en Lod han iøvrigt deler med elleve andre vestindiske Embedsmænd, rangerende fra et Krav paa 1767 Rdl. for en Not. publ. til 448 Rdl. for en Løjtnant), men at han kort efter præsterer Indbetalingen (i Modsætning til flere andre), ligesom hans ovennævnte Forskudslaan ogsaa er bragt ud af Verden. V. J. ²⁷/₆ 1819.

Side 22. ¹⁾ Familien Scholtens Arkiv. R. A. Afdeling 2: 1790—1824 Breve til og fra forskellige af Familien Scholten.

²⁾ Det var jo *Emil*, der som Adjudant hos Fr. VI havde købt Skovgaard, og som, som lejlighedsvis nævnt, var gift med en Datter af Overkrigskommisær v. Schmidten, og nu havde rodet sig ind i en Fabriksvirksomhed, en „Bronzefabrik“, til at fremstille forgyldte Møbler efter Datidens Smag, som han havde overtaget efter sin Farbroder Jobst Henrik, der havde startet den i Kompagniskab med Adjudant Rømeling. Det gaar altsaa ikke saa godt med denne Fabrik. „Lise skriver,“ siger Sch. i et af disse Breve til Jobst, „at det gaar skidt med Emil, de kan ikke skaffe Bronze til at forgyldte med; det er vel snarere Dukaterne, det kniber med. Lad Emil endelig tage sig lidt i Agt, for skulde han og Maria blive skilt, og Pengene gaa fløjten, hvad saa med hans Fabrik! Hvad dog den forbandede Kærlighed kan gøre,“ tilføjer Sch. Det var altsaa ikke alene Fabriken, det ikke gik saa godt med, og det endte ogsaa trods Sch.s gode Raad alligevel med Skilsmisse. — Jfr. iøvrigt ang. Fabriken anf. Breve til Johan Bülow p. 234 og Erindringer fra Generalmajor Julius Paludans Barndom (Pers. Tidsskr. 4. R. 1. B. p. 201).

IV. KAPITEL

Side 24. ¹⁾ I Stedet for Mørch, der havde taget sin Afsked.

²⁾ G. T. K. nærer ingen Betænkelighed derved, „da ingen kgl. Fuldmægtig dog vilde modtage denne ubetydelige Post“. V. J. 354/1818. ³⁾ V. J. 352/1818.

⁴⁾ Generalguvernements Kopibog 255/1818.

Side 25. ¹⁾ Kgl. Res. ²³/₄ 1820.

²⁾ Sch. havde ladet Ruinerne af Kommandantboligen og Præsteboligen bortselge ved Auktion paa Betingelse af, at Grunden blev ryddet i Løbet af otte Uger. V. J. 1341/1820.

³⁾ Holten blev senere udnævnt til Sø- og Landbrugskommisær i 2. jyske Distrikt, men beholdt samtidig sin Pension fra Vestindien paa 1280 Rdl. for sig og Hustru. V. J. 618/1822.

⁴⁾ ²³/₄ 1820. Smsts. som Note 1 til S. 25.

Side 26. ¹⁾ V. J. 554/1819.

Side 27. ¹⁾ V. J. 72/1820, Kgl. Res. ¹⁵/₃ 1820, V. J. 1334/1820. G. T. K.s Afslag paa Købet er dat. ²²/₁, og Fru Sch.s Tilbud om Udligningen d. ²³/₁.

V. KAPITEL

Side 28. ¹⁾ Det Bentzon faldt paa var, at han havde drevet en udstrakt Handel med Planterne og ogsaa havde forsynet de kgl. Plantager med deres Fornødenheder. Ganske vist var Omsætningen sket gennem B.s Agent, men det var B.s Penge, der stod bagved. (B. var kommet i Besiddelse af Penge ved Ægteskab — der iøvrigt snart blev opløst — med en Datter af den amerikanske Millionær Astor).

B. ansøgte forgæves om kgl. Naade til Eftergivelse af Konfiskation af 58,000 Rdl. (V. K. 379/1822), men ved Højesteret blev Beslaglæggelsen hævet. Derimod maatte han betale de ved Kommissionsdommen idømte store Sagsomkostninger 7008 Rdl.

De samme fik stakkels Stabel ogsaa idømt, men slap dog fri for dem, efter at Fogeden allerede stod i Begreb med at beslaglægge hans Effekter (V. J. 1297/1822). Jeg har fra mine tidligste Aar derude kendt hans Datter, en elskelig gammel Dame, der forærede mig et ualmindelig smukt Skakbræt, der havde tilhørt hendes Fader. (Man bedes undskylde denne meget personlige Bemærkning, men jeg kan ikke skjule min Glæde over, at Fogeden ikke løb af med dette Klenodie).

En udførlig Skildring af Bentzons Forhold findes hos Dahlerup II p. 33 ff., og v. Dockum p. 57 ff. (hvem *Kay Larsen* følger lovlig ordret uden Kildeangivelser, jfr. saaledes p. 209 med Dahlerup p. 71, eller p. 188 med v. Dockum p. 58 f.).

Den, der kunde ønske at komme til Bunds i Sagen — hvad jeg ikke tør sige at have indladt mig paa — kan finde rigeligt Materiale i R. A., begyndende med V. J. 1326/1820 Stabets Klage.

Side 29. ¹⁾ V. J. 368/1821. ²⁾ Det er Dahlerup, der har Historien fra Bentzon selv.

Side 30. ¹⁾ Anf. Skr. p. 69. ²⁾ „Hvilken Alder er bedst skikket til at skabe store Digtere?“ Trykt i *Minerva* April 1796. ³⁾ V. J. 1500/1821 og ^{6/12} s. A. ⁴⁾ V. J. 528/1821. ⁵⁾ V. J. 1405/1822.

⁶⁾ Udnævnt ved kgl. Res. ^{8/9}, 1819. Af en Skr. fra det kgl. Raad paa St. Thomas af ^{13/11} s. A. ses, at P. faar Lov til at afdrage sin Gæld til Enkekassen med 100 Rdl. mdl. (V. J. 401/1820).

Side 31. ¹⁾ ^{30/6} 1822. ²⁾ V. J. 502/1823.

Side 32. ¹⁾ V. R. nævner ogsaa i sin Indberetning om Jessens Død dette Sch.s Tilbud og siger ligeledes, at Mæglerembederne faktisk er blevet ophævet ved Sch.s Overtagelse af Toldintendantembedet. V. J. 391/1823.

²⁾ I. F. R. ^{10/4} 1827. ³⁾ ^{10/1} 1824.

Side 33. ¹⁾ Joh. Fr. (1772—1833) kar. Kontreadmiral. Fader til den bekendte Politiker Carl Emil B.

²⁾ Saaledes i Brev af ^{12/9}, 1825 fra Oberstløjtnant Sommer til sin Ven Landfoged Michel paa St. Jan. M II p. 231. Om de to ovennævnte nærmere senere.

³⁾ V. J. 1262/1825. Sagen henvises af G. T. K. til Generaladjutant Bülow's Afgørelse. Jeg har ikke fundet, hvori denne bestod.

⁴⁾ V. J. 1000/1825, 1258/1825. V. K. 825/1825.

Side 34. ¹⁾ v. Dockum anf. Skr. p. 60. Det stemmer ikke med Bricka, der begrænser Bardenfleths Stilling som Hofchef til 1810—16. Naar V. J. 787/1829 siger, at B. fra 1. Juli er udnævnt til Hofchef hos Prins Ferdinand med 4600 Rdl., hvorfor hans vestindiske Pension paa 2500 Rdl. bortfalder, kan det vel betyde, at han er

genindsat i denne Stilling. v. Dockums Antagelse af, at han ogsaa som G. G. fik Lønning som Hofchef, er sikkert fejlagtig.

²⁾ Kgl. Res. ³⁰/₁ 1827. ³⁾ Kgl. Res. ²⁸/₂ 1827. Mindre kunde altsaa ikke gøre det.

VI. KAPITEL

Side 37. ¹⁾ V. J. 1137/1828.

Side 38. ¹⁾ I. F. R. 24/1828, 100/1828. Kgl. Res. ⁵/₄ og ⁹/₉ 1828. Af V. J. 736/1829 ses, at Sch. senere fik Collegiet til at indgaa paa at overtage et Hus, som han kort efter sit Komme havde købt og indlemme det som Sidebygning til den nye Guvernementsbygning.

²⁾ V. K. 215/1827. I. F. R. ¹⁰/₄ 1827. Kgl. Res. ¹⁷/₄ 1827. Naar *Kay Larsen* (anf. Skr. p. 222) siger, at Sch. i 1826 „tilbød at overlade Kongen sine Møbler i Guvernementshuset paa St. Th. for 14.089 Rdl., men at der intet blev af Købet“, har han altsaa for det første sammenblandet Rdl. med Pjastre, og for det andet nøjedes med et Glimt af en Sag uden at føre Undersøgelsen til Bunds. I den ovennævnte I. F. R. er i øvrigt undtagelsesvis for Tydelighedens Skyld specificeret 14,089 Ps. = 28,178 Rdl. = 22,014 Rdl. v. C. Disse sidstnævnte kompenseredes ved Sch.s Restgæld paa 22,000 Rdl. i Henhold til den tidligere nævnte Obligation til den kgl. Kasse opr. 40,000 Rdl. i Sch.s Ejendom.

³⁾ Af kgl. Res. 239/1832 ses, at Sch. oprindeligt havde foreslaet et Mageskifte med en af de kgl. Plantager, hvad Regeringen dog ikke fandt Grund til at gaa ind paa. Ved kgl. Res. 490/1832 bestemmes saa, at Købet skal ske for den omstaaende Sum. Statsgældsdirektionen giver i den Anledning ondt af sig og protesterer imod, at Pengene skulde falde Statsgældskassen til Last (V. J. 788/1832). Under Henvi- sning til ny kgl. Res. skal Købesummen udbetales paa én Gang af Collegiets Fonds mod Refusion af Statsgældskassen, naar der indkommer noget Overskud af de vestindiske Revenuer.

Side 39. ¹⁾ V. K. 1200/1829, V. J. 21/1830. Selvfølgelig var det ikke Sch.s Hjertens Mening at nøjes med et saa relativt tarveligt Udstyr i Sammenligning med Udstyret paa St. Th., og saa tilmed selv at skulle betale det overskydende. Altsaa køber han ind af et glad Hjerter og foreslaar i 1835 Statskassen at overtage Møblementet, d. v. s. det ekstra indkøbte plus et Sølvservice for 20,187 Rdl. D. C. faar ulykkeligvis fat paa Sagen og finder derved ud af, at Sch. allerede to Aar før gennem V. R. har ladet sig udbetale et Forskud til Betaling af disse Sager paa 10,000 Rdl., hvorfor det sender en ubehagelig Skr., stilet til V. R., hvori Cancelliet gør opmærksom paa, at en saadan Forskudsbevilling strider imod de bestaaende Regler og derfor kan paadrage V. R. et betydeligt Ansvar, hvorhos man paalægger samme Regering at sørge for, at den kgl. Kasse faar Refusion for Beløbet. (V. K. 365/1835). G. T. K. er som altid meget flinkere. Det skriver samme Dag og adresseret til Sch., at Finansdirektionen, som det har korresponderet med, ikke skønner, at det just er nødvendigt at den kgl. Kasse faar Ejendomsret til Sølvservicet. (V. K. 366/1835). Det lyder straks mindre slemt. Saa hviler Sagen inclusive Refusionen i to Aar. I 1837 maa Collegiet gøre Sch. opmærksom paa, at der nu foreligger tre Aars An- tegnelser til Regnskabet om denne Refusion, hvorfor den bringes i hans Erindring. (V. K. 409/1837). Sch. grunder over Sagen i et halvt Aar og foreslaar saa, at den

henstaar til hans Hjemkomst, hvor han da vil forelægge Collegiet „andre Propositioner“ m. H. t. Møblementets Overtagelse for den kgl. Kasses Regning. G. T. K. bemærker til Brevet: „udsættes til Sch. Ankomst. Ad acta, er nu Statsgælddirektionens Sag.“ (V. J. 118/1837).

Resten kan man næsten gætte sig til. Kgl. Res. ²¹/₁₂ 1840 godkender, at Møblementet overtages af den kgl. Kasse for Anskaffessummen 15,249 Rdl. v. C. Sølv-servicet til 48 Personer vil Staten derimod ikke have noget at gøre med. Det er let at regne ud efter Sch.s oprindelige Forslag, at det har kostet omtrent 5000 Rdl. At Indstillingen (I. F. R. 50/1840) til den kgl. Res. var ubehagelig nok til at gøre opmærksom paa, hvad Sch. i sin Tid havde skrevet som sin Mening om, hvad G. G. selv burde anskaffe, spillede jo en mindre Rolle. Af mere reel Betydning var det kedelige — foruden Ikke-Overtagelsen af Sølvtojet — at den tidligere nævnte Sum til Vedligeholdelse af Møblementet nedsattes ved samme Res. fra 2566 Rdl. til 500 Rdl. aarlig. Man mærker alligevel, at vi nu har overskredet Grænseskallet til en ny Periode. Bare et Aar før, saa skulde baade det ene og det andet nok være sluppet med.

²) Om V. R.s Forhandlinger se *Deliberationsprotokol* for den kgl. vest. Reg. R. A. Det første Møde V. R. holdt efter Sch.s Tiltræden var d. ⁷/₈ 1827. I 1828 lod han den sammenkalde hele seks Gange — men derefter blev Møderne unægtelig meget sparsomme.

Side 41. ¹) I. F. R. 127/1827. Ganske vist var Collegiet kommet i Tanker om, at Bardenfleth havde anbefalet Regeringssekretær Pontoppidan til Avancement ved førstkommande Lejlighed, men Sch. klarer det med, at han daarligt kan undvære Pontoppidan og faar ham som Plaster paa Saaret udnævnt til Justitsraad og, hvad bedre er, skaffer ham et Gagepaalæg, der bringer ham op paa Højde med Sommer, der fik 4800 Rdl., endda en Smule over (V. K. 957/1828). De andre Regeringsraader fik henholdsvis 7 og 8000 Rdl. Allerede i 1830 avancerede Pontoppidan imidlertid, da Rosenørn var fratraadt som Regeringsraad, ved at blive konstitueret som G. paa St. Th. til de 7000 (Kgl. Res. 38/1830).

²) *Deliberationsprotokol* ²²/₁₂ 1828.

Side 42. ¹) V. K. 1031/1828.

²) V. J. 1099/1829, 94/1830. Kuriøst nok giver et sjældent Navn, Indahl, som Sch. har ansat i G. G. Sekretariatet, Collegiet Anledning til at spørge Sch. om denne Institutions Natur. Indahl? Det var jo ham, der var noget Vrøvl med mellem Bardenfleth og Sch. ang. Parafering, og nu har Sch. ansat ham i dette „Generalguvernementssekretariat“, egentlig et ominøst Navn. (V. J. 1629/1828). Det er saamænd ganske ligetil, svarer Sch. Efter at jeg har faaet saa mange Sager henlagt under mig alene, er der blevet meget at bestille, og Arrangementet gaar ikke ud over den kgl. Kasse, for Indahl er gaaet ind i afdøde Olsens Sted (afdøde Olsen havde nok virket i V. R.). Selv maa jeg tit bruge Ekstraskrivere endda, men dem lønner jeg selv.

Efter det Indtryk man ellers faar af Sch.s Mangel paa Kærlighed til Skriverier, er man dog noget tilbøjelig til at stille sig skeptisk, naar Sch. her løseligt anslaa sine Udlæg til disse Skriverskarle til „op mod 1800 Rdl. aarligt“.

Side 44. ¹) Sch. havde jo ved sin Overtagelse af Toldintendantembedet indført den Reform, at Skipperne kunde indgive deres Angivelser paa de indførte Varer paa et hvilket som helst Sprog, medens de tidligere kun havde maattet indgive dem paa Dansk, hvortil Mæglerens Hjælp i de fleste Tilfælde havde været nødvendig. Herved havde Mæglerembedet for Størstedelen mistet sin Betydning. Dette forklarer Sch.

Collegiet meget tydeligt i Anledning af Sagen med Hansteen, der endte med, at han blev afskediget med en Pension paa 400 Rdl. (V. J. 70/1828). Med Fru H. blev der truffet den Ordning, at Sch. ændrede sit noget konjunkturbestemte Tilbud til fast 500 Rdl. til hende aarligt, saa længe han var i Besiddelse af Toldintendantembedet (V. J. 340/1832). I øvrigt spørger Collegiet gentagne Gange, trods de givne Oplysninger, hvori Mæglerembedet *egentlig* bestaar, og om der aflægges Regnskab for det. Det bestaar, svarer Sch. til sidst, i at de Skippere, der ikke er i Stand til at skrive deres Manifeste paa noget Sprog, mod et ubetydeligt Gebyr, faar dem skrevet hos den fungerende Toldintendant. Og hvad Regnskab angaar, kan det vel være det samme, saa længe Fru Hansteen faar sine Penge, men forresten vedlægges en Erklæring fra den nævnte fungerende om, at der kun bliver ubetydeligt tilbage. V. J. 185/1833. I. F. R. 52/1833.

Side 45. ¹⁾ C. A. Kierulff, exam. jur., kom ud i 1815 som Prokurator + 1849. Spiller en Rolle i en senere for Sch. særlig betydningsfuld Sag.

Side 47. ¹⁾ „*Vigilant*“, for og agter Skonnert med sine to stærkt bagover hældende Master, glimrende Sejler, set mere af D. V. I.s Historie end noget andet Skib i Verden, oprindelig Slavesmuglerskib, været beskydt, bleven kapret, og derefter gaaet ind i mere legitim og adstadig Tjeneste, opnaaet at holde Hundredeaars Fødselsdag i Slutningen af Halvfemserne i forrige Aarhundrede, sejlet mangan skrap Tur, kastet ind paa Revet ved Christiansted uden Haab om at klare sig, som Sch. meddelte dem hjemme, kun to Aar efter ovenstaaende formodede Sejls — hvilken gammel Vestindianer kan glemme den, dens kulørte Kaptajn og dens sorte Besætning, der med Hiv og Høj satte Sving i Foretagendet.

Side 48. ¹⁾ Oplysninger om de dansk-vestindiske Øers nuværende kommerциelle Forhold, Kjhvn. 1840, 41 S.

I Anledning af Provinsialstændernes Forhandlinger om de vestindiske Colonier. Maanedsskr. for Litt. 1838, p. 461—98.

Om Negerslaveriet i Vestindien og sammes Ophør. Juridisk Tidsskr. 24 B. 1 H. 1834. (Foreligger ogsaa i Særtryk).

Side 49. ¹⁾ Som tidligere nævnt ikke at forveksle med den i Note 1 S. 45 omtalte C. A. Kierulff.

Denne, der hed *Vibe K.*, var ligesom den anden exam. jur. og fra samme Aar. Hvorvidt beslægtet, ikke oplyst. Blev 1828 Prøveprokurator i Vestindien. Rejste umiddelbart efter at have indgivet sin Klage, uden at have indhentet Tilladelse, til Amerika, hvorfor Bestallingen blev frataget ham, men efter at være kommet tilbage i 1839 fik han den dog igen lidt senere. I 1848 rejste han atter til U. S. A.

Side 50. ¹⁾ Naar D. C. alligevel tilkendegav Sch. og V. R. i to separate Skr. af samme Dato (V. J. 238/1834) det fejlagtige i Antagelsen af, at Kierulff-Sarauw-Fugls Klage skulde ligge udenfor V. R.s Ressort, har det sikkert ikke gjort Indtryk paa nogen af Parterne. For Sch.s Vedkommende var Stillingen til G. T. K. jo i Virkeligheden det afgørende. Det G. T. K. sigter til i sin omstaaende refererede Bemærkning til D. C. om, at det tidligere har forsøgt at foreslaa visse bestemte Skillelinier, refererer til en Skr. til Sch.: Som almindelig Regel antager Collegiet, at den eksekutive Magt henligger under G. G., der alene fører Korrespondance med fremmede Autoriteter, har under sig Militærvæsenet, Politivæsenet i hele dets Udstrækning og alle Sager, der hører under Amtmændenes Ressort. V. R. skulde have det mere „deliberative“, have et Ord at sige med i Administrations- og Embedssager, og alt hvad der kan henregnes til kameral Sager, Handel og Kultur. (V. J. 433/1832.)

Unægtelig ikke meget klare Linier. Mest klart er det sluttelig udtalte Ønske, at „enhver efter bedste Evne og Konduite læmpede sig“.

Mindst af alt holdt Sch. af at rette sig efter D. C. Da Justitiarius i den vestindiske Landsoverret, Wedege, i 1835 rejste hjem paa Permission, konstituerede Sch. Mouritzen som Justitiarius. D. C. siger, at det er ulovligt, og det gaar ikke, for M. er kun dansk Jurist. Sch. svarer, at det er nødt til at gaa, for han har ordnet det saadan, at Wedege under sin Permission faar fuld Gage for at være i Stand til at afvikle sin Gæld baade til den kgl. Kasse og til private, idet Mouritzen er gaaet ind paa gratis at varetage W.s Embede imedens, og saa langt fra at give sig, foreslaar Sch. oven i Købet, at Mouritzen efter W.s forestaaende Afskedigelse efter Udløbet af hans etaarige Permission, ligefrem faar Udnævnelse som Justitiarius. Det lader sig dog ikke gøre, og det ender saa med, at Wedege, hvis Afskedsbegæring allerede var bevilliget, og Størrelsen af Pensionen fastslaet, vendte tilbage i Slutningen af 1836 for at fungere endnu nogle Aar. (V. J. 1189/1835. I. F. R. 69/1835. V. K. 375/1836).

Naar Mouritzen søgte sin Afsked som Assessor i Landsoverretten allerede et halvt Aar efter, kan der muligt have ligget nogen personlig Krænkelser til Grund, men i øvrigt var hans Helbred ikke stærkt. I Beg. af 1837 søgte han ogsaa Afsked som Regeringsraad og døde, som tidligere nævnt, to Aar senere. Sch. fremhæver i Anledning af hans Afskedsbegæring hans „Duelighed, Raad og uafbrudte Interesse“ (V. J. 125/1839). Han efterlod sig, i Modsætning til de fleste af sine Kolleger, Penge ved sin Død og testamenterede 4000 Rdl. til et Legat for fattige paa St. Croix. —

Som det vil erindres, havde Sch. i sin Tid af Hensyn til sin Ven, Sommer, foreslaaet, at V. R. skulde bestaa af tre Medlemmer. Efter dennes Død var han nødt til at fastholde dette, men har sikkert ikke været ked af, at Antallet atter sattes til to (V. J. 1207/1835).

VII. KAPITEL

Side 52. ¹⁾ M. & B. XI 1909, p. 144, 163. ²⁾ Anf. Skr. II, p. 273 ff.

Side 54. ¹⁾ R. P. A. No. 461/1818.

²⁾ 1846 bliver hendes Alder paa Mandtalslisten opgivet til 49 Aar, mulig dog at hun efter Kvindfolks Skik har tøvet lidt ved det skarpe Hjørne. I hvert Tilfælde opgiver hun i 1850 sin Alder til 55. Herefter skulde hun altsaa kun være i Slutningen af Tyverne i 1827. (Register of Inhabitants).

³⁾ Det gør mig ondt at sige: endogsaa blandt Præsterne. Saaledes forespørger Udenlandsk Departement, om den reformerte Præst paa St. Thomas, Sporon, har legitimeret sine uægte Børn, saa de kan arve. (V. K. 733/1837). Der svares, at det kan ikke ses, om de er legitimerede, men da de er indsatte som Universalarvinger ifølge Testamente, er det ogsaa lige meget. (V. K. 308/1838).

⁴⁾ Anf. Skr. p. 275.

Side 55. ¹⁾ Brev ¹⁶/₁₂ 1835. Af „Efterretninger om Slægten Bauditz Manuskript, samlet af Waldemar Bauditz“. Afdøde Kaptajn O. Bauditz har i sin Tid venligst givet mig Tilladelse til at benytte et Uddrag af Brevene. Brevskriveren kom ud til Vestindien i 1835 og døde 1854 som Postmester i Rendsborg.

Side 56. ¹⁾ Strandmøllen, Optegnelser af Joh. Drewsen. M. & B. XXV p. 58 ff. Jfr. *Werner*: Chr. Wilh. Duntzfelt, Kjøbhvn. 1927 p. 128 ff., 237 ff. Søbøtke, der havde

været Ejer af det pragtfulde Landsted Øregaard, maatte sælge det og var forinden udtraadt af Duntzfelt & Co.

Side 57. ¹⁾ van Dockums Arkiv. R. A.

²⁾ I. F. R. 35^a og 35^b/1848. Det var efter Oprøret, at Opfordringen blev rettet til Søb., og det var, efter at Handelsministeriet var blevet slaaget sammen med Finansministeriet under Sponneck, at det oprindelige Forslag om 2800 blev reduceret til 2300, under Henvisning til, at Søb.s Administration næppe kunde karakteriseres højere end „upaaklagelig“. Søb. døde 1854.

Side 58. ¹⁾ Dahlerup anf. Skr. p. 277 ff. „Oxholmerne“.

Side 59. ¹⁾ Kgl. Res. ²⁰/₂ 1827. ²⁾ V. J. 292/1832. ³⁾ V. J. 1383/1832. Kgl. Res. ²⁸/₁₁ s. A. ⁴⁾ Kgl. Res. ²¹/₄ 1833. ⁵⁾ V. J. 243/1833. ⁶⁾ Kgl. Res. ²⁷/₁₀ 1835. ⁷⁾ V. J. 248/1831.

Side 60. ¹⁾ V. J. 962/1836. ²⁾ V. K. 582/1837. V. J. 263 og 1017/1838.

Side 61. ¹⁾ V. J. 1023/1839, 1090/1839.

Side 62. ¹⁾ Bauditz' Hustru f. Mac Pherson, Datter af en Planter paa St. Croix.

²⁾ V. J. 515/1838.

VIII. KAPITEL

Side 63. ¹⁾ De trykte Kilder til den Magenske Sag er 1) Klage til Hs. Maj. Kongen imod Generalguvernøren over de vestindiske Øer, Generalmajor etc. von Scholten, indgivet af Major og Landfoged Magens, tilligemed forskellige med Klagen fulgte nummerede Bilage. Kjhvn. 1840. Citeret som M. I. (Det anf. Brev er M. I No. 54).

²⁾ Proceduren med hertil hørende Aktstykker i den under 14. Novbr. 1842 af Hof- og Stadsretten paadømte Sag Scholten ctr. Magens. Kjhvn. 1843, cit. som M. II.

Side 64. ¹⁾ M. II p. 186.

Side 65. ¹⁾ Det drejer sig om den omtalte Klage No. 1. Adskillige Aar efter at den var indgivet spørger D. C., hvad der egentlig er foretaget ang. denne Klage mod M., hvorefter V. R. maa svare, at der ikke kan gives nogen Oplysning, da intet af de med Sagen i sin Tid fulgte Bilag nu findes. M. II p. 7 og 63.

Sagen gaar faktisk helt tilbage til 1805 og faar først sin negative Afgørelse i 1821.

M. protesterer selvfølgelig mod en Insinuation om at have pillet ved Akterne.

²⁾ Jfr. M. I No. 45—48. M. I p. 84.

Side 67. ¹⁾ Det lader sig maaske forklare, hvorfor M. i sit voluminøse Klageskrift, der ellers in extenso citerer et Utal af Skrivelser og Aktstykker, gaar udenom at anføre Ordlyden netop af Politimesterens Skr., skønt han dog nævner den i sin Klage. Jeg har ikke fundet denne Skr. i Arkiverne, men et Sted hvor jeg ikke havde ventet at træffe den og navnlig ikke i Forbindelse med de ledsagende Bemærkninger, nemlig i „Kjøbenhavnsposten“ for d. ²¹/₆ 1844. Det er absolut det eneste Tilfælde, hvor dette Blad har skrevet eller optaget noget, efter at den M.ske Krig var erklæret, der ikke var helt i M.s Favør eller hvor, som Bladet skriver, dennes Fremstilling i sit Klageskrift „for et enkelt Punkts Vedk. kunde trænge til et Korrektiv“.

²⁾ M. I No. 5.

³⁾ Efter M.s egen Fremstilling i Klageskriftet (M. I p. 38), skyldtes Tilbagetoget Overtalelse fra hans Broder, Major von Solingen M. At denne igen skulde være paavirket af Sch., har man vist Lov til at sætte et Spørgsmaalstegn ved.

Side 69. ¹⁾ 10/11 1828 til d. kgl. Raad. ²⁾ 7/3 1829. M. I No. 18. ³⁾ 16/3 1829. M. I No. 19^a.

Side 70. ¹⁾ St. Th. Raads Delib.prot. 27/3 1829. M. henviser til kgl. Instruks for Raadet af 21/10 1773 og G. T. K.s Skr. af 8/2 1817.

M. gaar ogsaa smstds. løs paa Søbøtker. Staar der ikke i kgl. Instruks for Raadet af 21/10 1773 § 3, at Raadet skal holde Møde paa bestemte Dage i Ugen? Hvordan bliver det overholdt her? Vi bliver sammenkaldt nu og da, i Alm. bare for at underskrive. Søb. svarer koldsindigt, at han ikke har det fjerneste imod fremtidigt at holde Møde Tirsdag og Fredag, skønt han ikke indser det nyttige derved.

Side 71. ¹⁾ M. I No. 25.

²⁾ M. I No. 2 dat. Oktober (undtagelsesvis uden bestemt Datum) 1828. Af Indholdet fremgaar, at det maa være skrevet omkr. Midten af Maaneden.

Side 72. ¹⁾ M. I No. 28.

²⁾ Det var jo ikke saa sært, at Rosenørn var ængstelig, da han jo faktisk havde været lige ved at intrigere mod Sch. og derved sætte det attraaede Maal at blive G. paa St. Th. paa Spil.

Fr. L. Chr. Pentz R. kom ud 1805 som Justitssekretær. 1807 Assessor i Overretten, 1815 Politimester i Christiansted. 1817 kst. Regeringsraad. 1829 fung. G. p. St. Th. Kgl. Udn. 20/2 n. A + 1834.

³⁾ M. I No. 29.

M. havde været gift med R.s Søster, der var død nogle Aar før denne Episode.

R., Lewin Jürgen, omtales meget sympatisk af Dahlerup (I p. 271). At han, paa det Tidspunkt, da D. i 1841 kom til V. I., var uvenlig stemt mod Sch. paa Svogerskabets Vegne, er jo ikke saa mærkeligt. Men han har ikke villet indlade sig paa nogen Intrige mod denne. I rigtig Følelse deraf har M. altsaa ikke tidligere inddraget ham i sin Fortrolighed.

Side 73. ¹⁾ M. I No. 30. ²⁾ M. I p. 70. ³⁾ M. I p. 81. ⁴⁾ M. I No. 38. ⁵⁾ M. I No. 39.

Side 74. ¹⁾ M. I No. 41.

Side 75. ¹⁾ M. I No. 40.

²⁾ Ved allerh. Respr. af 20. Feb. 1830, der i Henhold til Sch.s Forestilling derom omordnede forskellige Forhold indenf. Administrationen.

Naar *Kay Larsen* (anf. Skr. p. 230) siger, at der ved dette Resp. „indførtes en ny Ordning paa St. Thomas. I nogen Lighed med „Regeringsraadet“ paa St. Croix indrettedes „Raadet“ paa St. Th.“ er det altsaa ganske fejlagtigt. Iøvrigt er det vanskelig forstaaeligt, hvorledes K. L. har kunnet slippe igennem sine Arkivstudier uden tidligere at have stødt paa det kgl. Raad paa St. Th., der dog til Tider spillede en vis Rolle. (Jfr. om dets Oprindelse o. s. v. Note 1 til S. 13).

³⁾ M. I No. 50 og 51. M. var ude efter Kassererembedet paa St. Th. Sch. siger, at det Embede er lovet bort, men han skal nok huske ham ved Lejlighed.

⁴⁾ Juni 1833. M. I 52.

Side 76. ¹⁾ Juli 1834, M. I No. 53. Et Aar senere altsaa finder han en Lagune i Nærheden af sin Bolig „forpestet af Miasmer“, og Rosenørn „hører ikke til de behagelige Superiorer“, men søger enhver Lejlighed til at beklippe hans Indtægter ved Toldvæsenet, ved at henlægge det direkte under St. Th. M. har ikke vidst, at Døden paa det Tidspunkt, da han skrev sit Brev til Sch., havde befriet ham for Rosenørn, der jo muligt har haft et godt Øje til M. fra den Tid, denne nær havde bragt ham i Klemme over for Sch.

²⁾ I 1835 synes Sch. at have været betænkt paa at forbedre M.s Stilling som Landfoged i økonomisk Hens., der i øvrigt, som senere vil ses, slet ikke var saa daarlig (jfr. S. 86 Note 2). Sch. beder M. opgive sig sine Embedsindtægter for 1834 og M. udtrykker et tillidsfuldt Haab om Realisation af sine Ønsker. Det er i dette Brev, M. I No. 54, at M. beretter sit Levnedsløb.

IX. KAPITEL

Side 77. ¹⁾ M. I p. 6 ff.

Side 79. ¹⁾ Klagens Indhold kan findes refereret i Udskr. af d. kgl. V. R. Delib. prot. for ⁶/₇, 1837 3. Dep. Henlagte Sager 1837 M. 2040.

Den gaar, foruden Beskyldningen for falsk Protokollat, ud paa en Beklagelse over, at M. tvertimod Moores til Mayell afgivne Løfte om ikke at blande Skiftestretten ind i hans Sager, aftvang ham Nøglerne til Kufferten og udrev nogle Blade af Mayells Lommebog, der skulde bevise, at Moore havde Dispositionsret over Mayells Sager, ligesom M. overhovedet havde søgt at sætte Moore i et daarligt Lys overfor det offentlige.

Side 80. ¹⁾ ²⁵/₄ 1837. B. No. 39.

²⁾ Kierulff's Henvendelse til Sch. ang. Rejsen til St. Jan og Formaålet dermed ses af hans Skr. til V. R. af ¹⁹/₄ 1837, Skrivelsen er foranlediget ved, at Kierulff fralægger sig enhver Andel i et opstaaet Rygte om, at det var efter Sch.s Ordre, at han havde begivet sig paa denne Ekspedition. Sch. kvitterer let ironisk for Kierulffs Omhu, hvorefter han fremsætter omstaaende Udtalelse. M. II Litr. E og F.

Side 81. ¹⁾ „Kommissorium af 13. Marts 1837 til Undersøgelse af Beskyldningerne af Planter John D. Moore mod Landfoged Magens paa St. Jan vedkommende afgangne Plantageforvalter Mayells Skifte.“ Forhørsprot. in originali, 67 Fol. + mange Bilag. R. A.

Side 83. ¹⁾ Dette røber M. umiskendeligt i sin Omtale af Schmidt i Klageskriftet M. I p. 14 o. a. St.

Side 84. ¹⁾ Sybrechts Brev er uden Datum. Sch.s Svar er dat. d. 6. Maj 1837. (Ark. i Herrnhut). I øvrigt indberetter Moore til V. R. samme Dato, at han har hørt, at Magens vil true Schmidt bort. Sybrechts Redegørelse for Sagen ¹⁸/₅ 37 til U. A. C. Unitäts Ältesten Conferenz, Hovedbestyrelsen for Brodersamfundet. (Ark. i Hh.).

Sybrecht var midlertidig Forstander for Missionen i D. V. I. 1836—40.

²⁾ Skr. fra 34 Indbyggere paa St. Jan til Schmidt Maj 1837. Bilag til Kommissionspakken. Underskriverne, der afgjort repræsenterer alt, hvad der duer af Ejendomsbesiddere paa St. Jan, udtaler deres Sorg over, at Schm.s „high and unblemished karakter“, er blevet angrebet af M., medens Schmidt' store moralske Indflydelse paa den arbejdende Befolkning har været af største Betydning.

Selv om man véd, hvor let en Adresse kan sættes i Gang, er der næppe nogen Tvivl om, at Schmidt virkelig var afholdt, og at M. decideret havde faaet Opinionen imod sig.

Side 85. ¹⁾ Deliberationsprotokol for V. R. R. A. ²⁾ Skr. af ¹⁴/₇, 1837. B. No. 39.

Side 86. ¹⁾ Senere bemærker Sch., da G. T. K. kræver ham for en Refusion i M.-Sagen, at D. C. vel i saa Fald maa bære sin Del af Ansvaret, da det ikke gjorde nogen Indsigelse, skønt Sagen jo var indberettet til det.

²⁾ M.s Embede blev under Suspensionen bestyret af kgl. Fuldm. *Brahde*. Af dennes Opgørelse ser man, at B. aarlig har faaet 2000 Rdl. v. C. som sin Del, samt at M.s normale aarlige Indtægt med Fradrag af Løn til en Fuldmægtig, udgjorde c. 3600 Rdl. v. C., inklusive de ham specielt tillagte 1600 Rdl. for Tilsyn med de kgl. Pltt. M. II p. 57.

Side 87. ¹⁾ Saaledes maatte Hjardemaals Søn vedgaa, at Faderen ved en bestemt Lejlighed havde sagt, at Kierulff havde holdt Forhør efter Sch. Ordre.

Side 88. ¹⁾ M. maa huske fejl af Datoen. Sch.s Besøg var jo nemlig d. 6. Febr., samme Dag Meyell døde, som M. jo netop qua Skifteforvalter havde meddelt sig qua Politimester. Hvis Sch. virkelig var kommet til St. Jan i Marts, vilde muligt meget have været anderledes. I saa Fald vilde M. afgjort have talt med Sch. om sin Mistanke til Moore, idet det som vi har set, netop var det Tidspunkt, da M. begyndte paa sine Politiforhør. Moore, siger Sch., saaledes kan vi i saa Fald tænke os Situationen, ganske skikkelig Fyr af en Planter at være, men en sær Rad, hold Dem endelig klar af ham. Lad os hellere faa snakket lidt med ham i Fællesskab, saa ordner det sig nok. — Ja, saadan kunde det nok være gaaet. Og saa var der aldrig kommet nogen Meyell-Moore-Kierulff-Magens-Scholten Sag til Verden.

²⁾ Der var fuldstændig Enighed i Højesteret om, at M. burde frifindes. Det er den først voterende, altsaa den yngste Assessor, Holm, der foreslaar „ubeføjet“ med den Motivering, at Aktionen mod M. forekommer ham i den Grad ubegrundet, at simpel Frifindelse ikke er nok. Eberlin mener derimod, at V. R. dog maaske har haft nogen Grund til at aktionere, derfor: Frifindelse og Omkostningerne paalagt det offentlige. Hertil slutter fire andre sig, dog uden at tiltræde Eberlins særlige Begrundelse, idet den ene mener, at det overhovedet ligger uden for Domstolenes Kompetence at give Udtryk for en saa skarp Kritik af Administrationen, hvortil en anden slutter sig, skønt han i og for sig er enig med Holm, medens en tredje og fjerde holder paa den undertiden brugte Tilføjelse for Frifindelse, „og bør den anlagte Aktion ikke være ham til Skade paa Embede, gode Navn og Rygte eller Penges Udgift i nogen Maade.“ Tre Assessorer stemte uden Motivering for Holms Forslag, hvortil altsaa Retspræsidenten, Bornemann, sluttede sig og derved afgjorde Sagen.

H. R.s Voteringsprotokol for 1839 Litra A, R. A.

X. KAPITEL

Side 89. ¹⁾ M. I p. 2. ²⁾ M. II p. 143 f.

Side 90. ¹⁾ Smsts. som forrige.

²⁾ B. Nr. 27. Sch. maa underhaanden have været forberedt herpaa, da han ellers umuligt kunde have ekspederet Sagen saa hurtigt, Skr. fra Lowzow er nemlig dateret d. 24.

Side 91. ¹⁾ En Antydning af noget, der dog maaske kunde tale lidt til Undskyldning for ham selv, giver Sch. i en Bemærkning om, at Aktionen mod M. dog muligvis kunde have faaet et andet Udfald, hvis den var blevet behandlet anderledes. At han blev raadet yderst slet af Kofoed, kunde han jo ganske vist ikke gøre ved, men alt i alt har han alligevel tilstrækkeligt at bebrejde sig selv for. Valget af Fæster til Medlem af Kommissionen var ogsaa meget uheldigt. Det var jo ham, der modsatte sig, at Magens fik Lov til at faa en Afskrift af Klagen. Efter Afslutningen af Kommissionens Arbejde i første Afdeling holdt han, da Sch. spurgte ham om hans

Mening, paa, at M. burde suspenderes. Da Sch. nogle Aar senere bad ham „som Gentleman og Mand af Ære“ bekræfte dette skriftligt, kunde han ikke rigtigt huske det mere (Brevveksling herom 14., 16. Aug. 1843. B Nr. 40); men da var det heller ikke saa rart for dem, der havde haft med Tilrettelæggelse af Sagen mod M. at gøre, at kunne huske alt for godt.

Side 94. ¹⁾ $13/5$. ²⁾ $14/5$. ³⁾ $5/8$ f.

Side 95. ¹⁾ Skal være Bredgade (gl. Nr. 45 nuv. 186).

²⁾ Begge Bladene i Nr. af $1/5$. ³⁾ do. do. $11/5$.

Side 96. ¹⁾ 15., 16. Oktober. ²⁾ 19., 21. Novbr. ³⁾ Jfr. Fodnote 1 S. 63.

⁴⁾ Saaledes i Rapp. til G. T. K. $9/1$ og $5/2$ 1825. „Det er lykkedes ved Sch.s Klogskab og Anstrengelser at bringe Sørøverne til Bekendelse og deres Forbindelser for Dagen. — Turde jeg endnu oftere gentage mine Anbefalinger for denne aktive og duelige Officer, kan jeg ikke gøre det bedre end ved at vedlægge hans Rapport om Sagen.“ M. II Nr. 39.

Side 97. ¹⁾ *Delbanco* er sikkert blevet valgt, fordi han førte de fleste af „Fædrelandets“ mange Retssager.

Sch.s Sagfører har iøvrigt været saa udelikate at spørge M., hvorfor HRS. Sporon og Guldberg, der førte hans Sag for ham for Højesteret, har nægtet at procedere i denne.

²⁾ Jfr. Brr. Miss. p. 146 f. Endogsaa en af Brødrene blev impliceret, for saa vidt at det blev bevist, at han, der var en overordentlig forretningsdygtig Mand, i sin Egenskab af Inspektør for en Plantage havde købt 33 indsmuglede Slaver og ladet sig forlyde med, at Bentzon havde faaet en Dusør paa 50 Rdl. for hver af Slaverne for at se igennem Fingre med Indsmuglingen. Han maatte i den Anledning give Møde for Undersøgelseskommisjonen, hvor han dog ikke vilde vedstaa Udtalelsen om Bentzon, skønt en Sagfører og en Planter tilbød at ville aflægge Ed paa at have hørt den. Da et Par af de andre Brødre gik i Rette med ham for hans Delagtighed i Indsmuglingen, fandt han straks det rette Ord: Kære Venner, stil jer kun tilfreds. Hvis jeg ikke havde ment jer det saa godt, var I nok ogsaa komne til at sværge ang. de Slaver, jeg købte til jer. Og saa fortæller han, blev de „ganske broderlige“ igen. Dermed sigtede han til, at han ved den anførte Lejlighed havde købt indsmuglede Slaver til hver af Brødrene, men i Plantagens Navn, og sørget for at hemmeligholde Sagen for Kommisjonen.

³⁾ Prof. David har i sin før nævnte Artikel i „Fædrelandet“ for 22. Okt. 1839 ordret anført denne Sentens, hvoraf til Overflod kan ses, at han har kendt Klageskriftet, inden det foreslaa for Offentligheden et Aar senere.

Side 98. ¹⁾ M.s egne Indlæg: M. II p. 135—308, 361—409. M.s Sagf.: p. 102—135, 348—361. Sch.s Sagf.: 1—101, 308—348.

²⁾ Som det fremgaar af M. II Nr. 67 var Dokumenterne ang. Michel og Sommers Pengetransaktioner af Forsigtighedsgrunde „for ikke at falde i urette Hænder, da de sandsynligvis vil blive eftersøgt“, gennem en Trediemand havnet hos *Orla Lehmann*, der atter udleverede dem til Magens. Altsaa ganske à la Detektivroman. Man ser Forbindelsen med „Fædrelandet“.

Side 99. ¹⁾ M. II 189 ff., 289.

En lille Ekstrakt af M.s Uddrag af Breve skrevet af *Sommer* fra København til kst. Landfoged *Michel* paa St. Jan. $2/2$ 1825: Maaske har min ædle Ven, Guvernøren, allerede talt om, at jeg vilde ty i Pengeanliggender til Dig . . .

$11/6$ 1826: Du ved, at jeg skal til Badet, og at jeg dertil behøver Penge. Jeg

har overlagt Sagen med vor Ven, Guvernøren, og Resultatet er blevet, at jeg idag har — — trukket paa Dig — — ligesom jeg sidst trak for Scholten de af Dig betalte 700 Species — — i Faveur af Scholten — — Gud maa vide, min Ven, hvorledes jeg i sin Tid staar til at hjælpe Dig med alt det Vexel Væsen, som jeg indvikler Dig i — — Scholten hilser Dig venligst — —

²/₁₂ 1826: Vores Guvernør agter med næste Post tilligemed mig, at tilskrive Dig udførligere om vores Ønske og Plan at kunne til Dig eller paa Dig udstede Vexler paa 4000 Dollar i Beløb fra nu af.

³⁰/₁₂ 1826: Jeg tilskriver nu Dig, for at underrette Dig om, hvad jeg forsømte i mit sidste Brev, tilfulde at sætte ud fra hinanden, at det egentlig ikke er til mig at de omtalte og ombedte Summer behøves — — altsaa det er mest beregnet paa vor fælles Ven, Guvernøren.

³¹/₃ 1827: Idag har vores Ven, vor nye Generalguvernør — — trukket paa Dig for 2500 Dollars — —

Side 100. ¹) „Fædrelandet“ ¹³/₅ 1844 fremhæver, næst at bemærke Nedsættelsen af Bøden, det uheldige for Sch. i, at han ikke har faaet Mortifikation for alt, hvilket kan forklares paa forskellig Vis, men Hovedsagen er, at man nu bør tage under Overvejelse, om Sch. virkelig er den Mand, man bør beholde derude.

„Kjøbenhavnsposten“ siger samme Dato, at den første mærkelige Blottelse, som blev tilføjet Sch., var hin mindeværdige HRD med Prædikatet „ubeføjet“, hvis Følge var en mere levende Deltagelse end før for vestindiske Anliggender. Den nu fældede Dom over M. er langt fra en Sejr for Sch., hvad Bladet søger at paavise i en fem Spalter lang Artikel, der ogsaa understreger den manglende Mortifikation.

En officøs Artikel i Berl. Tid. af ²⁴/₁₀ s. A. om at D. C. har fundet sig foranlediget til at skaffe sig Underretning om den rette Forstaaelse af HRD, hvoraf fremgaar, at Retten imod Magens Benægtelse ikke fandt, at der indeholdtes nogen Sigelse mod Sch. for Konnivens med Sørøveri og Slavehandel, hvorfor Mortifikation paa det Punkt ikke var paakrævet, giver selvfølgelig „Kjøbenhavnsposten“ Anledning til i sit næste Dags Nummer at fremsætte nogle bidske Kommentarer til hele Sagen.

XI. KAPITEL

Side 102. ¹) *Stakemann*, der altsaa var født i V. I., døde ogsaa derude. Han tog sin Afsked i 1881 som Overdommer og Viceguvernør. Jeg har i Beg. af Halvfemserne truffet den fine gamle Herre derude og hørt ham fortælle om sine Ungdomsoplevelser som Student i Göttingen, hvor han havde oplevet en Duel mellem Heinrich Heine og en anden Student. Desværre naaede jeg ikke at bede ham fortælle noget om sit Indtryk af Scholten.

²) Anf. Skr. II p. 265. ³) Kgl. Res. ¹³/₈ 1836. Heilbuth var kun kst. fra ¹⁷/₃ s. A. V. J. 404/1836.

Side 104. ¹) ¹³/₅, ¹⁴/₅ 1839.

Side 105. ¹) Aktionsordren i Henh. til Kgl. Res. ¹³/₅ 1840.

²) Episoden mellem Søb. og Hb. er ret karakteristisk for begge Parter.

Søb. kalder altsaa Heilbuth op for at give ham en Advarsel om at være forsigtig og minder ham om hans Embedspligt. Hb. synes temmelig trodsig. Han har ikke fortalt andet, end han mente at have Lov til, og som kunde have Interesse for Publikum, og for Resten stod det jo V. R. frit for at suspendere ham og rejse Tiltale. Hertil

svarer Søb. sagtmodigt, at der ikke er Tale om en Beskyldning men en Advarsel. Dette skete d. 9. Marts. Næste Dag sender Hb, tilsyneladende dybt krænkede over Optrinnet den foregaaende Dag en Skr. med direkte Anmodning om, at der maa blive anlagt Sag imod ham. Søb. svarer, at det kan han ikke gaa med til, da der jo kun er Tale om en Advarsel. Hb. giver omgaaende igen, idet han ironiserer over „Advarslen, der ikke er nogen Beskyldning“, og melder sig samtidig som Forfatter til de vest. Aktiver „samt flere smaa Notitser“ og fortæller, at han i øvrigt er i Færd med at udarbejde flere Afhandlinger. I øvrigt tillader han sig at henvise til, at disse Artikler allerede synes at have baaret god Frugt. Da synes Søb. alligevel, at en skarpere Tone kan være paa sin Plads: Hb. har at holde sig sine Pligter efterrettelig og ikke uden speciel Tilladelse udbrede noget som helst betræffende de ham betroede Sager. Hans sidste Bemærkning havde været lidet sømmelig. I øvrigt vil han fra d. 25. blive forflyttet fra sin Konstitution som Bogholder paa St. Croix tilbage til sin Fuldmægtigplads paa St. Th., og hele Sagen vil blive indberettet til Collegiet. Over for dette begynder Hb. at trække i Land. Han indrømmer, at det med den gode Frugt, hans tidligere Artikler havde baaret, var et lidet heldigt valgt Udtryk, forsikrer højt og dyrt, at hans Artikler kun skyldtes Kærlighed til Fædrelandet, og dolerer samtidig over, at han ved at miste Konstitutionen gaar 500 Rd. ned i Aarsindtægt.

Dette og meget mere kan man altsaa læse i Søb.s ovenfor nævnte Redegørelse og i Hb.s Breve (10., 14., 18. og 22. Marts) tilligemed Søb.s Svar (13., 17., 21. Marts).

V. R.s Indberetning til G. T. K. af $31/3$ 1840.

Alle Aktstykker i dette Kapitel stammer, for saa vidt deres Findested ikke er specielt anført, fra *Pakken V. J. 236/1848*. I denne voluminøse Pakke er, som ogsaa andetsteds bemærket, — sikkert med Henblik paa den forestaaende Undersøgelse mod Sch. — samlet adskilligt Materiale til Belysning af hans Kontroverser.

³⁾ B. Nr. 28. Det drejede sig om Militskorpserne, hvorom under Kapitlet Sch. og de farvede.

At Adressen var sat kunstigt i Scene tyder det lille Antal Underskrivere (164 af 1200 Medlemmer) ogsaa paa.

Side 106. ¹⁾ Kjhbnp. $6/5$, $15/5$. Fædrelandet $6/5$, $11/5$.

Side 107. ¹⁾ $10/4$ 1842. Hb., der jo hidtil havde skrevet i Kjhbnp., var Aaret i Forvejen kommet i Forbindelse med „Fædrelandet“. En Artikelserie „V. I. set fra Planternes Synspunkt“ (5 Numre, $5/1$, $26/1$, $1/3$, $2/3$, $2/4$), der indeholder en haard Kritik af Sch.s Forhold til Planterne, er ganske vist anonym, men Stilen og Indholdet røber afgjort, hvem Forfatteren er.

²⁾ Hb.s Andragende af $29/7$. Dette har øjensynligt sat V. R. i en ikke ringe Forlegenhed. Som vi andetsteds fra véd, var Sch. rejst hjem i Marts s. A. og F. Oxholm kst. som G. G. Han overlod klogelig Afgørelsen til Kunzen. Denne venter paa, at G. T. K. eller D. C. skal udtale sin Mening, men da der stadig ikke høres noget derfra, tager han Affære. Altsaa udtaler han i sin udmærkede formede Begrundelse af 29. Sept., at da V. R. ikke har hørt noget modsat fra Cancelliet, hvortil der jo havde været Tid nok, fra HRD faldt (6. Maj) og til nu, og da Cancelliet jo selv har bevillet Hb. fri Proces for Overretten, saa skønnes ikke rettere end, at V. R. maa imødekomme Hb.s Andragende, hvilket den gør med tilbagevirkende Kraft fra 1. Aug. Dette viser sig imidlertid ikke at være i Overensstemmelse med Hjemmeregningens Mening. Der er man efter Korrespondance mellem G. T. K. og D. C. kommet til det Resultat, at Suspensionen *ikke* skal hæves, men netop som Sagen er uddebatteret, kommer saa Meddelelsen fra V. R. Ny Penneudveksling: Sagen kan jo nu ikke godt

gøres om, og desuden blev Sch.s Paastand om Tremarksmanden jo ikke taget til Følge — — saa maaske, ret betænkt — —

³⁾ 19. og 21. April.

Side 108. ¹⁾ Inden Udfaldet af Overretsdommen endnu var kendt for Sch., havde han d. 24. Feb. sendt Kongen en Skr., hvori han gjorde opmærksom paa, at *Angreb i Kolonierne* virkede langt skadeligere end i Moderlandet, hvor den Slags Angreb saa at sige tabte sig i Mængden. Derfor havde Slavestaterne, som f. Eks. Frankrig og Spanien, anset det for at være af Vigtighed, at Angreb mod Administrationen undroges Behandling i Kolonierne, men henvistes til de hjemlige Domstole. Han foreslaar da, at der indføres en lignende Praksis for de vestindiske Koloniers Vedk. med den skærpende Bestemmelse, at i Tilfælde af en saadan Sag burde enten Guvernørens eller den paagældende Embedsmands Funktioner ophøre, til der var faldet Dom i Sagen. Saadan som Forholdene har udviklet sig, ønsker han ikke Heilbuth hjemsendt, som Kongen allern. havde ytret at kunne være tilbøjelig til, da man deri alene vilde se Virkningen af personlig Indflydelse, men skulde han vedblive med at angribe, vilde han dog udbede sig Kongens Ordre til uden videre at hjemsende ham.

Dette Forslag om Retsplejen sender Kongen saa gennem G. T. K. til D. C., hvis Flertal fraraader under Henviisning til, at dets Vedtagelse vil blive udlagt som en Forholdsregel til Sch.s særlige Beskyttelse. Præces (Stemann) holder derimod paa Sch.s Forslag. En Generalguvernør i en Koloni bør netop særlig beskyttes, og hvis der er Grund til at befrygte slette Følger ved at lade en susp. Embedsmand forblive, bør G. G. have Ret til „at sende et saadant Subjekt til Moderlandet“.

Side 114. ¹⁾ Ang. *Vejeperngene* se foruden det andetsteds anførte I. F. R. 122/1834, 62/1836. Ang. Scholtens arbitrære Nedsættelse af Toldsatserne V. J. 30/1843. Denne Toldnedsættelse belyses meget klart og utvetydigt heri. Anledningen er en Skr. af ^{20/1} 1842 fra Heilbuth til V. R. (og samtidig for en Sikkerheds Skyld direkte til G. T. K) ang. Toldforholdene, „dette for Fædrelandets Interesser fordærvelige Forhold“. Hb. har henvendt sig til V. R., skønt han „ikke har kunnet overse dens Stilling til den Mand, fra hvem den saa sørgelige Tilstand er udgaet“. Skulde V. R. intet Skridt ville foretage sig, anmoder han om, at Sagen forelægges Hs. Maj.

V. R. indhenter saa en Erklæring, dat. ^{28/2} s. A., fra Toldintendant Eckard, der fremhæver dels Nødvendigheden af den skete Toldnedsættelse, dels den bedre Orden, Scholten har indført ved i størst muligt Omfang at skaffe Værdiangivelser som Grundlag for Tolden. Under Sch.s Fraværelse sender V. R., det vil i dette Tilfælde sige Kunzen, saa en Redegørelse dat. ^{30/11} s. A., der for saa vidt er meget instruktiv, som den uden Omsvøb fastslaar, at Angivelserne faktisk tillempes saaledes, at Toldbøgerne, naar undtages at de viser Summen af det erlagte Beløb, er „aldeles fingerede“, saaledes at de i de fleste Tilfælde skønnes at være „værdiløse Dokumenter“. Ikke desmindre er V. R. efter at have korresponderet med det kgl. Raad paa St. Th. klar over, at der ikke bør røres ved den indførte faktiske Tilstand, da enhver Afvigelse eller endog kun en derom opstaaet Frygt kunde faa en ødelæggende Indflydelse paa St. Th.s Handel. Det var dog maaske muligt, at der kunde foretages noget, hvorved den nu brugelige Fremgangsmaade betoges Skinnet af Vilkaarlighed og bragtes under en til det offentlige Værdighed mere svarende Form — — —.

G. T. K. siger, noget opgivende, at den gamle efter Loven gældende Toldsats jo umuligt kan genindføres, uden at St. Th. gaar til Grunde, og de nu gældende Vedtægter har jo faaet en vis Hævd — —.

Hvorledes Tingene, efter at Kollegierne var afgaaet ved Døden, endelig kom i fast Form, vedkommer ikke denne Saga.

Side 115. ¹⁾ Bluhmes Indstilling til Kongen ⁸/₃ 1847. Sponnecks Erklæring ³/₄ 1847 i Kladde. Begge Dele i Pakken V. J. Nr. 236/1848.

Side 116. ¹⁾ Den, der har arbejdet sig igennem disse Kapitlers Skildring af Angrebene paa Scholten, vil med nogen Undren spørge, hvorledes *Kay Larsen* (anf. Skrift S. 191) kan sige om Scholten, at „hans Lykkestjerne straaledede over ham i en Menneskealder, og selv om hans gode Stilling og Held skabte ham mange Uvenner og Misundere, saa *naaede de ikke over Tærskelen, før de onde Tider sluttelig kom* (udh. her), ligesom der *ikke nogetsteds antydes noget om Angreb paa ham* ud over en lejlighedsvis Bemærkning, S. 245, hvor der fortælles om Gadeopløb uden for Scholtens Bopæl i København, men den er tydelig nok løbet med i Pennen i en ren Afskrift af v. Dockum S. 66, hvor K. L. kun har forandret „det svundne Regimente“ til det finere l'ancien régime.

K. L. stiller os her over for et kedeligt Alternativ: *Enten* har han slet ikke kendt de Angreb, der dog saa afgørende tjener til Belysning af Scholtens Regering — og at det forholder sig saaledes, maa man jo i og for sig gaa ud fra i Henhold til hans ovenfor citerede Udtalelse om Tærskelen, som Uvennerne ikke naaede over — og i saa Fald er det jo en *meget* overfladisk Behandlingsmaade af et Stof, som han dog ofrer ca. hundrede Sider paa. *Eller* ogsaa har han alligevel kendt d. v. s. lejlighedsvis stødt paa nogle af disse Angreb, men fundet dem lovlige ubehagelige Nødder at knække og derfor valgt at begrave dem i Stilhed uden at se alt for nøje efter en Dødsattest, men i saa Fald har det jo *ikke noget med Historieskrivning* at gøre, hvad K. L.s Værk dog vel efter hele sit Udstyr og sin Fortale med Henviisning bl. a. til „det overvældende Arkivstof“ prætenderer. Naar K. L. jo ellers ikke gaar af Vejen for at tage rene Petitesser med, naar han en Gang har fundet dem, og naar han (S. 216) kan ofre Plads paa en relativ ubetydelig Strid mellem to Embedsmænd, havde der vel været nok saa megen Grund til ikke at forbigaa bitre offentlige Angreb paa hele Tidrummets Centralskikkelse med de deraf flydende Følger.

XII. KAPITEL

Side 117. ¹⁾ Indvendingerne udeblev heller ikke. Saaledes *Stakemann*, roligt, sagtligt men bestemt. „Fædrelandet“ ¹²/₇ 1841.

²⁾ Efterladte Papirer. R. A.

Side 118. ¹⁾ V. J. 917, 918/1845. ²⁾ V. J. 310/1843.

Side 119. ¹⁾ Scholtens Forhold til det saakaldte *Borgerraad* maatte selvfølgelig efter hans hele Indstilling være ret analog med hans Forhold til „den vestindiske Regering“ og gennemgik en paa sin Vis tilsvarende Fase, idet dets Myndighed inden 1840 blev fuldstændig tilsidesat, efter 1840 nødtvungen anerkendt, men i Praksis ofte omgaaet. I den Borgerraadet underlagte Landkasse indgik de Indbyggerne paa-hvilende Skatter og Afgifter til kommunale Formaal. Det ligger lige for, at de stigende Krav til Landkassen, som Scholten stillede til Undervisning for de ufries Børn, vakte Utilfredshed hos Planterne, der maatte spæde til i Form af forøgede Areal- og Kopskatter (Afgift paa hver Slave). Borgerraadet havde faaet fast Form ved Kgl. Res. af 8. April 1768, et for hvert af Øerne, seks Medlemmer for St. Croix, valgt

blandt Besiddere af faste Ejendomme. Naar der blev Plads ledig, indstillede Borgerne tre, hvoraf Guvernøren foretog sit Valg.

Landkassens Regnskab synes undertiden at have været af en noget ejendommelig Art. Det ses saaledes at G. T. K. i en Skr. af $\frac{3}{3}$ 1829 meddeler, at Landkassen staar i Debet til den kgl. Kasse med 54,000 Rdl., medens Landkassen i en Skr. til Scholten af $\frac{6}{7}$ s. A. paastaar, at den ikke alene intet skylder, men tvært imod har 12,000 Rdl. til gode. Sagen bliver forelagt Kongen, der allern. resolverer, at skønt han ikke nærer Tvivl om Rigtigheden af G. T. K.s Opgørelse, vil han i Betragtning af den gode Aand, som han hører besjæler Borgerraadet, eftergive Gælden (I. F. R. 4/1830). Det var altsaa den Gang kort efter Scholtens Tiltræden, at Aanden fik et saa godt Vidnesbyrd. Senere kneb det jo noget dermed. Jfr. V. J. 962/1838, 78/1839 og 237/1840, hvor Scholten har givet Borgerraadet en Næse for Tonen i dets Skrivelse, og 690/1845, hvor Raadet klager til G. T. K. over de af Scholten dikterede Udgifter til Uniformer til Militserne, til de nye Skolebygninger og til Hospitalsvæsenet og slutter med at andrage om at faa indført en virkelig Kommunalforfatning, der giver Medbestemmelsesret ved Dispositionen over Midlerne.

²⁾ Sagen synes ikke at have været saa graverende. Den paagældende, Hedemann, idømtes to Maaneders Arrest. Mest for at tilfredsstille England, siger Dahlerup. Anf. Skr. p. 289.

Side 120. ¹⁾ Anf. Skr. p. 271 ff.

²⁾ Navnlig skal Familien særlig have fremhævet Fr. Oxholms Ærlighed og Aabenhed og vidste endog at berette, at selveste Fr. VI havde sagt til ham, idet han faderligt klappede ham paa Skulderen: „De er en ærlig Karl, men med Deres Ærlighed vil De aldrig komme frem i Verden.“

³⁾ V. J. 466/1841.

Side 122. ¹⁾ I et af Chr. VIII.s Privatbreve til Scholten, dat. $\frac{1}{4}$ 1841 havde Kongen henstillet til ham ved forekommende Lejlighed at konstituere Oxholm i sit Sted. Det var jo ganske vist inden „Uoverensstemmelserne“ var kommet for Dagen — men alligevel — — —.

XIII. KAPITEL

Side 125. ¹⁾ Paa St. Jan har Kariberne sat sig et uforgængeligt Mindesmærke i Form af Figurer, de har hugget i en Klippe. Endnu i min Tid fandtes paa St. Croix et Par Efterkommere af denne smukke og blide Race, der bukkede under for de hvides Grusomhed.

At det var den menneskekærlige katolske Biskop Bartolemeo de las Casas, der i sit forgæves Forsøg paa at beskytte Kariberne, der ikke kunde taale Arbejdet i Sukkermarkerne, gav Anvisning paa at indføre Negrene, hører jo med til vor Børnelærdom.

²⁾ Blyden udvandrede 17 Aar gl. til U. S. A. for at uddanne sig og drev det ifølge den ovenfor nævnte Johnston (p. 346) til at blive en virkelig Lærd i de klassiske og orientalske Sprog. Han blev Negerrepublikken Liberias Gesandt ved det engelske Hof. Hans Skrift bærer Vidne om en indgaende, undertiden noget bitter, Menneskekundskab. Naar han saaledes et Sted siger: Den hvide Mand kan gøre meget for den sorte. Han kan opofre sig for ham, endogsaa dø for ham — men han kan aldrig overvinde en hemmelig Foragt for ham i sit Hjerte, saa indeholder det

sikkert en Brod, et tavst men paagaende Spørgsmaal for mange — skal vi sige de fleste — der har haft med Negre at gøre, ikke mindst for dem, der har lagt ostentativ Negervenlighed for Dagen.

Efter hvad jeg i sin Tid har hørt, skal Bl. være gaaet over til Muhamedanismen, fordi dens Bekendere havde mindre Fordom mod Farven, end han navnlig havde fundet hos de Kristne i U. S. A. Som bekendt findes intetsteds en saa stærk Fordom mod de farvede som i dette Land, til hvis Omsorg vi mod en Høst af gode Dollars har betroet de Mennesker, hvis Skæbne vi havde et saa stort Ansvar for.

Side 126. ¹⁾ Kgl. Danske Vest-Indiske og Guineiske Compagnies Participaners vedtagne Convention 1736.

Af en Skr. af ³/₂ 1748 fra Secretraadet paa St. Thomas til Direktionen for Compagniet beder man sig fritaget for at faa udsendt Folk, der var „halvraadne af Liderlighed, før de kom ud“ (anf. i Kirkehistoriske Samlinger 4. R. 2. B. p. 70).

I øvrigt var jo pæne Folk, kgl. Personer og selv Ludvig Holberg Participanter i Slavehandelsforetagendet (Holberg Aarvog 1921 p. 17. H. indskyder 500 Rdl.), og ved Forordn. af ³/₃ 1680 blev det paalagt Embedsmænd, der havde over 300 Rdl. i Gage, og alle andre, der var saa formuende, at de havde Raad til at holde „Carosse“, Pligt til at participere.

²⁾ *Høst Efterretninger om Øen St. Thomas, Kjbhn. 1791*, fortæller, at tre Fjerdedele af de blanke Indbyggere blev dræbt under Oprøret og 44 Plantagebygninger nedbrændt, samt at de sidste overlevende af Negrene i et Antal af 300 dræbte sig selv for ikke at falde i de hvides Hænder. Dette lyder paa Forhaand noget overdrevent, hvad Westergaard (anf. Skr. p. 168 ff.) ogsaa nærmere paaviser. Oplysningen om, at det var den særligt krigerske Aminastamme, der var indført til St. Jan, stammer fra *C. F. Paludan*: Blade af de vest. Øers Historie, Museum 1894. Paludan (dav. Kaptajn paa St. Th.) gengiver her en Afskrift af Guvernør Gardelins Rapport om Oprøret, hvori han bl. a. skriver „Gud har nedslaget dem (∴: Slv.) ved et forskrækkeligt Mord paa dem selv.“

Side 127. ¹⁾ Saaledes Plkt. af ⁵/₁₀ 1774, udstedt af den dygtige og ansete G. G. Peter Clausen, der ingenlunde var blottet for Sympati for de farvede, hvad hans Værdsættelse af Herrnhutermisjonen tydeligt viser. (Jfr. Forf. Brr. Miss. i D. V. I. p. 30 og fl. Steder). Men det laa i Forholdene, at som nævnt i denne Plkt., „de blankes Prærogativer“ maatte haandhæves.

Side 129. ¹⁾ Anf. Skr. p. 18 f.

Side 130. ¹⁾ Anf. Skr. VI Kap.: Om de derværende sorte Hedninger eller Slaver.

Side 131. ¹⁾ Efter Romerretten var en Slv. ikke en „Person“, men kun en „Ting“, hvorfor Trediemand's Drab eller Lemlæstelse af en Slv. kun figurerede som en „Tingsbeskadigelse“. Fra Kejsertiden indførtes dog Værnelove for Slv., ligesom de frigivnes Stilling i Samfundet blev fastslaaet. Begge Dele er ikke uden Analogi med Forholdenes Udvikling i D. V. I. Jeg har min Visdom om Romerretten fra Dr. *Poul Nørlands* indgaende Skildring: *Det romerske Slavesamfund*. Kjhvn. 1920.

²⁾ Anf. Skr. p. 371.

Side 132. ¹⁾ Anf. Skr. p. 391. Det er O. øjensynlig en Trøst at tilføje, at vedk. Planter med samt sin Familie, ikke fik nogen Glæde af Blodpengene, idet de ned-sank i „das tiefste Elend und Armuth“.

²⁾ Anf. Skr. p. 360, 364, 386 f., 394 f.

Side 133. ¹⁾ Von der Plantagensache der Brüder ¹⁶/₈ 1769, Arkivet i Herrnhut. Jfr. Brr. Miss. i V. I. p. 134 ff.

²⁾ Anf. Skr. p. 940. ³⁾ Arkivet i Herrnhut.

Side 134. ¹⁾ Til U. A. C. ²⁾₁ 1781. Jfr. om denne Periode Brr. Miss. p. 70—83.

²⁾ Samleren 1788 Bind II p. 198 ff., 214 ff., 255 ff. ³⁾ Juli 1791, 88 S.

⁴⁾ Saaledes i en Tale i Anledning af Kronprinsens Fødselsdag han lod trykke. W. lod ogsaa sin Tiltrædelsestale ved Skolens Aabning ⁸⁾₁₀ 1789 fremkomme paa Tryk. Den er i Tidens meget svulstige Stil: Høye og værdige Mænd, ædle Tilhørere, Dydens og Kundskabens Venner og Vogtere! Masser af latinske Citater, Skamrosning af den tilstedeværende G. G. Waltersdorff for hans militære Virksomhed, „men jeg maa tie for ikke at saare den Beskedenhed, der fremlyser af Deres blide umiskendelige(!) Aasyn.

Eftertiden dømte i øvrigt ikke saa blidt, hverken om den sidstnævntes Beskedenhed eller militære Egenskaber, jfr. Drewsen, Strandmøllen, p. 90 og Anm. til p. 104.

Side 135. ¹⁾ W. endte som Konsul (og Etatsraad) i Holland. Om hans Vita se Ehrencrone-Müllers Forfatterleksikon.

²⁾ Jfr. om W.s Forhold til denne, Kirkehist. Sml. 5. R. 3. B. p. 177.

³⁾ Anf. Skr. p. 11. ⁴⁾ Iris p. 44 ff.

Side 136. ¹⁾ Bidrag til Beskr. p. 149 ff., p. 115. ²⁾ Bidrag til Beskr. p. 14, p. 86 ff.

Side 137. ¹⁾ Af mit Livs og min Tids Historie, II. Bind p. 408.

²⁾ Saaledes gør *Fugl* (Om Negerslaveriet i V. I. Jur. Tidsskr. 1834 24 B. 1 H. Anm. p. 6, opmærksom paa, at man i Danmark ofte forveksler „Slavehandelens“ Ophør med selve Slaveriets Ophør.

Side 138. ¹⁾ Brr. Miss. p. 113. ²⁾ 7. R. 5. B. p. 405—505. Findes ogsaa i Særtryk. ³⁾ Anf. Skr. p. 409.

⁴⁾ Danmark-Norges Historie 3. B. 2. Del p. 273 f. Holm har sikkert Ret i sin Formodning om, at Hensynet til Ejerne var det afgørende.

Side 139. ¹⁾ Jfr. Trier p. 501, hvor han skriver, at man ved ikke, hvad der skete i Statsraadet, men har Grund til at tro, at Kampen mod Ansøgerpartiet har været haard. I det to Aar senere udkomne 7. Bind af Reventlowske Papirer (p. 65 og 381) offentliggjorte Brev fra Ernst Schimmelmänn til Hertug Fr. Chr. af Augustenborg, dat. ²²⁾₅ 1804, havde han kunnet finde en bestemt Bekræftelse heraf: le prince royal a penché beaucoup pour la proposition de permettre l'importation pour 3 ans. Ligeledes i Chr. D. Reventlows Dagbog af ¹⁶⁾₅ s. A.: Kronprinsen som af Walterstorff var bleven meget stemt for at give Tilladelsen.

Efter Triers Mening var det kun Englands Vedtagelse i 1807 af Forbudet, der stivede Danmark af mod en senere paatænkt midlertidig Dispensation.

²⁾ p. 473.

⁴⁾ *Alberti* havde adskillige Bryderier med sin Afhandling, som han ønskede at benytte til en Disputats om Slv.s juridiske Stilling i D. V. I.: Cancelliet vilde imidlertid ikke give Tilladelse til at benytte Aktstykker, saa længe Sagen om Slv.s Stilling ikke var afgjort (V. J. 579/1842), skønt A. erklærer sig villig til at rette sig efter alle Anvisninger fra Autoriteternes Side. Det bliver ham dog til sidst paa hans gentagne Anmodninger tilladt at benytte de Aktstykker, som han specielt kunde opgive (V. J. 655/1842). Men det var jo lettere sagt end gjort. A. har da ventet til efter 1848 og valgt et andet, om end beslægtet Tema, selv om dette ikke førte til en Disputats.

³⁾ West (Iris p. 3). *Alberti* p. 242.

XIV. KAPITEL

Side 141. ¹⁾ v. Dockums efterladte Archiv. R. A. ²⁾ Anf. Skr. p. 269.

³⁾ Oldendorp giver (anf. Skr. p. 424—36) en Fremstilling af det *creolske Sprogs* Grammatik. Endnu i mine første Aar derude fandtes gamle Negre, der kunde tale Sproget. Jeg synes ikke, det er svært at forstaa det nye Testamente paa Creolsk — men det hjælper sagtens ogsaa, naar man kender det i Forvejen.

Side 142. ¹⁾ Saaledes en Vandrehistorie om en Købmand paa St. Thomas, der til Tak for en Middagsindbydelse maatte bløde 10.000 Dollars! (Genfortalt af fhv. kgl. Kasserer Kiær paa St. Thomas. 25 Aar i V. I. trykt som Manuskript. Kjhvn. 1837, S. 37 n.). En fuldkommen taabelig Historie selvfølgelig.

Side 143. ¹⁾ Allerede West (Iris p. 49 f.) har Øje for dette Argument, idet han, efter have givet en harsk Skildring af de frif. Levevis, udbryder: Disse er altsaa Frihedens og Christendommens Frugter!

²⁾ Livserindringer p. 64.

³⁾ Ifølge Guvernør Kraghs Reglement af ⁸/₁₀ 1771, skulde alle frie Mulatter og Negerdrengene fra 16aars Alderen indskrives i Rullen og oplæres i Eksercits og Kristendom. (Høst anf. Skr. p. 164). Som det andetsteds (p. 170) ses, fandtes der paa Høsts Tid kun 106 voksne frif., saa det var tydelig nok ikke noget stort Problem dengang.

⁴⁾ V. J. 458/1832. Jfr. I. F. R. ²⁸/₇ 1828.

Side 144. ¹⁾ B. No. 33.

Side 145. ¹⁾ ¹¹/₄ og ¹²/₄ 1830.

²⁾ Hovedkirkebog, ført af den danske Præst i Christiansted for samtlige Menigheder paa St. Croix, tilsvarende paa St. Thomas for denne Ø og St. Jan. Jfr. V. J. 1592/1831.

Side 146. ¹⁾ Endnu ²/₄ 1839 skriver Sch. til Kongen: Jeg har benyttet mig af den mig forlenede Myndighed til efter Pligt og Ansvar at søge at afværge, hvad der muligvis kunde forstyrre den gode Ro og Stemning, der hidtil har bevaret sig . . . hvorefter han gør opmærksom paa, at Udførelsen af givne Forholdsregler i Almindelighed kun faar Betydning, naar de lægges i én Mands Haand (B. Nr. 37).

Søbøtker havde under Sch.s korte Fraværelse i 1834, efter at have faaet Forordningen i Hænde, ladet V. R. sammenkalde og bestemme, at der skulde udstedes en Bekendtgørelse i Aviserne om at alle frif., for at komme i Betragtning som saadanne, skulde melde sig til Optagelse paa de nye Lister i Henhold til § 6. Resultatet blev, at de alle som én strejkede ved at undlade at melde sig. Da Sch. saa kom ud, laa der et Hus. V. R. undskylder sig, som den bedst kan: de frif. er da ogsaa forfærdelig ømme over deres nye Rettigheder og anser det for degraderende med denne Fortegnelse, naar Hs. Maj. dog har sat dem i Klasse med de blk. Ja, svarer Sch., det maatte ogsaa virke krænkende for den bedre Klasse af de frif., og i øvrigt var det ham, der bestemte, hvad der skulde gøres med de frif., saa de skulde hellere have ladet Sagen ligge, til han kom. Hvorefter han standsede Indtegningen. I øvrigt var det hele Postyr jo ogsaa ganske overflødigt, da de jo havde Fortegnelserne fra 1830 gennem de af Sch. paabudte Protokoller, og alle senere Frikøb eller Frigivelser omhyggeligt blev indførte gennem Politimyndighederne.

Tilmed havde V. R. gjort den Genistreg at udsende de gamle Blanketter til Skattelisterne med Rubriken „frikulørt“, skønt Sch. udtrykkelig havde forbudt, at Farven maatte anføres i off. Dokumenter. Søbøtters Undskyldning, at det var sket

af Sparsommelighedshensyn, har sikkert givet Sch. Anledning til nogle ikke kedelige Bemærkninger, der dog ikke egnede sig til Gengivelse i Deliberationsprotokollen (¹⁸/₉ og ²⁹/₁₂ 1834).

Side 147. ¹) I. F. R. 19/1832. ²) Under Henvisning til Kgl. Res. af ¹⁴/₅ 1823 Deliberationsprot. ¹⁵/₆ 1826 jfr. ⁵/₅ 1827. ³) Kgl. Res. ²²/₁₀ 1830, V. J. 1477/1830.

Side 148. ¹) Benævnelsen „*Overpolitimester*“ er udtrykkelig brugt i Kgl. Anordn. af ²⁰/₂ 1830 om G. paa St. Thomas, men da det tillige anføres, at G. paa St. Th. staar under G. G., ligger Slutningen lige til for den, der vil drage den — og det vilde Sch.

Ifølge Ørsted (anf. Skr. p. 346) havde Amtmændene i Danmark en lignende Myndighed uden for Købstæderne (oph. ved Lov af ¹⁴/₆ 1850).

²) V. J. 1100/1833.

Side 149. ¹) I Udkast 1834 til Anordn. til Lettelse af Slv.s Kaar. „Ufrie“ fik kgl. Stempel ved Forordn. af ¹⁰/₅ 1840.

²) Imens Forhandlingerne i det engelske Parlament stod paa, fremkom saaledes ikke en Stavelse derom i de lokale Aviser i D. V. I.

Side 150. ¹) Lange, Holten og Thønning, I. F. R. 90/1834.

Side 151. Deliberationsprot. ⁸/₂, ¹/₈ 1837.

²) Som det bl. a. fremgaar af Skr. fra G. T. K. til D. C. af ²⁴/₁₂ 1838. V. K. 806/1838.

Side 152. ¹) Jfr. Brr. Miss. p. 166 o. a. St. I det hele kan Brødrenes Indsats over for den farvede Befolkning vanskeligt vurderes højt nok. Man maa ikke lade sig vildlede af de enkelte Træk fra en Nedgangsperiode, jeg har ment at maatte fremdrage til Belysning af Samfundsforholdene.

²) Om de forudgaaende Forhandlinger jfr. G. T. K. til D. C., V. K. 91/1838. I. F. R. 21/1839.

Side 153. ¹) Sch. var, som det ses af en Skr. af ¹¹/₉ 1839 til Kommissionen til at afgive Betænkning om vest. Forhold, under sit Ophold i Europa s. A. rejst til Herrnhut for personlig at forhandle med Ledelsen dér, „da jeg kender den ængstelige Forsigtighed og prøvende Eftertæksomhed, hvormed dette Samfund vaager over Opretholdelsen af sine kirkelige Grundsætninger (Brr. Miss. p. 165 Fodnoten).

²) Til Skolebygningerne paa St. Thomas og St. Jan blev der ydet et Laan af d. kgl. Kasse paa henholdsvis 7812 og 3000 Rdl. I. F. R. 6/1844. Tilskudet til Skolehusene paa St. Jan, Resp. ¹⁸/₂ 1843 fra Kongen til Sch. De oprindeligt paatænkte fire Skolebygninger dér blev sluttelig reducerede til to. I Arbejdets langsomme Gang paa St. Th. og St. Jan spiller sikkert Oxholms manglende Interesse ogsaa ind.

³) Om de forskellige Faser i Skolesagen for de ufrie henvises den muligt interesserede til Pakken D. C. 1. Dep. 1845. Brevn. 4988 og til I. F. R. 53^c/1846 med dens meget indgaaende hist. Redegørelse. Heraf ses bl. a., at de katolske Præster, sekunderede af de irske Plantere gjorde Vanskeligheder, hvad der medførte, at de fik Hs. Maj. Mishag kommunikeret af Sch., fordi de havde saboteret de ældre Børns Skolegang.

⁴) Saaledes „Sch. og Slaveskolerne paa St. Croix“, Fædrelandet ¹⁴/₇ 1841 (sikkert med Heilbuth som Bagmand). Herimod skrev *Dahlerup* under Navn i Berl. Tid. ¹⁵/₉ s. A. en varmfølt Indsigelse, dreven som han siger i sine Erindringer (II p. 290) af Harme over det blinde Had og Nid hos Sch.s Fjender, ligesom han i „Nyt Archiv for Søværnen“ 1. B. 1842 i sin udførlige Omtale af Forholdene i D. V. I. giver en meget rosende Skildring af Skolerne med „Negerbørnenes glade Ansigt“.

XV. KAPITEL

Side 155. ¹⁾ V. J. 718/1840. ²⁾ V. J. 726/1840. ³⁾ af ²⁹/₇.

Side 156. ¹⁾ V. J. 211/1842. Sch. angiver her som Grund sit svækkede Helbred. Han rejser først til Frankrig om Bord paa en fr. Orlogsmænd. Først fra Paris søger han om Tilladelse til at rejse til Kjhvn. I. F. R. 13/1842.

²⁾ ²³/₁ 1842. ³⁾ „Fædrelandet“ ⁵/₁, ²⁶/₁, ¹/₃, ²/₄ 1841.

Side 157. ¹⁾ Ved det tidligere nævnte Respr. af 22. Nov. 1834, som Sch. havde foranlediget, var det jo bleven fastslaaet, at enhver Slv. havde Ret til at købe sig fri, selv imod Ejerens Ønske, mod Betaling af sin fulde Værdi. Da det sidste Udtryk imidlertid kunde give Anledning til Tvivl og Misbrug, gik han et Skridt videre, idet han fastsatte en Pris paa en Slv. i Alderen 20—40 Aar til 400 Rdl., aftagende efter en bestemt Skala indtil 50 Rdl. i 60 Aars Alderen, idet han meget snildt benyttede sig af en Prisansættelse, som Borgerraadet selv havde sat i anden Anledning. (Jfr. Deliberationsprot. ⁸/₂ og ²¹/₄ 1837). Han motiverer dette med, at det vilde være uretfærdigt mod Slv., om hans Dygtighed og gode Opførsel skulde forhøje hans Pris, ligesom det omvendt vilde være umoralsk, om slet Opførsel skulde nedsætte hans Pris og derved lette ham at frikøbe sig. Meget praktisk, men ubehageligt nok for Ejere af dygtige Haandværks-slaver, der i Handel og Vandel ofte ansloges til en Værdi af op imod 1000 Rdl. Det var imidlertid ikke alene ved Frikøb, at den frif. Klasse forøgedes. Det kunde ogsaa ske ved, at Ejerne simpelthen frigav en Slv. Paa den Maade havde adskillige Konkubiner og deres Børn faaet Friheden. Og disse Nannaer, som man kaldte — og for den Sags Skyld endnu kalder — Børnepigerne, der saa trofast havde passet de smaa blk. Børn og efterhaanden næsten var vokset sammen med Familien, kunde man ikke unde dem Friheden paa deres gamle Dage, selv om den netop for dem maaske kun var et taaget Begreb uden Realitet?

Imidlertid indsaa Sch. snart, at her kunde ligge en Mulighed for Misbrug, hvorfor der blev truffet Bestemmelser, der skulde forhindre Ejere i at skaffe sig af med gamle og svage blot ved at frigive dem, idet der, hvor der kunde foreligge Mistanke om noget saadant, skulde deponeres en Sum til Vedkommendes Underholdning.

Det ligger i Sagens Natur, at de fremmede Kolonier var ude for lignende Problemer. I de engelske Kolonier, hvor Frikøb overhovedet ikke var tilladt, lige saa lidt som i de hollandske, var det bestemt ved Lov, at ingen Slv. maatte frigives, uden at Ejeren indbetalte £ 300 for en Kvinde og £ 200 for en Mand til Borgen for det offentliges eventuelle Underhold.

²⁾ Findes gengivne i Collegialtidende 1844. Med Udtrykket „Regeringen“ menes her jo ikke den danske, men V. R. At der undertiden smstds. tilsyneladende skelnes mellem V. R. og G. G. kan virke noget forvirrende.

³⁾ „Søndagsmarkedet“, en gammel Institution, hvor Slv. havde Lov til at sælge Produkter fra deres egne Havelodder samt Fjerkræ om Søndagen, blev samtidig forbudt og henlagt til Lørdagen. — Endnu i vore Dage hedder den Plads, hvor dette Marked blev afholdt „Sunday Market“.

Som et lille Plaster til Planterne for Afsavn af Slv.s Arbejde om Lørdagen blev den Del af Kopskatten paa Slv., der hidtil var tilflydt den kgl. Kasse (til Forskel fra Kommunekassen) eftergivet.

Side 158. ¹⁾ ¹¹/₅ 1843 (Sch. Arkiv).

²⁾ Sch. Indberetning V. J. 14/1841. At Forholdene paa Antigua var bedst, stemmer godt med Johnston (anf. Skr. p. 228), der fremhæver, at denne Ø var den første af de engelske til at forbedre Slv.s Kaar, ligesom han siger, at Behandlingen af Slv. i det hele var bedre paa Leeward Islands end paa Barbadoes og Jamaica.

³⁾ ⁵/₁₀ 1841 (Scholtens Arkiv).

⁴⁾ Nemlig det trykte Skrift: „Voyage fait dans les iles anglaises de St. Lucie & de la Jamaïque dans les mois April—Juni 1841 dans le but de constater les resultats de l'emancipation des Noirs“, samt en officiel fransk Rapport til Regeringen fra en Embedsmand, som havde faaet overdraget det Hverv at undersøge Virkningerne af d. engl. Emp., og som D. havde faaet Lov til at se.

Side 159. ¹⁾ Roskilde Stf. 1836 Sp. 45. Jfr. *Eiler Nystrøm*: Den første Stf. i Roskilde, skildret i Breve fra Joh. Chr. Drewsen til Jonas Collin. Danske Magasin VI. R. 5. B. Naar Drewsen her rygtevis fortæller, at Ørsted vilde gøre Indsigelse mod Holsteins Petition som en *Stænderne uvedkommende* Sag, er det i hvert Fald formelt ikke rigtigt.

²⁾ Forf. til en overmaade vel ment, men ikke vel skreven Piece: Om den moralske Forpligtelse til at ophæve Slaveriet i de d. v. i. Besiddelser. Kjhvn. 1843.

³⁾ Rosk. Stf. 1844, Sp. 999—1010.

Side 160. ¹⁾ Rosk. Stf. 1846. Betænkningen, Sp. 1417 f. Ørstedes Erkl. Sp. 1423.

²⁾ Tidende for Provinsialstænderne for Nørrejylland 1846, Sp. 46 ff., 549 ff., 750 ff.

Side 161. ¹⁾ I. F. R. 27/1845.

²⁾ Den nævnes i V. J. 889/1846 samt 148/1847, hvoraf man ser, at den foruden at indeholde historiske og statistiske Oplysninger fra de engl. Øer i et senere Supplement drager en Sammenligning mellem Forholdene i D. V. I. og de andre Øer.

³⁾ V. J. 619, 766/1845. ⁴⁾ Indlagt i Kommissionssagen mod Sch. i Pakken A.

Side 163. ¹⁾ V. J. 855/1846. ²⁾ Pakken A. Den vedlagte Korrespondance ligeledes.

Side 165. ¹⁾ Anf. Skr. p. 67. ²⁾ V. J. 54/1847.

Side 166. ¹⁾ I. F. R. 33^c/1847. G. T. K. maa dog i Forvejen nogenlunde have kendt, hvad D. C.s Indstilling gik ud paa.

Side 167. ¹⁾ Ved kgl. Res. af 29. Juli var det blevet indskærpet Sch. at tage med Paketten fra England d. 18. Aug. for at kunne være rettidig frem. Ved samme Res. fik Sch. i øvrigt Ordre til, saa snart han havde sat Sagerne i Gang derude, at vende hjem for at aflægge Rapport til Kongen. Denne taabelige Tanke blev dog senere opgivet. Som om Sch. ikke havde været længe nok borte fra Øerne, hvor hans Tilstedeværelse netop nu maatte synes særligt paakrævet.

²⁾ V. J. 810/1847.

XVI. KAPITEL

Side 170. ¹⁾ Generalguvernementets Kopibog. R. A. ¹⁵/₂, ¹¹/₃ 1848.

²⁾ Irmingers Brev samt alle i dette og næste Kapitel ikke særligt citerede Skrivelser findes i *Pakken A*.

³⁾ I. F. R. 16^a & ^b/1848.

Side 171. ¹⁾ I. F. R. 22/1848.

Side 179. ¹⁾ Af de under Vidneforhørene fra Castonier, Fr. Scholten og de Nully afgivne Forklaringer fremgaar det, at Forholdet ang. eventuel Alarmskydning i Frederiksted var meget uklart. Fortchefens Instruks var af saa gammel Dato som 1777, og deri stod intet om Alarmering. Fr. Scholten havde i sin Tid forespurgt de Nully om hvilke særlige Pligter, der paahvilede ham i hans Egenskab af Vicedstadshauptmand, men havde ikke faaet noget bestemt Svar derpaa, hvilket de Nully for saa vidt bekræfter.

I øvrigt er Hovedsagen jo den, at det sikkert ikke var forstandigt paa det paa-gældende Tidspunkt at skyde Alarm, og at Castonier og Fr. Scholten var enige om at indtage dette Standpunkt.

At de Nully holdt strengt paa sin Værdighed som Stadshauptmand over for Vicedstadshauptmanden fremgaar af en kurios Skr. af ³/₁ 1840, hvori han indskærpede Fr. Scholten, at han ikke var berettiget til at lade Borgerkorpset præsenteres for sig undtagen i Stadshauptmandens Forfald.

XVII. KAPITEL

Side 183. ¹⁾ Man vil forgæves søge paalidelige Oplysninger i *Kay Larsens* Skildring af Oprøret (anf. Skr. S. 252—67) om, hvorledes Scholten reagerede over for de efterhaanden indløbende Meddelelser om Urolighederne, altsaa det Spørgsmaal, der er af afgørende Betydning for Bedømmelsen af hans Forhold. Saaledes lader K. L. (S. 259) Scholten „straks spænde for og køre til Frederiksted“, efter at Løjtnant Meincke var vendt tilbage derfra Klokken 9 Fm., medens han et Par Sider tidligere (S. 254) og i ganske anden Sammenhæng først lader Scholten ankomme til Frederiksted Kl. 5 Eft., altsaa ca. fem Timer senere, ligesom han samstedts ser bort fra Meinckes Tilbagekomst Kl. 9, men lader ham optræde i Frederiksted Kl. 10. Det virker jo altsammen ganske forvirrende, ikke just fordi man véd, at Meincke ikke baade kan være vendt tilbage fra Frederiksted Kl. 9 og dog optræde der Kl. 10, men fordi man har ondt ved at forklare sig, hvordan K. L. har kunnet lade Selvmodsigelserne passere uden at fortrække en Mine.

Forklaringen ligger vel i K. L.s alt for store Tillid til det trykte Ord, og hans deraf følgende Ulyst til at ændre for meget i det forefundne. Jfr. i dette Tilfælde *Bernhard Petersen*: En historisk Skildring af de dansk-vestindiske Øer, Kjhbn. 1855, S. 93 ff., som Kay Larsen ganske ukritisk følger i Uddrag Led for Led. Nu indeholder Petersens Beretning nogle korrekte Oplysninger fra Irmingers Rapport, men desuden en „sammentrængt Oversigt“ (S. 134 f.), hvorfra Ulykken stammer.

Altsaa: K. L. kan, men han gør det ganske vist aldeles ikke, beraabe sig paa Bernhard Petersen som Autoritet. Bernhard Petersen er derimod ærlig nok til at vise tilbage til den reformerte Præst paa St. Thomas *Knox*: A historical Account osv. 1852, hvis Bog han dog mener at have været i Stand til at supplere og forbedre. Dermed forholder det sig dog saa som saa. I Virkeligheden er den kun — men en enkelt Undtagelse — en Oversættelse af *Knox*' lidet fremragende Bog. Tilmed en klunget Oversættelse. „Lord Chamberlain de Pless (Overkammerherre Carl Plessen) bliver saaledes i Petersens Version til „Lord Kammerherre de Pless“ for i nøje Overensstemmelse med en senere Trykfejl hos *Knox* at forvandles til „de Plus“. Det lyder ogsaa noget søgt, naar den engelske Titulatur for Præster

„Reverend“ konstant gengives med „den ærværdige“, ikke mindst, naar det ved en Lejlighed berettes, at den ærværdiges Levned gav Anledning til megen Forargelse. En Passus som denne (S. 26) „Den første Gang vi atter træffer paa St. Thomas er i en dansk Beretning af Ludvig Holberg (Danmarks Shakespeare(!)). Denne Beretning, der er skrevet paa *Frederik den Tredies Tid*(!!)“, virker unægtelig forbløffende baade ved sin Forklaring for danske Læsere om, hvem Holberg var, og hvornaar han levede.

Naar Petersen i Fortalen til sin Bog undskylder visse Mangler ved sin „Utilgængelighed“ til Arkiver, er det dog vist ikke en udtømmende Forklaring. Det turde vel nærmest kaldes en Skandale, naar et Værk som *Salmonsens Konversationsleksikon* i sin Artikel om de dansk-vestindiske Øer (2. Udg. 1916), som *eneste* Litteraturhenvi- sning anfører Bernhard Petersens Makværk med Forbigaaelse af „De danske Atlanterhavsøers“ alsidige Beskrivelse af Øerne, hvori der ogsaa findes en Del Bibliografi.

Ved en energisk Henvendelse til Forlaget har dette dog lovet at redressere Forholdet i en eventuel ny Udgave.

Side 184. ¹⁾ Selvfølgelig blev Proklamationen udfærdiget paa Dansk, men givet i engelsk Oversættelse og ikke omvendt, hvad der kuriøst nok er Grund til at fastslaa.

Side 186. ¹⁾ I Virkeligheden viste det sig ogsaa, at de paa St. Croix havde det bedste Hold paa deres Medlemmer. Jfr. Brr. Miss. p. 174 Fodnote 3.

Side 188. ¹⁾ Saaledes fortalt af v. Dockum i sit efterladte Arkiv.

Side 190. ¹⁾ Det var Sch.s gode Ven, Kasserer Petersen, der fik ham overtalt dertil. I øvrigt havde Kunzen underhaanden gennem en Mellemand paa St. Thomas indvirket paa Oxholm for at blive udløst af sin Nød og derved bevirket, at Oxholm faktisk tog af Sted, før Sch.s Brev naaede ham.

XVIII. KAPITEL

Side 192. ¹⁾ Kladden til Scholtens Brev til Bluhme i B. Nr. 11. Smstds. forskellige Lægeattester, deriblandt fra Skibslægen paa Paketten, in originali.

Side 193. ¹⁾ Scholten faar dette meddelt i Skr. fra Handelsmin. 20. Aug. B. Nr. 18.

Side 194. ¹⁾ Hansens Skr. og Scholtens Svar er indført i A. Protokol 1 p. 76 ff. og p. 78 ff. ²⁾ ^{25/9}, 48 A. Prot. 1 p. 93.

³⁾ „Om Slaveemancipationen paa de d. vest. Øer“. Prosch var Skibslæge om Bord paa Ørnen og var tydelig nok paavirket i sin Dom baade af Irminger og Planterne, men iøvrigt indeholder hans Artikel adskilligt af ikke ringe Værdi og vidner om en sjælden Modenhed hos den kun 28 Aar unge Mand, hvis Evner jo ogsaa senere satte saa smuk Frugt i hans Virksomhed paa Veterinærskolen.

Side 195. ¹⁾ De d. vest. Øer og deres Bestyrelse, Kjbhvn 1862.

²⁾ I. F. R. ^{28/9}, ^{2/10} 1848.

Side 197. ¹⁾ Konsejlpræsidiets Arkiv Journal 108/1849.

Side 198. ¹⁾ Smstds. Sponnecks myndige og selvbevidste Optræden mener v. Dockum (efterladte Arkiv) skyldtes maaske en uheldig Reaktion overfor hans legemlige Lidenhed.

Side 199. ¹⁾ Finansministeriets indiske Forestil. og Resol.

²⁾ Generalløjtnant *T. L. Bardenfleth*, der oprindeligt var medudnævnt som Medlem, traadte tilbage, inden Kommissionen havde endt sit Arbejde, da han blev udnævnt til Højstkommanderende over Hæren i Holsten.

XIX. KAPITEL

Side 201. ¹⁾ Dette er jo ganske stridende mod det faktiske Forhold, som vi har set. Der er maaske Grund til at formode, at Heilbuth har fremsat sin Paastand mod bedre Vidende.

²⁾ A. Protokol 2, p. 7—73.

Side 202. ¹⁾ A. Protokol 1, Gyllichs og Schmiths Forklaringer, p. 450 f., p. 443.

Side 203. ¹⁾ Prot. 2, p. 299—315.

Side 206. ¹⁾ Det kunde vel ogsaa være fremhævet, at Andreson under normale Forhold paa sin Vis virkelig udfyldte sin Plads over for den ufrige Befolkning.

²⁾ Det var kedeligt for Aktor, at han øjensynligt ikke kendte, hvad den tidligere nævnte I. C. Schmidt (anf. Skrift. p. 232) skrev netop om *Negrenes Sange*, naar de „pønsede paa Rebellion“. De udtrykker da, siger han, deres Følelser i Sang, hvori de opmuntrer hinanden til deres Anslag og tager Afsked med Slægt og Venner. „Gav Europæerne mere Agt paa disse Sange, end de gør, kunde de tit have dæmpet en ulmende Ild.“ Schmidt anfører et Eksempel paa en saadan Negersang paa Creolsk:

Adjo my gud Friend,
adjo my Viefé,
dunk op my altyd
di Land' no frey.

Det havde jo ubetinget været Vand paa Prokurator Nyegaards Mølle. Til Gengæld kunde ganske vist Liebenberg have bedt ham læse et Par Sider videre frem og høre om, hvordan Negrene forstod at holde tæt om deres Planer og hellere lod sig slaa ihjel, før de røbede det mindste om deres Landsmænds Planer.

Side 208. ¹⁾ A. Bilag H. Scholtens virkelige Interesse for Soldaterne lægger sig i øvrigt tydeligt for Dagen. Han sørger for at faa bygget gode Kaserne til dem, interesserer sig for deres hensigtsmæssige Paaklædning, indfører tidligt Gymnastik for dem efter Nachtegalls Metode (V. J. 212/1830), klager energisk over de udsendte Rekrutteres Behandling paa Skibene (I. F. R. 89/1831), og beder sig fritaget for at faa „slette Subjekter“ udsendt (V. J. 1181/1835), de danske Soldater, siger han, skal gøre Hjemlandet og den hvide Mand Ære, derfor skal der være Disciplin, men en vanærende Straf som Spidsrod hører ikke med hertil, derfor har han afskaffet den (I. F. R. 73/1837). Ogsaa Soldaternes aandelige Vel ligger ham paa Sinde. Derfor beder han gentagende Gange om at faa sendt Salmebøger ud til dem, en Gang med den Motivering, at „ingen af dem medhaver disse“ (V. J. 493/1832). For Officerernes Vedk. indstiller han, at de fremtidig blev rekrutterede fra den danske Armé paa fire Aar, idet de beholdt deres Anciennitet, for at undgaa det langsomme Avancement derude under det sløvende Klima (B. Nr. 9). Da G. T. K. engang fandt paa at ville inddrage en Kapital paa 7000 Rdl. tilhørende Officersmesserne, protesterer han „aldeles energisk“. Hvis Kollegiet ikke vil give sig, beder han om, at Sagen maa forelægges Kongen (V. J. 186, 136/1847).

Side 209. ¹⁾ Naar Kommissionen foruden de militære ogsaa anfører *Kunzen*

til Støtte, virker det nærmest komisk, da han jo netop under den historiske Raadslagning paaberaabte sig Mangel paa militært Begreb til Forsvar for sin Passivitet. I øvrigt er Kunzens lange Redegørelse for sin Stilling til Scholten (A. p. 238—47), hvor han „meget imod sin Vilje“ angriber denne af Hjertenslyst, ikke uden Interesse.

Et Par Aar efter blev han ovenud kry, idet han medlidende taler om „enkelte kleinmodige“ under Oprøret, hvor den lovlige Magt holdt sig neutral, skønt den havde haft „mer end tilstrækkelige Midler til at dæmpe det“ (Betænkning fra Colonialraadet ³⁰/₁₀ 1852, Anhang til Rigsdagstidende 1852—53 Spp. 378—97).

Side 210. ¹) A. Prot. 2, 328—33. ²) A. Prot. 2, 336—427.

³) I det anvendte Udtryk ligger vel egentlig en ukorrekt Foregriben af Domsresultatet.

Side 213. ¹) Johnston anf. Skr. Kap. X. ²) A. Prot. 2, 430—63.

Side 214. ¹) Muligvis paa speciel Foranledning af Sponneck, der d. 24. Nov. 1851 beder Justitsministeriet være behjælpelig med, at Sagen bliver fremmet, da Scholten jo stadig hæver sin Pension, som han vil fortabe, hvis Kommissionsdommen bliver stadfæstet. I. M. 1. Dep. B. 2174.

²) „Fædrelandet“ fortæller ganske vist d. 21. April, at Scholtens Sag er ved at komme for, og at den egentlige „Playdoyer“ vil begynde om nogle Dage, men om hvad der her sker, bliver Bladet tavs og nøjes med at gengive Dommen *uden* Kommentar. Naar man mindes de spaltrelange Artikler i dette Blad med Referater og Forklaringer af Magens og Heilbuth Sagen, maa man vel slutte, dels at Scholten ikke længere var godt Stof, dels at „Playdoyeret“ ikke svarede til Forventningen.

³) I hvert Tilfælde intet skriftligt udover Andragende til Kongen af ²⁸/₁₀ 1848 fra Indbyggere paa St. Croix om Scholtens Genindsættelse B. Nr. 82. Ved Gennemgang af de i Pakken B. (Højesterets paadømte Sager 29. April 1852) liggende Aktstykker findes alle hertil henlagte Sager med ovennævnte Undtagelse at stamme fra Kommissionsdomstolens Aktstykker.

Side 215. ¹) Dog kan man ikke — som Liebenberg øjensynlig har gjort — til Fordel for Emancipationen paaberaabe sig, at det kgl. aabne Brev af 22. Sept. 1848 „*bifaldt*“ den trufne Foranstaltning, thi, som Bretton siger, Regeringen kunde vel vanskeligt have udtrykt sig anderledes.

²) Der sigtes til, at Scholten paastod at have givet de Nully Besked om at lade Deputationer fra Negrene slippe igennem, hvilket denne benægtede.

Side 216. ¹) I min Bog Brm. i V. I. p. 173 f. har jeg i sin Tid gengivet den derude ikke ualmindelige Mening, at Scholten faktisk stod bag Oprøret, men modificeret den derhen, at han muligt greb Oprøret som en gunstig Lejlighed. Jeg har dog heldigvis været saa fornuftig at tage „alt muligt Forbehold“ for denne Hypotese og nøjedes med at kalde Scholtens Forhold til Emancipationen „meget hemmelighedsfuldt“.

I øvrigt synes Brødremenighedens Missionærer ene af alle at have haft en Anelse om forestaaende Uroligheder. Saaledes skriver de i deres Dagbøger fra St. Croix fra Begyndelsen af 1848, at der er „en ond og djævelsk Aand blandt Negrene“ og i April fortæller de, at Negrene ved god Besked med det slesvigske Oprør, og i Juni at Kirkebesøget tager forbavsende af, og at det er klart, at der gaar noget for sig. Det er mærkeligt, at Undersøgelseskommissionen kun fandt paa at indkalde den katolske og engelske Præst i Christiansted men ingen af Brødremenighedens Missionærer, der dog var bedst kendte med Negerbefolkningen.

At de blev paa deres Post under Oprøret er en Selvfølge. Kun sendtes Kvin-

derne og Børnene fra Missionsstationen Friedenfeld midt paa Øen midlertidigt til St. Thomas. Beklageligvis har Knox, der dog let kunde have skaffet sig rigtig Underretning, gengivet dette som „several Moravian missionaries fleeing from St. Croix“, hvad der i Petersens Version „adskillige mähriske Brødre“ er havnet hos Kay Larsen anf. Skr. p. 265. Men det er altsaa ganske urigtigt. Saadan var disse „mähriske Brødre“ ikke, mindst da det fremragende Hold, der forestod Missionen i disse Aar.

XX. KAPITEL

Side 217. ¹⁾ C. M. Scholten „Den Gang — —“ p. 32. ²⁾ I. F. R. 1852. ³⁾ Anf. Skr. p. 22.

⁴⁾ Birch var i Virkeligheden Overretsprokurator og ved sin Udnævnelse Guvernementsssekretær.

Side 218. ¹⁾ Skulde det mon være hende, der gav Kierkegaards Bitterhed over, at hun ikke tog sig den hævede Forlovelse nær, Luft i disse Ord: En Gang Dronning i Fantasiens Rige, nu gift med en Urtekræmmer paa Hjørnet af Vandkunsten?

²⁾ Skr. ²⁵/₃ 1851, ¹⁶/₇ 1852. I. M. 1. Dep. B. 2174. ³⁾ Sponneck til Justitsministeriet ¹⁸/₅, ¹²/₆ 1852, ¹⁹/₄ 1853. Smstds. som ovenfor.

Side 219. ¹⁾ V. J. 544/1848. ²⁾ V. J. 840/1848. ³⁾ V. K. 600/1848.

⁴⁾ Jeg kan ikke undlade at paatale *Kay Larsens* ganske letfærdige Omtale af Scholtens Forhold til den kgl. Kasse. Efter i sin Bog (S. 265) at have nævnt, at Rygtet gik, at Scholten var flygtet fra St. Croix „efter at have forsynet sig rigeligt med Penge“, præciserer han dette nærmere i sin „*Samling af vestindiske og guineiske Personalialia og Data*“ til den positive Oplysning, at han „ved Hjemkomsten havde 16,500 Rdl. med, men maatte afgive de 12,000“. Den Slags *har* man ikke Lov til at overgive til Efterverdenen (Samlingen er erhvervet af det kgl. Bibliotek og staar fremme til Afbenyttelse) i Kraft af ingen bedre Viden, end at Byen hedder Snerpe, idet man ved at gribe i Posen har faaet fat paa nogle rigtige Tal uden at give sig Tid til at se paa Sammenhængen og derved praktisk talt giver det Udseende af, at Scholten er løbet med Kassen for bagefter at være blevet nødt til at aflevere Broderparten.

Naar Forfatteren i Fortalen til Samlingen oplyser, at den „saa godt som udelukkende er bygget paa Arkivundersøgelser, der foretoges under Forstudierne til Bogen Dansk-Vestindien — —“, lyder det jo for den, der kender Resultatet af disse Forstudier, ikke meget betryggende og viser sig heller ikke at være det. Jeg kan i saa Henseende efter at have foretaget tilstrækkelige Stikprøver ganske slutte mig til Cand. mag. Nørregaards Anmeldelse (Hist. Tidsskr. 10 R II p. 433 ff.), naar han siger, at man bør benytte Samlingen med en vis Varsomhed og beklager, at der ganske mangler Hensvisning til utrykte Kilder. (Det lyder i øvrigt noget ejendommeligt netop i Kay Larsens Mund, naar han i den nævnte Fortale til Samlingen siger: „Til Benyttelsen af dette Materiale forlanges Kildeangivelse“).

Til Slut paa den i spredte Noter rettede lejlighedsvise Kritik af Kay Larsens Forfatterskab en Enkelthed.

For den, der mere indgaaende vil beskæftige sig med Øernes interne Styrelsesforhold, og som til at begynde med er mindre bevandret i Terrænet, vil det være en Hjælp at have en nøjagtig *Tidstavle over Guvernørerne* ved Haanden med Angivelse af, hvornaar og hvorlænge de opholdt sig i Danmark for at forhandle med Re-

geringen, og ligeledes hvem der var deres Stedfortræder under Fraværelsen. Det var derfor for saa vidt en god Idé af K. L. at sætte netop en saadan i Bogen. For Scholtens Vedk. — de andre har jeg ikke kontrolleret — er den imidlertid behæftet med væsentlige Mangler. Foruden en manglende Hjemrejse ¹⁴/₇ 1823—⁸/₅ 1824 medens han var Guvernør paa St. Thomas, er der i hans Generalguvernørtid ikke mindre end fire Lakuner (nemlig ¹¹/₇ 1829—¹⁷/₂ 1831, ¹⁸/₅ 1838—²⁰/₆ 1840, ⁶/₃ 1842—¹⁵/₇ 1843, ³⁰/₉ 1845—¹⁶/₉ 1847), idet K. L. kun anfører to andre Hjemrejser i den flygtigt set saa nøjagtige Liste. Som Følge af de nævnte Lakuner faar man altsaa ikke at vide, hvem der fungerer som Generalguvernør i Mellemtiden, ligesom man ikke kan faa Guvernørlisten for St. Thomas til at stemme, idet Fr. Oxholm slet ikke nævnes i Fyrrerne før efter Oprøret. (At der S. 212 nævnes en Guvernør Oxholm paa et Tidspunkt, hvor der ikke eksisterede nogen af Navnet som Guvernør, nemlig i Tyverne, gør jo ikke Sagen bedre). *Tilsyneladende nøjagtige*, men i Virkeligheden *ganske unøjagtige*, Oplysninger maa selvsagt virke desorienterende. Naar K. L.s Liste f. Ekspl. intet anfører om Scholtens sidste lange Ophold i Danmark, bliver man saaledes ikke sat paa Sporet af hans personlige Forhandlinger i Danmark angaaende Betingelserne for Emancipationen.

Endnu blot dette: Naar jeg har udtrykt min Kritik saa skarpt som sket er angaaende *Kay Larsens* vestindiske Forfatterskab, maa man søge Grunden i, at jeg ikke kan føle mig blot lidenskabsløst jagttagende over for Emnet og derfor har maattet reagere over for et Værk, der prætenderer at være en Haandbog i Dansk-Vestindiens Historie, men som ved nærmere Undersøgelse i ethvert Tilfælde for et Hovedafsnits Vedkommende viser sig at være ganske kritikløst sammenflettet, tilmed med Udeladelse af væsentlige Momenter.

⁵) V. K. 793/1848.

Side 220. ¹) Anf. Skr. p. 267.

²) Scholtens Bo. Landsarkivet. Kommissariatskifte. Fortegnelse 34/33. Boets Eksekutorer var Konferensraad Treschow og Mægler Hoskiær.

³) I. F. R. ¹⁰/₄ 1827.

Side 221. ¹) I Henhold til Fuldmægtig Walløes Opgivende til Hjemmeregeringen som Gennemsnit for 1827—34 2718 Dollars.

²) I. F. R. 62/1836.

³) Muligvis efter Tilbagekomsten fra Danmark i 1824, hvor han havde forhandlet med Regeringen om Betingelserne for at kunne overtage Posten som Guvernør paa St. Thomas nemlig at beholde Embedet som Toldintendant. Ganske vist véd vi jo, at han ikke satte Regeringen ind i Projektet om Vejeopbyggelsen, men, som jeg andetsteds har ment at kunne gøre gældende, derimod Fr. VI selv.

⁴) V. J. 182/1840, Scholten andrager G. T. K. om Tilladelse, der efter Korrespondance med D. C. gives med den Motivering, at Lotteriloven ikke er udstrakt til Vestindien.

⁵) Kjøbhvn. ⁴/₅ 1841. Bladet railerer over, at Scholten nu vil bortspille „Mindet om sin mangeaarige Ven“ fra Fr. VI.s Tid (Generaladjutant Bülow), og lancerer en ren Røverhistorie om, at han først havde haft den Idé at foreslaa Regeringen et Mageskifte med Godset Hellerup paa Fyn, som Statsgælddirektionen havde overtaget.

Der hører ikke megen Gætteevne til at regne ud, hvem der staar bag denne Notits.

⁶) Protokol for Stadskonduktøren i Christiansted R. A. III. B. Reol 67.

Side 222. ¹) St. Croix Referatprotokol Nr. 2209/1859 R. A.

XXI. KAPITEL

Side 225. ¹⁾ Saaledes siger Saint Aubain i et Brev af 6. Febr. 1849 til Caroline Jessen: Fru Scholten lider af nervøse Tilfælde, har bestandig Feber, græder og lamenterer. (Pers. Tidsskr. III. 6 p. 124).

Side 226. ¹⁾ v. Dockums Arkiv R. A.

²⁾ At du Plat søgte at skærme sin Svigerfader mest muligt for Ærgrelser, har vi et lille Vidnesbyrd om i et Brev fra ham til Prokurator Kraft, hvori han beder denne ordne et Par Efternølere i Svogerens Regnskab uden Henvendelse til Scholten, „da enhver ny Ærgrelse har en skadelig Indflydelse paa ham.“

³⁾ Gravstedet var, ejendommeligt nok, allerede købt i 1813 af Scholten paa tresindstyve Aar. Ved Testamentet hensattes 1500 Rdl., hvis Renter dels skulde gaa til Vedligeholdelse, dels opspares til Fornøelse til sin Tid paa hundrede Aar, hvorefter Kapitalen skulde tilfalde „Garnisonskirkens militære Drengeskole“ imod at denne derefter paatog sig Vedligeholdelsen.

Side 227. ¹⁾ B. Nr. 32.

Side 228. ¹⁾ Efter hvad Lehnbaronesse Reedtz-Thott f. Bülow har fortalt Grevinde Trampe. Elizabeth Bülow, f. 1841, var Scholtens eneste Barnebarn ved hans Død og voksede til sit tiende Aar op i det Scholtenske Hjem, da Moderen døde kort efter hendes Fødsel og Faderen opholdt sig i Udlandet som Gesandt. I et meget smukt lille Brev (i Grevinde Trampes Besiddelse) udtaler den trettenaarige Elizabeth til sin Tante du Plat sin barnlige Sorg over Bedstefaderens Død.

Af et Brev fra Scholten til Bülow i Decbr. 1851, da Elizabeth vendte tilbage til Faderen, der var blevet gift igen, fremgaar ogsaa, hvor meget Scholten holdt af hende.

Hun blev som bekendt en udmærket Kvinde, der har faaet et smukt Eftermæle, ikke mindst for sin utrættelige Omhu for høj og lav paa Gaunø.

PERSON- OG SAGREGISTER

[Ang. P. Scholten henvises til Scholtens Slægt *Note* Side 11¹, Kapiteloverskrifterne og Tidstavlen.]

- Aagesen, A, Generalauditør, Deputeret i G. T. K. 65.
Adresse til Scholten fra Indbyggere paa St. Thomas 194.
— til Kongen fra Indbyggere paa St. Croix ang. Sch. 227, *Note* 214³.
Aldershvile, Plantage i Nærh. af Christiansted 222 Fodnote.
Allgreen-Ussing, Generalprokurør, hans Responsum 196 ff.
Alberti, C. C., Overretsprokurator, Afhandling om Slvh. 139, Fodnote, *Note* 139⁴.
Alexander, Kvæker, Agitator for Emancipationen 159.
Andreson, Politimester i Frederiksted 175 f., 179 ff., 206 *Note* 206¹.
Anny, Magens Datter 71, 74.
Antigua, engl. Ø, Forholdene her efter Emp. *Note* 158².
Arnesen, kgl. Fuldmægtig 80, Prokurator 188.
Astor, amerik. Millionær, hans Datter g. m. G. G. Bentzon *Note* 28¹.
Avisangrebene. Deres Begyndelse efter Udfaldet af Magenssagen 93—96. *Note* 97³, 100¹, 106¹, 107¹, 153⁴, 156², 156³. Se iøvrigt „Fædrelandet“, „Kjøbenhavns-posten“.
- Bachmann, G., Forf. til Moderna Rasproblem 124 Fodnote.
Bahneberg, N. A., Prokurator 184, 187 f.
Bardenfleth, C. E., Justitsminister 195, 197 f.
— Fr. Løvenørn, Generalløjtnant *Note* 199².
— I. F., Generalguvernør 33 f., 39, 96, 140, 219, *Note* 41¹.
Bauditz, F. C. H., kgl. Fuldmægtig 55 f., 61 Fodnote, *Note* 55¹, 62¹.
Beaupré, Sørover 65 f., 69.
Beeston Hill, Plantage i Nærh. af Christiansted 185.
Bentzon, A. B., Generalguvernør 28 f., 97, 109, 140, *Note* 28¹, 97².
Berg, H. H., Politimester paa St. Thomas, Etatsraad 61, 77, 195.
Berlingske Tidende 92, 95, *Note* 100¹, 153¹.
Bernard, Charlotte, Miss Heegaards Bedstemoder 54 Fodnote.
Beverhaut, Johanne, Søbøtkers Moder 55.
Beyer, Vejermester paa St. Thomas 21.
Beyerholm, Enkefrue 81 f., 87.
Bishop, Hans, Buddos Søstersøn 190 Anm., 202, 206 Fodnote.
Birch, V. L., Guvernør 216, *Note* 216⁴.
Blechingberg & Treschow, HRS Sagførere for Sch. i Magenssagen 96 ff.

- Bluhme, C. A., Direktør for G. T. K., senere Handelsminister 108, 110 f. Sch.s For-
 slag til ham om Emancipationen 161, 170 ff., om Oprøret 192, ang. Miss Heegaards
 Slaver 194. 205, 219, *Note* 115¹, 192¹.
- Blyden E., Neger fra St. Thomas. Hans Skrift Christianity Islam and the Negro Race
 125 *Fodnote*, *Note* 125².
- Borgerraadet 42. Dets Oprindelse og Sch.s Stilling til det *Note* 119¹.
- Bonnay, Marquise f. O'Neill, Søster til Brr. Oxholms Moder 58, 59, *Fodnote* 2.
- Bretton, F. E., Baron, Højesteretsdommer 215, *Note* 215¹.
 — Baron, Miss Heegaards Bedstefader 54 *Fodnote*.
- Brødrene, de herrnhutiske Missionærer. Uforbeholdne Breve til Hjemmemenigheden
 om Forholdene 133 f., skal forestaa Undervisningen for de ufries Børn 152 f.,
Note 133¹, 152¹. Sch's Forhold til Brr. 152 *Fodnote* 2 og fl. St. Sch.s Besøg
 i Herrnhut *Note* 153¹. Brr.s Forhold til Oprøret *Note* 186¹, 216¹.
- Brahde I. F., exam. jur. kst. Landfoged paa St. Jan *Note* 86².
- Buddo, Fører for Negeropstanden 181, 201—3, 206 *Fodnote*.
- Buntzen, I. B., Højesteretsadvokat, 214, 218 *Fodnote* 1.
- Bushby, Planter 163.
- Bülow, C. E., Generalmajor, Gesandt, g. m. Adelgunde Scholten 224, *Note* 228¹.
 — F. C., Generaladjutant 17, 102, 220, *Note* 221⁵.
 — Johan, Hofmarskal, Godsejer 18 *Fodnote*, *Note* 22².
- Bülowsminde, Plantagebygning nær Christiansted. Sch.s Yndlingsopholdssted. Dagligt
 Liv paa B. 52 f., 54 *Fodnote*, 56, 221.
- Cabot & Co., Handelshus paa St. Thomas 68 f., 72, 96.
- Cancelli, Danske (D. C.) 41, 49 ff., 85 f, 89, 107, 118, 148, 165 f.
- Cappel, Susanna, Miss Heegaards Moder 54 *Fodnote*.
- Carlton, Plantage i Nærh. af Frederiksted 120, 177.
- Caroline Amalie, Prinsesse, den senere Dronning, Brev til Sch. 153 *Fodnote*.
- Casse, A. L., Dr. jur., Assessor, senere Justitsminister 199.
- Castonier, Fortchef i Frederiksted 174, 179, 181 f., 189, 207, 209.
- Charlotte Amalie, officielt, men sjældent brugt Navn for Byen St. Thomas 12.
- Christian VIII 90. Et bon mot ang. Kunzen 117. Karakteristisk Laveren i Striden mel-
 lem Sch. og Oxholm 122. Hans personlige Forhold til Sch. 154. Hans Breve
 til denne og hans Interesse for de vestindiske Reformer 155—58. Sender Rothe
 paa en Undersøgelserrejse til de engelske Øer 161. Hans skæbnsvangre Kongs-
 tanke 164. Hans Indgriben i de afsluttende Forhandlinger ang. Emp. 166. Tan-
 ker ved Budskabet om hans Død 169. Hans manglende Støtte til Sch. overfor
 Angreb 204 f.
- Christiansteds Havn, Sch.s Interesse for den 37.
- Christmas, Kaptajn, Planter, Mellemand mellem Sch. og engelske Plantere 163.
- Clausen, H. N., Professor, Minister uden Portefeuille 199.
 — Julius, Bibliotekar 137 *Fodnote*.
 — Peter, Generalguvernør 103, *Note* 127¹.
- Constitution Hill, Plantage paa St. Croix 56.
- Crab-Island (Vieques), Øst for Portorico beliggende Ø, 12, 25.
- Creolske Sprog. Dets Grammatik *Note* 141³.
- Cutschin, Mac, Løjtnant i Militseren. Hans skæbnsvangre Skud d. 3. Juli 183, 187,
 212 f., 215.

„Dagen“, Dagblad 95, *Note* 19².

Dahlerup, H. B., østrigsk Admiral 14 f., 22 Fodnote, 52 ff., 57 f., 102. Ophold i Vestindien 119 ff. Om Sch.s Stilling til de farvede 141, 158. Hans Hypotese om Sch.s Penge 220. *Note* 28¹, 29², 120², 153⁴.

Damas, las Argentinas, Søøverskib 65, 68 f.

Dannemand, Grevinde 17, 54, 220.

— Greve 224.

David, C. G. N., Professor, Politiker 159, 161, *Note* 97³.

Dekoker, Retsvidne, Politibetjent paa St. Jan 81 f., 87 f.

Delbanco, M., Overretssagfører 97, *Note* 87¹.

Deliberationsprotokol over V. R.s Forhandlinger 42, 46 Fodnote, 48, 79, 105 Fodnote. Sidste Blad 119. *Note* 39², 41², 85¹, 147², 151¹.

Diamond & Ruby, Plt. paa St. Croix 185.

Didrichsen, Politifuldm. i Frederiksted 107, 180.

Dockum, C. E., Adjutant hos Sch., senere Admiral, Minister og Gesandt 30, 33 Fodnote, 57 f. Sch. og de farvede 141, 143, 158, 164, 222, 226.

Dons, Raadsmedlem paa St. Thomas 26, 66 f., 69.

Drewsen, J. C., Industridrivende 55, *Note* 56¹, 159¹.

Duntzfelt & Co., Handelshus i Kjhvn. 55.

Eckard, C. D., Toldintendant paa St. Th. 222, *Note* 114¹.

Elberling, F. E., Guvernementssekretær hos Regeringskommissær Hansen, Forf. til en Piece „d. d. vest. Øer og deres Best.“ 195, *Note* 195¹.

Emancipationen. Sch.s Forhaandsindstilling dertil 147. Den engelske Emp. 1833 149.

Dahlerups Bedømmelse af denne i Tidsskr. for Søvæsen 158 f. v. Dockums Undersøgelse af samme 158. Ligeledes Rothes 161.

Den partielle ell. gradvise Emp. 157. Chr. VIII.s Stilling dertil 158.

Stænderforsamlingerne rejser Spørgsmaalet 159 f.

Sch. indsender Forslag til Bluhme 161. Betænkning fra Statsgælden og det synkende Fond, D. C. og G. T. K. 165 ff.

Kgl. Res. om Emp. 28. Juli 1847 166. Proklamation af denne i Vestindien 167.

Sch.s Proklamation d. 3. Juli 1848. Dens Ordlyd 184. Det kgl. aabne Brev af 16. Decbr. 1848 med Stadfæstelse af Emp. 195 Fodnote. *Note* 157¹.

Emmaus, Missionsstation paa St. Jan 79.

Engelbrecht, Provst *Note* 17⁴.

Erstatning til Slaveejerne. Sch.s Forslag om en synkende 162, 164—167, 198.

Eustacius, hollandsk vestindisk Ø 54 Fodnote, 66, 68.

Falbe, Major, Fortchef i Christiansted 175, 183, 185, 187 f., 209.

Farvede, de. Den i dette Skrift anvendte Sprogbrug 123. Deres Antal smstds.

Feddersen, H. D. F., Guvernør 217, 218 Fodnote.

Feilberg, Læge paa St. Th. 82, 85.

Ferdinand, Prins 52, *Note* 34¹.

Finansministeriet 118, 195, 197, se iøvrigt „Sponeck“.

Fæster, Jess, Assessor i den vestindiske Landsoverret 80, 189, *Note* 91¹.

Flensborg, C. A., Assessor i Landsoverretten, Medlem af Undersøgelseskomm. ang. Scholten 193 Fodnote, 197, 201.

„Flyveposten“ 194.

- Frederik V. Hans humane Slaverreglement af 3. Feb. 1755 126 ff.
 — VI 17 f., 34 f., 41, 86, 89, 113 f., 146, 220, *Note* 120.
- Friederichsen, F., Politimester i Christiansted 175, 189.
- Frifarvede, de 142—47. Deres „Fribreve“ 144 f. Forhandling i V. R. 145 *Fodnote*,
Note 143¹, 143³, 146¹.
- Frikulørte, se de kulørte.
- Fugl, H. W., Overretsprokurator 47—50, Artikel i Maanedsskrift for Litt. 101, „Oplysninger om de dansk-vestindiske Øers commercielle Forhold“ 114. *Note* 48¹, 137².
- „Fædrelandet“ 93, 96, 100, 107, 154, 156, 194, 226, *Note* 100¹, 106¹, 107¹, 153⁴, 156², 214².
- Gardelin, Guvernør, hans berygtede Plakat af ^s/_o, 1733 126, *Note* 126².
- Generalkrigskommissariatet 27.
- General Toldkammer- og Commerce Collegiet (G. T. K.) 25, 27, 30, 38 f., 40 f., 50 f., 61, 65, 90, 104 f., 112 f., 118, 122, 161, 163 f., 166, 195.
- Gjellerup, Major, Kompagnichef i Christiansted 175, 209.
- Grange, la, Plantage ved Frederiksted 202.
- Great Princess, Plantage ved Christiansted 36.
- Grundtvig, Schouw og Monrad stiller Forslag i Stænderfors. om Emp. 159.
- Guvernementsbygningen i Christiansted 37 f., 53.
 — paa St. Thomas. Den kgl. Kasse afkøber Sch. det af ham byggede Hus 38.
- Gyllich, Brandmajor i Frederiksted 179, 181, 189, 202.
- Haagensen, Planter, Bogholder, realistisk Beskr. af Slavernes Kaar 129 f.
- Hagerup, Kommandørkaptajn *Note* 17¹.
- Haffner, A. M. W., Generalmajor 52 *Fodnote*.
- Handelsministeriet 118. Se iøvrigt „Bluhme“.
- Hannover, Kongen af, 57.
- Hansen, C. F., Krigsminister 199.
- Hansen, P., Regeringskommissær 193, 195 *Fodnote*.
- Hansteen, Mægler 43 f., *Note* 44¹.
- Hausser, Georg, Forstander for Brødrenes Mission i D. V. I. 153.
- Hedemann, H. C. G., Generalmajor 199, 203 og *Fodnote*.
- Heegaard, Miss Ann, 53 f., 194 *Fodnote*, 221 f., 222 *Fodnote*, *Note* 54².
- Heiberg, P. A., Hans Ode i Anl. af Chr. VII.s Fødselsdag 137.
- Heilbuth, Edv., Kgl. Fuldmægtig. Hans Angreb paa Sch. og Følgerne deraf 93, 102—11. Se Tidstavlen for 1840 og „Avisangrebene“. Iøvrigt 156, 205 *Fodnote*, 220, *Note* 105¹, 114¹, 201¹.
- Hicks, Elizabeth, Mrs., Magens Datter 74 f.
- Hjardemaal, dansk Planter paa St. Jan 87.
- Holberg, Ludvig *Note* 126¹.
- Holm, Edvard, Professor 138, *Note* 138⁴.
- Holst, J. P., Politiker, Etatsraad 223 *Fodnote*.
- Holstein, Løjtnant 176, 185, 209.
- Holstein, T. A., Greve 159, *Note* 159¹.
- Holten, C. H., Chr. VIII.s Geheimekabinetetsarkivar 52.
 — Kommandant paa St. Thomas 24 f., *Note* 25³.

- Hornbeck, Læge, St. Thomas 69.
 Hoskier, Mægler, 222, 224 *Note* 220².
 Hovedkirkebog *Note* 145².
 Hänschell, Præst i Christiansted 190.
 Høgensborg Plantage ved Frederiksted 56.
 Højesteret. Dom i Justitssagen mod Magens 88, Scholten ctr. Magens 99, ctr. Heilbuth 108, det off. ctr. Scholten 214.
 Votering *Note* 88², 115 Fodnote, 214 f.
 Høst, G., Guvernør paa St. Th. *Note* 126².
- Indahl, Scholtens Sekretær 33, *Note* 42².
 Indsmugling af Slaver 28, 97, *Note* 97².
 Iris, Maanedsskrift 136.
 Irminger, E. L. C., Søofficer, Chef for „Ørnen“ under Negeroprøret 169 f., 174, 178, 182, 189, 192, 203, *Note* 170².
- Jensen, Hans, Dr. phil. 160 Fodnote.
 Jessen, C. V., Kontreadmiral, Guvernør paa St. Thomas 31, 33.
 Johnston, Sir Henry, Forf. til *The Negro in the New World* 124 Fodnote, *Note* 213¹.
 Jolly Hill, Plt. ved Frederiksted 36.
 Junge, Henrik, Vejermester paa St. Thomas 21.
 Justitsministeriet 210 Fodnote, 219.
- Kariberne, Urbeboerne i Vestindien *Note* 125¹.
 Katolske Præster paa St. Croix *Note* 153².
 Kelly, Planter 163.
 Keutsch, Major 175, 187, 209.
 Kiellerup, A. A., Politimester paa St. Thomas, 65, 67, 80 ff.
 Kierkegaard, Søren, 217 Fodnote 2, *Note* 218¹.
 Kierulff, C. A., Prokurator 45 f., 78 f., 87, *Note* 45¹, 80², 87¹.
 — Vibe, Prokurator, 47, *Note* 49¹.
 „Kjøbenhavnsposten“, 93—96, 103 f., 105, 107, 154, *Note* 67¹, 100¹, 106¹, 221⁵.
 Klage fra Fugl, Sarauw og Vibe Kierulff til D. C. Dens Behandling indenfor V. R., D. C. og G. T. K. 49 f.
 Klaumann, Orlogskaptajn 73.
 Knevels, Planter paa St. Jan 79.
 Knox, reformert Præst paa St. Thomas, *Note* 183¹, 216¹.
 Knuth, Greve 159, 160 Fodnote.
 Koefoed, H. J., Højesteretsdommer 215.
 — G. A., Regeringsraad 46, 85, 94, *Note* 91¹.
 Kommandantboligen paa St. Thomas 26 f, 30.
 Kommission, Undersøgelses-, i Magenssagen 80—87, *Note* 81¹.
 — i Sagen mod Scholten 193 ff., til Paadømmelse af Scholtens Skyld 199. Aktors Indlæg I 200 f., Forhør af Sch. 203—210, Sch.s eget Indlæg 203 f., Aktors Indlæg II 210, Liebenbergs Indlæg 210—12, Dommen 213—14.
 Kopskatten *Note* 157³.
 Kraft, H. R., Overretsprok. 223, *Note* 226².
 Kragh, J. N., Guvernør paa St. Thomas, hans Reglement ang. de frifarvede *Note* 143³.

- Krigen i Europa skal ikke berøre de vest. Kolonier 170 f.
 Kulørte, de. Den her anvendte Sprogbrug 123, 142 Fodnote 2.
 Kunzen, C. F., Regeringsraad i Vestindien 1840. „Fædrelandet“ og Kjøbenhavnsposten ang. hans Udnævnelse 95. Hans Optræden i Kolonien 117 f., 175, 188 ff., 206, 209, *Note* 107², 190¹, 209¹.
- Landkassen *Note* 119¹.
 Larsen, Kay, Forf til „Dansk-Vestindien 1666—1917“ og Samling af „Vestindiske og guineiske Personalialia og Data“. Kritik af hans Arbejde 125 Fodnote, *Note* 11³, 28¹, 38², 75², 116¹, 183¹, 219⁴
 — Lars, Grosserer 55.
- Lehmann, Orla, den bekendte Politiker 99, 160 Fodnote, 161, *Note* 98².
 Leeward Islands 158.
 Liebenberg, C. C. B., Højesteretsadvokat 97, 200, 209. Hans Indlæg for Scholten 210—12, 214, *Note* 206², 215¹.
 Lindemann, W., Generalguvernør 13.
 Little Princess, Little la Grange, La Bonne Esperance Plantager paa St. Croix 36.
 Lutherske Kirke i Christiansted 38.
 Lærde Efterretninger, Maanedsskrift 136 Fodnote.
 Lønborg, Major, 188.
- Madvig, Prof., Kultusminister 199.
- Magens, J. M., Landfoged paa St. Jan 1830. Hans forudgaaende Karrière 63—65. Sammenstød med Sch. i sin Egenskab af Raadsmedlem paa St. Th. 65—76. Klage over ham som Landfoged, hans Suspension og Frifindelse ved Højesteret 77—88. Hans Klageskrift til Kongen og Sch.s Sagsanlæg mod ham 89 ff. Jfr. Tidstavlen for 1840. Proceduren for Højesteret 96—99. Magens Død 100. Magenssagens Følger: se „Avisangrebene“ og „Heilbuthsagen“.
- Malleville, Th., Generalguvernør 64, *Note* 13¹.
 Mayell, fhv. Forvalter St. Jan 77, 81 f., *Note* 79¹.
 Meintke, Premierløjtnant, Sch.s Adjudant 177, 182, 190, 207 Fodnote, 209.
 Michel, Landfoged paa St. Jan 40 f., *Note* 33², 99¹.
 Michelsen, Guldsmed 225 Fodnote.
 Militæret i Vestindien. Sch.s Interesse for det *Note* 208¹.
 Militis- og Brandkorps. Paa St. Thomas 25, 33. Paa St. Croix 143 f., 176, 179, 183, 185, 212, *Note* 105³.
 Misgunst, Ma Folie, Plantager paa St. Thomas 12.
 Moldrup de *Note* 11¹, 12¹, 16¹.
 Moltke A. W., Greve, Premierminister 199.
 Moore, Planter paa St. Jan 77 ff, 87. Hans Klage mod Magens *Note* 79¹.
 — Købmand i Frederiksted 181.
 Mourier, Magens' Fuldmægtig 82.
 — C. T. L., Assessor i Hof- og Stadsretten 199.
- Mouritzen, I. W., Regeringsraad 40, 45 ff., 49, 80, 85, *Note* 50¹.
 Mt. Eagle, det højeste Punkt paa St. Croix 36.
 Mühlenfels, Generalguvernør 13, *Note* 13¹.
 Mynster, I. P., Biskop 226, *Note* 17⁴.
 Mæglervæsenet paa St. Th. 32, 44, *Note* 32¹, 44¹.

Møblementet til Guvernementet paa St. Thomas 30, overtaget af d. kgl. Kasse 38, *Note* 38². Til Guvernementshuset i Christiansted 38, *Note* 39¹.
Mørch, Stadshauptmand paa St. Thomas *Note* 24¹.

Nachtegall, Gymnastikpædagog *Note* 16⁴, 208¹.

Nannestad, Vejermester paa St. Th. 21, 112.

Negrene. Alm. Karakteristik 124 f. samt Fodnote 1 og 2, 129, 131, 134. Deres Sange 206, *Note* 206¹.

„Negerhandelen“. = Indførsel af Slaver fra Afrika. Forordningen af 16. Marts 1792. Dens Hensigt og dens Virkninger 136—40. Populær Misforstaaelse af Begrebet 137 og Fodnote.

Negroby, Plantage paa St. Croix 60.

North Star, Plantage paa St. Croix 36.

Nully, de, Stadshauptmand 175, 177, 187 f., *Note* 179¹, 215².

Nyegaard, Prokurator, Aktor i Kommissionssagen mod Scholten 199. Hans første Indlæg 200 f. Hans andet 210, *Note* 206².

Nystrøm, Eiler, Dr. phil. 17, 226, *Note* 17².

Nørlund, Poul, Dr. phil. *Note* 131¹.

Nørregaard, cand. mag. 62 Anm., *Note* 219¹.

Okkupation, den første engelske 1801—13. Den anden 1807—14 14.

Oldendorp, Brødrementhedens Visitator 130—33.

Olsen, Regina, Søren Kierkegaards tidligere Forlovede, g. m. Guvernør Schlegel 217 Fodnote.

Oprøret tredie Juli 174—184. Kronologi 182 Fodnote.

Orange Grove, Plantage paa St. Croix 36.

Orkan. Paa St. Thomas 25, 33 Fodnote. Paa St. Croix 37.

Overpolitimester. Scholtens Hævden heraf 148, *Note* 148¹.

Oxholm, Peter Lotharius, Generalguvernør 36, 58, 64. Fader til :

- Frederik O., Regeringsraad, fungerende G. og G. G. 46. Hans Karrière 58—60. Hans Uvenskab med Scholten 119—22. — Under Oprøret 189 f., Rapport til Bluhme 192, 195, *Note* 107², 120², 190¹.
- Valdemar Tully O., den senere Gesandt og Overhofmarskal, midlertidig i Vestindien 60, Kommitteret i G. T. K. 122.

Paludan, C. F., Kompagnichef paa St. Thomas *Note* 126².

- Julius, Generalmajor *Note* 22².

„Perlen“, Fregat. Hvorvidt Scholten rejste ud med den *Note* 19².

Petersen, Bernhard, Løjtnant. Hans Bog „En historisk Beretning om de d. v. i. Øer“ 202 og Fodnote, *Note* 183¹.

- C. P., Kancelliraad, fung. Regeringsraad 119, 188 og Fodnote 189.
- H., Bogholder og Kasserer, Kaptajn 61, 190, 222 f., *Note* 190¹.

Phister, Ludvig 217.

Plat, du, P. H. C., Oberst, senere Generalmajor 225 f. *Note* 226².

Plesner, Provst 159.

Pontoppidan, Sekretær 49 f., *Note* 41¹.

Pram, C. H., Digter, Toldforvalter paa St. Thomas 30, *Note* 30⁶.

Prim, spansk Generalguvernør paa Portorico 171 f.

- Prosch, F. V. A., Skibslæge paa „Ørnen“ 194 Fodnote, *Note* 194³.
 Prosperity, Plantage paa St. Croix 36.
 Provisorisk Regering efter Scholtens Tilbagetræden 188 ff.
- Raad, det kgl., paa St. Thomas 13, 26, 65—70 ff., *Note* 13¹, 75².
 Rasmussen, Kustode i Rigsarkivet *Note* 21¹.
 Rattan, Plantage paa St. Croix 186.
 Ree, B. F., Redaktør 161.
 Reedtz-Thott, Elizabeth, Sch.s Datterdatter *Note* 228¹.
 Regering, den kgl. vestindiske (V. R.) 26, 29, 32. Dens Oprindelse og Formaal 39 f., 42, 46, 50, 85, 117, 145, 188. Sch. foreslaar forgæves dens Ophævelse 118 f. Dens sidste Møde 119, *Note* 39², 50¹, 107², 146¹, 157².
 Reventlow, Chr. D., Greve 138, *Note* 139¹.
 — Fritz, Brev til Schimmelmänn om Negerspørgsmaalet 138 Fodnote.
 — Grevinde 18 Fodnote.
- Rhein, Raadsmedlem 26.
 Rohde, L. J., Havnekaptajn paa St. Th., Magens Svoger 72 f., *Note* 72³.
 Rosenstand-Goiske, P., Generalauditor 13, 14 Fodnote.
 Rothe, C. A., Kommandør, Generalguvernør 28 f., 140.
 — L., Assessor i den vest. Landsoverret 161, 177 f., 182, 185 f., 188 f., 202, 222.
 Rosenørn, Fr. L. Chr., Guvernør paa St. Th. 40, 43, 48 f., 72 f., 75, 90 Fodnote, *Note* 72².
 — M. H., Indenrigsminister 199.
- Rust up Twist, Plantage paa St. Croix 36.
 Ryan, Læge 188 Fodnote.
 Ræder, I. C., Oberst 18 Fodnote, *Note* 17⁴.
- Saint-Aubain, de, A. *Note* 225¹.
 Salmonsens Konversationsleksikon *Note* 183¹.
 Sarauw, C. T. V., Overretsprokurator 47 f., 50, 101, 106, 156, 189, 202.
- Schimmelmänn, Ernst, Udenrigsminister. Ang. Anerkendelse de facto af de sydamerikanske Stater 97 Fodnote. Ang. Slavehandelen *Note* 139.
 — Grevinde 18.
- Schlegel, I. F., Guvernør 217 Fodnote.
 Schmidten, von, Generalkrigskommissær 17, *Note* 16².
 Schmidt, I. C., Planter 134, *Note* 206².
 Schmitz, Carl, Fr., Missionær paa St. Jan 82 ff., *Note* 83¹, 84².
 v. Scholten, Anna Elizabeth f. Thortsen, g. m. Peter v. Sch. 16, 22 Fodnote, 27, 224 f., *Note* 225¹.
 — Casimir Wilhelm, Kommandant paa St. Thomas 11, 13, 14 Fodnote, 15.
 — C. M., Frøken 191.
 — Emil, Kmjkr., Major, Adjudant hos Fr. VI. 17, *Note* 22².
 — Frederik, Toldinspektør i Frederiksted 61 f., 175, 179, 189, 202, 205 Fodnote, 217 Fodnote.
 — Jobst, Ejer af Lundbygaard, vestindisk Regeringsraad 11, 22.
 — William Casimir, karakteriseret Oberst i Kavaleriet 223 f., 226.
 Jfr. iøvrigt for ovennævnte „Scholtens Slægt“ *Note* 11¹.
- Schulin, Greve 52 Fodnote.
 — Greve 160 Fodnote.

- Slaverne. Deres Tilstand i Almindelighed 125—40. Deres „Ægteskaber“ 127, deres Vidnesbyrd for Retten 147. Benævnelsen ændres til „ufrie“ 149. Ret til at købe sig fri 150. Reformerne 155—63. Bestemte Regler for Frikøb *Note* 157¹.
- Slavestaterne. Særlige Regler for Angreb paa Administrationen *Note* 108¹.
- Skolesagen o: Undervisning for de ufries Børn 151—53, *Note* 153¹⁻⁴.
- Sommer, Regeringsraad 40 f., 103 Fodnote, *Note* 33², 99¹ (Brevveksling med Michel).
- Sommerske Pengetransaktioner, de, 91, 98, 110 ff.
- Sponneck, V. C. E., Finansminister 115, 195, 197 f., 217 Fodnote, 218 Fodnote, *Note* 115¹, 198¹, 214¹.
- Sporon, P. E., Kammeradvokat 105.
- Sprogø. Fr. VI.s Ophold der sammen med Scholten 18, 34.
- Stakemann, I. A., Overretsprokurator, senere Viceguvernør 102, *Note* 102¹.
- Statsraadsprotokol ang. Scholten 199.
- Steinmann, P. F., Generalmajor 199.
- Stellwagen H. C., Højesteretsdommer 215.
- Statsgælden og det synkende Fond. Betænkning ang. Emancipationen 165.
- St. Kitts Advertiser, engl. Kolonialavis 68.
- St. Thomas Tidende 68.
- Stænderforsamlingerne 159—61, *Note* 159¹⁻³, 160¹⁻².
- Sybrecht, Forstander for Missionen i D. V. I. 84, 86 f., *Note* 84¹.
- Søassurancekompagniet, St. Thomas 106, 109 f.
- Søbøtker. Johs., Guvernør 55 f., 67 ff., 71, 104, 145 f., *Note* 57², 70¹, 105¹, 146¹.
- Søndagsmarkedet *Note* 157³.
- Sørøveri 65—69, 91 f., 96 f., 99.
- Thønning, i Direktionen for G. T. K. 113.
- „Times“, Verdensbladet 194.
- Told, Toldbøger, 111 f., 114, *Note* 114¹.
- Toldintendantembedet 30, 32, 34, 44, 112 f.
- Tortola, engl. Ø i Nærheden af St. Jan 12, 78, 156.
- Toussaint l'Ouverture, Negergeneral og Folkefører paa Haiti 124 Fodnote 2.
- Tremarksmand. Sch. forlanger Heilbuth dømt som saadan 107.
- Treschow, F. V., Konferensraad, Eksekutor i Sch.s Bo 222, Fodnote 220².
- Trier, C. A., cand. mag. Ang. Forordningen om Slavehandelen 138 f., *Note* 139¹.
- Two Friends, Plantage paa St. Croix 36.
- Ufrie. Benævnelse for Slaver, indført af Scholten 149.
- Undersøgelseskommission. Ang. Generalguvernør Bentzon 28. Ang. Scholten 193—95.
- Urolighederne paa de franske Øer 1848 171.
- Vejermesterembedet. Dets Vilkaar 20 f.
- Vejerpengene. De „additionelle“ 31, 98, 106, 110—14, 221, *Note* 114¹.
- Vestindiske Gælds- og Likvidationskomité, den 56 f.
- og guineiske Compagni, det, 125 f.
- Pengevæsen, det, 26 Fodnote 2.
- Vigilant. Regeringsskonnert *Note* 47¹.
- Wallø, Fuldmægtig 221 Fodnote.
- Waltersdorff, E., Generalguvernør *Note* 134⁴, 139¹.
- Washington, Booker, Negerføreren i U. S. A. 125.

- Wedge, U. C. S., Justitiarius i d. vest. Landsoverret *Note* 50¹.
- West, H., Skribent, Skolebestyrer 128 Fodnote, 134—36, *Note* 134⁴, 135¹⁻², 143¹.
- Westergaard, V., amerikansk Professor, Forf. til *The Danish-West Indies under Company Rule 1671—1754* 125 Fodnote, *Note* 126².
- Weyle, A. C., Overformynder 44.
— I. S. W., Overformynder 44.
- Wheel of Fortune, Plantage paa St. Croix 36.
- Wilhelmine, Prinsesse, g. m. Prins Frederik (VII) 59.
- Winter, W., Udgiver af „Raketten“ 148 Fodnote.
- With, Herredsfoged 160.
- Wynn, engelsk Gesandt i Danmark 62 Anm.
- Zahrtmann, C. C., Marineminister 199.
- Zeiss F. V., Sekretær 44 f.
- Øgaard, kst Politimester i Frederiksted 176, 189.
- „Ørnen“, Orlogsbrig, stationeret i V. I. 1848 169, 202, *Note* 194³.
- Ørsted, Anders Sandøe 92. Ang. alm. Misopfattelse af Ordet „Slavehandel“ 137, 150. *Note* 148¹. Kommissarius ved Stænderfors. i Roskilde 159 f. D. C.s Henvi-
sing til hans Udtalelser her 166.

TIDSTAVLE I

1804—1854

1804. Jan. 1. Forbudet mod Indførsel af Slaver fra Afrika træder i Kraft.
— Aug. 13. Peter v. Scholten lander paa St. Thomas som Fændrik, snart efter Sekondløjtnant.
1807. Decbr. 25. Den anden engelske Okkupation (1807—1814).
1808. Sch. føres i Begyndelsen af Aaret sammen med Faderen, Kommandant paa St. Thomas, Casimir v. Sch., som Krigsfange til England. Udveksles om Efteraaret af Fangenskabet.
- 1808—14. Data ang. Peter Sch.s Ophold i Danmark: $^{14}/_{10}$ 1808 Sekondløjtnant à la suite ved sjællandske Jægerkorps 1. Batt. med Extragage, $^{9}/_{12}$ 1810 indtraadt i virkeligt Sekondløjtnants No., $^{18}/_{8}$ 1811 tillagt Premierløjtnants Karakter $^{30}/_{4}$ s. A. udn. til virkelig Premierløjtnant $^{24}/_{4}$ 1813 til Stabskaptajn, $^{28}/_{1}$ 1814, Afsked fra Krigstjenesten.
1814. Jan. 29. Scholten udnævnes til *Vejermester* paa St. Thomas.
P. L. Oxholm Generalguvernør.
1816. Oxholm afgaar. Bentzon bliver Generalguvernør.
1818. Jan. 28. Scholten *Stadshauptmand* paa St. Thomas.
1821. Febr. En med Kommandør Rothe som Formand nedsat Kommission dømmer Bentzon til at have sit Embede forbrudt. Rothe fungerer fra Oktbr. 1820 til Juli 1822 som Generalguvernør.
1822. Juni 30. Scholten udnævnes til *Toldintendant*.
— Juli. Bardenfleth bliver Generalguvernør.
— Juli. Det hidtidige Embede som Kommandant paa St. Thomas ændres til Guvernør og besættes med Viceadmiral Jessen.
1823. Marts 30. Jessen dør, Scholten fungerer midlertidigt, men udnævnes ved kgl. Res. Decbr. 24 til virkelig *Guvernør paa St. Thomas* og faar som Følge deraf n. A. Afsked som Stadshauptmand.
1827. Bardenfleth rejser hjem. Scholten overtager 14. Juli Embedet som *Generalguvernør ad interim*.
1832. Febr. 2. Kgl. Res. ang. de frifarvede.
1833. Emancipationen paa de engelske Øer.
1834. April 18. Kgl. Forordning ang. de farvede.
— Nov. 22. Allerh. Reskript om Ret for Slaver til at købe sig fri.
1835. Jan. 17. Scholten faar kgl. *Udnævnelse som Generalguvernør* fra 1. Jan. 1836 at regne.
— Aug. 14. Søbøtker, hidtil fungerende, faar kgl. Bestalling som Guvernør paa St. Thomas.
1836. Grev Holstein rejser i Roskilde Stænderforsamling Spørgsmaal om Ophævelse af Negerslaveriet i Dansk-Vestindien.

1837. Landfoged Magens paa St. Jan. suspenderes.
1839. April 19. Magens frifindes ved Højesteret for Justitsens ubeføjede Tiltale.
— Landskoleordningen for Dansk-Vestindien.
1840. April 9. *Magens* indgiver *Klageskrift til Kongen* over Scholten. Demonstration i København mod Scholten. Avisangrebene tager Fart. *Scholten anlægger Sag mod Magens*, der ved Hof- og Stadsretsdøm af 14. Novbr. 1842 faar en Bøde paa 500 Rdl., der ved Højesteretsdøm af 6. Maj 1844 nedsættes til 200 Rdl.
— To Artikler af Heilbuth i Kjøbenhavnsposten for d. 27. og 28. April ang. Bortforpagtningen af de kgl. Plantager paa St. Croix giver Anledning til Sagsanlæg fra det offentlige mod Heilbuth, der ved Frederiksted Byretsdom af 26. Oktbr. faar en Bøde paa 300 Rdl. og to Aars Censur, hvilken Dom stadfæstes af den vest. Landsøverret af 3. Marts 1841 og af Højesteret 6. Maj 1842. Denne Sag afføder grundet paa et Indlæg i Sagen *privat Søgmaal mod Heilbuth fra Scholten*, der resulterer i Frederiksted Byretsdom af 12. April 1842, hvorved Indlægget i sin Helhed blev mortificeret og Heilbuth fik en Bøde paa 500 Rdl., medens den vest. Overretsdøm af 1. Febr. 1843 undlod Mortifikation og nedsatte Bøden til 200 Rdl., hvilken Dom i det væsentligste blev stadfæstet af Højesteret 17. Febr. 1847, der nedsatte Bøden til 100 Rdl.
1841. Maj. 16. Landskolerne paa St. Croix indvies.
1843. Febr. 18. Kgl. Resp. paabyder Lørdagen som Fridag for Slaverne.
1844. David stiller tilligemed Grundtvig, Schouw og Monrad Forslag i Roskilde Stænderforsamling om Emancipation.
1846. Forslaget genoptages af de samme. Viborg Stænderforsamling tiltræder med Forbehold.
— Nov. 9. Scholten tager Initiativet i Skr. til Bluhme.
1847. Jan. 16. Scholtens Betænkning til General-Toldkammeret.
— Juli 28. Kgl. Reskript om Emancipationen.
— Sept. 18. Det kgl. Budskab bekendtgøres i Vestindien.
1848. Febr. 28. Efterretningen om Chr. VIII.s Død naar Vestindien.
— April. Efterretning om Februarrevolutionen.
— Maj 25. Meddelelse om det tyske Forbunds Krigserklæring.
— Maj 30. Generalguvernør Prim paa Portorico skriver til Scholten med Meddelelse om Negeroprør paa de franske Øer og tilbyder Hjælp.
— Juni 30. Scholten giver ved en Lever paa St. Thomas Tilsikring om, at Krigen i Europa ikke skal berøre Kolonien.
— Juli 3. *Oprøret. Emancipationen.*
— Juli 6. Scholten nedlægger Regeringen. En provisorisk Regeringskommission.
— Juli 8. Oxholm overtager Regeringen.
— Juli 14. Scholten rejser hjem.
— Aug. 18. Der nedsættes en Undersøgelseskommission.
— Novbr. 26. Dens Medlemmer, P. Hansen og Flensborg ankommer til St. Croix og holder Møder fra $\frac{4}{12}$ — $\frac{28}{3}$ n. A. Hansen overtager tillige Regeringen som Regeringskommisær.
1849. Novbr. 21. Der rejses Tiltale mod Scholten ved en Kommissionsdømstol.
1851. Febr. 5. Scholten dømmes ved Kommissionsdommen til at have sit Embede forbrudt.
1852. April 29. Frifindes ved Højesteret.
— Maj 25. Der meddeles Scholten efter Ansøgning Afsked i Naade og med Pension.
1854. Jan. 26. Scholten dør i Altona.

TIDSTAVLE II

Scholtens Rejser til Danmark under hans Stilling som Guvernør paa St. Thomas og derefter (fra $^{14}/_7$ 1827) som Generalguvernør. Datoerne angiver hans Afrejse fra og Tilbagekomsten til Vestindien.

$^{14}/_7$ 1823—	$^8/_5$ 1824	Søbøtker fungerer.	
$^7/_8$ 1826—	$^{14}/_7$ 1827	»	»
$^{12}/_7$ 1829—	$^{17}/_3$ 1831	»	»
$^{23}/_4$ 1831—	$^{20}/_7$ 1832	»	»
$^{20}/_8$ 1834—	$^{28}/_1$ 1835	»	»
$^{18}/_5$ 1838—	$^{20}/_6$ 1840	»	»
$^6/_8$ 1842—	$^{15}/_7$ 1843	Oxholm.	»
$^{30}/_9$ 1845—	$^{16}/_9$ 1847	Søbøtker.	»
